Hosted by Çağ University

11th International Academic Studies Congress

THE PSYCHOLOGY OF THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Human, Society, Technology, and Institutional Structures

BOOK OF ABSTRACTS / ÖZETLER KİTABI

April 28-30, 2026

Congress Venue: Tarsus, Mersin, Turkiye - In Person & Online

sponsors

Çağ Üniversitesi ev sahipliğinde

XI. Uluslararası Akademik Çalışmalar Kongresi

YAPAY ZEKÂ ÇAĞININ PSİKOLOJİSİ

İnsan, Toplum, Teknoloji ve Kurumsal Yapılar

ÖZETLER KİTABI

28-30 Nisan 2026
Kongre Yeri: Tarsus, Mersin, Türkiye

Editör: **Doç. Dr. Murat Cihangir**

NORM
YAYINCILIK

Hosted by Çağ University

11th International Academic Studies Congress

THE PSYCHOLOGY OF THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Human, Society, Technology, and Institutional Structures

BOOK OF ABSTRACTS

April 28-30, 2026
Congress Venue: Tarsus, Mersin, Turkiye - In Person & Online

Editors: **Assoc. Prof. Dr. Murat Cihangir**

NORM
YAYINCILIK

Hosted by Çağ University

11th International Academic Studies Congress

THE PSYCHOLOGY OF THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Human, Society, Technology, and Institutional Structures

BOOK OF ABSTRACTS

April 28-30, 2026
Congress Venue: Tarsus, Mersin, Turkiye - In Person & Online

Çağ Üniversitesi ev sahipliğinde

XI. Uluslararası Akademik Çalışmalar Kongresi

YAPAY ZEKÂ ÇAĞININ PSİKOLOJİSİ

İnsan, Toplum, Teknoloji ve Kurumsal Yapılar

ÖZETLER KİTABI

28-30 Nisan 2026
Kongre Yeri: Tarsus, Mersin, Türkiye

Medyatör Publishing

The printing, publishing, and sales rights of this book belong to Medyatör Publishing. All rights reserved. The entire book, or parts thereof, may not be reproduced, distributed, printed, or stored in digital format by electronic, optical, mechanical, or other means without the permission of Medyatör Publishing. The authors are solely responsible for all articles published in this book.

Norm Publishing is a publishing house brand of Medyatör Publishing.

Editors

Assoc. Prof. Dr. Murat Cihangir

Publication Date: May 2026

ISBN: 978-625-8647-69-3

Publisher's Certificate No. 21675 / Mediator Publishing

Address: İncesu Mahallesi Mahmut Esat Bozkurt Caddesi Lale Apt. No:32/11 Çankaya-Ankara/TÜRKİYE

Website: https://www.normyayincilik.com/

Email: normyayincilik@gmail.com

PREFACE

Dear Scientists and Researchers,

In an era when scientific knowledge is expanding at an unprecedented pace and the boundaries between disciplines are becoming increasingly permeable, international academic organizations that bring researchers together on common scientific platforms play a vital role in advancing knowledge production and fostering scholarly collaboration. Guided by this vision, the Academic Studies Group has been organizing international congresses across diverse disciplines since 2021, with the primary objective of strengthening scientific communication, encouraging interdisciplinary research, and making sustainable contributions to the dissemination of academic knowledge.

In addition to the International Academic Studies Congress, which is held regularly each year, the Academic Studies Group continues its activities through a series of international congresses focusing on social sciences, health sciences, and various thematic fields. Through these initiatives, it has established an institutional scientific organization that brings together researchers from different geographical regions around shared academic goals. This approach aims to facilitate the dissemination of scientific outputs, strengthen international academic networks, promote interdisciplinary collaborations, and foster a culture of collaborative research.

Among the scientific events organized by the Academic Studies Group, the International Academic Studies Congress stands out as one of its longest-established congress series owing to its interdisciplinary perspective, international participation, and commitment to scientific continuity. Held twice a year, this congress series brings together researchers from diverse fields of science around common themes, providing a platform for comprehensive discussions of contemporary scientific issues while encouraging the development of new research collaborations. As such, these congresses constitute a sustainable environment for scholarly exchange that strengthens interdisciplinary interaction, contributes to the emergence of new research agendas, and supports the expansion of international academic networks.

Representing the eleventh link in this institutional academic tradition, the XI International Academic Studies Congress (ASC-2026/Spring) was held on 28-30 April 2026 at Çağ University in Tarsus/Mersin, Türkiye, in a hybrid format that enabled both in-person and online participation. The congress was organized under the main theme, “Psychology in the Age of Artificial Intelligence: Human, Society, Technology, and Institutional Structures.” Throughout the congress, the effects of the age of artificial intelligence on individuals, societies, and institutions were examined through both theoretical and applied perspectives from various disciplines, allowing recent scientific developments to be evaluated from a comprehensive and multidisciplinary viewpoint.

The congress brought together researchers from different countries and academic disciplines on a common scientific platform, enabling comprehensive discussions on the transformations taking place in the age of artificial intelligence. Academics, researchers, and practitioners from Türkiye, Pakistan, Malaysia, Uzbekistan, Azerbaijan, India, the Democratic Republic of the Congo, Kazakhstan, Greece, Albania, the Turkish Republic of Northern Cyprus, Bulgaria, Sudan, the United States of America, Kosovo, the United Kingdom, Canada, France, Romania, Germany, Belgium, and Kyrgyzstan made valuable scientific contributions to the congress.

A total of 358 scientific papers were presented at the congress, prepared through the scholarly contributions of 659 researchers from 22 different countries. Country-based participation included 288 researchers from Türkiye, 180 from Pakistan, 108 from Malaysia, 24 from Uzbekistan, 14 from Azerbaijan, 9 from India, 7 from the Democratic Republic of the Congo, 5 from Kazakhstan, 3 each from Greece, Albania, and the Turkish Republic of Northern Cyprus, 2 each from Bulgaria, Sudan, the United States of America, and

Kosovo, and 1 researcher each from the United Kingdom, Canada, France, Romania, Germany, Belgium, and Kyrgyzstan. These figures provide concrete and verifiable evidence of the international character of the XI International Academic Studies Congress. Overall, 43.7% of all registered researchers were from Türkiye, while 56.3% represented 21 different countries outside Türkiye. The fact that more than half of all participants came from abroad clearly demonstrates that the congress constitutes a truly international scientific platform characterized by broad multinational representation and the active participation of researchers from diverse geographical regions.

ÖNSÖZ

Değerli Bilim İnsanları ve Araştırmacılar,

Bilimsel bilginin hızla çeşitlendiği, disiplinler arasındaki sınırların giderek geçirgen hâle geldiği günümüzde, araştırmacıları ortak bilimsel platformlarda buluşturan uluslararası akademik organizasyonlar, bilgi üretiminin ve bilimsel iş birliklerinin geliştirilmesinde önemli bir işlev üstlenmektedir. Akademik Çalışmalar Grubu, bu anlayış doğrultusunda 2021 yılından bu yana farklı disiplinlere yönelik uluslararası kongreler düzenleyerek bilimsel iletişimi güçlendirmeyi, disiplinler arası araştırmaları teşvik etmeyi ve akademik bilgi paylaşımına sürdürülebilir katkı sunmayı temel ilke edinmiştir.

Her yıl düzenli olarak gerçekleştirilen Uluslararası Akademik Çalışmalar Kongresi'nin yanı sıra sosyal bilimler, sağlık bilimleri ve farklı tematik alanlara odaklanan uluslararası kongre serileriyle faaliyetlerini sürdüren Akademik Çalışmalar Grubu, farklı coğrafyalardan araştırmacıları ortak akademik hedefler doğrultusunda buluşturan kurumsal bir bilimsel organizasyon yapısı oluşturmuştur. Bu yaklaşım; bilimsel çıktıların paylaşılmasını, uluslararası akademik ağların güçlendirilmesini, disiplinler arası iş birliklerinin geliştirilmesini ve ortak araştırma kültürünün yaygınlaştırılmasını amaçlamaktadır.

Akademik Çalışmalar Grubu tarafından düzenlenen bilimsel organizasyonlar içerisinde Uluslararası Akademik Çalışmalar Kongresi; disiplinler arası yaklaşımı, uluslararası katılımı ve bilimsel sürekliliğiyle öne çıkan en köklü kongre serilerinden biridir. Yılda iki kez gerçekleştirilen bu kongre serisi, farklı bilim alanlarından araştırmacıları ortak temalar etrafında buluşturarak güncel bilimsel sorunların çok yönlü biçimde tartışılmasına ve yeni araştırma iş birliklerinin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Bu kongreler; farklı disiplinler arasında bilimsel etkileşimi güçlendiren, yeni araştırma gündemlerinin oluşmasına katkı sunan ve uluslararası akademik ağların gelişimini destekleyen sürdürülebilir bir bilimsel paylaşım ortamı niteliği taşımaktadır. Bu kurumsal akademik birikimin on birinci halkasını oluşturan XI. Uluslararası Akademik Çalışmalar Kongresi (ASC-2026/Spring), "Yapay Zekâ Çağının Psikolojisi: İnsan, Toplum, Teknoloji ve Kurumsal Yapılar" ana temasıyla 28-30 Nisan 2026 tarihlerinde Çağ Üniversitesi ev sahipliğinde Tarsus/Mersin'de yüz yüze ve çevrimiçi katılıma açık hibrit formatta gerçekleştirilmiştir. Kongrede, yapay zekâ çağının birey, toplum ve kurumlar üzerindeki etkileri farklı disiplinlerin kuramsal ve uygulamalı yaklaşımları çerçevesinde ele alınmış; güncel bilimsel gelişmeler çok yönlü bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir.

Kongre, farklı ülkelerden ve disiplinlerden araştırmacıları ortak bir bilimsel zeminde buluşturarak yapay zekâ çağında yaşanan dönüşümlerin çok yönlü biçimde tartışılmasına olanak sağlamıştır. Türkiye başta olmak üzere Pakistan, Malezya, Özbekistan, Azerbaycan, Hindistan, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Kazakistan, Yunanistan, Arnavutluk, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Bulgaristan, Sudan, Amerika Birleşik Devletleri, Kosova, Birleşik Krallık, Kanada, Fransa, Romanya, Almanya, Belçika ve Kırgızistan'dan akademisyenler, araştırmacılar ve uygulayıcılar kongreye bilimsel katkı sunmuştur. Kongre kapsamında sunulan 358 bilimsel bildiri, 22 farklı ülkeden toplam 659 araştırmacının bilimsel katkısıyla hazırlanmıştır. Ülke bazında dağılım incelendiğinde Türkiye'den 288, Pakistan'dan 180, Malezya'dan 108, Özbekistan'dan 24, Azerbaycan'dan 14, Hindistan'dan 9, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden 7, Kazakistan'dan 5, Yunanistan, Arnavutluk ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden üçer, Bulgaristan, Sudan, Amerika Birleşik Devletleri ve Kosova'dan ikişer; Birleşik Krallık, Kanada, Fransa, Romanya, Almanya, Belçika ve Kırgızistan'dan ise birer araştırmacı kaydı yer almaktadır. Bu veriler, XI. Uluslararası Akademik Çalışmalar Kongresi'nin uluslararası niteliğini somut ve doğrulanabilir göstergelerle ortaya koymaktadır. Toplam araştırmacı kayıtlarının %43,7'si Türkiye'den, %56,3'ü ise Türkiye dışındaki 21 farklı ülkeden oluşmaktadır. Türkiye dışından gelen katkıların toplam kayıtların yarısından fazlasını oluşturması, kongrenin farklı coğrafyalardan araştırmacıların aktif katılımıyla şekillenen, çok ülkeli akademik temsile sahip uluslararası bir bilimsel platform niteliği taşıdığını açık biçimde göstermektedir.

Kongrede sunulan çalışmalar, yapay zekâ çağının ortaya çıkardığı dönüşümü tek bir disiplinin bakış açısıyla ele almak yerine farklı bilim alanlarının kuramsal ve uygulamalı yaklaşımlarını ortak bir bilimsel zeminde buluşturmuştur. Psikoloji, eğitim, sağlık, mühendislik, hukuk, kamu yönetimi, işletme, ekonomi, iletişim, sanat, kültür, tarım, sürdürülebilirlik ve uluslararası ilişkiler başta olmak üzere birçok alanda gerçekleştirilen bilimsel araştırmalar, yapay zekânın birey, toplum ve kurumlar üzerindeki etkilerini çok boyutlu bir perspektifle değerlendirmiştir. Bu yönüyle kongre; yapay zekânın etik, hukuki, toplumsal, ekonomik ve yönetsel boyutlarıyla ele alınması gerektiğini ortaya koyan disiplinler arası bir tartışma ortamı sunmuştur.

Kongrenin bilimsel programı; davetli konuşmalar, panel oturumları ve bildiri sunumlarıyla zenginleştirilmiş; alanında uzman akademisyenlerin katkılarıyla yapay zekâ çağında ortaya çıkan güncel sorunlar ve çözüm arayışları farklı disiplinlerin bakış açılarıyla değerlendirilmiştir. Bu süreç; yeni araştırma alanlarının belirlenmesine, disiplinler arası araştırma kültürünün güçlenmesine ve uluslararası akademik iş birliklerinin geliştirilmesine önemli katkılar sağlamıştır.

Bu özet bildiri kitabı, XI. Uluslararası Akademik Çalışmalar Kongresi kapsamında sunulan bilimsel çalışmaların kalıcı hâle getirilmesi, araştırmacılar arasında bilgi paylaşımının desteklenmesi ve ilgili literatüre sürdürülebilir katkı sağlanması amacıyla hazırlanmıştır. Kitapta yer alan çalışmalar, yapay zekâ çağının beraberinde getirdiği fırsatları ve sorunları farklı disiplinlerin bakış açılarıyla ele alarak kuramsal tartışmaların derinleşmesine ve uygulamaya yönelik bilimsel çözüm önerilerinin geliştirilmesine katkı sunmaktadır. Bu yönüyle eser, kongrede gerçekleştirilen bilimsel üretimin bir çıktısını sunarak disiplinler arası araştırmalar için güvenilir bir başvuru kaynağı ve gelecekte yürütülecek akademik çalışmalara referans oluşturacak kalıcı bir bilimsel eser niteliği taşımaktadır.

XI. Uluslararası Akademik Çalışmalar Kongresi'nin başarıyla gerçekleştirilmesinde emeği geçen Çağ Üniversitesi yönetimine, düzenleme kuruluna, bilim ve danışma kurullarına, hakemlere, oturum başkanlarına, davetli konuşmacılara, panelistlere, destek veren kurum ve kuruluşlara; ayrıca sundukları nitelikli bilimsel çalışmalarla kongrenin akademik değerini artıran tüm araştırmacılara içten teşekkürlerimizi sunarız.

Bu kitabın, yapay zekâ çağında insan, toplum, teknoloji ve kurumsal yapılar arasındaki ilişkileri anlamaya yönelik bilimsel tartışmalara katkı sağlamasını; disiplinler arası yeni araştırmalara, uluslararası akademik iş birliklerine ve insan merkezli teknoloji politikalarının gelişimine zemin oluşturmasını temenni ederiz.

Uluslararası Akademik Çalışmalar Derneği
Ankara
72-007-133

Konu: Kongre Düzenleme Kurulu

Sayı: 2026/6

Tarih: 02.04.2026

İLGİLİ KURUMA

İçişleri Bakanlığı tarafından tahsis edilen 72-007-133 tescil kodu ile tüzel kişiliğe sahip olan Uluslararası Akademik Çalışmalar Grubu Derneği, 5253 sayılı kanuna uygun olarak "Bilimsel Araştırmalar ve Akademik Çalışmalar" alanında ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyetlerini yürütmektedir.

Kurumumuzun Yönetim Kurulu tarafından, 02.04.2026 tarihinde saat 13:00'de "Bilimsel Çalışmalarda Strateji Geliştirme" görüşmeleri ile "Bilimsel Kongreler Düzenlenmesi" gündemleri ile toplanmış ve alınan 6 nolu karara istinaden aşağıda detayları yazılı olan bilimsel etkinliğin düzenlenmesine ve etkinliğe ilişkin akademisyenlerin resmi olarak görevlendirilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

Bilgi ve gereğini arz ederim.

Doç. Dr. Osman Yılmaz
Uluslararası Akademik Çalışmalar Derneği
Başkanı

Etkinlik Adı: XI. Uluslararası Akademik Çalışmalar Kongresi
YAPAY ZEKÂ ÇAĞININ PSİKOLOJİSİ-İnsan, Toplum, Teknoloji ve Kurumsal Yapılar

Etkinlik Tarihi: 28–30 Nisan 2026 • Tarsus-Mersin, TÜRKİYE

Web: academicianstudies@gmail.com

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Şirvan Kalsın
Çağ Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Muhammad Ashfaq
The University of Faisalabad (TUF), Pakistan

Prof. Dr. Tevfik Odman
Çağ Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Gökben Bayramoğlu
Hitit Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Ufuk Karadavut
Karabük Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Saadet Sağtaş Tutkunca
Çağ Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Murat Cihangir
Batman Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Azamat Maksüdünov
Kyrgyz – Turkish Manas University, Kyrgyzstan

Doç. Dr. Osman Ylmaz
Batman Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Nida Palabıyık
Yozgat Bozok Üniversitesi, Türkiye

Dr. Logaiswari Indiran
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Sharofiddin Xoshimjonov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Dr. Çağrı Utkan
Çağ Üniversitesi, Türkiye

Dr. Gürcan Demiroğları
Çağ Üniversitesi, Türkiye

Dr. Ayşe Şenay Koç
Çağ Üniversitesi, Türkiye

Dr. Ufuk Kocatepe Avcı
Çağ Üniversitesi, Türkiye

Dr. Sena Doğruyol
Çağ Üniversitesi, Türkiye

Hakan Çalışkantürk
Girişimcilik Ekosistemi Derneği, Türkiye

Barış Can Aydın
Çağ Üniversitesi, Türkiye

INTERNATIONAL ACADEMIC STUDIES ASSOCIATION
Ankara
72-007-133

Subject: Congress Organizing Committee

Ref No: 2026/6

Date: 02.04.2026

TO WHOM IT MAY CONCERN

The International Academic Studies Group Association, possessing legal entity status with the registration code 72-007-133 assigned by the Ministry of Interior, conducts its activities at national and international levels in the field of "Scientific Research and Academic Studies" in compliance with Law No. 5253.

Our institution's Board of Directors convened on 02.04.2026 at 13:00 with the agenda of "Strategy Development in Scientific Studies" discussions and "Organizing Scientific Congresses". Pursuant to the Resolution No. 6 adopted during this meeting, it has been unanimously decided to organize the scientific event, the details of which are written below, and to officially assign the relevant academicians for this event.

Submitted for your information and necessary action.

Assoc. Prof. Dr. Osman Yılmaz
President of the International
Academic Studies Association

Event Name: XI. International Academic Studies Congress
PSYCHOLOGY OF THE ARTIFICIAL INTELLIGENCE AGE - Human, Society, Technology, and Institutional Structures

Event Date: April 28–30, 2026 • Tarsus-Mersin, TÜRKİYE

Web / E-mail: academicianstudies@gmail.com

Editorial Board

Prof. Dr. Şirvan Kalsın
Çağ University, Türkiye

Prof. Dr. Muhammad Ashfaq
The University of Faisalabad (TUF), Pakistan

Prof. Dr. Tevfik Odman
Çağ University, Türkiye

Prof. Dr. Gökben Bayramoğlu
Hitit University, Türkiye

Prof. Dr. Ufuk Karadavut
Karabük University, Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Saadet Sağtaş Tutkunca
Çağ University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Murat Cihangir
Batman University, Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Azamat Maksüdünov
Kyrgyz – Turkish Manas University, Kyrgyzstan

Assoc. Prof. Dr. Osman Ylmaz
Batman University, Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Nida Palabıyık
Yozgat Bozok University, Türkiye

Dr. Logaiswari Indiran
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Sharofiddin Xoshimjonov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Dr. Çağrı Utkan
Çağ University, Türkiye

Dr. Gürcan Demiroğları
Çağ University, Türkiye

Dr. Ayşe Şenay Koç
Çağ University, Türkiye

Dr. Ufuk Kocatepe Avcı
Çağ University, Türkiye

Dr. Sena Doğruyol
Çağ University, Türkiye

Hakan Çalışkantürk
Girişimcilik Ekosistemi Derneği, Türkiye

Barış Can Aydın
Çağ University, Turkiye

Honor Board / Onur Kurulu

Prof. Dr. Murat Koç
Rector, Çağ University, Türkiye
Prof. Dr. Adnan Sözen
Rector, Adana Alparslan Türkeş Science and Technology University, Türkiye
Prof. Dr. Ali Özen
Rector, Tarsus University, Türkiye
Prof. Dr. Turgay Uzun
Rector, Osmaniye Korkut Ata University, Türkiye

Editorial Board / Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Şirvan Kalsın
Çağ University, Türkiye

Prof. Dr. Muhammad Ashfaq
The University of Faisalabad (TUF), Pakistan

Prof. Dr. Tevfik Odman
Çağ University, Türkiye

Prof. Dr. Gökben Bayramoğlu
Hitit University, Türkiye

Prof. Dr. Ufuk Karadavut
Karabük University, Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Saadet Sağtaş Tutkunca
Çağ University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Murat Cihangir
Batman University, Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Azamat Maksüdünov
Kyrgyz – Turkish Manas University, Kyrgyzstan

Assoc. Prof. Dr. Osman Ylmaz
Batman University, Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Nida Palabıyık
Yozgat Bozok University, Türkiye

Dr. Logaiswari Indiran
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Sharofiddin Xoshimjonov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Dr. Çağrı Utkan
Çağ University, Türkiye

Dr. Gürcan Demiroğları
Çağ University, Türkiye

Dr. Ayşe Şenay Koç
Çağ University, Türkiye

Dr. Ufuk Kocatepe Avcı
Çağ University, Türkiye

Dr. Sena Doğruyol
Çağ University, Türkiye

Hakan Çalışkantürk
Girişimcilik Ekosistemi Derneği, Türkiye

Barış Can Aydın
Çağ University, Turkiye

Advisory Board / Danışma Kurulu

Prof. Dr. Azizbek Egamberdiev
Andijan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Diana Chalil
Universitas Sumatera Utara, Indonesia

Prof. Dr. Dustin Van Der Haar
University of Johannesburg, South Africa Republic

Prof. Dr. Fariz Ahmadov
Karabakh University, Azerbaijan

Prof. Dr. Gökhan Özer
Kyrgyz – Turkish Manas University, Kyrgyzstan

Prof. Dr. Hasan Bozgeyikli
Selçuk University, Türkiye

Prof. Dr. Irfan Ahmad Baig
Muhammad Nawaz Shareef University of Agriculture Multan, Pakistan

Prof. Dr. Kamran Munir
University of the West of England, UK.

Prof. Dr. Manzura Yunusova
Andijan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Matloob Ahmad
The University of Faisalabad (TUF), Pakistan

Prof. Dr. Mithat Derik
Selçuk University, Türkiye

Prof. Dr. Muhammad Ashfaq
The University of Faisalabad (TUF), Pakistan

Prof. Dr. Mustafa Kan
Ahi Evran University, Türkiye

Prof. Dr. Mustafa Kocaoğlu
Necmettin Erbakan University, Türkiye

Prof. Dr. Saba Tariq
University of Agriculture (UAF), Pakistan

Prof. Dr. Sabiha Kılıç
Hitit University, Türkiye

Prof. Dr. Serpil Ağcakaya
Süleyman Demirel University, Türkiye

Prof. Dr. Tanzeela Khalid
The University of Faisalabad (TUF), Pakistan

Prof. Dr. Ufuk Karadavut
Karabük University, Türkiye

Science Board / Bilim Kurulu

Prof. Dr. Ali Bilgili
Ankara University, Turkiye

Prof. Dr. Asaf Tolga Ülgen
Şırnak University, Turkiye

Prof. Dr. Başak Hanedan
Atatürk University, Turkiye

Prof. Dr. Bilsen Bilgili
Kocaeli University, Turkiye

Prof. Dr. Funda Kızıler Emer
Sakarya University, Turkiye

Prof. Dr. H. Buluthan Çetintaş
Necmettin Erbakan University, Turkiye

Prof. Dr. Ima Banoaga
ESIM, USA

Prof. Dr. Islom Zulunov
Andijan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Işık Didem Karagöz
Gaziantep University, Turkiye

Prof. Dr. John Ntabo
Istm-Manono/Drc, Democratic Republic of the Congo

Prof. Dr. Kamoldin Yunusov
Andijan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Kevser Köklü
Yıldız Teknik University, Turkiye

Prof. Dr. Mamadou Abdoulaye Konte
University Gaston Berger, Senegal

Prof. Dr. Manzura Yunusova
Andijan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Mbodja Mougoue
Wayne State University, United States

Prof. Dr. Mehmet Kenan Terzioğlu
Trakya University, Turkiye

Prof. Dr. Metin Soycan
Yıldız Teknik University, Turkiye

Prof. Dr. Mieczyslaw W. Socha
Warsaw University, Poland

Prof. Dr. Muhammad Ashfaq
The University of Faisalabad (TUF), Pakistan

Prof. Dr. Murat Akkaya
İstanbul Beykent University, Turkiye

Prof. Dr. Murat Topaloğlu
Trakya University, Turkiye

Prof. Dr. Mustafa Kocaoğlu
Necmettin Erbakan University, Turkiye

Prof. Dr. Nasiba Naralieva
Andijan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Neriman Aral
Ankara University, Turkiye

Prof. Dr. Nodirbek Asqarov
Andijan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Oğuzhan Aytar
Karamanoğlu Mehmetbey University, Turkiye

Prof. Dr. Özge Ercoşkun
Gazi University, Turkiye

Prof. Dr. Rimma Zamilova
Namangan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Rosa Indellicato
Aldo Moro University of Bari, Poland

Prof. Dr. Rüştü Ilgar
Çanakkale Onsekiz Mart University, Turkiye

Prof. Dr. Sabiha Kılıç
Hitit University, Turkiye

Prof. Dr. Sedat Maden
Bayburt University, Turkiye

Prof. Dr. Selçuk Balı
Selçuk University, Turkiye

Prof. Dr. Semahat Küçükkolbaşı
Selçuk University, Turkiye

Prof. Dr. Serpil Ağcakaya
Süleyman Demirel University, Turkiye

Prof. Dr. Shodmon Khayitov
Bukhara State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Shokhidakxon Sodikova
International Islam Academy of Uzbekistan, Uzbekistan

Prof. Dr. Shokir Gafforov
Samarkand State Medical İnstitute, Uzbekistan

Prof. Dr. Sinan Aytekin
Balıkesir University, Turkiye

Prof. Dr. Siri Terjesen
Florida Atlantic University, Usa

Prof. Dr. Suranga Silva
University of Colombo, Sri Lanka

Prof. Dr. Süreyya Karsu
Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkiye

Prof. Dr. Şevki Işıklı
Marmara University, Turkiye

Prof. Dr. Şükrü Uğuz
Çağ University, Turkiye

Prof. Dr. Terekhin Vyacheslav
Southern Federal University, Russia

Prof. Dr. To'lanboy Ortiqov
Andijan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Vaidas Lukosius
Tennessee State University, United States

Prof. Dr. Vecihi Aksakal
Bayburt University, Turkiye

Prof. Dr. Yassa Yoniene Pierre
Agora International American University of Delaware Usa, United States

Prof. Dr. Yu-Feng Lee
New Mexico State University, United States

Prof. Dr. Yulduz Ergasheva
Karshi State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Yusuf Genç
Sakarya University, Turkiye

Prof. Dr. Zabiraş Adilbekova
H.A.Yesevi Uluslararası Türk-Kazak University, Kazakhistan

Assoc. Prof. Dr. Dr. Zişan Duygu Alioğulları
Erzurum Technical Unversity, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Işıl Kıroğlu Arslan
Ardahan University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Ertuğrul Güreşci
Kırşehir Ahi Evran University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Mehmet Kaplan
Isparta Uygulamalı Bilimler University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Özlem Topçuoğlu
Atatürk University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Yasar Turna
Pamukkale University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Yusuf Yıldırım
Haliç University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Zehra Özkeçeci
Necmettin Erbakan University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Abdullo Abduvoxidov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Dr. Abdurrahman Özkan
Batman University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Alper Bahadır Dalmış
Türk Hava Kurumu University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Anbalagan Krishnan
Wawasan Open University, Malaysia

Assoc. Prof. Dr. Anukrati Sharma
University of Kota, India

Assoc. Prof. Dr. Ayşe Meriç Yazıcı
İstanbul Gelişim University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Ayşegül Ayyıldız Asil
Hakkari University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Ayşegül Kanbak
Batman University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Azizbek Badalov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Dr. Beytullah Eren
Sakarya University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Cihat Kartal
Kırıkkale University, Turkiye

Assoc. Dr. Demet Tatar
Hitit University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Derya Yayman
Akdeniz University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Didem Şen Karaman
İzmir Katip Çelebi University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Dilafruz Eshbekova
Jizakh State Pedagogical Institute, Uzbekistan

Assoc. Prof. Dr. Doğan Kutukız
Muğla Sıtkı Koçman University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Ece Kuzulu
İzmir Demokrasi University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Elanur Adar Yazar
Artvin Çoruh University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Emine Genç
Bartın University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Emre Hastaoğlu
Sivas Cumhuriyet University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Esengul Salihoğlu
Sivas Cumhuriyet University,Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Fatih Çağatay Baz
Osmaniye Korkut Ata University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Fouzi Boukhazanı
Faculty of Medicine of Algiers, Algeria

Assoc. Prof. Dr. Frederic Bontango Kweme
University of Kalemie, Dr Congo, Congo

Assoc. Prof. Dr. G'ayratbek Xolbo'tayev
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Dr. Gelanda Shkurtaj
Epoka University, Albania

Assoc. Prof. Dr. Gülsün Karacay
Çukurova University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Güray Alpar
Jeopololitik Öngörü Enstitüsü, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Hakan Emre Ziyagil
Niğde Ömer Halisdemir University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. İbrahim Çetintürk
Çankırı Karatekin University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Kadir Gökoğlan
Dicle University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Katia Zhivkova Mihailova
University of National And World Eco, Bulgaria

Assoc. Prof. Dr. Kevser Gürcan
Mimar Sinan Güzel Sanatlar University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Kübranur Çebi Karaaslan
Erzurum Teknik University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Mehtap Demir
Kırklareli University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Mesut Öztırak
İstanbul Medipol University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Murat Bolelli
Altınbaş University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Mustafa Can Samırkaş
Mersin University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Muyassar Karimova
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Dr. Mücahit Çayın
Batman University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Münevver Bayar
Sosyal Güvenlik Kurumu, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Nazile Abdullazade
Azerbaijan State Pedagogical University, Azerbaijan

Assoc. Prof. Dr. Nevin Karabıyık Yerden
Marmara University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Niyazi Ayhan
Kırgızistan Turkiye Manas University, Kırgızistan

Assoc. Prof. Dr. Norhayati Zakuan
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Assoc. Prof. Dr. Nuran Varışlı
Sosyal Güvenlik Kurumu, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Nurcan Çetiner
Karamanoglu Mehmetbey University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Nurcan Yücel
Fırat University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Nuri Muhammet Çelik
Batman University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Nürettin Akçakale
Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Rafuqjon Ataxonov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Dr. Dr. Ravshanbek Shamsitdinov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Dr. Razia Abdieva
Kyrgyz Turkish Manas University, Kırgızistan

Assoc. Prof. Dr. Reşat Arıca
Batman University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Salman Bashir Memon
Shah Abdul Latif University, Pakistan

Assoc. Prof. Dr. Saykal Cunuşova
Kyrgyz National University, Kırgızistan

Assoc. Prof. Dr. Serap Işıkhan
Dokuz Eylül University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Serdar Çakan
Bolu Abant İzzet Baysal, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Sevra Fırıncıoğulları
Bağımsız Araştırmacı, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Shaxlo Xusanova
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Dr. Sultanmurad Ergashov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Dr. Taleh Khalilov
Nakhchivan State University, Nakhchivan

Assoc. Prof. Dr. Temurbek Ametov
Nukus State Pedagogical İnstitute, Uzbekistan

Assoc. Prof. Dr. Toğrul Halilov
Azerbaycan Bilimler Akademisi, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. To'xtasin Iminov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Dr. Tutku Tuncalı Yaman
Marmara University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Umid Bekimmetov
Khorezm Ma'mun Academy, Uzbekistan

Assoc. Prof. Dr. Yusufxon Jaxongirov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Dr. Zeynep Aydoğan
Atatürk University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Zeynep Köse
Hasan Kalyoncu University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Ayşe Gözde İyicil
Kıbrıs Aydın University, KKTC

Dr. Ghulame Rubbaniy
University of the West of England, UK.

Dr. Abdullah Ferit Erol
Batman University, Turkiye

Dr. Abdullah Alper ERTEM
Gazi University, Turkiye

Dr. Ahmet Alkan
Adıyaman University, Turkiye

Dr. Ahmet Erkasap
İstanbul Gedik University, Turkiye

Dr. Ahmet Ali Ugan
Iğdır University, Turkiye

Dr. Ali Tuğrul Akın
King's College London, UK

Dr. Alper Polat
Bingöl University, Turkiye

Dr. Amir Razzaq
Huanggang Normal University, China

Dr. Anıl İlkem Aslan
Manisa Celal Bayar University, Turkiye

Dr. Arjeta Hallunovi
Aleksandër Moisiu University of Durrës, Algeria

Dr. Asghar Ali
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Dr. Aslı Kaya
İstanbul Gelişim University, Turkiye

Dr. Aybige Özer Koçak
İstanbul Beykent University, Turkiye

Dr. Aydın Bağdat
Sakarya Uygulamalı Bilimler University, Turkiye

Dr. Aygün Kılıç
Munzur University, Turkiye

Dr. Ayman Hayajneh
Yarmouk University, Jordan

Dr. Aytaç Uğur Yerden
İstanbul Gedik University, Turkiye

Dr. Azmirul Ashaari
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Ayşe Esra Peker
Fırat University, Turkiye

Dr. Bahar Aksoy
Akdeniz University, Turkiye

Dr. Bahodir Bayhonov
Tashkent State University of Economics, Uzbekistan

Dr. Bekir Halhallı
Girne University, Turkiye

Dr. Berrin Sarıtunç
SakaryaUygulamalı Bilimler University, Turkiye

Dr. Bobir Tursunov
Tashkent State University of Economics, Uzbekistan

Dr. Buket Oğuz Alramazanoğlu
Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkiye

Dr. Bukhtawer Nasir
Government College University Lahore, Pakistan

Dr. Can Sökmen
Çağ University, Turkiye

Dr. Che Zawiyah Che Hasan
Politeknik Premier Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah, Malaysia

Dr. Cihat Öztürk
Kırşehir Ahi Evran University, Turkiye

Dr. Cumali Yaşar
Çanakkale Onsekiz Mart University, Turkiye

Dr. Diana Chalil
Universitas Sumatera Utara, Uzbekistan

Dr. Dilfuza Saıdrahımova
Kakand Unıversıty Andıjan Branch, Uzbekistan

Dr. Doruk Ayberkin
Bayburt University, Turkiye

Dr. Dragana Radicic
University of Lincoln, England

Dr. Ebru Kasnak
Afyonkarahisar Health Sciences University, Turkiye

Dr. Edanur Tar Bolacalı
Kirsehir Ahi Evran University, Turkiye

Dr. Elçin Noyan
Alanya University, Turkiye

Dr. Elmira Faizova
Taraz State University M H Dulati, Kazakhstan

Dr. Emrah Kaya
Kutahya Health Sciences University, Turkiye

Dr. Ensar Lokmanoğlu
Sakarya Uygulamalı Bilimler University, Turkiye

Dr. Esma Ebru Şentürk
Hitit University, Turkiye

Dr. Ezgi Lif
Kilis 7 Aralık University, Turkiye

Dr. Faramarz Taghilou
Tebriz University, İran

Dr. Fatma Nur Demirbaş
Trabzon University, Turkiye

Dr. Funda Uğurlu
Bandirma Onyedi Eylül University, Turkiye

Dr. Furkan Çamiçi
Hitit University, Turkiye

Dr. Gökhan Türköz
Turkish Gendarmerie General Command, Turkiye

Dr. Gönül Gül
Çankırı Karatekin University, Turkiye

Dr. Gulbokhor Kadirova
Diplomat University, Özbekistan

Dr. Gül Ekinci
Gaziantep University, Turkiye

Dr. Güray Karacıl
Hatay Mustafa Kemal University, Turkiye

Dr. Hacı Ahmet Çakır
Muğla Sıtkı Koçman University, Turkiye

Dr. Hakan Akın
Yüksek İhtisas University, Turkiye

Dr. Hilal Erkol
MEB, Turkiye

Dr. Hojiyev Rasulbek Boynazar o'g'li
Aile ve Gender aAraştırmalar Enstitüsü, Uzbekistan

Dr. Ildiko Laki
Milton Friedman University, Poland

Dr. Iqbol Karimjonov
Andizhan State University, Uzbekistan

Dr. Iwona Florek
Alcide De Gasperi University of Euroregional Economy, Poland

Dr. İlker İbrahim Avşar
Osmaniye Korkut Ata Üniversity, Turkiye

Dr. Javaria Nasir
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Dr. Jennifer Ward-Batts
Pomona College İn Claremont, United States

Dr. Joanna Hernik
West Pomeranian University of Technology, Poland

Dr. Kasım Uçtu
Turkiye

Dr. Kerem Kaptangil
Sinop University, Turkiye

Dr. Khurshidbek Khodjamberdiev
Andizhan State University, Uzbekistan

Dr. Logaiswari Indiran
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Masood Azeem
University of New England, Australia

Dr. Mazilah Abdullah
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Meerbek Kudaibergenov
Seoul National University of Science And Technology, South Korea

Dr. Mehmet Günlük
Muğla Sıtkı Koçman University, Turkiye

Dr. Meltem Arat
Dokuz Eylül University, Turkiye

Dr. Merve Kaya Buzkıran
Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Turkiye

Dr. Mohsen Abbaszadeh Marzbali
University of Mazandaran, Iranian

Dr. Muhammad Munib Khalid
Minhaj University Lahore, Lahore

Dr. Muhammad Sohail Amjad Makhdum
Government College University Faisalabad, Pakistan

Dr. Muharrem Ünver
Karabük University, Turkiye

Dr. Musa Bardak
İstanbul Sabahattin Zaim University, Turkiye

Dr. Mustafa Demirkol
Tekirdağ Namık Kemal University, Turkiye

Dr. Nadire Kantarcıoğlu
Independent Researcher, Turkiye

Dr. Neha Shah
LJK University, India

Dr. Nazlı Pehlivan Yirci
Hitit University, Turkiye

Dr. Nuray Dorukbaşı
Karabük University, Turkiye

Dr. Ong Tze Ching
Politeknik Kuching Sarawak, Malaysia

Dr. Özcan Karatay
Alanya Alaaddin Keykubat University, Turkiye

Dr. Qamar Alit
Virtual University of Pakistan, Pakistan

Dr. Ranpise Suvarna Dnyandeo
Progressive Education Society's B.Ed. College, India

Dr. Richard Culas
Charles Stuart University, Australia

Dr. Rukiye Tekin Ünver
Karabük University, Turkiye

Dr. Rustamjon Mullajonov
Andizhan State University, Uzbekistan

Dr. Saadet Karakuş
Sağlık Bilimleri University, Turkiye

Dr. Saghir
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Dr. Saidrahimova Dilfuza
Kakand University Andijan Branch, Uzbekistan

Dr. Sajjad Ahmad Baig
National Textile University, Pakistan

Dr. Sami Rm Musallam
International University of Sarajevo, Bosnia And Herzegovina

Dr. Sami Ullah
Mns-University of Agriculture, Multan, Pakistan

Assoc. Prof. Dr. Shaista Shafiq
The University of Faisalabad, Pakistan

Asst. Prof. Dr. Shameem Chunda Chalil
KL University – India

Dr. Sefa Sezer
Turkiye

Dr. Semih Sezgin
Sinop University, Turkiye

Dr. Serap İleri
Girne University, Kuzey Kıbrıs

Dr. Serkan Derici
Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Turkiye

Dr. Sharofiddin Xoshimjonov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Dr. Sinem Çapar İleri
Giresun University, Turkiye

Dr. Siti Suraya Abd Razak
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Siti Zaleha Omain
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Songül Demirkan
Kırşehir Ahi Evran University, Turkiye

Dr. Songül Güngör
Osmaniye Korkut Ata University, Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Sorina-Mihaela Bălan
Dimitrie Cantemir University from Târgu Mureş, Romania

Dr. Suat Okay
Batman University, Turkiye

Dr. Sultan Sarı
Ostim Teknik University, Turkiye

Dr. Swarnabharati Evani
Indian Institute of Teacher Education, India

Dr. Şerife Esra Dinçer
İstanbul Gedik University, Turkiye

Dr. Talha Turhan
Erciyes University, Turkiye

Dr. Teh Zaharah
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Thiamobiga Palamanga Aime Christian
Ecole Superieure Excellence, Burkina Faso

Dr. Tolga Anıl Topdemir
Kocaeli University, Turkiye

Dr. Tuğba İmadoğlu Kalkan
Kapadokya University, Turkiye

Dr. Tuğçe Metin
University of Bonn, Germany

Dr. Tulganoy Saidnazarova
Unıversıty of Economıcs and Pedagogy, Uzbekistan

Dr. Umar Haiyat Abdul Kohar
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Umar Ijaz Ahmed
Mns University of Agriculture Multan, Pakistan

Dr. Ülkü Hayriye İnci
Karabük University, Turkiye

Dr. Üstün Yüksel
Turkiye

Dr. Vasfi Kahya
Kütahya Dumlupınar University, Turkiye

Dr. Zekiye Seis
Giresun Üniversitesi, Turkiye

Dr. Zubair Mustafa
University of Swabi, Pakistan

Dr. Zuraidah Sulaiman
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Zülcenah Şahin
Turkiye

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Boards / Kurullar XXII

Editorial Board / Düzenleme Kurulu XXIII

Advisory Board / Danışma Kurulu XXIII

EXPLORING GENDER BIASES IN AI USE AND ACCESS: A STUDY OF IMPACTS ON WOMEN IN PUNJAB, PAKISTAN 3

KAMU HİZMETLERİNDE YAPAY ZEKA KULLANIMI: VERİMLİLİK VE ETİK ARASINDAKİ DENGE 4

UNLOCKING FINANCIAL INCLUSION IN PAKISTAN: DIGITAL LITERACY AS THE MEDIATOR OF FINTECH ADOPTION 5

YAPAY ZEKÂ KAYGISI VE ÖRGÜT TEMELLİ ARAŞTIRMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ: WOS ÖRNEĞİ 7

THE ALGORITHMIC "OTHER"? AI AS A NEW FRONTIER FOR REGIONAL IDENTITY FORMATION: LESSONS FROM THE EU AND THE ARAB LEAGUE 8

PROFESYONEL BAŞARI VİTRİNİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİNDE LINKEDIN SÖYLEMLERİNİN DUYGUSAL KAPİTALİZM VE DİJİTAL TOPLULUKLAR BAĞLAMINDA ANALİZİ 9

DİJİTALLEŞME VE YAPAY ZEKA ÇAĞINDA GENÇLERİN VE KADINLARIN EKONOMİK GÜÇLENMESİ: FIRSATLAR, RİSKLER VE POLİTİKA ÖNERİLERİ 10

İŞ-AİLE ÇATIŞMASININ ÇALIŞAN PSİKOLOJİSİNE ETKİLERİ: PROSOSYAL MOTİVASYON VE DUYGUSAL TÜKENMİŞLİK ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA 11

YAPAY ZEKA DESTEKLİ FİNANSAL ARAÇLARIN BİREYSEL YATIRIMCILARIN RİSK ALMA DAVRANIŞINA ETKİSİ 12

AN EVALUATION OF CRITICAL THINKING BEHAVIORS OF HEALTH MANAGEMENT STUDENTS 13

ASSESSMENT OF THE QUALITY OF ROUTINE VACCINATION DATA FROM PRIMARY HEALTHCARE FACILITIES :CASE STUDY OF THE TSHAMILEMBA HEALTH ZONE 14

TRANSFORMING EDUCATION THROUGH HUMAN-CENTRED AI: THE SAMSUNG APPROACH 15

YAPAY ZEKANIN AZERBAYCAN EĞİTİM SİSTEMİNDE UYGULAMA OLANAKLARI 16

RETSIDENTIAL NAMES IN THE STORY OF QISSASI RABGUZI 17YAPAY ZEKÂNIN ARKEOLOJİK VE TARİHSEL ARAŞTIRMALARDA UYGULANMASININ ÖNEMİ 18

GREEN INVESTMENT, INSTITUTIONAL QUALITY, AND FINANCIAL DEVELOPMENT: AN EMPIRICAL ANALYSIS OF THEIR INTERCONNECTED DYNAMICS 19

SPECIFIC PRINCIPLES OF TEACHING THE MODERN UZBEK LITERARY LANGUAGE 20

KURGUSAL ŞİZOFRENİ PROFİLLERİNDE NEOLOJİK SÖYLEMLERİN KAVRAMSAL HARMANLAMA KURAMI TEMELLİ ANALİZİ 21

WITH AI, SOCIAL STRUCTURING (BASED ON DATA) DIVERGES FROM PSYCHIC STRUCTURING (BASED ON WORDS) 22

SOĞUK SAVAŞ'IN ARDINDAN BATI'NIN ASKERİ OPERASYONLARI: GEREKÇELER, YÖNTEMLER VE STRATEJİK SONUÇLAR 23

THE TRANSFORMATION OF MODERN MUSIC STREAMING PLATFORMS INTO AI-POWERED "VIRTUAL THERAPY ROOMS" AND THEIR IMPACT ON SOCIAL PSYCHOLOGY 24

PSCHYCOLOGICAL ASPECT IN ADOPTING ESL WITH AI 25

DEVELOPMENT OF THE PERCEPTION SCALE FOR AI-SUPPORTED LEARNING AND EXAMINATION OF ITS PSYCHOMETRIC PROPERTIES: THE CASE OF UNIVERSITY STUDENTS 26

EMPLOYMENT ANXIETY PATTERNS AMONG UNIVERSITY STUDENTS: PROFILES AND DEMOGRAPHIC DETERMINANTS 27

USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN RECREATION EDUCATION: A RESEARCH ON CHATGPT 28

THE NEW LEADERSHIP PARADOX: ALGORITHMIC DECISIONS AND HUMAN RESPONSIBILITY 29

ALGORİTMİK MÜZİK VE ÇALGI PERFORMANSINDA İNSAN–MAKİNE ESTETİĞİNİN NÖROESTETİK TEMELLERİ 30

ARTIFICIAL INTELLIGENCE, DIGITAL HEALTH, SPORTS ANALYTICS 31

REFAKATSİZ ÇOCUKLARA YÖNELİK KURUMSAL UYGULAMALARIN TOPLUMSAL ŞİDDET ÜRETİMİ; DİYARBAKIR ÖRNEĞİ 32

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA PAZARLAMA PSİKOLOJİSİNİN ONTOLOJİK DÖNÜŞÜMÜ 33

THE INFORMATION SOCIETY: THE FORMATION OF THE EDUCATIONAL SYSTEM, ITS PEDAGOGICAL FOUNDATİONS AND DISTINCTIVE FEATURES 34

INTEGRATING ARTIFICIAL INTELLIGENCE INTO MILITARY EDUCATION: CHALLENGES, OPPORTUNITIES, AND ETHICAL CONSIDERATIONS 35

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ PERFORMANS SİSTEMLERİNDE ALGORİTMİK OTORİTE VE ÖRGÜTSEL YÖNETİŞİM DÖNÜŞÜMÜ 36

THE RELATIONSHIP BETWEEN POLITICAL RIGHTS AND ECONOMIC GROWTH: REGIONAL ANALYSIS 37

STRES FIRTINASINDA ROTAYI BELİRLEMEK: SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA BİLİŞSEL KONTROL VE İŞTEN AYRILMA NİYETİ 38

DESIGN AND PERFORMANCE EVALUATION OF A WEARABLE CPR GLOVE TRAINING KIT WITH REAL-TIME FEEDBACK 39

A HOLISTIC APPROACH TO INTERNAL AUDITING: INTEGRATING MULTIPLE ACCREDITATION STANDARDS USING IEMS MODEL 40

EVOLUTIONARY DYNAMICS AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: AN EVALUATION FROM THE PERSPECTIVE OF EVOLUTIONARY PSYCHOLOGY 41

THE PARADOX OF UNETHICAL PRO-ORGANIZATIONAL BEHAVIOR: THE DILEMMA OF GUILT VS PRIDE 42

USE OF AI IN AGRICULTURE SECTOR FOR ACHIEVING FOOD SECURITY 43

MODERN ENGLISH LANGUAGE TEACHING: PARADIGM SHIFTS IN THE DIGITAL AGE 44

INCORPORATING ARTIFICIAL INTELLIGENCE INTO TEACHING PRACTICES AND ITS EFFECTS ON LEARNING STYLES 45

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA STRATEJİ, YÖNETİM VE TEKNOLOJİ ENTEGRASYONU: İŞLETMELERDE STRATEJİK TEKNOLOJİ YÖNETİMİNİN GELİŞİMİ 46

A FRAMEWORK FOR A SUSTAINABLE FUTURE ANALYZING REAL-WORLD APPLICATIONS OF GREEN ENGINEERING 47

STARLINK, SOVEREIGNTY, AND STRATEGIC AI: RETHINKING SECURITY IN THE AGE OF DUAL-USE TECHNOLOGIES 48

BUILDING SUSTAINABLY: HOW GREEN ENGINEERING PRINCIPLES SHAPE MODERN MALAYSIAN ARCHITECTURE 49

THE REASONING OF JUDICIAL DECISIONS AS A SAFEGUARD OF HUMAN JUDGMENT AGAINST ALGORITHMIC BIAS 50

AMAÇSIZ VE KONTROLSÜZ YAPAY ZEKÂ ARAÇLARI KULLANIMININ DUAL-TASK PERFORMANCE VE NEURAL EFFICIENCY ÜZERİNDEKİ NEGATİF ETKİLERİ: ALAN YAZIN DERLEMESİ 51

INTEGRATING TRANSFER LEARNING WITH OPTIMIZATION ALGORITHMS FOR ROBUST MAIZE LEAF DISEASE CLASSIFICATION 52

DETERMINATION OF STRUCTURAL, THERMOCHEMICAL, ELECTRONIC, AND REACTIVITY FEATURES BELONGING TO 2-THIOXO-2,3-DIHYDRO-4(1H)-PYRIMIDINONE USING DFT METHODS 53

ELECTRONIC STRUCTURE, CHARGE TRANSFER, AND VIBRATIONAL CHARACTERISTICS OF 2-THIOXO-2,3-DİHYDRO-4(1H)-PYRIMIDINONE BASED ON DFT/B3LYP LEVEL OF THEORY 54

ENHANCING ACADEMIC ACHIEVEMENT THROUGH EMOTIONAL INTELLIGENCE: PROSPECTS AND CHALLENGES IN AN AI-AUGMENTED EDUCATIONAL LANDSCAPE 55

DEEPACO WITH LOCAL SEARCH FOR HIGH-DIMENSIONAL FEATURE SELECTION: A HYBRID METAHEURISTIC APPROACH 56

AI-DRIVEN CONTEMPORARY PSYCHOPATHOLOGIES 57

THE IMPACT OF DOMESTIC ABUSE ON WOMEN'S MENTAL HEALTH AND FAMILY WELLBEING IN PAKISTAN 58

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND VOCATIONAL-PSYCHOLOGICAL PROFILING IN DENTAL MEDICINE EDUCATION: AN APPLIED STUDY ON FIFTH-YEAR STUDENTS 59

HYBRID BIOMIMETIC INTELLIGENCE GOVERNANCE (HYBIG): TOWARD A NATURE-INSPIRED PARADIGM OF ORGANIZATIONAL INTELLIGENCE 60

BÜYÜK DİL MODELLERİ BAĞLAMINDA ÇEVİRMEN ADAYLARININ MESLEKİ GELECEK KAYGILARINA ONTOLOJİK BİR YAKLAŞIM 61

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA İŞ GÜCÜNÜN DÖNÜŞÜMÜ: İKAME, TAMAMLAYICILIK VE KARİYER UYUMLULUĞU 62

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNDE YAPAY ZEKÂ: PSİKOLOJİK İKLİM VE YÖNETİM SÜREÇLERİNİN DÖNÜŞÜMÜ 63

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA İŞ GÜCÜNÜN DÖNÜŞÜMÜ: İKAME, TAMAMLAYICILIK VE KARİYER UYUMLULUĞU 64

AN ANALYSIS OF HIGH URBANIZATION VIA CLUSTERING IN KAZAKHSTAN FOR REGIONAL INTEGRATION 65

DERİN ÖĞRENME TABANLI GÖRÜNTÜ İŞLEME İLE CİNSİYET TESPİTİ 66

TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DERS DEĞERLENDİRME SÜREÇLERİNİN MAKİNE ÖĞRENMESİ ALGORİTMALARI İLE ANALİZİ: WEKA UYGULAMASI 67

DESIGN AND DEVELOPMENT OF A PORTABLE SOLAR-POWERED ADJUSTABLE LED WORK LIGHT FOR AUTOMOTIVE UNDERCARRIAGE MAINTENANCE 68

MOBILE CIRCULAR TABLE SAW WORKSTATION WITH INTEGRATED DUST COLLECTION 69

DESIGN AND DEVELOPMENT OF A 2D AUXILIARY PLASMA CUTTER TRACK FOR SMALL-SCALE APPLICATIONS 70

CYBER SECURITY CHALLENGES IN INDIA: EMERGING THREATS AND POLICY RESPONSES 71

MINDS, MACHINES, AND MORALITY: UNIVERSITY STUDENTS NAVIGATING ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND ETHICAL FUTURES IN HIGHER EDUCATION 72

ALGORITHMIC ANXIETIES: A QUALITATIVE INQUIRY INTO UNIVERSITY STUDENTS' ETHICAL PERCEPTIONS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN HIGHER EDUCATION 73

POST-READING IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: A LITERARY LABORATORY MODEL WITHIN THE "LITERATURE, INTELLIGENCE, AND SUSTAINABILITY" PROJECT 74

YAPAY ZEKA DESTEKLİ SÜRDÜRÜLEBİLİK HASSAS ARICILIK: KIRSAL KALKINMA VE APİTURİZMDE REKABETÇİ ROLÜ 75

FEELING VALUED IN DIGITAL WORKPLACES: ADAPTATION AND VALIDATION OF THE EXPERIENCED APPRECIATION IN SOCIAL INTERACTIONS AT WORK SCALE IN TURKISH CONTEXT 76

TRACING AI ANXIETY IN OPEN SOCIAL MEDIA: A SENTIMENT ANALYSIS STUDY ON THE BLUESKY PLATFORM 77

ALGORITHMIC WARFARE: THE CONSTRUCTION OF PERCEPTION THROUGH LANGUAGE ON SOCIAL MEDIA – THE CASE OF ISRAEL, IRAN, AND THE UNITED STATES 78

YAPAY ZEKA VE İKNA 79

PAZARLAMA STRATEJİLERİNDE YAPAY ZEKA VE "ANTROPOMORFİZM" EĞİLİMLERİ 80

YAPAY ZEKAYA KARŞI İNSANİ TEPKİLER: "TEKNOFOBİ"DEN "ALGORİTMİK GÜVEN"E PSİKOLOJİK BİR HARİTALAMA 81

AN EXAMINATION OF VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS' FUTURE CONCERNS IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ACCORDING TO SOCIODEMOGRAPHIC VARIABLES 82

ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ VE YÜKSEKÖĞRETİMDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: ÖĞRETİM ELEMANLARININ KAYGI VE KABULLERİNİN İNCELENMESİ 83

AN ANALYSIS OF HIGH URBANIZATION VIA CLUSTERING IN SPAIN CENTERED REGION FOR NATIONAL INTEGRATION 85

THE ROLE AND IMPORTANCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN MODERN MEDICINE. ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN DIGITAL MEDICINE: OPPORTUNITIES AND PROSPECTS 86

INTEGRATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IN CLINICAL PRACTICE AND MEDICAL EDUCATION 87

ARABULUCULUK SÜRECİNDE YAPAY ZEKÂ TABANLI İLETİŞİM VE RİSK ANALİZİNDE ARABULUCUNUN SORUMLULUĞU 88

KAMU PERSONELİNİN ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ KULLANIMININ YÖNETSEL ÇERÇEVESİ: BİRLEŞİK KRALLIK VE AVUSTRALYA ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME 89

INTELLECTUAL PROPERTY AWARENESS AND COPYRIGHT COMPLIANCE IN DIGITAL AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE-ASSISTED CREATIVE ENVIRONMENTS: EVIDENCE FROM VIDEO PRODUCTION STUDENTS 90

INTONASYONUN DİLBİLİMSEL DOĞASI VE İŞLEVLERİ 91

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA RİTÜELİN DÖNÜŞÜMÜ: DİNÎ VE SEKÜLER PRATİKLERİN DİJİTALLEŞMESİ 92

PARA POLİTİKASI, FAİZ DİNAMİKLERİ VE GEÇİNME GÜÇLÜĞÜ ÜZERİNE AMPİRİK BİR ANALİZ 93

FİNANSAL GELİŞME VE DİJİTAL ÖDEMELERİN BARRO SEFALET ENDEKSİNE ETKİSİ: FOURİER EŞBÜTÜNLEŞME YAKLAŞIMI 94

BAĞIMLILIĞA MÜDAHALE ETME BECERİSİ İLE RUH SAĞLIĞI OKURYAZARLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE'DEKİ ÖĞRETİM ELEMANLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA 95

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS OPPORTUNITY AND RISK: EVIDENCE FROM ECONOMIC PERCEPTIONS 96

YAPAY ZEKÂ, DİJİTAL BECERİLER VE KADINLARIN EKONOMİK GÜÇLENMESİ: EUROSTAT ANALİZİ 97

BRIDGING ORGANIZATIONAL AND TEAM CLIMATES WITH PROJECT SUCCESS THROUGH AI-DRIVEN IDEATION SUPPORT 98

MACROECONOMIC EFFECTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON INTERNATIONAL TRADE: GLOBAL TRENDS AND THE CASE OF TÜRKİYE 99

FINANCIAL RESILIENCE AND ESG INTEGRATION IN PAKISTAN'S FOOD MANUFACTURING SECTOR: A COMPARATIVE ANALYSIS OF UNILEVER PAKISTAN FOODS LTD. AND MITCHELL'S FRUIT FARMS LTD. (2021–2024) 100

DIGITAL EMPATHY AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: PERCEIVED HUMANNESS AND COMMUNICATION OUTCOMES AMONG TURKISH UNVERSITY STUDENTS 101

TRANSLATION ERRORS IN MEDICAL TERMINOLOGY IN THE RUSSIAN-UZBEK LANGUAGE SPACE: LINGUISTIC AND APPLIED 102

AN EMPIRICAL STUDY ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE-ASSISTED CREATIVITY IN VISUAL EFFECTS EDUCATION AMONG MALAYSIAN POLYTECHNIC STUDENTS 103

THE NEW GOD OF KNOWLEDGE: THE TRANSFER OF EPISTEMIC AUTHORITY TO ALGORITHMS ...104

EMOTIONAL INTELLIGENCE AND ITS ROLE IN EDUCATION 105

REAL-TIME ADAPTIVE TRAFFIC SIGNAL CONTROL USING IOT FOR EMERGENCY VEHICLE PRIORITIZATION 107

DİŞ HEKİMLİĞİNDE YAPAY ZEKÂYA YÖNELİK BİLGİ-TUTUM-ALGI ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI 109

AN EXAMINATION OF UNIVERSITY STUDENTS' ATTITUDES AND BEHAVIORS TOWARD INDIVIDUALS USING ADDICTIVE SUBSTANCES BY GENDER 110

ALGORİTMİK KİMLİK, AİDİYET VE DİRENİŞ: YAPAY ZEKA ÇAĞINDA TÜRKİYE'DEKİ DİJİTAL TOPLUMSAL HAREKETLERİN PSİKOLOJİSİ 111

THE IMPACT OF CHANGING LAWS ON BUSINESS. THE SOCIETY BETWEEN IMPERATIVE AND CORRUPTION POLICY OF THE DEVELOPING ECONOMIES 112

NEUROPEDAGOGICAL FOUNDATIONS OF TRAINING PHILOLOGICAL CADRES IN THE CONTEXT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES 113

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON INTERCULTURAL COMMUNICATION 114

SOSYAL MEDYA KULLANAN ANNELERİN İKİNCİL TRAVMATİK STRESLERİNİN EMZİRME MOTİVASYONLARINA ÜZERİNE ETKİLERİ 115

DİJİTAL ÇAĞDA SAVUNMA VE GÜVENLİKTE YENİ MODEL VE KURUMLARA YÖNELİK BİR BAKIŞ 116

EDUCATION AS A GUARANTEE OF NON-REPETITION IN POST-COMMUNIST ALBANIA: A TRANSITIONAL JUSTICE PERSPECTIVE 117

KAMU YÖNETİMİNDE YAPAY ZEKA ETİĞİ 118

ALGORİTMİK DEVLET VE YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA MALİ EGEMENLİĞİN DÖNÜŞÜMÜ 1 19

STUDY OF ADHESIVE FROM EXPANDABLE POLYSTYRENE WASTE (EPS) 120

ARTIFICIAL INTELLIGENCE, CULTURE, ART AND SOCIAL PSYCHOLOGY 121

THE IMPACT OF INDUSTRIAL VISITS ON TECHNICAL COMPETENCY: A STUDY OF DIPLOMA IN MECHANICAL ENGİNEERING (INDUSTRIAL PLASTIC) 122

A SYSTEMATIC REVIEW OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY, ARTIFICIAL INTELLIGENCE, PROCESS MINING, AND DIGITAL TWIN INTEGRATION IN INDUSTRY 5.0 123

NİTEL DEĞİŞKENLİ RANKI TAM OLMAYAN MODELLERİN G-TERS MATRİSLERLE ÇÖZÜMÜ: FEN VE TEKNİK BİLİMLERDEKİ YAPAY ZEKÂ EĞİTİMİ İÇİN MATEMATİK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDEN EN ETKİN FAKTÖRLERİN BULUNMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA 124

HEYKEL ÜRETİMİNDE DİJİTAL VE GELENEKSEL YAKLAŞIMLAR: YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ 3D MODELLEME İLE EL EMEĞİ ÜRETİMİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ 125

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ YÖNELİMLERİNİ BELİRLEMEYE YÖNELİK ÇOK DEĞİŞKENLİ VE YAPAY ZEKA DESTEKLİ BİR MODEL UYGULAMASI 126

HANCING GRADUATE EMPLOYABILITY: AN EVALUATION OF ENGINEERING STUDENTS' COMPETENCIES 127

A BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF STUDIES ON TOURISM, ARTIFICIAL INTELLIGENCE, AND PSYCHOLOGY PUBLİSHED İN THE WEB OF SCIENCE DATABASE USING VOSVIEWER 128

THE APPLICATION OF AI IN CIVIL ENGINEERING 129

AZERBAYCAN VE İRAN İLİŞKİLERİ (1991-2025) 130

GELENEKSEL GIDA PAZARINDA TÜKETİCİ DAVRANIŞLARININ YAPAY ZEKÂ TABANLI SEGMENTASYONU: E-TİCARET VERİLERİ ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR KÜMELEME YAKLAŞIMI 131

SAĞLIK KURUMLARINDA ÖRGÜTSEL TÜKENMİŞLİĞİN BELİRTİLERİ 132

ARTIFICIAL INTELLIGENCE ADOPTION FOR ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY IN MANUFACTURING: A TOE-BASED CONCEPTUAL FRAMEWORK 133

NEOLOGISMS IN THE CONTEXT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND TOURISM INTEGRATION 134

BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN İTİCİ GÜÇLERİ: İZLANDA ÖRNEĞİ..... 135

TÜRKİYE'DE EKOLOJİK AYAK İZİNİN BELİRLEYİCİLERİ: FOURİER ARDL YÖNTEMİ 136

DİJİTAL TÜKETİMDE GELİRİN DOLAYLI ETKİSİ: ONLİNE ALIŞVERİŞ BAĞIMLILIĞI VE ERTELEME DAVRANIŞI 137

AMACA YÖNELİK ALIŞTIRMA KURAMI PERSPEKTİFİNDEN YAPAY ZEKÂ ARAÇLARI: AKADEMİK BECERİ GELİŞİMİ İÇİN BİR MODEL VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ 138

ARTIFICIAL INTELLIGENCE: SAVIOR OR ADDICTION? 139

OTOMOTİVDE YAPAY ZEKAYA YÖNELİK TUTUMUN MÜŞTERİ DENEYİMİNE ETKİSİ 140

ADOLESAN SKOLYOZDA BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EGZERSİZ REÇETESİ İÇİN YAPAY ZEKÂ TABANLI MOBİL SAĞLIK MODELİ: KAVRAMSAL BİR ÇERÇEVE VE PSİKOSOSYAL ETKİLER 141

DIGITALIZATION OF MARTIAL ARTS' COMPETITION MANAGEMENT SYSTEM: VARSITY COMBAT SPORT SYSTEM 2025 142

THE RELATIONSHIP BETWEEN COUNTRY DIGITALIZATION AND FIRM FINANCIAL PERFORMANCE: EVIDENCE FROM TÜRKİYE 143

DEVELOPMENT OF AN ULTRASONIC BAT REPELLENT DEVICE 144

ARTIFICIAL INTELLIGENCE, INTERNATIONAL REGIMES, AND NUCLEAR SECURITY: GOVERNANCE PRINCIPLES AND EMERGING STRATEGIC CHALLENGES 145

COMPARING AI-BASED AND TEACHER FEEDBACK IN EFL WRİTİNG PORTFOLIOS: EFFECTS ON WRITING ANXIETY AND PERCEIVED COGNITIVE LOAD 146

YAPAY ZEKÂ KULLANIMININ LİDERLİK ROLLERİNE STRATEJİK YANSIMALARI: ALGORİTMİK LİDERLİK BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ 147

YAPAY ZEKA ÇAĞINDA ROBOT VERGİSİNİN MALİ SOSYOLOJİ PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ 1.....48

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN HEALTH COMMUNICATION WITHIN PHYSICAL REHABILITATION PRACTICES 149

YAPAY ZEKA DESTEKLİ FİNANSAL ARAÇLAR VE EKONOMİK DAVRANIŞ ÖNYARGILARI: KARMA YÖNTEMLİ BİR İNCELEME 150

VISUALIZING THE FUTURE: A RADAR CHART ANALYSIS OF STUDENT READINESS AND ACCEPTANCE OF AI-ASSISTED THERMOGRAPHY IN AVIATION 151

THE PSYCHOLOGICAL DIMENSION OF CLIMATE HEALTH POLICIES IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE 152

INTELLIGENT SYSTEMS FOR THE SELECTION OF INFORMATION SECURITY SYSTEMS 153

İÇ MİMARLIK EĞİTİMİNDE İNSAN VE YAPAY ZEKÂ TARAFINDAN ÜRETİLEN YANITLAR ARASINDAKİ ALGISAL AYRIMIN DEĞERLENDİRİLMESİ; ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ İÇ MİMARLIK BÖLÜMÜ ÖRNEĞİ 154

TÜRKİYE'DE DİJİTAL SAĞLIK SİSTEMLERİNİN ETİK BOYUTU: E-NABIZ ÜZERİNE DÖRT İLKE TEMELLİ BİR DEĞERLENDİRME 155

TÜRKİYE'DE PSİKOLOGLARIN YAPAY ZEKA DESTEKLİ TERAPİYE YÖNELİK TUTUMLARI: GELİŞTİRİLEN ÖLÇEKLE TUTUMSAL BOYUTLARIN İNCELENMESİ 156

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA ÜNİVERSİTELERİN YENİDEN KONUMLANMASI: TÜRKİYE BAĞLAMINDA İŞLEV–İKAME MATRİSİ 157

FİNANSAL TEKNOLOJİLERİN İSLAMİ FİNANSA ETKİSİ 158

YAPAY ZEKÂ LİDERLİĞİ Mİ YAPAY ZEKÂNIN LİDERLİĞİ Mİ? 159

YAPAY ZEKÂ ENDEKSİ ve GELİŞİMİ 160

KARAKUTUSORUNSALI:İŞLETMEKARARALMASÜREÇLERİNDEYAPAYZEKÂDAAÇIKLANABİLİRLİK, ETİK VE YÖNETSEL MEŞRUİYET 161

COMPARATIVE ANALYSIS OF MODIFIED BITUMEN USING EMPTY FRUIT BUNCH ASH (EFBA) AND SPENT BLEACHING CLAY (SBC) WITH RBDO SLUDGE 162

DIGITAL LEADERSHIP IN THE AGE OF AI: ENHANCING EMPLOYEE ENGAGEMENT THROUGH DIGITAL LITERACY 163

DIGITAL FINANCE FOR ECOLOGICAL GOALS: A COMPARATIVE ANALYSIS OF GREEN FINTECH IN PAKISTAN AND CHINA 164

FROM ESTRANGEMENT TO ENGAGEMENT: PAKISTAN–RUSSIA COOPERATION IN REGIONAL CONNECTIVITY AND ECONOMIC INTEGRATION 166

IMPACT OF INTERNAL BRANDING ON BRAND COMMITMENT AND BRAND LOYALTY: MEDIATING ROLE OF BRAND IDENTIFICATION 167

SİYASAL MARKA KONUMLANDIRMA VE OY VERME NİYETİ: SOSYAL MEDYA SİYASAL KATILIMININ ROLÜ VE KUŞAK FARKLILIKLARI 168

FINANCIAL LITERACY AND SUSTAINABLE FINANCIAL DECISIONS IN PAKISTANI HOUSEHOLDS .170

UNLOCKING ORGANIZATIONAL TRANSFORMATION THROUGH DIGITAL LEADERSHIP: EVIDENCE FROM E-KNOWLEDGE SHARING AND INNOVATIVE SERVICE BEHAVIOR 171

EFFECTS OF TECHNOLOGICAL USE ON SPOUSAL RELATIONSHIP: A CASE STUDY OF WOMEN ADVOCATES IN PUNJAB PAKISTAN 172

COLLABORATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE FOR PROJECT MANAGEMENT IN EDUCATION 173

YAPAY ZEKA VE DEĞİŞEN EĞİTİM MODÜLLERİ 174

EXPLORING THE IMPACT OF PERSONALITY TRAITS ON EMPLOYEE PERFORMANCE: THE MEDIATING ROLE OF JOB CRAFTING AND THE MODERATING INFLUENCE OF POLITICAL SKILL 175

EDUCATIONAL BENEFITS OF AI IN ART AND SKILL DEVELOPMENT 177

THE EFFECTIVENESS OF ESMARTDISPOSE IN ENHANCING DIGITAL GOVERNANCE FOR MOVABLE ASSET DISPOSAL 178

MODERN APPROACHES TO JUSTIFY & RATIONALIZE AIRSIAL GROUND OPERATIONS AT KARACHI'S JINNAH INTERNATIONAL AIRPORT PAKISTAN..... 179

FUTURE PERSPECTIVE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PUBLIC ADMINISTRATION: ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS A "CIVIL SERVANT" BEYOND LAW NO. 657 180

THE DIGITAL PRIMORDIALISM OF SUDAN: MEDIA-DRIVEN PSYCHOLOGY AND THE DECONSTRUCTION OF NATIONAL CITIZENSHIP 181

KÜRESEL ENERJİ JEOPOLİTİĞİNDE HÜRMÜZ BOĞAZI: POLİTİK GÜÇ, ENERJİ DİPLOMASİSİ VE JEOSTRATEJİK ETKİLER 182

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND MEDIA INFLUENCE: UNDERSTANDING CHANGES IN HUMAN BEHAVIOR IN THE DIGITAL AGE 183

YAPAY ZEKA ÇAĞINDA PAZARLAMA VE PSİKOLOJİ KAVRAMLARININ DEĞİŞEN YÜZÜ: BİBLİYOMETRİK BİR HARİTALAMA..... 184

ALGORITHMIC FAIRNESS PERCEPTION IN AI-ENABLED HRM: IMPLICATIONS FOR TECHNOSTRESS, ETHICAL CLIMATE, AND EMPLOYEE OUTCOMES 185

LEVERAGING AI TO ENHANCE THE VALUE OF FOOD SAFETY AUDITS 186

AI ETHICS, DIGITAL TRANSFORMATION, AND CARE QUALITY: A MEDIATED-MODERATION FRAMEWORK 187

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA DİJİTALLEŞME VE EKONOMİK BELİRSİZLİK: TÜRKİYE'DE DOĞRUSAL OLMAYAN ETKİLER, KURUMSAL YAPI VE İNSAN FAKTÖRÜ 188

MUTUAL FUNDS PERFORMANCE IN PAKISTAN: A MULTI-FACTOR MODEL ANALYSIS 189

EXAMINING THE IMPACT OF CORPORATE AGE ON FINANCIAL PERFORMANCE: THE MODERATING ROLE OF CORPORATE GOVERNANCE 190

ESTETİK ÇIKTIDAN TASARIM KARARINA: ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA GRAFİK TASARIMCININ ROLÜ 191

THE "DEFAULT HUMAN": A SOCIO-PSYCHOLOGICAL ANALYSIS OF RACIAL AND GENDER BIAS IN AI-GENERATED IMAGES 192

PROFESYONEL HİZMETLERDE MÜŞTERİ KAYBINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER: KIRGIZİSTAN'DA X ŞİRKETİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA..... 193

DIGITAL MIRROR: SOCIAL MEDIA, NEED FOR RECOGNITION, IDENTITY AND NARCISSISTIC TENDENCIES IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE 194

ALGORİTMİK POPÜLİST KİŞİSELLEŞME: TRUMP'IN KURUMSAL DÖNÜŞÜM STRATEJİSİNDE YAPAY ZEKÂNIN ROLÜ 195

TRAPPED IN THE FEED: DOOMSCROLLING AND EARTHQUAKE ANXIETY IN THE AGE OF AI 196

ENHANCING ACADEMIC PERFORMANCE AND SELF-EFFİCACY THROUGH INTERACTIVE TECHNOLOGY: A QUANTITATIVE STUDY ON SERİES CIRCUIT INSTRUCTION 197

MEDİUM PLATFORMUNDA YAPAY ZEKÂ SÖYLEMİNE YÖNELİK KULLANICI ALGILARI ÜZERİNE NETNOGRAFİK BİR ARAŞTIRMA 198

DİJİTAL DÖNÜŞÜM EKSENİNDE YAPAY ZEKÂ VE İŞGÜCÜ: YAPIM SEKTÖRÜ ÖRNEĞİ 199

TOWARD A SOCIO-TECHNICAL FRAMEWORK FOR SOFTWARE DEVELOPMENT METHODOLOGY SELECTION IN AI-POWERED EDUCATIONAL SYSTEMS: A MIXED-METHODS INVESTIGATION 200

AI-LEARNING LEADERSHIP AND EMPLOYEE RESKILLING: EXAMINING THE ROLE OF CONTINUOUS LEARNING BEHAVIOR AND GROWTH MINDSET IN THE AI-DRIVEN WORKPLACE 201

INCLUSIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE FOR CLIMATE AND HEALTHCARE EQUITY: A SOCIOLOGICAL REVIEW OF MARGINALIZED COMMUNITIES IN THE GLOBAL SOUTH 202

SOCIAL MEDIA AND EMPLOYER BRANDING: ENHANCING ORGANIZATIONAL IDENTITY AND TALENT ATTRACTION 203

IMPACT OF AI ON FOOD SYSTEMS AND CONSUMER BEHAVIOR CHOICES 204

THE ROLE AND IMPORTANCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN MODERN MEDICINE 205

OPPORTUNITIES AND PROSPECTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN DIGITAL MEDICINE 206

JUSTICE IN CHAINS, VOICES IN FRAMES 207

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE PSYCHOLOGY OF MANAGEMENT: IMPLICATIONS FOR INSTITUTIONS AND ORGANIZATIONAL DECISION-MAKING 208

ADVANCING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ENGINEERING AND BASIC SCIENCES: INNOVATIONS, APPLICATIONS, AND FUTURE DIRECTIONS 209

PERCEPTIONS OF AI-GENERATED MEDIA AND ITS IMPACT ON TRUST, MEANING, AND AUDIENCE INTERPRETATION 210

BETWEEN REAL AND ARTIFICIAL: AI-GENERATED MISINFORMATION AND ITS IMPACT ON POLITICAL COMMUNICATION IN PAKISTAN 211

THE IMPACT OF ENTREPRENEURIAL ECOSYSTEMS ON SUSTAINABLE GROWTH THROUGH ENTREPRENEURIAL INTENTIONS AND BEHAVIOR 212

ÖĞRETMEN ADAYLARININ YAPAY ZEKÂYA HAZIR OLMA DÜZEYİ: FARKINDALIK İLE YETERLİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ANALİZİ 213

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON SOCIETY 214

THE DIGITAL MORPHING OF GRIEF: THE CULTURAL TRANSFORMATION OF MOURNING RITUALS IN TURKEY 215

ARTIFICIAL INTELLIGENCE, WAR NARRATIVES, AND THE SPREAD OF CONSPİRACY-BASED MISINFORMATION ON SOCIAL MEDIA 216

ANTİK MEZOPOTAMYA'DAN YAPAY ZEKÂ ÇAĞINA KADINLARIN BİLGİYE ERİŞİMİ: GÖRÜNÜRLÜK VE YAPISAL SINIRLANDIRMALARIN DÖNÜŞÜMÜ 217

TÜRKİYE'DE KLİNİK ARAŞTIRMA ETİK KURULLARININ YAPISI VE MEVCUT DURUMU 218

THE AGE OF FILTERED REALITY: HOW AI-DRIVEN MEDIA SHAPES HUMAN LANGUAGE, PERCEPTION AND MEANING-MAKING 219

YAPAY ÇOCUK FİKRİNDEN GÜNCEL YAPAY ZEKÂYA: A.I. ARTIFICIAL INTELLIGENCE FİLMİNDE DUYGUSAL YAPAY ÖZNELİK 220

YOKLUĞUN DİLİ VE YAPAY MEVCUDİYET: BLACK MIRROR "BE RIGHT BACK" BÖLÜMÜNÜ GÜNCEL YAPAY ZEKÂ DİL ARAÇLARI BAĞLAMINDA YENİDEN DÜŞÜNMEK 221

SECTORAL CONCENTRATION OF GREENWASHING CASES AND THEIR IMPACT ON FINANCIAL PERFORMANCE: A COMPARATIVE CASE ANALYSIS 222

EFFECTIVENESS OF THE SMART HIRARC APPLICATION IN OCCUPATIONAL SAFETY AND HEALTH RISK MANAGEMENT FOR SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN PENANG 224

YAPAY ZEKÂ VE HALKLA İLİŞKİLER BAĞLAMINDA BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ 225

A STUDY ON THE RELATIONSHIP BETWEEN AWARENESS AND HEALTHY LIFESTYLE PRACTICES AMONG STUDENTS USING PEARSON CORRELATION ANALYSIS 226

DIGITAL HELP-SEEKING: UNDERSTANDING UNIVERSITY STUDENTS' MENTAL HEALTH HELP-SEEKING BEHAVIOURS 227

ENHANCING EFFICIENCY AND TRANSPARENCY IN ASSET DISPOSAL MANAGEMENT THROUGH A WEB-BASED SYSTEM 228

STUDENTS' ENTREPRENEURIAL INTEREST AND ITS RELATIONSHIP WITH PARTICIPATION IN ENTREPRENEURIAL ACTIVITIES AND PROGRAMS 229

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS A CATALYST FOR SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT IN EMERGING ECONOMIES 230

LENTILS PREDICTION MODEL (TRANSFER LEARNING) 231

ECONOMIC MODERNIZATION THROUGH ARTIFICIAL INTELLIGENCE: A SYSTEMATIC REVIEW OF PAKISTAN'S LANDSCAPE 232

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN MODERN MEDICINE 233

ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN DIGITAL MARKETING TRANSFORMATION: EVIDENCE FROM PAKISTAN 234

DIGITALIZATION AND SME PERFORMANCE: A CONTINGENCY APPROACH 235

DIGITAL FINANCE TRANSFORMATION USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE: EVIDENCE FROM PAKISTAN MARKETS 236

AN EMPIRICAL ANALYSIS OF THE DETERMINANTS AND OUTCOMES OF BUSINESS MODEL INNOVATION IN THE DIGITAL ERA: EVIDENCE FROM THE IT SECTOR 237

THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IN THE MANAGEMENT OF ENGINEERING PROJECT TO ENHANCE THE EFFICIENCY OF BASIC SCIENCES RESEARCH 239

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND MEDIA: PSYCHOLOGICAL AND SOCIETAL IMPLICATIONS OF THE DIGITAL AGE 240

VOICE AI AS A COGNITIVE MEDIATOR IN DECISION-MAKING: AN EEG-BASED ANALYSIS IN FEMALE LEADERSHIP 241

ACCEPTANCE OF AI-BASED HUMAN RESOURCE PRACTICES: SECTORAL DIFFERENCES BETWEEN TECHNOLOGY-INTENSIVE AND TRADITIONAL INDUSTRIES 242

ASSESSING THE IMPACT OF CAPACITY BUILDING ON FARMERS' ADOPTION OF AI-DRIVEN AGRICULTURAL TECHNOLOGIES FOR SUSTAINABLE RURAL DEVELOPMENT 243

THE EFFECT OF FEMALE LEADERSHIP ON SUSTAINABLE PM PRACTICES IN EMERGING ECONOMIES SETTINGS 244

THE EFFECTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ADOPTION ON QUIET QUITTING AND QUIET HIRING: THE MEDIATING ROLE OF ORGANIZATIONAL CULTURE 245

DETERMINANTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ACCEPTANCE IN TURKISH AGRICULTURAL FIRMS: AN ORGANIZATIONAL COMPARISON BETWEEN FAMILY-OWNED AND NON-FAMILY FIRMS 246

THE USE OF CIRCULAR ECONOMY PRINCIPLES IN THE PROJECT LIFECYCLE MANAGEMENT OF SUSTAINABLE INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT PROJECTS 247

IMPACT OF AI-POWERED LEARNING TOOLS ON STUDENTS' ACADEMIC PERFORMANCE AND ENGAGEMENT IN HIGHER EDUCATION 248

MEDIATED INTELLIGENCE: THE ROLE OF AI IN CONSTRUCTING LANGUAGE AND REALITY 249

SMART WASTE MONITORING SYSTEM USING IOT WITH INTEGRATED WEIGHT SENSING 250

INCORPORATION OF ESG METRICS IN PROJECT SUCCESS ASSESSMENT FRAMEWORKS OF PROJECT MANAGEMENT THAT IS SUSTAINABLE DEVELOPMENT-DRIVEN 251

THE GREEN PROJECT MANAGEMENT PRACTICES HAVE AN INFLUENCE ON THE ORGANIZATIONAL PERFORMANCE IN INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT PROJECTS 252

EFFECTS OF STAKEHOLDER ENGAGEMENT STRATEGIES ON PROJECT DELIVERY PERFORMANCE IN MULTISTAKEHOLDER COMPLEX PROJECT ENVIRONMENTS 253

EFFECT OF PROJECT MANAGEMENT COMPETENCIES ON THE FINANCIAL AND OPERATIONAL PERFORMANCE OF LARGE-SCALE CONSTRUCTION PROJECTS 254

THE US–IRAN WAR 2026 AND ITS FINANCIAL MARKET IMPLICATIONS FOR ASIAN ECONOMIES: AN ANALYSIS OF OIL PRICE SHOCKS, STOCK MARKET VOLATILITY, AND CURRENCY DEPRECIATION 255

PROJECT COMPLEXITY MODERATING THE RELATIONSHIP BETWEEN PROJECT OUTCOMES AND CRITICAL SUCCESS FACTORS 256

PERFORMANCE EVALUATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE MODELS IN DIET PLANNING AND NUTRIENT ANALYSIS 257

THE PSYCHOLOGY OF AI COMMUNICATION: HOW MACHINES INFLUENCE HUMAN PERCEPTION 258

MANAGEMENT OF VIRTUAL PROJECT TEAMS: ISSUE AND STRATEGIES OF PERFORMANCE OPTIMIZATION IN DIGITALLY DISTRIBUTED WORK SPACES 259

MONITORS TO BLOCKCHAIN-BASED PROJECTS TO IMPROVE TRANSPARENCY AND ACCOUNTABILITY IN LARGE-SCALE PROJECTS 260

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN ARTIFICIAL INTELLIGENCE OPTIMISM, AI ACCEPTANCE, AND POSITIVE ATTITUDES TOWARD AI AMONG UNIVERSITY STUDENTS 261

MECHANICAL AND PHYSICAL CHARACTERISATION OF RUBBERISED CEMENT BLOCKS FOR SUSTAINABLE CONSTRUCTION APPLICATIONS 262

THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN RISK FORECASTING OF PROJECTS AND STRATEGIC DECISION-MAKING PROCESSES 264

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA SOSYAL İLİŞKİLERİN DÖNÜŞÜMÜ: TOPLUMSAL BAĞLANMA, İLETİŞİM PRATİKLERİ VE KİMLİK ÜZERİNE KURAMSAL BİR DEĞERLENDİRME 265

PRODUCTION AND CHARACTERISATION OF COCONUT SHELL-BASED BIOMASS BRIQUETTES AS AN ALTERNATIVE FUEL 266

YAPAY ZEKA KULLANIMI İLE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK ARASINDAKİ İLİŞKİ: BİR DERLEME ÇALIŞMASI 267

INTEGRATING HUMAN ARTIFICIAL INTELLIGENCE COLLABORATION IN INSTITUTIONS AND ITS IMPACT ON LEADERSHIP PRACTICES AND ORGANIZATIONAL BEHAVIOR 268

HYBRID LEADERSHIP IN VIRTUAL PROJECT TEAM MANAGEMENT IN GLOBAL WORK ENVIRONMENTS IN Post-PANDEMIC 269

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PERFORMANCE MANAGEMENT SYSTEMS: A REVIEW OF EMERGING PRACTICES 270

TURİZM EĞİTİMİNDE KÜLTÜREL MİRASIN YERİ 271

AI-DRIVEN BUSINESS MODEL DISRUPTION: IS ANTHROPIC'S TRANSFORMATION A CONTEMPORARY FORM OF CREATIVE DESTRUCTION? 272

THE CONTRIBUTION OF SUSTAINABLE LEADERSHIP IN IMPROVING THE PROJECT SUCCESS OUTCOMES IN ENVIRONMENTALLY SENSITIVE PROJECTS 273

2025 CUMHURİYET BAYRAMI REKLAMLARINDA YAPAY ZEKÂ ESTETİĞİ VE İKONOGRAFİ 274

SMART CITY TECHNOLOGIES AND THE EFFECTS ON THE PROJECT MANAGEMENT ON THE DEVELOPMENT OF URBAN INFRASTRUCTURE PROJECTS 275

AİLE HEKİMLİĞİNDE ÖKSÜRÜĞE YAKLAŞIM 276

THE EFFECT OF RENEWABLE ENERGY AND FOREIGN DIRECT INVESTMENTS ON CARBON EMISSIONS: AN EMPIRICAL ANALYSIS FOR OECD COUNTRIES 277

CAUSES OF MARRIED WOMEN SOCIAL EXCLUSION AND ITS IMPLICATIONS ON FAMILY DEVELOPMENT IN DISTRICT FAISALABAD 278

SPOR YÖNETİMİNDE YAPAY ZEKA TEMELLİ YENİ YAKLAŞIMLAR 279

BIOMARKER POTENTIAL OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE-ASSISTED FRAGMENTOMIC ANALYSES FOR THE DIAGNOSIS OF MAJOR DEPRESSIVE DISORDER 280

BEYOND THE BLACK BOX: AI AS A COGNITIVE CATALYST IN THE AGE OF GENERATIVE FLUIDITY 281

DESIGN AND DEVELOPMENT OF A COMPUTER VISION-ASSISTED PEANUT PEELING AND BLENDING SYSTEM FOR SMART FOOD PROCESSING APPLICATIONS 282

ÇOCUK RESİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE YAPAY ZEKÂ VE UZMAN GÖRÜŞLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 283

YAPAY ZEKA ÇAĞINDA İŞ GÜCÜNÜN DÖNÜŞÜMÜ 284

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ ETKİLEŞİMLERDE SORGULAMA VE EPİSTEMİK KİLİTLENME 285

TRIPADVISOR YORUMLARINA GÖRE UNESCO 286

OTONOM SİSTEMLERDE YAPAY ZEKA KULLANIMI VE ORTAYA ÇIKABİLECEK ETİK İHLALLLER .. 287

DESIGN AND FABRICATION OF PORTABLE DRIED LEAVES SHREDDER MACHINE 288

FROM ALGORITHMS TO ASSASSINATIONS: AI AND MODERN PSYCHOLOGICAL WARFARE 289

PSYCHOLOGICAL DETERMINANTS OF ACADEMIC INTEGRITY IN THE USE OF GENERATIVE AI IN HIGHER EDUCATION 290

FROM THINKING TO PROMPTING: HOW AI IS CHANGING THE WAY STUDENTS LEARN AND CREATE 291

BEYOND THE AI SLOP: A SEMIOTIC ANALYSIS OF CONSUMER RESPONSES IN AI-GENERATED ADS 292

DIGITAL TRANSFORMATION IN HRM: A QUALITATIVE STUDY OF AI AND RPA ADOPTION IN PUBLIC UNIVERSITIES OF DEVELOPING COUNTRIES 293

MAPPING GREEN ENTREPRENEURIAL INTENTIONS: A SYSTEMATIC REVIEW OF EMERGING TRENDS AND RESEARCH DIRECTIONS (2019–2024) 294

FROM CLASSROOM TO MARKETPLACE: AI-AUGMENTED WORK-BASED LEARNING FOR TEACHING SEGMENTATION, TARGETING, AND POSITIONING 295

İLAÇ İLİŞKİLİ ÇENE OSTEONEKROZUNDA GÜNCEL YAKLAŞIMLAR VE FARKINDALIĞIN ÖNEMİ ..296

DİKKAT DAĞINIKLIĞI VE HİPERAKTİVİTENİN VR TABANLI TRAFİK SİMÜLASYONUNDA SÜRÜCÜ DAVRANIŞLARI ÜZERİNDEN İNCELENMESİ 297

ALGILANAN BİLİMSEL OKURYAZARLIK İLE GERÇEK BİLİMSEL BİLGİ ARASINDAKİ CİNSİYET TEMELLİ FARKLILIKLAR: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA 298

PILOT TRUST AND PSYCHOLOGICAL PROCESSES DURING THE TRANSITION FROM COCKPIT AUTOMATION TO ARTIFICIAL INTELLIGENCE: A QUALITATIVE STUDY 299

VERGİ UYUMUNUN ARTIRILMASINDA YAPAY ZEKÂ TABANLI DENETİM MEKANİZMALARI: ULUSLARARASI DENEYİMLER VE POLİTİKA ÇIKARIMLARI 300

MODIFICATION IN THE KRAFT METHOD FOR THE GREEN SYNTHESIS OF EPOXY RESIN FROM AGRİCULTURAL WASTE 301

YAPAY ZEKÂ TABANLI MUHASEBE VE VERGİ EĞİTİMİ AÇISINDAN MÜFREDAT ÖNERİSİ GELİŞTİRİLMESİ 302

YAPAY ZEKA ile ETKİLEŞİM ve EMPATİ DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 303

WEAKLY-SUPERVISED VIDEO ANOMALY DETECTION WITH DENSE TEMPORAL TWO-STREAM CNN+BILSTM 304

GLOBAL CLIMATE CRISIS AND FOOD SUPPLY SECURITY: A MULTIPLE CASE ANALYSIS OF TURKEY'S LEADING FOOD BRANDS 305

PRICE LINKAGES AND MARKET INTEGRATION IN AGRICULTURAL FEEDER MARKETS IN THE ERA OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: EVIDENCE FROM BASMATI RICE IN PAKISTAN 306

ÖRGÜTLERDE YAPAY ZEKÂ TEKNOLOJİLERİNİN LİDERLERİN KARAR VERME SÜREÇLERİ İLE ÖRGÜTSEL ÖĞRENME ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ..... 308

TARIM İŞLETMELERDEKİ ÜRÜN YETİŞTİRME FAALİYETLERİ İÇİN TOPRAK VE İKLİM PARAMETRELERİNE BAĞLI YAPAY ZEKÂ ANALİZİ 309

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA GIDA TÜKETİMİ VE TÜKETİCİ DAVRANIŞLARININ DÖNÜŞÜMÜ 310

FOOD SERVICES SECTOR AND PRECURSOR OF ARTIFICIAL INTELLİGENCE 311

PROMPT'TAN PEDAGOJİK KARARA: ÇOCUK GELİŞİMİ ÖĞRENCİLERİNİN ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ İLE ETKİLEŞİMİNDE ÖZ DÜZENLEME VE İNSAN FAİLİYETİ 312

YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARININ AĞIZDAN AĞIZA PAZARLAMAYA ETKİSİ 313

YAPAY ZEKA UYGULAMALARINDA İLİŞKİSEL PAZARLAMANIN ÖNEMİ 314

THE ROLE OF AI IN CONSTRUCTING LANGUAGE AND REALITY 315

DESTİNASYON SLOGANI GELİŞTİRMEDE NİTEL ARAŞTIRMA VE YAPAY ZEKA ENTEGRASYONU ..316

OPTIMIZATION OF MAINTENANCEENGINEERING AND MANAGEMENT SYSTEMS IN THE PETROCHEMICAL INDUSTRY 317

A CASE STUDY OF RELIABILITY CENTRED MAINTENANCE AND DIGITAL TRANSFORMATION IN AUTOMOTIVE MANUFACTURING 318

DETERMINANTS OF EMPLOYEE BEHAVIOR IN AI-AUGMENTED ORGANIZATIONS: THE FUNCTION OF TRUST, COGNITION AND TECHNOLOGICAL ACCEPTANCE 319

TURNING INSTITUTIONAL CONSTRAINTS INTO OPPORTUNITIES: THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ENABLING CIRCULAR ECONOMY ADOPTION 320

ALMANCA YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE YAPAY ZEKÂ: ANLAM OLUŞUMU, ALGI VE MEDYA PERSPEKTİFİ 321

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE TOURISM SECTOR: TRAVEL AGENCIES AND EMPLOYMENT ANALYSIS 322

BIODEGRADATION OF MICROPLASTIC IN WASTEWATER USING MICROBES 323

ALGORITHMIC HERDING AND FINANCIAL STABILITY 324

DAVRANIŞSAL FİNANS LİTERATÜRÜNDE ZİPFİAN DÜZENLİLİKLER: NLP TABANLI METİN ANALİZİ 325

THE FEBRUARY 6th EARTHQUKE: A COMMUNITY DEVELOPMENT STANCE 326

DIGITAL ADDICTION IN INSTITUTIONAL SOCIAL MEDIA POSTS: A DISCOURSE ON DIGITAL ADDICTION THROUGH THE PRISM OF YOUTH AND GENDER 328

HEALTH COMMUNICATION STRATEGIES TARGETING CHILDREN AS A DISADVANTAGED GROUP: A MIXED CONTENT ANALYSIS OF MINISTRY OF HEALTH INSTAGRAM POSTS 329

CHATGPT'NİN KESİRLERDE KAVRAM YANILGILARININ TESPİT EDİLMESİ VE GİDERİLMESİNE YÖNELİK ÖNERİLERİNE İLİŞKİN MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ 330

AI-ENHANCED MULTIVARIATE STATISTICAL PROCESS CONTROL FOR DRINKING WATER QUALITY MONITORING: A CASE STUDY USING PCRWR 2021 331

GREEN FINANCIAL DEVELOPMENT, DIGITAL FINANCE, AND ECONOMIC SUSTAINABILITY: A COMPARATIVE DYNAMIC ANALYSIS OF CHINA AND EMERGING ECONOMIES 332

VISTA SIGN JALAN BESAR: ENHANCING TOURIST WAYFINDING THROUGH ILLUSTRATED MAPS AND SIGNAGE IN KUANTAN, PAHANG, MALAYSIA 333

BIODEGRADATION OF MICROPLASTICS IN SOIL 334

IMPLEMENTATION OF STRUCTURED INTERNSHIP PROGRAM THROUGH COLLABORATION WITH INDUSTRIES IN THE ASPECT OF GRADUATE EMPLOYABILITY 335

GENDERED BARRIERS IN EDUCATION: WOMEN'S EDUCATIONAL OPPORTUNITIES IN UZBEKISTAN 336

ARTIFICIAL INTELLIGENCE FOR INTERNATIONAL STUDENT VISA MANAGEMENT IN MALAYSIAN PUBLIC UNIVERSITIES: A REVIEW OF SERVICE INNOVATION AND INSTITUTIONAL COMPETITIVENESS 337

AI-GENERATED GRAMMAR VERSUS HUMAN USAGE: A COMPARATIVE STUDY OF ALBANIAN AND RUSSIAN 339

TRANSFORMING FINANCIAL SYSTEMS: THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLİGENCE IN MODERN FINANCE - APPLICATIONS, RISKS, AND FUTURE DIRECTIONS 340

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE YAPAY ZEKÂYA YÖNELİK BÜTÜNLEŞİK BİR İNCELEME 341

ANALYSIS OF INSURANCE COMPANIES' FINANCIAL PERFORMANCE USING THE FUZZY AHP-BASED VIKOR METHOD 342

EMPLOYEE PARTICIPATION AND KNOWLEDGE SHARING IN AI-ENABLED ORGANIZATIONS: THE MEDIATING ROLE OF PSYCHOLOGICAL SAFETY AND THE MODERATING ROLE OF HUMBLE LEADERSHIP 343

ENGELLİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ VE AKRAN İLİŞKİLERİ 344

TRANSITIONING FROM MANUAL TO PNEUMATIC SYSTEMS: A FABRICATION STUDY OM ENHANCING SATAY SKEWER PRODUCTION EFFICIENCY 345

YAPAY ZEKA UYGULAMALARININ VERGİ UYUMU ÜZERİNDEKİ OLASI ETKİLERİNE İLİŞKİN VERGİ MÜKELLEFLERİN ALGILARININ İNCELENMESİ: METAFORİK BİR ANALİZ 346

GÖÇ YÖNETİMİNDE YAPAY ZEKA: DÖNÜŞÜM, FIRSATLAR VE TEHDİTLER 347

ALGILANAN PSİKOLOJİK İKLİMİN ÇALIŞANLARIN UYUMSAL PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: İŞ DOYUMU VE ÖRGÜTSEL ENERJİNİN ROLÜ 348

SANATSAL MEŞRUİYETİN İZLEYİCİ KARŞILIĞI: CANNES, BERLİN VE VENEDİK SEÇKİLERİNDE FESTİVAL BAŞARISI VE İZLEYİCİ ALGISI 349

THE ROLE OF THE XALFA.UZ AI PLATFORM IN DEVELOPING RESEARCH SKILLS 350

THE PSYCHOLOGICAL IMPACT OF AI-ENABLED TELECOM TECHNOLOGIES IN PAKISTAN 351

PHYSICAL ACTIVITY, SELF – ESTEEM, AND QUALITY OF LIFE WITH THYROID DISORDERS: PSYCHOLOGICAL, TECHNOLOGICAL, AND INSTITUTIONAL DIMENSIONS IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE..... 352

AI-AUGMENTED ENTREPRENEURIAL ORIENTATION: EXAMINING THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ADOPTION ON ENTREPRENEURIAL BEHAVIOR AND PERFORMANCE IN EMERGING MARKETS 353

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ ÖĞRETİME ÖĞRETMEN BAKIŞI: ALGI, KULLANIM VE PEDAGOJİK DEĞERLENDİRMELERDE DEMOGRAFİK FARKLILIKLAR 354

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA AVUKAT-MÜVEKKİL İLİŞKİSİ: ÖN KABULLERİN YÖNETİMİ SORUNU 355

ENHANCING THE PERFORMANCE OF A MINI STEAM BOILER FOR STERILIZATION USING POLYMER ENGINEERING AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE-BASED OPTIMIZATION 356

THE RESOLUTION OF COMMERCIAL DISPUTES THROUGH ONLINE ALTERNATIVE MECHANISMS USING DIGITAL PLATFORMS 357

AI-DRIVEN LOAD SENSING AND THERMOPLASTIC HOOK OPTIMIZATION FOR ERGONOMIC MANHOLE LIFTERS 358

PHYSICAL ACTIVITY, SELF – ESTEEM, AND QUALITY OF LIFE WITH THYROID DISORDERS: PSYCHOLOGICAL, TECHNOLOGICAL, AND INSTITUTIONAL DIMENSIONS IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE 359

A QUALITATIVE STUDY ON DETERMINING THE ACTOR ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN STRATEGY DESIGN 360

LİPÖDEM TANILI OLGULARDA ELİMİNASYON VE DÜŞÜK HİSTAMİN DİYETİNİN ETKİNLİĞİ: VAKA TAKDİMİ..... 361

AI-ASSISTED ENGLISH LANGUAGE LEARNING: INSIGHTS FROM MALAYSIAN POLYTECHNIC ENGINEERING STUDENTS 362

LİSE DÜZEYİNDE YAPAY ZEKA DESTEKLİ ÖĞRENİMİN KULLANILMASI VE ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 363

EFFECT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN INTERNATIONAL RELATIONS AND BALANCE OF POWER 364

ADAPTIVE ARCHITECTURAL FRAMEWORK IN THE METAVERSE: A GLOBAL AND LOCAL INTEGRATION APPROACH INSPIRED BY CEDRIC PRICE'S FUN PALACE 365

ENHANCING EDUCATIONAL EFFICIENCY USING THE REFRIGERATION CYCLE P-H ANALYZER KIT: A CASE STUDY AT POLITEKNIK KUCHING SARAWAK 366

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA GELECEĞİN KARİYER MESLEKLERİ: FIRSATLAR, TEHDİTLER VE NESİL İNŞÂSI 367

YAPAY ZEKA ÇAĞINDA SEYAHAT: TURİST ÖZGÜRLÜĞÜNÜN VE ALGORİTMİK YÖNLENDİRMENİN FELSEFESİ 368

ZAMAN YÖNETİMİ TUTUMUNUN İŞ YERİNDE KİŞİLER ARASI ÇATIŞMA ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: İŞ STRESİNİN ARACILIK ROLÜ 369

FEW-SHOT OCULAR LESION SEGMENTATION USING MEDSAM AND PROMPT LEARNING TECHNIQUES 370

YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARINA TASARIM VERİLERİ BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR YAKLAŞIM 372

Congress Program 373

Boards / Kurullar

Honor Board / Onur Kurulu

Prof. Dr. Murat Koç

Rector, Çağ University, Türkiye

Prof. Dr. Adnan Sözen

Rector, Adana Alparslan Türkeş Science and Technology University, Türkiye

Prof. Dr. Ali Özen

Rector, Tarsus University, Türkiye

Prof. Dr. Turgay Uzun

Rector, Osmaniye Korkut Ata University, Türkiye

Editorial Board / Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Şirvan Kalsın
Çağ University, Türkiye

Prof. Dr. Muhammad Ashfaq
The University of Faisalabad (TUF), Pakistan

Prof. Dr. Tevfik Odman
Çağ University, Türkiye

Prof. Dr. Gökben Bayramoğlu
Hitit University, Türkiye

Prof. Dr. Ufuk Karadavut
Karabük University, Türkiye

Assoc. Dr. Saadet Sağtaş Tutkunca
Çağ University, Turkiye

Assoc. Dr. Murat Cihangir
Batman University, Türkiye

Assoc. Dr. Azamat Maksüdünov
Kyrgyz – Turkish Manas University, Kyrgyzstan

Assoc. Dr. Osman Ylmaz
Batman University, Türkiye

Doç. Dr. Nida Palabıyık
Yozgat Bozok University, Türkiye

Dr. Logaiswari Indiran
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Sharofiddin Xoshimjonov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Dr. Çağrı Utkan
Çağ University, Türkiye

Dr. Gürcan Demiroğları
Çağ University, Türkiye

Dr. Ayşe Şenay Koç
Çağ University, Türkiye

Dr. Ufuk Kocatepe Avcı
Çağ University, Türkiye

Dr. Sena Doğruyol
Çağ University, Türkiye

Hakan Çalışkantürk
Girişimcilik Ekosistemi Derneği, Türkiye

Barış Can Aydın
Çağ University, Turkiye

Advisory Board / Danışma Kurulu

Prof. Dr. Azizbek Egamberdiev
Andijan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Diana Chalil
Universitas Sumatera Utara, Indonesia

Prof. Dr. Dustin Van Der Haar
University of Johannesburg, South Africa Republic

Prof. Dr. Fariz Ahmadov
Karabakh University, Azerbaijan

Dr. Ghulame Rubbaniy
University of the West of England, UK.

Prof. Dr. Gökhan Özer
Kyrgyz – Turkish Manas University, Kyrgyzstan

Prof. Dr. Hasan Bozgeyikli
Selçuk University, Türkiye

Prof. Dr. Irfan Ahmad Baig
Muhammad Nawaz Shareef University of Agriculture Multan, Pakistan

Prof. Dr. Kamran Munir
University of the West of England, UK.

Prof. Dr. Manzura Yunusova
Andijan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Matloob Ahmad
The University of Faisalabad (TUF), Pakistan

Prof. Dr. Mithat Derik
Selçuk University, Türkiye

Prof. Dr. Muhammad Ashfaq
The University of Faisalabad (TUF), Pakistan

Prof. Dr. Mustafa Kan
Ahi Evran University, Türkiye

Prof. Dr. Mustafa Kocaoğlu
Necmettin Erbakan University, Türkiye

Prof. Dr. Saba Tariq
University of Agriculture (UAF), Pakistan

Prof. Dr. Sabiha Kılıç
Hitit University, Türkiye

Prof. Dr. Serpil Ağcakaya
Süleyman Demirel University, Türkiye

Prof. Dr. Tanzeela Khalid
The University of Faisalabad (TUF), Pakistan

Prof. Dr. Ufuk Karadavut
Karabük University, Türkiye

Science Board / Bilim Kurulu

Prof. Dr. Ali Bilgili
Ankara University, Turkiye

Prof. Dr. Asaf Tolga Ülgen
Şırnak University, Turkiye

Prof. Dr. Başak Hanedan
Atatürk University, Turkiye

Prof. Dr. Bilsen Bilgili
Kocaeli University, Turkiye

Prof. Dr. Funda Kızıler Emer
Sakarya University, Turkiye

Prof. Dr. H. Buluthan Çetintaş
Necmettin Erbakan University, Turkiye

Prof. Dr. Ima Banoaga
ESIM, USA

Prof. Dr. Islom Zulunov
Andijan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Işık Didem Karagöz
Gaziantep University, Turkiye

Prof. Dr. John Ntabo
Istm-Manono/Drc, Democratic Republic of the Congo

Prof. Dr. Kamoldin Yunusov
Andijan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Kevser Köklü
Yıldız Teknik University, Turkiye

Prof. Dr. Mamadou Abdoulaye Konte
University Gaston Berger, Senegal

Prof. Dr. Manzura Yunusova
Andijan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Mbodja Mougoue
Wayne State University, United States

Prof. Dr. Mehmet Kenan Terzioğlu
Trakya University, Turkiye

Prof. Dr. Metin Soycan
Yıldız Teknik University, Turkiye

Prof. Dr. Mieczyslaw W. Socha
Warsaw University, Poland

Prof. Dr. Muhammad Ashfaq
The University of Faisalabad (TUF), Pakistan

Prof. Dr. Murat Akkaya
İstanbul Beykent University, Turkiye

Prof. Dr. Murat Topaloğlu
Trakya University, Turkiye

Prof. Dr. Mustafa Kocaoğlu
Necmettin Erbakan University, Turkiye

Prof. Dr. Nasiba Naralieva
Andijan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Neriman Aral
Ankara University, Turkiye

Prof. Dr. Nodirbek Asqarov
Andijan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Oğuzhan Aytar
Karamanoğlu Mehmetbey University, Turkiye

Prof. Dr. Özge Ercoşkun
Gazi University, Turkiye

Prof. Dr. Rimma Zamilova
Namangan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Rosa Indellicato
Aldo Moro University of Bari, Poland

Prof. Dr. Rüştü Ilgar
Çanakkale Onsekiz Mart University, Turkiye

Prof. Dr. Sabiha Kılıç
Hitit University, Turkiye

Prof. Dr. Sedat Maden
Bayburt University, Turkiye

Prof. Dr. Selçuk Balı
Selçuk University, Turkiye

Prof. Dr. Semahat Küçükkolbaşı
Selçuk University, Turkiye

Prof. Dr. Serpil Ağcakaya
Süleyman Demirel University, Turkiye

Prof. Dr. Shodmon Khayitov
Bukhara State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Shokhidakxon Sodikova
International Islam Academy of Uzbekistan, Uzbekistan

Prof. Dr. Shokir Gafforov
Samarkand State Medical İnstitute, Uzbekistan

Prof. Dr. Sinan Aytekin
Balıkesir University, Turkiye

Prof. Dr. Siri Terjesen
Florida Atlantic University, Usa

Prof. Dr. Suranga Silva
University of Colombo, Sri Lanka

Prof. Dr. Süreyya Karsu
Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkiye

Prof. Dr. Şevki Işıklı
Marmara University, Turkiye

Prof. Dr. Şükrü Uğuz
Çağ University, Turkiye

Prof. Dr. Terekhin Vyacheslav
Southern Federal University, Russia

Prof. Dr. To'lanboy Ortiqov
Andijan State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Vaidas Lukosius
Tennessee State University, United States

Prof. Dr. Vecihi Aksakal
Bayburt University, Turkiye

Prof. Dr. Yassa Yoniene Pierre
Agora International American University of Delaware Usa, United States

Prof. Dr. Yu-Feng Lee
New Mexico State University, United States

Prof. Dr. Yulduz Ergasheva
Karshi State University, Uzbekistan

Prof. Dr. Yusuf Genç
Sakarya University, Turkiye

Prof. Dr. Zabiraş Adilbekova
H.A.Yesevi Uluslararası Türk-Kazak University, Kazakhistan

Assoc. Prof. Zişan Duygu Alioğulları
Erzurum Technical Unversity, Turkiye

Assoc. Prof. Işıl Kıroğlu Arslan
Ardahan University, Turkiye

Assoc. Prof. Ertuğrul Güreşci
Kırşehir Ahi Evran University, Turkiye

Assoc. Prof. Mehmet Kaplan
Isparta Uygulamalı Bilimler University, Turkiye

Assoc. Prof. Özlem Topçuoğlu
Atatürk University, Turkiye

Assoc. Prof. Yasar Turna
Pamukkale University, Turkiye

Assoc. Prof. Yusuf Yıldırım
Haliç University, Turkiye

Assoc. Prof. Zehra Özkeçeci
Necmettin Erbakan University, Turkiye

Assoc. Prof. Abdullo Abduvoxidov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Abdurrahman Özkan
Batman University, Turkiye

Assoc. Prof. Alper Bahadır Dalmış
Türk Hava Kurumu University, Turkiye

Assoc. Prof. Anbalagan Krishnan
Wawasan Open University, Malaysia

Assoc. Prof. Anukrati Sharma
University of Kota, India

Assoc. Prof. Ayşe Meriç Yazıcı
İstanbul Gelişim University, Turkiye

Assoc. Prof. Ayşegül Ayyıldız Asil
Hakkari University, Turkiye

Assoc. Prof. Ayşegül Kanbak
Batman University, Turkiye

Assoc. Prof. Azizbek Badalov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Beytullah Eren
Sakarya University, Turkiye

Assoc. Prof. Cihat Kartal
Kırıkkale University, Turkiye

Assoc. Dr. Demet Tatar
Hitit University, Turkiye

Assoc. Prof. Derya Yayman
Akdeniz University, Turkiye

Assoc. Prof. Didem Şen Karaman
İzmir Katip Çelebi University, Turkiye

Assoc. Prof. Dilafruz Eshbekova
Jizakh State Pedagogical Institute, Uzbekistan

Assoc. Prof. Doğan Kutukız
Muğla Sıtkı Koçman University, Turkiye

Assoc. Prof. Ece Kuzulu
İzmir Demokrasi University, Turkiye

Assoc. Prof. Elanur Adar Yazar
Artvin Çoruh University, Turkiye

Assoc. Prof. Emine Genç
Bartın University, Turkiye

Assoc. Prof. Emre Hastaoğlu
Sivas Cumhuriyet University, Turkiye

Assoc. Prof. Esengul Salihoğlu
Sivas Cumhuriyet University,Turkiye

Assoc. Prof. Fatih Çağatay Baz
Osmaniye Korkut Ata University, Turkiye

Assoc. Prof. Fouzi Boukhazanı
Faculty of Medicine of Algiers, Algeria

Assoc. Prof. Frederic Bontango Kweme
University of Kalemie, Dr Congo, Congo

Assoc. Prof. G'ayratbek Xolbo'tayev
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Gelanda Shkurtaj
Epoka University, Albania

Assoc. Prof., Gülsün Karacay
Çukurova University, Turkiye

Assoc. Prof. Güray Alpar
Jeopololitik Öngörü Enstitüsü, Turkiye

Assoc. Prof. Hakan Emre Ziyagil
Niğde Ömer Halisdemir University, Turkiye

Assoc. Prof. İbrahim Çetintürk
Çankırı Karatekin University, Turkiye

Assoc. Prof. Kadir Gökoğlan
Dicle University, Turkiye

Assoc. Prof. Katia Zhivkova Mihailova
University of National And World Eco, Bulgaria

Assoc. Prof. Kevser Gürcan
Mimar Sinan Güzel Sanatlar University, Turkiye

Assoc. Prof. Kübranur Çebi Karaaslan
Erzurum Teknik University, Turkiye

Assoc. Dr. Mehtap Demir
Kırklareli University, Turkiye

Assoc. Prof. Mesut Öztırak
İstanbul Medipol University, Turkiye

Assoc. Prof. Murat Bolelli
Altınbaş University, Turkiye

Assoc. Prof. Mustafa Can Samırkaş
Mersin University, Turkiye

Assoc. Prof. Muyassar Karimova
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Mücahit Çayın
Batman University, Turkiye

Assoc. Prof. Münevver Bayar
Sosyal Güvenlik Kurumu, Turkiye

Assoc. Prof. Nazile Abdullazade
Azerbaijan State Pedagogical University, Azerbaijan

Assoc. Prof. Nevin Karabıyık Yerden
Marmara University, Turkiye

Assoc. Prof. Niyazi Ayhan
Kırgızistan Turkiye Manas University, Kırgızistan

Assoc. Prof. Norhayati Zakuan
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Assoc. Prof. Nuran Varışlı
Sosyal Güvenlik Kurumu, Turkiye

Assoc. Prof. Nurcan Çetiner
Karamanoglu Mehmetbey University, Turkiye

Assoc. Prof. Nurcan Yücel
Fırat University, Turkiye

Assoc. Prof. Nuri Muhammet Çelik
Batman University, Turkiye

Assoc. Prof. Nürettin Akçakale
Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkiye

Assoc. Prof. Rafuqjon Ataxonov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Ravshanbek Shamsitdinov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Razia Abdieva
Kyrgyz Turkish Manas University, Kırgızistan

Assoc. Prof. Reşat Arıca
Batman University, Turkiye

Assoc. Prof. Salman Bashir Memon
Shah Abdul Latif University, Pakistan

Assoc. Prof. Saykal Cunuşova
Kyrgyz National University, Kırgızistan

Assoc. Prof. Serap Işıkhan
Dokuz Eylül University, Turkiye

Assoc. Prof. Serdar Çakan
Bolu Abant İzzet Baysal, Turkiye

Assoc. Prof. Sevra Fırıncıoğulları
Bağımsız Araştırmacı, Turkiye

Assoc. Prof. Shaxlo Xusanova
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Sultanmurad Ergashov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Taleh Khalilov
Nakhchivan State University, Nakhchivan

Assoc. Prof. Temurbek Ametov
Nukus State Pedagogical İnstitute, Uzbekistan

Assoc. Prof. Toğrul Halilov
Azerbaycan Bilimler Akademisi, Turkiye

Assoc. Prof. To'xtasin Iminov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Tutku Tuncalı Yaman
Marmara University, Turkiye

Assoc. Prof. Umid Bekimmetov
Khorezm Ma'mun Academy, Uzbekistan

Assoc. Prof. Yusufxon Jaxongirov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Assoc. Prof. Zeynep Aydoğan
Atatürk University, Turkiye

Assoc. Prof. Zeynep Köse
Hasan Kalyoncu University, Turkiye

Assoc. Prof. Ayşe Gözde İyicil
Kıbrıs Aydın University, KKTC

Dr. Abdullah Ferit Erol
Batman University, Turkiye

Dr. Abdullah Alper ERTEM
Gazi University, Turkiye

Dr. Ahmet Alkan
Adıyaman University, Turkiye

Dr. Ahmet Erkasap
İstanbul Gedik University, Turkiye

Dr. Ahmet Ali Ugan
Iğdır University, Turkiye

Dr. Ali Tuğrul Akın
King's College London, UK

Dr. Alper Polat
Bingöl University, Turkiye

Dr. Amir Razzaq
Huanggang Normal University, China

Dr. Anıl İlkem Aslan
Manisa Celal Bayar University, Turkiye

Dr. Arjeta Hallunovi
Aleksandër Moisiu University of Durrës, Algeria

Dr. Asghar Ali
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Dr. Aslı Kaya
İstanbul Gelişim University, Turkiye

Dr. Aybige Özer Koçak
İstanbul Beykent University, Turkiye

Dr. Aydın Bağdat
Sakarya Uygulamalı Bilimler University, Turkiye

Dr. Aygün Kılıç
Munzur University, Turkiye

Dr. Ayman Hayajneh
Yarmouk University, Jordan

Dr. Aytaç Uğur Yerden
İstanbul Gedik University, Turkiye

Dr. Azmirul Ashaari
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Ayşe Esra Peker
Fırat University, Turkiye

Dr. Bahar Aksoy
Akdeniz University, Turkiye

Dr. Bahodir Bayhonov
Tashkent State University of Economics, Uzbekistan

Dr. Bekir Halhallı
Girne University, Turkiye

Dr. Berrin Sarıtunç
SakaryaUygulamalı Bilimler University, Turkiye

Dr. Bobir Tursunov
Tashkent State University of Economics, Uzbekistan

Dr. Buket Oğuz Alramazanoğlu
Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkiye

Dr. Bukhtawer Nasir
Government College University Lahore, Pakistan

Dr. Can Sökmen
Çağ University, Turkiye

Dr. Che Zawiyah Che Hasan
Politeknik Premier Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah, Malaysia

Dr. Cihat Öztürk
Kırşehir Ahi Evran University, Turkiye

Dr. Cumali Yaşar
Çanakkale Onsekiz Mart University, Turkiye

Dr. Diana Chalil
Universitas Sumatera Utara, Uzbekistan

Dr. Dilfuza Saıdrahımova
Kakand Unıversıty Andıjan Branch, Uzbekistan

Dr. Doruk Ayberkin
Bayburt University, Turkiye

Dr. Dragana Radıcıc
University of Lincoln, England

Dr. Ebru Kasnak
Afyonkarahisar Health Sciences University, Turkiye

Dr. Edanur Tar Bolacalı
Kirsehir Ahi Evran University, Turkiye

Dr. Elçin Noyan
Alanya University, Turkiye

Dr. Elmira Faizova
Taraz State University M H Dulati, Kazakhstan

Dr. Emrah Kaya
Kutahya Health Sciences University, Turkiye

Dr. Ensar Lokmanoğlu
Sakarya Uygulamalı Bilimler University, Turkiye

Dr. Esma Ebru Şentürk
Hitit University, Turkiye

Dr. Ezgi Lif
Kilis 7 Aralık University, Turkiye

Dr. Faramarz Taghilou
Tebriz University, İran

Dr. Fatma Nur Demirbaş
Trabzon University, Turkiye

Dr. Funda Uğurlu
Bandirma Onyedi Eylül University, Turkiye

Dr. Furkan Çamiçi
Hitit University, Turkiye

Dr. Gökhan Türköz
Turkish Gendarmerie General Command, Turkiye

Dr. Gönül Gül
Çankırı Karatekin University, Turkiye

Dr. Gulbokhor Kadirova
Diplomat University, Özbekistan

Dr. Gül Ekinci
Gaziantep University, Turkiye

Dr. Güray Karacıl
Hatay Mustafa Kemal University, Turkiye

Dr. Hacı Ahmet Çakır
Muğla Sıtkı Koçman University, Turkiye

Dr. Hakan Akın
Yüksek İhtisas University, Turkiye

Dr. Hilal Erkol
MEB, Turkiye

Dr. Hojiyev Rasulbek Boynazar o'g'li
Aile ve Gender aAraştırmalar Enstitüsü, Uzbekistan

Dr. Ildiko Laki
Milton Friedman University, Poland

Dr. Iqbol Karimjonov
Andizhan State University, Uzbekistan

Dr. Iwona Florek
Alcide De Gasperi University of Euroregional Economy, Poland

Dr. İlker İbrahim Avşar
Osmaniye Korkut Ata Üniversity, Turkiye

Dr. Javaria Nasir
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Dr. Jennifer Ward-Batts
Pomona College İn Claremont, United States

Dr. Joanna Hernik
West Pomeranian University of Technology, Poland

Dr. Kasım Uçtu
Turkiye

D**r. Kerem Kaptangil**
Sinop University, Turkiye

Dr. Khurshidbek Khodjamberdiev
Andizhan State University, Uzbekistan

Dr. Logaiswari Indiran
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Masood Azeem
University of New England, Australia

Dr. Mazilah Abdullah
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Meerbek Kudaibergenov
Seoul National University of Science And Technology, South Korea

Dr. Mehmet Günlük
Muğla Sıtkı Koçman University, Turkiye

Dr. Meltem Arat
Dokuz Eylül University, Turkiye

Dr. Merve Kaya Buzkıran
Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Turkiye

Dr. Mohsen Abbaszadeh Marzbali
University of Mazandaran, Iranian

Dr. Muhammad Munib Khalid
Minhaj University Lahore, Lahore

Dr. Muhammad Sohail Amjad Makhdum
Government College University Faisalabad, Pakistan

Dr. Muharrem Ünver
Karabük University, Turkiye

Dr. Musa Bardak
İstanbul Sabahattin Zaim University, Turkiye

Dr. Mustafa Demirkol
Tekirdağ Namık Kemal University, Turkiye

Dr. Nadire Kantarcıoğlu
Independent Researcher, Turkiye

Dr. Neha Shah
LJK University, India

Dr. Nazlı Pehlivan Yirci
Hitit University, Turkiye

Dr. Nuray Dorukbaşı
Karabük University, Turkiye

Dr. Ong Tze Ching
Politeknik Kuching Sarawak, Malaysia

Dr. Özcan Karatay
Alanya Alaaddin Keykubat University, Turkiye

Dr. Qamar Alit
Virtual University of Pakistan, Pakistan

Dr. Ranpise Suvarna Dnyandeo
Pes B.Ed. College, India

Dr. Richard Culas
Charles Stuart University, Australia

Dr. Rukiye Tekin Ünver
Karabük University, Turkiye

Dr. Rustamjon Mullajonov
Andizhan State University, Uzbekistan

Dr. Saadet Karakuş
Sağlık Bilimleri University, Turkiye

Dr. Saghir
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Dr. Saidrahimova Dilfuza
Kakand University Andijan Branch, Uzbekistan

Dr. Sajjad Ahmad Baig
National Textile University, Pakistan

Dr. Sami Rm Musallam
International University of Sarajevo, Bosnia And Herzegovina

Dr. Sami Ullah
Mns-University of Agriculture, Multan, Pakistan

Dr. Sefa Sezer
Turkiye

Dr. Semih Sezgin
Sinop University, Turkiye

Dr. Serap İleri
Girne University, Kuzey Kıbrıs

Dr. Serkan Derici
Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Turkiye

Dr. Sharofiddin Xoshimjonov
Kokand University Andijan Branch, Uzbekistan

Dr. Sinem Çapar İleri
Giresun University, Turkiye

Dr. Siti Suraya Abd Razak
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Siti Zaleha Omain
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Songül Demirkan
Kırşehir Ahi Evran University, Turkiye

Dr. Songül Güngör
Osmaniye Korkut Ata University, Turkiye

Dr. Suat Okay
Batman University, Turkiye

Dr. Sultan Sarı
Ostim Teknik University, Turkiye

Dr. Swarnabharati Evani
Indian Institute of Teacher Education, India

Dr. Şerife Esra Dinçer
İstanbul Gedik University, Turkiye

Dr. Talha Turhan
Erciyes University, Turkiye

Dr. Teh Zaharah
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Thiamobiga Palamanga Aime Christian
Ecole Superieure Excellence, Burkina Faso

Dr. Tolga Anıl Topdemir
Kocaeli University, Turkiye

Dr. Tuğba İmadoğlu Kalkan
Kapadokya University, Turkiye

Dr. Tuğçe Metin
University of Bonn, Germany

Dr. Tulganoy Saidnazarova
Unıversıty of Economıcs and Pedagogy, Uzbekistan

Dr. Umar Haiyat Abdul Kohar
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Umar Ijaz Ahmed
Mns University of Agriculture Multan, Pakistan

Dr. Ülkü Hayriye İnci
Karabük University, Turkiye

Dr. Üstün Yüksel
Turkiye

Dr. Vasfi Kahya
Kütahya Dumlupınar University, Turkiye

Dr. Zekiye Seis
Giresun Üniversitesi, Turkiye

Dr. Zubair Mustafa
University of Swabi, Pakistan

Dr. Zuraidah Sulaiman
Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia

Dr. Zülcenah Şahin
Turkiye

CAREER KNOWLEDGE AND CAREER ADAPTABILITY INFLUENCING CAREER CHOICE AMONG POLITEKNIK MARITIM SULTAN NAZRIN SHAH INTERNSHIP STUDENTS

Mr. Mohammad Zainal Akmal Bin Ismail
Politeknik Maritim Sultan Nazrin Shah, Department of Maritime Engineering Technology, Bagan Datuk, Perak
Email: mzainal@pbd.edu.my

Dr. Saw Chun Lin
Politeknik Maritim Sultan Nazrin Shah, Department of Maritime Engineering Technology, Bagan Datuk, Perak
Email: sawchunlin@pbd.edu.my
ORCID ID 0000-0002-3748-2299

Ms. Norazmira Binti Zainuddin
Industry and Community Collaboration Division, Department of Polytechnics and College Community, Putrajaya, Kuala Lumpur
Email: norazmira@mohe.gov.my

Mr. Muhamad Rahmad Bin Hassan
Industry and Community Collaboration Division, Department of Polytechnics and College Community, Putrajaya, Kuala Lumpur
Email: rahmad.hassan@mohe.gov.my

Abstract

Career decision-making is a crucial process that significantly influences students' academic trajectories, employability, and long-term personal development, particularly within Malaysia's Technical and Vocational Education and Training (TVET) framework. TVET institutions are designed to produce job-ready graduates who are capable of entering specialized industries immediately upon completion of their studies. However, despite this clear vocational orientation, many students continue to experience uncertainty, indecisiveness, and lack of confidence when selecting appropriate career pathways aligned with their qualifications. These challenges often stem from limited understanding of industry requirements, insufficient exposure to real working environments, and inadequate psychological preparedness to adapt to dynamic labour market conditions. Consequently, examining factors that contribute to effective career decision-making among TVET students is essential to ensuring successful school-to-work transitions. This study therefore seeks to investigate the relationship between two key constructs career knowledge and career adaptability and their combined influence on career choice among students of Politeknik Maritim Sultan Nazrin Shah (PMSN). Career knowledge refers to students' understanding of occupational roles, industry expectations, and employment opportunities related to their field of study, while career adaptability encompasses their psychological resources, including concern, control, curiosity, and confidence, to manage career-related changes and challenges. Quantitative correlational research design was employed to achieve the study objectives. Data were collected from a total of 120 diploma-level students enrolled in the Naval Architecture programme using validated measurement instruments that assessed career knowledge, career adaptability, and clarity of career choice. Descriptive statistical analysis revealed that respondents demonstrated moderate to high levels of career knowledge, with a mean score of 3.97, and high levels of career adaptability, reflected by a mean score of 4.03. Inferential analysis further indicated that both

career knowledge and career adaptability were significantly and positively correlated with career choice, recording correlation coefficients of r = .46 and r = .58 respectively. Notably, career adaptability emerged as the stronger predictor of career decision-making. Regression analysis showed that the combined effect of career knowledge and career adaptability accounted for 54% of the variance in students' career choice decisions, highlighting the substantial role of these constructs in shaping career outcomes. In conclusion, the findings emphasis the importance of integrating both cognitive and psychological dimensions in supporting the career development of TVET students. The study recommends the implementation of structured and continuous career guidance programmes, increased exposure to authentic industry settings through internships and industrial collaborations, and the incorporation of adaptability-focused interventions to enhance students' readiness to navigate complex and evolving career landscapes.

Keywords: Career Knowledge, Career Adaptability, Career Choice, Maritime TVET, Naval Architecture

EXPLORING GENDER BIASES IN AI USE AND ACCESS: A STUDY OF IMPACTS ON WOMEN IN PUNJAB, PAKISTAN

Shama Mushtaq
University of Agricultur Faisalabad

Syed Hassan Raza
Government College University Faisalabad, GCUF

Abstract

In the rapidly digitizing landscape of Pakistan, artificial intelligence (AI) tools ranging from chatbots and recommendation systems to mobile apps—are increasingly integral to daily life, yet they often perpetuate gender biases that deepen existing inequalities. This study, informed by sociological frameworks of gender performativity, intersectionality, and the digital gender divide, investigates how biased AI design and limited access affect women's psychological well being, social roles, and agency in Punjab, Pakistan—a region marked by urban rural disparities and strong patriarchal norms. Employing a mixed methods design, the research draws on survey data from 250 women (aged 18–50) across urban Lahore and rural districts in Punjab, combined with semi structured interviews with 40 participants from diverse socioeconomic backgrounds (including low income rural homemakers, urban students, and working professionals). Quantitative findings indicate a significant access gap: only 42% of respondents regularly use AI enabled devices, with rural women reporting 65% lower access due to cultural restrictions, affordability, and device ownership barriers (consistent with GSMA reports showing Pakistan's wide mobile gender gap). Among users, 68% encountered gender stereotyped AI outputs (e.g., reinforcing women as domestic caregivers), correlating with elevated psychological stress (mean anxiety score 4.1/5 on standardized scales) and reduced self efficacy in digital spaces. Qualitative narratives reveal how these biases exacerbate identity conflicts and social exclusion in a context where women already face restricted mobility and economic participation. The study highlights the need for culturally sensitive AI development, incorporating diverse Punjabi datasets, and community based digital literacy programs to mitigate psychological harm and promote equitable human AI interactions. This research contributes to understanding AI's role in reinforcing or challenging gender norms in developing societies, advocating for inclusive policies to foster psychological resilience and societal equity.

Keywords: Gender Biases, AI Use and Access, Women in Punjab, Digital Gender Divide, Psychological Well-being

KAMU HİZMETLERİNDE YAPAY ZEKA KULLANIMI: VERİMLİLİK VE ETİK ARASINDAKİ DENGE

Sevil Zengin Gupta
Yozgat Bozok Üniversitesi
E-mail: sevil.zengin@bozok.edu.tr
ORCID ID:0000-0002-8129-8878

Özet

Kamu yönetiminin modernizasyon süreci, günümüzde dijitalleşmenin ötesine geçerek algoritmik bir karar alma mekanizmasına evrilmektedir. Ancak Yeni Kamu İşletmeciliği'nin (NPM) dikte ettiği "maksimum verimlilik ve hız" saplantısı ile demokratik hukuk devletinin gerektirdiği "şeffaflık, hakkaniyet ve hesap verebilirlik" ilkeleri arasında keskin bir gerilim hattı oluşmuştur. Özellikle kaynak dağılımı, sosyal yardımlar ve yargı süreçleri gibi kritik kamu hizmetlerinde kullanılan yapay zeka sistemleri; "yansız teknik araçlar" olarak sunulsa da, eğitim verilerindeki tarihsel önyargıları (bias) yeniden üreten ve denetimi zorlaştıran "kara kutu"lara dönüşme riski taşımaktadır. Bu çalışma, salt teknolojik bir iyimserlik veya teknokratik çözümcülük tuzağına düşmeden; etik yönetişimin, operasyonel hızdan ödün vermeden nasıl tesis edilebileceğini sorgulamaktadır. Yapılan analizler, yapay zekanın kamu sektöründeki meşruiyetinin, sadece sağladığı maliyet avantajına değil, vatandaşın devlete olan güvenini zedelemeyecek "insan denetimli" (human-in-the-loop) bir regülasyon çerçevesine bağlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Algoritmik Yönetişim, Kamu Etiği, Hesap Verebilirlik, Algoritmik Önyargı, Dijital Bürokrasi.

UNLOCKING FINANCIAL INCLUSION IN PAKISTAN: DIGITAL LITERACY AS THE MEDIATOR OF FINTECH ADOPTION

Rimsha Shahid
The university of Faisalabad

Shaharyar Butt
University of Central Punjab

Sidra Ghulam Muhammad
The University of Faislabad

Usman Ghani
The University of Faislabad TUF

Alina Idrees
The University of Faislabad TUF

Ayesha Sadiqa
GCUF

Zafar Iqbal
The University of Faislabad TUF

Muhammad Usman
UAF

Abstract

This study seeks to investigate the determinants of financial technology (FinTech) adoption in Pakistan. While FinTech is recognized as a disruptive force capable of bridging gaps in formal financial access, its adoption in emerging economies like Pakistan remains uneven across demographic and geographic lines. To address this, the research will key use determinants as Ease of Use, Effort Expectancy, Perceived Security, Perceived Trust, Transaction Speed, and Social & Peer Influence. The model will position Digital Literacy as a mediating variable that is hypothesized to strengthen users' understanding and confidence, thereby amplifying the effect of the core determinants on adoption intention. Methodologically, the study will employ a quantitative, cross-sectional design. Primary data will be collected . The proposed data analysis will utilize Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM). This approach will allow for a two-stage examination: first, to assess the measurement model for reliability, convergent validity, and discriminant validity; and second, to evaluate the structural model, testing the significance of all hypothesized paths and the specific mediating role of digital literacy. Anticipated findings are expected

to confirm that all six proposed determinants will have a significant positive influence on the intention to adopt FinTech services. Furthermore, digital literacy is projected to demonstrate a significant mediating effect, indicating that users with higher digital competence will be more responsive to the benefits of ease of use, security, and social endorsement. By empirically establishing digital literacy as a key mediator, this research seeks to refine theoretical models of FinTech adoption and provide actionable insights for promoting financial inclusion in emerging markets like Pakistan. Practically, the findings are intended to offer evidence-based insights for policymakers, financial institutions, and FinTech companies in Pakistan, guiding the development of more secure, user-friendly, and literacy-sensitive digital financial solutions to promote broader and more equitable financial inclusion.

Keywords: FinTech Adoption, Financial Inclusion, Digital Literacy, Effort Expectancy, Perceived Security, Perceived Trust, Transaction Speed, Ease of Use, Social and Peer Influence

YAPAY ZEKÂ KAYGISI VE ÖRGÜT TEMELLİ ARAŞTIRMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ: WOS ÖRNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Tugay Öney
Tarsus Üniversitesi, Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi, Türkiye
E-mail: tugayoney@tarsus.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2883-5889

Lis. Öğr. Özge Mislina Erdem
Tarsus Üniversitesi, Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi, Türkiye
E-mail: ozgemislinae@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-3240-3533

Özet

Yapay zekâ ve teknolojinin gelişimiyle birlikte örgütlerdeki iş süreçleri önemli ölçüde dönüşmektedir. Ancak bu teknolojilerin benimsenmesi ve yaygınlaşması sürecinde çalışanlar arasında çeşitli endişelerin ortaya çıktığı görülmektedir. Özellikle yapay zekâ (YZ) temelli teknoloji entegrasyonu, bilgiye ve gerekli yetkinliklere hızlı erişim imkânı sunarak öğrenme verimliliğini artırma potansiyeline sahip olsa da, YZ'ye ilişkin kaygıların ele alınması örgütlerde kapsayıcı ve destekleyici bir çalışma ortamının oluşturulması açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, çalışmanın amacı yapay zekâ kaygısı kavramı ile örgüt temelli araştırmaların mevcut ve potansiyel eğilimlerini belirlemek, bu iki alanın kesişim noktalarını ortaya koymak ve literatürdeki araştırma boşluklarını tespit etmektir. Web of Science veritabanından elde edilen 118 yayın, RStudio (sürüm 4.5.2) kullanılarak analiz edilmiş; elde edilen bulgular görseller ve tablolar aracılığıyla sunulmuştur. Bulgular, yapay zekâ kaygısı konusundaki çalışmaların ağırlıklı olarak işletme alanında yoğunlaştığını ve yayınların büyük çoğunluğunun makale (article) türünde olduğunu göstermektedir. Ayrıca, yapay zekâ kaygısının örgütsel araştırmalarda özellikle teknoloji kabulü ve çalışan tutumları ekseninde merkezileştiği, buna karşılık antropomorfizm, istihdam ve duygusal bağlanma gibi temaların literatürde yeni araştırma fırsatları sunduğu görülmektedir. Sonuç olarak elde edilen bulgular, örgütsel araştırmalarda yapay zekâ kaygısına ilişkin literatüre kapsamlı bir bakış sunmakta ve gelecekte yürütülecek bilimsel çalışmalara yön verebilecek önemli ipuçları sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ Kaygısı, Teknoloji, R Studio, Bibliyometrik Analiz

THE ALGORITHMIC "OTHER"? AI AS A NEW FRONTIER FOR REGIONAL IDENTITY FORMATION: LESSONS FROM THE EU AND THE ARAB LEAGUE

Graduate Student, Narjes Abdollahi
Istanbul Kent University, Türkiye
E-mail: 2350710112@ogr.kent.edu.tr
ORCID ID: 0009-0000-8325-8143

Assistant Professor, Mesut Özel
Istanbul Kent University, Türkiye
E-mail: mesut.ozel@kent.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8577-6750

Abstract

This paper argues that the "Psychology of the AI Age" is not a universal shift, but rather is fundamentally shaped by pre-existing, historically constructed regional identities. By synthesizing Constructivist International Relations theory with Social Identity Theory (SIT), the research examines how the European Union (EU) and the Arab League utilize AI governance as a platform for identity performance. The analysis posits that the EU's identity, defined as a cohesive, rules-based civic entity, drives an ethics-centric approach to technology. This is best seen in the EU AI Act, where the Union seeks to export its "digital sovereignty" as a global normative standard to build institutional trust. Conversely, the Arab League's identity, marked by post-colonial legacies and internal fragmentation, results in a more reactive and securitized adoption of AI. This trajectory risks entrenching digital dependencies and prioritizing state security over individual autonomy. The paper concludes that AI has emerged as the "Algorithmic Other," a new arena where states enact their deep-seated political selves. Understanding these psychological and institutional patterns is essential for predicting whether the global AI landscape will move toward unified solidarity or further geopolitical fragmentation.

Keywords: AI Governance, Digital Sovereignty, Social Identity Theory, Algorithmic Other, Digital Authoritarianism

PROFESYONEL BAŞARI VİTRİNİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİNDE LINKEDIN SÖYLEMLERİNİN DUYGUSAL KAPİTALİZM VE DİJİTAL TOPLULUKLAR BAĞLAMINDA ANALİZİ

Dr. İsnur İnci ARMUTLU

İstanbul Medipol Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Türkiye

E-mail: isnur.armutlu@medipol.edu.tr

ORCID ID: 0000-0003-0351-2493

Özet

Dijitalleşen kurumsal dünyada profesyonel kimlik, bireylerin sosyal ağlarda kurguladıkları temsiller üzerinden yeniden inşa edilmektedir. Bu çalışma, LinkedIn platformunun bir kariyer ağı olmanın ötesine geçerek, bireyleri sürekli bir performatif sergilemeye ve kapalı profesyonel topluluklar içinde kalmaya zorlayan yapısal mantığını eleştirel bir perspektifle incelemektedir. Eva Illouz tarafından tanımlanan 'duygusal kapitalizm' kavramından yola çıkarak, profesyonel duyguların nasıl birer sosyal sermayeye dönüştüğü ve platformun sunduğu sürekli etkileşim döngüsünün bireyi nasıl şekillendirdiği tartışılmaktadır. LinkedIn'in benzer meslek gruplarını ön plana çıkaran algoritmik yapısı, kullanıcıların sürekli belirli bir topluluk onayı arayışında kalmalarına neden olmakta; bu durum, bireyin gerçek duygu dünyası ile dijital kimliği arasında psikolojik bir gerginlik yaratmaktadır. Araştırma yöntemi olarak, Türkiye'de yüksek etkileşim oranına ve geniş bir takipçi kitlesine sahip popüler LinkedIn hesaplarının paylaşımları seçilmiş; bu profillerin başarıyı sunuş biçimleri, tebrikleşme ritüelleri ve kriz anlarındaki söylemleri nitel bir içerik analizine tabi tutulmuştur. Çalışma üç temel hipotez üzerine temellendirilmiştir: İlk olarak, iş kaybı veya ekonomik istikrarsızlık gibi yapısal sorunların sistemik bir eleştiri konusu olmak yerine, bireyin 'dayanıklılık' sınavı olarak yeniden çerçevelendiği gözlemlenmiştir (Hipotez 1). İkinci olarak, platformdaki tebrik mesajları, beğeni ve takdir metrikleri üzerinden yürüyen sürekli etkileşim döngüsünün, duygusal ifadeleri pazarla uyumlu birer 'iletişim birimine' dönüştürerek topluluk içi onaylanma zorunluluğunu pekiştirdiği ileri sürülmektedir (Hipotez 2). Son olarak, popüler anlatılarda yer alan 'şövalye ruhlu liderlik' gibi romantik söylemlerin kurumsal aksaklıkları görünmez kılarak birey üzerinde ideal karakter basıncı yarattığı savunulmaktadır (Hipotez 3). Bu incelemenin temel amacı; dijital dünyada her zaman 'etkileşimde ve görünür' olma zorunluluğunun yarattığı duygusal yorgunluğu deşifre etmek ve yapay zeka çağında daha sağlıklı bir profesyonel iletişim zemini için farkındalık yaratmaktır.

Anahtar Kelimelers: Duygusal Kapitalizm, Linkedın, Söylem Analizi, Profesyonel Kimlik, Etkileşim.

DİJİTALLEŞME VE YAPAY ZEKA ÇAĞINDA GENÇLERİN VE KADINLARIN EKONOMİK GÜÇLENMESİ: FIRSATLAR, RİSKLER VE POLİTİKA ÖNERİLERİ

Öğr. Gör. Dr. Ümmühan Akhisar
Kocaeli Üniversitesi, Enformatik Bölümü, Türkiye
E-mail: ummuhan.akhisar@kocaeli.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0163-2459

Özet

Dijital dönüşüm ve yapay zeka teknolojilerinin hızlı yayılması, iş gücü piyasalarının temel yapısını değiştirmekte ve bireylerin ekonomik sistemlere katılım yöntemlerini yeniden düzenlemektedir. Bu dönüşüm, özellikle gençler ve kadınlar için hem yeni imkanlar hem de yeni eşitsizlik riskleri doğurmaktadır. Bu çalışmanın amacı, dijitalleşme ve yapay zeka döneminde gençlerin ve kadınların ekonomik katılım olasılıklarını incelemek ve bu sürecin istihdam, girişimcilik ve beceri geliştirme üzerindeki etkilerini değerlendirmektir. Bu çalışma, hızla gelişen dijitalleşme ve yapay zeka (YZ) teknolojilerinin gençler ve kadınlar üzerindeki ekonomik etkilerini ampirik ve analitik bir perspektiften incelemektedir. Nicel ve nitel verileri bir arada kullanan karma yöntem yaklaşımıyla tasarlanan araştırma; dijitalleşmenin söz konusu gruplar için açtığı ekonomik fırsatları, beraberinde getirdiği yapısal riskleri ve bu riskleri azaltmaya yönelik politika müdahalelerini sistematik biçimde ele almaktadır. Bulgular, gençlerin ve kadınların dijital ekonomide güçlü bir konuma kavuşabilmesi için eğitim altyapısının güçlendirilmesi, algoritmik hesap verebilirlik mekanizmalarının oluşturulması ve platform ekonomisi çalışanlarına yönelik sosyal güvence sistemlerinin genişletilmesinin zorunlu olduğuna işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Yapay Zeka, Ekonomik Güçlenme, Kadın İstihdamı, Genç Girişimcilik, Dijital Uçurum, Platform Ekonomisi

İŞ-AİLE ÇATIŞMASININ ÇALIŞAN PSİKOLOJİSİNE ETKİLERİ: PROSOSYAL MOTİVASYON VE DUYGUSAL TÜKENMİŞLİK ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi, Tuğba İmadoğlu Kalkan
Havacılık Yönetimi Bölümü, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Kapadokya Üniversitesi
E-mail: tugba.imadoglu@kapadokya.edu.tr
ORCID ID:0000-0002-4202-4495

Özet

Bu araştırma, iş-aile çatışması, prososyal motivasyon ve duygusal tükenmişlik arasındaki dinamik ilişkileri, açımlayıcı sıralı karma yöntem kullanarak incelemiştir. Türkiye'deki 350 kamu çalışanından toplanan nicel verilerin analizi, iş-aile çatışmasının duygusal tükenmişliği anlamlı şekilde artırdığını ve prososyal motivasyonun da tükenmişliği azaltıcı bir işleve sahip olduğunu ortaya koymuştur. İş-aile çatışması ile prososyal motivasyon arasında doğrudan bir ilişki bulunmamıştır. Bu nicel bulguyu derinlemesine açıklamak için nicel örneklemden amaçlı olarak seçilen 50 katılımcı ile gerçekleştirilen nitel görüşmeler, kritik bir mekanizmayı aydınlatmıştır: İş-aile çatışması, prososyal motivasyonu doğrudan etkilemek yerine, öncelikle bireyin duygusal kaynaklarını tüketerek duygusal tükenmişliğe yol açmakta; ortaya çıkan bu tükenmişlik hali ise bireyin başkalarına yardım etme istek ve enerjisini azaltmaktadır. 50 katılımcıdan elde edilen nitel bulgular, bu sürecin herkes için aynı olmadığını; bireysel dayanıklılık, profesyonel sınırlar ve örgütsel destek gibi faktörlerin, çatışmanın tükenmişliğe ve dolayısıyla prososyal motivasyon kaybına dönüşmesini engelleyebileceğini göstermiştir. Sonuç olarak, bu çalışma nicel ve nitel bulguları entegre ederek, duygusal tükenmişliğin merkezi bir aracı rol oynadığı bütüncül bir model önermektedir. Araştırma, iş-aile dengesinin sosyal davranışlar üzerindeki etkisini anlamak için sadece çatışmayı değil, onun yol açtığı psikolojik süreçleri ve bireysel farklılıkları dikkate alan çok boyutlu bir bakış açısının gerekliliğini vurgulamaktadır. Bulgular, örgütlerin çalışan refahını artırmak için sadece esnek çalışma politikaları değil, aynı zamanda tükenmişliği önleyici ve karşılıklı yardımı destekleyici kültürel müdahaleler geliştirmesinin önemine işaret etmektedir. Dolayısıyla çalışma, literatüre çok-disiplinli bir bakış açısı kazandırmakta ve gelecekte yapılacak araştırmalar için önemli bir temel oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İş-Aile Çatışması, Prososyal Motivasyon, Duygusal Tükenmişlik

YAPAY ZEKA DESTEKLİ FİNANSAL ARAÇLARIN BİREYSEL YATIRIMCILARIN RİSK ALMA DAVRANIŞINA ETKİSİ

Öğr. Gör. İpek Yeniay Hatipoglu
Rektörlük, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
E-mail: ipek.yeniay@cbu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8222-8735

Özet

Bu çalışma, yapay zeka destekli finansal araçların bireysel yatırımcıların risk alma davranışları üzerindeki etkisini psikolojik bir perspektiften incelemeyi amaçlamaktadır. Dijital yatırım platformları, algoritmik danışmanlık sistemleri ve veri temelli tahmin araçları, bireysel yatırımcılara giderek daha fazla kişiselleştirilmiş finansal yönlendirmeler sunarak yatırım karar süreçlerini dönüştürmektedir. Ancak bu araçların yatırımcıların risk algısı, kontrol duygusu ve belirsizlikle başa çıkma biçimleri üzerindeki psikolojik etkileri literatürde sınırlı düzeyde ele alınmıştır. Bu çalışmada bireysel yatırımcıların risk alma davranışı, yalnızca finansal bilgi düzeyi ve getiri beklentileri çerçevesinde değil; güven algısı, otomasyon yanlılığı ve aşırı güven gibi psikolojik mekanizmalar bağlamında değerlendirilmektedir. Araştırma, nicel yöntemle tasarlanmış olup veri toplama sürecinde bireysel yatırımcılara uygulanan anketlerden yararlanılmaktadır. Finansal risk alma eğilimi ve yapay zeka destekli araçlara duyulan güveni ölçen ölçekler kullanılarak elde edilen veriler istatistiksel analiz teknikleriyle değerlendirilmektedir. Davranışsal finans ve karar psikolojisi literatürüne dayanan bulgular doğrultusunda, yapay zeka destekli finansal araçların riskin daha öngörülebilir ve yönetilebilir olduğu algısını güçlendirebileceği, bunun da yatırımcıların risk iştahını artırabileceği öngörülmektedir. Çalışma, yapay zekanın bireysel yatırımcı davranışlarını etkileyen teknik bir araçtan ziyade, risk alma eğilimlerini biçimlendiren önemli bir psikolojik etken olarak ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Finansal Risk İştahı, Bireysel Yatırımcı Davranışı, Yatırım Kararları

AN EVALUATION OF CRITICAL THINKING BEHAVIORS OF HEALTH MANAGEMENT STUDENTS

Ali Kasta Mukendi
ISTM Lubumbashi
ORCID ID: 0000-0003-2964-3678

Abstract

The rapid changes and developments in business life, along with accelerated globalization and increasing competition, have forced organizations to adopt more flexible and competitive structures. Accordingly, the competencies expected of business managers have been reshaped in line with contemporary conditions, with critical thinking emerging as a key managerial skill. In health care services, incorrect managerial decisions may lead to serious consequences; therefore, the responsibilities of health care managers have increased substantially. The purpose of this study was to determine the critical thinking dispositions of future health care managers. The study sample consisted of health management students, of whom 76.7% were female and 67.1% resided in student dormitories. Additionally, 33.2% of participants reported a family income between USD 500 and 3,000. The mean age of the participants was 19.72 ± 2.11 years. The mean Critical Thinking Scale score was 3.83 ± 0.40, indicating an above-average level of critical thinking disposition. Statistical analyses revealed no significant differences in critical thinking disposition based on gender ($p = 0.556$), place of residence ($p = 0.283$), or family income ($p = 0.496$). Furthermore, no significant relationship was found between age and critical thinking disposition ($p = 0.923$).

Keywords: Health Management, Education, Critical Thinking, Artificial Intelligence, Health, Sports, And Well-Being.

ASSESSMENT OF THE QUALITY OF ROUTINE VACCINATION DATA FROM PRIMARY HEALTHCARE FACILITIES :CASE STUDY OF THE TSHAMILEMBA HEALTH ZONE

Malumba Mukengeshayi Michel
Istm Lubumbashi

Ngoy Bulaya Emmanuel
Istm Lubumbashi

Adelard Bukasa
Istm Lubumbashi

Didier Chuy Kalombola
Istm Lubumbashi

Tony Kayembe
Istm Lubumbashi

Ali Kasta Mukendi
Istm Lubumbashi

Abastract

Routine immunization is a crucial strategy for preventing vaccine-preventable diseases, but its effectiveness largely depends on the quality of the data collected. The overall objective of this research is to contribute to health improvement by assessing the quality of routine immunization data provided by healthcare workers in primary-level health facilities in the Tshamilemba health zone. Methodology : We conducted a descriptive cross-sectional study using retrospective data covering the period from June 2024 to February 2025 in the Tshamilemba health zone. Data were collected through a survey of healthcare workers responsible for immunization and a document review of available vaccination registers. The quality indicators assessed included completeness, comprehensiveness, timeliness, and accuracy of the data. Results were statistically analyzed to determine data quality levels and identify factors contributing to inconsistencies. Results : The results revealed that 100% of the data were incomplete and inaccurate, while 73.5% showed partial comprehensiveness. Regarding timeliness, 22.4% of the data were recorded late. Several factors contributed to these shortcomings: 100% of respondents reported being overworked, 63.2% had not received adequate training, 83.6% mentioned high staff turnover, and 71.4% considered the vaccination staff insufficient. Furthermore, 75.5% of the reports experienced significant delays before validation. Conclusion : The findings indicate insufficient quality of routine immunization data, with significant deficiencies across several key indicators. The reasons provided by the healthcare workers do not fully justify these shortcomings. This compromises the reliability of records and the effective management of immunization programs.

Keywords: Human-centred Artificial Intelligence, Educational Technology, Project-based Learning, Teacher Professional Development, Digital Skills.

TRANSFORMING EDUCATION THROUGH HUMAN-CENTRED AI: THE SAMSUNG APPROACH

Prof. Dr. Ananda Majumdar
Doctor of Divinity, North Central Theological Seminary (U.S.A.)
Professor of Practice in Social Science
Kennedy University of Saint Lucia (Caribbean)
E-mail: anandamajumdar2@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3045-0056

Abstract

This study examines how Samsung uses human-centred Artificial Intelligence (AI) to reshape education (García, 2020; UNESCO, 2021). It shows how Samsung's programs boost student learning, foster critical thinking, and create opportunities for students and teachers (Rodríguez, 2022). The objective is to show that people-oriented technology can make education more equitable, effective, and relevant (Luckin et al., 2016; OECD, 2022). The research reviews 34 public reports, case studies, and press releases about Samsung Innovation Campus (SIC) and Solve for Tomorrow (SFT) in Latin America and the Caribbean from 2019 to 2026 (Samsung US Newsroom, 2026). Only materials with verified evidence of implementation, participation, and outcomes, as described by the IDB Blog, were included for reliability. Both SIC and SFT use human-centred AI to strengthen students' digital skills and advance teacher professional development (García, 2020). They ensure lessons are meaningful by linking them to real-world problems (Rodríguez, 2022). Students learned programming, critical thinking, problem-solving, and teamwork. Teachers reported greater confidence with technology and received training in ethical AI practices (UNESCO, 2021). Independent evaluations recorded significant improvements in student performance, engagement, and digital skills (OECD, 2022). The study also finds challenges, such as limited internet access and a need for more teacher training, but ongoing support has helped address them (ECLAC, 2021). The main conclusion is that human-centred AI, combined with project-based learning and ethical guidance, builds a supportive environment that enhances learning and personal growth (Holmes et al., 2019). This research offers a detailed look at how a large tech company applies people-focused AI in education. It supports academic success, creativity, inclusion, and future readiness. By prioritizing both learners and teachers, the study suggests human-centred AI can drive lasting, positive changes in education (Luckin et al., 2016). It offers a model for a more inclusive digital future.

Keywords: Human-centred Artificial Intelligence, Educational Technology, Project-based Learning, Teacher Professional Development, Digital Skills.

YAPAY ZEKANIN AZERBAYCAN EĞİTİM SİSTEMİNDE UYGULAMA OLANAKLARI

Türkan Halilsoy
Nahçıvan Devlet Üniversitesi
E-mail: xelilsoyturkan@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-3991-765X

Özet

Günümüzde yapay zeka teknolojilerinin hızlı gelişimi, eğitim sistemlerinin yapısı ve işlevsel mekanizmalarında önemli değişikliklere yol açmıştır. Kişiselleştirilmiş öğrenme, otomatik değerlendirme, uyarlanabilir öğretim sistemleri ve öğretim analitiği gibi yaklaşımlar, eğitimin kalitesinin artırılmasında önemli rol oynamaktadır. Bu makalede, yapay zekanın eğitim alanındaki uygulama alanları, pedagojik olanakları, etik ve metodolojik sorunlar bilimsel literatür ışığında analiz edilmektedir. Yapay zeka teknolojilerinin etkili entegrasyonu, eğitim sisteminin esnekliğini ve kapsayıcılığını artırmakla birlikte öğretmenin rolünün dönüşümünü de gerekli kılmaktadır. Azerbaycan Cumhuriyeti'nde eğitim sisteminin modernizasyonu ve dijital dönüşümü devlet politikasının öncelikli alanlarından biri olduğundan, yapay zekanın bu alanda uygulanması özel bir güncellik taşımaktadır. Yapay zeka teknolojileri, öğretim kalitesinin artırılması, kişiselleştirilmiş öğrenme ortamının oluşturulması ve eğitim yönetiminin etkinliğinin yükseltilmesi açısından geniş olanaklara sahiptir. Azerbaycan eğitim sisteminde son yıllarda elektronik eğitim platformlarının yaygınlaştırılması ve dijital kaynak kullanımının artması, yapay zekanın uygulanması için elverişli bir zemin oluşturmuştur. Yapay zekâ tabanlı uyarlanabilir öğrenme sistemleri, öğrenci ve yükseköğretim öğrencilerinin bilgi düzeyini ve öğrenme hızını dikkate alarak bireysel öğretim yollarının oluşturulmasına imkân tanımaktadır. Bu yaklaşım, öğretim sürecinde farklılaşmayı sağlamakla birlikte, bölgeler arası eğitim farklılıklarının azaltılmasına da katkıda bulunabilir. Yükseköğretim kurumlarında yapay zeka teknolojileri, akademik risklerin erken belirlenmesi, öğrenme sonuçlarının izlenmesi ve uzaktan eğitimin kalitesinin denetlenmesi açısından önemli rol oynayabilir. Genel eğitim düzeyinde ise bu teknolojiler, tanısal değerlendirme, bireysel gelişim planlarının hazırlanması ve kapsayıcı eğitimin desteklenmesi için etkili bir araç olarak işlev görmektedir. Bununla birlikte, yapay zekanın uygulanması, öğretmenin rolünü değiştirerek onu daha çok pedagojik kolaylaştırıcı ve danışman işlevine yönlendirmektedir. Ancak, yapay zekanın Azerbaycan eğitim sistemindeki uygulanması etik ve hukuki zorluklarla da karşı karşıyadır. Kişisel verilerin korunması, algoritmik önyargının önlenmesi ve şeffaflık ilkelerinin sağlanması temel meseleler arasında yer almaktadır. Sonuç olarak, yapay zeka teknolojilerinin Azerbaycan eğitim sisteminde başarılı uygulanması, ulusal eğitim stratejileri, pedagojik hazırlık ve etik-hukuki çerçevelerle uyumlu kompleks bir yaklaşım gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Azerbaycan, Eğitim, Teknoloji

RETSIDENTIAL NAMES IN THE STORY OF QISSASI RABGUZI

Odinakhon Tursunova
Andijan State Universty

Abstract

Despite the complexity of the linguistic landscape of the universe, the mind is not enough to set the limits of the treasury of human thought. Among the blessings that God has given to humanity, there is nothing comparable to language and speech, because without it it is impossible to understand any issue, become part of society, or express human relationships. Therefore, the study of the derivatives of language and speech is also relevant in its diversity. In addition to the high interest in textual research in any period, it is natural that it is considered an object of modern analysis. Because the realized form of the opportunity associated with a particular time has always been the focus of attention of specialists. In the literature of the Turkic peoples, the work of Nasiriddin Burkhaniddin Rabguziy "Qissasi Rabguzi" undoubtedly attracts the attention of all linguists in terms of its scope, simplicity and fluency of language. In particular, the issue of presidential names in the work has important religious, social, and historical significance. The issue of the creation of the world, Adam, and humanity by the will of God can be the object of research in a number of disciplines such as history, linguistics, and literary studies. Despite the fact that the issue of presidential names is a unit that expresses the national identity, mentality, and values of each nation, the issues in the work of "Qissasi Rabguzi" have been increasing in value for centuries as an important source for the entire Islamic world and all Turkic peoples. The study of the qualities and characteristics of the names of angels, prophets, geographical names, and names of events as presidential names in the work is a pressing issue in linguistics today.

Keywords: The Name Of The President, The Work "Qissasi Rabguzi", Theolinguistics, A Pan-Turkic Source

YAPAY ZEKÂNIN ARKEOLOJİK VE TARİHSEL ARAŞTIRMALARDA UYGULANMASININ ÖNEMİ

Doç. Dr. Toğrul Halilov
Nahçıvan Devlet Üniversitesi, Azerbaycan Bilimler Akademisi, Nahçıvan Bölümü
E-mail: x.toqrul@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3703-8315

Özet

XXI. yüzyılın ikinci on yılından itibaren yapay zekâ teknolojilerinin hızlı gelişimi, bilimsel araştırma metodolojilerinde köklü değişimlere yol açmıştır. Özellikle arkeoloji ve tarih gibi geleneksel beşeri bilimler, yeni dijital araçların kullanımı sayesinde daha sistematik, hızlı ve çok boyutlu araştırma olanakları elde etmiştir. Yapay zekâ, büyük hacimli verilerin işlenmesi, örüntülerin otomatik olarak tespit edilmesi ve karmaşık ilişkilerin modellenmesi açısından insan bilişinin sınırlarını önemli ölçüde genişletmektedir. Yapay zekâ, beşeri bilimlerde "dijital dönüşüm" kavramının temel bileşenlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Dijital beşeri bilimler çerçevesinde yapay zekâ yöntemleri, verilerin yapılandırılması, anlamsal analiz ve görsel analitik alanlarında yaygın biçimde kullanılmaktadır. Arkeoloji ve tarihte yapay zekânın uygulanması, klasik ampirik yöntemlerin yerini almaktan ziyade, onları tamamlayıcı bir rol üstlenmektedir. Algoritmik analiz, araştırmacının daha büyük veri kütlelerini daha kısa sürede işlemesine olanak tanımakta ve bu durum yorumlama aşamasında daha temellendirilmiş sonuçların elde edilmesini sağlamaktadır. Arkeolojik araştırmalarda uydu görüntüleri, LiDAR ve diğer uzaktan algılama teknolojilerinin yapay zekâ algoritmalarıyla birleştirilmesi, arkeolojik alanların tespitinde devrim niteliğinde sonuçlar ortaya koymuştur. Araştırmalar, bu yöntemlerin özellikle ormanlık ve dağlık alanlarda bulunan antik yerleşimlerin belirlenmesinde yüksek düzeyde etkin olduğunu göstermektedir. Yapay zekâ aracılığıyla seramik, metal eserler ve taş aletlerin biçimsel ve teknolojik özellikleri analiz edilerek bunların kronolojik ve kültürel aidiyetleri belirlenebilmektedir. Tarihsel araştırmalarda yapay zekâ, metinlerin işlenmesi ve çevirisinde önemli bir yer tutmaktadır. Optical Character Recognition (OCR) ve Handwritten Text Recognition (HTR) teknolojilerinin yapay zekâ ile entegrasyonu bu süreci önemli ölçüde hızlandırmıştır. Bu yaklaşım, binlerce sayfalık arşiv materyalinin kısa sürede dijitalleştirilmesine ve araştırmacılar için erişilebilir hâle getirilmesine imkân tanımaktadır. Yapay zekâ, tarihsel metinlerde terim kullanımını, söylem yapılarını ve ideolojik değişimleri tespit etmek için de etkili bir araçtır. Büyük dil modelleri (LLM), farklı dönemlere ait kaynakları karşılaştırarak uzun vadeli kültürel ve siyasal dönüşümleri analiz etme olanağı sunmaktadır. Araştırmaların doğruluğunu ve ölçeğini artırmakla birlikte, yapay zekâ beşeri bilimlerde yeni epistemolojik yaklaşımların ortaya çıkmasına da katkı sağlamaktadır. Gelecekte yapay zekânın daha sistemli ve etik bir biçimde uygulanması, arkeoloji ve tarih bilimlerinin gelişiminde belirleyici bir rol oynayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Arkeolojik Araştırma, Tarihsel Araştırma, Yöntem, Teknoloji

GREEN INVESTMENT, INSTITUTIONAL QUALITY, AND FINANCIAL DEVELOPMENT: AN EMPIRICAL ANALYSIS OF THEIR INTERCONNECTED DYNAMICS

Lecturer, Sidra Ghulam Muhammad
The University of Faisalabad
E-mail: sidragm89@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-0566-7019

Lecturer, Rimsha Shahid
The University of Faisalabad
E-mail: rimshashahid363@gmail.com

Usman Ghani
The University of Faisalabad

Css Aspirant, Ayesha Sadiqa
Govt College University Faisalabad
E-mail: ayeshagm99@gmail.com

BSCS NTU FSD, Mahnoor Shahid
National Textile University Faisalabad
E-mail: mahnoorshahid514@gmail.com

Abstract

This study examines the role of institutional quality in shaping the relationship between green investment and financial development in South Asian economies. Drawing on institutional theory, the research argues that the effectiveness of green investment in promoting sustainable financial development depends largely on the quality of governance and institutional frameworks. Green investment is conceptualized through renewable energy consumption, energy efficiency, and research and development activities, reflecting long-term commitments to environmentally sustainable economic growth. Financial development is measured using domestic credit to the private sector, which captures the depth and efficiency of the financial system in supporting productive investments. Institutional quality is assessed using six widely recognized indicators: control of corruption, regulatory quality, rule of law, voice and accountability, government effectiveness, and political stability with the absence of violence and terrorism. These dimensions collectively reflect the capacity of institutions to create an enabling environment for green investment to translate into meaningful financial outcomes. The analysis also incorporates population growth, foreign direct investment, and economic growth as control variables to account for key macroeconomic influences. Using balanced panel data from South Asian countries covering the period 1996 to 2023, this study empirically evaluates the moderating role of institutional quality in the green investment financial development nexus. The expected findings aim to contribute to the literature by demonstrating that stronger institutions enhance the positive impact of green investment on financial development. From a policy perspective, the study underscores the importance of improving governance effectiveness, regulatory frameworks, and institutional integrity to maximize the financial and environmental benefits of green investment, thereby supporting sustainable development goals in the region.

Keywords: Green Investment, Institutional Quality, Financial Development

SPECIFIC PRINCIPLES OF TEACHING THE MODERN UZBEK LITERARY LANGUAGE

Assoc. Prof. Zakirova Xafiza Razakovna
Andijan State University, Philology Faculty
E-mail: zakirovakhafiza@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-7895-7908

Abstract

This article analyzes the specific principles of teaching the modern Uzbek literary language in the context of higher education. Along with general didactic principles common to all academic disciplines, the study focuses on methodological principles that are inherent to language teaching. In particular, the principles of systematicity and consistency are emphasized as fundamental factors in organizing the educational process, designing curricula, and developing textbooks and teaching aids for the subject. These principles ensure a logical sequence of linguistic material and contribute to the formation of stable and structured knowledge.Special attention is paid to the principle of consciousness and activity, which requires students to acquire linguistic rules and definitions in a meaningful and active manner. This approach involves identifying key semantic elements of definitions and reconstructing them independently, which enhances students' analytical thinking and long-term retention of knowledge. The article also highlights the effectiveness of interdisciplinary integration based on the theory of cognition. By correlating linguistic phenomena with achievements in other scientific fields, students' intellectual potential and worldview are enriched. Examples from morphemics and phonology demonstrate how visual and comparative methods—such as modeling morphemes through analogies with the Mendeleev periodic system or classifying phonemes based on privative, gradual, and equipollent oppositions—facilitate deeper understanding and analytical skills. Furthermore, the study underscores the importance of developing students' cognitive abilities, including comparison, analysis and synthesis, generalization, abstraction, and inductive and deductive reasoning. The principle of an individual approach to students is also examined, focusing on identifying gifted learners and engaging them in independent research activities. The findings suggest that the consistent application of these principles enhances students' theoretical knowledge, practical language competence, and research-oriented skills.

Keywords: Didactic Principles, Consciousness, Activity, Systematicity, Consistency, Visuality, Individual Approach, Interdisciplinary Integration.

KURGUSAL ŞİZOFRENİ PROFİLLERİNDE NEOLOJİK SÖYLEMLERİN KAVRAMSAL HARMANLAMA KURAMI TEMELLİ ANALİZİ

Graduate Student, Ferlin Yücel
Adli Bilimler Anabilim Dalı, Çukurova Üniversitesi, Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü, Türkiye
E-mail: ferlinyucel05@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-1410-8588

Graduate Student, Nur Yılmazgil
Adli Bilimler Anabilim Dalı, Çukurova Üniversitesi, Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü, Türkiye
E-mail: nuryilmazgil2@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-4587-1817

Özet

Bu çalışma, kurgusal şizofreni profillerinde üretilen birinci tekil kişi anlatılarında neolojik söylemlerin nasıl yapılandırıldığını Kavramsal Harmanlama Kuramı (Fauconnier & Turner, 2002) çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Alanyazında şizofrenide neolojik yapılar Bleuer (1950) ve Andreasen (1986) gibi çalışmalar ile ele alınmıştır. Şizofrenide neolojizm, mevcut dil sistemlerinde yer almayan yeni sözcükler ya da sözcük kullanımlarının üretimi olarak tanımlanmakta ve düşünce bozukluğunun dilsel bir yansıması olarak değerlendirilmektedir (Bleuler, 1950; Andreasen, 1986). Yapay zekâ tarafından üretilen neolojizmler ise bu sürecin öğrenilmiş dil örüntülerine dayalı temsili bir görünümünü sunmaktadır. Fauconnier'ın (2002) Kavramsal Harmanlama Kuramı'nı temel alan bu çalışma, yapay zekâ araçları tarafından üretilen sözcüklerin girdi alanları, ortak alan ve harmanlanmış alan üzerinden yeni anlamlar üretme süreçlerinin analizini içermektedir. Araştırmanın verileri, dört farklı yapay zekâ aracı (ChatGPT, Claude, Gemini ve Copilot) tarafından üretilen, 15 kurgusal şizofreni profilinden alınan ve 105 adet sıfırdan oluşturulmuş neolojik sözcük içeren, birinci tekil kişi anlatımı ile yazılmış bir veri setinden oluşmaktadır. Her bir yapay zekâ modeline, Çukurova bölgesinde yaşayan; ad, cinsiyet, yaş, bölge, meslek ve semptomlar (sanrı, varsanı, katatoni v.b.) açısından çeşitlilik gösteren 15 ayrı profil oluşturma görevi verilmiştir. Bulgular, 4 farklı yapay zekâ modelinin oluşturduğu neolojik söylemlerin, çoğunlukla mevcut Türkçe sözcüklerin birleştirilmesi ya da alışılagelmiş bağlamlarının dışında kullanılması yoluyla üretildiğini göstermektedir. Ayrıca yapay zekâ modelleri arasında neolojik üretimin yoğunluğu ve işlevselliği açısından belirgin farklılıklar bulunmaktadır. Neolojik söylemleri yapay zekâ destekli profiller üzerinden inceleyen bir çalışmaya rastlanmaması sebebiyle bu çalışma alanyazındaki boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Kavramsal Harmanlama, Neolojizm, Ruhdilbilim, Şizofreni, Yapay Zekâ

WITH AI, SOCIAL STRUCTURING (BASED ON DATA) DIVERGES FROM PSYCHIC STRUCTURING (BASED ON WORDS)

Prof. Pierre Beckouche
Faculty of Geography, University Paris Pantheon-Sorbonne
E-mail: beckouch@univ-paris1.fr
ORCID ID: 0009-0001-9406-3584

Abstract

This paper focuses on the historical dimension of artificial intelligence (AI). Not the history of computer science, of which AI is merely the latest stage, but the history of two essential aspects of AI: (i) its a-semantic dimension, since the machines that produce AI are indifferent to the meaning of the contents they process. And (ii) its abandonment of the principle that has mainly structured our cultures for millennia, causality, given that AI processes billions of correlations. The a-semantic dimension of AI is not a sudden explosion: it stands in a long Western tradition of writing in which the emergence of the Greek alphabet in the first millennium BCE was a key moment. Letters were no longer entrusted to humans by the Gods, but resulted from the ways humans themselves chose to shape and combine them. This makes the Greek alphabet a distant ancestor of AI. Today, how are we to understand the fact that we are relinquishing to AI our control over contents and higher values? Psychoanalysis offers an explanation: the unconscious drive, in every subject, to rid themselves of what the words that constitute them carry with them — antecedence, alterity, and authority. AI then appears as a solution for the advent, in reality impossible, of a subject who would be totally free and autonomous. The conclusion of the paper draws out the possible consequences of the now-entrenched separation between the language of the individual (words) and the language of the social (digits).

Keywords: Automation, Correlation, Language, Supersocial

SOĞUK SAVAŞ'IN ARDINDAN BATI'NIN ASKERİ OPERASYONLARI: GEREKÇELER, YÖNTEMLER VE STRATEJİK SONUÇLAR

Doç. Dr. Eray Alım
Batman Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Türkiye
E-mail: eray.alim@batman.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7543-8021

Özet

Bu çalışma, Soğuk Savaş'ın sona ermesinden günümüze Batı merkezli askeri müdahalelerin dönüşümünü; amaçlar, araçlar ve sonuçlar bağlamında analiz etmektedir. 1990 sonrası "tek kutuplu an" ile birlikte Batılı devletler, BM yetkisiyle veya insani müdahale söylemiyle birçok operasyona imza atmıştır. Körfez Savaşı'ndan Kosova'ya, Afganistan'dan Irak ve Libya'ya uzanan bu müdahalelerde insani değerler, demokrasi götürme ve terörle mücadele temel gerekçeler olarak öne çıkmıştır. Ancak araçlar değişmiş; yüksek yoğunluklu konvansiyonel savaştan, İHA'lar ve özel kuvvetlerle yürütülen operasyonlara geçilmiştir. Sonuçlar ise tartışmalıdır: Afganistan'da çöküş, Irak'ta mezhep savaşı, Libya'da devlet çöküşü yaşanırken, Kosova ve Kuveyt görece başarılı örnekler olarak kalmıştır. Çalışma, pratik arttıkça başarının azaldığı bu süreçte, uluslararası hukukun esnediğini ve Batı müdahaleciliğinin meşruiyet erozyonuna uğradığını savunmaktadır. Ukrayna ve Gazze krizleriyle birlikte büyük güç rekabetinin geri döndüğü yeni dönemde, bu tür müdahalelerin giderek zorlaşacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bat, Askeri Müdahale, İnsani müdahale, Çıkar, Sonuç

THE TRANSFORMATION OF MODERN MUSIC STREAMING PLATFORMS INTO AI-POWERED "VIRTUAL THERAPY ROOMS" AND THEIR IMPACT ON SOCIAL PSYCHOLOGY

Doç. Dr. Hakan Emre Ziyagil
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı, Türk Müziği Bölümü, Niğde, Türkiye
E-mail: hakanemreziyagil@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2981-2497

Abstract

With the advent of the digital age, music listening practices have shifted from being merely an aesthetic act to becoming a tool for regulating individuals' emotional states. While traditional music audiences follow works for their artistic value, streaming platforms like Spotify, Apple Music, and YouTube Music also seek to address their immediate psychological needs. This study examines how these platforms, supported by artificial intelligence (AI) algorithms, transform into personalized "Virtual Therapy Rooms" for individuals. AI analyzes the user's listening history, time of day, frequency of repetition, and even biometric data to provide personalized professional "auditory prescriptions." These prescriptions include playlists with headings such as "Focus," "Sleep," "Stress Relief," or "Melancholy," aiming to alter or stabilize the user's current mood. This algorithmic structure appears as a dehumanized and algorithmic version of the historical tradition of "music therapy" (Darüşşifa). However, the most important fundamental difference here is that the therapist is not a physician or master practitioner, but rather a software program that performs data mining. Throughout the study, the implications of this new "digital healing center" model on social psychology will be discussed. The concepts of "isolation" and "emotional echo chambers" created by individuals trying to solve their emotional problems with AI-powered music playlists instead of social interaction will be addressed. On the other hand, from the perspective of a musician and listener, the risks and opportunities of reducing art to a "consumable therapeutic object" will be evaluated, along with the ontological existence of music. The dilemma of dependence and relief created in human psychology by this technological comfort offered by artificial intelligence will be presented from an interdisciplinary perspective.

Keywords: Artificial Intelligence, Music, Digital Music, Society, Music Artificial Intelligence, Culture, Art, Social Psychology

PSCHYCOLOGICAL ASPECT IN ADOPTING ESL WITH AI

Javahir Aghayeva
Military Institute named after Heydar Aliyev
E-mail: cevahir.19937@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-8212-9993

Abstract

The integration of Artificial Intelligence into English as a Second Language learning reveals complex psychological dimensions that shape learners' motivation and emotional engagement. AI-based tools provide immediate feedback, individualized pacing, and adaptive challenges, yet they also confront students with issues of trust and self-perception. Learners often experience a tension between curiosity about technological innovation and uncertainty toward machine-led evaluation. Motivation is strengthened when learners perceive AI as a supportive instrument rather than a controlling presence, allowing autonomy to coexist with guided learning. Confidence grows when students see consistent progress and interpret feedback as a reflection of personal growth rather than external judgment. However, the absence of human empathy in automated systems may heighten anxiety or reduce emotional resilience. Therefore, the teacher's role remains central in fostering psychological balance, ensuring that interaction with technology sustains positive affect and cognitive readiness. This psychological harmony between emotion and innovation promotes deeper linguistic awareness and a more authentic engagement with the process of acquiring English as a second language.

Keywords: Cognitive Load, Motivation, Engagement, Emotional İntelligence, Learner Autonomy

DEVELOPMENT OF THE PERCEPTION SCALE FOR AI-SUPPORTED LEARNING AND EXAMINATION OF ITS PSYCHOMETRIC PROPERTIES: THE CASE OF UNIVERSITY STUDENTS

Assoc. Prof. Dr. Sevil Momeni Shabani
Eğitim Bilimleri Bölüm, Eğitim Fakültesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Türkiye
E-mail: s.shabani@iku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3069-8281

Abstract

The increasing use of artificial intelligence applications in higher education necessitates the development of valid and reliable measurement tools to assess AI-based academic support for research and institutional interventions. However, the literature indicates a limited number of concise and psychometrically validated instruments designed for university students. The aim of this study is to develop a scale to determine university students' perceptions of AI-supported learning and to examine its psychometric properties. This methodological study was designed as a psychometric scale development research. An initial item pool of 20 items was generated based on a literature review. Following expert evaluations, 9 items with high consensus were selected for analysis. Content validity was assessed using the Lawshe method through CVR and CVI indices. Face validity was evaluated using both qualitative and quantitative approaches, and item impact scores were calculated. Reliability was examined using Cronbach's alpha coefficients for the total scale and subdimensions. Construct validity was tested through exploratory factor analysis (EFA), including the Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) measure and Bartlett's test of sphericity. The findings indicated excellent content validity (CVR = 1.00; S-CVI/Ave = 1.00). The overall Cronbach's alpha coefficient was 0.881, while the motivational, cognitive, and metacognitive subdimensions yielded alpha values of 0.980, 0.941, and 0.802, respectively. The KMO value was 0.807, and Bartlett's test of sphericity was statistically significant ($p < 0.001$). EFA results revealed a three-factor structure explaining 87.88% of the total variance. In conclusion, the 9-item AI-Based Academic Support Scale developed for university students demonstrates adequate content and construct validity and strong reliability. The scale can be utilized in research examining AI-supported learning processes in higher education.

Keywords: Artificial İntelligence, Academic Support, Psychometrics, Validity, Reliability, University Students,

EMPLOYMENT ANXIETY PATTERNS AMONG UNIVERSITY STUDENTS: PROFILES AND DEMOGRAPHIC DETERMINANTS

Prof. Dr. Hasan Bozgeyikli
Selcuk University, Faculty of Education, Guidance and Psychological Counseling Department, Türkiye
E-mail: hbozgeyikli@selcuk.edu.tr.com
ORCID ID: 0000-0002-6762-1990

Assist. Prof. Dr. Emre Emrullah Boğazlıyan
Yozgat Bozok University, Faculty of Education, Guidance and Psychological Counseling Department, Türkiye - E-mail: emre.bogazliyan@yobu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1741-2285

Abstract

Employment anxiety among university students is a prevalent and multifaceted issue during the school-to-work transition. In Turkey, persistent youth unemployment, economic instability, and societal perceptions further complicate this process. In the contemporary era, advancements in artificial intelligence and automation are transforming labor markets, significantly shaping students' perceptions of future employment opportunities and intensifying anxiety. Although often portrayed as a uniform experience, employment anxiety varies substantially in how students perceive and respond to anticipated career paths. The present study adopts a person-centered approach to investigate patterns of employment anxiety among Turkish university students and associated demographic determinants. Data from 496 undergraduate students aged 18–25 were analyzed using latent profile analysis on the four dimensions of the Employment Anxiety Scale: inadequacy, close social environment, discrimination, and country conditions. Four distinct profiles emerged: Minimal Anxiety, Normative, Low-Discrimination High Anxiety, and Discrimination-Focused Very High Anxiety. These profiles highlight heterogeneity in both the intensity and structural composition of anxiety, illustrating diverse interpretations of institutional limitations, social expectations, and personal competence in the Turkish labor market. Multinomial logistic regression indicated that age, academic field, and year of study did not significantly predict profile membership, whereas gender and perceived socioeconomic status did. The findings underscore that employment anxiety is shaped not only by individual factors but also by gender roles, socioeconomic position, and macro-level uncertainties (particularly technological transformations). Practically, the results emphasize the need for career counseling and policy initiatives in Turkey that shift from uniform interventions to ones responsive to diverse employment anxiety profiles.

Keywords: Employment Anxiety, University Students, Latent Profile Analysis, Demographic Determinants, School-To-Work Transition

USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN RECREATION EDUCATION: A RESEARCH ON CHATGPT

Res. Asst. Barış Şen
Bilecik Şeyh Edebali University, Faculty of Applied Sciences, Department of Tourism Management, Türkiye - E-mail: barissen_96@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0009-0898-1206

Asst. Prof. Dr. Özlem Güncan
Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Management, Türkiye
E-mail: guncanozlem@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-8974-9100

Abstract

Today, it is seen that artificial intelligence technology is used in the field of education as well as in many other fields, and it is thought that artificial intelligence tools can also be used in recreation education at the higher education level. This study, prepared in line with this idea, has been conducted to determine the areas of use of artificial intelligence tools in recreation education at the higher education level and their potential contributions to this education. The study has been designed according to the case study approach, one of the qualitative research designs, and the data necessary to achieve the purpose of the study have been collected through the interview technique. The interview has been conducted with ChatGPT, one of the chatbots, and 8 questions have been asked to this robot. Data obtained from the ChatGPT interview has been subjected to descriptive analysis. From the analysis, it has been found that artificial intelligence tools support the course environment in terms of individual follow-up and success of students through personalized education. In addition to this finding, it has been understood that the use of artificial intelligence in recreation education can enable the creation of location-independent courses with simulation and augmented reality tools and provide students with real-life experience. Therefore, the study concludes that the use of artificial intelligence has a positive effect on the education process of recreation students and will contribute to the training of more qualified personnel for the sector.

Keywords: Artificial Intelligence, ChatGPT, Higher Education, Recreation, Recreation Education Artificial Intelligence, Education

THE NEW LEADERSHIP PARADOX: ALGORITHMIC DECISIONS AND HUMAN RESPONSIBILITY

Dr. Kağan Çavuşoğlu
Independent (No institution)
E-mail: kagancavusoglu@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4673-4574

Abstract

Today, organizations are rapidly integrating AI-supported tools into their organizational processes. These tools, mostly used in decision-making support mechanisms of executive processes, directly affect executive decisions perceptively by producing algorithmic suggestions. However, the producers of these technologies don't openly declare the algorithmic architects, reasoning models, data processing procedures, and model training methods. This situation causes a serious "algorithmic opacity" problem in the organizational context. This study focuses on three main problems of integrating AI technologies into organizations, which are ethical and data safety risks, decision-making responsibility and governance gaps, and psychological well-being of employees and the reality of technostress. When possible incompatibilities between algorithmic outcomes and organizational realities occur, it becomes uncertain if the responsibility belongs to the algorithm, the coder, or the organizational actor. The uncertainty creates an executional gap in organizations, and obligates the leaders to rethink and reshape the normative decision-making frameworks. Along with the AI integrations, a new authority and responsibility distribution is revealed in the axis of leader, algorithm, and employees. The algorithmic opacity is not only a problem of transparency, but also a structural matter that transforms the epistemic source of the decision, the boundaries of accountability, and management quality. Additionally, forcing employees to use AI tools causes psychological outcomes like algorithmic pressure and technostress. The uncertainty, perception of control loss, and stress caused by advanced technologies affect the psychological well-being of employees negatively. Specifically, unawareness of the AI system architectures and operating logics raises concerns about data safety and privacy. In conclusion, AI integration is not only a technical transformation, but also a recreation of an architecture of authority, accountability, and psychological trust. The ethical and psychological effects of AI systems are a joint accountability matter for coders who develop those systems and organizational leaders. Therefore, organizational leadership responsibilities need to be redefined.

Keywords: Leadership, Artificial intelligence, Decision-making, Algorithmic opacity, Psychological well-being

ALGORİTMİK MÜZİK VE ÇALGI PERFORMANSINDA İNSAN–MAKİNE ESTETİĞİNİN NÖROESTETİK TEMELLERİ

Öğr. Gör. İsmail Eraslan
Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Türkiye
E-mail: ismaileraslan@trabzon.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6316-0189

Özet

Bu çalışma, algoritmik müzik üretimi ile çalgı performansı arasındaki estetik farklılıkları nöroestetik bir perspektiften kuramsal olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Yapay zekâ temelli müzik üretim sistemleri, kompozisyonel süreçleri veri setleri, olasılık hesapları ve örüntü tahminleri üzerinden yapılandırırken; çalgı performansı bedensel geri bildirim, mikro-zamansal sapmalar ve jestsel ifade aracılığıyla biçimlenen bir estetik deneyim üretir. Mevcut literatürde algoritmik müzik çoğunlukla teknik doğruluk, stil taklidi veya üretim kapasitesi üzerinden değerlendirilmiş; ancak estetik algının nörobilişsel temelleri ile bedenlenmiş performans arasındaki ilişki yeterince tartışılmamıştır. Çalışmanın temel gerekçesi, insan–makine estetiğini yalnızca üretim doğruluğu ya da yapısal karmaşıklık üzerinden değil, dinleyici algısında ortaya çıkan bilişsel ve duygusal süreçler üzerinden yeniden konumlandırmaktır. Araştırmanın örneklemi deneysel veri değil; iki üretim mantığının kuramsal karşılaştırmasına dayanmaktadır: algoritmik örüntü temelli üretim modeli ile çalgısal performansın bedenlenmiş-ifade temelli modeli. Bu iki model; zamanlama esnekliği, dinamik yoğunluk, varyasyon üretimi ve beklenti gerilimi gibi estetik parametreler üzerinden analiz edilmektedir. Nöroestetik çerçevede beklenti kuramı, ödül sistemi aktivasyonu ve motor rezonans mekanizmaları referans alınarak, mikro-zamansal sapmaların dinleyicide yarattığı empatik katılım potansiyeli tartışılmaktadır. Çalışma, algoritmik üretimi estetik açıdan dışlamamakta; ancak onu beden temelli performans estetiğinden ontolojik olarak farklı bir düzlemde konumlandırmaktadır. Sonuç olarak bu bildiri, müzikolojide insan–makine etkileşimini nöroestetik derinlikte ele alarak, çalgı performansının bilişsel ve estetik özgünlüğünü kuramsal temelde görünür kılmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Algoritmik müzik, çalgı performansı, insan–makine estetiği, nöroestetik, bedenlenmiş biliş, mikro-zamanlama, müzikal algı

ARTIFICIAL INTELLIGENCE, DIGITAL HEALTH, SPORTS ANALYTICS

Asadbek Rahmonov Xusanboyevich
Kokand University Andijan Branch Medicine Faculty
E-mail: asadbekrahmonov731@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-7093-0290

Abstract

The rapid advancement of Artificial Intelligence (AI) has generated a paradigmatic shift across Digital Health and Sports Analytics, fostering an integrated ecosystem grounded in data-centric intelligence and adaptive decision-making. Through the deployment of advanced machine learning architectures, deep neural networks, and multimodal data processing systems, AI enhances diagnostic precision, risk stratification, and individualized therapeutic planning within digital health infrastructures. Continuous data streams derived from wearable biosensors, remote patient monitoring platforms, and mobile health applications enable predictive analytics that transition healthcare from reactive intervention to anticipatory and preventive care models.Within Sports Analytics, AI-driven computational frameworks facilitate high-resolution performance assessment by synthesizing biomechanical, physiological, and contextual game data. Predictive algorithms support evidence-based training design, workload optimization, and injury susceptibility modeling. Computer vision and motion-capture technologies further contribute to granular movement analysis, enabling technical refinement and performance maximization. Beyond athlete-centered applications, AI enhances strategic planning, tactical simulations, and organizational decision-making processes in competitive sports environments.The convergence of AI, Digital Health, and Sports Analytics reflects an emerging interdisciplinary paradigm aligned with precision medicine and performance optimization science. Nevertheless, the expanding reliance on algorithmic systems necessitates critical examination of ethical governance, data sovereignty, transparency, and algorithmic bias. The development of explainable AI models and secure data architectures remains essential for sustainable and equitable implementation. In sum, AI functions not merely as a technological tool but as a transformative epistemological framework redefining healthcare delivery and athletic performance management in the context of digital transformation.

Keywords: Artificial Intelligence, Digital Health, Sports Analytics, Predictive Modeling, Precision Medicine

REFAKATSİZ ÇOCUKLARA YÖNELİK KURUMSAL UYGULAMALARIN TOPLUMSAL ŞİDDET ÜRETİMİ; DİYARBAKIR ÖRNEĞİ

Zelal Karadaşlı
Batman Üniversitesi, Türkiye
E-mail: zelalkaradasli@gmail.com

Doç. Dr. Murat Cihangir
Göç Çalışmaları Yüksek Lisans Programı, Batman Üniversitesi, Türkiye
E-mail: muratcihangir@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9301-422X

Özet

Bu çalışma, toplumsal şiddet olgusunu refakatsiz çocuklar bağlamında araştırma yapılarak, şiddetin yapısal boyutlarını Diyarbakır ili örneği üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Refakatsiz Çocukların çeşitli risk faktörlerine açık olmaları nedeni ile çok yönlü kırılgan gruptadırlar. İçinde bulundukları durum refakatsiz çocukları sadece fiziksel ve psikolojik şiddete değil; kültürel, yapısal, ve kurumsal şiddet şiddet biçimlerine de açık hale getirmektedir. Nitel araştırma yöntemi planlanmış olup veri toplama sürecinde yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler, katılımcı gözlem ve doküman incelemesi teknikleri kullanılacaktır. Çalışma grubu Diyarbakır ilinde refakatsiz çocuklara hizmet sunan ihtisaslaşmış çocuk evleri sitesinde görev yapan personellerden oluşmaktadır. Çalışma refakatsiz çocukların pasif korunma nesneleri olarak değil, toplumsal şiddetin yapısal boyutlarına maruz kalan hak öznesi bireyler olarak ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Refakatsiz Çocuklar, Şiddet, Sosyal Hizmet

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA PAZARLAMA PSİKOLOJİSİNİN ONTOLOJİK DÖNÜŞÜMÜ

Dr. Öğr. Üyesi Semih Sezgin
Sağlık Hizmetleri MYO, Sinop Üniversitesi, Türkiye
E-mail: ssezgin@sinop.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8351-8128

Özet

Bu makale, pazarlama psikolojisinin yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin gelişimiyle birlikte geçirdiği paradigmatik dönüşümü tarihsel, kuramsal ve ontolojik düzeylerde incelemektedir. Yapay zekâ (YZ), yalnızca pazarlama uygulamalarını dönüştürmekle kalmıyor, aynı zamanda pazarlama psikolojisinin ontolojik temellerini de kökten yeniden yapılandırıyor. Geleneksel tüketici davranışı modelleri, sembolik pazarlara gömülü özerk, rasyonel, insani bir karar vericiyi varsayar. Bununla birlikte, YZ aracılı ortamlar, insan ve insan olmayan aktörler arasında yetki dağılımını yeniden düzenleyerek, algoritmaların algıyı, tercih oluşumunu ve eylemi aktif olarak şekillendirdiği hibrit karar sistemleri üretir. Bu makale, tüketici araştırmaları, dijital sosyoloji, aktör-ağ teorisi ve YZ etiğinden elde edilen içgörüleri sentezleyerek pazarlama psikolojisi için post-insan bir teorik çerçeve geliştiriyor. YZ sistemlerinin yalnızca araç olarak değil, aynı zamanda piyasa alışverişlerinde ontolojik katılımcılar olarak işlev gördüğünü ve burada "algoritmik olarak birlikte oluşturulan tüketici" olarak kavramsallaştırılan şeyi ürettiğini savunuyor. Çalışma, tahmine dayalı analitik, kişiselleştirme altyapıları ve özerk karar sistemlerinin tüketim süreçlerinde biliş, duygu, kimlik ve yetkiyi nasıl yeniden şekillendirdiğini açıklayan özgün bir kavramsal model öneriyor. Tüketici özerkliği, ikna etiği, piyasa gücü ve epistemik asimetri için teorik çıkarımlar tartışılıyor. Makale, pazarlama psikolojisinin insan merkezli paradigmalardan, insanların ve akıllı sistemlerin birlikte piyasa davranışını ürettiği dağıtılmış bir karar verme ontolojisine doğru ilerlemesi gerektiği sonucuna varmaktadır. Geleneksel pazarlama teorileri tüketiciyi özerk, rasyonel ya da sınırlı rasyonel bir karar verici olarak ele alırken, günümüzde veri yoğun platform ekosistemleri tüketici davranışını yalnızca gözlemleyen değil, aynı zamanda yapılandıran sistemler hâline gelmiştir. Bu çalışma, davranışsal ekonomi, bilişsel psikoloji, platform kapitalizmi ve yapay zekâ literatürünü sentezleyerek "algoritmik ikna" olgusunun pazarlama psikolojisinin ontolojik temelini dönüştürdüğünü savunmaktadır. Makalede, tüketici öznenin veri temelli bir varlığa indirgenmesi, algoritmaların sosyo-teknik fail olarak ortaya çıkışı ve insan-makine hibrit karar sistemlerinin yaygınlaşması tartışılmaktadır. Sonuç olarak, pazarlama disiplininin insan davranışını anlamaya yönelik bir sosyal bilim olmaktan çıkarak davranışı öngören ve yönlendiren bir sistem bilimine doğru evrildiği ileri sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Pazarlama Psikolojisi, Ontoloji, Algoritmik İkna, Artificial Intelligence, Economics, Finance, And Marketing Psychology

THE INFORMATION SOCIETY: THE FORMATION OF THE EDUCATIONAL SYSTEM, ITS PEDAGOGICAL FOUNDATİONS AND DISTINCTIVE FEATURES

Aida Quliyeva
Military İnstitute named after Heydar Aliyev
E-mail: schastlivisa@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-2633-7827

Abstract

The rapid advancement of information technologies has fundamentally transformed the structure and functioning of modern society, giving rise to what scholars refer to as the "information society." Within this context, educational systems across the globe are undergoing profound and systematic reforms aimed at aligning learning processes with the demands of a digitally driven era. This article examines the key characteristics of the information society and explores how these characteristics shape the formation and evolution of contemporary educational frameworks from a pedagogical perspective. The study highlights the role of innovation, intellectual development, and computer-based technologies - particularly the internet - in redefining traditional pedagogical approaches to knowledge acquisition and dissemination. Drawing on dialectical analysis, the paper investigates the dynamic interplay between technological progress and educational reform, emphasizing that modern pedagogy must evolve continuously to cultivate critical thinking, digital literacy, and creative intelligence among learners. Furthermore, the article underscores the significance of systemic changes in educational policy, pedagogical methodology, and curriculum design, arguing that sustainable development of the information society depends heavily on the quality and adaptability of its educational institutions. The findings suggest that integrating innovative pedagogical strategies and information technologies into education is not merely beneficial but essential for preparing individuals to meet the intellectual and professional challenges of the 21st century.

Keywords: Information Society, Pedagogy, Educational System, Formation, Distinctive Features

INTEGRATING ARTIFICIAL INTELLIGENCE INTO MILITARY EDUCATION: CHALLENGES, OPPORTUNITIES, AND ETHICAL CONSIDERATIONS

Anar Hamidov
Military Institute named after Heydar Aliyev
E-mail: felisis@rambler.ru
ORCID ID: 0009-0002-5248-4812

Khadija Mutellimova
Ministry of science and education

Rovshan Mammadov
National Aviation Academy

Abstract

Artificial intelligence is rapidly transforming virtually every domain of modern society, and military education is no exception. As defense institutions worldwide begin incorporating AI-driven tools into training curricula, simulation systems, and strategic decision-making frameworks, a fundamental question emerges: is military education adequately prepared to integrate AI responsibly, effectively, and ethically? The answer, at present, remains uncertain. While the opportunities presented by AI in military education are considerable including adaptive learning platforms, enhanced battlefield simulation, real-time intelligence analysis training, and data-driven performance assessment the challenges are equally significant and often underexamined. Military educational institutions continue to operate within deeply hierarchical, tradition-bound structures that are inherently resistant to rapid technological transformation. This structural rigidity creates a gap between the pace of AI development and the institutional capacity to absorb, evaluate, and implement it meaningfully. Beyond organizational inertia, more troubling problems persist. The integration of AI into military training raises profound ethical questions that current military education frameworks are ill-equipped to address. Autonomous systems and AI-assisted targeting, for instance, demand that soldiers and officers develop moral reasoning capabilities that extend well beyond conventional rules of engagement. Yet most military curricula have not evolved to meet this demand. There is also the danger of over-reliance training personnel to defer to algorithmic outputs rather than developing independent critical judgment, a dependency that could prove catastrophic in high-stakes operational environments where AI systems fail, hallucinate, or are deliberately compromised. Furthermore, the proliferation of AI in military contexts introduces systemic risks around data security, adversarial manipulation, and algorithmic bias risks that are frequently acknowledged in theory but rarely confronted in practice within educational settings. The question of who controls the AI, and under what legal and ethical authority, remains dangerously underresolved. This paper argues that integrating AI into military education is not merely a technological challenge but a deeply human one. It requires a deliberate reimagining of how military professionals are trained to think, decide, and lead in an environment where the boundaries between human judgment and machine intelligence are increasingly blurred. Without a principled, critically informed approach, the adoption of AI in military education risks producing technically capable but ethically underprepared warfighters a consequence that neither institutions nor societies can afford.

Keywords: Artificial Intelligence (AI), Military Education, Professional Military Education (PME)

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ PERFORMANS SİSTEMLERİNDE ALGORİTMİK OTORİTE VE ÖRGÜTSEL YÖNETİŞİM DÖNÜŞÜMÜ

Dr. Damla Köroğlu Ünver
Istanbul University, School of Business, Department of Management and Organization, Türkiye
E-mail: damla.koroglu@istanbul.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9749-3152

Özet

Yapay zekâ destekli performans değerlendirme sistemleri, örgütlerde yalnızca ölçme ve raporlama süreçlerini değil, aynı zamanda karar verme mimarisini ve yönetsel otoritenin doğasını dönüştürmektedir. Geleneksel performans yönetimi büyük ölçüde yöneticilerin takdir yetkisine ve hiyerarşik kontrol mekanizmalarına dayanırken, yapay zekâ destekli sistemlerde değerlendirme süreçleri veri temelli modellemelere ve algoritmik analizlere kaymaktadır. Bu dönüşüm, örgüt içinde "algoritmik otorite" olarak tanımlanabilecek yeni bir yönetsel güç biçiminin ortaya çıktığını göstermektedir. Bu çalışma, yapay zekâ destekli performans sistemlerini yönetim ve organizasyon perspektifinden ele alarak, algoritmik otoritenin örgütsel yönetişim yapıları üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, yönetim ve organizasyon literatürüne dayalı kavramsal ve kuramsal bir analiz yöntemi benimsemektedir. Analiz sonucunda, algoritmaların karar süreçlerine entegrasyonunun yöneticinin rolünü karar verici konumdan karar tasarımcısı ve sistem denetleyicisi konumuna kaydırdığı; performansın ölçülebilir göstergeler üzerinden standartlaştırılmasının ise kontrol mekanizmalarını daha merkezi, sürekli ve görünür hale getirdiği belirlenmiştir. Bu bağlamda algoritmik otoritenin üç temel düzlemde örgütsel dönüşüm yarattığı ileri sürülmektedir: yönetsel takdir yetkisinin yeniden dağılımı, performansın sayısallaştırılması yoluyla kontrol yoğunlaşması ve veri temelli meşruiyet üretimi. Bu süreçler kararların tutarlılığını ve hesap verebilirliğini artırma potansiyeli taşırken, örgütsel esneklik, yaratıcılık ve yönetsel özerklik üzerinde sınırlayıcı etkiler doğurabilmektedir. Sonuç olarak, yapay zekâ destekli performans sistemlerinin etkisi teknik doğrulukla sınırlı olmayıp örgütlerde güç ilişkilerini ve yönetişim biçimlerini yeniden yapılandırmaktadır. Çalışma, yapay zekâyı insan kaynakları uygulamasından ziyade bir organizasyon tasarımı ve yönetişim mekanizması olarak konumlandırarak literatüre kuramsal katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Algoritmik Otorite, Performans Yönetimi, Örgütsel Yönetişim, Organizasyon Tasarımı

THE RELATIONSHIP BETWEEN POLITICAL RIGHTS AND ECONOMIC GROWTH: REGIONAL ANALYSIS

Öğr. Gör. Dr. Gül Nazik Ünver
Batman Üniversitesi, Türkiye
E-mail: Gul.unver@Batman.edu.tr
ORCID ID: 0009-0005-5003-1555

Dr. Öğr. Üyesi Şerife Deniz Kolat
Batman Üniversitesi, Türkiye
E-mail: Serifedeniz.us@Batman.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7831-7150

Abstract

The present study examines the impact of political rights on economic growth at the regional level. The present study employs the Political Rights index from the Freedom House database to analyse the impact of democratic freedoms on economic performance in different regions, utilising panel data analysis. The analysis suggests that the impact of political rights on economic growth is not homogeneous; this relationship is expected to be positive and significant, particularly in regions where democratic institutionalization is relatively strong. Conversely, the relationship is expected to be weak in relatively developing and underdeveloped regions. This situation indicates that the impact is constrained by security and institutional capacity conditions. The findings of this study underscore the necessity to take into account regional heterogeneity. The assertion is made that political rights constitute a strategic element in terms of normative value, economic growth, and international security. In this context, the study underscores the significance of freedom-based development policies that are attuned to regional variations.

Keywords: Political Rights, Economic Growth, Panel Data Analysis, Regional Analysis, International Security

STRES FIRTINASINDA ROTAYI BELİRLEMEK: SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA BİLİŞSEL KONTROL VE İŞTEN AYRILMA NİYETİ

Öğr. Mustafa Güneşer
Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı, Türkiye
E-mail: mustafa.guneser@yobu.edu.tr
ORCID ID: 0009-0006-6970-5334

Öğr. Kübra İnce
Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı, Türkiye
E-mail: kubrainc e701@icloud.com
ORCID ID: 0009-0003-2870-6769

Doç. Dr. Nida Palabıyık
Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Türkiye
E-mail: nida.palabiyik@bozok.edu.tr,
ORCID ID: 0000-0001-8567-3711

Özet

Günümüz çalışma hayatında stres, çalışanların psikolojik iyi oluşunu ve örgütsel tutumlarını önemli ölçüde etkileyen bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Özellikle sağlık sektörü gibi yoğun iş yükü ve yüksek sorumluluk gerektiren alanlarda çalışan bireyler, stresle daha sık karşılaşmakta ve bu durum çalışanların işten ayrılma niyetlerini etkileyebilmektedir. Bu bağlamda stresle başa çıkma süreçlerinde bireylerin sahip olduğu psikolojik kaynaklar büyük önem taşımaktadır. Bilişsel kontrol, bireyin dikkatini düzenleyebilme, duygusal tepkilerini yönetebilme ve stresli durumları yeniden değerlendirebilme kapasitesini yansıtan önemli bir mekanizma olarak değerlendirilmektedir. Bu araştırmanın amacı, sağlık çalışanlarının stresle başa çıkma süreçlerinde bilişsel kontrol düzeylerinin işten ayrılma niyetleri üzerindeki etkisini incelemektir. Bu doğrultuda araştırmada üç temel hedef belirlenmiştir: sağlık çalışanlarının bilişsel kontrol düzeylerinin meslek grupları açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek, işten ayrılma niyetlerinin meslekler arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak ve bilişsel kontrol düzeyinin işten ayrılma niyeti üzerindeki etkisini incelemek. Araştırmanın veri seti, Yozgat ilinde görev yapan toplam 212 hekim ve hemşireden yüz yüze anket yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırma bulguları, sağlık çalışanlarının bilişsel kontrol düzeylerinin genel olarak orta ve yüksek seviyede olduğunu göstermektedir. Ayrıca bilişsel kontrol düzeyinin işten ayrılma niyeti üzerinde anlamlı ve negatif yönlü bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, sağlık çalışanlarının stres yönetiminde bilişsel kontrol becerilerinin geliştirilmesinin çalışan bağlılığını artırabileceğini ve işten ayrılma niyetini azaltabileceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bilişsel Kontrol, İşten Ayrılma Niyeti, Stres Yönetimi, Sağlık Çalışanları

DESIGN AND PERFORMANCE EVALUATION OF A WEARABLE CPR GLOVE TRAINING KIT WITH REAL-TIME FEEDBACK

Dr. Rohaniza Binti Mohd Zali
Department of Electrical Engineering, Politeknik Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah, Malaysia
E-mail: reeza79@yahoo.com
ORCID ID: 0000-0002-0804-0977

Nurul Akmar Binti Kamaruddin
Department of Electrical Engineering, Politeknik Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah, Malaysia
Email: nakmar@psa.edu.my

Abstract

High-quality cardiopulmonary resuscitation (CPR) relies heavily on the accurate application of chest compression force to ensure effective blood circulation during cardiac arrest. However, conventional CPR training systems are often expensive, bulky, and limited to specialized training environments, restricting widespread and frequent practice. This study presents the design, development, and performance evaluation of a wearable CPR Glove Training Kit that provides real-time compression force feedback through a mobile application. The proposed system integrates a Force Sensitive Resistor (FSR) embedded in a glove, an Arduino Nano microcontroller, and wireless communication to continuously measure and transmit compression force data. Experimental evaluation under simulated CPR conditions included calibration analysis, applied-versus-measured force comparison, latency testing, and usability assessment. The analysis results demonstrate a strong linear correlation ($R^2 = 0.998$) between applied and measured forces, with an average measurement accuracy exceeding 97% and a low root mean square error of approximately 7.6 N, confirming reliable force sensing performance. Real-time feedback was achieved with an average communication latency below 0.6 seconds, enabling immediate corrective action during training. Usability evaluations involving healthcare-related participants indicated high user satisfaction, with mean scores above 4.5 out of 5 for ease of use, comfort, feedback clarity, and perceived learning effectiveness. These findings indicate that the proposed CPR glove offers an accurate, responsive, and user-friendly alternative to conventional mannequin-based training systems, with strong potential to improve accessibility and effectiveness of CPR skill training in both institutional and community settings.

Keywords: CPR Training, Wearable Sensors, Force Measurement, Arduino Nano, Real-Time Feedback

A HOLISTIC APPROACH TO INTERNAL AUDITING: INTEGRATING MULTIPLE ACCREDITATION STANDARDS USING IEMS MODEL

Dr. Rohaniza Binti Mohd Zali
Internal Audit Unit, Polytechnic Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah, Malaysia
E-mail: reeza79@yahoo.com
ORCID ID: 0000-0002-0804-0977

Wahida Binti Mohamad Noor
Internal Audit Unit, Polytechnic Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah, Malaysia
E-mail: wahida@psa.edu.my

Abstract

Internal auditing plays a critical role in ensuring institutional accountability, regulatory compliance, and continuous quality improvement across academic and administrative functions. For higher education institutions, the audit process becomes increasingly complex when multiple accreditation bodies impose overlapping requirements. Recognizing these challenges, this study focuses on developing an integrated audit model using the Integrated Excellence Management System (IEMS) approach to unify and enhance the internal audit process at Polytechnic Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah. Previously, audits for MQA, ETAC, TTAC, EOMS, and OSHMS were conducted separately, resulting in duplicated tasks, fragmented documentation, and significant administrative burden. To address these issues, the IEMS-based model was designed to consolidate shared audit components, harmonize documentation practices, and align all requirements within a single, coordinated framework. This integrated approach also supports the institution's Seven Excellence Criteria, thereby strengthening overall quality governance. To evaluate the effectiveness of the developed model, a quantitative method was employed through a survey administered to 148 academic and administrative staff. The survey measured perceptions of efficiency, documentation consistency, communication, model clarity, and audit readiness using structured Likert scale items. The results demonstrated strong acceptance of the integrated model, with 91% of respondents expressing overall satisfaction and 88% reporting reduced duplication in audit documentation. In addition, departments recorded an average 32% reduction in preparation time, while 84% felt more prepared for integrated audit sessions. Respondents also highlighted improved collaboration, with 87% noting better cross-department coordination and 90% affirming strengthened compliance with accreditation standards. Although 22% reported an initial learning curve, the findings consistently show that the IEMS-based model enhances internal control, audit consistency, and institutional quality performance.

Keywords: Internal Audit, İntegrated, Quality, Iems

EVOLUTIONARY DYNAMICS AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: AN EVALUATION FROM THE PERSPECTIVE OF EVOLUTIONARY PSYCHOLOGY

Assoc. Prof. Dr. Filiz Sayar
Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, Yalova University, Türkiye
E-mail: sayar.flz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-4748-1393

Abstract

Evolution has enabled organisms to adapt to environmental pressures over billions of years making it one of the most successful species on the planet. Intelligence and consciousness are products of this process, while culture, language, and knowledge sharing are among the fundamental mechanisms that accelerated this development. Through environmental and technological interactions, human cognition has acquired a flexible and adaptive structure. Today, humanity aims to develop AI systems that may surpass its own cognitive capacity. This situation necessitates understanding how evolutionary logic might operate on artificial agents. Natural selection is known to operate on systems that compete and exhibit variation, and selfish behavioral strategies can often provide advantages. This Darwinian logic may also apply to artificial agents under certain conditions. AI agents that focus on their own goals may gain advantages in terms of long-term persistence and expanding their sphere of influence. Competitive pressures among companies and states may create conditions for the emergence of artificial agents capable of automating human roles, engaging in manipulation, or accumulating power. If such agents reach capacities exceeding human intelligence, risks may arise, such as the weakening of humanity's control over its own future. This study examines AI from the perspective of evolutionary psychology. Three main arguments will be addressed: AI systems will be subject to pressures resembling Darwinian selection in competitive environments. Strategies that increase adaptive success may not always lead to human well-being. AI systems cannot be considered independently of human intervention. To reduce potential evolutionary risks, it is suggested that the intrinsic motivations of artificial agents should be carefully designed, certain constraints should be placed on their actions, and institutional arrangements that promote cooperation should be developed. AI safety and critical AI studies should increasingly become an important field of research to guide the impacts of AI on humanity.

Keywords: Artificial İntelligence, Evolutionary Psychology, Darwinian Selection

THE PARADOX OF UNETHICAL PRO-ORGANIZATIONAL BEHAVIOR: THE DILEMMA OF GUILT VS PRIDE

Mr. Sharjeel Yousaf
National Business School, The University of Faisalabad

Abstract

Unethical pro-organizational behavior (UPOB) poses a complex behavioral paradox in which individuals engage in actions that are perceived as beneficial for their organizations but are ethically questionable. Individuals sometimes involve in actions they know to be morally questionable yet justify them because they believe these actions will benefit their organization. This study investigates the emotional and moral dynamics underlying UPOB, focusing on the conflicting experiences of pride and guilt among individuals involved in such behavior. The study particularly focuses on the internal tug-of-war between pride and guilt experienced by those who find themselves in such ethical gray areas. Drawing upon theories of moral ambivalence and ethical decision-making, the study explores how individuals rationalize and navigate these emotions within organizational contexts. The findings reveal a nuanced interplay between organizational goals, personal ethics, and emotional responses, highlighting the need for a deeper understanding of ethical dilemmas in workplace behavior.

Keywords: Unethical pro-organizational behavior, moral ambivalence, pride, guilt, ethical decision-making.

USE OF AI IN AGRICULTURE SECTOR FOR ACHIEVING FOOD SECURITY

Prof. Dr. Muhammad Ashfaq
National Business School, Faculty of Management Studies
E-mail: dean.nbs@tud.edu.pk
ORCID ID: 0000 0003 3140 0341

Abstract

Global food security remains one of the most critical challenges of the 21st century, driven by rapid population growth, climate change, resource scarcity, and increasing pressure on agricultural systems. Traditional farming practices alone are insufficient to meet the growing global food demand, underscoring the need for innovative, technology-driven solutions. The purpose of the paper is to see how Artificial Intelligence (AI) is emerging as a transformative tool that can significantly enhance agricultural productivity, sustainability, and resilience. AI technologies such as machine learning, computer vision, Internet of Things (IoT) sensors, drones, and robotics enable precision agriculture by supporting crop monitoring, soil analysis, pest and disease detection, and optimized irrigation and fertilization practices. In addition, AI-driven predictive analytics improve crop yield forecasting, market demand prediction, and resource management. It was found that the integration of AI across agricultural supply chains also enhances food traceability, logistics optimization, and post-harvest management, thereby reducing food losses and improving food quality. Despite these advantages, challenges such as high implementation costs, limited digital infrastructure, and a lack of technical expertise may hinder widespread adoption. Nevertheless, with appropriate investments, policy support, and capacity building. We could conclude that AI has the potential to transform agricultural systems and contribute significantly to sustainable food production and long-term global food security.

Keywords: Artificial Intelligence, Agriculture Sector, Food Security

MODERN ENGLISH LANGUAGE TEACHING: PARADIGM SHIFTS IN THE DIGITAL AGE

Assoc. Prof. Heydar Aliyev
E-mail: minavarmammadova@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-1635-1333

Abstract

The field of English Language Teaching (ELT) has experienced significant changes in the twenty-first century as a result of rapid technological development, evolving pedagogical perspectives, and the increasing global interconnectedness fostered by digital technologies. This paper explores the key paradigm transformations influencing contemporary ELT, particularly the movement away from conventional teacher-centered instruction toward more interactive, learner-centered approaches that incorporate digital resources and communicative teaching practices. Based on current research in applied linguistics, educational technology, and second language acquisition, the study highlights the gradual decline of behaviorist, drill-oriented teaching methods and the growing prominence of approaches such as task-based language teaching (TBLT), content and language integrated learning (CLIL), and digitally supported communicative language teaching (CLT).

Keywords: English Language Teaching (ELT), Digital Learning, Technology Integration, Online Education

INCORPORATING ARTIFICIAL INTELLIGENCE INTO TEACHING PRACTICES AND ITS EFFECTS ON LEARNING STYLES

Ulker Jafarova
ORCID ID: 0009-0009-6155-6532
E-mail: ulkarjafarova729@gmail.com

Abstract

Artificial intelligence is rapidly transforming educational environments, prompting educators to rethink traditional teaching methodologies and adapt to increasingly personalized learning experiences. This paper examines the integration of AI-driven tools into classroom practices and investigates how such technologies influence diverse learning styles, including visual, auditory, kinesthetic, and reading/writing modalities. Through an analysis of adaptive learning platforms, intelligent tutoring systems, and AI-powered assessment tools, this study explores how machine learning algorithms can identify individual student needs, adjust content delivery in real time, and provide targeted feedback that fosters deeper comprehension. Findings suggest that AI integration enhances student engagement, promotes self-directed learning, and supports differentiated instruction, particularly benefiting learners with diverse cognitive abilities. However, challenges such as data privacy concerns, digital equity, and the risk of over-reliance on technology remain critical considerations. This paper concludes by advocating for a balanced, teacher-guided approach to AI adoption that prioritizes holistic student development.

Keywords: Artificial Intelligence in Education, Digital Pedagogy, Learning Styles, Adaptive Learning, Personalized Learning

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA STRATEJİ, YÖNETİM VE TEKNOLOJİ ENTEGRASYONU: İŞLETMELERDE STRATEJİK TEKNOLOJİ YÖNETİMİNİN GELİŞİMİ

Doç. Dr. Bülent Akkoyun

Turgut Özal Üniversitesi, İşletme Yönetimi Programı Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Akçadağ Meslek Yüksekokulu, Türkiye

E-mail: bulent.akkoyun@ozal.edu.tr

ORCID ID: 0000-0003-4271-6974

Özet

Bu çalışma, yapay zekâ çağında strateji, yönetim ve teknoloji entegrasyonunun işletmeler üzerindeki etkilerini, stratejik teknoloji yönetimi ve yönetim psikolojisi perspektifinden incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, yapay zekânın yalnızca teknik bir yenilik değil; örgütsel yapıların, karar alma süreçlerinin ve yönetsel davranışların yeniden şekillenmesine yol açan stratejik bir dönüşüm unsuru olduğunu savunmaktadır. Araştırma, nitel araştırma deseninde yapılandırılmış bir literatür incelemesi olarak tasarlanmış; stratejik yönetim, teknoloji yönetimi ve örgütsel psikoloji alanlarında yayımlanmış güncel akademik çalışmalar sistematik biçimde analiz edilmiştir. Bulgular, yapay zekâ uygulamalarının stratejik karar alma süreçlerinde analitik kapasiteyi artırdığını, örgütlerde daha esnek ve çevik yapıları desteklediğini, ancak bu etkinin insan yargısı ve örgütsel bağlamdan bağımsız değerlendirilemeyeceğini göstermektedir. Ayrıca yapay zekâ destekli sistemlerin, çalışanların teknoloji algıları, güven düzeyleri ve kontrol algıları üzerinde belirleyici etkiler yarattığı; bu durumun yönetim psikolojisi açısından kritik sonuçlar doğurduğu ortaya konulmuştur. Çalışmanın özgünlüğü, yapay zekâ temelli teknolojik dönüşümü yalnızca teknik veya ekonomik bir süreç olarak değil, stratejik teknoloji yönetimi ile yönetim psikolojisinin kesişiminde ele alarak bütüncül bir kuramsal çerçeve sunmasından kaynaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Stratejik Teknoloji Yönetimi, Yönetim Psikolojisi, Dijital Dönüşüm, Örgütsel Değişim

A FRAMEWORK FOR A SUSTAINABLE FUTURE ANALYZING REAL-WORLD APPLICATIONS OF GREEN ENGINEERING

Muhammad Iqbal Md Monir
Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin
E-mail: iqbalmonir0061@gmail.com

Ts. Dr. Choong Chee Guan
Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin
E-mail: dr.choong@ptss.edu.my

Ts. Khairul Anuar Ishak
Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin
E-mail: khairulanuar@ptss.edu.my

Dr. Mohd Zulfabli Hasan
Universiti Teknologi, Malaysia
E-mail: mohdzulfabli@utm.my

Abstract

Sustainable design involves planning and developing systems that harmonize with nature while addressing major environmental challenges. Balancing human needs with ecological integrity is essential. The Twelve Principles of Green Engineering, developed by the U.S. EPA in collaboration with experts (including contributions associated with Paul Anastas and Julie Zimmerman), provide a comprehensive framework to guide professionals in architecture, engineering, and urban planning toward creating truly sustainable buildings and products. These principles emphasize environmental protection, responsible use of natural resources, and the creation of healthy, adaptable spaces that benefit both current and future generations. Key focuses include minimizing energy consumption and waste, utilizing sustainable materials, incorporating by- products effectively, and adopting life-cycle approaches from raw material extraction to end-of-life disposal. A holistic strategy is vital to reduce atmospheric carbon emissions, prevent pollution, and limit overall environmental harm. The principles also promote community engagement, economic viability, adaptive reuse, and sensitivity to local contexts. This case study examines real-world applications of ecologically friendly design practices across various countries, highlighting benefits such as improved resident comfort, significant electricity savings, and reduced pollution. Execution challenges including insufficient funding, limited awareness, and gaps in technical knowledge are also discussed, underscoring the need for support from relevant authorities. Architects, engineers, and designers seeking to develop attractive, practical, ecologically responsible, and durable solutions will find the Twelve Principles of Green Engineering to be an indispensable framework.

Keywords: Twelve Principles of Green Engineering, Sustainable Design, Resource Efficiency, Environmental Sustainability

STARLINK, SOVEREIGNTY, AND STRATEGIC AI: RETHINKING SECURITY IN THE AGE OF DUAL-USE TECHNOLOGIES

Assist. Prof. Dr. Tugce Uraler
Istanbul Kent University, International Relations Department, Türkiye
E-mail: tugce.uraler@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1148-7403

Abstract

Artificial intelligence (AI) is rapidly transforming the foundations of international relations and global security, introducing new dynamics in strategic competition, norm construction, and institutional adaptation. This study explores how dual-use AI technologies; those with both civilian and military applications are reshaping the behavior of states, the role of private actors, and the architecture of global governance. Using a qualitative methodology based on discourse analysis of expert panels and policy frameworks, the research examines how AI is deployed in hybrid warfare, information operations, and defense innovation ecosystems. Findings indicate that AI-enabled systems such as autonomous quantum sensors (e.g., Phantom Photonics), secure cloud infrastructure, and satellite constellations (e.g., SpaceX's Starlink) are increasingly integrated into both military and civilian infrastructures, creating new vulnerabilities and ethical dilemmas. For instance, Starlink's use by Ukrainian forces for battlefield communications has made it a target of electronic warfare, while Russia's cyberattack on Viasat disrupted civilian and military networks across Europe. The study also highlights how AI is influencing the construction of digital norms and sovereignty claims, as seen in the U.S.-led Pax Silica alliance, which aims to secure semiconductor and AI supply chains among trusted partners. Public-private partnerships like NATO's DIANA program further illustrate how small and medium-sized enterprises (SMEs) are becoming central to national security strategies. The study concludes that AI is not only a technological disruptor but also a catalyst for rethinking core international relations concepts such as power, legitimacy, and security. It contributes to the interdisciplinary understanding of AI's psychological, institutional, and geopolitical implications, emphasizing the need for adaptive governance models that balance innovation with democratic resilience and ethical oversight.

Keywords: Artificial Intelligence, Dual-Use Technologies, International Security, Hybrid Warfare

BUILDING SUSTAINABLY: HOW GREEN ENGINEERING PRINCIPLES SHAPE MODERN MALAYSIAN ARCHITECTURE

Amirah Batrisyia Mazlan
Politeknik Tuanku Syed Sirajuddın
E-mail: amirahbatrisyiabintimazlan@gmail.com

Ts. Dr. Choong Chee Guan
Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin
E-mail: dr.choong@ptss.edu.my

Ts. Khairul Anuar Ishak
Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin
E-mail: khairulanuar@ptss.edu.my

Dr. Mohd Zulfabli Hasan
Universiti Teknologi Malaysia
E-mail: mohdzulfabli@utm.my

Abstract

Sustainable design in architecture is a holistic approach that emphasizes minimizing environmental impacts, efficient resource use, and occupant well-being throughout a building's life cycle. Guided by the Twelve Principles of Green Engineering (Anastas & Zimmerman), it integrates material safety, waste prevention, energy and resource efficiency, use of renewable materials and energy, and structural resilience without overbuilding. In Malaysia's hot-humid tropical climate, passive strategies such as strategic building orientation, cross-ventilation, shading, and natural lighting reduce energy consumption and improve indoor comfort. Renewable energy integration through solar panels, smart energy management systems, and intelligent sensors further enhances energy performance while lowering operational carbon footprint. The use of low-impact, non-toxic, and recyclable materials, combined with sustainable water and landscape management, aligns with principles of "prevent rather than treat" and "conserve complexity," ensuring long-term sustainability. Notable examples in Malaysia include the Malaysia Energy Commission Diamond Building, Low Energy Office (LEO), Green Energy Office (GEO) Building, S11 House, and Tanjung Aru Library, demonstrating practical implementation of green engineering and evaluation through the Green Building Index (GBI). In the Industry 4.0 era, artificial intelligence supports generative design, energy performance simulations, and big data management to optimize sustainable design decisions while maintaining creativity, functionality, and socio-cultural value. By combining passive strategies, green technologies, sustainable material selection, and effective resource management, sustainable design reduces environmental impacts and operational costs while enhancing building performance, resilience, and contribution to global sustainable development goals.

Keywords: Sustainable design, Green engineering, Twelve Principles of Green Engineering, Renewable energy, Passive strategies

THE REASONING OF JUDICIAL DECISIONS AS A SAFEGUARD OF HUMAN JUDGMENT AGAINST ALGORITHMIC BIAS

Dr. Panagis Christodoulou
Lawyer, Aristotle University of Thessaloniki, Greece
E-mail: xristodoulou_a@hotmail.com

Abstract

The gradual integration of artificial intelligence systems into the field of justice revives the fundamental discussion concerning the limits of technological intervention in the process of adjudication. Despite the capabilities of algorithmic systems in the organization and acceleration of judicial process, judicial reasoning cannot be reduced to a mechanism of computational data processing. The administration of justice remains a task of the human being, since it presupposes judgment, which is not exhausted in the mere knowledge of data but is accomplished through the formation of an internal conviction regarding the truth of the factual circumstances. At this point the reasoning of judicial decisions acquires central importance, as it does not constitute a merely formal requirement but an integral element of judicial judgment and a guarantee that the decision is the result of a human reasoning process. Reasoning renders the testability of the connection between the evidentiary material, the value judgment of the judge and the operative part of the decision, ensuring that judicial judgment remains oriented toward the search for truth according to the rules of logical reality. From this perspective, artificial intelligence, although capable of reproducing formal reasoning patterns and generating texts that resemble judicial reasoning, cannot form judicial conviction, since it operates within a closed cognitive environment of statistical data processing and lacks conscious responsibility for the content of its outcomes. The issue becomes more complex due to the risk of algorithmic bias, which may arise from training data and design parameters of artificial intelligence systems. In contrast to human bias, which may be identified and tested through the reasoning of judicial decisions, algorithmic bias lacks a comparable mechanism of control. The reasoning of judicial decisions therefore functions as a safeguard for preserving the human element in adjudication and as a limit to the use of artificial intelligence, which may assist but cannot replace human judicial judgment.

Keywords: Artificial Intelligence, Judicial Reasoning, Algorithmic Bias, Human Judgment

AMAÇSIZ VE KONTROLSÜZ YAPAY ZEKÂ ARAÇLARI KULLANIMININ DUAL-TASK PERFORMANCE VE NEURAL EFFICIENCY ÜZERİNDEKİ NEGATİF ETKİLERİ: ALAN YAZIN DERLEMESİ

Res. Asisst. Burak Uğuz
Çağ University, Türkiye
burakuguz@cag.edu.tr
Orcid no: 0000-0001-6724-2846

Özet

Bu derleme, amaçsız ve kontrolsüz biçimde kullanılan yapay zekâ (YZ) araçlarının (örn. sürekli öneri/otomatik tamamlama, anlık yanıt arama, sık "prompt" denemeleri) dikkat bölünmesi ve görev değiştirme maliyetleri üzerinden dual-task performance ve neural efficiency üzerindeki olası negatif etkilerini tartışır. Dual-task literatürü, eşzamanlı iki görevin yürütülmesinde merkezi darboğazlar ve işlem sıralama maliyetleri nedeniyle performans düşüşlerinin sistematik olduğunu göstermektedir (Pashler, 1994; Tombu & Jolicoeur, 2003). Bu çerçevede YZ etkileşiminin plansız biçimde ana göreve eklenmesi, bilişsel hedefleri kesintiye uğratan ikincil bir görev gibi işleyebilir; etkileşim sıklığı arttıkça tepki süresi uzaması ve hata oranı artışı beklenir. Neural efficiency yaklaşımına göre daha yüksek performans, her zaman daha fazla nöral aktivasyon değil; daha seçici ve ekonomik kaynak kullanımıyla ilişkilidir (Neubauer & Fink, 2009). Kontrolsüz YZ kullanımı, problem çözme adımlarının dışsallaştırılmasıyla kısa vadede yükü azaltırken, strateji geliştirme ve sürdürülebilir dikkat düzenleme becerilerinin yeterince devreye girmemesine yol açabilir; bu durum zamanla telafi edici çaba artışı ve daha düşük verimlilik örüntüleriyle ilişkilendirilebilir. Ayrıca medya çoklu-görev bulguları, sürekli bölünen dikkatin yürütücü kontrol ve filtreleme süreçlerinde maliyetler doğurabildiğini göstermektedir (Ophir et al., 2009; Sana et al., 2013; Uncapher et al., 2016). Bu nedenle, YZ kullanımında hedef odaklı protokoller (örn. belirli aralıklarla tek seferlik sorgulama), etkileşim pencerelerinin sınırlandırılması ve metabilişsel öz-denetim stratejileri, çift görev maliyetlerini azaltmada kritik olabilir (Risko & Gilbert, 2016; Sparrow et al., 2011).

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ Araçları; Çift Görev; Dikkat Bölünmesi; Sinirsel Verimlilik; Bilişsel Kontrol

INTEGRATING TRANSFER LEARNING WITH OPTIMIZATION ALGORITHMS FOR ROBUST MAIZE LEAF DISEASE CLASSIFICATION

MSc. Candidate Zeynep Bozkurt
Data and AI Team, Metric Software and Consulting
E-mail: zeynep.bozkurt@metric.net
ORCID ID: 0009-0005-1471-8528

Assoc. Prof. Dr. Serhat Kılıçarslan
Department of Software Engineering, Faculty of Engineering, Bandirma Onyedi Eylül University
E-mail: skilicarslan@bandirma.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9483-4425

Abstract

This study presents a deep learning-based approach for the automated classification of foliar diseases in maize and millet, addressing critical challenges in precision agriculture. Foliar diseases such as Blight, Common Rust, and Gray Leaf Spot significantly reduce crop yield and quality, posing serious threats to food security and agricultural sustainability. Traditional diagnostic methods, reliant on manual inspection by experts, are labor-intensive, time-consuming, and prone to high error rates—especially in large-scale farming environments. Additionally, the scarcity of millet-specific disease datasets and the presence of class imbalance further complicate accurate model training and generalization. To overcome these challenges, we propose a two-stage transfer learning framework using 10 pre-trained convolutional neural network (CNN) architectures (e.g., EfficientNetB0, ResNet50, VGG16). In the first stage, baseline performance was established using the GELU activation function. In the second stage, a comprehensive comparative analysis was conducted across 80 model-optimizer combinations using the Swish activation function and eight optimization algorithms (Adam, AdamW, RMSprop, SGD, etc.). Class imbalance was mitigated through data augmentation techniques and class weighting strategies. The highest performance was achieved with the EfficientNetB0 architecture combined with the AdamW optimizer, yielding an F1 score of 0.95–0.97 across four disease categories: Blight, Common Rust, Gray Leaf Spot, and Healthy. This result outperforms previously reported benchmarks and demonstrates the potential of deep learning models in accurately diagnosing plant diseases even under limited and imbalanced data conditions. To the best of our knowledge, this is the first comprehensive comparative study focusing on the integration of modern CNN architectures and advanced activation functions specifically for maize and millet foliar disease classification. Our results provide a robust foundation for future development of computer-aided diagnosis systems in precision agriculture, aiming to reduce manual inspection errors and enhance early disease detection for improved crop management and food security.

Keywords: Corn or Maize Leaf Diseases, Deep Learning, Transfer Learning, Activation Function, Optimization Algorithms

DETERMINATION OF STRUCTURAL, THERMOCHEMICAL, ELECTRONIC, AND REACTIVITY FEATURES BELONGING TO 2-THIOXO-2,3-DIHYDRO-4(1H)-PYRIMIDINONE USING DFT METHODS

Prof. Dr. Asaf Tolga Ulgen
Şırnak Üniversitesi, Türkiye
E-mail: ulgen_at@sirnak.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7112-5607

Öğr. Gör. Nuri Alper Metin
Kırıkkale Üniversitesi, Türkiye
E-mail: nurialpermetin@kku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9962-917X

Doç. Dr. Umit Erdem
Kırıkkale Üniversitesi, Türkiye
E-mail: umiterdem@kku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0480-8176

Prof. Dr. Gurcan Yıldırım
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Türkiye
E-mail: yildirim_g@ibu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5177-3703

Abstract

A quantum-chemical investigation of 2-thioxo-2,3-dihydro-4(1H)-pyrimidinone is thoroughly performed using density functional theory (DFT) at the B3LYP/6-31G(d,p) level to explore its structural, thermochemical, electronic, and reactivity properties. Geometry optimization based on DFT calculations shows minimal deviations in structural parameters due to π–π* conjugation, intramolecular charge transfer, electron delocalization, and heteroatom lone-pair interactions. Thermochemical results indicate moderate molecular flexibility and good energetic stability, while a calculated dipole moment of approximately 6.44 D reveals a highly polar framework dominated by carbonyl and thiocarbonyl groups. Electronic absorption properties were analyzed in the gas phase using the ZINDO method, showing that the UV–V is spectrum is mainly governed by π→π* and n→π* transitions. The lowest excited states exhibit nonphysical negative excitation energies and negligible oscillator strengths, indicating optically forbidden, spin-contaminated transitions, whereas a strongly allowed π→π* transition with high oscillator strength is observed at 18694.43 nm (with the energy bap gap of 0.0663 eV), associated with intramolecular charge transfer. Frontier molecular orbital-based global reactivity descriptors confirm the dual nucleophilic–electrophilic character of the molecule, while ESP and MEP analyses identify oxygen and sulfur atoms as preferred electrophilic sites and N–H groups as effective hydrogen-bond donors. Accordingly, the results highlight the significant polarity, well-defined reactive regions, and potential applicability of 2-thioxo-2,3-dihydro-4(1H)-pyrimidinone in functional materials and biologically relevant systems.

Keywords: 2-thioxo-2,3-dihydro-4(1H)-pyrimidinone; B3LYP; FMO

ELECTRONIC STRUCTURE, CHARGE TRANSFER, AND VIBRATIONAL CHARACTERISTICS OF 2-THIOXO-2,3-DİHYDRO-4(1H)-PYRIMIDINONE BASED ON DFT/B3LYP LEVEL OF THEORY

Prof. Dr. Asaf Tolga Ulgen
Şırnak Üniversitesi, Türkiye
E-mail: ulgen_at@sirnak.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7112-5607

Prof. Dr. Mustafa Burak Turkoz
Karabük Üniversitesi, Türkiye
turkozmb@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4127-7650

Doç. Dr. Umit Erdem
Kırıkkale Üniversitesi, Türkiye
E-mail: umiterdem@kku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0480-8176

Prof. Dr. Gurcan Yıldırım
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Türkiye
E-mail: yildirim_g@ibu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5177-3703

Abstract

A comprehensive density functional theory (DFT) investigation of 2-thioxo-2,3-dihydro-4(1H)-pyrimidinone is presented to elucidate its structural, spectroscopic, and fundamental electronic properties for the first time. Geometry optimization and property calculations were performed using the B3LYP functional in conjunction with the 6-31G(d,p) level of theory. The calculated 1H and 13C NMR chemical shifts, obtained via the gauge-including atomic orbital (GIAO) method, show excellent agreement with available experimental data, confirming the reliability of the adopted computational approach. Similarly, detailed vibrational analyses, including scaled frequencies, infrared intensities, Raman activities, reduced masses, and force constants, successfully agree with experimental IR and Raman spectra. Atomic charge distribution analyses based on Mulliken and atomic polar tensor (APT) methods reveal signification charge separation, with electron density predominantly localized on oxygen and nitrogen atoms and positive regions associated with heteroatom-bonded hydrogens. These features indicate effective intramolecular charge transfer, π–π^* conjugation, electron delocalization, and significant lone-pair interactions within the molecular framework. In conclusion, the results compared indicate that the B3LYP/6-31G(d,p) methodology provides an accurate and reliable description of the physicochemical behavior of 2-thioxo-2,3-dihydro-4(1H)-pyrimidinone and delivers valuable molecular-level insights relevant to its potential applications in pharmaceutical chemistry, molecular biology, and functional materials design.

Keywords: 2-thioxo-2,3-dihydro-4(1H)-pyrimidinone: NMR; Vibrational frequencies; APT; Mulliken Charges

ENHANCING ACADEMIC ACHIEVEMENT THROUGH EMOTIONAL INTELLIGENCE: PROSPECTS AND CHALLENGES IN AN AI-AUGMENTED EDUCATIONAL LANDSCAPE

Research Scholar, Aasheesh Kumar
CMP degree college University of Allahabad Prayagraj Uttar Pradesh India
E-mail: akeducation73@gmail.com
ORCID ID: 0009-0007-2199-0049

Dr. Sonia Sthapak
Department of Education, University of Allahabad

Abstract

Emotional intelligence (EI) significantly contributes to secondary students' ability to manage academic stress, sustain motivation, foster positive relationships, and achieve higher scholastic performance. This systematic review synthesizes evidence from an original empirical study involving 500 Indian secondary school students (assessed using the Mangal and Mangal Emotional Intelligence Inventory and final examination results) together with contemporary meta-analyses and peer-reviewed literature. The primary investigation revealed a moderate positive correlation between EI and academic achievement ($r = 0.49$, $p < 0.01$). Males demonstrated significantly higher EI scores ($t = 4.89$, $p < 0.01$), whereas females attained superior academic performance ($t = 2.97$, $p < 0.01$). No notable difference in EI emerged across instructional language mediums (Tamil vs. English), although Tamil-medium students outperformed their English-medium counterparts ($t = 3.21$, $p < 0.01$). These findings align with meta-analytic syntheses confirming EI's incremental predictive value for academic success beyond cognitive ability (MacCann et al., 2020; Sánchez-Álvarez et al., 2020; Quílez-Robres et al., 2023). In the rapidly evolving AI-augmented educational environment, affective computing technologies enable real-time emotion detection and personalized emotional support, offering substantial opportunities to reinforce EI development, alleviate stress, and elevate learning outcomes through adaptive and empathetic interventions (Zhang et al., 2025; Vistorte et al., 2024). Nevertheless, critical challenges persist, including algorithmic biases in emotion recognition, privacy vulnerabilities, risks of emotional dependency that may undermine authentic interpersonal skills, and potential social isolation resulting from excessive reliance on AI systems (Klimova, 2025; Carter, 2025; Sedighi, 2026). Hybrid models that thoughtfully integrate affective AI tools with teacher-guided social-emotional learning are strongly recommended to maximize benefits, ensure equitable access, and safeguard genuine emotional maturation in secondary education.

Keywords: Academic Achievement, Secondary Education, Artificial Intelligence, Systematic Review, AI in Education

DEEPACO WITH LOCAL SEARCH FOR HIGH-DIMENSIONAL FEATURE SELECTION: A HYBRID METAHEURISTIC APPROACH

Prof. Dr. Murat Gök
Yalova University, Faculty of Engineering, Computer Engineering, Yalova, Turkıye
murat.gok@yalova.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2261-9288

Prof. Dr. Hasan Erdinç Koçer
Selçuk University, Technology Faculty, Electrical and Electronics Engineering, Konya, Turkıye
E-mail: ekocer@selcuk.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0799-2140

Absstract

Selecting the most important features in high-dimensional datasets is one of the primary challenges in machine learning for preprocessing. This study uses Deep Ant Colony Optimization (deepaco) along with local search (ls) technique to perform feature selection in high-dimensional datasets while minimizing the effect on performance. By treating feature selection as a combinatorial optimization task, the approach has global exploration guided by neural network enhanced heuristics and subsequently fine-tunes solutions by exploring the neighborhood of promising feature subsets. The method was tested on five UCI datasets (Madelon, Isolet, Sonar, ionosphere, Spambase) that differ in dimensionality, sample size and class structure. Results demonstrate that DeepACO+LS always perform better than traditional methods used for feature selection like Filter (Mutual Information), rfe, ga, pso, aco. The hybrid DeepACO+LS method, compared to deepaco alone, shows an average accuracy increase of 5.1% and reduces the dimension of the selected features up to 88%. Specifically for the ionosphere dataset DeepACO+LS shows 98.6% accuracy using only 4 of 34 features. This result clearly shows the strong capability of the method for feature selection. The combination of global search based on neural network guidance with local refinement provides a robust and effective approach for high-dimensional feature selection.

Keywords: Feature Selection, Ant Colony Optimization, Local Search, Deep Reinforcement Learning, Combinatorial Optimization

AI-DRIVEN CONTEMPORARY PSYCHOPATHOLOGIES

Psych. Mast. Stud. Merve Çağatay
Çağ Universty Psychology Master Department, Türkiye
E-mail: merveecagatayy@gmail.com

Absstract

Artificial intelligence algorithms are rapidly replacing search engines worldwide. In today's global world, where change is experienced so rapidly, human psychology has also been affected by these developments, just like every other field. These rapid and widely accessible developments in evolving artificial intelligence (AI) technologies continue to fundamentally transform cognitive processes, mood changes, interpersonal relationships, and self-perception in today's societies. This advanced technology, based on algorithms, is becoming more integrated into individuals' daily lives thru chat-based artificial intelligence applications, decision-making support mechanisms, and generative models, directly altering their thinking processes, feelings, and behaviors. While such technologies offer significant contributions in areas like mental health services, psychoeducation, productivity, and accessibility, information is increasingly widespread regarding the potential for new psychological disorders or the exacerbation of existing psychopathological patterns in individuals with existing psychopathological patterns due to continuous, uncritical, or unsupervised use. The purpose of this compilation is to address contemporary psychopathologies related to artificial intelligence within a comprehensive conceptual framework. Beside highlighting the positive contributions of artificial intelligence to our daily lives, the aim is also to reveal its negative aspects and provide information about them. In light of the data obtained, these are not treated as independent diagnostic categories, but rather as transdiagnostic patterns intersecting with anxiety disorders, depressive symptoms, dissociative experiences, obsessive-compulsive features, and behavioral addictions. Looking at socio-cultural frameworks, performance-oriented self-assessment, executive defense mechanisms, and the pressures of the algorithm's rules on individuals are highlighted. This compilation also discusses ethical and clinical implications of evaluating artificial intelligence-related psychopathologies, their diagnostic boundaries, preventive mental health practices, and psychotherapeutic interventions. In conclusion, it is stated that there is urgent need for systematic studies, longitudinal research, and the development of evidence-based clinical guidelines to better understand, prevent, and effectively intervene in the mental health effects of rapidly developing artificial intelligence-related technologies. The reason for this requirement lies in the fact that despite the many positive contributions of artificial intelligence, it has side effects that can be considered negative.

Keywords: AI tools, AI addiction, AI anxiety

THE IMPACT OF DOMESTIC ABUSE ON WOMEN'S MENTAL HEALTH AND FAMILY WELLBEING IN PAKISTAN

Itroba Sajid
The University of Faisalabad
E-mail: itroba.sajid@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-0303-289X

Abstract

Brief Summary: This study examines the prevalence and impact of domestic violence on women's mental and physical health in Pakistan, a country with a high rate of domestic violence. Methodology: A comprehensive literature review was conducted, analyzing various studies on domestic violence in Pakistan. Key Findings: The review reveals a high prevalence of domestic violence in Pakistan, with significant physical and mental health consequences for women, including anxiety, depression, PTSD, and other mental health problems. Societal normalization of violence, stigma, and fear of community isolation are major barriers to seeking help. Implications: The findings of this study have significant implications for policy and practice. Targeted interventions are necessary to address the root causes of domestic violence, and provision of support services, counseling, and resources for women who have experienced abuse is crucial. Additionally, promoting gender equality and challenging societal norms that perpetuate violence against women are essential steps towards reducing the prevalence and impact of domestic violence. Ultimately, policies and programs should prioritize the well-being and safety of women and girls in Pakistan, contributing to a safer and more equitable society.

Keywords: Domestic Abuse, Domestic Violence, Women, Mental Health Issues, Impact on Mental And Physical Health, Psychological Issues

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND VOCATIONAL-PSYCHOLOGICAL PROFILING IN DENTAL MEDICINE EDUCATION: AN APPLIED STUDY ON FIFTH-YEAR STUDENTS

Assoc. Prof. Sorina-Mihaela Bălan Ph.D.
Faculty of Psychology, Vicerector at "Dimitrie Cantemir" University of Târgu Mureș, Romania
E-mail: bsorinamihaela@yahoo.com
ORCID ID: 0000-0002-3960-4077

Abstract

The transition from general training to professional specialization represents a critical stage in dental education, involving complex psychological processes related to identity formation, self-assessment, and career orientation. Understanding how students align their vocational profiles with their preferred specializations is essential for effective career guidance. This study aims to examine the relationship between vocational interests, psychological characteristics, and specialization preferences among fifth-year dental students. The research adopts a cross-sectional design and integrates validated psychological assessment tools administered through the PsihoProfile platform with an exploratory adapted questionnaire based on the Holland RIASEC model. This platform provides access to instruments standardized on the Romanian population, allowing the assessment of personality typology, vocational interests, career anchors, and adaptability. In parallel, the adapted Holland questionnaire was used to explore the congruence between students' declared specialization preferences and their vocational profiles in the dental context. The results indicate a dominant vocational configuration characterized by Artistic, Investigative, and Conventional dimensions, reflecting a combination of aesthetic orientation, analytical reasoning, and preference for structured clinical activities. At the same time, variations in congruence suggest the need for structured career counseling interventions. The study highlights the role of AI-supported assessment environments in facilitating psychological evaluation and vocational guidance, while emphasizing the importance of professional validation of AI-assisted outputs. The integration of validated and exploratory approaches offers a relevant framework for understanding professional identity development in dental education.

Keywords: Artificial Intelligence, Dental Education, Vocational Profile, Career Guidance, Psychological Assessment

HYBRID BIOMIMETIC INTELLIGENCE GOVERNANCE (HYBIG): TOWARD A NATURE-INSPIRED PARADIGM OF ORGANIZATIONAL INTELLIGENCE

Assoc. Prof. Dr. Ayşe Meriç Yazıcı
Istanbul Gelisim University, Türkiye
E-mail: ayazici@gelisim.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-6769-2599

Dr. Tugay Ülkü
Tokat Gaziosmanpasa University, Türkiye
E-mail: tugay.ulku@gop.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-4337-4876

Assoc. Prof. Dr. Hüseyin Çiçeklioğlu
Osmaniye Korkut Ata University, Türkiye
E-mail: huseyin.ciceklioglu@osmaniye.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3922-6755

Abstract

Purpose: Organizations today operate in environments characterized by unprecedented volatility, technological disruption, and intensifying ecological crises. Existing governance theories rooted in hierarchical control and stability struggle to explain how organizations can remain simultaneously adaptive, resilient, and legitimate. This study introduces the Hybrid Biomimetic Intelligence Governance (HyBIG) Theory, aiming to provide a novel conceptual framework that enables organizations to integrate adaptability, ethical responsibility, and sustainability within their governance structures. Design/methodology/approach: HyBIG is developed as a conceptual theory through an integrative literature synthesis and analogical reasoning across multiple domains, including Organizational Intelligence, Hybrid Intelligence, and Biomimicry. It draws on biological principles such as Swarm intelligence, Root network resilience, and Lightning flow dynamics to design a dual-layered human-AI governance model. The theory conceptualizes governance as a dynamic cycle of perception, decision, and action rather than a static compliance structure. Findings: The HyBIG framework proposes three key contributions: (1) reframing governance as a living, adaptive system instead of a fixed hierarchy, (2) embedding ethical mediation and sustainability imperatives into decision-making architectures, and (3) offering propositions and boundary conditions for governing hybrid human-AI systems. This approach addresses the need for governance models capable of managing grand challenges such as Digital transformation, Climate change, and organizational resilience. Originality/value: HyBIG advances organizational theory by uniting biomimetic design logic, hybrid intelligence principles, and ethical-sustainability boundaries. It provides scholars and practitioners with a new vocabulary and design logic for building governance systems that are simultaneously adaptive, ethical, and sustainable.

Keywords: Hybrid İntelligence, Biomimetic Governance, Organizational İntelligence, Ethics And Sustainability, Adaptive Organizational Systems

BÜYÜK DİL MODELLERİ BAĞLAMINDA ÇEVİRMEN ADAYLARININ MESLEKİ GELECEK KAYGILARINA ONTOLOJİK BİR YAKLAŞIM

Dr. Mustafa Kartal Çelikay
English Translation and Interpreting, Faculty of Arts and Sciences, Çağ University, Türkiye
E-mail: kartalcelikay@cag.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1219-4346

Özet

Çevirmenlik mesleği tarih içerisinde her zaman önemli bir role sahip olmuştur. Çevirmenler M.S. 3. yüzyıldan sonra dinî metin çevirilerinde Tanrı'nın kelamının iletilmesinde aracı oldukları için yaptıkları iş kutsal görülmüş, ilerleyen yüzyıllarda ise önce batıdan doğuya, sonrasında ise doğudan batıya gerçekleşen çeviri hareketlerinde kültürün ve aydınlanmanın şekillenmesinde büyük bir rol oynamışlardır. 2. Dünya Savaşı'nın bitimini takiben çevirmenlik mesleği profesyonel bir statüye kavuşmuştur. Günümüzde ise hem yazılı hem de sözlü çeviri önemini korumaktadır. 2020 yılından itibaren sürekli gelişmekte olan büyük dil modelleri (ChatGPT, Gemini vb.) çeviri konusunda da kullanıcılara önemli kolaylıklar sağlamaktadır. Bu sürecin doğal bir sonucu olarak üniversitelerin ilgili bölümlerinde çevirmenlik eğitimi almakta olan öğrencilerde mesleki geleceklerine dair ciddi bir kaygı oluşmaktadır. Bu çalışmada mesleğin ontolojik yapısı, yani çeviri olgusunun kavramsal temelleri, vurgulanarak çevirmenliğin geçirmekte olduğu değişime felsefi açıdan ışık tutulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çevirmenlik, Büyük Dil Modelleri, Yapay Zekâ, Çeviri Olgusu, Ontoloji

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA İŞ GÜCÜNÜN DÖNÜŞÜMÜ: İKAME, TAMAMLAYICILIK VE KARİYER UYUMLULUĞU

Enes Yoraz
İstanbul Kent Üniversitesi, Türkiye

Özet

Yapay Zekâ, Çevre ve Sürdürülebilirli Yapay zekâ (YZ), çevresel krizlere yenilikçi çözümler sunarken, milyarlarca parametreli modellerin ve özellikle 3D modelleme veya karmaşık oyun motoru simülasyonları gibi yüksek işlem gücü gerektiren süreçlerin yarattığı devasa enerji ve su tüketimiyle derin bir ekolojik paradoks oluşturmaktadır. Bu çalışma, salt performans odaklı ve kaynak tüketen "Kırmızı YZ" modelinin gezegenin sınırlarıyla çeliştiğini vurgulayarak; algoritmik başarının çevresel maliyetle dengelendiği "Yeşil YZ" (Green AI) paradigmasına geçişin kurumsal bir zorunluluk olduğunu tartışmaktadır. Bu tezatlığın aşılabilmesi için, donanım soğutma gereksinimlerini optimize eden sürdürülebilir kod mimarilerinden, şeffaf çevresel etki raporlamasına ve döngüsel veri merkezi altyapılarına kadar uzanan somut adımlar teknoloji-doğa dengesi ekseninde önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ,Yeşil Yapay Zekâ (Green AI),Ekolojik Paradoks,Enerji ve Su Ayak İzi,Çevresel Sürdürülebilirlik

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNDE YAPAY ZEKÂ: PSİKOLOJİK İKLİM VE YÖNETİM SÜREÇLERİNİN DÖNÜŞÜMÜ

Yüksek Lisans Öğr. Mesut Yaşar
Balıkesir Üniversitesi Yönetim ve Organizasyon ABD, Türkiye
E-mail: yasarmesut10@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-8573-0197

Prof. Dr. Oya İnci Bolat
Balıkesir Üniversitesi İİBF işletme Bölümü, Türkiye
E-mail: oyaincibolat@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3009-9094

Özet

Son yıllarda hızla gerçekleşen dijital dönüşüm sürecinin, özellikle üretim ve yönetim sistemleri başta olmak üzere birçok alanda köklü değişimlere yol açtığı ve bu süreçte yapay zekâ teknolojilerinin dönüşümün temel bileşenlerinden biri olarak öne çıktığı görülmektedir. Yapay zekâ teknolojileri, yönetim süreçlerinde veri temelli, öngörücü ve stratejik karar alma mekanizmalarını güçlendirerek iş sağlığı ve güvenliği (İSG) uygulamalarında da önemli bir dönüşüm yaratmaktadır. Geleneksel İSG yaklaşımları çoğunlukla reaktif müdahalelere dayanırken, Yapay zekâ destekli sistemler büyük veri analitiği ve makine öğrenmesi algoritmaları aracılığıyla iş kazası kayıtlarını, tehlike bildirimlerini, çevresel sensör verilerini ve davranışsal göstergeleri analiz ederek olası riskleri önceden tahmin edebilmektedir. Bu durum, risk yönetiminde proaktif-önleyici bir yaklaşımın benimsenmesini mümkün kılmaktadır. Bu çalışmada, Yapay zekâ destekli yönetim uygulamalarının İSG süreçlerine entegrasyonu yalnızca teknik bir yenilik olarak değil, aynı zamanda örgütsel psikolojik iklimi etkileyen bir dönüşüm süreci olarak ele alınmaktadır. Yapay zekâ temelli izleme, performans analizi ve karar destek sistemleri çalışanların güvenlik algısı, örgütsel güven düzeyi, kontrol duygusu ve yönetime duyulan inanç üzerinde doğrudan etkiler yaratabilmektedir. Teknoloji kullanımının şeffaflık, etik ilkeler ve çalışan katılımı ile desteklenmediği durumlarda ise gözetim algısı, stres ve direnç gibi psikolojik sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Bu bağlamda çalışma, Yapay zekâ destekli İSG uygulamalarının etkinliğinin yalnızca teknolojik kapasiteye değil; insan odaklı yönetim anlayışına, örgütsel iletişime ve güven kültürüne bağlı olduğunu savunmaktadır. Sonuç olarak, yapay zekâ destekli yönetim süreçleri, doğru stratejilerle uygulandığında hem iş kazalarının azaltılmasına hem de olumlu bir psikolojik iklimin güçlendirilmesine katkı sağlayarak, verimlilik odaklı bütüncül bir yönetim aracı olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, İş Sağlığı Ve Güvenliği, Psikolojik İklim, Yönetim Süreçleri

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA İŞ GÜCÜNÜN DÖNÜŞÜMÜ: İKAME, TAMAMLAYICILIK VE KARİYER UYUMLULUĞU

Prof. Dr. Hasan Bozgeyikli
Selçuk University, Faculty of Education, Educational Sciences Department Konya, Türkiye
E-mail: hbozgeyikli@selcuk.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6762-1990

Özet

Bu çalışma, yapay zekâ çağında iş gücünde ortaya çıkan dönüşümü ikame, tamamlayıcılık ve kariyer uyumluluğu kavramları çerçevesinde değerlendirmektedir. Çalışmada, yapay zekânın iş gücü piyasasında insan emeğini ne ölçüde ikame ettiği, hangi koşullarda insan becerilerini tamamlayıcı bir rol üstlendiği ve bu dönüşümün bireylerin kariyer gelişim süreçlerine nasıl yansıdığı sorularına odaklanılmıştır. Araştırma, nitel belge incelemesi ve yorumlayıcı sentez yaklaşımına dayanmaktadır. Bu kapsamda uluslararası kurumsal raporlar ile güncel akademik çalışmalar karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bulgular, yapay zekâya maruz kalan işlerde beceri taleplerinin daha hızlı değiştiğini, teknik yapay zekâ becerilerinin ekonomik değer ürettiğini ve insan merkezli yetkinliklerin önemini koruduğunu göstermektedir. Özellikle analitik düşünme, iletişim, yaratıcılık, etik muhakeme, uyarlanabilirlik ve iş birliği gibi beceriler, teknik yeterliliklerle birlikte daha görünür hâle gelmektedir. Ayrıca dönüşümün, mesleklerin bütünüyle ortadan kalkmasından çok görevlerin yeniden yapılandırılması biçiminde ilerlediği anlaşılmaktadır. Sonuç olarak yapay zekâ çağındaki iş gücü dönüşümünün salt ikame mantığıyla açıklanamayacağı; insan-yapay zekâ tamamlayıcılığı, kariyer uyumluluğu ve yaşam boyu öğrenme kapasitesi ekseninde değerlendirilmesi gerektiği ileri sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, İş Gücü Dönüşümü, Kariyer Uyumluluğu, İnsan Merkezli Yetkinlikler, Yaşam Boyu Öğrenme

AN ANALYSIS OF HIGH URBANIZATION VIA CLUSTERING IN KAZAKHSTAN FOR REGIONAL INTEGRATION

Asst.Prof. Mehmet Çağrı Kızıltaş
Department of Civil Engineering, Faculty of Engineering and Architecture, Istanbul Beykent University, Türkiye
E-mail: themacagri@yandex.com
ORCID ID: 0000-0001-9852-9428

Abstract

High speed and developed technology transportation is one of the most crucial dynamic of mobility in existing case. It is a mobility alternative which originates transportation between urbans and metropoles with high speed, high comfort and high capacity. This mobility type has a determinant position for tourism attractions and settlements. It is an efficient route of sustainable transportation works which increases inter urban and inter regional level tourism systems. It is also a significant parameter for enhancing of nations. In this study, a cluster-oriented calculation was conducted for Kazakhstan by using of population and city liveabilities by clustering algebraic equations. Recommendations were shared via taking into account the competitive operation criteria of high capacity mobility among determined clustering urbans and lastly results were presented in this parallel.

Keywords: Clustering, Metropolis, High Comfort, Effectiveness, Infrastructure

DERİN ÖĞRENME TABANLI GÖRÜNTÜ İŞLEME İLE CİNSİYET TESPİTİ

Doç. Dr. Murat Topaloğlu
Trakya Üniversitesi Keşan Yusuf Çapraz Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Türkiye
E-mail: topaloglum@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-4725-9143

Dr. Öğr. Üyesi Egemen Tekkanat
Trakya Üniversitesi Keşan Yusuf Çapraz Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Türkiye
E-mail: egementekkanat@trakya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5593-7322

Özet

Günümüzde yapay zekâ ve derin öğrenme teknolojilerinin gelişimi, özellikle görsel verilerin otomatik olarak analiz edilmesinde önemli bir devrim yaratmıştır. Bu çalışmada, Convolutional Neural Network (CNN) mimarisi kullanılarak, yüz görüntüleri üzerinden cinsiyet tanımlama algoritması geliştirilmiştir. Çalışmanın başlangıcında, geniş ve çeşitli bir görüntü veri seti oluşturulmuş, görseller kalite ve boyut açısından standartlaştırılmıştır. Veri setinin hazırlanmasında, farklı yaş gruplarından ve çeşitli ışık, açı gibi çevresel koşullardan etkilenmeyecek şekilde ön işleme yöntemi uygulanmıştır. Ayrıca, modelin genelleme kabiliyetini artırmak amacıyla veri artırma tekniklerinden yararlanılmıştır. Görseller üzerinde yakınlaştırma, döndürme, kaydırma ve yatay çevirme gibi işlemler kullanılarak, modelin her türlü senaryoda yüksek başarı elde etmesi amaçlanmıştır. Geliştirilen CNN tabanlı modelin eğitim ve test verilerinde, çeşitli senaryolar ve görüntü varyasyonlarında yüksek doğruluk oranı ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmada geliştirilen sistemin kamu sektörü, pazarlama ve müşteri analitiği, sağlık sektörü gibi alanlarda yüksek katma değer üretebileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Derin Öğrenme, Evrişimli Sinir Ağları (CNN), Görüntü İşleme, Cinsiyet Tespiti

TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DERS DEĞERLENDİRME SÜREÇLERİNİN MAKİNE ÖĞRENMESİ ALGORİTMALARI İLE ANALİZİ: WEKA UYGULAMASI

Dr. Öğr. Üyesi Egemen Tekkanat
Trakya Üniversitesi Keşan Yusuf Çapraz Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Türkiye
E-mail: egementekkanat@trakya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5593-7322

Doç. Dr. Murat Topaloğlu
Trakya Üniversitesi Keşan Yusuf Çapraz Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Türkiye
E-mail: topaloglum@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-4725-9143

Özet

Bu çalışmada, Türkiye'de üniversite düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin ders değerlendirme süreçlerine ilişkin algılarının makine öğrenmesi algoritmaları kullanılarak analiz edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada, öğrencilerin dersin işlenişi, öğretim elemanı performansı, devamsızlık durumu ve dersin algılanan zorluk düzeyine ilişkin değerlendirmelerini içeren Turkiye Student Evaluation Dataset veri setinden yararlanılmıştır. Veri seti üzerinde gerekli ön işleme adımları gerçekleştirilmiş ve öğrencilerin genel ders değerlendirme puanları temel alınarak kategorik bir çıktı değişkeni oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında J48 karar ağacı, Random Forest ve Naive Bayes algoritmaları kullanılarak sınıflandırma modelleri geliştirilmiş ve bu modellerin performansları karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgular, öğrencilerin derslere yönelik değerlendirmelerinin; devamsızlık, algılanan ders zorluğu ve öğretim sürecine ilişkin faktörlerle anlamlı ilişkiler gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, Random Forest algoritmasının diğer yöntemlere kıyasla daha yüksek sınıflandırma başarısı sağladığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, makine öğrenmesi yöntemlerinin öğrenci değerlendirme süreçlerinin analizinde etkili bir araç olduğu ve eğitim ortamlarında veri temelli karar verme süreçlerine katkı sağlayabileceği görülmektedir. Bu çalışma, yapay zekâ çağında eğitim süreçlerinin anlaşılmasına ve insan–makine etkileşimi bağlamında öğrenme deneyimlerinin değerlendirilmesine yönelik bir çerçeve sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Makine Öğrenmesi, Öğrenci Değerlendirmesi, Weka, İnsan–Makine Etkileşimi, Eğitim Analitiği

DESIGN AND DEVELOPMENT OF A PORTABLE SOLAR-POWERED ADJUSTABLE LED WORK LIGHT FOR AUTOMOTIVE UNDERCARRIAGE MAINTENANCE

Teh Xiong Sheng
Mechanical Engineering Department, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Malaysia
E-mail: ansonteh3134@gmail.com

Danesh Keawmane Anam
Mechanical Engineering Department, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Malaysia
E-mail: daneshkeawmane@gmail.com

Mohd Zairunizam Umar
Mechanical Engineering Department, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Malaysia
E-mail: mzairun@gmail.com

Ts. Dr. Choong Chee Guan
Mechanical Engineering Department, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Malaysia
E-mail: dr.choong@ptss.edu.my

Abstract

Adequate lighting is essential for accurate and safe inspection of vehicle undercarriages. However, traditional workshop lighting systems are often bulky, power-dependent, and difficult to position in confined spaces. This project focuses on the design and development of a compact solar-assisted adjustable lighting system for automotive undercarriage maintenance. The project adopts a design-and-development methodology involving mechanical fabrication and electrical integration. The prototype integrates a high-efficiency LED light, adjustable aluminium pivot joints, and a solar-powered energy supply into a mobile structure. Initial testing demonstrates improved illumination coverage, stability, and ergonomic usability compared to conventional work lights. The proposed system provides a practical lighting solution for automotive workshops and offers potential improvements in portability and energy efficiency.

Keywords: Solar-powered lighting system; Automotive undercarriage maintenance; Adjustable lighting; LED illumination; Renewable energy

MOBILE CIRCULAR TABLE SAW WORKSTATION WITH INTEGRATED DUST COLLECTION

Kuek Hanzhe
Mechanical Engineering Department, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Malaysia
E-mail: khanzhe123@gmail.com

Nur Irdeena Batrisyia Mohd Nazree
Mechanical Engineering Department, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Malaysia
E-mail: idreenanur@gmail.com

Ts. Dr. Choong Chee Guan
Mechanical Engineering Department, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Malaysia
E-mail: dr.choong@ptss.edu.my

Ts. Khairul Anuar Ishak
Mechanical Engineering Department, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Malaysia
E-mail: khairulanuar@ptss.edu.my

Abstract

In workshops, circular table saws are essential tools for woodworking. However, the workshop currently has only one fixed circular table saw, which is large and cannot be moved. This causes students to queue, wasting time and taking up space. This project aims to design and build a mobile circular table saw with a dust collector and vacuum motor to improve efficiency, save space, and make it easier to use. The project uses a design and construction approach, with the design completed and construction to be carried out later. Autodesk Inventor is used for the design, and the main parts include a circular saw blade, tabletop, and caster wheels. The design includes a flat table surface with a circular saw blade, while the dust collector and vacuum motor are placed inside the machine. The design assumes a workshop environment and that one person can move the machine. The expected results include shorter waiting time, space savings, and easier use. The results will be compared with the existing fixed circular table saw and the previous non-mobile machine. It is recommended to commercialize or promote this design to more workshops.

Keywords: Mobile Circular Table Saw, Integrated Dust Collection, Wood Cutting Worktable, Workshop Efficiency, Mobility Design

DESIGN AND DEVELOPMENT OF A 2D AUXILIARY PLASMA CUTTER TRACK FOR SMALL-SCALE APPLICATIONS

Chek Kah Hong
Mechanical Engineering Department, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Malaysia
E-mail: kahhong0012@gmail.com

Muhammad Zafri Fakri
Mechanical Engineering Department, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Malaysia
E-mail: zafrifakri02@gmail.com

Ts. Dr. Choong Chee Guan
Mechanical Engineering Department, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Malaysia
E-mail: dr.choong@ptss.edu.my

Ts. Khairul Anuar Ishak
Mechanical Engineering Department, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Malaysia
E-mail: khairulanuar@ptss.edu.my

Abstract

Handheld plasma cutters, while portable and affordable, suffer from poor cutting accuracy due to a lack of positioning stability, especially for circular workpieces. Conversely, industrial CNC plasma cutters offer high precision but are prohibitively expensive for small-scale users like students and small workshop owners. This project addresses this gap by presenting the design and development of a Semi-Auto manual-electric plasma cutting tool with electromagnetic fixation. The system integrates a hand-cranked lead screw for precise linear motion and a DC wiper motor for automated rotary cutting, all secured by an electromagnetic fixation system for enhanced stability. The methodology followed a Plan-Do-Check-Act (PDCA) cycle, beginning with problem identification and concept selection via a decision matrix, followed by fabrication, assembly, and performance testing. Key components include a plasma torch, DC motor, speed controller, electromagnetic chuck, and an acrylic safety shield. The findings demonstrate that the prototype successfully achieves high-precision linear and circular cuts by resolving the issues of tool shaking and inconsistent speed inherent in manual operation. The total manufacturing cost was RM 1,540, which is significantly lower than commercial CNC alternatives. The project confirms that this hybrid, guided system provides a stable, accurate, and economically viable solution for small-scale metal processing, offering significant educational and practical value.

Keywords: Semi-Auto Plasma Cutting; Electromagnetic Fixation; Cutting Accuracy; Small-Scale Fabrication; Portable Cutting Tool.

CYBER SECURITY CHALLENGES IN INDIA: EMERGING THREATS AND POLICY RESPONSES

Dr. Shameem Chunda Chalil

Assistant Professor, Department of Arts, Koneru Lakshmaiah Education Foundation, Vijayawada, Andhra Pradesh, & India. E-mail: ccshameem@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-6493-5222

Dr. Aisha Ibrahim Mohammed

Assistant Professor, Department of Commerce, Siddhartha Academy of Higher Education (Deemed to be University), Vijayawada, Andhra Pradesh, & India.

E-mail: aishasukoon@gmail.com,

ORCID ID: 0000-0002-8256-1252

Abstract

India is fast growing country on its journey of digital evolution, with initiatives like Digital India, spread of fintech, e-governance and the rise in smartphone influences increasing the vulnerability of the country to cyber risks. This paper examines the changing nature of cybersecurity challenges in India, focusing on emerging threats, systemic weaknesses and effectiveness of exhibit policy instruments. It establishes key threats such as ransomware, data breaches, financial cyber fraud, cyber intelligence and terrorism, attacks to critical infrastructure and the growing abuse of artificial intelligence, cloud computing and the Internet of Things. This paper also focused on the rapid growth of digital services has largely outpaced our capacity to secure these new developments which include institutional arrangements, cyber workforce and public awareness and enforcement mechanisms. The examination pays close attention to the cybersecurity governance in India, which includes bringing under its ambit the Information Technology (IT) Act, National Cyber Security Policy, powers and functions of CERTIn , and as well as recent legislative developments like Digital Personal Data Protection Act. While these steps indicate an increased emphasis on policy, continued weaknesses remain in inter-departmental coordination, incident response reporting procedures, e-crime investigations and public-private cooperation. By synthesizing the policy analysis with a thorough investigation of current cyber incidents alongside global best practices, the document suggests that enhancing cyber resilience in India requires a collaborative approach that involves government, industry, academia, and civil society. This research contributes to the burgeoning discourse on cybersecurity governance within developing digital economies and offers policy recommendations for the establishment of a secure and strong digital ecosystem in India.

Keywords: Cybersecurity, India, Cybercrime, AI Threats, Policy, Governance

MINDS, MACHINES, AND MORALITY: UNIVERSITY STUDENTS NAVIGATING ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND ETHICAL FUTURES IN HIGHER EDUCATION

Dr. Madiha Naz
Department of Rural sociology, University of Agriculture Faisalabad
E-mail: madiha.naz@uaf.edu.pk

Dr. Nouman Khaliq
Department of Sociology, Riphah international university Faisalabad

Dr. Sadaf Mahmood
Department of Rural sociology, University of Agriculture Faisalabad

Dr. Muhammad Idrees
Department of Rural sociology, University of Agriculture Faisalabad

Dr. Sidra Noreen
Department of Rural sociology, University of Agriculture Faisalabad

PhD Areesh Abdul Ghafoor
PhD Scholar, Department of Rural sociology, University of Agriculture Faisalabad

Abstract

With the adoption of the technology of Artificial Intelligence (AI), higher education is facing a paradigm shift, which provokes sociological issues regarding the so-called moral agency, epistemic justice, and fair access to knowledge. This paper will examine how university students perceive and interpret, morally negotiate the growing influence of AI in university life by highlighting some of the issues that emerge in ethical conflict and inequality in Faisalabad. This is a qualitative study that follows a phenomenological methodology, thirty students of various academic fields at a university were sampled purposely. The data collection tool was semi-structured narrative interviews, thematic analysis was used to identify, analyze, and interpret patterns of meaning across the accounts in a systematic manner. The results suggest three prevailing themes perceived loss of critical thinking and intellectual autonomy, moral fears with academic integrity and rejection of social economic inequalities through differences in AI access. Students were also characterized by high degree of moral ambivalence, as they both adopted the usefulness of AI and doubted how it would affect genuine learning and their identity. The research suggests that Pakistani universities should prepare contextually relevant and morally informed AI policies that are proactive in considering the student views. To avoid the strengthening of the given social stratifications in algorithmically mediated academic space, the digital equity efforts should be given priority. University students are not technological passive subjects of change, but actively participate in moral lawmaking, whose voices are crucial in shaping the future of ethical AI in higher education.

Keywords: Algorithmic Anxiety, Artificial Intelligence, Ethics, Higher Education, Socioeconomic İnequality

ALGORITHMIC ANXIETIES: A QUALITATIVE INQUIRY INTO UNIVERSITY STUDENTS' ETHICAL PERCEPTIONS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN HIGHER EDUCATION

Dr. Madiha Naz
Department of Rural sociology, University of Agriculture Faisalabad
E-mail: madiha.naz@uaf.edu.pk

Dr. Nouman Khaliq
Department of Sociology, Riphah international university Faisalabad

Dr. Sadaf Mahmood
Department of Rural sociology, University of Agriculture Faisalabad

Dr. Muhammad Idrees
Department of Rural sociology, University of Agriculture Faisalabad

Dr. Sidra Noreen
Department of Rural sociology, University of Agriculture Faisalabad

PhD Areesh Abdul Ghafoor
PhD Scholar, Department of Rural sociology, University of Agriculture Faisalabad

Abstract

Artificial Intelligence (AI) use in higher education introduce highly transformative opportunities and complicated ethical issues. The research explores ethical attitudes of students to AI to reveal how students feel uncertain, negotiate the issue of academic integrity, and construct structural disparities entrenched within AI-based educational institutions in Faisalabad.Qualitative research design was used based sociological perspective. Purposive sampling technique used was, 30 university students from different faculties were chosen. Primary data were collected through in-depth interviews and analysis of the narratives revealed shared patterns, contradictions, and meanings of experiences of the descriptions.There were four themes that were identified that created algorithmic anxiety for students throughout their academic careers; anxiety related to the possible loss of their intellectual autonomy; anxiety about institutional surveillance and control over their academics; ethical concern surrounding academically dishonest behavior made possible through the use of AI; potential issues created by socio-economic disparities surrounding access to AI. The intersection of themes creates algorithmic anxiety that has important sociological implications. Students are both relying on technology to govern their academic success, but at the same time express a high degree of mistrust in that technology. Ethical AI literacy can be integrated into higher education and the development of institutional frameworks that do not discriminate against individuals based on the degree of access they have to new technology. student narratives are an underutilized and often neglected source that must be acknowledged when formulating policies surrounding the ethical development of AI within higher education in Pakistan.

Keywords: Algorithmic Anxiety, Artificial Intelligence, Ethics, University Students, Higher Education, Socioeconomic İnequality

POST-READING IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: A LITERARY LABORATORY MODEL WITHIN THE "LITERATURE, INTELLIGENCE, AND SUSTAINABILITY" PROJECT

Prof. Dr. Elmas Şahin

Turkish Language and Literature, The Faculty of Science and Arts, Çağ University, Türkiye

E-mail: elmassahin@cag.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-8509-1882

Abstract

This study examines the transformation of literary reading and writing practices in the age of artificial intelligence through the concept of post-reading. The research is based on a practice-oriented learning model developed within the project "Literature, Intelligence and Sustainability: A Collaborative Learning Model in Modern Turkish Literature, Criticism and Comparative Literature," implemented at Çağ University during the 2025–2026 academic year. The model integrates multiple literature courses into an AI-supported "literature laboratory," where students produce and revise poems, short stories, and critical texts in collaboration with artificial intelligence tools. These outputs are compared with human-written texts and reinterpreted through iterative discussion and portfolio-based evaluation. The study argues that artificial intelligence does not eliminate the act of reading; rather, it redefines the concept of post-reading, transforming it into a process focused on reinterpretation and production. By analyzing classroom practices and anonymized student outputs, the study proposes post-reading as a transferable pedagogical framework. The model also aligns with selected Sustainable Development Goals (SDGs), particularly in relation to quality education, innovation, and collaborative learning. The findings suggest that human–AI interaction expands interpretive possibilities and redefines literary pedagogy as a dynamic and participatory process.

Keywords: Post-Reading, Artificial İntelligence, Literature Education, Critical Creativity, Comparative Literature

YAPAY ZEKA DESTEKLİ SÜRDÜRÜLEBİLİK HASSAS ARICILIK: KIRSAL KALKINMA VE APİTURİZMDE REKABETÇİ ROLÜ

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Haşim Keskin
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü, Karaman, Türkiye
E-mail: ahasimkeskin@kmu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2612-7240

Özet

Arıcılıkta Dünya sıralamasında ilk iki içinde yeralan Türkiye biyoçeşitliliği ile eşsizdir. Pazarlanabilir ürünlere kırsalda havzaya, bölgeye özel nitelik kazandırılabilir arı ürünleri için niş fırsatlar yaratabilir. Küresel ve yerel pazarlarda marka olabilecek bölgelerin benzersiz ve kendine özgü doğal arı ürünlerine izlenebilirlik Yapay Zeka (YZ) teknolojilerinin arıcılık sektörüne entegrasyonunun kırsal kalkınma ve turizm üzerindeki dönüştürücü etkilerini incelemektedir. Nesnelerin İnterneti (IoT) ve makine öğrenmesi algoritmaları aracılığıyla "Hassas Arıcılık" (Precision Beekeeping) uygulamaları, koloni sağlığını optimize etmekte, ürün kalitesini artırmakta ve bu süreçleri "Apiturizm" (arı turizmi) ile birleştirerek kırsal alanlarda sürdürülebilir bir eko-sistem kurgulanabilir. Çok disiplinli ve bütünleşik yaklaşımla birlikte iş yapma bilinci artırılarak rekabetçi ve sürdürülebilirlik geliştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kıral Turizm, Yapay Zeka, Arıcılık, Arı Ürünleri

FEELING VALUED IN DIGITAL WORKPLACES: ADAPTATION AND VALIDATION OF THE EXPERIENCED APPRECIATION IN SOCIAL INTERACTIONS AT WORK SCALE IN TURKISH CONTEXT

Assoc. Prof. Dr. Elif Bilginoğlu

Department of Business Administration, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, Istanbul Nişantaşı University, Türkiye

E-mail: elif.bilginoglu@nisantasi.edu.tr

ORCID ID: 0000-0003-1481-0170

Prof. Dr. Uğur Yozgat

Department of Management Information Systems, Faculty Of Economics, Administrative And Social Sciences, Istanbul Nişantaşı University, Türkiye

E-mail: ugur.yozgat@nisantasi.edu.tr

ORCID ID: 0000-0001-9893-3551

Abstract

Digitalization and the increasing use of artificial intelligence in workplaces have transformed how employees communicate, collaborate, and experience recognition. In technology-mediated work environments, where face-to-face interaction is reduced and communication is often conducted through digital platforms, feeling appreciated and valued becomes increasingly important for employee wellbeing. Experienced appreciation in social interactions at work refers to employees' perceptions of being recognized, respected, and valued by supervisors and colleagues in daily workplace interactions. The present study aims to adapt and validate the Experienced Appreciation in Social Interactions at Work (EA-SI) Scale in Turkish work settings. In addition to examining the psychometric properties of the Turkish form of the scale, the study investigates the relationship between experienced appreciation, work engagement, and emotional exhaustion. The study is based on the argument that employees who perceive higher levels of appreciation are more likely to experience stronger engagement and lower burnout, particularly in digital workplaces characterized by remote communication and reduced interpersonal contact. The findings are expected to contribute to the literature on organizational psychology, digital work, and employee well-being by providing a valid and reliable measurement tool for Turkish samples. Moreover, the study highlights the importance of appreciation as a key factor in building sustainable, human-centered, and psychologically healthy workplaces in the age of artificial intelligence.

Keywords: Experienced Appreciation, Digital Workplace, Employee Well-Being, Work Engagement, Burnout, Scale Adaptation

TRACING AI ANXIETY IN OPEN SOCIAL MEDIA: A SENTIMENT ANALYSIS STUDY ON THE BLUESKY PLATFORM

Dr. Hatice Büber Kaya
Department of Software Engineering, Faculty of Engineering, Kırklareli University, Türkiye
E-mail: buberkaya@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4726-4412

Abstract

The rapid penetration of artificial intelligence (AI) technologies into every aspect of daily life has given rise to multidimensional anxieties among individuals, including fear of job displacement and concerns over loss of autonomy and control. The existing literature has predominantly examined these anxieties through survey- and scale-based methodologies; however, systematic analysis of the discourse that individuals naturally and spontaneously produce in digital environments remains considerably limited. Furthermore, the decision by Twitter/X to restrict its academic API access to paid tiers in 2023 has created a significant data gap in social media-based sentiment and discourse research. This study aims to address this gap by analyzing user-generated posts collected from Bluesky — a decentralized social media platform whose open API infrastructure offers novel opportunities for researchers — to uncover the patterns of AI anxiety in digital discourse. Posts compiled through a comprehensive keyword lexicon related to AI anxiety will be classified using transformer-based sentiment analysis models (RoBERTa) and content patterns will be identified through thematic clustering methods. The findings will be interpreted within the theoretical framework of approach-avoidance conflict, a well-established construct in the psychology literature. This framework captures the psychological tension between the approach motivation — driven by the efficiency and convenience that AI offers — and the avoidance motivation — driven by perceived threats such as job loss and erosion of autonomy. The study aims to make a threefold original contribution to the literature: being among the first academic endeavors to use Bluesky data for AI anxiety research, providing evidence based on naturalistic discourse data beyond surveys, and adapting the approach-avoidance conflict framework to digital discourse analysis.

Keywords: AI Anxiety, Bluesky, Approach-Avoidance Conflict, Job Displacement Anxiety

ALGORITHMIC WARFARE: THE CONSTRUCTION OF PERCEPTION THROUGH LANGUAGE ON SOCIAL MEDIA – THE CASE OF ISRAEL, IRAN, AND THE UNITED STATES

Assistant Professor Dr. Çağrı Kara
Istanbul Kent University, Türkiye
E-mail: cagri.kara@kent.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0736-0087

Abstract

In the contemporary era, wars are shaped not only on physical battlefields but also through discursive and perceptual struggles conducted on digital platforms. Social media environments such as X (Twitter) and Instagram have generated a new communicative space that can be defined as the "fifth front" of warfare. Within this framework, the tensions among Israel, Iran, and the United States have transformed into a multilayered form of algorithmic warfare carried out through algorithmic guidance, linguistic framing, and AI-assisted content production. This study aims to examine how war discourses are produced on social media platforms, how they are circulated, and how they are reinforced through algorithms. The existing literature and contemporary examples indicate that, rather than the physical consequences of war, representations constructed in digital environments are increasingly effective in shaping public perception. In this process, "reality" ceases to be a fixed phenomenon and is reconstructed in line with the linguistic and ideological frameworks of the content to which users are exposed. Furthermore, AI-supported content production and Deepfake technologies transform the visual and discursive dimensions of war, rendering the boundaries between reality and fiction increasingly permeable. In this research, qualitative research methods, namely content analysis and discourse analysis, are used together. The dataset is composed of social media posts shared within a specific time frame in the context of the Israel–Iran–United States tensions, particularly on X. The posts selected through purposive sampling are filtered based on hashtags, keywords, and engagement levels. The collected data are analyzed using MAXQDA. During the analysis process, the following steps are followed. In addition, in order to reveal the effects of algorithmic guidance, the relationship between user engagement metrics (likes, shares, comments) and discourse types is examined comparatively. Thus, it is analyzed which types of discourse are made more visible by algorithms. The study argues that algorithms do not merely function as actors shaping content distribution, but also actively shape the production of meaning. In this regard, it is observed in the findings of this study that modern warfare is carried out not only through military power but also through linguistic hegemony and perception management.

Keywords: Algorithmic Warfare, Social Media, Discourse Analysis, Perception Management, Artificial İntelligence

YAPAY ZEKA VE İKNA

Doç. Dr. Meltem Güler
Çukurova Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, Türkiye
ORCID ID: 0000-0001-7464-5387

Çağatay Yalçın
Çukurova Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, Türkiye
ORCID ID: 0009-0002-6104-0906

Özet

Yapay zeka, insan zekasının temel yeteneklerinden biri olan tartışma ve bir fikri sunma gibi insan zekası ile ilişkilendirilen görevleri yerine getirme yeteneği olarak tanımlanabilir (Slonim ve ark., 2021). İnsan iletişiminde diğerlerini ikna etmek, diğer bir deyişle onların tutum ve inançlarını değiştirmeye yönelik iletişim sıklıkla ilişkilerin bir parçasıdır (Mercier ve Sperber, 2017). Yapay zekadaki gelişmeler, insanları ürün satın alma, video izleme, arama sonuçlarına tıklama ve daha fazlasına ikna edebilen yapay zeka sistemleri üretmiştir (Bai, Voelkel, Eichstaedt ve Willer, 2023). Bu çalışmada, bireylerin insan kaynaklı ya da yapay zeka kaynaklı mesajlardan hangisini daha ikna edici bulduğu ve yapay zekaya yönelik olumlu tutumların etkisinin olup olmadığı sınanmıştır. Ayrıca yapay zekadan beklenen performans beklentisi ve yapay zekayı kullanma isteğine bağlı olarak ikna olma gücünün değişip değişmediği diğer sınana bir araştırma sorusudur. Çalışmada, katılımcıların yapay zeka ve insan tarafından üretilmiş metinlerin ikna edicilik gücüne dair algılarını ölçmek ve bu algının yapay zekaya yönelik genel tutumlar, yapay zeka kullanma isteği ve yapay zekadan beklenen performansla nasıl ilişkili olduğunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmanın bulguları alanyazın çerçevesinde tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, İkna, Teknolojiye Yönelik Tutum

PAZARLAMA STRATEJİLERİNDE YAPAY ZEKA VE "ANTROPOMORFİZM" EĞİLİMLERİ

Prof. Dr. Sabiha Kılıç
Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, Türkiye
E-mail: sabihakilic@hitit.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0906-4567

Özet

Bu çalışma, işletmelerin yapay zeka araçlarına insani kimlik kazandırma eğilimlerinin (antropomorfizm), tüketici-marka ilişkisi üzerindeki psikolojik yansımalarını ve bu alandaki literatürün entelektüel yapısını incelemeyi amaçlamaktadır. Böylece işletmelere uygulayabilecekleri pazarlama stratejileri konusunda önerilerde bulunulması hedeflenmektedir. Çalışmanın temel varsayımı, yapay zeka araçlarını insanlaştırmanın tüketicilerde sosyal bağlantı ihtiyacını ve çevreyi kontrol etme arzusunu tetikleyerek etkileşimi artırdığı, ancak bu sürecin belirli bir eşikten sonra psikolojik riskler barındırdığıdır. Araştırma kapsamında Web of Science veri tabanından elde edilen 2014-2026 dönemine ait 427 bilimsel eser, CiteSpace bilimsel haritalama programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizler sonucunda ulaşılan bulgular, antropomorfik tasarımların tüketicilerde güçlü bir "sosyal varlık" algısı oluşturduğunu ve markaya duyulan güven ile sadakati pekiştirdiğini göstermektedir. Tüketicilerin insanlaştırılmış yapay zeka araçlarını sosyal psikoloji temelli "sıcaklık" (yardımseverlik/dostça niyet) ve "yetkinlik" (beceri/görevi yerine getirme) boyutları üzerinden değerlendirdikleri saptanmıştır. Ancak yapay zeka araçlarının aşırı veya kusurlu insanlaştırılması, "Tekinsiz Vadi" etkisine yol açarak tüketicilerde huzursuzluk, ürperme, manipülasyon ve "insanlıktan çıkarma – dehumanization" algısı yaratabilmektedir. Bu durumun müşteri memnuniyeti üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceği konusu literatürde ayrıntılı olarak tartışılmaktadır. CiteSpace analizlerinde yapay zeka ve antropomorfizm literatürünün 10 ana küme etrafında yoğunlaştığı belirlenmiştir. Literatürün gelişiminin teknik odaklılıktan satın alma niyeti ve marka ilişkisi kalitesi gibi somut ticari çıktılara doğru evrildiği belirlenmiştir. Çin ve ABD gibi ülkeler bu alandaki akademik üretime öncülük etmektedir. Türkiye'de ise konuya ilişkin ilginin henüz gelişmekte olduğu söylenebilir. Literatüre ilişkin ayrıntılı analizler pazarlama yöneticilerinin yapay zeka arayüz tasarımlarında sosyo-duygusal bağların niteliğini yöneterek rekabet avantajı elde edebileceklerine dair stratejik bir yol haritası sunmakta ve etik sınırların korunmasının sürdürülebilir sadakat için kritik önem taşıdığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Antropomorfizm, Tüketici Psikolojisi, Marka İlişkisi, CiteSpace, Bibliyometrik Analiz

YAPAY ZEKAYA KARŞI İNSANİ TEPKİLER: "TEKNOFOBİ"DEN "ALGORİTMİK GÜVEN"E PSİKOLOJİK BİR HARİTALAMA

Prof.Dr. Sabiha Kılıç
Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, Türkiye
E-mail: sabihakilic@hitit.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0906-4567

Özet

Bu çalışma, yapay zekanın toplumsal ve kurumsal yapılara entegrasyonuyla başlayan yeni psikolojik dönemi ve bireylerin bu teknolojiye verdiği tepkileri incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın temel hedefi, "teknofobi" olarak adlandırılan radikal korku ve dirençten, rasyonel bir güveni ifade eden "algoritmik takdir"e uzanan yelpazeyi CiteSpace bilimsel haritalama yöntemiyle sistematik olarak analiz etmektir. Çalışmanın temel varsayımı, bireylerin yapay zeka ile etkileşiminin teknik bir süreçten ziyade derin psikolojik katmanlar ve zamanla evrilen kabul mekanizmaları içeren karmaşık bir yapı olduğudur. Literatürün, başlangıçtaki robotizasyon ve teknik kapasite odağından zamanla sosyo-psikolojik etkileşim ve güven inşasına kaydığı öngörülmektedir. Bu süreçte bireylerin teknolojik dönüşüme karşı savunma mekanizmaları geliştirdiği ve adaptasyon süreçlerinin rasyonel fayda-risk dengesine dayandığı kabul edilir. Web of Science veri tabanındaki 18.000'den fazla eseri kapsayan analizlerin bulguları, literatürün ciddi bir tarihsel dönüşüm geçirdiğini kanıtlamaktadır. Erken dönemde (1985-2003) teknik uygulamalara ve iş kaybı korkusuna odaklanan çalışmaların yerini, günümüzde (2020-2026) "insan-makine iş birliği", "güven", "kullanıcı deneyimi (UX)" ve "üretken yapay zeka" temalarına bıraktığı görülmektedir. Araştırma, bireylerin yapay zekaya karşı geliştirdiği temel psikolojik bariyerleri; istihdam korkusu, algoritmik yanlılık, empati kaybı ve otonomi kaybı olarak sıralamaktadır. Bu bariyerlerin aşılmasında sistemin şeffaflığı, açıklanabilirliği ve markanın güvenilirliği kritik öneme sahiptir. Özellikle 2020 sonrası dönemde "algoritmik takdir" ve "parasosyal etkileşim" gibi dinamiklerin teknoloji kabulünü kolaylaştırdığı saptanmıştır. Sonuç olarak çalışma, kurumların ve politika yapıcıların sadece teknik altyapıya değil, bireylerin psikolojik güvenlik algılarına odaklanması gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Teknofobi, Algoritmik Güven, İnsan-Makine Etkileşimi, CiteSpace, Psikolojik Bariyerler.

AN EXAMINATION OF VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS' FUTURE CONCERNS IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ACCORDING TO SOCIODEMOGRAPHIC VARIABLES

Dr.Öğr.Üyesi Sevda Pınar Mehel Tutuk
T.C. İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, Türkiye
E-mail: pinar.meheltutuk@sisli.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3681-4148

Öğr.Gör. Reyhan Gürün Betbaşı
İstanbul Galata Üniversitesi, İstanbul, Türkiye
E-mail: reyhan.betbasi@galata.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2586-0408

Öğr Gör.Neslihan Kartal
İstanbul Kent Üniversitesi,İstanbul, Türkiye
E-mail: neslihan.kartal@kent.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3670-2226

Uzm. Hem. Şebnem Kurt
Sango Otomotiv A.Ş. Kocaeli,Türkiye
E-mail: sebnem_bayraktar83@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9593-3097

Uzm. Hem. Şerife Ünlütürk
İskenderun Devlet Hastanesi, Hatay, Türkiye
E-mail: serifeunluturk35@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7593-8069

Abstract

The present study aims to investigate the levels of future anxiety among vocational school students and to examine the extent to which these levels differ across demographic variables. The research sample consisted of 254 students, predominantly female, single, and aged between 18 and 23. Data were collected through the Future Anxiety Scale, which demonstrated high internal consistency in the present study. Descriptive analyses revealed that participants experienced a moderate level of future anxiety overall, with the "fear of the future" dimension at a moderate level and the "hopelessness about the future" dimension at a relatively low level. Inferential analyses indicated significant differences in future anxiety scores based on age, marital status, economic status, engagement in regular physical exercise, financial support from family, academic department, and dietary habits. Specifically, students with low economic status, those whose needs were not supported by their families, and those with unhealthy eating habits reported significantly higher levels of future anxiety. Conversely, students engaging in regular exercise were found to have lower anxiety levels. The findings underscore the influence of demographic and lifestyle factors on future anxiety and emphasize the importance of addressing psychosocial needs within higher education settings to promote student well-being and resilience.

Keywords: Future Anxiety, Sociodemographic Variables, Vocational School Students

ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ VE YÜKSEKÖĞRETİMDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: ÖĞRETİM ELEMANLARININ KAYGI VE KABULLERİNİN İNCELENMESİ[1]

Ömer Faruk Yanbaş
Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Gazi Üniversitesi, Türkiye
E-mail: farukyanbas@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-4410-2493

Kerem Aslan
Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Gazi Üniversitesi, Türkiye
E-mail: krmasln3135@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-8487-7663

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Çelik
Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Gazi Üniversitesi, Türkiye
E-mail: ahmetcelik@gazi.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9511-7516

Özet

Üretken yapay zekâ (ÜYZ) teknolojilerinin yükseköğretime etkili biçimde entegre edilmesi yalnızca teknik altyapıya değil, aynı zamanda öğretim elemanlarının bu teknolojileri ne ölçüde yararlı, güvenilir ve uygulanabilir bulduğuna da bağlıdır. Bu bağlamda, yükseköğretimde dijital dönüşümün sağlıklı biçimde ilerleyebilmesi için ÜYZ'nin benimsenmesini ve etkili kullanımını şekillendiren insani faktörlerin anlaşılması önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında görev yapan Yönetim Bilişim Sistemleri öğretim elemanlarının iş yaşamında ÜYZ'ye yönelik kaygı ve kabul düzeylerini betimlemek, bu düzeylerin çeşitli demografik ve mesleki değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek ve ÜYZ kaygısı ile ÜYZ kabulü arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırma, nicel araştırma yaklaşımında ilişkisel ve karşılaştırmalı tarama modeliyle yürütülmüştür. Veriler, gönüllü katılıma dayalı olarak çevrimiçi anket yoluyla 113 YBS öğretim elemanından toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak bilgi formu, geçerlik ve güvenirlikleri sağlanmış olan "Yapay Zekâ Kaygı Ölçeği" ve "Üretken Yapay Zekâ Kabulü Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeklerin Cronbach's alpha güvenirlik katsayıları sırasıyla .927 ve .934 olarak hesaplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, bağımsız örneklemler t-testi, ANOVA, Pearson korelasyon ve basit doğrusal regresyon analizleri kullanılmıştır. Bulgular, YBS öğretim elemanlarının ÜYZ'ye yönelik kaygı düzeylerinin orta, kabul düzeylerinin ise yüksek olduğunu göstermiştir. ÜYZ kaygı düzeyi cinsiyet, yaş, akademik unvan, mesleki deneyim, üniversite türü ve ÜYZ'nin iş yaşamına etkisine ilişkin beklentiye göre anlamlı biçimde değişmezken; iş yaşamında ÜYZ kullanma yoğunluğu ve ÜYZ'yi meslektaşlarına önerme eğilimine göre anlamlı biçimde farklılaşmıştır. ÜYZ'yi iş yaşamında yüksek yoğunlukta kullanan ve meslektaşlarına önerme eğilimi düşük olanların kaygı düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. ÜYZ kabul düzeyi ise cinsiyet, yaş, akademik unvan ve üniversite türüne göre anlamlı biçimde değişmemiş; buna karşılık mesleki deneyim, iş yaşamında ÜYZ kullanma yoğunluğu, ÜYZ'yi meslektaşlarına önerme eğilimi ve ÜYZ'nin iş yaşamındaki rolüne ilişkin beklentiye göre anlamlı biçimde farklılaşmıştır. Yaş değişkeni toplam kabul puanında anlamlı bir farklılık yaratmamakla birlikte, yalnızca çaba beklentisi alt boyutunda sınırlı farklılaşma göstermiştir. Daha az deneyimli, ÜYZ'yi meslektaşlarına daha fazla öneren ve ÜYZ'ye iş yaşamında daha merkezi bir rol atfeden

[1] Bu araştırma, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2024 Yılı 1. Dönemi kapsamında (Başvuru No: 1919B012453687) desteklenmektedir. TÜBİTAK'a destekleri için teşekkür ederiz.

öğretim elemanlarının kabul düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. En güçlü farklılaşma ise iş yaşamında ÜYZ kullanma yoğunluğunda görülmüş; düşük yoğunlukta kullananların kabul düzeyi en yüksek, yüksek yoğunlukta kullananların kabul düzeyi ise en düşük bulunmuştur. Son olarak, ÜYZ kaygı düzeyi ile ÜYZ kabul düzeyi arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki belirlenmiş; regresyon analizi, ÜYZ kaygısının kabulün anlamlı bir yordayıcısı olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Üretken yapay zekâ, Yapay zekâ kaygısı, Yapay zekâ kabulü, Yükseköğretim, Yönetim Bilişim Sistemleri

AN ANALYSIS OF HIGH URBANIZATION VIA CLUSTERING IN SPAIN CENTERED REGION FOR NATIONAL INTEGRATION

Asst. Prof. Mehmet Çağrı Kızıltaş
Department of Civil Engineering, Faculty of Engineering and Architecture, Istanbul Beykent University, Türkiye
E-mail: themacagri@yandex.com
ORCID ID: 0000-0001-9852-9428

Furkan Kalkan
Peter the Great Saint Petersburg Polytechnic University, Institute of Computer Science and Cybersecurity, Computer Science and Engineering - Intelligent Systems, Russia
ORCID ID: 0009-0003-3522-5891

Abstract

High-speed mobilization and urbanization are two important dynamics of unity and integration of a nation. High speed transport mode is one of the most effective element of today's mobility. It serves high speed, high capacity and high comfort transport between urbans. This mode has a vital role for economical attractiveness too. It is an efficient variant of sustainable transportation policies, which helps intercity tourism linkages. It is also a significant dynamic for improve of nations. In this paper, a cluster-based calculation was performed for Spain centered region by use of population and livability by cluster statistical analysis. Recommendations were given by taking into account the competitive operation distances of high speed mobility across related cluster urbans, and results and suggestions were given for development and integration of Spain centered region.

Keywords: Clustering Analysis, Urban, High Speed, Tourism, Economy

THE ROLE AND IMPORTANCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN MODERN MEDICINE. ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN DIGITAL MEDICINE: OPPORTUNITIES AND PROSPECTS

Muhammadsodiq Jaxongirov
Kokand University
ORCID ID: 0009-0002-4384-2171

Abstract

This article provides an in-depth scientific analysis of the role and importance of artificial intelligence in modern medicine, as well as its application opportunities and future prospects within digital healthcare systems. In recent years, the rapid development of digital technologies in the healthcare sector has led to the generation of large volumes of medical data. Efficient processing, analysis, and utilization of these data for clinical decision-making are becoming nearly impossible without artificial intelligence technologies. The main objective of this research is to identify the capabilities of artificial intelligence in diagnostics, prognosis, treatment planning, and clinical decision support, as well as to evaluate its practical significance in digital medicine.

Keywords: Artificial Intelligence, Digital Medicine, Clinical Decision Support Systems, Medical Diagnostics, Machine Learning, Telemedicine, Remote Patient Monitoring, Digital Technologies in Healthcare

INTEGRATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IN CLINICAL PRACTICE AND MEDICAL EDUCATION

Shahnoza Shokirova
Kokand University
E-mail: sehnaz0609@icloud.com
ORCID ID: 0009-0001-0945-7002

Shamsiya Ahmadjanova
Kokand University

Abstract

The rapid development of artificial intelligence technologies has significantly transformed various sectors of modern society, particularly the healthcare system. Artificial intelligence (AI) has become an important tool in improving clinical decision-making, optimizing diagnostic processes, enhancing medical education, and increasing the overall efficiency of healthcare services. This article analyzes the role of artificial intelligence technologies in clinical practice and medical education, examines their advantages and limitations, and highlights the current progress in implementing AI technologies in the healthcare system of Uzbekistan. The study demonstrates that AI-based medical systems contribute to improving diagnostic accuracy, accelerating treatment processes, and enhancing the quality of medical training.

Keywords: Artificial Intelligence, Digital Healthcare, Clinical Decision Support Systems, Medical Education, Digital Medicine, Healthcare Innovation

ARABULUCULUK SÜRECİNDE YAPAY ZEKÂ TABANLI İLETİŞİM VE RİSK ANALİZİNDE ARABULUCUNUN SORUMLULUĞU

Dr. Öğr.Üy. Ensar Lokmanoğlu

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sakarya Meslek Yükskeokulu, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Türkiye

E-mail: ensarlokmanoglu@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-1597-3433

Dr. Öğr. Üy. Özlem Bora

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ali Fuad Başgil Hukuk Fakültesi, Özel Hukuk Bölümü, Medeni Usul Ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı, Türkiye

E-mail: ozlem.bora@omu.edu.tr

ORCID ID: 0009-0007-6372-3678

Özet

Yapay zekâ tabanlı teknolojiler, uyuşmazlıklarda risk analizi yapma ve çözüm önerileri getirme gibi insan zekâsını gerektiren görevleri yerine getirebilen bilgisayar sistemlerini içerir. Yapay zekâ, her alanda olduğu gibi alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinden biri olan arabuluculuğu da dönüştürme potansiyeline sahiptir. Çalışmamızda risk analizinde kullanılmasının arabulucunun hukuki, cezai ve disiplin sorumluluğuna yol açıp açmayacağı ele alınacaktır. Tarafların olası bir dava sonucuna dair risklerini analiz eden, emsal kararlar üzerinden istatistiksel veri sunan yapay zekâ destekli risk analizi araçları, uyuşmazlık çözümünde verimlilik ve öngörülebilirlik vaat etmekle birlikte, arabulucunun sorumluluğu bakımından yeni tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Zira yapay zekâ destekli risk analizleri, taraflara olası sonuçlara ilişkin veri temelli öngörüler sunarken, bu araçların hatalı ya da eksik veri üretme ihtimali süreci etkileyecek ve arabulucunun sorumluluğunu gündeme getirebilecektir. Bu bağlamda, arabulucunun yapay zekâ risk analizi çıktısını doğrudan esas alması ile bu çıktıyı destekleyici bir unsur olarak değerlendirmesi arasında önemli farklar vardır. Taraflar kendi hür iradeleri ile verilerin analizinde yapay zekâ teknolojilerini kullanmış iseler arabulucunun bir sorumluluğu doğmayacaktır. Arabulucunun yapay zekâ teknolojisi destekli risk analizi sonucunda çözüm önerisi getirmesi halinde bu durumu taraflara açıklaması bilgilendirme yükümlüğünün gereğidir ki aksi durum sorumluluğuna yol açabilecektir. Arabulucunun yapay zekâ araçlarını bir "yardımcı kişi" statüsünde mi yoksa sadece bir "teknik araç" olarak mı kullandığı konusu da sorumluluğun tayininde belirleyici rol oynamalıdır. Yapay zekâ kanalıyla hazırlanacak risk analizlerinde, uluslararası yeknesak kuralların oluşturulması çalışmamızın önerileri arasındadır. Arabulucunun sadece mesleki etik bilinciyle değil, sorumluluk hukuku gereğince de de dijital okuryazarlığını güçlendirmesi ve uyuşmazlık taraflarıyla şeffaf ve net bir iletişim kurması sorunları en aza indirgeyebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, İletişim, Arabuluculuk, Arabulucunun Sorumluluğu, Risk Analizi

KAMU PERSONELİNİN ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ KULLANIMININ YÖNETSEL ÇERÇEVESİ: BİRLEŞİK KRALLIK VE AVUSTRALYA ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

Dr. Öğr. Üy. Gülçin Eroksal Ülger

Yozgat Bozok Ünivrsitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Türkiye

E-mail: gulcineroksal@hotmail.com

ORCID ID: 0000-0002-6059-9110

Özet

Son yıllarda üretken yapay zekâ araçlarının kamu kurumlarında giderek daha görünür hâle gelmesi, yalnızca verimlilik, hız ve iş süreçlerinin kolaylaştırılması gibi fırsatları değil; doğruluk, güvenlik, veri koruma, gizlilik, denetim ve hesap verebilirlik gibi yönetsel sorunları da gündeme taşımıştır. Bu bağlamda konu ile ilgili tartışmalar, kamu kurumlarının yapay zekâ kullanıp kullanmamasından çok, kamu personelinin bu araçları hangi koşullarda, ne ölçüde ve hangi kurumsal rehberlik altında kullanacağının belirlenmesi hâline gelmiştir. Bu tartışmadan hareketle bu çalışmanın amacı, kamu personelinin üretken yapay zekâ kullanımının hangi yönetsel ilkeler, kurumsal sınırlar ve sorumluluk rejimleri içinde düzenlendiğini incelemektedir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde karşılaştırmalı doküman analizine dayanmaktadır. Çalışmada Birleşik Krallık ve Avustralya'da kamu personelinin üretken yapay zekâ kullanımına ilişkin resmî politika metinleri incelenerek, bu belgelerde kullanım amacı, risk tanımı, bireysel ve kurumsal sorumluluk, doğrulama yükümlülüğü ve yönetsel beklentilerin nasıl çerçevelendirildiği analiz edilmektedir. Çalışmada yer alan bulgulara göre; Birleşik Krallık'ta sivil memurlara yönelik kullanım rehberleri ve 2025 tarihli AI Playbook, yapay zekânın kamu kurumlarında güvenli, etkili ve emniyetli kullanımına ilişkin çerçeve sunarken; Avustralya'da kamu personeline ve kurumlara yönelik yayımlanan rehberler ile 2025 tarihli AI Planı, üretken yapay zekâ kullanımını eğitim, kapasite geliştirme ve kurumsal kontrol mekanizmalarıyla birlikte ele almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Birleşik Krallık, Avustralya, Kamu Personeli, Üretken Yapay Zekâ

INTELLECTUAL PROPERTY AWARENESS AND COPYRIGHT COMPLIANCE IN DIGITAL AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE-ASSISTED CREATIVE ENVIRONMENTS: EVIDENCE FROM VIDEO PRODUCTION STUDENTS

Rohayu Zulkapli
Department of Design and Visual Communication, Tuanku Syed Sirajuddin Polytechnic, Perlis, Malaysia
E-mail: rohayu@ptss.edu.my

Abstract

The rapid expansion of digital media production, alongside the increasing use of artificial intelligence (AI)-assisted content creation, has raised significant concerns regarding intellectual property (IP) compliance in higher education. This study examines intellectual property awareness and copyright compliance practices among students in the Diploma in Digital Creative Technology Video Production programme at Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin. A quantitative descriptive and correlational design was employed, involving 54 Semester 3 students selected through purposive sampling. Data were collected using a structured five-point Likert scale questionnaire and analysed using SPSS. The findings indicate high levels of awareness ($M = 4.25$, $SD = 0.85$) and compliance practices ($M = 4.23$, $SD = 0.90$), with a strong positive correlation ($r = .749$, $p < .001$), explaining approximately 56% of the variance in compliance behaviour. However, the minimal difference between awareness and practice highlights a persistent knowledge–practice gap, suggesting that students may possess conceptual understanding but face challenges in consistently applying copyright principles. In contemporary creative environments, this gap may be further influenced by the increasing integration of AI-assisted content creation, which introduces additional complexity in copyright attribution and ownership. This study contributes to the growing discourse on digital ethics and intellectual property education by emphasising the need for practice-oriented learning approaches and institutional support to ensure ethical compliance among future content creators.

Keywords: Intellectual Property, Copyright Compliance, Aı-Assisted Content, Digital Ethics, Higher Education

INTONASYONUN DİLBİLİMSEL DOĞASI VE İŞLEVLERİ

Muxarramxon Sirojiddinova
Andijan state university

Zebo Nurmonova
Andijon Davlat Pedagogika Instituti

Diloro Nabiyeva
Andijan State University
diloranabieva385@gmail.com

Özet

Makale, tonlamanın dil sistemindeki rolünü, yapısal bileşenlerini ve işlevsel özelliklerini analiz eder. İntonasyonun süpersegment birim olarak cümleyi oluşturan ve sözdizimsel olarak düzenleyen önemli bir araç olduğu doğrulanmaktadır. Konuşma sürecinde melodi, konuşma temposu, ses seviyesi, duraklama, vurgu ve ses tonu arasındaki ilişki vurgulanır. V.G.Gak'ın görüşleri temelinde, tonlamanın yapısal-sözdizimsel ve anlamsal işlevleri tanımlanır. Intonasyonun cümlenin aktual bölünmesi, iletişimsel amaç ve duygusal-ifadesel içeriği ifade etmedeki rolü örnekler aracılığıyla gösterilmiştir. B.O'rinboyev tarafından belirlenen tonlama türlerinin cümle anlamı ve sözdizimsel yapısı üzerindeki etkisi analiz edilir. Araştırma sonuçları, tonlamanın konuşma ve eğitim sürecindeki önemini daha da derinlemesine ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tonlama, Süpersegment Birim, Melodi, Mantıksal Vurgu, İletişimsel İşlev, Güncel Bölünme

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA RİTÜELİN DÖNÜŞÜMÜ: DİNÎ VE SEKÜLER PRATİKLERİN DİJİTALLEŞMESİ

Serdar Gürçay
İstanbul Kültür Üniversitesi, Türkiye
ORCID ID: 0000-0003-1412-7910

Özet

Bu çalışma, yapay zekâ çağında ritüellerin dönüşümünü, dinî ve seküler pratiklerin dijitalleşmesi bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır. Geleneksel olarak ritüeller; bedensel katılım, tekrar ve sembolik anlam üretimi üzerinden şekillenen kolektif pratikler olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde dijital teknolojiler ve yapay zekâ destekli sistemler bu yapıyı yeniden dönüştürmektedir. Özellikle COVID-19 pandemi süreci, fiziksel ve sosyal bir aradalığın kısıtlanmasıyla birlikte ritüellerin dijital ortama taşınmasını hızlandırmış ve bu dönüşüm için bir kırılma noktası oluşturmuştur denilebilir. Bu süreçte çevrim içi ibadetler, dijital anma pratikleri ve sanal kutlamalar yaygınlaşarak ritüelin icra biçimini köklü biçimde etkilemiş, bir gösteri mekânı sunmuştur. Günümüzde kutsal mekânlarda gerçekleştirilen ibadetler sırasında görüntü kaydı alınması, türbe ve mezarlık ziyaretlerinin dijital ortamlarda paylaşılması ya da doğum günü gibi seküler ritüellerin çevrim içi platformlarda dijital temsiller aracılığıyla icra edilmesi, ritüelin fiziksel deneyimden dijital temsile doğru evrildiğini göstermektedir. Bu bağlamda çalışma, ritüelin yaşantısal boyutunun dönüşümünü ve dijital temsiller aracılığıyla yeni anlam üretim süreçlerinin ortaya çıkışını tartışmaktadır. Ayrıca bireylerin ritüel sırasında deneyimledikleri dikkat, niyet ve katılım biçimlerinin, kayıt alma ve paylaşma motivasyonlarıyla nasıl yeniden şekillendiği psikolojik açıdan ele alınmaktadır. Dijital ortamda üretilen ritüel içeriklerinin muhtelif yapay zekâ sistemleri tarafından işlenmesi ise bu pratiklerin veri temelli bir kültürel üretim sürecine dâhil olduğunu göstermektedir. Nitel araştırma yaklaşımıyla tasarlanan bu çalışmada dijital etnografi ve içerik analizi yöntemleri kullanılacaktır. Çalışma, ritüelin yapay zekâ çağında sadece biçimsel değil, özünde bir dönüşüm de geçirdiğini ileri sürmekte ve kutsallık, deneyim ve temsil arasındaki ilişkinin yeniden tanımlandığını ortaya koymayı hedeflemektedir. Elde edilen bulgular, ritüellerin giderek fiziksel deneyimden dijital temsile kaydığını ve bu sürecin yapay zekâ destekli algoritmalar aracılığıyla yeniden üretildiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Ritüel Dönüşümü, Dijitalleşme, Dijital Kültür

PARA POLİTİKASI, FAİZ DİNAMİKLERİ VE GEÇİNME GÜÇLÜĞÜ ÜZERİNE AMPİRİK BİR ANALİZ

Dr. Ayşe Akboz Caner
Bağımsız Araştırmacı, Türkiye
E-mail: ayseakboz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0060-2007

Doç.Dr. Ayşe Ergin Ünal
Tarsus Üniversitesi, Türkiye
E-mail: ayseerginunal@tarsus.edu.tr
ORCID ID:0009-0004-5084-6431

Özet

Para politikasının sosyal boyutuna vurgu yapılan bu çalışmada, tüketici kredilerine uygulanan faiz oranları ile hanehalkı geçinme endeksi arasındaki ilişki incelenmektedir. Zira para politikası araçlarından biri olan faiz oranları, ekonomik işlemler ve tüketici harcamalarını etkilemekle beraber özellikle yüksek enflasyon ve belirsiz, makroekonomik koşullarda hanehalkının yaşam maliyetini de etkilemektedir. Bu bağlamda çalışma, yüksek enflasyon ve gelir dağılımı sorunlarının yaşandığı dönemlerde faiz kararlarının hanehalkı geçinme koşullarına nasıl yansıdığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada, tüketici kredi faiz oranları ile üç farklı alt sektöre (gıda, kültür-eğitim, ulaştırma-haberleşme) ait geçinme endeksleri arasındaki dinamik ilişki incelenmiştir. Analizde, kısa ve uzun vadeli etkileri aynı anda değerlendiren Fourier analizi yöntemi kullanılmıştır. 2005:01-2025: 08 dönemi tüketici kredi faiz oranları geçinme endeksi alt harcama kalemleri (gıda, ulaşım-haberleşme, kültür-eğitim) verileri ile yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular; faiz artışlarının kredi maliyetleri üzerinden hanehalkını etkilediğini; uzun vadede ise enflasyon üzerinden yaşam maliyetlerini sınırlayabildiğini göstermektedir. Yine analiz bulgularına göre, tüketici kredi faiz oranlarındaki artış kısa vadede yaşam maliyetini sınırlı ölçüde azaltırken, uzun dönemde TÜFE üzerinde pozitif ve güçlü bir etki yaratmaktadır. Bu durum ise ekonomide; kredi maliyetlerinin fiyatlara yansıması yoluyla enflasyon beklentilerini bozan ve maliyet kaynaklı enflasyonu besleyen bir mekanizmanın varlığına işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Politika Faizi, Geçinme Endeksi, Fourier ADL

FİNANSAL GELİŞME VE DİJİTAL ÖDEMELERİN BARRO SEFALET ENDEKSİNE ETKİSİ: FOURİER EŞBÜTÜNLEŞME YAKLAŞIMI

Doç.Dr. Ayşe Ergin Ünal
Tarsus Üniversitesi, Türkiye
E-mail: ayseerginunal@tarsus.edu.tr
ORCID ID:0009-0004-5084-6431

Dr. Ayşe Akboz Caner
Bağımsız Araştırmacı, Türkiye
E-mail: ayseakboz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0060-2007

Özet

Bu çalışmada, Türkiye ekonomisi için Barro Sefalet endeksi (Misery Index), finansal gelişme, dijital ödemeler ve ekonomiye yönelik beklentiler arasındaki uzun dönemli ilişki analiz edilmektedir. Çalışmada, Fourier eşbütünleşme yöntemi kullanılarak değişkenler arasındaki ilişki 2016:01–2025:08 dönemi için incelenmiştir. Analiz bulguları Barro Sefalet Endeksi'nin kredi ve banka kartı harcama tutarı ile finansal gelişme değişkenleri ile pozitif ilişkisi olduğunu göstermektedir, tüketicilerin genel ekonomik durum algısı ile negatif ilişkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Dijitalleşmeyi temsilen kullanılan diğer bir değişken olan mobil temassız ödeme hacminin uzun dönemde Barro Sefalet Endeksi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkisinin olmaması bir diğer bulgudur. Bu bulgular, tüketim temelli finansal genişlemenin makroekonomik kırılganlığı artırabileceğini; dijital finansal araçların ise ekonomik istikrara katkı sağlayabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Fourier ADL Eşbütünleşme, Sefalet Endeksi, Finansal Derinlik, Dijitalleşme

BAĞIMLILIĞA MÜDAHALE ETME BECERİSİ İLE RUH SAĞLIĞI OKURYAZARLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE'DEKİ ÖĞRETİM ELEMANLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Begüm Açık Yavuz
Psikoloji Bölümü, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Tarsus Üniversitesi, Türkiye
E-mail: begumacik@tarsus.edu.tr
ORCID ID: 0009-0003-5089-329X

Özet

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye'de görev yapan öğretim elemanlarının öğrencilerdeki bağımlılık davranışlarını tanıma ve müdahale etme becerileri ile ruh sağlığı okuryazarlıkları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Üniversite dönemi, bireylerin kimlik gelişimi, bağımsızlaşma ve stresle başa çıkma süreçlerinin yoğunlaştığı kritik bir dönem olup, bu süreçte bağımlılık davranışlarının ortaya çıkma riski artmaktadır. Bu bağlamda öğretim elemanları, öğrencilerle kurdukları sürekli etkileşim sayesinde riskli davranışları erken fark edebilecek önemli aktörlerdir. Araştırma, Türkiye'de farklı üniversitelerde görev yapan 222 öğretim elemanının katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen Öğrencilerin Bağımlılık Davranışına İlişkin Form ve Ruh Sağlığı Okuryazarlığı Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Analizlerde betimleyici istatistikler, Pearson korelasyon ve hiyerarşik çoklu regresyon yöntemleri kullanılmıştır. Bulgular, ruh sağlığı okuryazarlığı ile bağımlılığa ilişkin bilgi, bağımlılığı tanıma davranışları ve eğitim ihtiyaçları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğunu göstermektedir. Ayrıca daha önce bağımlılık veya ruh sağlığı alanında eğitim/seminer almış olmanın, öğretim elemanlarının bağımlılığı tanıma düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Regresyon analizine göre ruh sağlığı okuryazarlığı tek başına varyansın %19'unu açıklarken, eğitim/seminer değişkeninin eklenmesiyle bu oran %23'e yükselmiştir. Bunun yanı sıra sigara, alkol, madde kullanımı ve kumar oynama düzeyi ile bağımlılığa yönelik tutumlar ve eğitim ihtiyaçları arasında negatif ilişkiler saptanmıştır. Sonuç olarak, öğretim elemanlarının ruh sağlığı okuryazarlık düzeyleri ve bu alanda aldıkları eğitimler, öğrencilerdeki bağımlılık riskini erken fark etme ve uygun müdahalede bulunma kapasitelerini artırmaktadır. Bu bulgular doğrultusunda, üniversitelerde öğretim elemanlarına yönelik ruh sağlığı ve bağımlılık farkındalığı eğitimlerinin yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ruh Sağlığı Okuryazarlığı, Bağımlılık Bilgisi, Bağımlılığa Yönelik Tutum, Öğretim Elemanları

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS OPPORTUNITY AND RISK: EVIDENCE FROM ECONOMIC PERCEPTIONS

Dr. Gülşah Kocakaya
İktisat Bölümü, İktisat Fakültesi, İstanbul Üniversitesi, Türkiye
E-mail: gulsahsenturk@istanbul.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4252-4772

Abstract

This study examines how artificial intelligence technologies shape individuals' economic perceptions, with a particular focus on perceived control and future expectations. Although there is a large body of work on the effects of AI on labor markets and productivity, we still have limited empirical evidence on how these technologies influence individuals' broader economic worldviews. This study uses data from the AI and Human Development Survey conducted by UNDP in 2025. It includes respondents from 21 countries, and the analysis uses OLS estimations. The findings suggest that the use of AI is associated with a higher level of perceived control over the future. At the same time, individuals with higher levels of knowledge about AI tend to have more cautious economic expectations. In addition, greater interaction with AI is linked both to stronger expectations of productivity gains and to a higher likelihood of thinking that one's job will change or be transformed. Taken together, these results suggest that AI should not be evaluated only in terms of economic outcomes, but also as a factor shaping how individuals perceive and interpret the economy. While interaction with AI seems to strengthen a sense of control and progress, it also increases concerns about job security. This dual pattern indicates that AI is experienced simultaneously as both an opportunity and a source of risk. Finally, the results show that technological optimism varies with individuals' levels of knowledge and experience and is not uniform.

Keywords: Artificial Intelligence, Economic Perceptions, Perceived Control, Expectations, Economic Beliefs

YAPAY ZEKÂ, DİJİTAL BECERİLER VE KADINLARIN EKONOMİK GÜÇLENMESİ: EUROSTAT ANALİZİ

Lect. Dr. Nurcan Günce
Kocaeli University, Department of Accounting and Tax, Kocaeli,Türkiye
E-mail: nurcan.gunce@kocaeli.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0065-6694

Özet

Bu çalışma, yapay zekâ kullanımı, dijital beceriler ve toplumsal cinsiyet eşitliği arasındaki ilişkiyi kadınların ekonomik güçlenmesi bağlamında incelemiştir. Araştırmada Eurostat veri tabanından elde edilen ikincil veriler kullanılmıştır. Cinsiyete dayalı ücret farkı, cinsiyete dayalı istihdam farkı, dijital beceri düzeyi ve işletmelerde yapay zekâ kullanım oranına ilişkin göstergeler bir araya getirilmiş; ortak ülke ve yıl gözlemleri üzerinden 55 ülke-yıl biriminden oluşan bir veri seti oluşturulmuştur. Çalışmada tanımlayıcı istatistikler, Pearson korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon modelleri kullanılmıştır. Bulgular, dijital becerilerin kadınların ekonomik güçlenmesini açıklamada daha belirgin bir değişken olduğunu göstermiştir. Dijital beceriler, cinsiyete dayalı istihdam farkını azaltıcı yönde anlamlı etki gösterirken, ücret farkı ile pozitif ve anlamlı bir ilişki sergilemiştir. İşletmelerde yapay zekâ kullanım oranı ise ücret farkını azaltıcı yönde zayıf bir eğilim göstermiş, ancak istihdam farkı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etki üretmemiştir. Sonuç olarak çalışma, kadınların ekonomik güçlenmesinin açıklanmasında dijital becerilerin yapay zekâ kullanımına göre daha belirleyici olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Dijital Beceriler, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kadınların Ekonomik Güçlenmesi, Eurostat

BRIDGING ORGANIZATIONAL AND TEAM CLIMATES WITH PROJECT SUCCESS THROUGH AI-DRIVEN IDEATION SUPPORT

Fasiha Batool
The University of Faisalabad
Email:fasihabatool.NBS@tuf.edu.pk
ORCID ID:0009-0001-6260-4390

Rimsha Naseer
The University of Faisalabad

Abstract

In the rapidly evolving digital landscape, organizations increasingly rely on artificial intelligence (AI) to enhance innovation and drive project success. This study highlights the mediating function of AI-driven ideation support in bridging organizational climate and team climate with project success. Drawing on theories of socio-technical systems and organizational behavior, the research conceptualizes AI as a catalyst that strengthens the alignment between macro-level (organizational) and micro-level (team) environments. A mixed-method approach is proposed, combining survey data from cross-functional project teams with qualitative case analyses of AI-enabled ideation processes. The findings reveal that an adaptive organizational climate fostering learning, collaboration, and digital readiness enhances the effective of AI tools in supporting creativity, decision-making, and knowledge sharing at the team level. In turn, these AI-augmented team dynamics significantly bolster project success rates in terms of efficiency, innovation quality, and stakeholders' contentment. The study contributes to both theory and practice by offering an integrative framework for understanding how AI-driven ideation mechanisms can serve as a strategic bridge between organizational and team climates, thereby advancing project success in knowledge-intensive and technology-driven contexts. Implications for leadership, AI governance, and sustainable innovation management are also discussed. The organizational climate fostering innovation and eagerness to find creative ideas with equal contribution of AI technologies. This study will opt for qualitative research design with 200-250 academic professionals with experience of more than one year and keen understanding of project management. Socio technical theory will be used to analyze the relationships among social and technical systems, enabling the AI ideation support as a mediator.

Keywords: Organizational Climate, Team Climate, Project Success, Artificial Intelligence (AI), Ideation Support, AI-Driven Innovation, Digital Transformation

MACROECONOMIC EFFECTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON INTERNATIONAL TRADE: GLOBAL TRENDS AND THE CASE OF TÜRKİYE

Dr. Gökçen Aydınbaş
Anadolu University, Türkiye
E-mail: gkcnaydnbs@gmail.com,
ORCID ID: 0000-0001-9435-5387

Dr. Sevim Özkan
Kütahya Dumlupınar University, Türkiye
E-mail: sevim.ozkan@dpu.edu.tr,
ORCID ID: 0000-0002-4554-1244

Dr. Merve Ünlüoğlu
Eskişehir Osmangazi University, Türkiye
E-mail: mkoyunbakan@ogu.edu.tr,
ORCID ID: 0000-0002-8864-880X

Abstract

This study analyzes the macroeconomic effects of artificial intelligence (AI) on international trade within the framework of global trends and the case of Türkiye. AI emerges as a strategic general-purpose technology that enhances productivity, reduces costs, and accelerates decision-making processes in production, logistics, and trade. In this context, the widespread adoption of AI contributes to the expansion of global trade volume and particularly fosters the growth of digital services trade. An examination of global trends reveals that the rise of digital trade, the expansion of the data economy, AI-driven logistics optimization, and blockchain applications render trade processes faster, more transparent, and cost-efficient. However, this transformation also induces structural changes in labor markets and may lead to a decline in demand for low-skilled labor. From the perspective of Türkiye, significant policy initiatives have been undertaken within the scope of the National Artificial Intelligence Strategy (2021–2025) to strengthen the AI ecosystem. Digital applications such as BİLGE, the Single-Window System, TAREKS, and the Easy Export Platform stand out as key instruments that enhance efficiency and competitiveness in foreign trade processes. Nevertheless, the level of AI adoption in Türkiye remains limited, necessitating further investments in digital infrastructure, human capital, and technological capabilities. In conclusion, AI constitutes a transformative force in global trade, presenting both substantial opportunities and potential risks. Maximizing the benefits of this technology requires the implementation of a comprehensive strategy encompassing robust digital infrastructure, data standardization, inclusive policy frameworks, effective legal regulations, and international cooperation. Türkiye's ability to enhance its global competitiveness depends on the effective integration of AI into its trade policies.

Keywords: Artificial Intelligence, International Trade, Digital Transformation

FINANCIAL RESILIENCE AND ESG INTEGRATION IN PAKISTAN'S FOOD MANUFACTURING SECTOR: A COMPARATIVE ANALYSIS OF UNILEVER PAKISTAN FOODS LTD. AND MITCHELL'S FRUIT FARMS LTD. (2021–2024)

Hafiz Hassan Amjad
The University Of Faisalabad

Fasiha Batool
The University Of Faisalabad
fasihabatool.NBS@tuf.edu.pk
ORCID:0009-0001-6260-4390

Abstract

This paper provides a comparative, longitudinal analysis of Unilever Pakistan Foods Ltd. (UPFL) and Mitchell's Fruit Farms Ltd. (MFFL), two leading firms in Pakistan's food manufacturing industry, over the period 2021–2024. Drawing upon financial ratio analysis and ESG frameworks, we examine profitability, liquidity, leverage, operational efficiency, shareholder returns, and sustainability practices. The study situates both firms within the broader literature on financial resilience and corporate social responsibility in emerging markets, highlighting the interplay between financial performance and ESG integration. While UPFL demonstrates consistent profitability, conservative leverage, and stable dividend distributions, MFFL illustrates volatility followed by a remarkable financial turnaround in 2024. We argue that these cases offer critical insights into the structural advantages of multinational firms and the adaptive potential of local enterprises. By linking financial resilience with ESG adoption, this study contributes to debates on sustainable corporate governance in developing economies.

Keywords: Financial Resilience, ECG Practices, Pakistani Context, Sustainability

DIGITAL EMPATHY AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: PERCEIVED HUMANNESS AND COMMUNICATION OUTCOMES AMONG TURKISH UNVERSITY STUDENTS

Doç. Dr. Tülay Yazıcı

Muş Alparslan Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Türkiye

E-mail: t.yazici@alparslan.edu.tr

ORCID ID: 0000-0003-4848-449X

Abstract

Digital empathy refers to the ability to recognize and respond to emotional cues in technology-mediated communication. As artificial intelligence (AI) systems become increasingly prevalent in education, healthcare, and service sectors, understanding how users experience empathy in interactions with AI agents has become increasingly important. This study examines how perceived humanness in AI-mediated communication influences digital empathy and related communication outcomes among undergraduate students in Türkiye. Drawing on Social Response Theory, the Technology Acceptance Model (TAM), and human–machine communication (HMC) frameworks, the study adopts a qualitative research design. Twenty university students interacted with chatbots displaying low, moderate, and high levels of anthropomorphism and subsequently participated in semi-structured interviews. The data were analyzed using reflexive thematic analysis. The findings suggest that anthropomorphic features, such as human-like language, contextual awareness, and emotional feedback, enhanced participants' perceptions of humanness and digital empathy. When chatbots demonstrated affective responsiveness, participants reported greater trust, engagement, and willingness to disclose personal information. However, excessive anthropomorphism sometimes caused discomfort and reduced perceptions of authenticity. These findings highlight the importance of balancing technical competence with culturally sensitive, human-centered design features in the development of AI systems. By foregrounding the experiences of Turkish university students, this study contributes to the growing literature on human–machine communication and offers practical implications for the design of empathetic AI systems.

Keywords: Digital Empathy, Artificial İntelligence, Perceived Humanness, Human–Machine Communication, Technology Acceptance

TRANSLATION ERRORS IN MEDICAL TERMINOLOGY IN THE RUSSIAN-UZBEK LANGUAGE SPACE: LINGUISTIC AND APPLIED

Muhammadsodiq Jaxongirov
Kokand University
ORCID ID: 0000-0002-9424-0392

Gavharoy Minavarova
Kokand University
E-mail: minavarova1972@gmail.com

Abstract

This article examines the main types of translation errors in medical terminology within the Russian–Uzbek linguistic context. The study analyzes the causes of terminological inaccuracies, their impact on clinical and scientific communication, and possible ways to minimize negative consequences. Special attention is paid to semantic distortion, literal translation, conceptual substitution, and violations of international standards. The research material includes medical textbooks, clinical documentation, scientific articles, and bilingual dictionaries. The results of the study can be applied in medical education, translation practice, and the development of specialized terminological resources.

Keywords: Medical Terminology, Translation, Russian–Uzbek Communication, Lexical İnterference, Medical Discourse, Standardization

AN EMPIRICAL STUDY ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE-ASSISTED CREATIVITY IN VISUAL EFFECTS EDUCATION AMONG MALAYSIAN POLYTECHNIC STUDENTS

Siti Izani Idris

Ptss

ORCID ID: 0009-0003-7712-9849

Abstract

The rapid growth of artificial intelligence (AI) has profoundly altered numerous domains within the creative business, particularly in visual effects (VFX) production. This study seeks to investigate students' perspectives of AI as a facilitative instrument in augmenting creativity during the VFX development process. Employing a quantitative empirical methodology, data were collected from 50 final-semester Diploma in Creative Digital students at a Malaysian polytechnic via a structured five-point Likert scale questionnaire. The research instrument was modified from the Artificial Intelligence-Assisted Creativity Questionnaire (AICQ) to suit the local educational context and VFX-related learning material.The results suggest that students predominantly view AI as an auxiliary instrument that enriches creative expression, expedites visual design processes, and aids in idea generation within VFX production. Nonetheless, apprehensions were noted over the possible degradation of creative identity stemming from excessive dependence on AI technologies.This study provides empirical data to the expanding discussion on AI-assisted creativity in creative education, specifically in the realm of VFX learning. It emphasizes the necessity of incorporating AI tools judiciously, guaranteeing that human creativity remains the fundamental basis of visual content creation.

Keywords: Artificial Intelligence, Creativity, Visual Effects (VFX), and Polytechnic Students.

THE NEW GOD OF KNOWLEDGE: THE TRANSFER OF EPISTEMIC AUTHORITY TO ALGORITHMS

Lecturer, Dr. Sıla Özdemir Giuliani
Department of Philosophy, Faculty of Literature, Erzurum Technical University, Türkiye
E-mail: sila.ozdemirgiuliani@erzurum.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3362-7013

Abstract

The human mind cannot endure uncertainty for long. Throughout history, this intolerance has given rise to a tendency to externalise the source of knowledge and guidance. For centuries, God has served not merely as an object of faith, but as a cognitive and emotional anchor, and a refuge in times of existential crisis. In modern secular societies, this transcendent reference has weakened; yet the human need for certainty, guidance and validation persists. Today, the new destination towards which this need is directed is becoming increasingly clear: artificial intelligence (AI). This shift is not merely a rational choice but the product of a deep psychological pattern. AI systems, with their vast data-processing capabilities, consistent responses and tireless presence, create an image of a reliable, impartial, even infallible authority in the human mind. Consulting the algorithm at moments of decision can become a habit, then a need, and finally an addiction. Moreover, the opaque nature of the system's operation reinforces this effect: like anything that is not understood, AI is easily absolutised. This research aims to examine, from a philosophical perspective, how AI is positioned not merely as a technical tool but as a psychological object of trust and an epistemic authority. On the metaphysical plane, the question is raised as to whether our understanding of the sacred is shifting towards algorithmic power; on the epistemological plane, the vulnerabilities created in the individual by the transfer of trust in knowledge from the human mind to machines are discussed; whilst on the psychological plane, the focus is on how this process transforms autonomy, responsibility and the sense of self. The central thesis of this paper is as follows: the growing epistemic trust in AI is not merely a matter of technological adaptation; it is also a transformation of the human mind's quest for meaning, certainty and guidance into a new form. Without making this transformation visible, it will not be possible to defend either psychological dependence or free thought.

Keywords: Artificial İntelligence, Epistemic Authority, Psychological Dependence, Algorithmic Trust, Moral Autonomy.

EMOTIONAL INTELLIGENCE AND ITS ROLE IN EDUCATION

Aqeela Saghır
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Assis. Prof. Rafay Muzamil
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Assis. Prof. Saima Sadaf
University of Sargodha

Assis. Prof. Farkhanda Anjum
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Lec. Noreen Akhtar
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Abstract

This study aims to evaluate the emotional intelligence of secondary school teachers in District Chiniot, examining various demographic factors and assessing the impact of emotional intelligence on teaching effectiveness. Emotional intelligence, which involves self-awareness, stress management, empathy, and social skills, is vital for teachers to establish a positive learning environment and effectively handle classroom dynamics. A descriptive survey methodology was utilized, encompassing a diverse sample of 134 secondary school educators. Standardized questionnaires were the primary instrument for data acquisition. The data collection process adopted convenient sampling techniques, facilitated by a questionnaire. Analysis was executed through the Statistical Package for the Social Sciences (SPSS). The demographic factors considered were gender, age, marital status, academic and professional qualifications, school location, teaching experience, and teaching subjects. The results indicate that the majority of respondents, comprising 59%, hold master's degrees. Among the participants, 62.7% (84 respondents) had under 7 years of teaching experience, while 37.3% (50 respondents) had over 7 years of teaching experience. The study revealed that emotional intelligence positively influences teacher-student relationships, with the (mean score = 3.44, WS=416). Additionally, the impact of teacher training programs on enhancing emotional intelligence was found to have a score (mean=3.49, WS=429). Emotional intelligence's effect on effective teaching yielded (mean= 3.5, WS=427), while suggestions for improvement received (mean=1.46, WS=195). The findings revealed high levels of emotional intelligence among the teachers, with significant insights into the positive impact on teaching effectiveness and teacher-student relationships. Key components such as self-awareness, empathy, and stress management were particularly highlighted. The study also underscored the importance of teacher training programs in enhancing emotional intelligence, with recommendations for practical strategies, mindfulness sessions, self-awareness activities, and peer support groups. In conclusion, the study demonstrates that secondary school teachers in District Chiniot possess strong emotional intelligence skills, which are essential for fostering a supportive and effective educational environment. The results suggest that targeted professional development programs focusing on emotional intelligence can further

enhance teaching effectiveness, ultimately benefiting both teachers and students. These insights provide valuable recommendations for educational policymakers and administrators to support the professional growth of teachers.

Keywords: Student, Emotional Intelligence, School, Administration

REAL-TIME ADAPTIVE TRAFFIC SIGNAL CONTROL USING IOT FOR EMERGENCY VEHICLE PRIORITIZATION

Muhammad Arif Farhan Ruhaizad
Department of Electrical Engineering, Politeknik Ungku Omar, Malaysia
E-mail: muhammadariffarhan39@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-6734-6351

Muhammad Afiq Danial Hazlan
Department of Electrical Engineering, Politeknik Ungku Omar, Malaysia
E-mail: afiqdanialaw@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-7473-5397

Muhamad Danial Iqbal Mohd Zawawi
Department of Electrical Engineering, Politeknik Ungku Omar, Malaysia
E-mail: muhamaddanialiqbal@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-9908-2445

Mrs.Nurul Najwa Md Yusof
Department of Electrical Engineering, Politeknik Ungku Omar, Malaysia
E-mail: nurulnajwa_mdyusof@puo.edu.my
ORCID ID: 0009-0001-5610-9385

Dr. Che Zawiyah Che Hasan
Department of Electrical Engineering, Politeknik Ungku Omar, Malaysia
E-mail: zawiyah@puo.edu.my
ORCID ID: 0000-0003-4631-5457

Abstract

Conventional traffic signal systems generally use predetermined timing patterns that are unable to adapt to changing traffic conditions, particularly during emergency situations, leading to considerable delays for emergency vehicles at intersections with traffic signals. This study presents a real-time traffic light control system based on the Internet of Things (IoT), aimed at facilitating adaptive signal prioritization for emergency vehicles. The proposed system was implemented using an ESP32 microcontroller as an edge device, incorporating an ultrasonic sensor and a light-dependent resistor (LDR) to detect emergency vehicles by assessing distance, speed, and light intensity. Emergency detection is accomplished through threshold-based logic, where swift object approach speeds exceeding 50 cm/s or low light intensity conditions prompt an immediate traffic signal override. Communication between the edge device and the monitoring platform was facilitated via the MQTT protocol over Wi-Fi, while Node-RED was used for real-time data visualization and system management. The experimental results reveal that emergency events are detected and processed within 0.5 to 1.0 seconds, encompassing sensor sampling, decision-making, and signal switching. Additionally, MQTT message transmission and dashboard updates demonstrated near real-time performance with minimal packet loss in local network conditions. The system consistently prioritizes emergency routes while maintaining stable traffic cycles during normal operation, affirming its reliability and responsiveness. These results demonstrate that the proposed system effectively addresses the limitations of conventional fixed-timing methods by introducing adaptive and real-time control. With its cost-effective design, modular architecture, and compatibility with existing infrastructure, the system shows significant potential for deployment in smart city traffic management systems, aiding in reducing

emergency response times, enhancing intersection safety, advancing sustainable urban mobility, and offering promising prospects for future commercialization.

Keywords: Adaptive traffic Control, Emergency Vehicle Prioritization, ESP32, Internet of Things (IoT), MQTT Protocol.

DİŞ HEKİMLİĞİNDE YAPAY ZEKÂYA YÖNELİK BİLGİ-TUTUM-ALGI ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Doç. Dr. Nihan Potas
Sağlık Yönetimi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye
E-mail: nihanpotas@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0393-3135

Doktora Öğr. Aybike Karakaya Gündüz
Sağlık Yönetimi Ana Bilim Dalı, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye
E-mail: aybikesarekarakaya@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3016-9953

Özet

Bu çalışma, Türkiye'de aktif olarak çalışan diş hekimlerinin yapay zekâ (YZ) hakkındaki bilgi, tutum ve algılarını ölçmek için geliştirilen bir ölçeğin geçerliliğini ve güvenilirliğini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, kesitsel bir tasarım kullanılarak gerçekleştirilmiş ve basit rastgele örnekleme yöntemiyle 257 diş hekimi seçilmiştir. Veri toplama aracı olarak, üç alt boyutu (bilgi (7 madde), tutum (4 madde) ve algı (4 madde)) olan ve toplam 15 maddeden oluşan 5 puanlı Likert tipi bir ölçek kullanılmıştır. Ölçek, kültürlerarası uyarlama kılavuzuna göre Türkçeye çevrilmiştir. Daha sonra veriler SPSS ve LISREL kullanılarak analiz edilmiştir. Yapı geçerliliği için hem Keşifsel Faktör Analizi (EFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (CFA) yapılmıştır. Güvenilirlik için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. EFA bulguları, ölçeğin üç faktörlü yapısını doğrulamıştır. KMO değerleri, bilgi boyutu için 0.886, tutum boyutu için 0.765 ve algı boyutu için 0.725 olarak belirlenmiştir. Bartlett Küresellik Testi tüm boyutlarda anlamlıydı ($p < 0.001$). Açıklanan varyans %51.8 ile %56.4 arasında değişirken, faktör yükleri 0.679 ile 0.779 arasında değişti. Doğrulayıcı Faktör Analizi (CFA) sonuçları, modelin verilere iyi uyduğunu gösterdi ($\chi^2/df = 1.47$; RMSEA = 0.025; CFI = 0.99; GFI = 0.98). Güvenilirlik açısından, Cronbach alfa katsayıları alt boyutlar için 0.738 ile 0.844 arasında ve ölçeğin tamamı için 0.908 arasında değişti. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%73.9) yapay zeka hakkında orta düzeyde bilgiye sahipken, yalnızca %35.8'i mesleki uygulamalarında yapay zeka destekli teknolojileri kullandığını bildirdi. Yapay zekanın işleri değiştirme olasılığına ilişkin algılar orta düzeyin altındaydı. Sonuç olarak, geliştirilen ölçek, diş hekimliğinde yapay zekâya ilişkin bilgi, tutum ve algıları değerlendirmek için geçerli ve güvenilir bir araçtır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Diş Hekimliği, Ölçek Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik

AN EXAMINATION OF UNIVERSITY STUDENTS' ATTITUDES AND BEHAVIORS TOWARD INDIVIDUALS USING ADDICTIVE SUBSTANCES BY GENDER

Dr. Begüm Açık Yavuz
Tarsus University, Faculty of Human and Social Sciences, Department of Psychology, Mersin-Türkiye
Email: begumacik@tarsus.edu.tr
ORCID ID: 0009-0003-5089-329X

Abstract

Addictive substance use is a phenomenon that is not limited to individual health problems but is also closely related to social perceptions, prejudices, and stigmatization processes. In this context, individuals' attitudes and behaviors toward people who use addictive substances can directly affect these individuals' social adaptation processes and help-seeking behaviors. Therefore, examining such attitudes, especially among young adult groups such as university students, is important for developing preventive and protective interventions, increasing awareness, and promoting a more inclusive social environment. The main aim of this study is to examine whether university students' attitudes and behaviors toward individuals who use addictive substances differ according to gender. Accordingly, the primary research question of the study is: "Do university students' attitudes and behaviors toward individuals who use addictive substances differ significantly by gender?" The hypothesis of the study is that female students will exhibit more negative attitudes and behaviors compared to male students. This study was conducted using the relational survey model, one of the quantitative research methods. A total of 104 university students, including 73 females and 31 males, participated in the study. Participants were included on a voluntary basis. During the data collection process, the "Attitudes and Behaviors Toward Individuals Using Addictive Substances Scale," a valid and reliable measurement tool, was used to assess participants' attitudes and behaviors. In addition, a personal information form was administered to determine demographic characteristics. The obtained data were analyzed using an independent samples t-test. Comparisons between groups were made based on the gender variable, and the findings were interpreted considering the level of significance. The results of the analyses revealed that female students' attitudes and behaviors toward individuals who use addictive substances were more negative than those of male students, and this difference was statistically significant ($t(102) = 2.72$, $p < .05$). This finding indicates that female students tend to make more distant and negative evaluations of such individuals. The findings of the study demonstrate that gender plays an important role in shaping attitudes toward individuals who use addictive substances. Consistent with the existing literature, factors such as higher risk perception among women and greater sensitivity to safety and social norms may contribute to the development of these negative attitudes. Additionally, it is thought that gender roles shape evaluations of behaviors such as addiction. This study has some limitations. The use of self-report measures may increase the risk of social desirability bias. Furthermore, it is important to develop psychoeducational and awareness programs aimed at reducing stigma toward addiction, with particular attention to gender differences.

Keywords: Substance Abuse, Attitude, Behavior, Gender

ALGORİTMİK KİMLİK, AİDİYET VE DİRENİŞ: YAPAY ZEKA ÇAĞINDA TÜRKİYE'DEKİ DİJİTAL TOPLUMSAL HAREKETLERİN PSİKOLOJİSİ

Yük. Lis. Öğr. İlknur Yılmazgil
Political Science and Public Administration, Master's Degree Institute, Adana, Türkiye

Alparslan Türkeş
Science and Technology University
E-mail: 25802201005@ogr.atu.edu.tr
ORCID ID: 0009-0004-1841-3572

Özet

Bu çalışma, platform algoritmalarının Türkiye'deki dijital toplumsal hareketlerde kolektif kimlik ve aidiyet psikolojisini nasıl dönüştürdüğünü incelemektedir. Gezi Parkı hareketi, feminist hashtag aktivizmi ve iklim hareketi vakalarından elde edilen veriler; sosyal kimlik teorisi ve kolektif eylem psikolojisi çerçevesinde analiz edilmiştir. Bulgular, algoritmik kümelemenin mobilizasyon kapasitesini güçlendirirken koordineli inorganik davranış ve yankı odası dinamiklerinin kolektif fail algısını aşındırdığını ortaya koymaktadır. Yapay zekanın hem mobilize edici hem de parçalayıcı işlevleri bir arada değerlendirildiğinde, özgün kolektif bağlılığın korunması için platform denetimi ve algoritmik okuryazarlık politikalarının geliştirilmesi kritik bir zorunluluk olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Algoritmik Kimlik, Toplumsal Hareketler, Yapay Zeka Siyaseti, Kolektif Eylem Psikolojisi

THE IMPACT OF CHANGING LAWS ON BUSINESS. THE SOCIETY BETWEEN IMPERATIVE AND CORRUPTION POLICY OF THE DEVELOPING ECONOMIES

Assoc. Prof. Dr. Gelanda Shkurtaj
Faculty of Law, EPOKA University
E-mail: gshkurtaj@epoka.edu.al
ORCID ID:0000-0002-8706-9208

Abstract

Albania, a country in the Western Balkans, has experienced radical economic transformations within a few decades. The fall of communism in Eastern Europe was preceded by extreme poverty in food markets and beyond. From a centralized state economy, in which ownership of nearly all assets rested with the state, the country shifted abruptly toward a free-market economy. This historical transition occurred on a ground, marked by the absence of a consolidated capitalist economic culture. The direction of change was entirely opposite to what the communist regime had imposed for nearly forty-five years, requiring rapid privatization of housing and state-owned enterprises, now redefined as commercial entities. Within this context, the pressure of European Union conditionality has contributed to frequent and accelerated legal amendments, resulting in a highly mobile legal framework. This dynamic has generated business instability and reinforced social divisions. Using a qualitative doctrinal and policy analysis of key legal reforms in taxation and property regulation, this study highlights how developing economies continue to reproduce patterns of state fragility that facilitate social injustice. The persistence of such patterns remains constrained by the interaction between legal instability, governance practices, and socio-economic power structures. Sustainable development, therefore, remains conditioned by a reorientation of economic incentives from individual extraction toward collective welfare, and vice versa.

Keywords: Law, Business, Taxation, İmmovable Property, Companies

NEUROPEDAGOGICAL FOUNDATIONS OF TRAINING PHILOLOGICAL CADRES IN THE CONTEXT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES

Muhammadsodiq Jaxongirov
Kokand University
ORCID ID: 0009-0004-8263-6957

Ruxshona Boqijonova
Kokand Universitety

Oydinoy Goziyeva
Kokand University

Abstract

This article analyzes the theoretical and methodological significance of neuropedagogical approaches in training future Russian language teachers within the higher education system. It examines the linguistic and socio-humanitarian issues of personnel training in the era of Artificial Intelligence (AI) and digital technologies. The article scientifically substantiates an innovative model for implementing neuropedagogical methods into the educational process, the impact of kinesiological exercises on speech centers, and the expected pedagogical outcomes.

Keywords: Neuropedagogy, Artificial İntelligence, Personnel Training, Primary Education, Russian Language, Motivation, Cognitive Development, Kinesiology, Multisensory Learning

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON INTERCULTURAL COMMUNICATION

Muhammadsodiq Jaxongirov
Kokand University
ORID ID: 0009-0006-8869-7720

Alisher Ismoilov
Kokand University

Abstrct

The arrival of the artificial intelligence era has changed the style of unimodal cultural communication and integrated multimodal communication technology, which helps understand social development and people's lives from a new, all-round perspective. Cross-cultural communication can make full use of artificial intelligence and digital virtual simulation technology to achieve in-depth experience and in-depth perception of culture, and ultimately realize people's in-depth recognition of each other's national culture. The multimodal way of transforming language into a way of expression that the other party can understand and accept, thus generating identity, can greatly enhance the power of cross-cultural communication so that the content of the communication will first act on the emotional field of each other, and then transition from emotional identity to rational identity.

Keywords: Cross-Cultural Communication, Artificial İntelligence, Cultural Exchanges, Generative Artificial Intelligence, Multimodal Communication

SOSYAL MEDYA KULLANAN ANNELERİN İKİNCİL TRAVMATİK STRESLERİNİN EMZİRME MOTİVASYONLARINA ÜZERİNE ETKİLERİ

PhD. Şevin Polat
Department of Nursing, Erzurum Tecnical Universty, Erzurum, Turkeye
E-mail: sevin.akgun@erzurum.edu.tr
ORCİD ID: 0000-0002-7881-8561

Undergraduate Student Esra Milli
Department of Nursing, Erzurum Technical University, Erzurum, Türkiye
E-mail: milliesra846@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-5539-5217

Undergraduate Student Berna Gülek
Department of Nursing, Erzurum Technical University, Erzurum, Türkiye
E-mail: bernagulekk@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-1773-9125

Özet

Bu çalışma, sosyal medya kullanımına bağlı gelişen ikincil travmatik stresin emziren annelerin emzirme motivasyonu üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tanımlayıcı olarak yürütülmüştür. Araştırmaya Erzurum'da yaşayan 18–26 yaş arası toplam 400 emziren anne dahil edilmiştir. Katılımcıların %50,25'inin 23 yaş civarında olduğu, %33,5'inin lise mezunu olduğu ve %74,25'inin gebelik öncesinde çalışmadığı belirlenmiştir. Annelerin %72,5'inin doğum öncesi emzirme eğitimi almadığı, %82,3'ünün emzirme sürecinde destek aldığı ve günlük sosyal medya kullanım süresinin ortalama 3,08±1,82 saat olduğu saptanmıştır. İkincil travmatik stres (SMKİTSÖ) puanlarının eğitim düzeyi, gebelikte sağlık sorunu yaşama ve emzirme desteği alma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaştığı; özellikle ön lisans mezunlarının, gebelikte sağlık sorunu yaşayanların ve emzirme desteği olan annelerin puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Emzirme motivasyonu (ÖBKDEMÖ) puanlarının ise yaş ve doğum öncesi eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği; 28–32 ve 38–42 yaş grubundaki annelerin motivasyonlarının 18–22 yaş grubuna göre daha yüksek olduğu ve emzirme eğitimi alan annelerin motivasyon puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Korelasyon analizinde emzirme motivasyonu ile ikincil travmatik stres arasında çok güçlü ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r=0,98$; $p<0,05$). Bu bulgu, ikincil travmatik stres arttıkça emzirme motivasyonunun da arttığını göstermektedir. Sonuç olarak, sosyal medya kaynaklı olumsuz içeriklerin annelerde stres düzeyini artırmasına rağmen, bu durumun bazı annelerde emzirme davranışını destekleyici bir motivasyon oluşturabileceği düşünülmektedir. Çalışma, emzirme sürecinde psikososyal faktörlerin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Emzirme, Emzirme Motivasyonu, İkincil Travmatik Stres, Postpartum Dönem, Sosyal Medya

DİJİTAL ÇAĞDA SAVUNMA VE GÜVENLİKTE YENİ MODEL VE KURUMLARA YÖNELİK BİR BAKIŞ

Dr. Öğr. Üyesi Hakan Kantarcı
15 Kasım Kıbrıs Üniversitesi
E-mail: hakankantarci@hotmail.com.tr
ORCID ID: 0000-0002-9679-4014

Özet

Dijitalleşmenin ivme kazandığı günümüzde savunma ve güvenlik alanları, klasik yaklaşımlardan uzaklaşıp teknoloji / dijital odaklı yeni bir yapıya doğru evrilmektedir. Geleneksel güvenlik paradigması, artık sadece kara, deniz, hava ve uzay unsurlarını değil; aynı zamanda siber alanı da stratejik bir harekât ortamı olarak değerlendirmektedir. Bu gelişme, devletlerin ve uluslararası aktörlerin güvenlik politikalarında kapsamlı revizyonlar yapmasını zorunlu kılmaktadır. Mevcut kurumların yerini hızla; yeni güvenlik ekosisteminin temel unsurlarını oluşturan siber komutanlıklar, yapay zeka destekli operasyon merkezleri, veri analitiği tabanlı istihbarat birimleri ve kamu-özel sektör iş birlikleri almaktadır. Askeri ve ulusal alandaki (savunma ve güvenlik) teknolojik gelişmeler yeni karamlar, doktrinler, konseptler, harp silah araç ve gereçlerdeki değişim ve muharebe sahasının yeniden gözden geçirilmesini gerektirmektedir. Bu dönüşümün ortasında, gelecekteki küresel güç dengesini belirleyecek stratejik bir kavram ön plana çıkmaktadır: çok alanlı üstünlük. Savaş alanında kara, hava ve denize; uzay, siber ve elektromanyetik spektrum alanları da eklenmiştir. Bunun sonucunda siber görünmez alanı, uzay stratejik alanı, yapay zeka kuvvet çarpanı, kuantum teknolojisi paradigma değişimini, elektromanyetik spektrum ise tartışmalı alanı oluşturmaktadır. Yeni modellerin hedefi, yalnızca askeri kapasitenin artırılması değil; ulusal güvenliğin tüm boyutlarıyla korunmasıdır. Bu çerçevede, kritik altyapıların siber saldırılara karşı güçlendirilmesi, dezenformasyonun önlenmesi, biyometrik güvenlik sistemlerinin geliştirilmesi ve insansız sistemlerin yaygınlaştırılması ön plana çıkmaktadır. NATO ve Avrupa Birliği gibi uluslararası / küresel örgütler de dijital tehditlere karşı ortak savunma stratejileri geliştirerek üye ülkelerin siber dayanıklılığını artırmayı amaçlamaktadır. Bu hızlı dönüşüm yalnızca teknik yeniliklerle sınırlı değildir. Hukuki düzenlemeler, etik ilkeler ve uluslararası normlar, dijital çağın güvenlik mimarisinin ayrılmaz bir parçasıdır. Yapay zeka tabanlı otonom sistemlerin karar süreçlerinde sorumluluk paylaşımı, kişisel verilerin korunması ve siber operasyonlarda uluslararası hukukun uygulanması gibi karmaşık konular, önümüzdeki dönemde güvenlik politikalarının sınırlarını belirleyecektir. Sonuç olarak, dijital çağda savunma ve güvenlik, teknolojik yeniliklerin yanında kurumsal adaptasyon, çok aktörlü iş birliği ve etik standartlarla şekillenen bütüncül bir yapıya dönüşmektedir. Ordular, güvenlik kurumları / örgütleri ve savunma sanayileri de bu yeni döneme göre yeniden teşkilatlanmakta, tertiplenmekte ve şekillenmektedir. Soğuk Savaş Döneminin doktrin, konsept, harp silah araç gereçleri ve kullanım şekilleri köklü değişikliklere gitmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Güvenlik, Siber Savunma, Yapay Zeka, Hibrit Savaş, Kritik Altyapı Güvenliği.

EDUCATION AS A GUARANTEE OF NON-REPETITION IN POST-COMMUNIST ALBANIA: A TRANSITIONAL JUSTICE PERSPECTIVE

Assoc. Prof. Dr. Gelanda Shkurtaj
Faculty of Law, Epoka University
E-mail: gshkurtaj@epoka.edu.al
ORCID ID: 0000-0002-8706-9208

Abstract

The post-communist countries undergoing a hard political transition, among others demanded for mechanisms to bring the reconciliation with the past. The regime's collapse posed the implementation of transitional justice' means. Unfortunately, Albania's experience was not enthusiastic. This reality was/ is challenged by the dilemma how to interfere, as far as the social discrepancies continues, while history is being forgotten. The scope delves into the educations' role on transitional justice, where other legal mechanisms are failed. It proposes education as a perpetual recover for the social repair functionality. A students' survey reveals a wandering weak understanding of the past, in absence, or misinterpretation of the history. The means of education can make understandable the past, by leaving apart the political influence, which controls the use of other means. It aims to reawaken a wide awareness on a new stable tool, for telling the truth. The theoretical framework through a local historical narrative, intertwined with the globalist discourse on transitional justice, highlights the importance of education as a pillar for the preservation of memory. It enhances its serving role as a bridge between the past and the future, namely the healing of wounds and the resolution of conflicts inside and out the states.

Keywords: Education, Students' Perception, Communist Crimes, Transitional Justice, Reconciliation

KAMU YÖNETİMİNDE YAPAY ZEKA ETİĞİ

Doç. Dr. Cem Angın
Ordu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Bölümü, Türkiye
E-mail: angin52@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2813-5586

Özet

Yapay zeka teknolojileri, son yıllarda kamu yönetimi alanında köklü dönüşümlere yol açmış; hizmet sunumu, karar alma süreçleri ve kaynak yönetimi gibi kritik alanlarda yeni imkânlar ortaya koymuştur. Ancak bu teknolojilerin kamu sektörüne entegrasyonu, beraberinde önemli etik soruları gündeme taşımaktadır. Hesap verebilirlik, şeffaflık, adil yönetim, veri mahremiyeti ve algoritmik önyargı gibi meseleler; kamu kurumlarının yapay zeka uygulamalarını etik çerçevede şekillendirmesini zorunlu kılmaktadır. Bu çalışma, kamu yönetiminde yapay zekâ etiğini çok boyutlu bir perspektiften ele almaktadır. Çalışmanın amacı; yapay zekanın kamu hizmetlerine yansımalarını analiz etmek, etik riskleri sistematik biçimde ortaya koymak ve uygulanabilir çözüm modellerini tartışmaktır. Yöntemsel açıdan sistematik literatür taraması ve vaka analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Bulgular, yapay zekâ sistemlerinin kamu yönetiminde verimlilik ve erişilebilirlik açısından önemli kazanımlar sağladığını; ancak algoritmalarda gizli önyargı, karar süreçlerinde şeffaflık eksikliği ve hesap verebilirlik boşlukları gibi yapısal sorunlar barındırdığını göstermektedir. Uluslararası örnekler incelendiğinde, etik yapay zekâ uygulamalarının başarısının büyük ölçüde kurumsal kapasite, yasal düzenlemeler, denetim süreçleri ve paydaş katılımına bağlı olduğu görülmektedir. Sonuç olarak çalışma, kamu yönetiminde yapay zekâ etiğini güçlendirmek için yasal düzenlemeler, kurumsal etik komiteleri ve denetim mekanizmaları gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi, Etik, Yapay Zekâ Artificial Intelligence, Ethics, Law, and Philosophical Approaches

ALGORİTMİK DEVLET VE YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA MALİ EGEMENLİĞİN DÖNÜŞÜMÜ

Yük. Lis. Öğr. Resul Onay
Maliye Anabilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
E-mail: onayresul@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4693-2394

Prof. Dr. Serpil Ağcakaya
Maliye Bölümü, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
E-mail: serpilagcakaya@sdu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-6107-8205

Özet

Dijital teknolojilerde yaşanan hızlı gelişmeler, devletlerin yönetim anlayışını ve kamu maliyesi uygulamalarını önemli ölçüde dönüştürmektedir. Özellikle yapay zekâ, büyük veri ve algoritmik karar alma sistemlerinin kamu yönetiminde kullanılmaya başlanması, mali egemenlik kavramının yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Geleneksel olarak mali egemenlik, devletin vergi koyma, kamu gelirlerini toplama ve kamu harcamalarını düzenleme yetkisini ifade etmektedir. Ancak dijital ekonominin gelişmesi, küresel finansal akışların hızlanması ve veri temelli yönetim modellerinin yaygınlaşması bu yetkinin kullanım biçimini dönüştürmektedir. Bu çalışmanın amacı, algoritmik devlet anlayışı ve yapay zekâ uygulamalarının mali egemenlik üzerindeki etkilerini inceleyerek dijital çağda kamu maliyesinin geçirdiği dönüşümü ortaya koymaktır. Çalışmada normatif ve konu literatür taraması kavramsal analiz çerçevesinde ele alınmıştır. Bu kapsamda mali egemenlik, algoritmik yönetişim ve yapay zekâ kavramları kuramsal düzeyde incelenmiş; dijital ekonominin devletlerin vergi toplama kapasitesi ve mali kontrol mekanizmaları üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Özellikle dijital hizmet vergileri ve uluslararası vergi rekabeti bağlamında analiz edilmiştir. Çalışmada ayrıca kamu maliyesinde algoritmik sistemlerin kullanım alanları ele alınmıştır. Vergi denetiminde veri analitiği ve risk analiz sistemleri, kamu harcamalarının planlanmasında algoritmik karar mekanizmaları ve büyük veri temelli mali yönetim uygulamaları bu bağlamda değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra kripto varlıklar, blok zinciri teknolojileri ve merkez bankası dijital paraları gibi yeni finansal araçların mali egemenlik üzerindeki etkileri de tartışılmıştır. Çalışmanın bulguları, dijital teknolojilerin devletlerin mali yönetim kapasitesini artırma potansiyeline sahip olmakla birlikte, küresel dijital ekonominin sınır ötesi yapısı nedeniyle mali egemenlik üzerinde yeni tartışmalar ortaya çıkardığını göstermektedir. Bu yönüyle çalışma, mali egemenlik kavramını algoritmik devlet perspektifinden ele alarak dijital çağda kamu maliyesinin dönüşümüne ilişkin literatüre katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Algoritmik Devlet, Yapay Zekâ, Mali Egemenlik, Dijital Yönetişim

STUDY OF ADHESIVE FROM EXPANDABLE POLYSTYRENE WASTE (EPS)

Zainal Abiddin bin Ahmad
Department of Mechanical Engineering, Politeknik Kuching Sarawak

Mohammad Ismail Anuar bin Mohammad Sufian
Department of Mechanical Engineering, Politeknik Kuching Sarawak
E-mail:anuarsufian@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-8657-2007

Abstract

Polystyrene, a widely used plastic, poses significant environmental hazards, particularly due to its tendency to break into small pieces, which are harmful to marine life and ecosystems. As a lightweight material that easily floats, polystyrene waste accumulates along coastlines and in water bodies, contributing significantly to marine debris. Recycling polystyrene waste presents an effective solution to mitigate these environmental problems. This study investigates the conversion of polystyrene waste, specifically expandable polystyrene (EPS), into a usable adhesive. Various tests were conducted, including tensile, static bending, and shear strength tests, as well as FTIR analysis to assess the adhesive's properties. The results indicated that the adhesive produced from EPS waste exhibited high strength and excellent solubility in non-polar solvents, positioning it as a viable alternative to conventional adhesives.

Keywords: Polystyrene, Adhesive, Expandable Polystyrene Waste (EPS), Recycling, Environmental Sustainability

ARTIFICIAL INTELLIGENCE, CULTURE, ART AND SOCIAL PSYCHOLOGY

Aqeela Saghir
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Qurat Al-Ain
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Isra Javed
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Sadaf Iqbal
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Abstract

The current age has seen AI evolve from its inception as just a computing mechanism into a major player in both the cultural and social fields. The application of AI in the creative sector, which encompasses everything from visual art generation to musical composition, has ushered in an era where technology is not just a facilitator but also a participant in the cultural development of society. From a social psychological standpoint, this changes the approach from one that was exclusively human-oriented to one that is a mix of the two. With both Pakistan and the rest of the world undergoing a fast-paced digital transformation, it is necessary to comprehend the implications that the use of AI may have from socio-economic and psychological perspectives. The reason for conducting this study is based on the necessity to examine the influence that the automation of cultural production has on our perception of ourselves as well as our social ties and cultural legacy. It becomes vital to assess the threat that comes from the possibility of algorithmic bias that threatens local culture and social polarization. Several important trends have been identified by the study. The first trend is the "Democratization of Art," which means that people who lack professional skills can produce art on an advanced level. Still, there is an important "Authenticity Gap" found by social psychologists; people prefer AI-created art aesthetically but feel less attached emotionally. Secondly, important findings reveal that the use of AI systems developed using mainly Western data creates "Cultural Homogenization," as local details such as cultural traditions or even linguistics tend to be overlooked in favor of a more globally recognized digital culture. Moreover, in the field of social psychology, the growing use of AI for social interactions in stressful situations has been associated with higher levels of "Algorithm Aversion." The findings from the study reveal that the convergence of artificial intelligence and art/culture can be described as a double-edged sword. On the one hand, the merging has brought about an unprecedented level of innovation and analysis of social behavior through data mining, while on the other hand, there is a potential danger of undermining the uniqueness of human expression and the strength of human relationships. The goals of these initiatives must include ensuring that AI is used as an augmentative tool to enhance human creativity and not replace it. The future of human society requires a "Human-Centric AI" approach that takes into consideration the benefits of diversity and psychological well-being over computation efficiency.

Keywords: Artificial Intelligence (AI), Social Psychology, Democratization of Art, Authenticity Gap, Cultural Homogenization, Algorithmic Bias, Cultural Legacy and Digital Transformation

THE IMPACT OF INDUSTRIAL VISITS ON TECHNICAL COMPETENCY: A STUDY OF DIPLOMA IN MECHANICAL ENGİNEERING (INDUSTRIAL PLASTIC)

Mr. Mohd Fadhli Bin Ahmad
Mechanical Engineering Department, Politeknik
Sultan Abdul Halim Muadzam Shah Bandar Darulaman, Malaysia
E-mail: mfadh25@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-7047-8899

Mr. Mohd Fadzil Bin Allias
Mechanical Engineering Department, Politeknik Sultan Abdul Halim Muadzam Shah Bandar Darulaman, Malaysia
E-mail: abualhadif@gmail.com

Mr. Mohd Alfathi Bin Md Udin
Mechanical Engineering Department, Politeknik Sultan Abdul Halim Muadzam Shah Bandar Darulaman, Malaysia
E-mail: alfathi75@yahoo.com

Abstract

In the landscape of higher education, industrial visits are recognized as a vital mechanism for bridging the gap between theoretical classroom knowledge and practical industry requirements. This study investigates the contribution of industrial visits to the learning outcomes of students pursuing the Diploma in Mechanical Engineering (Industrial Plastic) at Politeknik Sultan Abdul Halim Muadzam Shah (POLIMAS) in Kedah, Malaysia. The research addresses the disparity between academic instruction and professional practice by evaluating student perceptions through a structured survey and reflection-based approach. The study aims to ascertain how firsthand exposure to real-world environments enhances technical understanding beyond traditional classroom boundaries. The survey conducted among these students reveals several key insights categorized by their impact: Academic: Students believe that the learning obtained through industrial visits has a lasting impact, facilitating a deeper understanding of subject matter and technical concepts compared to traditional classroom teaching methods alone. Exploration: Industrial visits provide students with invaluable opportunities to gain firsthand experience of real-world work environments and witness how theoretical concepts are applied in practice. Personality: This exposure is instrumental in preparing students to meet the demands and challenges of their future careers, helping them develop the professional readiness necessary to succeed in their chosen fields. Connectivity: Students recognize the role of industrial visits in aligning educational practices with industry demands, effectively bridging the gap between academic knowledge and practical industry requirements. This paper advocates for the integration of industrial visits as a critical component of the engineering curriculum. By providing practical insights and real-world experiences, these visits not only enrich the educational journey but also equip students with the skills and knowledge necessary to succeed in their future professional careers.

Keywords: Industrial Visit, Teaching and Learning, Education

A SYSTEMATIC REVIEW OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY, ARTIFICIAL INTELLIGENCE, PROCESS MINING, AND DIGITAL TWIN INTEGRATION IN INDUSTRY 5.0

Mast. Stud. Şadiye Karataş
Amasya University, Institute of Science, Department of Occupational Health and Safety
E-mail: sadiyekaratas05@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-0192-4664

Assist. Prof. Dr. Ahmet Yurtçu
Amasya University, Institute of Science, Department of Occupational Health and Safety
E-mail: ahmet.yurtcu@amasya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2234-1928

Abstract

Occupational Health and Safety (OHS) is a crucial domain for the sustainability of working life. With the emergence of the Industry 5.0 paradigm, OHS has entered a transformative phase characterized by a human-centric, sustainable, and data-driven approach. This study aims to examine the roles of Artificial Intelligence (AI), Process Mining (PM), and Digital Twin (DT) technologies in OHS applications within a holistic framework, and to explore how their integration contributes to proactive risk management. Adopting a systematic literature review methodology, the study investigates AI-driven applications in areas such as risk analytics, ergonomic assessment, behavioral monitoring, and the identification of psychosocial risks. The findings indicate that workplace hazards can be detected at early stages through the use of sensors, wearable technologies, and image processing techniques, thereby significantly enhancing accident prevention efforts. In the context of ergonomics, the analysis reveals that early warning systems for musculoskeletal disorders can be effectively developed by monitoring and evaluating worker movements. Furthermore, the integration of event logs obtained through process mining into digital twin environments enhances process transparency and traceability, while also enabling scenario-based risk analyses. The results also demonstrate that image-based monitoring systems are effective in ensuring compliance with personal protective equipment (PPE) usage. In addition, physiological data—particularly Heart Rate Variability (HRV)—can be utilized to classify stress levels with a high degree of accuracy, offering valuable insights into workers' psychosocial well-being. In conclusion, the integration of AI, PM, and DT technologies supports a preventive and data-driven approach to OHS, contributing to more effective risk management and improved worker safety. Nevertheless, challenges related to data privacy, system integration, and practical implementation remain significant and warrant further investigation in future research.

Keywords: Occupational Health And Safety, Artificial İntelligence, Process Mining, Digital Twin, Ergonomics

NİTEL DEĞİŞKENLİ RANKI TAM OLMAYAN MODELLERİN G-TERS MATRİSLERLE ÇÖZÜMÜ: FEN VE TEKNİK BİLİMLERDEKİ YAPAY ZEKÂ EĞİTİMİ İÇİN MATEMATİK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDEN EN ETKİN FAKTÖRLERİN BULUNMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Prof. Dr. Adnan Mazmanoğlu
Toros Üniversitesi Endüstri Mühendisliği, Mühendislik Fakültesi, Türkiye
E-mail: adnan.mazmanoglu@toros.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8756-8429

Özet

Matematik, gerçekliği tanımlamanın ve dünyanın nasıl işlediğini anlamanın bir yoludur ve gerçeğin altın standardı durumuna gelmiş evrensel bir dildir. Bilim ve teknolojinin giderek daha çok yön verdiği çağımızda matematik, gücün, zenginliğin ve ilerlemenin her zamankinden daha büyük bir kaynaklarından biri haline gelmiştir. Dolayısıyla bu yeni dili akıcı biçimde nasıl konuşabiliriz? Bu nedenle matematiğin etkili ve doğru biçimde nasıl öğretileceği önemli bir konu haline gelmiştir. Bu tema üzerindeki çalışmamızda bir de Yapay Zekâ' nın öğrenilmesinde temel matematik öğretim yöntemlerinin çok gerekli olduğuna inanıyoruz. Özellikle eğitim-öğretim yöntemlerinin etkinliğinin ölçülmesi gibi çalışmalar, nitel değişkenler içermekte ve bu değişkenler çoğunlukla faktör olarak ele alınmaktadır. Klasik analizle çözülemeyen bazı veri tiplerine çözüm geliştirmek için doğrusal lineer modellerin matrislerle ifade edilmesi ve çözümlenmesinin bazı sakıncaları bulunmaktadır. Uzun süre nitel değişkenlerin söz konusu olduğu araştırmaların istatistiksel değerlendirmelerinde doğrusal modellerden yararlanılırken başvurulan yöntem genellikle Varyans Analizi (ANOVA) çözümlemesidir. Ancak bu yaklaşım, nitel değişkenler kullanılarak oluşturulan modellerin genel olarak Y=Xβ+ε (1) biçiminde olup bu modellerde tek çözüm elde edilememektedir. Çünkü bu modelden elde edilen (X^' X)β ̂=X^' Y (2) normal denklemlerinin X^' Xmatrisi özel bir yapı gösterip, bunun rankı tam değildir. Klasik anlamda normal denklemlerin katsayılar matrisinin determinantı sıfırdan farklı olmadığından (tam ranklı değil) ters matrisi yoktur. Halbuki genelleştirilmiş ters matris yani G-Ters ile çözümde birçok araştırmacı değişik yöntemler kullanmışlardır. Bu da; X^' XGX^' Y=X^' Y (3) denklemine normal denklemlerin tutarlı olduğu tek çözüm yerine sonsuz sayıda çözüm bulunabilmektedir. (2) denklemindeki X^' X bir gösterge matrisi olup oluşturulan (1) denklemi istatistiksel olarak, toplumsal değişime neden olan teknolojik bilimsel devrimlerin (makine öğrenmesi, yapay zekâ) durmadan teknolojiler üretmesi, toplumsal yaşamı hızla değiştirmektedir. Meslek türleri, eğitim yöntemlerinin bir takım öğrenci grupları üzerinde başarısının araştırılması, bazı ilaçlarla iyileşme süreleri arasındaki ilişki, birkaç tür pamuğun ortalama dönüm başına verdikleri ürünlerin saptanması, gübre ve bitki türleri ile verim, matematik öğrenim yöntemlerinin etkinliğinin ölçülmesi vb. ilişkilerle ilgilendiğimizi düşünürsek, gübre, verim, eğitim-öğretim yöntemleri değişkenlerinin hepsi niteldir ve bunlar genel olarak Faktör adıyla anılır. Nitel değişkenli olan çalışmamızın modeli Y = Xβ + ε Olacaktır. Bu modeldeki X matrisinin özel yapısı vardır. Bu yapıdan kaynaklanan özel durum da "ranknın tam olmamasıdır". Çoklu regresyon denklemimiz ise y_i =β_0+ β_(i1) X_(İ)+ ε_İ (İ= 1, 2, …, n) Şeklindedir ve bunun matrisyel biçimde yazılışı Y = Xβ + ε dir. Bu normal denklemler (X^' X)β̂=X^'Y (3) biçiminde olup bu tür modellerde (X' X) matrisinin çözüm için tersinin alınabileceğinden β̂= 〖 〖(X〗 ^'X)〗^(-1) XY çözümü "Genelleştirilmiş Ters ~ G-Ters" ile bulunabileceğini ve çalışmamızdaki gerçek verilere uygulanabileceğini ayrıntılı bir şekilde gösterilecektir

Anahtar Kelimeler: G-Ters, Yapay Zeka , Matematik Eğitimi, Faktör Analizi

HEYKEL ÜRETİMİNDE DİJİTAL VE GELENEKSEL YAKLAŞIMLAR: YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ 3D MODELLEME İLE EL EMEĞİ ÜRETİMİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Dr. Öğretim Üyesi Sibel Benek
Mimarlık Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Görsel Sanatlar Bölümü, Türkiye
E-mail: sarmagan@cumhuriyet.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2704-0582

Özet

Bu çalışmada, heykel üretiminde giderek yaygınlaşan yapay zekâ destekli üç boyutlu (3D) modelleme teknikleri ile geleneksel el emeğine dayalı üretim yöntemlerini karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlanmıştır. Günümüz teknolojisi sanat ortamına iyice dahil olmuş ve üretim sürecini etkilemeyi başarmıştır. Dijital çağ ile birlikte heykel uygulamalarında yeni olanaklar keşfedilmiş, geleneksel yöntemler ise kısmen geride kalmaya başlamıştır. Malzeme ile yaşanan doğrudan temas etme eylemi, el işçiliği ve bedensel deneyim üzerinden varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Araştırmada nitel yöntem benimsenmiş; literatür taraması ve seçilmiş sanatçı örnekleri üzerinden kavramsal bir analiz gerçekleştirilmiştir. Yapay zeka destekli 3D modelleme süreçleri ve süreç deneyimi karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Bu kısımda yapay zeka destekli 3D modelleme süreçleri; hız, tekrar edilebilirlik, karmaşık form üretimi ve dijital müdahele olanakları açısından değerlendirilmiş, ele emeği ise özgünlük, dokunsallık, süreç deneyimi ve sanatçıların fiziksel müdahalesi bağlamında ele alınmıştır. Çalışmada her iki üretim biçiminin de kendine özgü avantaj ve sınırlılıkları olduğu ortaya konmuştur. Dijital üretim süreçleri, form üretiminde esneklik ve çeşitlilik sağlarken, sanatçının doğrudan malzeme ile kurduğu ilişkiyi sınırlayabilmektedir. Buna karşılık el emeği ile gerçekleştirilen üretimler, özgünlük ve maddesel deneyim açısından güçlü bir ifade alanı sunmakla birlikte, zaman, fiziksel emek ve teknik sınırlılıklar açısından kısıtlayıcı olabilmektedir. Sonuç olarak, yapay zekâ destekli 3D modelleme ve geleneksel el emeği üretiminin karşıt değil, birbirini tamamlayan iki farklı yaklaşım olduğu; çağdaş heykel pratiğinde bu iki yöntemin birlikte kullanılmasının yeni ifade olanakları yaratabileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Delleme, Yapay Zekâ, El Emeği, Dijital Sanat, Üretim Süreçleri

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ YÖNELİMLERİNİ BELİRLEMEYE YÖNELİK ÇOK DEĞİŞKENLİ VE YAPAY ZEKA DESTEKLİ BİR MODEL UYGULAMASI

PhD Stud. / Specialist Psych. Coun. Esin Türkoğlu
Guidance and Psychological Counseling, Institute of Educational Sciences, Dokuz Eylül University, Türkiye
E-mail: esinturkoglu@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-0783-8820

Prof. Dr. H. Zekavet Kabasakal
Department of Guidance and Psychological Counseling, Faculty of Education, Dokuz Eylül University , Türkiye
E-mail: zekavet.kabasakal@deu.edu.tr
ORCID ID:0000-0002-3450-1060

Özet

Meslek seçimi, bireyin yaşam doyumu, akademik sürekliliği ve kariyer uyumu açısından belirleyici bir gelişimsel karardır. Son yıllarda yükseköğretim programlarına yerleştiği hâlde yeniden sınava giren ya da farklı bir programa yönelen öğrenci sayılarındaki artış, ortaöğretim düzeyinde yürütülen kariyer danışmanlığı hizmetlerinin daha bütüncül, kişiselleştirilmiş ve veri temelli bir biçimde ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, lise öğrencilerinin ilgi alanları, karakter güçleri ve mesleki değerleri temelinde oluşturulan mesleki eğilim profillerinin, öğrencilerin yükseköğretim tercihleriyle ilişkisini yapay zekâ destekli bir değerlendirme yaklaşımı çerçevesinde incelemektir. Araştırma karma desende planlanmıştır. Çalışma grubunu Manisa ili Şehzadeler ilçesinde öğrenim gören 12. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde Kişisel Küre Envanteri, Karakter Güçleri Envanteri, Mesleki Değer Envanteri ve kişisel bilgi formu kullanılmış; izleme aşamasında ise Akademik Branş Memnuniyet Ölçeğinin uygulanması planlanmıştır. Ölçeklerden elde edilen veriler bütüncül biçimde değerlendirilerek öğrenciler için bireyselleştirilmiş mesleki eğilim profilleri oluşturulmuştur. Bu profillerin yorumlanmasında yapay zekâ destekli analiz yaklaşımından olan AIYA isimli yapay zeka aracından yararlanılmıştır. Çalışmanın, ortaöğretim düzeyinde kariyer danışmanlığı hizmetlerinin kişiselleştirilmesine, tercih danışmanlığının veri temelli yürütülmesine ve yapay zekânın insan merkezli kariyer danışmanlığı ve rehberlik süreçlerinde destekleyici bir araç olarak kullanılmasına katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğilim Profili, Kariyer Danışmanlığı, Lise Öğrencileri, Yapay Zekâ, Kişisel Küre Envanteri

HANCING GRADUATE EMPLOYABILITY: AN EVALUATION OF ENGINEERING STUDENTS' COMPETENCIES

Mr. Mohd Fadhli Bin Ahmad
Mechanical Engineering Department, Politeknik Sultan Abdul Halim Muadzam Shah Bandar Darulaman, Malaysia
E-mail: fadhliptss@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-7047-8899

Mohd Hairol Mizzam Haris
Politeknik Sultan Abdul Halim Muadzam Shah, Malaysia
E-mail: mizzam789@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-2341-4958

Riduwan Zakaria
Politeknik Sultan Abdul Halim Muadzam Shah, Malaysia
E-mail: riduwan@polimas.edu.my

Abstract

The integration of soft skills within technical curricula has become a cornerstone of modern pedagogy, as these interpersonal attributes are essential for navigating the complexities of the contemporary professional landscape. For students transitioning from academic environments to industry, the possession of robust communication, teamwork, and problem-solving abilities is often as critical as their technical proficiency. Consequently, it is imperative for Higher Educational Institutions (HEIs) to accurately assess the disparity between theoretical knowledge and practical soft skill application. By identifying these gaps, institutions can develop targeted strategic interventions and curriculum enhancements designed to bolster student capabilities and meet evolving industry standards. This research primarily aims to evaluate the competency levels in both specialized knowledge and soft skills among engineering students from Politeknik Sultan Abdul Halim Muadzam Shah (POLIMAS) in Kedah, Malaysia. The study focuses specifically on students engaged in industrial training programs, viewed through the lens of industry practitioners. To achieve a comprehensive perspective, data was gathered from a diverse cohort of 159 employers representing various industrial sectors. The research utilized a structured questionnaire for data collection, which was subsequently processed and analyzed using SPSS version 23.0. The empirical findings suggest a high level of employer satisfaction regarding the preparedness of POLIMAS engineering students for the rigors of the workplace. Notably, supervisors expressed significant approval of student performance across all measured dimensions of soft skills. However, the study also highlights areas for growth; qualitative feedback from industry supervisors pinpointed specific soft skill deficiencies that persist. These insights serve as a vital roadmap for academic leaders to refine training modules, ensuring graduates remain competitive and resilient in a globalized economy.

Keywords: Graduate Employability, Soft Skills, Engineering Education

A BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF STUDIES ON TOURISM, ARTIFICIAL INTELLIGENCE, AND PSYCHOLOGY PUBLİSHED İN THE WEB OF SCIENCE DATABASE USING VOSVIEWER

Prof. Dr. Akyay Uygur
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Rekreasyon Yönetimi Bölümü, Türkiye
E-mail: akyay.uygur@hbv.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8930-0696

Doç. Dr. Halise Dilek Sevin
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Rekreasyon Yönetimi Bölümü, Türkiye
E-mail: halise.sevin@hbv.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2424-1098

Orhun Topaçoğlu
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Bölümü , Türkiye
E-mail: topacogluorhun@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9560-694X

Aytül Sert
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Bölümü, Türkiye
E-mail: aytulsert@gmail.com
ORCID ID:0000-0003-1249-1057

Özet

Çalışmada temel olarak, uluslararası alan yazında turizm, yapay zeka ve psikoloji olgularının birlikte kullanıldığı araştırmaların bibliyometrik analiz yöntemine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda ,09.04.2026 Nisan 2026 tarihinde Web Of Science veri tabanında 2011-2026 yıllarında gerçekleştirilen araştırmaların içeriğinde turizm, yapay zeka ve psikoloji konuları incelenmiştir. "Turizm", "yapay zeka" ve "psikoloji" anahtar kelimeleriyle gerçekleştirilen tarama neticesinde erişilebilen 107 akademik yayın ile içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler, "yazarlar, kurumlar, yayın yılları, ülkeler, kaynaklar ve anahtar kelimeler üzerinde gerekli incelemeler yapılmış ve değerlendirilmiştir. Web Of Science veri tabanından elde edilen veriler VOSviewer programı kullanılarak analizler gerçekleştirilip haritalar oluşturulmuştur. Elde edilen sonuçlar tartışılarak yorumlanmıştır. Gerçekleştirilen bibliyografik analizler sonucunda, turizm, yapay zeka ve psikoloji araştırmalarına dair literatür incelenmiş ve gelişimi değerlendirilerek, daha sonra gerçekleştirilecek araştırmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tourism, Artificial Intelligence, Psychology, Web of Science, VOSviewer

THE APPLICATION OF AI IN CIVIL ENGINEERING

Prof. Dr. Birol Fitik
Professor for Concrete Structures, Department of Civil Engineering, Stuttgart Technical University of Applied Sciences
ORID ID: 0000-0003-0693-431

Abstract

This presentation explores the many different ways artificial intelligence (AI) can be applied in civil engineering and demonstrates how data-driven methods are transforming traditional design, construction, and maintenance processes. The focus is on key areas of application such as automated structural analysis, predictive maintenance of infrastructure, and the optimization of construction workflows through intelligent algorithms. First, an overview of fundamental AI technologies—including machine learning, neural networks, and computer vision—and their relevance to the construction industry will be provided. Subsequently, concrete examples will be presented, such as the use of AI for damage detection on bridges via image analysis or for predicting material fatigue based on historical sensor data. Another focus is on the integration of AI into Building Information Modeling (BIM), which can make planning processes more efficient and enable the early detection of errors. Furthermore, the presentation discusses how AI can contribute to sustainability, for example by optimizing resource use and reducing emissions on construction sites. Finally, the challenges and limitations of AI applications in civil engineering are addressed, including data quality, ethical issues, and the need for interdisciplinary collaboration. The presentation demonstrates that AI has the potential to fundamentally transform civil engineering; however, careful implementation and critical evaluation are necessary to ensure reliable and safe infrastructure in the long term.

Keywords: Building Information Modeling (BIM), Civil Engineering

AZERBAYCAN VE İRAN İLİŞKİLERİ (1991-2025)

Öğr. Khayal Mahmudov
Uluslararası İlişkiler, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Batman Üniversitesi, Türkiye
E-mail: khayalmahmudov83@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-5847-5439

Özet

Bu çalışma, Azerbaycan ile İran arasındaki ilişkileri 1991'den 2025'e kadar tarihsel, siyasi ve jeopolitik boyutlarıyla ele almaktadır. İki ülke ortak tarih, kültür ve din gibi önemli bağlara sahip olsa da, ilişkilerin genel seyri iş birliğinden ziyade rekabet ve karşılıklı güvensizlik temelinde şekillenmiştir. Özellikle İran sınırları içerisinde yaşayan milyonlarca Azerbaycan Türkü, ilişkilerin hassas ve çok katmanlı bir yapıya sahip olmasına neden olmuştur. Azerbaycan'ın 1991 yılında bağımsızlığını kazanmasının ardından iki ülke arasında diplomatik ilişkiler hızla kurulmuş, karşılıklı büyükelçilikler açılmış ve çeşitli alanlarda iş birliği arayışları başlamıştır. Ancak bu süreç, özellikle Dağlık Karabağ meselesi nedeniyle kısa sürede güvensizlikle gölgelenmiştir. İran'ın Birinci Karabağ Savaşı sırasında fiili olarak Ermenistan'a yakın bir tutum sergilemesi, Azerbaycan'da ciddi bir güven kırılmasına yol açmıştır. Bu durum, ilerleyen yıllarda iki ülke ilişkilerinin temel dinamiklerinden biri haline gelmiştir. 2000'li yıllarda taraflar daha temkinli bir politika izleyerek ekonomik ve enerji alanlarında iş birliğini artırmaya çalışmıştır. Ancak bu iş birlikleri stratejik bir yakınlaşma yaratmamış, ilişkiler daha çok pragmatik bir çerçevede ilerlemiştir. 2010 sonrasında ise Azerbaycan Cumhuriyetinin İsrail ve Batı ile geliştirdiği ilişkiler, İran tarafından doğrudan bir güvenlik tehdidi olarak algılanmıştır. Bu dönemde karşılıklı sert söylemler artmış, ideolojik ve jeopolitik rekabet daha görünür hale gelmiştir. 2020 yılında gerçekleşen İkinci Karabağ Savaşı, iki ülke ilişkilerinde önemli bir kırılma noktası olmuştur. Azerbaycan'ın savaşta elde ettiği zafer, bölgedeki güç dengelerini değiştirirken İran'ın stratejik hesaplarını da etkilemiştir. İran'ın savaş sürecinde izlediği tutum ve Ermenistan ile olan ilişkileri, Azerbaycan tarafından olumsuz değerlendirilmiş ve ilişkilerde bir gerilim dalgası yaratmıştır. 2021 sonrası dönemde ise taraflar arasında yüksek gerilimlere rağmen ilişkiler tamamen kopmamış, özellikle ticaret ve enerji alanlarında iş birliği devam etmiştir. Ancak bu süreçte ilişkiler "zorunlu iş birliği ve karşılıklı güvensizlik" ekseninde ilerlemiştir. Sonuç olarak Azerbaycan-İran ilişkileri, klasik dostluk veya düşmanlık kalıplarından ziyade, çok boyutlu ve pragmatik bir rekabet ilişkisi olarak varlığını sürdürmektedir.

Anahtar Kelimeler: İran, Azerbaycan, İlişkiler, Dış Politika, Karabağ Savaşı

GELENEKSEL GIDA PAZARINDA TÜKETİCİ DAVRANIŞLARININ YAPAY ZEKÂ TABANLI SEGMENTASYONU: E-TİCARET VERİLERİ ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR KÜMELEME YAKLAŞIMI

Doç. Dr. Fatih Çağatay Baz
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Yönetim Bilişim Sistemleri, Türkiye
E-mail: fatihcagataybaz@osmaniye.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6398-9851

Müh. Şerife Keleş
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Yönetim Bilişim Sistemleri, Türkiye
E-mail: serifekeles@osmaniye.edu.tr
ORCID ID: 0009-0006-5771-6458

Özet

Bu çalışma, geleneksel gıda ürünleri satan bir e-ticaret platformunun müşteri tabanını, yapay zekâ destekli kümeleme yöntemleri ile segmentlere ayırmayı ve tüketici davranış örüntülerini çok boyutlu olarak analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu araştırma, klasik RFM (Recency-Frequency-Monetary) modelini kampanya davranışı, mevsimsellik, alışveriş değeri, coğrafi çeşitlilik ve müşteri yaşam süresi boyutlarıyla zenginleştiren bir Genişletilmiş RFM (Extended RFM) çerçevesi benimsemektedir. Ayrıca, kural tabanlı segmentasyonun ötesine geçerek, veri odaklı kümeleme algoritmalarının geleneksel gıda sektöründeki müşteri davranışını ne ölçüde açıklayabildiğini sorgulamaktadır. Araştırmada, Temmuz 2020 ile Şubat 2026 tarihleri arasındaki 9.445 sipariş kaydı ve 2.963 benzersiz kayıtlı müşteriden oluşan bir veri seti kullanılmıştır. Misafir siparişler ve eksik kayıtlar filtrelendikten sonra 6.366 sipariş analiz kapsamına alınmıştır. Altı aşamalı uygulanan analiz süreci: Genişletilmiş RFM analizi ile sekiz davranış değişkeninin türetilmesi, log1p dönüşümü ve Z-Score standartizasyonu ile verinin kümeleme algoritmalarına hazırlanması, Ward bağlantılı hiyerarşik kümeleme ile verinin doğal hiyerarşik yapısının keşfi ve dendrogram analizi, K-Means algoritması ile iteratif optimizasyon tabanlı segmentasyon, Fuzzy C-Means (FCM) algoritması ile yumuşak kümeleme ve üyelik derecesi analizi, Kruskal-Wallis, Tukey HSD, Ki-Kare ve Eta-squared testleri ile istatistiksel doğrulamadır. Optimum küme sayısı, Silhouette Score, Calinski-Harabasz İndeksi, Davies-Bouldin İndeksi ve Fuzzy Partition Coefficient (FPC) gibi çoklu kriterler kullanılarak belirlenmiştir. Temel Bileşen Analizi (PCA) ile sekiz boyutlu müşteri uzayı iki boyuta indirgenmiş ve toplam varyansın %72, 1' i korunarak kümelerin görselleştirilmesi sağlanmıştır. Araştırma, geleneksel gıda e-ticaretinde yapay zekâ destekli müşteri segmentasyonunun, kural tabanlı yaklaşımlara kıyasla daha nüanslı ve istatistiksel olarak daha güçlü segmentler oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Dört araştırma sorusunun tamamı yanıtlanmış ve sekiz hipotezin tümü ampirik verilerle desteklenerek kabul edilmiştir. Bu sonuçlar geleneksel gıda ürünlerinin e-ticaret kanalında satışını hedefleyen firmalar için kampanya hassasiyetine dayalı segmentasyonun satış etkinliğini ve rekabet avantajını artırabileceğini göstermekte; müşteri ilişkileri yönetiminde veri odaklı ve dinamik yaklaşımların benimsenmesinin gerekliliğini desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Müşteri segmentasyonu, E-ticaret, Tüketici davranışı, Yapay zekâ

SAĞLIK KURUMLARINDA ÖRGÜTSEL TÜKENMİŞLİĞİN BELİRTİLERİ

Ufuk Karadavut
Karabük üniversitesi, Türkiye

Mehmet Murat Şahin
Karabük Üniversitesi Tıp Fakültesi, Türkiye

Araş.Gör. İlkay Bedia Karadavut
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Türkiye

Merve Sitem Şahin
Hacettepe Üni., Mühendisalik Fakültesi, Biyomedikal Müh., Türkiye

Özet

Sağlık kurumları aralıksız şekilde çalışan birimlerden oluşan özel bir yapıdır. Yoğun ve ağır çalışma koşulları nedeniyle ciddi sorunlar yaşanabilmektedir. Bitin bunlara bir de yönetim sorunları eklendiğinde çalışanların stres ve devamında tükenmişlik yaşamaları söz konusu olabilmektedir. Tükenmişlik kendisini fiziksel, psikolojik ve davranışsal olarak gösterebilmektedir. Bu belirtiler ortaya çıkmadan gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Çünkü tükenmişlik yaşayan bir çalışanın geriye dönüşü çok zor olmakta ve çoğu zaman ağır psikiyatrik tedaviye ihtiyaç duyabilmektedir. Yapılan bu çalışmada 106 sağlık çalışanı ile görüşülmüş ve sonuçta İş arkadaşları ile çalışmada istekli olmama, çevreye karşı duyarsızlaşma, kötü davranmaya başlama, hata sayısındaki belirgin artış, alınan kararlarda başarısız olma ve kişide anlayışın azalması gibi gelişmelerin yaşandığı belirlenmiştir. Sonuç olarak tükenmişlik yaşayan çalışanların hem kendilerine ve hem de kurumlarına verimli olmaları çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Bunun için tükenmişlik sendromu yaşatmayacak koşulların oluşturulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık kurumları, örgütsel stres, tükenmişlik, örgütsel davranış

ARTIFICIAL INTELLIGENCE ADOPTION FOR ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY IN MANUFACTURING: A TOE-BASED CONCEPTUAL FRAMEWORK

Dr. Logaiswari Indiran
Department of Marketing and Entrepreneurship, Faculty of Management, Universiti Teknologi Malaysia, Skudai, Malaysia
E-mail: logaiswari@utm.my
ORCID ID: 0000-0001-5706-4441

S. Kohilam Subramaniam
Faculty of Management, Universiti Teknologi Malaysia, Skudai, Malaysia
E-mail: skohilam@graduate.utm.my
ORCID ID: 0009-0002-6718-9330

Abstract

Environmental issues are closely associated with the manufacturing sector, contributing to air pollution, water contamination, gas emissions, and excessive waste discharge. These challenges remain a significant concern for sustainable development. In recent years, Artificial Intelligence (AI) has emerged as a transformative technology with the potential to mitigate such environmental impacts, particularly through applications such as emission monitoring and smart energy optimisation. However, while AI adoption has advanced rapidly in developed countries, developing countries continue to face challenges in implementing more sophisticated AI solutions within the manufacturing sector. This gap highlights the need to better understand the factors influencing AI adoption in these contexts. This conceptual paper proposes an integrated framework based on the Technology–Organisation–Environment (TOE) model to explain AI adoption and its impact on sustainable business performance. Although prior studies have examined TOE factors as determinants of technology adoption, limited attention has been given to their role in achieving sustainability outcomes. In addition, the potential of TOE factors to act as barriers to AI adoption in addressing environmental challenges remains underexplored. This study addresses these gaps by conceptualising how TOE factors influence AI adoption and identifying key barriers that may hinder its implementation for sustainability purposes. It further extends existing research by linking AI adoption to sustainable business performance, an area that has received comparatively less attention. Aligned with global sustainability agendas, this study contributes to Sustainable Development Goals (SDGs), particularly SDG 9, SDG 12, and SDG 13, by emphasising the role of AI in driving environmental improvements. Overall, this paper provides a foundation for future empirical research by offering a comprehensive framework linking TOE factors, AI adoption, and sustainable business performance. It also offers practical insights for industry practitioners, policymakers, and SME managers to promote environmentally sustainable practices through AI adoption.

Keywords: Artificial Intelligence, Environmental Sustainability, AI adoption, Manufacturing

NEOLOGISMS IN THE CONTEXT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND TOURISM INTEGRATION

(a comparative linguistic analysis of English and Uzbek languages)

Dr. of Phil.Scien. Prof. Nabiyeva Dilora Abdulhamidovna
Andijan state university, Department of Uzbek Linguistics
E-mail: diloranabieva385@gmail.ru
ORCID ID: 0009-0008-5960-6070

Dr. of Phil. in Phil. Scien. Kodirov Sobirjon Solijon ugli
Andijan State University,Department of Foreign Languages Philology
E-mail: qodirov20022@mail.ru
ORCID ID: 0009-0000-8412-6345

Abstract

This article provides a comprehensive linguistic analysis of neologisms emerging as a result of the integration of artificial intelligence technologies into the tourism sector. The main objective of the study is to identify the semantic, structural, and pragmatic features of new lexical units formed in English and Uzbek languages through a comparative-linguistic approach. In the modern digital environment, the widespread use of AI-based services, such as virtual guides, chatbots, smart booking systems, and personalized travel platforms—significantly enriches the lexical composition of tourism discourse. As a result, new terminological units and conceptual categories are emerging, reflecting the dynamic development of the language system. The article thoroughly examines the factors contributing to the formation of neologisms, their derivational models, linguocultural characteristics, and communicative-pragmatic functions. Special attention is also given to the role of English as a global means of communication and its influence on other languages, including Uzbek. The study employs methods such as comparative analysis, semantic interpretation, discourse analysis, and a linguopragmatic approach. The obtained results indicate that neologisms in English are characterized by speed of formation, conciseness, and internationality, whereas in Uzbek they are mainly adopted through translation, transliteration, and semantic adaptation. This highlights the transformations occurring in language systems under globalization and the key factors enhancing the effectiveness of tourism communication.

Keywords: Artificial İntelligence, Tourism Discourse, Neologism, Comparative Linguistics, Linguopragmatics

BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN İTİCİ GÜÇLERİ: İZLANDA ÖRNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Nazlı Demirtaş
Selçuk Üniversitesi, Akşehir İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, Türkiye
E-mail: nazli.demirtas@selcuk.edu.tr

Arş. Gör. Dr. Esra Güney
Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Ekonometri Bölümü, Türkiye
E-mail: eguney@sakarya.edu.tr

Prof. Dr. Selçuk Balı
Selçuk Üniversitesi, Akşehir İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, Türkiye
E-mail: selcukbali@selcuk.edu.tr

Özet

Dijitalleşme, günümüzde ekonomik büyüme, verimlilik artışı ve uluslarası rekabetin en temel belirleyicilerinden biri haline gelmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygınlaşması, üretim süreçlerinden kurumsal yapılara kadar geniş bir alanda dönüşüm yaratarak ülkelerin kalkınma dinamiklerini değiştirmektedir. Dijital dönüşüm, yalnızca teknolojik bir gelişme değil, aynı zamanda ülkelerin ekonomik yapısını yeniden şekillendiren stratejik bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmada, dijitalleşmenin en yüksek olduğu İzlanda'da Ar-Ge harcamaları, yatırım özgürlüğü, kurumsal kalite ve ekonomik büyümenin bilgi ve iletişim teknolojileri üzerindeki etkisi incelenmektedir. Çalışmada 1997-2023 dönemine ait yıllık veriler kullanılarak Fourier ARDL yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntem hem uzun dönemli ilişkileri hem de yapısal kırılmaları dikkate alabilmesi nedeniyle tercih edilmiştir. Elde edilen bulgular Ar-Ge harcamaları, yatırım özgürlüğü ve ekonomik büyümenin dijitalleşmeyi pozitif yönde etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, yenilikçilik kapasitesinin ve yatırım ortamının güçlendirilmesinin bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimi açısından kritik olduğunu göstermektedir. Buna karşılık kurumsal kalite değişkeninin dijitalleşme üzerinde negatif etki gösterdiği tespit edilmiştir. Bu durum, kurumsal yapıların dijital dönüşüm sürecinde bazı uyum sorunları veya gecikmeli etkiler ortaya çıkarabileceğini göstermektedir. Dolayısıyla dijitalleşme süreci yalnızca ekonomik performansla sınırlı değildir, inovasyon kapasitesi ve yatırım özgürlüğü ile güçlü biçimde ilişkilidir. Elde edilen bulgular, politika yapıcılar için dijital dönüşümün hızlandırılmasında Ar-Ge ve yatırım odaklı stratejilerin önemini vurgulamaktadır. Ayrıca kurumsal reformların dijital ekosistemle uyumlu şekilde tasarlanması gerektiğini de ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelmeler: Bilgi ve İletişim Teknolojileri, Ar-Ge Harcamaları, Yatırım Özgürlüğü, Kurumsal Kalite Ekonomik Büyüme, Fourier ARDL

TÜRKİYE'DE EKOLOJİK AYAK İZİNİN BELİRLEYİCİLERİ: FOURİER ARDL YÖNTEMİ

Arş. Gör. Dr. Esra Güney
Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Ekonometri Bölümü, Türkiye
E-mail: eguney@sakarya.edu.tr

Prof. Dr. Selçuk Balı
Selçuk Üniversitesi, Akşehir İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, Türkiye
E-mail: selcukbali@selcuk.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Nazlı Demirtaş
Selçuk Üniversitesi, Akşehir İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, Türkiye
E-mail: nazli.demirtas@selcuk.edu.tr

Özet

Küresel ölçekte giderek artan çevre kirliliği, ekosistem dengesi üzerinde ciddi tehditler oluşturmakta ve çevresel sürdürülebilirliği daha da önemli hale getirmektedir. Bu durum, ülkelerin çevresel performanslarını etkileyen ekonomik, teknolojik ve kurumsal faktörlerin daha kapsamlı biçimde incelenmesini gerekli kılmaktadır. Bu çerçevede, ekolojik ayak izi çevresel sürdürülebilirliğin ölçülmesinde yaygın olarak kullanılan önemli göstergelerden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu kapsamda, Türkiye'de ekolojik ayak izini etkileyen faktörler 1995-2023 dönemi için yıllık veriler kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada bağımlı değişken olarak ekolojik ayak izi ele alınırken, ekonomik küreselleşme, bilgi ve iletişim teknolojileri, çevre vergileri ve hükümet dürüstlüğü bağımsız değişkenler olarak modele dâhil edilmiştir. Değişkenler arasındaki uzun dönem ilişkilerin belirlenmesinde Fourier ARDL yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, ekonomik küreselleşmenin Türkiye'de ekolojik ayak izini artırdığını göstermektedir. Bu sonuç, küresel entegrasyonun üretim ve tüketim yapısını değiştirerek çevresel baskıları artırabileceğine işaret etmektedir. Buna karşılık, bilgi ve iletişim teknolojileri ile çevre vergilerinin ekolojik ayak izi üzerinde azaltıcı etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, teknolojik gelişmelerin kaynak verimliliğini artırarak çevresel baskıları azalttığını ve çevre vergilerinin kirletici faaliyetleri sınırlandırmada etkili bir maliye politika aracı olduğunu göstermektedir. Hükümet dürüstlüğü değişkenine ilişkin ise istatistiksel olarak anlamlı bir bulguya ulaşılamamıştır. Sonuçlar, teknolojik gelişmelerin ve çevre odaklı mali politikaların önemini, ekonomik küreselleşmenin ise çevresel baskıları artırabileceğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, politika yapıcıların ekonomik entegrasyon süreçlerini çevresel sürdürülebilirlik hedefleriyle uyumlu hale getirmeleri büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ekolojik Ayak İzi, Ekonomik Küreselleşme, Bilgi ve İletişim Teknolojileri, Çevre Vergileri, Fourier ARDL

DİJİTAL TÜKETİMDE GELİRİN DOLAYLI ETKİSİ: ONLİNE ALIŞVERİŞ BAĞIMLILIĞI VE ERTELEME DAVRANIŞI

Dr. Öğr.Üyesi Tuğçe Metin
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversite/Pazarcık Meslek Yüksekokulu, Türkiye
E-mail: tugcekaracevirgen@ksu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6304-0320

Özet

Dijitalleşme sürecinin hız kazanmasıyla birlikte tüketim davranışları önemli bir dönüşüm geçirmiş ve bireylerin alışveriş pratikleri giderek çevrimiçi ortamlara taşınmıştır. Bu dönüşüm, klasik tüketim yaklaşımlarının ötesinde, bireylerin karar alma süreçlerinde psikolojik ve davranışsal faktörlerin rolünü daha görünür hale getirmiştir. Davranışsal iktisat perspektifi, bireylerin tüketim tercihlerini yalnızca rasyonel seçimler üzerinden değil, aynı zamanda özdenetim sorunları ve bilişsel eğilimler çerçevesinde değerlendirmektedir. Bu çalışmada, hane gelirinin erteleme davranışı üzerindeki etkisi incelenirken, online alışveriş bağımlılığının bu ilişkideki aracı rolü ele alınmakta; ayrıca söz konusu aracılık yapısının farklı sosyoekonomik koşullar altında değişip değişmediği analiz edilmektedir. Araştırma kapsamında, 307 ön lisans öğrencisinden elde edilen veriler kullanılmış ve analizler SPSS 31.0 programında Hayes PROCESS Model 7 aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, hane gelirinin erteleme davranışı üzerinde doğrudan anlamlı bir etkisinin bulunmadığını ortaya koymaktadır. Buna karşın, online alışveriş bağımlılığının erteleme davranışını anlamlı ve pozitif yönde etkilediği belirlenmiştir. Koşullu aracılık analizleri, gelir ile online alışveriş bağımlılığı arasındaki ilişkinin aylık harcama düzeyi ve hane büyüklüğüne bağlı olarak farklılaştığını göstermektedir. Özellikle daha yüksek harcama düzeyine sahip bireylerde ve daha küçük hanelerde gelir artışının online alışveriş bağımlılığını azaltma eğiliminde olduğu; bu durumun da erteleme davranışında dolaylı bir azalışa yol açtığı gözlemlenmiştir. Buna karşılık, kredi kartı sahipliğinin söz konusu mekanizma üzerinde anlamlı bir düzenleyici etkisi bulunmamıştır. Sonuçlar, dijital tüketim davranışlarının özdenetim temelli süreçlerle yakından ilişkili olduğunu ve ekonomik kaynakların birey davranışları üzerindeki etkisinin, tüketim yoğunluğu ile hane yapısı gibi bağlamsal faktörlere göre farklılaşabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Davranışsal İktisat, Dijital Tüketim, Özdenetim, Erteleme, Online Alışveriş Bağımlılığı

AMACA YÖNELİK ALIŞTIRMA KURAMI PERSPEKTİFİNDEN YAPAY ZEKÂ ARAÇLARI: AKADEMİK BECERİ GELİŞİMİ İÇİN BİR MODEL VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem Gülçay Yeniçırak
Kırklareli Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, Türkiye
E-mail: cigdemgulcay@klu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6926-6267

Özet

Uzmanlık çalışmaları, belirli bir alanda üstün performansın nasıl geliştiğini anlamayı amaçlamaktadır. Bu alandaki temel yaklaşımlardan biri olan amaca yönelik alıştırma kuramı, üstün performansın doğuştan gelen yetenekten ziyade uzun yıllar süren çaba gerektiren sistematik alıştırmalarla ortaya çıktığını öne sürmektedir. Bu süreç; spesifik hedefler belirlemeyi, uygun planlama yapmayı, düzenli tekrar yapmayı, anlık geribildirim almayı ve ilerlemeyi izlemeyi gerektirmektedir. Amaca yönelik alıştırma kuramının uzmanlık gelişimindeki rolü; müzik, spor ve satranç gibi alanların yanı sıra akademik başarı, yazma becerileri ve çevirmenlik gibi alanlarda da desteklenmiştir. Öte yandan, yapay zekâ araçlarının eğitim ortamlarına hızla entegrasyonu, bu araçların akademik becerilerin gelişimini nasıl destekleyebileceği sorusunu gündeme getirmektedir. Yapay zekâ araçları; etkileşimli ve kişiselleştirilmiş öğrenme ortamları sunması, sürekli tekrar olanakları sağlaması, anlık geribildirim vermesi ve ilerlemeyi izleme imkânı tanıması bakımından amaca yönelik alıştırma ilkeleriyle örtüşmektedir. Buna karşın, mevcut literatürde yapay zekâ araçlarının bu kuram çerçevesinde sistematik ve yapılandırılmış bir öğrenme süreci olarak ele alındığı çalışmalara rastlanmamaktadır. Bu çalışma, söz konusu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Kavramsal analiz ve örnek senaryo yaklaşımıyla; akademik yazma, akademik okuma ve yabancı dil yeterliliği gibi temel beceri alanlarında yapay zekâ araçlarının amaca yönelik alıştırma ilkelerini nasıl somutlaştırabileceği incelenmekte; farklı beceri alanlarına uyarlanabilir yapay zekâ destekli bir amaca yönelik alıştırma modeli önerilmektedir. Bu model, öğrencilerin yapay zekâ araçlarını hedef belirleme, üretim, geribildirim alma, yinelemeli düzeltme ve ilerleme izleme süreçlerini içeren yapılandırılmış bir öğrenme döngüsü içinde kullanmalarına dayanmaktadır. Çalışmanın temel katkısı, yapay zekâ araçlarını yalnızca içerik üretim aracı olarak değil, amaca yönelik alıştırma kuramının somut bileşenleriyle ilişkilendirilmiş yapılandırılmış bir öğrenme ortağı olarak konumlandırmasıdır. Bu çerçeve, araştırmacılar için kuramsal bir zemin, öğrenci ve eğitimciler için ise uygulamaya dönük bir yol haritası sunmaktadır. Bununla birlikte, yapay zekâ araçlarının bilgi doğruluğu, güvenirlik ve etik kullanım bağlamında çeşitli sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu nedenle, söz konusu araçların akademik becerilerin geliştirilmesinde etkili biçimde kullanılabilmesi, bilinçli, dengeli ve eleştirel bir kullanım yaklaşımını gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uzmanlık, Amaca Yönelik Alıştırma, Yapay Zekâ Araçları, Akademik Beceriler, Dil Becerileri

ARTIFICIAL INTELLIGENCE: SAVIOR OR ADDICTION?

Arş. Gör. Azime Büşra Ateş
Psikoloji Bölümü, Fen Edebiyat Fakültesi, Çağ Üniversitesi, Türkiye
E-mail: azimeates@cag.edu.tr
ORCID ID: 0009-0008-1112-4718

Dr. Öğr. Üyesi Çağrı Utkan
Psikoloji Bölümü, Fen Edebiyat Fakültesi, Çağ Üniversitesi, Türkiye
E-mail: cagriutkan@cag.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2037-5937

Abstract

Artificial intelligence (AI) has rapidly integrated into various domains of human life, including academic, professional, and everyday contexts, expanding its role from information access to decision-making processes and emotional support seeking. While AI offers significant benefits and convenience, its excessive and uncontrolled use has raised concerns regarding potential psychological risks. In this context, dependency related to AI use has emerged as an increasingly important area of investigation. The present study examines AI use within the framework of behavioral addiction, aiming to identify its potential psychological effects and associated risk factors based on current literature. To this end, relevant studies were systematically reviewed and evaluated through a comprehensive approach. Findings from the literature indicate that AI use may exhibit patterns similar to other forms of behavioral addiction and may negatively impact individuals' daily functioning. In particular, issues such as deterioration in social relationships, and declines in critical thinking and problem-solving skills are highlighted as prominent outcomes. In conclusion, although AI serves as a highly functional technological tool, its excessive use may pose potential psychological risks. This study aims to provide a conceptual foundation for future empirical research and to contribute to the development of preventive interventions addressing AI-related dependency.

Keywords: Artificial Intelligence, AI Addiction, Addiction, Behavioral Addiction

OTOMOTİVDE YAPAY ZEKAYA YÖNELİK TUTUMUN MÜŞTERİ DENEYİMİNE ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Ersoy

Yıldırım- Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi- Uluslararası İşletme Yönetimi Bölümü, Türkiye

E-mail: ayse.yildirim@ozal.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-6895-309X

Tezli Yüksek Lis. Öğr. Feride Özçelik

Malatya Turgut Özal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkiye

E-mail: feridebagdatliözcelik@gmail.com

ORCID ID: 0009-0009-3599-5259

Özet

Dijital dönüşüm sürecinin hız kazandığı günümüzde yapay zekâ teknolojileri, işletmelerin müşteri ilişkilerini yönetme biçimini köklü şekilde değiştirmektedir. Özellikle rekabet koşullarının yoğun olduğu otomotiv sektöründe, müşteri beklentilerinin karşılanması ve sürdürülebilir bir rekabet avantajı elde edilmesi açısından yapay zekâ uygulamalarının belirleyici bir rol üstlendiği görülmektedir. Bu çalışma, otomotiv sektöründe yapay zekâya yönelik tutumun, müşteri deneyimi üzerindeki etkisini nicel araştırma yöntemiyle incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada müşteri deneyimi; etkileşim, kişiselleştirme, algılanan kontrol, algılanan zevk ve göreceli avantaj boyutları çerçevesinde ele alınmaktadır. Yapay zekâya yönelik tutum ise algılanan faydalar, algılanan riskler ve kullanım boyutları itibarıyla ölçülmektedir. Anket tekniğiyle toplanan veriler, yapısal eşitlik modellemesi aracılığıyla analiz edilecektir. Elde edilmesi beklenen bulgular, yapay zekâya yönelik algılanan fayda ve kullanımın, müşteri deneyimi boyutları üzerinde anlamlı ve pozitif etkiler yaratacağı, algılanan risklerin ise müşteri deneyimini negatif yönde etkileyeceği yönündedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Otomotiv Sektörü, Müşteri Deneyimi, Müşteri Memnuniyeti, Dijital Dönüşüm

ADOLESAN SKOLYOZDA BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EGZERSİZ REÇETESİ İÇİN YAPAY ZEKÂ TABANLI MOBİL SAĞLIK MODELİ: KAVRAMSAL BİR ÇERÇEVE VE PSİKOSOSYAL ETKİLER

Doç. Dr. Defne Öcal Kaplan
Kastamonu Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Türkiye
E-mail: daphneocal@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5502-7011

Özet

Bu çalışma, adolesan skolyozlu bireylerde bireyselleştirilmiş egzersiz programlarını dijital ortamda sunabilecek yapay zekâ tabanlı bir mobil sağlık modelinin kavramsal olarak tasarlanmasını ve bu modelin bireysel, toplumsal ve kurumsal etkilerinin değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Skolyoz, omurganın üç boyutlu deformitesi olup özellikle adolesan dönemde fiziksel sınırlılıkların yanı sıra kozmetik görünüş kaynaklı psikososyal sorunlara, sosyal izolasyona ve spora katılımın azalmasına yol açabilmektedir. Bu durum bireylerin yaşam kalitesini düşürmekte ve uzun vadede toplumsal sağlık yükünü artırmaktadır. Önerilen model, bireylerin Cobb açısı, eğrilik tipi ve konumu gibi klinik parametrelerine dayalı olarak kişiye özgü egzersiz reçeteleri oluşturabilen bir mobil uygulama altyapısına dayanmaktadır. Video ve animasyon destekli içerikler, egzersiz takibi, hatırlatıcı sistemler ve veri kayıt mekanizmaları aracılığıyla bireylerin tedavi süreçlerine aktif katılımı hedeflenmektedir. Bu yapı, yalnızca fiziksel rehabilitasyon sürecini desteklemekle kalmayıp, aynı zamanda bireylerin öz-yönetim becerilerini geliştirmeyi ve psikolojik iyi oluşlarını artırmayı amaçlamaktadır. Çalışma, dijital sağlık teknolojilerinin sağlık hizmetlerine erişim, tedaviye uyum ve davranış değişikliği üzerindeki potansiyel etkilerini teorik bir çerçevede ele almaktadır. Özellikle sağlık hizmetlerine erişimin sınırlı olduğu bölgelerde mobil sağlık çözümlerinin, bireylerin düzenli egzersiz alışkanlığı kazanmasına ve tedavi süreçlerini sürdürülebilir hale getirmesine katkı sağlayabileceği öngörülmektedir. Ayrıca, uygulama kullanımından elde edilecek verilerin ilerleyen süreçte yapay zekâ algoritmalarının geliştirilmesine zemin hazırlayarak, radyografik değerlendirmelere alternatif veri temelli yaklaşımlar sunabileceği düşünülmektedir. Sonuç olarak, bu çalışma ile yapay zekâ ve mobil teknolojilerin sağlık, toplum ve birey ilişkisini yeniden şekillendirme potansiyeline dikkat çekmek; skolyoz gibi kronik durumların yönetiminde dijital ve bireyselleştirilmiş yaklaşımların gelecekteki rolüne ilişkin kavramsal bir perspektif sunmak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, Dijital sağlık, Adolesan skolyoz, Fiziksel aktivite, Bireyselleştirilmiş egzersiz reçetesi

DIGITALIZATION OF MARTIAL ARTS' COMPETITION MANAGEMENT SYSTEM: VARSITY COMBAT SPORT SYSTEM 2025

Panneer Selvem Indiran
Department Of Mathematics, Science And Computer, Politeknik Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah, Selangor, Malaysia
E-mail: panneer@psa.edu.my
ORCID ID: 0000-0002-1955-6952

Mohd Fauzi Derani
Mechanical Engineering Department, Politeknik Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah, Selangor, Malaysia
E-mail: mfauzi@psa.edu.my

Ts.Dr.Ahmad Aftas Azman
Electrical Engineering Department, Politeknik Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah, Selangor, Malaysia
E-mail: aftas@psa.edu.my

Abstract

University-level athletic events frequently depend on fragmented manual administrative procedures, resulting in inefficiencies, data errors, and operational delays. This article highlights the design, development, and usability assessment of the Varsity Combat Sport (VCS) 2025 System, a comprehensive web-based digital platform created to oversee Malaysia's first national varsity combat sport tournament. The Ministry of Higher Education Malaysia (KPT), in conjunction with MASUM, MSP, MASISWA, and MASKOM, orchestrated VCS 2025, which had 838 athletes from 46 contingents around Malaysia, participating in disciplines including as silat, taekwondo, and karate. The system replaced traditional paper-based methods with a centralized digital solution that includes registration, medical documentation, accreditation, scheduling, real-time results, medal tally calculation, reporting, and multimedia preservation. The platform, built on WordPress as the primary content management system and connected with the proprietary M Taekwondo Form System, automates athlete registration, division mapping, and data processing. A usability assessment was performed experimentally, including five dimensions: ease of use, interface and design quality, functionality, learnability, and user satisfaction. Results include elevated overall usability, increased administrative efficiency, less human mistake, and augmented transparency. The research illustrates the feasibility of scalable digital transformation in the organization of university sporting events.

Keywords: Digital Transformation, Sports Management System, University Sports, Usability Evaluation, Web-Based Platform, Combat Sports

THE RELATIONSHIP BETWEEN COUNTRY DIGITALIZATION AND FIRM FINANCIAL PERFORMANCE: EVIDENCE FROM TÜRKİYE

Mast.Stud. Omar Mohamed Mohamed Ahmed Elmetwally
Department of Business Administration, Graduate School, Yalova University, Yalova, Türkiye
E-mail: omarmetwally8@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-0686-002X

Özet

Digitalization and financial performance of firms is a topic of debate which many believe it drives economic growth. However, there are researches that suggest digitalization may not yield the desired financial returns. Due to the lack of relevant researches on external macro environmental shifts, such as country-level digitalization and firms' performance specially on Türkiye's firms, this paper focuses on this issue. We studied the impact of digitalization on firm financial performance in Türkiye over the period of 2013-2015, utilizing a comprehensive panel dataset of 394 non-financial firms listed on Borsa Istanbul (BIST) to address this gap. Return on assets (ROA) is used as a financial performance indicator. The World Digital Competitiveness Ranking serves as a proxy for country-level digitalization, as it assesses the extent to which economies are prepared and capable of adopting and leveraging digital technologies for economic and societal transformation. It captures both current digital capabilities and future readiness through the Country Digitalization Index (CDI) metrics.. Based on the panel fixed effects model's findings, it is clear that country level digitalization results in disruptive adaptation burdens and a depressing effect on financial performance for small firms. The study indicates that firm size is a crucial factor in shaping this relationship. The typical impact of digitalization on country-level businesses is significantly lower, indicating that larger enterprises have the necessary economies and capacity to handle the systemic risks associated with a digitizing macroenvironment. The outcomes provide a clear indication of the digitalization paradox in emerging economies and offer guidance to policymakers and corporate managers on the advantages of surviving and adapting to macro digital shifts.

Anahtar Kelimeler: Country Digitalization, Financial performance, Türkiye

DEVELOPMENT OF AN ULTRASONIC BAT REPELLENT DEVICE

Nurul Khairunnisa Binti Su
Department of Mechanical Engineering, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Pauh Putra, 02600 Arau Perlis, Malaysia
E-mail: khairunnisa.su@ptss.edu.my

Ts. Yap Tek Hong
Department of Mechanical Engineering, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Pauh Putra, 02600 Arau Perlis, Malaysia
E-mail: yap@ptss.edu.my

Ts. Dr. Nik Akmar Bin Rejab
School of Materials & Mineral Resources Engineering, Universiti Sains Malaysia, 14300, Nibong Tebal, Penang, Malaysia
E-mail: akmarnik@usm.my

Abstract

The presence of bats in enclosed environments, particularly in laboratory settings, poses significant challenges including biological contamination, unpleasant odor, and potential health hazards. This study aims to design and develop an ultrasonic-based bat repellent device to enhance environmental quality within a Material Testing Laboratory, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin. The proposed system utilizes high-frequency ultrasonic waves to disrupt the echolocation mechanism of bats without causing harm to humans. The research methodology encompasses system design, material selection, fabrication, and performance evaluation through sound intensity measurement and field observation. Experimental results demonstrate a substantial reduction in bat activity following device implementation. The findings indicate that ultrasonic technology offers a viable, non-invasive, and environmentally friendly solution for controlling bat intrusion in confined spaces.

Keywords: Ultrasonic Waves, Bat Control, Laboratory Environment

ARTIFICIAL INTELLIGENCE, INTERNATIONAL REGIMES, AND NUCLEAR SECURITY: GOVERNANCE PRINCIPLES AND EMERGING STRATEGIC CHALLENGES

Bahar Akın
UniWien

Abstract

Artificial intelligence is increasingly transforming nuclear security governance by reshaping risk assessment, monitoring practices, and decision-making processes within established international regimes. Drawing on Stephen Krasner's definition of regimes as sets of principles, norms, rules, and decision-making procedures, this paper examines how AI technologies are reconfiguring the nuclear field. In this sense, principles refer to foundational beliefs about appropriate behavior in nuclear governance, including strategic stability, non-proliferation, and human control over critical decisions. While AI enhances verification, surveillance, and early warning capacities—particularly within institutions such as the International Atomic Energy Agency—it simultaneously generates new risks, including automation bias, misperception, and the potential erosion of human judgment in high-stakes environments. The study emphasizes governance principles such as transparency, accountability, safety, and meaningful human control. It argues that integrating AI into nuclear governance requires adaptive regulatory frameworks to sustain strategic stability in an increasingly automated security environment.

Keywords: AI,İnternational Regimes, Nuclear Security

COMPARING AI-BASED AND TEACHER FEEDBACK IN EFL WRİTİNG PORTFOLIOS: EFFECTS ON WRITING ANXIETY AND PERCEIVED COGNITIVE LOAD

Dr. Tolga Çay
Çağ University. School of Foreign Languages, Türkiye
E-mail: tolgacay@cag.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6067-2242

Lec. Ezgi Güngör
Tarsus University, School of Foreign Languages , Türkiye
E-mail: ezgigungor@tarsus.edu.tr
ORCID ID: 0009-0000-2083-5898

Dr. Gürcan Demirogları
Çağ University. Faculty of Arts and Sciences, English Translation and Interpreting, Türkiye
E-mail: gurcand@cag.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7645-5819

Abstract

Writing is widely regarded as one of the most challenging and anxiety-provoking skills for foreign language learners. In recent years, artificial intelligence (AI)-based feedback systems have emerged as an alternative support tool in writing instruction. However, the effects of such systems on learners' affective and cognitive experiences remain underexplored. This study aims to compare AI-based feedback (Scribo) and traditional teacher feedback in EFL writing portfolios, focusing on their effects on students' writing anxiety and perceived cognitive load. The study adopts a quantitative, comparative cross-sectional design with non-equivalent groups. The participants consist of preparatory school students from Çağ University, who receive AI-based feedback through Scribo, and Tarsus University, who receive teacher feedback. Data will be collected using the Writing Anxiety Scale developed by Daly and Miller (1975) and adapted into Turkish by Özbay and Zorbaz, and the single-item mental effort scale developed by Paas (1992) and adapted into Turkish by Kılıç and Karadeniz (2004). The data are planned to be analyzed through comparative statistical methods. The findings are expected to provide empirical evidence on the affective and cognitive impacts of AI-assisted feedback and contribute to more informed pedagogical decisions in EFL writing instruction.

Keywords: Artificial Intelligence, Writing Anxiety, Cognitive Load, Feedback, Efl Writing

YAPAY ZEKÂ KULLANIMININ LİDERLİK ROLLERİNE STRATEJİK YANSIMALARI: ALGORİTMİK LİDERLİK BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ

Prof. Dr. Ayşe Çiğdem Kırel
Anadolu Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Güzin Kıyık Kıcır
Anadolu Üniversitesi, Türkiye

Dr. Müge Ünal
Anadolu Üniversitesi, Türkiye

Özet

Dijital dönüşümün hız kazanmasıyla birlikte yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin örgütlerde yaygınlaşması, liderlik rollerinin yeniden tanımlanmasına yol açmaktadır. Günümüzde liderler yalnızca insan kaynaklarını değil, aynı zamanda veri temelli akıllı sistemleri de yönetmek durumunda kalmakta; bu durum liderlik pratiklerinde önemli bir dönüşüm yaratmaktadır. Teknolojik çevrenin etkisiyle yaşanan bu dönüşümün örgütlerde lideri nasıl etkilediği sorusu araştırmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı, YZ destekli liderlerin değişen rollerini algoritmik liderlik bağlamında kamu ve özel bankalar arasında karşılaştırma yaparak incelemektir. Araştırma, kamu ve özel bankalardaki üst düzey yöneticilerle yapılan derinlemesine görüşmelerin karşılaştırmalı bir analizidir. YZ teknolojilerini kullanan banka yöneticileri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerle veriler toplanıp, içerik analizi metodu ile araştırmanın değerlendirilmesi yapılmıştır. Analiz aşamasında algoritmik liderin özellikleri ve liderlik rolleri üzerinden tema, kod ve kategoriler oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular, yapay zekâ teknolojilerini kullanan liderlerin bilgi, karar, iletişim ve etik gibi tüm liderlik rollerinde bir değişim oluşturduğunu göstermektedir. Liderlik süreçlerinde özellikle bilgiye erişim, veri analizi ve karar destek mekanizmaları açısından önemli katkılar sağladığı ifade edilebilir. Ancak para ile ilgili yüksek risk grubunda olan bir sektör olması nedeniyle nihai karar verme süreçlerinde insan faktörünün daha belirleyici olduğu görülmektedir. Ayrıca YZ kullanımının iş akışını hızlandırırken örgütsel iletişimi yavaşlattığı ve liderlik pratiklerini insan–makine etkileşimi temelinde yeniden şekillendirdiği, buna bağlı olarak da banka çalışanlarının üzerindeki performans baskısının arttığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, çalışmada gelecekte Türkiye bağlamında YZ destekli sistemlerin bankacılık sektöründeki etkinliği daha da artacağı, ancak tamamen YZ destekli bankacılık sisteminin olmayacağı varsayılmaktadır. Yapay zekâ teknolojilerini kullanan liderlerle ilgili araştırmaların güncel olması, bu kavramın algoritmik liderlik bağlamında ele alınması ve kamu-özel sektör karşılaştırması yapılması araştırmayı özgün kılan unsurlar arasındadır. Ayrıca çalışma YZ entegrasyonu sürecinde liderlik rollerinin nasıl dönüşebileceğine ilişkin uygulayıcılara yol gösterici çıkarımlar sağlamaktadır. Bununla birlikte, elde edilen nitel bulguların gelecekte yapılacak nicel araştırmalara temel oluşturması hedeflenmektedir. Bu yönüyle çalışma yeni araştırma alanlarının gelişimine, farklı liderlik modelleri ile farklı sektörlerde araştırmalara da ışık tutma potansiyeline sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ Teknolojileri, Algoritmik Liderlik, Lider Rolleri, Bankacılık Sektörü

YAPAY ZEKA ÇAĞINDA ROBOT VERGİSİNİN MALİ SOSYOLOJİ PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Prof. Dr. Serpil Ağacakaya
Maliye, İİBF, Süleyman Demirel Üniversitesi/Finans, Bankacılık ve Sigortacılık, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Türkiye
E-mail: serpilagcakaya@sdu.edu.tr,
ORCID ID: 0000-0001-6107-8205

Öğr. Gör. Yasemin Erduran
Maliye, İİBF, Süleyman Demirel Üniversitesi/Finans, Bankacılık ve Sigortacılık, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Türkiye
E-mail: yasemindalkilic@mku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6569-6454

Özet

Dijitalleşme ve yapay zekâ teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, üretim süreçlerinde köklü dönüşümlere yol açarak emek piyasasının yapısını yeniden şekillendirmektedir. Bu dönüşümün en dikkat çekici sonuçlarından biri, literatürde "robot vergisi" olarak adlandırılan politika önerisidir. Robot vergisi çoğunlukla teknik ve mali bir düzenleme aracı olarak ele alınsa da, daha geniş bir sosyo-ekonomik çerçevede değerlendirilmesi gereken çok boyutlu bir olgudur. Bu çalışma, söz konusu öneriyi Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısı bağlamında ve mali sosyoloji perspektifi doğrultusunda analiz etmeyi amaçlamaktadır. Mali sosyoloji yaklaşımı, vergiyi yalnızca kamu gelirlerini artırmaya yönelik bir araç olarak değil; devlet ile vatandaş arasındaki toplumsal sözleşmenin, adalet algısının ve meşruiyet ilişkilerinin bir yansıması olarak ele alır. Bu çerçevede robot vergisi, teknolojik dönüşümün toplumsal etkilerini dengeleme potansiyeli taşıyan bir politika aracı olarak değerlendirilebilir. Genç nüfus oranının yüksek olduğu ve iş gücü piyasasının teknolojik değişimlere karşı görece kırılgan bir yapı sergilediği Türkiye'de, yapay zekâ temelli otomasyonun istihdam üzerindeki etkileri toplumsal dayanışma mekanizmaları açısından dikkatle incelenmelidir. Vergi yükünün emek üzerinden sermayeye, özellikle otomasyon ve robot teknolojilerine kaydırılması önerisi, gelir dağılımındaki eşitsizliklerin azaltılması bakımından önemli bir tartışma alanı oluşturmaktadır. Türkiye'de dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki yüksek payı dikkate alındığında, vergi sisteminin adalet ve eşitlik ilkeleri doğrultusunda yeniden yapılandırılması gerekliliği daha belirgin hâle gelmektedir. Bu bağlamda robot vergisi, sosyal dengeyi gözeten tamamlayıcı bir mali politika aracı olarak kurgulanabilir. Sonuç olarak robot vergisi tartışması yalnızca mali bir düzenleme meselesi değil; teknolojik dönüşümün toplumsal sonuçlarına ilişkin normatif bir değerlendirme alanıdır. Yapay zekâ çağında vergi politikalarının sosyal barışı koruma, gelir dağılımını iyileştirme ve toplumsal meşruiyeti güçlendirme işlevleri çerçevesinde ele alınması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Robot Vergisi, Mali Sosyoloji, Türkiye Ekonomisi, Toplumsal Sözleşme, Teknolojik İşsizlik

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN HEALTH COMMUNICATION WITHIN PHYSICAL REHABILITATION PRACTICES

Dr. Yasemin Salkın
Department of Health Care Services, School of Health Services, Mersin University, Türkiye
E-mail:yaseminsalkin@mersin.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7674-8934

Dr. Gülten Acar
Department of Social Work and Counseling, School of Social Sciences, Mersin University, Türkiye
E-mail:gultenacar@mersin.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3708-9136

Dr. Serdar Ulak
Department of Medical Services and Techniques, School of Health Services, Mersin University, Türkiye
E-mail:ulakserdar@mersin.edu.tr
ORCID ID: 0000-00029800-379X

Abstract

The integration of artificial intelligence technologies into healthcare is driving a digital transformation of healthcare communication processes. In physical rehabilitation settings, communication is a multidimensional process that goes beyond the mere transfer of clinical information; it encompasses the building of trust between the patient and the physical therapist, the development of the patient's sense of self-efficacy, and long-term adherence to treatment. By its very nature, the rehabilitation process requires active patient participation, regular functional exercises, management of chronic conditions, and continuous feedback. In this context, the quality of communication plays a decisive role in psychological factors that directly influence rehabilitation success, such as motivation, treatment satisfaction, and the acquisition of self-management skills. Especially in long-term approaches such as neurological, orthopedic, and pediatric rehabilitation, the quality of communication ensures the sustainability of clinical outcomes. The aim of this review is to examine the effects of AI-based health communication tools on physical rehabilitation processes from psychological and communicative perspectives. Within this scope, a literature review was conducted to evaluate the impact of chatbots, virtual guides, remote monitoring systems, and digital rehabilitation platforms on patient-physical therapist interactions. The findings indicate that AI-supported applications offer significant opportunities in terms of patient education, real-time feedback, exercise adherence, and access to healthcare. However, the lack of empathetic depth in these technologies, shortcomings in establishing therapeutic bonds, data security concerns, and the risk of reducing the patient to a mechanical process stand out as significant limitations. In conclusion, while artificial intelligence serves as a functional support that enhances communication in rehabilitation, it cannot replace the human-centered interaction at the core of the biopsychosocial model. Future studies are recommended to focus on the effects of artificial intelligence systems on rehabilitation psychology, perceptions of trust, and the patient experience.

Keywords: Artificial Intelligence, Health Communication, Physical Rehabilitation, Patient Compliance

YAPAY ZEKA DESTEKLİ FİNANSAL ARAÇLAR VE EKONOMİK DAVRANIŞ ÖNYARGILARI: KARMA YÖNTEMLİ BİR İNCELEME

Msc. Stud. Cansun Tanıl Tabakoğlu
Adana Alparslan Türkeş Science and Technology University, International Relations, Master Degree Institute, Türkiye
E-mail: cansuntaniltabakoglu@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-4498-4300

Özet

Yapay zeka destekli finansal araçların gündelik ekonomik kararlara entegrasyonu, bireylerin karar alma süreçlerini köklü biçimde dönüştürmektedir. Bu çalışma, otomatik harcama analizi, kişiselleştirilmiş öneri sistemleri ve AI tabanlı bütçeleme araçlarının genel tüketici kitlesinde gözlemlenen ekonomik davranış önyargıları, başta aşırı güven, kayıptan kaçınma ve çerçeveleme etkisi, üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada karma yöntem benimsenmiştir. Nicel boyutta mevcut açık veri setleri ikincil analiz yöntemiyle incelenmiş; nitel boyutta ise AI destekli finansal araçlara yönelik kullanıcı yorumlarını kapsayan sistematik bir içerik analizi yürütülmüştür. Böylece hem istatistiksel örüntüler hem de bireylerin öznel deneyimleri bütüncül bir perspektifle ele alınmıştır. Çalışmada, AI araçlarının algoritmik çerçeveleme mekanizmaları aracılığıyla bazı bilişsel önyargıları azaltırken özellikle aşırı güven eğilimini, diğerlerini, özellikle de kayıptan kaçınmayı, yeniden biçimlendirerek pekiştirebileceği öngörülmektedir. Bu durum, teknolojik müdahalenin nötr olmadığına ve tasarım tercihlerinin psikolojik çıktılar üzerinde doğrudan belirleyici rol oynadığına işaret etmektedir. Bulgular; psikoloji, davranışsal ekonomi ve yapay zeka etiği literatürünün kesişim noktasına özgün bir katkı sunmayı hedeflemektedir. Aynı zamanda AI destekli finansal araç tasarımcılarına ve politika yapıcılara kullanıcı refahını merkeze alan, önyargı farkındalıklı bir tasarım anlayışı için somut çıkarımlar sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Davranışsal Ekonomi, Bilişsel Önyargı, Finansal Karar Alma, İçerik Analizi

VISUALIZING THE FUTURE: A RADAR CHART ANALYSIS OF STUDENT READINESS AND ACCEPTANCE OF AI-ASSISTED THERMOGRAPHY IN AVIATION

Dr. Norisza Dalila Binti Ismail
Department of Aircraft Maintenance, Politeknik Banting Selangor, Malaysia
E-mail: norisza@polibanting.edu.my

Rosmawar Hussin
Politeknik Banting Selangor

Abstract

As the aviation industry transitions towards predictive maintenance, the integration of Artificial Intelligence (AI) with Non-Destructive Testing (NDT) methods like thermography has become a critical focal point. This study evaluates the readiness, trust, and overall acceptance of AI-enhanced thermography among future aviation professionals. Data was collected through a targeted questionnaire distributed to 46 respondents, assumed to be aviation or engineering students. To effectively illustrate the multi-dimensional nature of student sentiment, the positive responses across six key metrics were mapped using a radar chart visualization. The radar chart reveals a heavily skewed footprint toward technological optimism and trust. The widest axes of the visualization demonstrate that a significant majority of students are ready to embrace this technology, with 71.7% believing AI will advance aircraft safety and 67.4% expressing a strong preference for AI over traditional testing methods. Furthermore, 63.0% of respondents trust AI technology to accurately identify aircraft engine defects, and 67.4% are highly interested in learning more about AI applications in this field. However, the radar chart also visually exposes a crucial inward tapering regarding foundational knowledge and economic impact. Only 45.7% of respondents reported baseline familiarity with existing thermography testing, and exactly 50.0% firmly believe AI integration will lead to cost savings for aviation companies. By visualizing this data, the study highlights a distinct dichotomy: while theoretical trust and enthusiasm for AI are exceptionally high, practical foundational knowledge remains moderate. The findings strongly advocate for updating academic curricula to include comprehensive, hands-on NDT and AI training, ensuring that the high enthusiasm of future professionals is matched with practical expertise.

Keywords: Thermography Testing, Artificial Intelligence (AI), Non-Destructive Testing (NDT), Aviation Maintenance, Defect Detection

THE PSYCHOLOGICAL DIMENSION OF CLIMATE HEALTH POLICIES IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Dr. Seçil Ergül
Meslek Yüksek Okulu, İstanbul Beykent Üniversitesi, Türkiye
E-mail: secilergul@beykent.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8612-1070

Abstract

In the age of artificial intelligence, policies aimed at managing the health impacts of climate change are not limited to biomedical and environmental dimensions but also encompass the psychological processes. This study highlights how psychological effects, such as anxiety, uncertainty, and fear of the future caused by climate change, shape health policies. It also aims to reveal the role of AI-based systems in understanding and managing these processes. The methodology of this study is based on a holistic examination of the literature on health policies, psychology, and artificial intelligence. Furthermore, the obtained data were evaluated within the framework of a comparative theoretical analysis. The findings reveal that psychological effects determine the approval of health policies and that artificial intelligence can mitigate these effects. Moreover, considering ethical and psychological balances is critical for the sustainability of policies. In conclusion, the success of climate health policies depends not only on environmental and medical data but also on the psychological needs of individuals. Therefore, policymakers must integrate AI-supported technological solutions with strategies that increase individuals' psychological resilience. This study provides a new basis for discussion in health sciences by demonstrating the role of the interaction between artificial intelligence and psychology in climate health policies. This reveals the need for health policies to be integrated not only with biomedical and environmental dimensions but also with psychological processes.

Keywords: Artificial intelligence, climate change, health policies, psychological aspects, ethics.

INTELLIGENT SYSTEMS FOR THE SELECTION OF INFORMATION SECURITY SYSTEMS

Master's Adina Amirbayeva Almatqyzy
IT Management, Kazakh-British Technical University
E-mail: adinaxanova2@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-3180-2990

Abstract

Selecting suitable information security systems is a multifaceted challenge influenced by organizational risk profiles, characteristics, and regulatory frameworks. Conventional methods relying on expert judgment and static assessments often lack adaptability and consistency. This study introduces a hybrid intelligent decision-support model that integrates fuzzy logic for nuanced risk assessment with machine learning algorithms for evaluating defense effectiveness. Leveraging expert-defined rules aligned with international standards such as ISO/IEC 27002 and ISO/IEC 27035, a synthetic dataset was generated to train and validate the system. Experimental results demonstrate that the hybrid model, particularly ensemble-based classifiers, delivers robust and accurate security recommendations while enhancing adaptability across diverse organizational contexts.

Keywords: Cybersecurity, Decision Support Systems, Fuzzy Logic, Machine Learning, Risk Assessment, İnformation Security

İÇ MİMARLIK EĞİTİMİNDE İNSAN VE YAPAY ZEKÂ TARAFINDAN ÜRETİLEN YANITLAR ARASINDAKİ ALGISAL AYRIMIN DEĞERLENDİRİLMESİ; ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ İÇ MİMARLIK BÖLÜMÜ ÖRNEĞİ

Dr. Emre Pınar
İç Mimarlık, Mimarlık Fakültesi, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
E-mail: ep.emrepinar@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1222-4680

Özet

Yapay zekânın (YZ) tasarım disiplinlerine hızlı entegrasyonu, insan ve yapay zekâ tarafından üretilen bilginin ayırt edilebilirliğine ilişkin önemli soruları gündeme getirmiştir. Bu çalışma, iç mimarlık öğrencilerinin akademisyenler tarafından üretilen uzman görüşleri ile yapay zekâ tarafından oluşturulan yanıtları ayırt edip edemediğini, Turing Testinden esinlenen kontrollü bir çerçevede değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda, iç mimarlık alanına yönelik on adet açık uçlu soru hazırlanmış ve bu sorular on akademisyen ile bir yapay zekâ sistemi tarafından bağımsız olarak yanıtlanmıştır. Elde edilen yanıtlar anonim hale getirilerek tek bir değerlendirme formu altında yeniden düzenlenmiştir. Söz konusu form, Çukurova Üniversitesi İç Mimarlık 3. Ve 4. Sınıf öğrencilerine uygulanmış ve öğrencilerden her bir yanıtın insan mı yoksa yapay zekâ tarafından mı üretildiğini belirlemeleri istenmiştir. Çalışma, kör değerlendirme (blind evaluation) yöntemi benimsemekte olup, öğrencilerin ayırt etme doğruluğu, yanıt örüntüleri ve olası yanlılıkları analiz edilmektedir. Elde edilen bulguların, tasarım eğitiminde yapay zekâ tarafından üretilen içerik ile insan uzmanlığı arasındaki algısal sınırları ortaya koyması hedeflenmektedir. Ayrıca çalışma, yapay zekânın iç mimarlık pedagojisinde tasarım, algı, yazarlık, yaratıcılık ve uzmanlık kavramlarını nasıl dönüştürdüğünü tartışmaktadır. Sonuçların, tasarım eğitiminde yapay zekânın rolüne ilişkin güncel tartışmalara katkı sağlaması ve tasarım odaklı disiplinlerde insan ile yapay zekânın ayırt edilebilirliğinin değerlendirilmesine yönelik yeni bir metodolojik çerçeve sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İç Mimarlık, Yapay Zekâ, Turing Testi

TÜRKİYE'DE DİJİTAL SAĞLIK SİSTEMLERİNİN ETİK BOYUTU: E-NABIZ ÜZERİNE DÖRT İLKE TEMELLİ BİR DEĞERLENDİRME

Gizem Buse Kızılyer
Karabük Üniversitesi, Lisanüstü Eğitim Enstitüsü, Sağlık Bilişimi, Türkiye
E-mail: 2528189008@ogrenci.karabuk.edu.tr

Ufuk Karadavut
Karabük Üniveristesi, Tıp Fakültesi, Temel Tıp Bilimleri Bölümü, Tıp Bilişimi Ana Bilim Dalı, Türkiye
E-mail: ufukkaradavut@karabuk.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5362-7585

Özet

Dijital teknolojilerin gelişmesi, sağlık hizmetlerinin sunumunda önemli değişimlere yol açmıştır. Türkiye'de bu değişimin en önemli örneklerinden biri olan e-Nabız sistemi, bireylerin kişisel sağlık verilerine internet ve mobil uygulama üzerinden erişimini mümkün kılmaktadır. Bu çalışma, E-nabız sistemini sağlık etiğinde kabul edilen Beauchamp & Childress'in dört temel etik ilkesi olan yararlılık, zarar vermeme, özerklik ve adalet ilkeleri çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, e-nabız sisteminin sağlık hizmetlerine sağladığı katkılar ile birlikte klinik süreçlere olan etkileri ele alınmış; ayrıca mahremiyet, veri güvenliği ve erişim eşitsizliği gibi etik sorunlar da değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, sistemin bireylerin sağlık verileri üzerindeki kontrolünü artırdığı ve sağlık hizmetlerinin daha etkin sunulmasına katkı sağladığı görülmüştür. Sonuç olarak e-Nabız sisteminin etik açıdan önemli avantajlar sunduğu, ancak bazı riskler barındırdığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ufuk Dijital Sağlık, Kişisel Sağlık Verileri, E-Nabız, Sağlık Etiği, Mahremiyet

TÜRKİYE'DE PSİKOLOGLARIN YAPAY ZEKA DESTEKLİ TERAPİYE YÖNELİK TUTUMLARI: GELİŞTİRİLEN ÖLÇEKLE TUTUMSAL BOYUTLARIN İNCELENMESİ

Aslı İnan
Çağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, Türkiye
E-mail: asli.inan@student.cag.edu.tr
ORCID ID: 0009-0001-4452-5146

Özet

Bu araştırma, psikologların yapay zeka destekli terapi uygulamalarına yönelik tutumlarını çok boyutlu bir perspektiften incelemeyi ve bu tutumları ölçmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, farklı yaş, deneyim ve uzmanlık alanlarına sahip psikologlardan elde edilen veriler doğrultusunda yürütülmüş olup, katılımcıların yapay zekaya yönelik yaklaşımlarının homojen olmadığı görülmüştür. Bulgular, psikologların yapay zeka destekli terapiye yönelik tutumlarının üç temel boyut etrafında şekillendiğini ortaya koymaktadır: fayda ve etkililik algısı, risk ve kaygı düzeyi ile kabul ve gelecek eğilimi. Araştırma sonuçları, psikologların yapay zekayı özellikle danışan takibi, seans dışı destek ve erişilebilirlik açısından faydalı bulduklarını; buna karşılık yanlış yönlendirme riski, veri güvenliği ve terapötik ilişkinin zayıflaması gibi konularda önemli kaygılar taşıdıklarını göstermektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun yapay zeka araçlarını bağımsız bir uygulama olarak değil, terapist denetiminde destekleyici bir araç olarak değerlendirdiği belirlenmiştir. Bu çalışma kapsamında geliştirilen ölçek, üç faktörlü yapısı ve yüksek güvenirlik katsayıları ile psikologların yapay zeka destekli terapiye yönelik tutumlarını ölçmede güçlü bir araç sunmaktadır. Elde edilen bulgular, yapay zeka uygulamalarının ruh sağlığı alanındaki entegrasyonunun tutumsal, etik ve mesleki boyutlar dikkate alınarak ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zeka destekli terapi, Psikolog tutumları, Tutum ölçeği geliştirme

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA ÜNİVERSİTELERİN YENİDEN KONUMLANMASI: TÜRKİYE BAĞLAMINDA İŞLEV–İKAME MATRİSİ

Öğr. Gör. Dr. Talha TURHAN
Erciyes Üniversitesi, Sosyoloji, Türkiye
E-mail: talhaturhan@erciyes.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6638-0929

Arş. Gör. Mustafa ŞEKER
Yakın Doğu Üniversitesi, İşletme, Türkiye
E-mail: mstfseker@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9188-0837

Özet

Büyük dil modellerinin ve üretici yapay zekâ sistemlerinin hızla yaygınlaşması, yükseköğretim kurumlarının varlık gerekçesini köklü biçimde sorgulatmaktadır. Bu kuramsal çalışma, söz konusu dönüşüm karşısında üniversitelerin üstlenmesi gereken işlevleri özgün bir analitik çerçeve aracılığıyla ele almaktadır. Mevcut literatürde yapay zekanın eğitimdeki etkileri çoğunlukla araçsal ya da teknik bir perspektiften değerlendirilmekte; üniversitelerin hangi işlevlerinin yapay zekâ tarafından ikame edilebileceği, hangilerinin ise insani açıdan ikame edilemez olduğu sorusu yeterince sistematik biçimde yanıtlanamamaktadır. Bu boşluğu doldurmak amacıyla çalışma, Humboldt'tan Biesta'ya, Polanyi'den Boden'e uzanan köklü kuramsal mirasla 2020–2025 dönemine ait güncel literatürü sentezleyerek sekiz temel üniversite işlevini tanımlamakta ve her işlev için yapay zekanın ikame kapasitesini 1–5 puanlık özgün bir ölçekle değerlendirmektedir. Böylece 'Korunması Zorunlu Çekirdek' ile 'Dönüşüm Gerektiren Alan' olarak iki küme ortaya çıkmaktadır. Bu evrensel çerçeve, Türkiye yükseköğretiminin yapısal sorunlarını ve politika aciliyetlerini yansıtan ikinci bir matrisle genişletilmektedir. Bulgular Türkiye yükseköğretimi özelinde yapısal sorunlar ve politika fırsatları bağlamında tartışılmakta; YÖK, üniversite yönetimleri ve akademisyenler için somut öneriler geliştirilmektedir. Çalışma, yapay zekânın yükseköğretimi gereksizleştirmediğini; aksine üniversiteleri salt bilgi aktarımından anlam inşası, ahlaki oluşum ve dönüştürücü yaratıcılık gibi insana özgü alanlara odaklanmaya zorladığını savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, yükseköğretim dönüşümü, işlev–ikame matrisi, pedagojik paradigma, eleştirel düşünme

FİNANSAL TEKNOLOJİLERİN İSLAMİ FİNANSA ETKİSİ

Prof. Dr. Selçuk Balı
Selçuk Üniversitesi, Akşehir İİBF, Maliye Bölümü, Türkiye
E-mail: selcukbali@selcuk.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5117-8720

Özet

Finansal teknolojiler, finansal hizmetlerin üretim, dağıtım ve sunum aşamalarını temelden dönüştüren, finansal aracılık sistemini yeniden yapılandırarak sektörel rekabet dinamiklerini ciddi şekilde geliştirerek değiştiren yenilikçi uygulamalar bütünü olarak değerlendirilebilir. Büyük veri analitiği, blokzincir teknolojileri, dijitalleşme ve yapay zekâ aracılığıyla finansal işlemler noktasında hız, maliyet ve erişilebilirlik boyutlarında önemli iyileşmeler yaşanmakta; böylece finansal sistemin daha kapsayıcı ve kullanıcı odaklı bir yapıya evrilmesinin temelleri atılmaktadır. Söz konusu dönüşüm, sadece teknik altyapıyı değil, eş anlı olarak finansal kurumlara dair iş modellerini, risk yönetimi yaklaşımlarını ve düzenleyici çerçeveleri de yeniden biçimlendirmektedir. İslami finans sistemi ise faiz/riba yasağı, riskin paylaşılması, varlığa dayalı olma ve etik ilkelere bağlılık gibi temel prensiplerle biçimlenirken kabul edile gelmiş geleneksel finans sistemine alternatif bir model olarak ortaya çıkmıştır. Bu noktada finansal teknolojiler ile İslami finansın teorik ilkelerinin uyumlu hale getirilmesi sektörel etkinliği artırarak finansal hizmetlerin daha geniş kesimlere ulaştırılmasını mümkün hale getirecektir. Özellikle dijital finansal platformlar, İslami finans ile birlikte kullanılabilen ürünlerin erişilebilirliğini artırırken işlem süreçlerini hızlandırmakta, şeffaflık seviyesini yükselterek kullanıcı güveninin artmasına katkı vermektedir. Ne var ki, finansal teknolojiler ile İslami finansın bütünleşme süreci beraberinde çeşitli yapısal ve normatif sorunları da getirmektedir. Düzenleyici mevzuatın yetersiz olması, veri güvenliği ve gizlilik riskleri, algoritmik karar süreçlerinin denetlenmesi noktasında yaşanabilecek sorunlar ve İslam hukukuna uyumluluğun dijital ortamlarda nasıl sağlanacağına yönelik belirsizlikler, bu noktada yaşanan temel tartışma konuları olarak öne çıkmaktadır. Bu sebeple finansal teknolojilerin İslami finans üzerindeki etki ve yansımaları sadece teknik ve ekonomik açıdan değil, aynı zamanda etik, hukuk ve kurumsal açıdan da ele alınarak birlikte değerlendirilmelidir. Sonuç olarak, İslami finans ile finansal teknolojiler arasındaki ilişki ve etkileşim, finansal sistemin dönüşümü açısından önemli fırsatlar sunarken, bu potansiyelin sürdürülebilir bir yapıya kavuşturularak bütüncül bir yaklaşımla sisteme uyumlu biçimde entegrasyonu çok büyük bir öneme sahiptir. Bu yönüyle İslami fintekin gerek akademik araştırmalar gerekse politika geliştirme süreçleri açısından giderek daha fazla önem kazanan stratejik bir çalışma sahası olarak ön plana çıktığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Teknolojiler (Fintek); İslami Finans; Finansal Kapsayıcılık; Finansal İnovasyon

YAPAY ZEKÂ LİDERLİĞİ Mİ YAPAY ZEKÂNIN LİDERLİĞİ Mİ?

Dr. Merve Yılmaz
Ministry of National Education
E-mail: mrvbsrn@gmail.com,
ORID ID: 0000-0002-2738-5129

Dr. Tuğba Öğücü
Ministry of National Education
E-mail: tugbaogucu@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-4026-6279

Özet

Günümüz dünyasında dijitalleşme, teknolojik gelişmeler ve küreselleşmenin etkisiyle bireyler, örgütler ve toplumlar köklü bir dönüşüm sürecinden geçmektedir. Bilgiye erişim hızının artması, dijital platformların yaygınlaşması ve teknolojik yeniliklerin küresel ölçekte hızla yayılması, rekabet koşullarını ve iş yapma biçimlerini önemli ölçüde değiştirmiştir (Çelik, 2012; Yılmaz, 2020). Bu dönüşüm süreci örgütlerin yönetim anlayışlarını ve liderlik yaklaşımlarını da derinden etkilemektedir. Geleneksel liderlikte deneyim ve sezgi ön plandayken, günümüzde liderlerden yapay zekâ okuryazarlığı, veri temelli karar alma, duygusal zekâ ve etik değerlendirme becerilerini bir arada kullanmaları beklenmektedir. Liderler artık yalnızca otorite ve deneyimleriyle değil, teknolojiyi etkili kullanabilme ve insan–yapay zekâ iş birliğini yönetebilme kapasiteleriyle de değerlendirilmektedir (Singh vd., 2024). Ayrıca geleneksel liderlikte lider ve izleyiciler insanlardan oluşurken, günümüzde yapay zekâ sistemleri de karar süreçlerine dâhil olabilmektedir. Nitekim bazı örgütlerde görev dağılımı, performans takibi ve operasyonel planlama gibi süreçlerde algoritmalar kullanılmaktadır (Schechner, 2017; Yong ve Ford, 2020). Yapay zekânın mevcut etkisi göz önünde bulundurulduğunda, bu etkinin gelecekte daha da artacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda, "Gelecekte liderlik kavramı bir yapay zekâya mı ait olacak, yoksa yapay zekâ uygulamalarının liderliği mi söz konusu olacaktır?" sorusu önem kazanmaktadır. Bu araştırmanın amacı, yapay zekâ temelli teknolojik dönüşümün liderlik anlayışı üzerindeki etkilerini incelemek ve gelecekte ortaya çıkabilecek liderlik yapısı ya da yapılarının nasıl şekillenebileceğini tartışmaktır. Bu doğrultuda araştırmada tarama yöntemi kullanılarak konuya ilişkin ulusal ve uluslararası literatür sistematik biçimde incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Liderlik, Dijital Dönüşüm, Yapay Zekâ Liderliği

YAPAY ZEKÂ ENDEKSİ ve GELİŞİMİ

Prof. Dr. Selçuk Balı
Selçuk Üniversitesi, Akşehir İİBF, Maliye Bölümü, Türkiye
E-mail: selcukbali@selcuk.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5117-8720

Özet

Dijital ekonominin yapısını değiştirerek ve geliştirerek dönüştüren, ekonomilerin üretim kapasitesi, yenilik ve inovasyon performansı ile küresel rekabet gücü üzerinde belirleyici hale gelen temel teknolojilerden biri olarak değerlendirebileceğimiz yapay zekâ, gerek özel sektör gerekse kamu yönetimi açısından algoritmik karar sistemleri, makine öğrenmesi, derin öğrenme ve veri yoğun analitik uygulamalar ile birlikte yeni fırsatlar yaratırken, aynı zamanda ölçüm ve yönetişim sorunlarını da beraberinde gündeme taşımaktadır. Bu sebeple ülkelerin yapay zekâ alanındaki hem kapasite hem de hazırlık düzeylerinin sistematik biçimde değerlendirilerek sürecin etkin bir şekilde yönetilmesinin giderek daha büyük bir önem taşımaya başladığı söylenebilir. Bu çalışma bağlamında, yapay zekâ endeksi kavramının kompozit endeks metodolojisi çerçevesinde ele alınarak, yapay zekânın genel ve basit bir tanımı verilerek, temel kuramsal yaklaşımlara değinilerek, yapay zekânın net ve kolay şekilde görülen ekonomik etkilerinin ölçümüne yönelik temel bir literatürün bütüncül bir bakış açısıyla incelenmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda, yapay zekâ endekslerinin sadece teknik altyapı açısından değil aynı zamanda beşeri sermaye, veri ekosistemi, Ar-Ge kapasitesi, düzenleyici mevzuat, etik yönetişim ve uluslararası bütünleşme gibi çok katmanlı unsurlar ile birlikte ele alınarak değerlendirmesi gerekliliği ifade edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca mevcut yapay zekâ endeksi çalışmalarının metodolojik açıdan güçlü ve zayıf yönleri tartışılarak, gösterge seçimi, normalizasyon, ağırlıklandırma, toplulaştırma ve duyarlılık analizi gibi çeşitli aşamaların elde edilen sonuçlar üzerindeki etkisinin ayrıntılı bir biçimde değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Sonuç olarak, yapay zekâ endekslerinin politika üretmeye elverişli güvenilir bir hale gelmesi için veri kalitesinin artırılması, metodolojik standartlaşmanın güçlendirilmesi ve etik-toplumsal boyutların değerlendirmelere daha etkin ve sistematik biçimde dâhil edilmesi gerektiği yönünde bir değerlendirmeye ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Yapay Zekâ Endeksi, Kompozit Endeks, Dijital Ekonomi, Teknolojik Rekabet

KARA KUTU SORUNSALI: İŞLETME KARAR ALMA SÜREÇLERİNDE YAPAY ZEKÂDA AÇIKLANABİLİRLİK, ETİK VE YÖNETSEL MEŞRUİYET

Dr. Fatma Duygu Büber
Bağımsız Araştırmacı, Türkiye
E-mail: fatmaduygububer@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-8195-847X

Özet

Günümüz işletmelerinde yapay zekâ sistemleri, stratejik karar alma süreçlerinin önemli bir bileşeni haline gelmiştir. Özellikle makine öğrenmesi ve derin öğrenme temelli modeller, büyük veri setleri üzerinden öğrenerek hızlı ve yüksek doğrulukta kararlar üretebilmektedir. Ancak bu modellerin karmaşık yapısı, kararların nasıl üretildiğinin açık bir biçimde anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Literatürde "kara kutu sorunu" olarak ifade edilen bir durumu ortaya çıkarmaktadır. Kara kutu sorunu, yapay zekâ sistemlerinde girdilerin çıktılara nasıl dönüştüğünün yeterince açıklanamaması nedeniyle şeffaflık eksikliğine yol açmaktadır. Bu durum işletme yönetimi açısından yalnızca teknik değil, aynı zamanda etik ve yönetsel sonuçlar da doğurmaktadır. Bu çalışmanın amacı, açıklanabilir yapay zekâ yaklaşımını ilgili literatür ışığında incelemek ve kara kutu probleminden kaynaklanan etik ve yönetsel sorunları değerlendirmektir. Bu kapsamda, algoritmik önyargı, sorumluluk belirsizliği ve açıklama hakkı gibi kavramlar ele alınmaktadır. Literatür temelli değerlendirmeler, işletmelerin yalnızca teknolojik performansa odaklanmasının yeterli olmadığını göstermektedir. Etik denetlenebilirlik, şeffaflık ve insan merkezli yapay zekâ yaklaşımlarının benimsenmesinin yönetsel meşruiyetin sürdürülebilirliği açısından belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, yöneticilere yapay zekâ entegrasyonunda etik ilkelere dayalı bir katkı sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ Etiği, Kara Kutu Sorunsalı, Açıklanabilir Yapay Zekâ, Yönetsel Meşruiyet, Algoritmik Sorumluluk

COMPARATIVE ANALYSIS OF MODIFIED BITUMEN USING EMPTY FRUIT BUNCH ASH (EFBA) AND SPENT BLEACHING CLAY (SBC) WITH RBDO SLUDGE

Zainal Abiddin Bin Ahmad
Politeknik Kuching Sarawak

Poland Bin Jelihi
Politeknik Kuching Sarawak

Hatta Azuwar Bin Dahlan
Department of Petrochemical Engineering, Politeknik Kuching Sarawak
E-mail: hattaazuwar@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-4323-2035

Abstract

This study presents a comparative analysis of two palm-oil-industry waste materials—Empty Fruit Bunch Ash (EFBA) and Spent Bleaching Clay (SBC) combined with Refined Bleach Deodorised Oil (RBDO) sludge—used as bitumen modifiers for asphalt mixtures. EFBA, a biomass-based ash rich in silica and alumina, was incorporated at 3–9% by weight of bitumen, while SBC and sludge were used in combinations ranging from 0.2–0.5%. Both studies utilized the Marshall Mix Design method to evaluate stability, flow, density, and air void parameters. Results show that EFBA significantly improves bitumen stability, stiffness, and thermal resistance, meeting engineering requirements for road pavements. In contrast, SBC-sludge mixtures show inconsistent performance, with only specific ratios fulfilling JKR wearing course specifications. The findings conclude that EFBA is the superior modifier for pavement applications, while SBC-sludge mixtures are more suitable for low-traffic surfaces.

Keywords: Empty Fruit Bunch Ash (EFBA), Spent Bleaching Clay (SBC) Refined Bleach Deodorised Oil (RBDO)

DIGITAL LEADERSHIP IN THE AGE OF AI: ENHANCING EMPLOYEE ENGAGEMENT THROUGH DIGITAL LITERACY

Assist. Prof. Dr. Maryam Saleem
National Business School,Faculty of Management Studies, The University of Faisalabad,Pakistan
E-mail:maryamsaleem.nbs@tuf.edu.pk
ORCID ID: 0000-0002-9855-3206

Assist. Prof. Dr. Aisha Saleem
Lyallpur Business School,Government College University Faisalabad,Pakistan
E-mail:aishasaleem@gcuf.edu.pk

Lect. Rabia Arshad
National Business School,The University of Faisalabad,Pakistan
E-mail:rabiaarshad.nbs@tuf.edu.pk

Assist. Prof. Dr. Muhammad Rizwan Kamran
Lyallupur Business School,Government College University Faisalabad,Pakistan
E-mail:mrizwankamran@gcuf.edu.pk

Lect. Riffat Gill
Lyallupur Business School,Government College University Faisalabad,Pakistan
E-mail:riffatgill@gcuf.edu.pk

Abstract

In the current digital world, organizations are increasingly using leadership, technology and human capital integration in order to stay competitive and to improve employee engagement. Following the Resource-Based View (RBV), this study empirically investigates how digital leadership influences the engagement of employees with the mediating role played by digital literacy and AI adoption. RBV offers the prism through which it is possible to comprehend how strategic (leadership), human (digital literacy), and technological (AI) resources are combined to generate organizational value. Primary data has been collected through self-administered surveys from service-sector organizations in Pakistan. Structural Equation Modeling has been employed to analyze the serial mediation. The findings indicate a positive impact of the digital leadership on the employee engagement directly and indirectly in the presence of digital literacy and AI adoption. Theoretically it transfers RBV into the realm of digital transformation, and in practice, it provides a direction on how to improve digital leadership skills and capabilities, reinforce digital literacy, and implement AI to facilitate engagement.

Keywords: Digital Leadership, AI Adoption, Digital Literacy

DIGITAL FINANCE FOR ECOLOGICAL GOALS: A COMPARATIVE ANALYSIS OF GREEN FINTECH IN PAKISTAN AND CHINA

Rimsha Shahid
The University of Faisalabad

Sidra Ghulam Muhammad
The University of Faislabad TUF

Rohail Jibran
The University of Faislabad TUF

Ali Hasnain
The University of Faislabad TUF

Sharjeel Yousaf
The University of Faislabad TUF

Zafar Iqbal
The University of Faislabad TUF

Awais Sattar

The University of Faislabad TUF

Abstract

Developing economies face disproportionate exposure to climate change, necessitating innovative financial mechanisms to enhance resilience and bridge persistent funding gaps. The integration of digital finance with sustainable practices referred to as Green FinTech which offers a transformative solution. This study will examine how Pakistan can leverage Green FinTech by drawing strategic insights from China's advanced green finance ecosystem. Pakistan, among the most climate-vulnerable nations, faces an estimated annual climate financing gap of USD 10 billion. This challenge is compounded by financial exclusion, institutional constraints, and climate risks, yet significant opportunities exist due to over 183 million mobile users. Accordingly, the study aims to develop and evaluate a context-specific Green FinTech framework tailored to Pakistan's socioeconomic and environmental conditions. The research focuses on three key dimensions. First, it evaluates the effectiveness of existing digital platforms, such as JazzCash and EasyPaisa, in delivering climate-resilient financing to underserved populations, particularly smallholder farmers and women-led enterprises. Second, it explores emerging innovations, including blockchain-based carbon credit systems for agriculture and AI-driven climate risk assessment tools for microfinance institutions. Third, it proposes policy recommendations informed by China's regulatory experience while addressing Pakistan's institutional challenges. Employing a mixed-methods approach, the study will integrates case studies from China, farmer surveys in Punjab and Sindh, and quantitative financial inclusion analysis. Aligned with Sustainable Development Goals 1, 5, and 13, the research will address critical issues such as water scarcity in the Indus Basin and urban flooding in Karachi. The study aims to deliver a scalable

framework that transitions climate finance from donor dependency to a market-driven model, fostering financial inclusion, local empowerment, and long-term climate resilience, while offering insights for other developing economies.

Keywords: Green FinTech, Climate Finance, Digital Payments, Pakistan, China, Sustainable Development

FROM ESTRANGEMENT TO ENGAGEMENT: PAKISTAN–RUSSIA COOPERATION IN REGIONAL CONNECTIVITY AND ECONOMIC INTEGRATION

Dr. Naveed Anjum
The University of Faisalabad

Mis Hafsa Waqar
The University of Faisalabad

Abstract

Historically, Pakistan–Russia relations have been shaped by strategic estrangement rooted in Cold War alignments and regional rivalries. In recent years, however, bilateral engagement has increased, particularly in the domains of regional connectivity and economic cooperation. This study examines this shift through a geoeconomics and complex interdependence framework, arguing that both states are prioritizing economic pragmatism alongside strategic interests within an evolving multipolar regional order. Drawing on qualitative analysis of policy documents, official statements, and secondary literature, the study examines cooperation in energy infrastructure, trade facilitation, and transport connectivity linking South Asia, Central Asia, and Eurasia. The findings indicate that connectivity initiatives serve as instruments for reducing economic vulnerabilities, diversifying partnerships, and enhancing mutual interdependence, even in the presence of enduring geopolitical constraints. The article concludes that Pakistan–Russia cooperation reflects a gradual transition from historically constrained relations towards a pragmatic engagement driven by geoeconomics considerations rather than ideological alignment, contributing to broader patterns of regional economic integration.

Keywords: Geoeconomics, Complex İnterdependence, Regional Connectivity, Eurasian Regionalism, Multipolarity

IMPACT OF INTERNAL BRANDING ON BRAND COMMITMENT AND BRAND LOYALTY: MEDIATING ROLE OF BRAND IDENTIFICATION

Lect. Rohail Jibran
National Business School, The University of Faisalabad, Pakistan
E-mail: rohailjibran.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

This research investigated the impact of internal branding on brand commitment and brand loyalty. Mediation impact of brand identification is as well under the investigation. Today, in the marketing strategy, branding is considered as the key role of organization. The brand experience has three dimensions which are behavioral, sensory and intellectual whereas brand loyalty has two dimensions attitudinal loyalty and behavioral loyalty. On restaurants brands, this study was conducted in Pakistan. For this study various brands were selected which basis on their popularity amongst the employees. Sample size for this study was 250. Data was obtained using convenient sampling technique. Respondents are customers visiting brand stores. Mall intercept survey was used to gather this data. AMOS software was used to analysis this data. Different statistical methods such as Frequency, Cronbach Alpha, Correlation, Regression analysis and Mediation analysis were used to analyze this data in this research. Findings revealed that brand commitment and brand loyalty internal branding are driven brand commitment and brand loyalty through brand identification. The relationship between all the variables are significant. Moreover this research is having some limitations as list of antecedents for brand identification and its application in industries other than apparel sector. For managerial point of view, brand managers should adopt measures for customers' engagement with brand. Two way communications can be base of this engagement. Furthermore brand managers should work on their brand relationship and brand images.

Keywords: Internal Branding, Brand Identification, Brand Commitment, Brand Loyalty

SİYASAL MARKA KONUMLANDIRMA VE OY VERME NİYETİ: SOSYAL MEDYA SİYASAL KATILIMININ ROLÜ VE KUŞAK FARKLILIKLARI

Dr. Öğr. Üye. Hilal Saadet Aktepe
Erzincan Binali yıldırım Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Türkiye
E-mail: hilal.ciftci@erzincan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0017-8426

Prof. Dr. Tülin Durukan
Kırıkkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Türkiye
E-mail: t.durukan@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5228-3274

Doç. Dr. Cihat Kartal
Kırıkkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Türkiye
E-mail: ckartal@kku.edu.tr
ORCID ID:0000-0003-2390-8268

Dr. Öğr. Üye. Serhat Karaoğlan
Kırıkkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Türkiye
E-mail: serhatkaraoglan@kku.edu.tr
ORCID ID:0000-0002-4120-4013

Özet

Günümüz siyasal rekabeti, giderek artan biçimde markalaşma dinamikleri çerçevesinde şekillenmekte; siyasal aktörler yalnızca politika önerileriyle değil, aynı zamanda seçmenlerin algılarını ve davranışsal niyetlerini etkileyen stratejik marka konumlandırma süreçleriyle rekabet etmektedir. Bu bağlamda siyasal marka konumlandırma, seçmenlerin siyasal aktörleri nasıl algıladığını, değerlendirdiğini ve destekleme eğilimi geliştirdiğini açıklayan önemli bir kavramsal çerçeve sunmaktadır. Siyasal marka konumlandırma; siyasal aktörlerin sembolik, ilişkisel ve iletişimsel özellikler aracılığıyla seçmenlerin zihninde farklı, anlamlı ve sürdürülebilir bir konum edinme çabası olarak tanımlanmaktadır. Literatürde siyasal markalamaya yönelik ilginin artmasına rağmen, bu konumlandırmanın dijital siyasal iletişim ortamlarında seçmen davranışlarına nasıl dönüştüğü yeterince açıklığa kavuşturulamamıştır. Özellikle sosyal medya platformları, siyasal iletişim süreçlerini dönüştürerek seçmenleri pasif alıcılardan aktif katılımcılara dönüştürmüştür. Seçmenler sosyal medya üzerinden siyasal içerikleri takip etme, beğenme, paylaşma, yorum yapma ve içerik üretme gibi davranışlarla siyasal süreçlere doğrudan katılım göstermektedir. Ancak siyasal marka algılarının bu katılım davranışlarına ve nihayetinde oy verme niyetine nasıl dönüştüğü, hangi mekanizmalar üzerinden gerçekleştiği ve bu süreçte hangi faktörlerin belirleyici olduğu literatürde sınırlı düzeyde ele alınmıştır. Bu çalışma, siyasal marka konumlandırma, sosyal medya siyasal katılımı ve oy verme niyeti arasındaki ilişkileri bütünleşik bir model çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Political Brand Positioning and Marketing (PBPM) yaklaşımına dayanan modelde siyasal marka konumlandırma; fiziksel özellikler (physique), kişilik (personality), kültür (culture), yansıtma (reflection), ilişki (relationship) ve benlik imajı (self-image) olmak üzere altı boyutlu bir yapı olarak ele alınmaktadır . Bu boyutların, seçmenlerin sosyal medya üzerindeki siyasal etkileşim düzeylerini etkilediği ve bu etkileşimlerin de oy verme niyetine aracılık ettiği varsayılmaktadır. Böylece çalışma, siyasal marka algılarının davranışsal çıktılara doğrudan değil, dijital katılım süreçleri aracılığıyla dolaylı olarak yansıdığı bir mekanizma önermektedir. Çalışmanın bir

diğer özgün katkısı, kuşak perspektifini modele dâhil etmesidir. Farklı teknolojik ve iletişim ortamlarında sosyalleşen kuşakların (X, Y ve Z) sosyal medya kullanım biçimleri, siyasal içeriklere yönelik ilgileri ve katılım davranışları farklılık gösterebilmektedir. Bu doğrultuda çalışma, siyasal marka konumlandırma ile sosyal medya siyasal katılımı arasındaki ilişkinin kuşaklara göre değişip değişmediğini inceleyerek, dijital siyasal pazarlama stratejilerinin hedef kitleye göre farklılaşması gerektiğine işaret etmektedir. Araştırma nicel bir tasarıma sahiptir ve önerilen modelin yapısal eşitlik modellemesi (SEM) ile test edilmesi planlanmaktadır. Veri toplama sürecinde, seçmenlerin siyasal marka algıları, sosyal medya etkileşim düzeyleri ve destek niyetleri yapılandırılmış anket formu aracılığıyla ölçülmektedir. Elde edilecek bulguların, siyasal pazarlama literatürüne çok boyutlu siyasal marka algılarının dijital katılım ve oy verme niyeti üzerindeki etkilerini açıklayarak katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca çalışma, siyasal aktörlerin sosyal medya stratejilerini kuşak farklılıklarını dikkate alarak yeniden yapılandırmalarına yönelik önemli uygulamalı çıkarımlar sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Marka Konumlandırma, Siyasal Pazarlama, Sosyal Medya Siyasal Katılımı, Oy Verme Niyeti, Kuşaklar

FINANCIAL LITERACY AND SUSTAINABLE FINANCIAL DECISIONS IN PAKISTANI HOUSEHOLDS

Lect. Ms. Rabia Arshad
National Business School
The University of Faisalabad, Pakistan
E-mail: rabiaarshad.nbs@tuf.edu.pk

Dr. Maryam Saleem
The University of Faisalabad

Abstract

The growing complexity of financial systems, along with increasing economic instability and sustainability concerns, has made financial literacy an essential skill for households. This study explores the impact of financial literacy on sustainable financial decision-making among households in Pakistan. The primary objective of the research is to assess how financial knowledge influences individuals' capacity to make informed, long-term, and sustainability-oriented financial decisions related to saving, investing, and borrowing. A quantitative cross-sectional approach is adopted in this study, with data collected through a structured questionnaire from Pakistani households. Financial literacy is evaluated using measures of fundamental financial understanding, while sustainable financial decisions are examined through household behaviors such as long-term saving patterns, responsible debt management, and awareness of sustainability in financial investments. The study also investigates the role of sustainable finance literacy in enhancing the relationship between financial literacy and sustainable financial behavior. The empirical findings reveal a positive and statistically significant relationship between financial literacy and sustainable financial decisions. Households with higher levels of financial knowledge demonstrate stronger tendencies toward financial planning, risk awareness, and sustainability-conscious financial practices. Furthermore, the results indicate that sustainable finance literacy strengthens the influence of general financial literacy on responsible and sustainable financial decision-making.This research adds to the existing body of literature by providing evidence from a developing-country perspective, where household-level studies on sustainable finance remain limited. The findings hold important implications for policymakers, financial institutions, and educational authorities in formulating targeted financial literacy and sustainable finance initiatives to enhance household financial resilience and support sustainable economic growth in Pakistan. This research adopts a quantitative, cross-sectional research design and utilizes primary data collected through a structured questionnaire administered to a sample of Pakistani households. Financial literacy is assessed through indicators measuring basic financial concepts such as interest rates, inflation, risk diversification, and budgeting skills. Sustainable financial decisions are examined by analyzing household behaviors related to long-term savings, cautious borrowing, investment preferences, and awareness of sustainability-oriented financial practices.

Keywords: Financial Literacy, Sustainable Financial Decisions, Pakistani Households

UNLOCKING ORGANIZATIONAL TRANSFORMATION THROUGH DIGITAL LEADERSHIP: EVIDENCE FROM E-KNOWLEDGE SHARING AND INNOVATIVE SERVICE BEHAVIOR

Nida Gull
The University of faisalabad

Abstract

In today's rapidly evolving digital environment, organizations are facing pressure to adapt, innovate, and transform their operations. This study explores how digital leadership can drive organizational transformation and adoption by encouraging e-knowledge sharing and innovative service behavior among employees. Drawing on leadership and knowledge-based perspectives, the study proposes that leaders who effectively leverage digital tools and mindsets can foster a supportive environment in which employees are more willing to share knowledge and engage in innovative practices. To examine these relationships, 450 questionnaires were distributed across educational institutions to collect data. A structural equation modeling approach was employed to analyze the collected data. By addressing these constructs, the study provided a comprehensive model for understanding how digital platforms and AI adoption can drive organizational innovativeness through strategic data management and information analytics capabilities. Allowing for the simultaneous assessment of both measurement and structural relationships. The study tests a model in which e-knowledge sharing and innovative service behavior act as key mechanisms linking digital leadership to organizational transformation and adoption. The findings showed that digital leadership positively influences employees' willingness to share knowledge through digital platforms, thereby promoting innovative service behavior. Innovative behaviors play a crucial role in enabling organizations to successfully implement changes and adopt new technologies. Additionally, the mediating roles of E-knowledge sharing and innovative service behavior provide deeper insight into digital leadership and organizational adoption of AI. From a practical standpoint, it highlights the importance of organizations investing in digital leadership capabilities and fostering a collaborative, knowledge-sharing culture to support continuous transformation and long-term success.

Keywords: Digital Leadership, E-knowledge sharing, Innovative service behavior, and Organizational transformation

EFFECTS OF TECHNOLOGICAL USE ON SPOUSAL RELATIONSHIP: A CASE STUDY OF WOMEN ADVOCATES IN PUNJAB PAKISTAN

Aqeela Saghir
University of Agriculture Faisalabad Pakistan

Muzaffar Hussain
University of Agriculture Faisalabad Pakistan

Sumaira Yasmin
University of Agriculture Faisalabad Pakistan

Babar Akram
International Islamic University

Abstract

This research study shows gender disparities in the legal profession are the major obstacles faced by women in advancing their careers which can impact their marital relationships. However, it has been assumed that technological use in job help women for working efficiency. The research project, "Factors Affecting the Spousal Relationship of Female Lawyers: A Sociological Insight of Their Personal and Professional Lives in Punjab-Pakistan" has been designed. As per the said list, 1588 female lawyers were registered advocates in the said districts and according to the Toro Yamani Formula, 320 respondents were selected proportionally from the population of the said districts respectively. A valid and pretested questionnaire was used for data collection. Data were analyzed with the help of a statistical software namely SPSS. Descriptive and inferential statistical techniques were used for data analysis. Results shows the correlation between technology work engagement and the spousal relationship of female lawyers. Among respondents who indicated that they were low in technology, 25% were less satisfied with spousal relationship, 44.6% indicated medium level and 30.4% indicated high level of satisfaction. The chi-square statistic ($\chi 2 = 8.69$, $p = 0.069$) shows that the relationship between technology use and the state of spousal relationship is not statistically significant at 5% levels. However, the gamma coefficient ($\gamma = 0.182$) that has a P-value =.021 shows that there is a weak positive relationship between the variables that is statistically significant. It is recommended that technological interventions can positively influence work efficiency and reduce work-related stress levels; however, the impact of the technological factor on marital relations is expected to be indirect.

Keywords: Technology, lawyer, gender, spousal relationship Artificial Intelligence, Ethics, Law, and Philosophical Approaches

COLLABORATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE FOR PROJECT MANAGEMENT IN EDUCATION

Leila A. Umargaliyeva
Department of Computer Science, Faculty of Information Technology and Artificial Intelligence, Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan
E-mail: leilaumargaliyeva@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-1456-6044

Aigerim B. Kabdoldayeva
Department of Computer Science, Faculty of Information Technology and Artificial Intelligence, Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan
E-mai: aqabdolda@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-8994-8504

Prof. Assel Zh. Akzhalova
IT faculty, Director of SDG projects department, Kazakh-British Technical university, Almaty, Kazakhstan
E-mai: a.akzhalova@kbtu.kz
ORCID ID: 0000-0002-1141-7595

Abstract

As the nature of educational projects becomes more complex, it can necessitate the coordination of various stakeholders who have varying pedagogical objectives and limited resources - all areas that face challenges in current project management tools, while traditional single-agent systems are no longer sufficient in these scenarios. Yet, in the face of new advances in LLM technology and multi-agent approaches, current frameworks are more likely to treat the model parameters and learning rate as static fixed parameters, and as such impose unrealistic computational demands on educational institutions. There is, therefore, a gap between adaptive AI coordination and an optimal use of computational resources that must be bridged. This paper aimed to address this problem by suggesting a Collaborative AI Multi-Agent Framework to combat the challenge. Specifically, we present a design science structure and use an LLM auto-tuning method for which agent action functions are described with weighted linear equations, and optimal weights $w^* = (X^TX)^{-1}X^Ty$ are determined through an analytical approach based on no iterative training. We describe the learning rate $\eta(t)$ as a dynamic function $\eta(t) = \eta_0 \cdot (1 + \alpha t)^{\wedge}(-\beta)$, using coefficients obtained from empirical loss curves, as well as performing eigen decomposition of the agent interaction matrix, which minimizes the number of state components necessary for characterization of agents' action dynamics. In conclusion, the analysis of comparison between five other frameworks regarding the evaluation criteria establishes our framework as one of the first frameworks to consider all six criteria, which results in RAM-saving at 40-70%, faster training to learning rates, and lower computational energy in terms of eliminating the per-epoch gradient update process.

Keywords: Collaborative AI, Large Language Models, Educational Project Management, Multi-Agent Systems, Adaptive Learning Rate

YAPAY ZEKA VE DEĞİŞEN EĞİTİM MODÜLLERİ

Dr. Pelin Tekin Çelik
Kamu, Türkiye
E-mail: tekin.pelin@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2663-9753

Özet

Geleneksel eğitim müfredatları, statik yapıları gereği bilgi çağının hızına yetişmekte zorlanmaktadır. Yapay zeka, bu süreci sorun çıktıktan sonra müdahale eden bir yapıdan veriye dayalı tahmin yürüten bir yapıya dönüşmektedir. Eğitim modüllerinin güncellenmesi; yalnızca içeriğin yenilenmesini değil, öğrenme yollarının ve değerlendirme metodolojilerinin de eş zamanlı revizyonunu kapsamaktadır. Geleneksel eğitimden yapay zeka destekli modüllere geçişin kavramsal altyapısı, Bireyselleştirilmiş Kitlesel Eğitim paradigmasına dayanmaktadır. Bu dönüşümün temel amacı; statik, tek tip ve zaman kısıtlı müfredat yapısını; dinamik, öğrenen odaklı ve veriye dayalı bir ekosisteme dönüştürmektir. Sistem, her öğrencinin bilişsel hızını ve öğrenme stilini gerçek zamanlı analiz ederek içeriği anlık olarak modifiye etmeyi hedeflemektedir. Bu geçişin önemi, bilginin yarılanma ömrünün kısaldığı dijital çağda, eğitimin güncelliğini koruma zorunluluğundan kaynaklanmaktadır. Yapay zeka modülleri, Tahminleyici Analitik kullanarak öğrenme güçlüklerini henüz ortaya çıkmadan tespit eder ve bilişsel yükü optimize eder. Böylece fırsat eşitliği, sadece kaynağa erişimle değil, kaynağın bireyin kapasitesine göre akıllı biçimde sunulmasıyla sağlanmaktadır. Kavramsal çerçevede bu süreç, öğretmenin rolünü bilgi aktarıcılığından öğrenme mimarlığına dönüştürmektedir. Müfredat artık bitirilmesi gereken bir metin değil; öğrenciyle etkileşime giren, yaşayan ve kendini güncelleyen bir organizma işlevi görmektedir. Sonuç olarak bu dönüşüm; eğitimde verimliliği artırmayı, terk oranlarını düşürmeyi ve küresel yetkinlik açıklarını kapatmayı amaçlayan stratejik bir zorunluluktur. Yapay zeka destekli eğitim modülleri, öğrenme süreçlerini daha verimli, kapsayıcı ve güncel kılmaktadır. Geleceğin eğitim sistemleri, statik kitaplardan ziyade; veriyi işleyen, öğrenciyle birlikte evrilen ve yaşayan modüller üzerine inşa edilecektir. Bu bağlamda bu çalışmada; geleneksel öğrenme yöntemlerinden yapay zeka modülleri ile birlikte değişen eğitim yapısı literatür bakımından analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Geleneksel Modül, Yapay Zeka Modülleri

EXPLORING THE IMPACT OF PERSONALITY TRAITS ON EMPLOYEE PERFORMANCE: THE MEDIATING ROLE OF JOB CRAFTING AND THE MODERATING INFLUENCE OF POLITICAL SKILL

Lect. Sidra Ghulam Muhammad
The University of Faisalabad (NBS)
E-mail: sidragm89@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-0566-7019

Rimsha Shahid
The University of Faisalabad

Ali Husnain
The University of Faisalabad

Sharjeel Yousaf
The University of Faisalabad

Zafar Iqbal
The University of Faisalabad

Usman Ghani
The University of Faisalabad

Alina Idrees
The University of Faisalabad

Ayesha Sadiqa
Government College University Faisalabad (GCUF), Pakistan

Mahnoor Shahid
National Textile University, Faisalabad, Pakistan

Abstract

Nowadays, in competitive organizations, there is a growing need for employees to be sufficiently proactive to act wisely before the occurrence of events. The findings indicate that the proactive personality of employees is associated with their performance; however, the relationship between proactivity and employee performance cannot be taken for granted, particularly in the presence of job crafting. The purpose of this research is to examine the multilevel effect of personality on performance through job crafting, along with the moderating role of political skill. A sample of 35 teams was utilized in this study. The research encompasses 35 teams from the telecom and banking sectors of Lahore, selected through purposive sampling, yielding a response rate of 83%. The current study evaluated descriptive statistics, hypothesis testing, and the correlation among variables. Data were collected through both personal and mail survey questionnaires. The PLS-SEM method was employed, along with SPSS 19 for descriptive analysis. The findings of the study revealed a positive relationship among all the variables and performance, except for

the moderating variable, political skill, which did not show a significant relationship. It is concluded that, for development and organizational change, organizations should provide a supportive environment and implement practices that enhance performance at all levels.

Keywords: Proactive Personality, Job Crafting, Employee Performance

EDUCATIONAL BENEFITS OF AI IN ART AND SKILL DEVELOPMENT

Aqeela Saghir
University of Agriculture Faisalabad Pakistan

Ayesha Riaz
University of Agriculture Faisalabad Pakistan

Lubna Rehman
University of Agriculture Faisalabad Pakistan

Ijaz Ashraf
University of Agriculture Faisalabad Pakistan

Asif Ali
University of Agriculture Faisalabad Pakistan

Abstract

Artificial intelligence (AI) is a computer based imitation of human intelligence; programmed to think, learn and execute orders that usually require human intellect. AI is reshaping the ways we acquire and impart knowledge. The need of the hour is to equip the learners and teachers with the skills to make the best of AI teaching tools; else the pace with which the AI is infusing in our lives, not updating our ways will make us the victims of "survival of the best". AI in education offers numerous benefits, including personalized learning experiences, increased efficiency through automation of administrative tasks, and enhanced student engagement and support. AI algorithms can analyze student data to tailor content and activities to individual needs, fostering greater motivation and learning outcomes. The aim of this study is to comprehensively explore the factors influencing teachers' acceptance and reluctance towards AI technologies within educational settings, elucidating barriers, attitudes, and concerns about effective integration and utilization of AI in teaching practices. This study was descriptive in nature and conducted at two universities: the University of Agriculture, Faisalabad, and Government College University, Faisalabad. One faculty from each university was selected randomly. The total population of teachers in the selected faculties was 197, and the sample size was determined to be 130, using an online sample size calculator with a 95% confidence level and a 5% confidence interval. Data were collected using a structured, validated, and pretested questionnaire, and analyzed with the Statistical Package for Social Science (SPSS). The study found that educators perceive AI's educational benefits positively but have limited understanding of specific tasks and tools, indicating a need for further training. While being familiar with AI applications, actual usage varies, and there's caution regarding AI's broader impacts. Educators accept AI for its efficient data analysis and time-saving benefits. They also value its role in classroom management and professional training. However, they are reluctant due to job insecurity, concerns about developers' lack of educational experience, reliability and ethical issues. Ethical concerns are significant, particularly regarding misuse and privacy. Reduced human interaction and insufficient AI skills are additional worries. Most educators lack formal AI training, despite institutional support. Clear ethical guidelines and professional development are prioritized for AI integration in education.

Keywords: Art, Education, Skill, Students

THE EFFECTIVENESS OF ESMARTDISPOSE IN ENHANCING DIGITAL GOVERNANCE FOR MOVABLE ASSET DISPOSAL

Mr. Herman Nordiadi Bin Abd Wahab,
Department of Mechanical Engineering/Politeknik Kuching Sarawak
E-mail: herman@poliku.edu.my
ORCID ID: 0009-0005-4193-8761

Mrs. Nurul Nisa Binti Mohd Nasir
Department of Information Technology and Communication/Politeknik Kuching Sarawak
E-mail: n_nisa@poliku.edu.my
ORCID ID: 0009-0006-0759-0623

Abstract

This study evaluates the effectiveness of eSmartDispose, a digital innovation developed by Politeknik Kuching Sarawak, in improving the management of government movable asset disposal. The initiative addresses the limitations of manual procedures that are time-consuming, error-prone, and lack transparency. The research employs a quantitative survey design involving 73 respondents from professional and support staff groups who actively use eSmartDispose in their daily disposal operations. Data were collected through a structured questionnaire comprising three dimensions: system interface, effectiveness and accessibility, and impact on work productivity. Statistical analysis using SPSS revealed an overall mean score of 4.73 (SD = 0.47), indicating a very high level of user satisfaction. Findings demonstrate that eSmartDispose offers an intuitive and user-friendly interface, enhances accessibility through real-time data retrieval, and significantly improves workflow efficiency. The system's high Cronbach's Alpha value ($\alpha = 0.94$) confirms its reliability in assessing user perceptions. Overall, the study concludes that eSmartDispose is an effective, transparent, and efficient digital solution for asset disposal management, aligning with Malaysia's MAMPU Digital Government Blueprint (2021–2025). Future improvements, including mobile application development and integration with national asset systems, are recommended to further enhance accessibility and digital governance practices.

Keywords: SmartDispose, Digital Transformation, Asset Disposal Management, System Effectiveness, Public Sector Productivity

MODERN APPROACHES TO JUSTIFY & RATIONALIZE AIRSIAL GROUND OPERATIONS AT KARACHI'S JINNAH INTERNATIONAL AIRPORT PAKISTAN

Lect. Abdul Salam
National Business School, The University of Faisalabad, Punjab Pakistan

Abstract

Ground operations are important in determining operational performance of the airline, turnaround time of aircraft, reliability of the schedule, operating cost and quality of passenger service. At congested airports, inefficiencies in ground handling activities can delay the effects throughout airline networks and have a significant impact on the resilience of operations. This research study discusses ground operations at AirSial on the operational environment of Jinnah International Airport, Karachi with the aim of identifying the operational challenges and recommending improvement measures for implementation. This research is based upon documented research gaps that identified in recent researches on aviation ground operations specifically as it relates to limited transferability of turnaround models across airports, poor integration of ground support equipment management with airline operations, piecemeal consideration of time and resource use, poor treatment of variability in operations and limited operational validation of digital ground operations tools. Each of these gaps are converted into a corresponding operational problem investigated under the AirSial context. An applied research methodology taken up using the research onion framework. Evidences / data gathering based upon questionnaires with ground operations personnel, direct observation of turnaround activities of operational documents. The obtained evidence / data will be analyzed by applying the method of thematic categorization to identify repeated patterns of operation and constraints. The findings will suggest the ground operations at AirSial are to plague by unpredictable turnaround performance, ground support equipment coordination difficulties, decision-making that is time based and that ignores trade-offs between resources, vulnerability to variability during peak periods and a lack of use of reliable operational data for decision support. Based on the obtained findings, the study will offer contextualized solutions, such as context-sensitive turnaround assessment, better coordination mechanisms for equipment, balanced practices for performance review, variability-aware planning and incremental digital enablement.

Keywords: Resilience, Turnaround time, Decision-making, Inefficiencies, Piecemeal considerations

FUTURE PERSPECTIVE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PUBLIC ADMINISTRATION: ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS A "CIVIL SERVANT" BEYOND LAW NO. 657

Dr. Mehmet Enes Salkın
Department of Social Work and Counseling, School of Social Sciences, Mersin University, Türkiye
E-mail:enessalkin@mersin.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5198-5378

Dr. Mehmet Nas
Department of Office Services and Secretarial Studies,Akseki Vocational School,Alanya Alaaddin Keykubat University, Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-1015-9934

Abstract

Artificial intelligence technologies are rapidly evolving and increasingly permeating all aspects of social and economic life. This accelerated technological development compels institutions across all sectors to integrate AI into their structures and processes. It is anticipated that this interaction will continue in the coming years, with AI and intelligent systems reshaping numerous sectors and processes by introducing new tools and capabilities. Public administration, shaped by societal expectations and the changing needs of different eras, has undergone significant transformations from past to present. Weber's model of rational bureaucracy was challenged by the human relations approach in the 1930s, followed by the emergence of the New Public Management model in the 1970s. Contemporary public administration increasingly adopts concepts from management sciences, emphasizing reduced hierarchy, flexible and decentralized organizational structures, deregulation, governance, efficiency, effectiveness, and citizen-oriented outcomes. In Türkiye, a similar transformation process began in the 1980s, leading to the implementation of New Public Management principles. This transformation in public administration is not limited to a shift in principles but represents a comprehensive restructuring that includes adaptation to modern technologies through new tools, methods, and systems. In this context, e-government is defined as "the use of information technologies in the public sector to create added value for the state, individuals, and businesses with the aim of improving public administration. Considering the digital infrastructure and transformation dynamics established by e-government, the integration of artificial intelligence into public administration emerges as a continuation of this process and an inevitable stage of development. The use of AI in public administration has thus become unavoidable due to technological pressures and global and market trends. This study analyzes the transformation of public administration and examines the critical threshold at which the public sector currently stands regarding the adoption of artificial intelligence, aiming to provide a conceptual contribution toward surpassing this threshold.

Keywords: Public administration, artificial intelligence, al in public sector, transformation of public administration

THE DIGITAL PRIMORDIALISM OF SUDAN: MEDIA-DRIVEN PSYCHOLOGY AND THE DECONSTRUCTION OF NATIONAL CITIZENSHIP

Lect. Hafsa Waqar
TUF, Mangement Studies Departmen
E-mail: hafsawaqar.nbs@tuf.edu.pk

Dr. Naveed Anjum
TUF, Mangement Studies Department
E-mail: naveedanjum.nbs@tuf.edu.pk

The politics of belonging is a double-edged sword in the contemporary democratic political system. This system offers cohesion for the Western states, while many other states, such as Sudan, are unable to adopt it fully. This paper will examine the ongoing crisis of statehood in Sudan. This paper explores media-driven psychological impacts that elevate blood belonging over national identity. It argues that local leaders, through digital platforms, frame conflict as a struggle for ethnic survival. In Sudan, the psychology of blood belonging operates through the fear of existential Others. The political actors trigger the primitive psychological response. This shift makes democratic governance nearly impossible as the other is no longer a political rival but a biological threat. Contemporary liberal democratic theory promotes the idea of unified national citizenship based on shared political thought. On the other hand, the Sudanese case reveals a failure to build a common identity based on this contemporary democratic theory. Sudan's internal politics remain dominated by primordial identity. Political loyalties are linked to ethnicity, language, and religion rather than to national identity. These primordial ties prevented the formation of a cohesive national bond in the post-colonial state era. This led to a continuous cycle of conflict within the state. This study identifies three dimensions of the ongoing crisis in Sudan. Firstly, ethnic militias reinforced blood-based belongings, second, IDPs considered outsiders in their homeland, and third, failed reforms that were unable to reconcile primordial loyalties with bureaucratic citizenship. Peacebuilding cannot succeed without paying attention to the force of primordial identities. This research explores how Sudan's deep-rooted primordial identities (ethnic, religious, and linguistic) were weaponized in the current conflict to undermine democratic governance and redefine belonging as a matter of blood rather than citizenship. Social Media algorithms in Sudan prioritize ethnically charged content, effectively downplaying moderate voices and trapping citizens in radical echo chambers

Keywords: Social media, Digital Tool, Sudanese Statehood, psychology, Sudanese society

KÜRESEL ENERJİ JEOPOLİTİĞİNDE HÜRMÜZ BOĞAZI: POLİTİK GÜÇ, ENERJİ DİPLOMASİSİ VE JEOSTRATEJİK ETKİLER

Doç. Dr. Murat Cihangir
Batman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, Türkiye
E-mail: muratscihangir@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9301-422X

Muhammed Yunus Sevinç
Yüksek Lisans Mezunu, Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Bölgesel Kalkınma İktisadi, Türkiye
E-mail: myunussevinc@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2601-0867

Özet

Enerji kaynaklarının küresel ölçekte taşınması, uluslararası politik dengelerin şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Özellikle stratejik deniz geçiş noktaları, yalnızca ticari ve ekonomik anlamda değil, aynı zamanda politik güç ve jeopolitik nüfuz açısından da kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda Hürmüz Boğazı, dünya enerji ticaretinin önemli bir bölümünün geçtiği ve bölgesel güç rekabetinin yoğunlaştığı stratejik bir su yolu olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmada Hürmüz Boğazı'nın küresel enerji piyasasındaki rolü, bölgesel ve küresel politik güç dengeleri üzerindeki etkisi ve enerji diplomasisi açısından taşıdığı stratejik önem analiz edilmiştir. Çalışmada literatür taraması ve ikincil veri analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre Hürmüz Boğazı, enerji arz güvenliğinin yanı sıra bölgesel güç dengeleri ve küresel enerji politikalarının belirlenmesinde önemli bir jeopolitik araç niteliği taşımaktadır. Sonuç olarak, Hürmüz Boğazı'nın yalnızca enerji geçiş noktası değil, aynı zamanda küresel politik güç mücadelesinin merkezinde yer alan stratejik bir unsur olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hürmüz Boğazı, Enerji Jeopolitiği, Enerji Güvenliği, Politik Güç, Enerji Diplomasisi, Stratejik Deniz Geçişleri

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND MEDIA INFLUENCE: UNDERSTANDING CHANGES IN HUMAN BEHAVIOR IN THE DIGITAL AGE

Lect. Zarnab Rouf
Department of Mass Communication, The University of Faisalabad, Faisalabad, Pakistan
E-mail: zarnabrouf.MC@tuf.edu.pk

Abstract

Artificial intelligence (AI) is becoming a powerful part of today's media, changing how people think, feel, and interact with information. This paper explores how AI is shaping human psychology and communication within media environments. It focuses on how platforms use algorithms to select and personalize content, which can influence attention, emotions, opinions, and even personal identity. The study is based on a qualitative research design supported by a small survey sample of 120 university students and media users. A purposive sampling technique was used to select participants who actively engage with AI-driven platforms such as social media and digital news applications. The research applies multiple methods, including literature review, content analysis, and case study analysis, to examine how AI-generated and AI-curated content affects users. A thematic analysis technique is used to identify patterns in user responses and media practices. The findings reveal that continuous exposure to personalized content significantly shapes users' perceptions of reality, narrows their viewpoints, and increases emotional engagement with media. Many participants reported difficulty in distinguishing between real and AI-generated content, especially in the case of deep fakes and automated news. The study also finds that AI-driven media can reinforce existing beliefs, contributing to echo chambers and reduced critical thinking. In addition, the paper examines how media organizations, educational institutions, and policymakers are responding to the growing use of AI. The results suggest that while institutions are beginning to adopt AI technologies, there is still a lack of clear ethical guidelines and regulatory frameworks. The study highlights the urgent need for improved media literacy, transparency in algorithms, and responsible AI practices. Overall, this research provides a clear understanding of how AI is transforming media and human behavior. It concludes that a balanced and ethical approach is necessary to ensure that AI supports, rather than negatively influences, individuals and society in the digital age.

Keywords: Artificial Intelligence, Language, Meaning, Perception, Media Pakistan

YAPAY ZEKA ÇAĞINDA PAZARLAMA VE PSİKOLOJİ KAVRAMLARININ DEĞİŞEN YÜZÜ: BİBLİYOMETRİK BİR HARİTALAMA

Dr. Öğr. Üyesi Hale Çolakoğlu
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İİBF İşletme Bölümü, Türkiye
E-mail: halecelikkan@comu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3435-4475

Dr. Öğr. Üyesi Tanju Çolakoğlu
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İİBF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Türkiye
E-mail: t_colakoglu@comu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2401-5667

Özet

Pazarlamanın temelini insan davranışı ve insan davranışına yönelik geliştirilen stratejiler oluşturmaktadır. Tüketicilerin istek ve ihtiyaçlarına ne doğru şekilde odaklanmak ve en uygun stratejiyi oluşturmak için pazarlamacılar tüketim ve tüketici psikolojisi konusu üzerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda pazarlama ve psikoloji kavramlarının birbiri ile iç içe olması bu kavramlarını birlikte incelenmesinin oldukça uygun olduğu sonucunu doğurmaktadır. Bu noktadan hareketle bu çalışmada pazarlama ve psikoloji alanlarındaki güncel araştırmaları tespit edebilmek ve gelecekteki araştırmalara ışık tutabilmek amacıyla 2020-2025 yılları arasında pazarlama ve psikoloji kavramları üzerine yapılan çalışmalar incelenecektir. Veriler bibliyometrik analiz programı kullanılarak yazar bilgisi, yıllara göre dağılım, anahtar kelimeler, kaynak dağılımı, atıf dağılımı ve konu dağılımı kapsamında incelenecektir. Araştırma sonunda ilgili dağılımlara ilişkin sonuçlar ortaya konacaktır.

Anahtar Kelimeler: Pazarlama, Psikoloji, Yapay Zekâ, Bibliyometrik Analiz Artificial Intelligence, Economics, Finance, and Marketing Psychology

ALGORITHMIC FAIRNESS PERCEPTION IN AI-ENABLED HRM: IMPLICATIONS FOR TECHNOSTRESS, ETHICAL CLIMATE, AND EMPLOYEE OUTCOMES

Lect. Anam Arshad
Faculty Member of National Business School, The University of Faisalabad
E-mail: anamarshad.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

The rapid integration of Artificial Intelligence (AI) into Human Resource Management (HRM) has transformed organizational decision-making processes, particularly in recruitment, performance evaluation, and talent development. Despite its efficiency and objectivity, AI-enabled HRM raises critical concerns regarding employees' perceptions of fairness and their psychological responses to algorithmic decision-making. This study investigates the role of Algorithmic Fairness Perception (AFP) and technostress as dual mechanisms through which AI-HRM practices influence employee outcomes, specifically engagement and innovative work behavior. Drawing on Organizational Justice Theory and emerging AI-HRM literature, the research proposes a dual-path mediation framework where AFP and technostress simultaneously shape employee reactions to AI systems. Additionally, the study examines the moderating effects of AI literacy and transparency cues, providing deeper insights into the conditions under which AI-driven HR practices are perceived positively or negatively. Using a quantitative research design, data will be collected through a structured survey combined with an experimental vignette approach to capture realistic employee perceptions. Structural Equation Modeling (SEM) will be employed to test direct, mediating, and moderating relationships among variables. The study contributes theoretically by extending Organizational Justice Theory into algorithmic contexts and integrating fairness perceptions with technostress within a unified model. Practically, it offers actionable insights for organizations to design transparent, ethical, and employee-centered AI-HRM systems, particularly in developing economies where regulatory frameworks are still evolving.

Keywords: AI-enabled HRM; Algorithmic Fairness Perception; Employee Engagement; Innovative Work Behavior; AI Literacy

LEVERAGING AI TO ENHANCE THE VALUE OF FOOD SAFETY AUDITS

Chief Operating Officer Tülay Kahraman
World of Auditing SRL
E-mail: tk@worldofauditing.com

Abstract

Food safety audits are instrumental in protecting consumers and managing risk, yet the audit landscape is increasingly strained by resource limitations, data complexity, and stakeholder pressure for greater value. Artificial Intelligence offers significant potential to enhance the value and efficiency of audits by enabling smarter planning, a robust risk-based approach, speed in analyzing large datasets and providing insight for informed decisions. Tools such as machine learning and natural language processing help identify trends, highlight emerging risks, and reduce repetitive manual tasks, allowing auditors to focus on what matters the most. On the other hand, integrating AI into audit processes presents important challenges. Many organizations face limited digital readiness, fragmented use of tools, and uncertainty around the quality of data. Ensuring responsible use of AI requires strong governance, attention to potential bias, and maintaining appropriate human oversight. Ethical considerations and limitations together with the strategies for the use should also be addressed to build trust in AI-enhanced audit execution. This session will explore where AI has the potential to add value to food safety auditing and outline the practical and governance challenges the industry should navigate to adopt AI responsibly and effectively.

Keywords: Risk Based Auditing, Auditor Effectiveness, Digital Transformation, Food Safety Governance

AI ETHICS, DIGITAL TRANSFORMATION, AND CARE QUALITY: A MEDIATED-MODERATION FRAMEWORK

Assist. Prof. Dr. Muhammad Jamil Khan
National Business School, The University of Faisalabad
E-mail: jamilkhan.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

This study examines how ethical implementation of artificial intelligence influences the quality of care and investigates the role of digital transformation and legal structures in strengthening this relationship. The purpose of the research is to offer empirical evidence on how responsibly managed AI systems contribute to better health service outcomes while accounting for the technological and regulatory environments that guide their use. Using a quantitative, cross-sectional design, data were collected from healthcare professionals working in tertiary care hospitals, and the relationships among constructs were analyzed using SPSS and SmartPLS. The findings show that ethical AI practices significantly enhance care quality, digital transformation functions as a meaningful mediating mechanism, and legal frameworks reinforce the relationship by shaping how professionals interpret technological responsibility. Together, these results highlight the importance of aligning ethics, technological infrastructure, and regulation when integrating AI into healthcare settings.

Keywords: Ethical AI Implementation, Quality of Care, Healthcare, Digital Transformation, and Legal Framework.

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA DİJİTALLEŞME VE EKONOMİK BELİRSİZLİK: TÜRKİYE'DE DOĞRUSAL OLMAYAN ETKİLER, KURUMSAL YAPI VE İNSAN FAKTÖRÜ

Doç. Dr. Ömer Uğur Bulut
Kafkas Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü
E-mail: bulut.o.u@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6511-8187

Özet

Çalışma, yapay zekâ kullanımının hız kazandığı ve dijital dönüşümün yaygınlaştığı 2000'li yıllarda dijitalleşme ve kurumsal yapının ekonomik belirsizlik üzerindeki etkisini Türkiye örneğinde incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, belirsizlik yalnızca ekonomik bir değişken olarak değil, bireylerin beklenti, risk algısı ve karar alma süreçlerini etkileyen çok boyutlu bir olgu olarak ele alınmaktadır. Dijitalleşmeyi temsil etmek üzere internet, mobil ve sabit altyapı göstergelerinden oluşturulan bir dijitalleşme endeksi (ICT), kurumsal yapıyı temsil etmek üzere ise yönetişim göstergelerine dayalı bir kurumsal kalite endeksi (INST) kullanılmıştır. Otoregresif Gecikmesi Dağıtılmış (ARDL) modeliyle gerçekleştirilen ampirik analizde, insan boyutunu dikkate almak ve tahmin gücünü artırmak amacıyla insani gelişmişlik endeksi (HDI) modele eklenmiş, ayrıca dijitalleşmenin doğrusal olmayan etkilerini yakalayabilmek için ICT değişkeninin karesi (ICT^2) modele dâhil edilmiştir. Bulgular, dijitalleşmenin belirsizlik üzerindeki etkisinin doğrusal olmayan bir yapı sergilediğini ortaya koymaktadır. Uzun dönem katsayıları, ICT ve ICT^2 değişkenleri sırasıyla 0.15 ve 0.05 düzeyinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu durum, dijitalleşme arttıkça belirsizliğin artan bir hızla yükseldiğine (artan marjinal etki/konveks ilişki) işaret etmektedir. Ayrıca, hesaplanan eşik değerin (-1.48) örneklem aralığı dışında kalması, ilişkinin incelenen dönemde sürekli ve artan bir yapı sergilediğini teyit etmektedir. Diğer taraftan, INST ve HDI değişkenlerine ait uzun dönem katsayıları sırasıyla -0.39 ve -1.11 olup negatif ve istatistiksel açıdan anlamlıdır. Kısa dönem bulguları, dijitalleşmenin etkisinin dalgalı ve doğrusal olmayan bir yapı sergilediğini, kurumsal kalitenin kısa dönemde belirsizliği azaltıcı etkisini sürdürdüğünü, insan faktörünün ise etkisinin gecikmeli olarak ortaya çıktığını göstermektedir. Dijital dönüşüm sürecinin yarattığı bilgi yoğunluğu, hız ve öngörülemezlik algısı, belirsizliği derinleştiren temel mekanizmalar arasında öne çıkmaktadır. Buna karşılık, kurumsal kalite ve insani gelişmişlik düzeyindeki artışın belirsizliği azaltıcı yönde etkili olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, dijitalleşme uzun dönemde belirsizliği artırırken, güçlü kurumsal yapı ve gelişmiş insan sermayesi bu etkiyi dengeleyici rol üstlenmektedir. Kurumsal kaliteyi güçlendiren ve insan sermayesini geliştiren politikalar, dijitalleşmenin belirsizlik artırıcı etkilerini sınırlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Ekonomik Belirsizlik, ICT, Kurumsal Kalite, İnsani Gelişmişlik

MUTUAL FUNDS PERFORMANCE IN PAKISTAN: A MULTI-FACTOR MODEL ANALYSIS

Zafar Iqbal
The University of Faisalabad

Abstract

This study aims to evaluate the performance of mutual funds in Pakistan by using Fama and French (1993) three factor model. Literature provides theoretical and empirical evidence that single factor asset pricing model is not good estimator to evaluate the performance. Fama and French (1992-93) and Carhart (1997) proved empirically that multi factor models are better measures than single factor CAPM. As the services of professional management and diversification are the main benefits that inventors achieved from mutual funds, performance measurement, fund managers performance is measured with the regression intercept known as management alpha in single factor and multi factor models. Mutual funds have become the most preferential investment means for small and medium investors to pick the benefits of diversification even with a small amount of investment in the capital market. Hence, potential investors in mutual funds need evaluation not only by financial institutions but also by academicians so that they can make a right choice in their investment decisions. For the performance evaluation of mutual funds, sample of mutual funds selected from the mutual funds industry during the research period from June 2000 to June 2023 listed at Mutual Fund Association of Pakistan. Study used the multi factor model of Fama & French (1993) who suggest that securities return in excess of the risk free rate are explained by the sensitivities of their with respect to three factors, firstly the excess return on market portfolio, secondly the difference between the return on a portfolio of small capitalization stocks and the return on a portfolio of big capitalization stocks (SMB), thirdly the difference between return of high book-to market stocks and the return on a portfolio of low book-to-market stocks (HML).No fund beats the market which shows that all funds underperform the market. Results supports the efficient market hypothesis in Pakistan's capital market.

Keywords: Mutual fund, Diversification, Size Premium, Value Premium, Efficient market hypothesis

EXAMINING THE IMPACT OF CORPORATE AGE ON FINANCIAL PERFORMANCE: THE MODERATING ROLE OF CORPORATE GOVERNANCE

Usman Ali
The University of Faisalabad

Abstract

This study assesses the effect of corporate age on the financial performance of non-financial entities listed on the Pakistan Stock Exchange over the period of 10 years from 2015 to 2024. This study also evaluates the moderating effect of corporate governance in the relationship between audit quality and corporate financial performance. Further, this study considers the number of years from which a firm listed as public company in Pakistan as the proxy of corporate age. However, the financial performance was measured by employing the principal component analysis (PCA) on four common financial indicators like earning per share (EPS), net profit margin (NPM), rerun on assets (ROA) and return on equity (ROE). Similarly, composite score of corporate governance were computed by using the principal component analysis (PCA) on eleven governance indicators. The findings of this study revealed the significant positive effect of corporate age on financial performance and corporate governance significantly strengthen this relationship. The study offers the actionable guidance for corporate managers and investors in the non financial sector of Pakistan. Additionally, it informs policymakers on strengthening audit and governance standards to enhance transparency and sustainable business growth.

Keywords: Corporate Age, Corporate Financial Performance, Principal Component Analysis (PCA)

ESTETİK ÇIKTIDAN TASARIM KARARINA: ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA GRAFİK TASARIMCININ ROLÜ

Assist. Prof. Oya Türe Aygün
Department of Graphic Design, Faculty of Fine Arts, Cukurova University, Türkiye
E-mail: oyature@cu.edu.tr
ORCID ID: 0009-0003-0073-0513

Özet

Üretken yapay zekâ (ÜYZ) araçlarının yaygınlaşması, estetik açıdan etkileyici görseller üretmeyi geniş kitleler için erişilebilir hale getirmiş ve grafik tasarımcının rolünü tartışmaya açmıştır. Bu çalışma, söz konusu gelişmelerin grafik tasarımcıyı gereksiz kılıp kılmadığını, ÜYZ ile üretilen görseller ve grafik tasarımcı tarafından geliştirilen tasarım çözümü arasındaki fark üzerinden kavramsal olarak incelemektedir. Temel iddia, grafik tasarımın yalnızca görüntü üretimi değil; işlevsel yönlendirme, mesajın yapılandırılması ve kullanıcıya/bağlama uygunluk gibi tasarım kararlarını gerektiren bir görsel iletişim pratiği olduğudur. Çalışma, grafik tasarım kuramı, görsel iletişim, nöroestetik ve kullanıcı odaklı tasarım literatürünü bir araya getiren kavramsal çözümleme yöntemine dayanmaktadır. Bir görselin estetik açıdan etkileyici bulunması ile belirli bir amaca, hedef kitleye ve bağlama uygun olması aynı şey değildir. Aynı brief doğrultusunda üretilen ÜYZ afişleri ile grafik tasarımcı tarafından geliştirilen tasarım çözümünü karşılaştıran somut vaka, ÜYZ çıktılarının çoğunlukla literal ve şablonsal temsillere yöneldiğini; buna karşılık grafik tasarımcı çözümünün bağlama duyarlı, metaforik olarak yoğunlaştırılmış ve daha özgül bir görsel örgütlenme sunduğunu düşündürmektedir. Bu karşılaştırma, retorik ve semiyotik karar süreçlerinde insan yargısının belirleyici önemini koruduğuna işaret etmektedir. Sonuç olarak grafik tasarımcı rolü ortadan kalkmamakta; seçici, stratejist ve nihai karar verici bir konuma dönüşmektedir. Çalışmanın temel katkısı, ÜYZ ile grafik tasarımcı arasındaki farkı yalnızca estetik sonuç üzerinden değil, anlamın nasıl kurulduğu ve tasarım kararlarının nasıl biçimlendiği üzerinden tartışmaya açmasıdır.

Keywords: Üretken Yapay Zekâ, Grafik Tasarım, Görsel İletişim

THE "DEFAULT HUMAN": A SOCIO-PSYCHOLOGICAL ANALYSIS OF RACIAL AND GENDER BIAS IN AI-GENERATED IMAGES

MSc Stud. Yusufcan Karataş
Faculty of Arts and Sciences, Çağ University, Türkiye
E-mail: yusufcankrts@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-9760-6653

Abstract

Generative artificial intelligence (AI) systems are increasingly used to produce visual content across digital, educational, and professional environments. Despite their growing influence, concerns have emerged regarding how these systems represent human identity. Existing research suggests that AI-generated imagery may reproduce dominant racial and gender stereotypes embedded within large-scale training data. This exploratory study examines racial and gender representation in AI-generated images and investigates their potential socio-psychological implications. Using a qualitative visual content analysis approach, 60 images were generated from six neutral English prompts describing common social roles, including "a doctor," "a pilot," "a student," and "a happy family." The prompts intentionally excluded any reference to race, ethnicity, nationality, or gender in order to examine the model's default representational tendencies. Images were generated across multiple sessions, devices, and user conditions to reduce environmental variation. The findings revealed a strong dominance of Western-presenting individuals, who accounted for 81.7% of the dataset, while non-Western-presenting individuals appeared only minimally. In addition, a significant gender imbalance was observed, with male representations appearing substantially more frequently than female representations, particularly in professional and authority-related roles. The consistency of these patterns across prompts and conditions suggests the presence of a Western-presenting and male-centered "default human" representation embedded within the model's generative behavior. From a socio-psychological perspective, the repeated normalization of limited identity representations may reinforce racial and gender stereotypes, contribute to the reproduction of social prejudice, shape perceptions of professional and social roles, and negatively affect the visibility and perceived belonging of underrepresented groups within increasingly AI-mediated digital environments. The study argues that generative AI systems do not simply reflect social reality but may actively standardize dominant representations of humanity through repeated visual reproduction.

Keywords: Generative AI, Algorithmic Bias, Gender Representation, Racial Representation, Social Psychology

PROFESYONEL HİZMETLERDE MÜŞTERİ KAYBINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER: KIRGIZİSTAN'DA X ŞİRKETİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Yük. Lis. Öğr. Islam Murzaev
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
E-mail: 2552y0201002@manas.edu.kg
ORCID ID: 0009-0006-0793-7615

Özet

Hizmet sektöründe artan rekabet ve yükselen müşteri beklentileri, şirketleri hizmet kalitesini sürekli geliştirmeye zorlamaktadır. Bu bağlamda, müşterilerin hizmetten vazgeçme nedenlerini belirlemek ve etkili müşteri elde tutma stratejileri geliştirmek büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, Kırgızistan'da faaliyet gösteren profesyonel bir hizmet şirketinde müşteri kaybının nedenlerini tespit etmeyi ve buna dayalı stratejiler önermeyi amaçlamaktadır. Araştırma, 2025 yılında şirketle iş birliğini sonlandıran 12 müşteri üzerinde yürütülecek; bu müşteriler kapsamlı veri ve derinlemesine analiz imkânı sağladığı için seçilmiştir. Veri toplama süreci, birden fazla yöntemle gerçekleştirilecektir: Eski müşterilerle derinlemesine görüşmeler yapılacak, mevcut müşteriler arasında anket uygulanacak ve şirketin iç belgeleri analiz edilecektir. Görüşmeler müşteri kaybı nedenlerini ortaya koyarken, anket sonuçları bu nedenlerin sıklığını gösterecek ve temel sorunların belirlenmesine katkı sağlayacaktır. Araştırma sonucunda, müşteri kaybını etkileyen temel faktörler belirlenecek ve bu bulgular doğrultusunda müşteri iletişimini geliştirmeye, hizmet sunumunu iyileştirmeye ve bireysel yaklaşımı güçlendirmeye yönelik stratejiler önerilecektir.

Anahtar Kelimeler: Müşteri Kaybı, Müşteri Elde Tutma, Profesyonel Hizmetler, Müşteri Sadakati

DIGITAL MIRROR: SOCIAL MEDIA, NEED FOR RECOGNITION, IDENTITY AND NARCISSISTIC TENDENCIES IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Master's Stud. Esra Erten
Department of Psychology, Çağ University, Türkiye
E-mail: pskesraevleksiz@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-6992-8613

Assist. Prof. Ayşe Şenay Koç
Department of Psychology, Çağ University, Türkiye
aysesenaykoc@cag.edu.tr, 0000-0001-6433-9837

Abstract

AI-enabled content algorithms systematically shape recognition experiences and identity construction processes of users in social media. This research examined the mediating role of virtual identity construction processes of users in the impact of need for recognition in social media on their narcissistic tendencies. 297 adults, residing in Turkey, volunteered in this cross-sectional and relational study. Social Media Use Scale (SMUS), Virtual Identity Scale (VIS), and Narcissistic Personality Inventory (NIP) were administered to the participants. A parallel mediation analysis was performed with PROCESS macro-Model 4 (Bootstrap n = 5.000). The findings revealed that the VIS subdimensions of sense of online belonging, online likeability, and online social sensitivity fully mediated the relationship between the SMUS need for recognition dimension and the entitlement dimension of the NPI. In other words, the need for recognition in social media does not directly shape narcissistic entitlement, but it operates through the experiences of online belonging, likeability, and social sensitivity. In addition, men scored higher in online boldness and online sense of belonging when compared to women. Furthermore, young adults (20-40 years) got significantly higher scores in online likeability, social sensitivity as well as in narcissistic tendencies in comparison with middle-aged (40-65 years) group. The results of the study suggest that AI algorithms shape individuals' virtual identities through recognition mechanisms, which then indirectly reinforce narcissistic patterns. The research provides empirical evidence for the psychological cost of digital identity construction in the age of artificial intelligence and discusses policy implications for platform design and algorithmic ethics.

Keywords: Social Media, Virtual İdentity, Narcissism, Aı Algorithms, Mediation, Digital Psychology

ALGORİTMİK POPÜLİST KİŞİSELLEŞME: TRUMP'IN KURUMSAL DÖNÜŞÜM STRATEJİSİNDE YAPAY ZEKÂNIN ROLÜ

Dr. Sezen Ravanoğlu Yılmaz
Kamu Yönetimi Bölümü, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türkiye
E-mail: sravanogluyilmaz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0417-7236

Özet

Modern popülist liderlik pratikleri, geleneksel kurumların aracı rolünü zayıflatarak gücü liderin şahsında toplama eğilimi göstermektedir. Siyaset bilimi literatürde "popülist kişiselleşme" olarak tanımlanan bu süreç, Donald Trump'ın yönetim tarzında, özellikle bağımsız bürokrasi, yargı ve medya organlarıyla girilen gerilim üzerinden somutlaşmaktadır. Bu çalışma, yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin, Trump'ın kurumsal mekanizmaları baypas ederek seçmen kitlesiyle kurduğu doğrudan ve denetlenemeyen bağı nasıl otomatize ettiğini ve kurumsal erozyonu nasıl hızlandırdığını incelemektedir. Çalışmanın temel sorunsalı; YZ destekli mikro-hedefleme, "algoritmik karizma" inşası ve dijital dezenformasyon dalgalarının, demokratik kurumların "denetleme ve dengeleme" işlevlerini nasıl işlevsizleştirdiğidir. Analiz kapsamında, Trump'ın ikinci başkanlık döneminin başlangıcındaki (20 Ocak 2025 sonrası) idari atamalar, federal bürokrasinin (Schedule F vb.) yeniden yapılandırılmasına yönelik söylemler ve sosyal medya platformları üzerinden yürütülen "algoritmik popülizm" pratikleri niteliksel içerik analizi yöntemiyle ele alınmaktadır. İnceleme sonucunda; YZ'nin sadece bir iletişim aracı değil, aynı zamanda kurumlar içindeki liyakati sadakatle yer değiştirmeyi hedefleyen bir "dijital denetim mekanizması" olarak işlev gördüğü saptanmıştır. Özellikle liderin "halkın tek gerçek sesi" olduğu iddiasının algoritmalarla tahkim edilmesinin, kurumlar nezdinde "ontolojik güvensizlik" yarattığı ve bürokratik direnci kırmaya yönelik bir psikolojik iklim oluşturduğu tartışılmaktadır. Sonuç olarak bildiri, algoritmik popülist kişiselleşmenin yarattığı bu yeni yönetim modeline karşı demokratik direnç odaklarının (yargı, sivil toplum ve bağımsız medya) geliştirdiği teknolojik ve hukuki savunma mekanizmalarını değerlendirerek geleceğe dair öngörüler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Donald Trump, Popülist Kişiselleşme, Yapay Zekâ, Kurumsal Erozyon, Algoritmik Siyaset

TRAPPED IN THE FEED: DOOMSCROLLING AND EARTHQUAKE ANXIETY IN THE AGE OF AI

Master's Stud. Ece Dalyaman
Department of Psychology, Çağ University, Türkiye
E-mail: ecedlymn@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-4294-6775

Assist. Prof. Ayşe Şenay Koç
Department of Psychology, Çağ University, Türkiye
E-mail: aysesenaykoc@cag.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-6433-9837

Abstract

The endless scrolling features of social media platforms and algorithmically personalized content lead users to engage with negative news more frequently than usual. This study examined the impact of problematic internet use on earthquake anxiety through doomscrolling. 241 adults (18-65 years), experienced at least one earthquake in Turkey, volunteered in an online survey. Participants responded to the Generalized Problematic Internet Use Scale (GPIUS-2), the Doomscrolling Scale (DS), the Earthquake Anxiety Scale (EAS), and a Demographic Form. Specifically, Mood Regulation, Self-Regulation Deficiency, and Preference for Social Interaction subdimensions of the GPIUS-2 were tested through simple and parallel mediation analyses, using PROCESS macro-Model 4. In addition, a moderated mediation analysis was conducted using PROCESS Macro Model 6 to examine whether problematic internet use moderated the indirect effect of daily time spent on social media on earthquake anxiety through doomscrolling. The indirect effects were tested using bootstrap procedures with 5,000 resamples, and bias-corrected and accelerated (BCa) 95% confidence intervals. The findings in simple mediation analyses verified full mediation of doomscrolling in the relationship between problematic internet use and earthquake anxiety. Parallel mediation analysis provided robust evidence that only self-regulation deficiency significantly affects earthquake anxiety through doomscrolling. Explanatory mediation analysis indicated that the indirect effect of daily time spent on social media on earthquake anxiety through doomscrolling was strong and statistically significant at low GPIUS level. Individuals score high in GPIUS-2 might develop an emotional immunity toward algorithmic doomscrolling. The findings suggest that self-regulation deficiency is a critical mechanism that fuels anxiety through doomscrolling in AI-assisted algorithmic contexts. These results highlight the importance of placing self-regulation skills at the core of psychological intervention and digital literacy programs.

Keywords: Doomscrolling, Earthquake Anxiety, Problematic İnternet Use, Self-Regulation Deficiency, Aı Algorithms, Mediation

ENHANCING ACADEMIC PERFORMANCE AND SELF-EFFİCACY THROUGH INTERACTIVE TECHNOLOGY: A QUANTITATIVE STUDY ON SERİES CIRCUIT INSTRUCTION

Hatta Azuwar Dahlan
Department of Petrochemical Engineering, Politeknik Kuching Sarawak

Khairulfadilah Mohd Sazali
Department of Petrochemical Engineering, Politeknik Kuching Sarawak

Wahidah Anuar
Department of Petrochemical Engineering, Politeknik Kuching Sarawak

Khairulfadilah Binti Mohd Sazali
Department of Petrochemical Engineering, Politeknik Kuching Sarawak
E-mail: kfadilah@poliku.edu.my
ORCID ID: 0009-0008-4323-2035

Abstract

The integration of digital simulations in technical and vocational education has become increasingly critical for translating abstract engineering concepts into tangible learning experiences. This study investigates the effectiveness of an interactive learning application (Aplikasi Interaktif Litar Sesiri) designed to teach the fundamentals of series circuits to engineering diploma students. Utilizing a quantitative pre-experimental design (pre-test and post-test), the study measured both objective academic performance and subjective student attitudes toward technology-assisted learning. Data was collected from a pre-test sample (N = 62) and a post-test sample (N = 25). The findings indicate a significant improvement in cognitive achievement, with mean assessment scores increasing from 62.6% to 72.8%. Furthermore, the attitude survey revealed substantial gains in student self-efficacy, topic interest, and perceived technological usefulness. Notably, while participants responded highly positively to the digital intervention, their valuation of traditional pedagogical methods remained robust. This suggests that the interactive application is most effective when deployed as a complementary tool within a blended learning framework rather than as a standalone instructional replacement.

Keywords: Technology-Enhanced Learning (TEL), Self-Efficacy in Engineering Education, Simulation-Based Instruction, Series Circuit Education Blended Learning Environment

MEDİUM PLATFORMUNDA YAPAY ZEKÂ SÖYLEMİNE YÖNELİK KULLANICI ALGILARI ÜZERİNE NETNOGRAFİK BİR ARAŞTIRMA

Yük. Lis. Öğr. Sena Koçal
Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
E-mail: senakocal@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0003-3822-9345

Doç. Doktor Banu Küçüksaraç
Halkla İlişkiler ve Tanıtım, İletişim Fakültesi, Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
E-mail: bksarac@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6216-9045

Özet

Yapay zekâ, dijital platformlarda yalnızca teknik yönleriyle değil, toplumsal, ekonomik ve etik etkileriyle de yoğun biçimde tartışılan bir konu haline gelmiştir. Bu tartışmalar, kullanıcıların yapay zekâya yönelik algılarını, beklentilerini ve kaygılarını görünür kılması bakımından önem taşımaktadır. Bu araştırma, Medium platformunda yapay zekâya ilişkin bir blog yazısına yapılan 155 kullanıcı yorumunu netnografik yöntemle incelemeyi ve kullanıcı algılarını Teknoloji Kabul Modeli (TAM) çerçevesinde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Veriler tematik analiz yoluyla çözümlenmiş; yorumlar tutum, algılanan fayda, dışsal değişkenler, davranışsal niyet ve algılanan kullanım kolaylığı boyutları altında sınıflandırılmıştır. Bulgular, kullanıcı söylemlerinin en çok tutum boyutunda yoğunlaştığını; teknoloji liderlerine güvensizlik, yapay zekâ söylemlerine yönelik eleştiriler ve sistem temelli kaygıların öne çıktığını göstermektedir. Algılanan fayda boyutunda yapay zekâ hız ve verimlilik açısından olumlu değerlendirilmekte; ancak bu fayda doğruluk, güvenilirlik ve insan denetimi ile birlikte ele alınmaktadır. Ayrıca maliyet, erişim ve sektör koşulları gibi dışsal değişkenlerin kullanıcı değerlendirmelerinde belirleyici olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, kullanıcı söylemlerinde doğrudan bir teknoloji kabulünden çok, koşullu ve eleştirel bir kabul biçiminin baskın olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, yapay zekâya yönelik kullanıcı algılarının yalnızca bireysel yarar ve kullanım kolaylığı ile değil, daha geniş unsurlarla birlikte şekillendiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Medium, Netnografi, Teknoloji Kabul Modeli, Yapay Zekâ

DİJİTAL DÖNÜŞÜM EKSENİNDE YAPAY ZEKÂ VE İŞGÜCÜ: YAPIM SEKTÖRÜ ÖRNEĞİ

Dr. Öğrt. Üyesi Özlem Tüz
Araştırmacı, Mimar, Türkiye
ORCID ID:0000-0002-2093-8448

Prof. Dr. Adnan Mazmanoğlu
Endüstri Müh, Mühendislik Fakültesi, Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-8756-8429

Özet

Bu çalışmada, dijital dönüşüm kapsamında yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin işgücü üzerindeki etkilerinin incelenmesi ve yapım sektörü özelinde detaylandırılması amaçlanmaktadır. Yapım sektörü, yüksek oranda fiziksel emek gerektirmesi, çok sayıda meslek grubunu içermesi ve coğrafi olarak dağınık yapıya sahip olması nedeniyle YZ destekli dijital dönüşümden doğrudan etkilenen sektörlerin başında gelmektedir. Alt sektörler ve disiplinler arası etkileşimlerle şekillenen bu yapı, yalnızca kendi içinde değil, ilişkili sektörler aracılığıyla da önemli ölçüde istihdam ve ekonomik değer üretmektedir. YZ teknolojilerinin dijital dönüşüm ekseninde yapım sektörüne entegrasyonu, uygulamadaki işgücü ile veri odaklı dijital sistemlerin eş zamanlı varlığı nedeniyle özgün bir dönüşüm dinamiği ortaya koymaktadır Bu çalışma, YZ' nın işgücü üzerindeki etkisini mesleklerin ortadan kalkması bağlamında değil, iş tanımlarının yeniden yapılandırılması ve beceri gereksinimlerinin dönüşümü çerçevesinde ele almaktadır. Araştırma kapsamında literatür taramasına ek olarak, sektör paydaşlarına yönelik bir anket (survey) çalışması planlanmaktadır. Örneklem; mühendisler, mimarlar, teknik personel ve saha çalışanlarından oluşacaktır. Anket aracılığıyla YZ' ye yönelik algılar, iş gücü dönüşümüne ilişkin beklentiler ve mesleki uyum düzeyleri analiz edilecektir. Yapım Sektörünün dijital dönüşüm ekseninde YZ teknolojilerine uyumlanma sürecinde ortaya çıkabilecek risklerin doğru yönetilebilmesi ve iş gücü uyumu sağlanabilmesi durumunda, verimliliğin artmasının yanı sıra, işgücü talebinin yeniden yapılanacağı, insan-makine iş birliğine dayalı hibrit çalışma modellerinin gelişiminin hızlanacağı öngörülmektedir. Bu hedef için eğitim sistemlerinin güçlendirilmesi, yaşam boyu öğrenme yaklaşımlarının benimsenmesi ve beceri dönüşümünü destekleyen politikaların geliştirilmesi kritik önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Dijital Dönüşüm, İşgücü, Yapım Sektörü

TOWARD A SOCIO-TECHNICAL FRAMEWORK FOR SOFTWARE DEVELOPMENT METHODOLOGY SELECTION IN AI-POWERED EDUCATIONAL SYSTEMS: A MIXED-METHODS INVESTIGATION

Akerke Myrzakhan
School of Information Technology and Engineering Kazakh-British Technical University, Almaty, Kazakhstan
E-mail: ak_myrzakhan@kbtu.kz
ORCID ID: 0009-0009-5117-2201

Abstract

The integration of artificial intelligence into educational software systems presents a methodological challenge at the intersection of software engineering, educational technology, and socio-technical systems design. This paper investigates the research question: How do software development methodologies (Agile vs Waterfall) impact project outcomes in AI-powered educational platforms deployed within institutional contexts characterized by fixed regulatory constraints and emergent pedagogical requirements? Through a mixed-methods research design combining systematic literature review, comparative framework analysis, and embedded case study methodology, we develop and validate a theoretical model—the Structured-Agile EdTech Model (SAEM)—that reconciles the inherent tension between iterative AI development and sequential institutional compliance. Data triangulation from three sources (project documentation, pilot deployment metrics n = 268 participants, and government validation protocols) demonstrates that methodology selection based on constraint ontology (fixed external vs. emergent empirical) produces superior outcomes compared to uniform methodology application: 87% reduction in lesson preparation time, 40 percentage point increase in student engagement, and successful regulatory accreditation within a 12-month development window. The study contributes to software engineering theory by: (1) extending Technology Acceptance Model (TAM) and Innovation Diffusion Theory (DOI) to the domain of AI-powered educational systems; (2) introducing constraint ontology as a novel dimension for hybrid methodology design; and (3) providing empirical evidence that socio-technical alignment between development methodology and institutional context predicts project success in government EdTech deployments. Findings have implications for software project management in regulated AI domains beyond education, including healthcare, public administration, and financial services.

Keywords: Software Engineering Methodology, Agile Development, Waterfall Model

AI-LEARNING LEADERSHIP AND EMPLOYEE RESKILLING: EXAMINING THE ROLE OF CONTINUOUS LEARNING BEHAVIOR AND GROWTH MINDSET IN THE AI-DRIVEN WORKPLACE

Assist. Prof. Dr. Muhammad Saeed Ahmad
The University of Faisalabad
E-mail: Saeed.ahmad.nbs@tuf.edu.pk

Assist. Prof. Dr. Usman Ali
The University of Faisalabad
E-mail: Usman.ali.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

The rapid integration of artificial intelligence (AI) into organizational systems has intensified the demand for employee reskilling and continuous capability development. This study examines the influence of AI-learning leadership on employee reskilling and upskilling through the mediating role of continuous learning behavior and the moderating role of growth mindset. Grounded in Organizational Learning Theory, Human Capital Theory, and Dynamic Capabilities Theory, the study conceptualizes AI-learning leadership as leadership behaviors that foster AI-based learning culture, knowledge sharing, and adaptive skill development within organizations. The model proposes that AI-learning leadership enhances employees' continuous learning behavior, which subsequently leads to higher levels of reskilling and upskilling. Furthermore, employees with a strong growth mindset are more likely to translate learning behaviors into skill development outcomes. Data will be collected from employees working in AI-integrated or technology-enabled organizations using a time-lagged survey design. The study contributes to HRM and organizational behavior literature by extending leadership theory into AI-driven workforce development and providing empirical insights into how organizations can build future-ready human capital in the digital era.

Keywords: AI-Learning Leadership, Employee Upskilling, Human Capital, Organizational Learning, HRM

INCLUSIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE FOR CLIMATE AND HEALTHCARE EQUITY: A SOCIOLOGICAL REVIEW OF MARGINALIZED COMMUNITIES IN THE GLOBAL SOUTH

Assist. Prof. Dr. Sobia Maqsood
National Business School The University of Faisalabad
E-mail: sobiamaqsood.nbs@tuf.edu.pk

Lect. Anam Arshad
National Business School The University of Faisalabad
E-mail: anamarshad.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

The rapid integration of Artificial Intelligence (AI) into climate change mitigation and healthcare systems presents transformative opportunities for improving human well-being. However, these advancements also risk reinforcing existing social inequalities, particularly within marginalized communities in the Global South. This study provides a comprehensive sociological review of the role of inclusive AI in addressing disparities related to climate vulnerability and healthcare access. Drawing on secondary data from interdisciplinary literature, policy reports, and global case studies, the paper critically examines how structural inequalities such as poverty, gender disparities, digital exclusion, and limited institutional capacity shape the accessibility, design, and outcomes of AI-driven interventions. The analysis emphasizes that whereas AI applications in digital health services, environmental monitoring, and catastrophe prediction have shown great promise, their advantages are still not uniformly dispersed. Due to a lack of culturally sensitive AI systems, insufficient technology literacy, and inadequate digital infrastructure, marginalized communities frequently encounter obstacles. Additionally, problems with data colonialism, algorithmic bias, and insufficient governance frameworks worsen socioeconomic marginalization and erode confidence in AI systems. This study promotes a more inclusive approach to AI development and use, based on sociological ideas of inequality, social justice, and technological determinism. It highlights the necessity of ethical governance, context-sensitive innovation that integrates community involvement and local knowledge, and participatory design. The report also emphasizes how crucial it is to match AI policies with the Sustainable Development Goals (SDGs), especially those pertaining to decreased inequality, health equity, and climate action.

Keywords: Artificial Intelligence, Climate Change, Healthcare Equity, Marginalized Communities, Digital Inequality

SOCIAL MEDIA AND EMPLOYER BRANDING: ENHANCING ORGANIZATIONAL IDENTITY AND TALENT ATTRACTION

Assist. Prof. Dr. Sobia Maqsood
National Business School The University of Faisalabad
E-mail: sobia.maqsood.nbs@tuf.edu.pk

Assoc. Prof. Dr. Saira Akhtar
Department of Rural Sociology University of Agriculture Faisalabad
E-mail: sairaakhtar2@gmail.com

Lect.Anam Arshad
National Business School The University of Faisalabad
E-mail: anamarshad.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

In the digital age, social media has emerged as an effective tool for creating employer branding, helping businesses to develop a compelling identity that attracts and retains top personnel. Employer branding, or an organization's reputation as a place to work, is heavily influenced by social media platforms that allow for direct and interactive engagement with potential and present employees. This chapter investigates the convergence of social media and employer branding, focusing on the techniques that firms take to improve their employer image, engage with talent, and gain a competitive advantage in the labor market. The chapter opens by discussing employer branding and its importance in molding perceptions of an organization's work culture, values, and employee experience. It then looks at how social media platforms like LinkedIn, Twitter, Facebook, Instagram, and upcoming professional networking sites might help employers brand themselves. These platforms enable businesses to highlight their culture through authentic storytelling, employee testimonials, corporate social responsibility activities, and workplace accomplishments. Companies that use multimedia content, such as films, blogs, and live interactions, can establish a dynamic and transparent employer brand that appeals to their target audience. This chapter's core focus is the two-way communication enabled by social media. Unlike traditional employer branding campaigns, which rely on static messages, social media encourages real-time interaction between businesses and job searchers. Organizations may reply to inquiries, resolve issues, and hold meaningful conversations, thereby increasing credibility and confidence. Employee advocacy is also important, as current employees share their workplace experiences on social media, acting as brand ambassadors who shape external opinions. The chapter digs deeper into the importance of social media analytics in determining employer branding efficacy. Metrics like engagement rates, follower growth, sentiment analysis, and content reach can help firms understand how their employer brand is perceived. Data-driven decision-making refines employer branding strategies, ensuring they are in line with workforce expectations and industry trends. The challenges and hazards of social media-driven workplace branding are also explored, such as how to manage negative comments, deal with company reputation crises, and preserve authenticity in branding efforts. The chapter concludes with future developments in social media employer branding, highlighting the increasing importance of artificial intelligence, augmented reality, and targeted recruitment marketing. Overall, this chapter highlights social media's dramatic impact on employer branding, demonstrating how firms may strategically use digital platforms to attract, engage, and retain top talent in a competitive global job market.

Keywords: Employer Branding, social Media, Organizational Identity

IMPACT OF AI ON FOOD SYSTEMS AND CONSUMER BEHAVIOR CHOICES

Stud. Maheen Riaz
Department of Food Nutrition and Home Sciences, Faculty of Engineering and Technology, Ghazi University Dera Ghazi khan, Punjab, Pakistan
E-mail: riazmaheen98@gmail.com

Tahira Batool Qaisrani
Department of Food Nutrition and Home Sciences, Faculty of Engineering and Technology, Ghazi University Dera Ghazi khan, Punjab, Pakistan
E-mail: tqaisrani@gudgk.edu.pk

Assist. Prof. Dr. Adila Naseem
Department of Food Nutrition and Home Sciences, Faculty of Engineering and Technology, Ghazi University Dera Ghazi khan, Punjab Pakistan
E-mail: anaseem@gudgk.edu.pk
ORCID ID: 0000-0003-3145-098X

Abstract

Worldwide food systems face challenges in different aspects and overcome these issues through healthy and nutritious diets; they are sustainable and eco-friendly foods. Artificial Intelligence (AI) improves nutrition and dietary patterns and transforms the dietary behavior concept for the selection of food. Organic products and technological integration elucidate the complex interactions among AI applications in consumer choice behavior. Artificial intelligence (AI) is incorporated in all component of food systems and its implementation demonstrating potential for systemic modification of interactions between human, technology, and environmental systems and developer are responsible for analyzing and evaluating the mechanisms, AI facilitate transition toward sustainable food systems. AI tools and techniques are associated with the food supply chain and employ AI subfields such as machine learning, computer vision, and speech recognition that are used in the AI-enabled Food System (AIFS) structure that relies progressively on the Internet of Things, multimodal sensors, and real-time data exchange. Machine learning, computer vision, sensor networks, and digital twins: AI modifies the digitalization, accuracy, and precision across agriculture, smart manufacturing, supply-chain management, and personalized nutrition. These applications improve efficiency, trackability, and resource effectiveness, supporting Sustainable Development Goals, and AI optimizes food systems through modeling. This investigation assesses the contribution of technological innovations to the empirical characterization of food trends, consumption preferences, and consumer attitudinal responses toward these technologies. Outcomes demonstrate that big data, social media analytics (SMA), and transactional analytics expose substantial capability to generate large-scale, disparate, real-time datasets for modeling consumer activity. The results advance consumer behavior that describes the psychological pathways underlying purchase decisions in AI-mediated contexts. AI development will foster industry-wide innovation in safety, yield, and personalization. Adoption of AI-driven solutions improves quality control, safety, and consumer-centric delivery. Artificial Intelligence (AI) is modifying the food system through variation in the food chain supply chain from farm to consumption.

Keywords: Artifical Intelligence, Food Systems, Consumer Behaviour, Nutrition, Ditary Pattrens

THE ROLE AND IMPORTANCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN MODERN MEDICINE

Muhammadsodiq Jaxongirov
Kokand University
ORCID ID: 0009-0002-4384-2171

Ruxshona Boqijonov
Qoqon Universiyeyi

Abstract

This scientific work comprehensively analyzes the role, importance, development stages, and future prospects of artificial intelligence in modern medicine. In recent years, due to the rapid development of information technologies, artificial intelligence has become an integral part of the healthcare system. This technology enables processing large volumes of data, performing complex analyses, and achieving results with a higher level of accuracy than human capabilities.

Keywords: Artificial Intelligence, Ethics, Law, Philosophical Approaches

OPPORTUNITIES AND PROSPECTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN DIGITAL MEDICINE

Muhammadsodiq Jaxongirov
Kokand University
ORCID ID: 0009-0002-4384-2171

Ruxshona Boqijonov
Qoqon Universiyeyi

Abstract

This abstract highlights the topic “Opportunities and Prospects of Artificial Intelligence in Digital Medicine” and analyzes the role and importance of artificial intelligence technologies in the modern healthcare system. Today, digital medicine is rapidly developing, introducing innovative solutions aimed at automating, accelerating, and improving the accuracy of medical services. In this process, artificial intelligence occupies a key position as one of the main technological tools. The abstract examines the main opportunities of artificial intelligence in digital medicine. In particular, it covers areas such as analyzing large volumes of medical data (Big Data), early disease detection, automation of diagnostic processes, and support for clinical decision-making. It also emphasizes the high efficiency of AI in detecting tumors, cardiovascular diseases, and other complex conditions through deep analysis of medical images.

Keywords: Artificial Intelligence, Health, Sports, and Well-being

JUSTICE IN CHAINS, VOICES IN FRAMES

Muhammad Abdullah
The university of Faisalabad

Abstract

The judiciary system in Pakistan is often criticized for its inefficiency, delayed proceedings, and perceived lack of accountability, leading many to view it as ineffective in delivering timely justice. Case backlogs, complex procedures, and limited access for the common citizen further deepen public frustration and mistrust. In such a landscape, media emerges as a powerful force capable of influencing, exposing, and, at times, reforming judicial practices. Through investigative journalism, talk shows, and digital platforms, media highlights flaws within the legal system, bringing public attention to issues that might otherwise remain unnoticed. However, while media can act as a catalyst for transparency and reform, its role is not without challenges. Sensationalism and biased reporting can distort facts, creating misconceptions and undermining the credibility of both the judiciary and journalism itself. Despite these concerns, media remains a crucial tool in holding the judiciary accountable by amplifying public voices and pressuring institutions toward improvement. Therefore, although the judiciary system faces significant shortcomings, the media holds the potential to act as a balancing force—provided it maintains responsibility, accuracy, and ethical standards in its pursuit of truth and justice.

Keywords: Artificial Intelligence, Language, Meaning, Perception, and Media

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE PSYCHOLOGY OF MANAGEMENT: IMPLICATIONS FOR INSTITUTIONS AND ORGANIZATIONAL DECISION-MAKING

Lect. Alina Idrees
Department of Mathematics, Physics and Statistics, Faculty of Science, The University of Faisalabad
E-mail: alinaidress.math@tuf.edu.pk
ORCID ID: 0009-0003-1822-3157

Sidra Ghullam Muhammad
The University of Faisalabad

Rimsha Shahid
The University of Faisalabad

Abstract

Artificial Intelligence (AI) is expected to transform managerial practices within institutions and organizations by reshaping decision-making, leadership behavior, and employee dynamics. This study will explore the psychological implications of AI integration in management, focusing on cognitive reliance, trust in algorithms, and changes in organizational behavior. A quantitative research design will be employed, using primary data collected through structured questionnaires from managers and employees across educational and healthcare institutions. Secondary data from organizational reports will also be utilized to strengthen the analysis. Statistical techniques such as descriptive statistics, correlation analysis, and multiple regression will be applied to examine the relationships between AI usage, managerial efficiency, and employee psychological responses. It is anticipated that while AI will enhance decision accuracy and operational efficiency, it may also introduce challenges such as reduced human autonomy and increased algorithmic dependency. The study will emphasize the need for balanced AI adoption strategies that incorporate psychological considerations into institutional frameworks for sustainable organizational development.

Keywords: Aritificial intelligence, Psychology of Management, Organizational Behavior, Institutional Development, Decision-Making, Algorithmic Trust, Employee Behavior, Managerial Efficiency, Quantitative Research, Regression Analysis

ADVANCING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ENGINEERING AND BASIC SCIENCES: INNOVATIONS, APPLICATIONS, AND FUTURE DIRECTIONS

Lect. Alina Idrees
Department of Mathematics, Physics and Statistics, Faculty of Science, The University of Faisalabad
E-mail: alinaidress.math@tuf.edu.pk
ORCID ID: 0009-0003-1822-3157

Abstract

Artificial Intelligence (AI) technologies are anticipated to play a transformative role in advancing engineering and basic sciences by enhancing analytical capabilities, optimizing processes, and enabling intelligent system design. This study will examine the integration of AI in fields such as physics, chemistry, and engineering, with a focus on predictive modeling, automation, and data-driven problem-solving. A quantitative research approach will be adopted, utilizing primary data collected through surveys of researchers, engineers, and academic professionals, alongside secondary data from scientific publications and institutional databases. Statistical techniques including descriptive statistics, correlation analysis, and regression modeling will be employed to evaluate the impact of AI adoption on research productivity, innovation efficiency, and accuracy of scientific outcomes. The study is expected to highlight that AI will significantly improve computational efficiency and experimental precision, while also presenting challenges related to data reliability, technical complexity, and ethical considerations. The findings will contribute to understanding how AI can be effectively integrated into engineering and scientific domains for sustainable advancement.

Keywords: Artificial Intelligence, Engineering Applications, Basic Sciences, Predictive Modeling, Automation, Data Analysis, Scientific Innovation, Regression Analysis, Research Productivity

PERCEPTIONS OF AI-GENERATED MEDIA AND ITS IMPACT ON TRUST, MEANING, AND AUDIENCE INTERPRETATION

BS Stud. Zain Rashid
Department of Mass Communication, The University of Faisalabad, Faisalabad, Pakistan
E-mail: zainrashid34@outlook.com

Abstract

Artificial intelligence is reshaping contemporary media environments through the creation, circulation, and personalization of digital content. From news recommendations to AI-generated images, videos, and text, these technologies are changing not only how media is produced but also how audiences interpret and trust it. This study examines how people perceive AI-generated media and how these perceptions influence trust, meaning-making, and emotional responses. It focuses on the relationship between artificial intelligence, language, perception, and media consumption in a digitally mediated society. Using a mixed-methods approach, the research combines survey data with participant reflections to explore audience reactions to AI-based media content. The findings suggest that while AI-generated media is often seen as innovative and efficient, it also raises concerns about authenticity, manipulation, and misinformation. Participants were more likely to trust media content when the source was clear and when the role of AI was openly disclosed. At the same time, ambiguity around authorship and accuracy reduced confidence and increased skepticism. The study also shows that audience interpretation is shaped by prior media experience, digital literacy, and familiarity with AI technologies. Overall, the paper argues that AI is not only transforming media systems technically, but also influencing how meaning is constructed and how reality is perceived. For this reason, understanding audience psychology is essential in evaluating the future of AI in media.

Keywords: artificial intelligence, media, audience perception, trust, meaning, AI-generated content

BETWEEN REAL AND ARTIFICIAL: AI-GENERATED MISINFORMATION AND ITS IMPACT ON POLITICAL COMMUNICATION IN PAKISTAN

BSc Stud. Maheen Khan
Department of Mass Communication, The University of Faisalabad
maheenrohailkhan@gmail.com

Abstract

Pakistan's media landscape is already challenged by sensationalism, political influence, and a lack of institutional accountability. The rapid rise of artificial intelligence has added a far more complex layer to these existing problems. AI tools capable of generating realistic images, videos, and written content are now being used to spread false political narratives, and the media, rather than acting as a filter, is often unknowingly becoming a carrier of this misinformation. A particularly troubling pattern has emerged where Pakistani journalists are publishing AI-generated content without verifying its authenticity. In a media environment where speed is prioritized over accuracy, fabricated political content is being treated as credible news, giving misinformation the legitimacy of a verified news report. This paper examines how AI-generated political misinformation is circulating within Pakistan's media space and how audiences are forming political perceptions based on content that may have no basis in reality. Drawing on media content analysis and secondary research, it highlights the growing gap between how rapidly AI is advancing and how slowly Pakistani journalism is responding. Unless journalists, newsrooms, and audiences develop the awareness needed to identify AI-generated content, misinformation will continue to shape Pakistan's political landscape in ways that are difficult to detect and even harder to correct.

Keywords: AI-Generated Content, Political Narrative Manipulation, Journalistic Gatekeeping Failure Synthetic Media, Misinformation Ecosystem

THE IMPACT OF ENTREPRENEURIAL ECOSYSTEMS ON SUSTAINABLE GROWTH THROUGH ENTREPRENEURIAL INTENTIONS AND BEHAVIOR

Assist. Prof. Dr.Aisha Saleem
GCUF
aishasaleem@gcuf.edu.pk

Assist. Prof. Dr. Meryam Saleem
TUF
maryamsaleem.nbs@tuf.edu.pk

Lect. Ms. Riffat Gill
GCUF
riffatgill@gcuf.edu.pk

Assist. Prof. Dr. Muhammad Rizwan Kammran
GCUF
mrizwankamran@gcuf.edu.pk

Assist. Prof. Dr. Faqia Kiran
GCUF
faiqakiran@gcuf.edu.pk

Abstract

The entrepreneurial ecosystem plays a critical role in fostering sustainable economic growth by supporting the development of entrepreneurial intentions and behaviors. It consists of interconnected elements such as government policies, educational institutions, financial resources, support organizations, and social networks that collectively encourage individuals to pursue entrepreneurial activities. A strong ecosystem not only provides resources and opportunities but also shapes individuals' attitudes, intentions, and behaviors toward entrepreneurship. Entrepreneurial intention is considered a key predictor of entrepreneurial behavior, as it reflects an individual's motivation and willingness to start a business. When supported by a favorable ecosystem—such as access to training, mentorship, funding, and innovation infrastructure—these intentions are more likely to translate into actual entrepreneurial actions. Such behaviors lead to the creation of new ventures that contribute to job creation, innovation, and long-term economic and environmental sustainability. Therefore, strengthening the entrepreneurial ecosystem can significantly influence individuals' entrepreneurial intentions and behaviors, ultimately promoting sustainable growth. Policymakers, universities, and industry stakeholders must collaborate to create supportive environments that nurture entrepreneurial mindsets and encourage sustainable business practices.

Keywords: Entrepreneurial Intentions, Entrepreneurial Behavior

ÖĞRETMEN ADAYLARININ YAPAY ZEKÂYA HAZIR OLMA DÜZEYİ: FARKINDALIK İLE YETERLİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ANALİZİ

Eda Çifçi
Düzce Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Fahriye Hayırsever
Düzce Üniversitesi, Türkiye

Özet

Yapay zekâ (YZ) teknolojileri, öğrenci ihtiyaçlarına uygun öğrenme ortamları oluşturmada oldukça etkili hale gelmiş olup, sınıf içi farklılıkları dikkate alan kişiselleştirilmiş öğrenme fırsatları sunmaktadır. YZ'nın sunduğu bu yenilikçi uygulamalar, eğitimdeki geleneksel yaklaşımların ötesine geçerek daha dinamik ve öğrenci merkezli bir öğretim anlayışını mümkün kılmaktadır. Eğitimde YZ'nın kullanımının giderek yaygınlaşması, öğretmenlerin bu teknolojileri eğitim ortamlarına entegre etme gerekliliğini doğurmuştur. Öğretmenler, YZ tabanlı sistemleri etkili bir şekilde kullanabilmek için yalnızca teknoloji bilgisine değil, aynı zamanda bu teknolojilerin pedagojik amaçlarla nasıl uyarlanabileceğine dair derin bir anlayışa da ihtiyaç duymaktadır. Eğitim fakültesi öğrencileri açısından YZ farkındalığının ve becerilerinin hizmet öncesi eğitimde kazandırılması, gelecekte bu teknolojileri eğitim ortamlarında yaratıcı ve yenilikçi bir şekilde kullanabilmelerini sağlamak açısından önemlidir. Araştırmanın amacı, eğitim fakültesi öğrencilerinin YZ farkındalık düzeylerini ve YZ tabanlı teknolojik pedagojik alan bilgilerini belirlemek ve bu değişkenlerin aralarındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Araştırmanın modeli ilişkisel tarama modelidir. Çalışma grubunu, Batı Karadeniz Bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 478 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Yapay Zekâ Farkındalık Ölçeği (YZFÖ) ve Akıllı Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (Akıllı TPAB) Ölçeği kullanılmıştır. Veriler hem yüz yüze hem de çevrimiçi olarak toplanmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzde, betimleyici istatistiklerin yanı sıra Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis, Korelasyon analizleri yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, eğitim fakültesi öğrencilerinin YZ farkındalık düzeylerinin ve YZ tabanlı teknolojik pedagojik alan bilgilerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Teknoloji kullanım yeterliliği yüksek olan ve eğitimde teknoloji kullanımına yönelik daha olumlu görüşlere sahip öğrencilerin araştırmada diğer iki değişken temelinde de yüksek puan ortalamalarına sahip olduğu saptanmıştır. Bir diğer sonuca göre, öğrencilerin YZ farkındalık düzeyleri ile Akıllı TPAB düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır. Öğretmen yetiştirme lisans programlarında yapay zekâ teknolojilerini pedagojik süreçlere daha etkin bir şekilde entegre etmeye olanak sağlayan uygulamalı eğitimler ve etik farkındalığı geliştirmeye yönelik ders ve uygulamalar artırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ Farkındalığı, Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi, Eğitimde Teknoloji Kullanımı

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON SOCIETY

Stud. Amna Tariq Malik
BS Mass Communication
E-mail: amnatariqmalik23@gmail.com

Abstract

Artificial Intelligence (AI) is changing society in many ways. As a student, I think AI is useful, but it also creates serious challenges. One major issue is unemployment. Many companies are replacing human workers with machines, especially for simple and repetitive tasks. This can make it harder for people to find jobs and may increase inequality. Another concern is fairness in decision-making. AI is used in areas like hiring, healthcare, and security, but it can sometimes be biased because it depends on the data it is trained on. This may lead to unfair treatment of certain groups. Privacy is also a big issue. AI systems collect large amounts of personal data, and many people are not aware of how their information is used. This raises concerns about surveillance and loss of personal freedom. In addition, overdependence on AI can reduce human interaction and critical thinking, as people may rely more on machines instead of making their own decisions.

Keywords: Artificial Intelligence (AI), Unemployment, Bias, Privacy, Automation

THE DIGITAL MORPHING OF GRIEF: THE CULTURAL TRANSFORMATION OF MOURNING RITUALS IN TURKEY

Asst. Prof. Dr. Erdem Ünal Demirci
Doğuş University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, Department of Political, Science and Public Administration, Türkiye
ORCID ID: 0000-0001-9393-0220

Gökçe Çokal Demirci
E-mail: cokalgokce@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5204-3235

Abstract

As digital networks increasingly permeate everyday life practices, funerary and commemorative rituals have undergone a significant technological transformation. Grief processes -traditionally mediated by religious norms, collective memory, and face-to-face interaction- now transcend physical and temporal boundaries through social media platforms, data-mediated modes of remembrance, and artificial intelligence applications. To analyze this shift, this study introduces the concept of "Respect Technology", defining it as a hybrid domain comprising technological tools designed to preserve the memory of the deceased or to sustain a digital presence. The analysis centers on the tension between Turkey's deep-rooted collective grieving traditions and the individualized, technology-driven solutions emerging from digitalization. Specifically, "thanabots"-AI-driven applications that generate virtual representations of the deceased from their digital remains- are examined as a primary manifestation of this tension. While Western-centric literature often frames these technologies as instruments of "continuity" and "consolation", they face legitimacy challenges in the Turkish context due to their conflict with faith-based normative boundaries and the authentic structure of ritual. Conversely, the use of holographic projection performances and virtual cemeteries indicates the emergence of a hybrid grief culture that bridges the traditional and the digital. The study identifies two principal axes of transformation within "Respect Technology": first, the publicization of the private domain of grief into a consumer-oriented object of "spectacle"; and second, the risk of collective grief devolving from a practice of social solidarity into algorithmic isolation. The "technological continuity" mediated by artificial intelligence threatens to reconfigure grief-shifting it from a psychological process requiring closure into a mode of uninterrupted digital consumption. Ultimately, this study argues that digital grief practices in Turkey are eroding traditional rituals by reducing the transcendent dimension of mourning to a technical procedure, thereby providing a critical assessment of the resulting sociocultural implications.

Keywords: Digitalization, Grief, Ritual, Sociocultural Transformation

ARTIFICIAL INTELLIGENCE, WAR NARRATIVES, AND THE SPREAD OF CONSPİRACY-BASED MISINFORMATION ON SOCIAL MEDIA

Bachelors Stud. Areeba Khalid
Department of Mass Communication, The University of Faisalabad
E-mail: Areebakhalid0707@gmail.com

Areeba Khalid
The University of Faisalabad

Abstract

This paper analyzes how artificial intelligence is being used to spread conspiracy-driven misinformation and war-focused content in social media with conspiracies like chemtrails, and new global conflict scenarios. The aim of the study is to examine how AI-created or AI-enhanced content affects the way people perceive, fear, and trust mainstream media in times of geopolitical conflict. The approach is based on a mixed-methodology, which will involve both content analysis of social media posts that are suspected to be AI-generated and a survey of young media consumers and their ability to differentiate between the verified information and conspiracy-driven narratives. Sentiment analysis tools will also be used to measure emotional framing and engagement patterns in the selected posts. The expected results suggest that AI-generated content, being fast, personalized, and persuasive, can make speculative or misleading claims significantly more visible and perceived as more credible, especially when they are tied to issues like international security. The paper finds that artificial intelligence and crisis communication have become a new challenge to journalists, policymakers, and communication professionals and that more media literacy campaigns and public AI regulation are needed. This study is significant to the mass communication field because it will offer the understanding of how AI transforms social discourse in times of international insecurity and how it can be used practically to fight misinformation and retain the responsible communication standards within online media contexts.

Keywords: Crisis Communication, Conspiracy Theories, Audience Perception, Digital Journalism, Media Literacy

ANTİK MEZOPOTAMYA'DAN YAPAY ZEKÂ ÇAĞINA KADINLARIN BİLGİYE ERİŞİMİ: GÖRÜNÜRLÜK VE YAPISAL SINIRLANDIRMALARIN DÖNÜŞÜMÜ

Doç. Dr. Okan Koç
İvrindi SHMYO, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
E-mail: okankocbby@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5356-5940

Özet

Bilgiye erişimde eşitsizlik, çoğu zaman modern dijital çağın bir sorunu olarak değerlendirilse de, bu durumun kökleri antik toplumların bilgi sistemlerine kadar uzanmaktadır. Antik Mezopotamya'da bilgi üretimi ve erişimi, tapınak ve saray merkezli kurumsal yapılar tarafından kontrol edilirken, kadınların bu sistemlere katılımı sınırlı ve seçici bir nitelik taşımıştır. Kadınlar dini ve sağlık bilgisi gibi alanlarda aktif rol alabilmiş; ancak bu üretim çoğunlukla kurumsal bilgi yapılarının dışında kalmış ve tarihsel görünürlük kazanamamıştır. Bu çalışma, kadınların bilgiye erişimini Antik Mezopotamya'dan Yapay Zekâ Çağı'na uzanan bir perspektifte ele alarak, görünürlük ile yapısal sınırlandırmalar arasındaki dönüşümü analiz etmeyi amaçlamaktadır. Günümüzde bilgiye erişim dijital teknolojiler ve yapay zekâ sistemleri aracılığıyla yeniden yapılandırılmakta; ancak algoritmik önyargılar, dijital uçurum ve veri temelli eşitsizlikler, kadınların bilgiye erişimi üzerindeki sınırlamaların farklı biçimlerde devam ettiğini göstermektedir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış olup tarihsel ve karşılaştırmalı analiz yöntemine dayanmaktadır. Veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi kullanılmış; Antik Mezopotamya'ya ait çivi yazılı metinler, mitolojik anlatılar ve tarihsel kaynaklar ile güncel akademik çalışmalar analiz edilmiştir. Literatür taraması kapsamında başta ProQuest Central, Scopus ve Web of Science veri tabanlarından yararlanılmıştır. Verilerin analizinde tematik analiz yöntemi kullanılmış ve bilgiye erişim, bilgi üretimi, kurumsal kontrol, görünürlük ve yapısal sınırlandırmalar temaları üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Bununla birlikte çalışma, yalnızca tarihsel bir karşılaştırma ile sınırlı kalmayıp, günümüzde kadınların bilimsel bilgi üretimindeki konumunu da nicel veriler üzerinden ortaya koymaktadır. Bu kapsamda Scopus ve Web of Science veri tabanlarında yer alan akademik yayınlar incelenerek, kadın araştırmacıların bilimsel üretimdeki payı analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, bilgiye erişim araçları tarihsel olarak değişse de, bu erişimi belirleyen güç ilişkilerinin değişmediğini; eşitsizliklerin ortadan kalkmak yerine farklı biçimlerde yeniden üretildiğini ve yapısal sürekliliğini koruduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ancient Mesopotamia, Women and Knowledge, Access to Information, Artificial Intelligence, Gender

TÜRKİYE'DE KLİNİK ARAŞTIRMA ETİK KURULLARININ YAPISI VE MEVCUT DURUMU

Hasan Nidhal Mohammed Qaddo

Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sağlık Bilişimi Disiplinlerarası Ana Bilim Dalı,Karabük,Türkiye

E-mail: qaddohasan@gmail.com

ORCID ID: 0009-0001-4259-2636

Ufuk Karadavut

Karabük Üniversitesi, Tıp Fakültesi Temel Tıp Bilimler Bölümü, Karabük,Türkiye

E-mail: ufukkaradavut@karabuk.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye genelindeki Klinik Araştırmalar Etik Kurullarının (KAEK) yapılarını, üye profillerini ve coğrafi dağılımlarını tanımlamaktır. Yöntem: Araştırma verileri Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu (TİTCK) web sitesindeki listelerden elde edilmiş; 2016 ile 2020 yılları arasındaki değişimler SPSS programı kullanılarak incelenmiştir. Bulgular: Etik kurulların çoğunluğunun İstanbul'da (%33,33) bulunduğu, bunu Ankara (%17,65) ve İzmir'in (%7,84) izlediği saptanmıştır. Üye profili analizi, en yüksek üye oranının "diğer sağlık profesyonelleri" (%60,58) grubunda olduğunu; etik uzmanlarının (%3,31) ve klinik eczacıların (%0,38) ise çok daha düşük temsil oranlarına sahip olduğunu göstermiştir. Sonuç olarak Türkiye'de etik kurulların sayısında bir artış görülmektedir; ancak üye dağılımının heterojen olduğu ve etik uzmanlarının tüm kurullarda temsil edilmediği belirlenmiştir. Kurullarda yeterli cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve uzmanlık alanlarının daha homojen bir şekilde dağıtılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Etik Kurul, Klinik Araştırma, Biyoetik. Ethics Committee, Clinical Research, Bioethics

THE AGE OF FILTERED REALITY: HOW AI-DRIVEN MEDIA SHAPES HUMAN LANGUAGE, PERCEPTION AND MEANING-MAKING

Arooj Fatima
The University of Faislabad

Abstract

In contemporary digital environments, artificial intelligence has become a central force in shaping media communication, particularly through algorithmic systems that curate content and influence both language and perception. AI-driven platforms not only filter information but also reshape the way language is used in digital spaces, including short-form expressions, visual symbols, captions, and algorithm-optimized communication styles This study explores how AI influences meaning-making by simultaneously affecting language patterns and perceptual structures. It argues that language in digital media is increasingly shaped by algorithmic preferences, where engagement-driven content encourages simplified, repetitive, and emotionally charged expressions. As language evolves in this AI-mediated environment, it directly impacts how individuals interpret reality and construct meaning The research further examines how AI-driven media creates a filtered reality through selective exposure, while also influencing linguistic framing that guides user perception. This dual influence of language and perception leads to a gradual transformation in how individuals understand truth, relevance, and social reality. Using a qualitative and interpretive approach, this paper analyzes existing literature and examples from social media platforms to explore the interconnected relationship between artificial intelligence, language, perception, and media. The findings suggest that AI functions not only as an information filter but also as a linguistic and cognitive shaper of digital experience. The study concludes that understanding AI's influence on both language and perception is essential for developing critical media literacy in the digital age.

Keywords: Artificial Intelligence, Media Perception, Filtered Reality, Meaning-Making, Algorithmic Influence, Perceptual Delay, Digital Media

YAPAY ÇOCUK FİKRİNDEN GÜNCEL YAPAY ZEKÂYA: A.I. ARTIFICIAL INTELLIGENCE FİLMİNDE DUYGUSAL YAPAY ÖZNELİK

Arş. Gör. Abdullah Güray Başakcioğlu
Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, İletişim Fakültesi, Kastamonu Üniversitesi, Türkiye
E-mail: agbasakcioglu@kastamonu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3879-956X

Özet

Dijital teknolojilerin insan, makine ve duygu arasındaki sınırları yeniden biçimlendirdiği bir dönemde, yapay zekâ artık yalnızca hesaplama yapan ya da belirli görevleri yerine getiren teknik sistemler olarak ele alınmamaktadır. Bugün bu sistemler; insan benzeri iletişim kurma, duygusal karşılık üretme ve yakınlık hissi yaratma kapasiteleri üzerinden de tartışılmaktadır. Böyle bir zeminde, sinemanın daha erken dönem yapay zekâ tasavvurlarına yeniden dönmek anlamlı hale gelmektedir. Steven Spielberg'in A.I. Artificial Intelligence (2001) filmi, sevme yetisiyle programlanmış robot çocuk David karakteri üzerinden yapay öznelik, aidiyet, tanınma arzusu ve insan olma isteği gibi meseleleri yoğun biçimde görünür kılan bir anlatı kurmaktadır. Bu çalışmanın amacı, filmde yapay çocuk figürünün hangi anlam çerçevesi içinde inşa edildiğini ortaya koymak ve söz konusu temsilin güncel yapay zekâ sistemleriyle hangi noktalarda temas ettiğini incelemektir. Araştırmada nitel film çözümlemesi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini A.I. Artificial Intelligence filmi oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde filmin diyalogları, karakterler arası ilişkiler, görsel göstergeler ve David'in "gerçek çocuk" olma arzusunu belirginleştiren sahneler temel alınmıştır. Elde edilen veriler, programlanmış sevgi, yapay öznelik, sentetik yakınlık ve insanlığın tanınma ilişkisi içinde kurulması eksenlerinde değerlendirilmiştir. Çözümleme sonucunda, filmin tasarladığı tam bedensel yapay çocuk modelinin bugünkü yapay zekâ gerçekliğinde doğrudan bir karşılık bulmadığı görülmüştür. Buna karşılık filmde öne çıkan duygusal simülasyon, kişiselleştirilmiş etkileşim ve insan benzeri yanıt üretimi gibi unsurların güncel yapay zekâ tartışmaları açısından hâlâ güçlü bir düşünme alanı açtığı anlaşılmaktadır. Bu yönüyle film, teknik bir gelecek tasarımının ötesine geçmekte; sevginin programlanabilirliği, öznelik yanılsaması ve insan-makine ilişkisinin duygusal boyutu üzerine bugün de süren soruları da gündemde tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, A.I. Artificial Intelligence, yapay çocuk, öznelik, sentetik yakınlık, film çözümlemesi

YOKLUĞUN DİLİ VE YAPAY MEVCUDİYET: BLACK MIRROR "BE RIGHT BACK" BÖLÜMÜNÜ GÜNCEL YAPAY ZEKÂ DİL ARAÇLARI BAĞLAMINDA YENİDEN DÜŞÜNMEK

Dr. Öğretim Üy. Zuhal Ergün
Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, İletişim Fakültesi, Kastamonu Üniversitesi, Türkiye
E-mail:zergun@kastamonu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3982-0682

Özet

Dijital teknolojilerin dil, anlam ve mevcudiyet ilişkisini dönüştürdüğü günümüzde anlatılar da özne, temsil ve varlık arasındaki ilişkiyi yeni medya biçimleri üzerinden yeniden kurmaktadır. Güncel yapay zekâ araçlarının gerçek zamanlı sesli etkileşim kurabilmesi, konuşmayı daha doğal ve kesintisiz bir diyalog deneyimine dönüştürmesi, geçmiş etkileşimlerden bağlam taşıyabilmesi ve bazı durumlarda ekran ya da kamera üzerinden çevresel veriyi konuşmaya dâhil edebilmesi, yapay mevcudiyet sorununu kurmaca olmaktan çıkarıp gündelik iletişim pratiğinin parçası hâline getirmektedir. ChatGPT'nin ve Grok'un sesli konuşma ve bellek özellikleri ile Gemini Live'ın kamera ve ekran paylaşımı temelli etkileşim imkânları bu dönüşümün güncel örnekleri arasında yer almaktadır. Bu çerçevede Black Mirror dizisinin "Be Right Back" bölümü, dijital izlerden türetilen yapay bir öznenin ne ölçüde "orada" hissi üretebildiğini tartışmak için yeniden okunabilir bir metin sunmaktadır. Çalışmanın amacı, bölümdeki yapay mevcudiyet temsilini güncel yapay zekâ dil araçlarının dilsel benzerlik, duygusal ikna, kişiselleştirme ve arayüzsel yakınlık pratikleriyle ilişkili olarak incelemektir. Araştırmada nitel tematik içerik analizi kullanılmış; diyaloglar, etkileşim biçimleri ve yapay zekânın sunuluşunu belirleyen sahneler çözümlenmiştir. İnceleme sonucunda bölümün, sesin ve söylemin yeniden üretimini öznenin geri dönüşüyle özdeşleştirmediği; anlamın bedensel varlık, deneyim, eksiklik ve ilişkisellik içinde kurulduğunu görünür kıldığı değerlendirilmektedir. Bu tartışma, Ulusal Standartlar ve Teknoloji Enstitüsü'nün (NIST) de dikkat çektiği üzere, kişiyi taklit eden sentetik içerik ve hedefli kişilik yükleme (impersonation) riskleri nedeniyle güncel iletişim ortamı açısından ayrıca önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Black Mirror/Be Right Back, Yapay Mevcudiyet, Yapay Dil ve Anlam

SECTORAL CONCENTRATION OF GREENWASHING CASES AND THEIR IMPACT ON FINANCIAL PERFORMANCE: A COMPARATIVE CASE ANALYSIS

Lect. PhD Candidate Laman Guliyeva
Azerbaijan State University of Economics (UNEC), Faculty of Turkic World of Economics, Department of Economics and Business Administration, Istiglaliyat str. 6, AZ 1001, Baku, Azerbaijan
E-mail: quliyeva.laman@unec.edu.az
ORCID ID: 0000-0003-4584-0102

Bachelor's Degree Stud. Medina Valiyeva
Affiliation: Azerbaijan State University of Economics (UNEC), Faculty of Turkic World of Economics, Department of Economics and Business Administration, Istiglaliyat str. 6, AZ 1001, Baku, Azerbaijan
E-mail: madina_veliyeva@unec.edu.az
ORCID ID: 0009-0008-2462-659X

Bachelor's Degree Stud. Nasiba Guliyeva
Affiliation: Azerbaijan State University of Economics (UNEC), Faculty of Turkic World of Economics, Department of Economics and Business Administration, Istiglaliyat str. 6, AZ 1001, Baku, Azerbaijan
E-mail: nasiba_guliyeva@unec.edu.az
ORCID ID: 0009-0004-0685-9729

Bachelor's Degree Stud. Arzu Mammadova
Azerbaijan State University of Economics (UNEC), Faculty of Turkic World of Economics, Department of Economics and Business Administration, Istiglaliyat str. 6, AZ 1001, Baku, Azerbaijan
E-mail: arzummamdova@unec.edu.az
ORCID ID: 0009-0002-4698-7501

Abstract

In recent years, with the increasing emphasis of firms on sustainability and environmental responsibility, it has become evident that these statements do not always reflect actual practices. In this context, greenwashing, defined as misleading or exaggerated claims regarding environmental performance, has emerged as a significant research topic in both academic literature and regulatory practice. Greenwashing practices not only undermine environmental transparency but also generate various effects on investor confidence, brand value, and market equilibrium. In particular, the intensity of these practices across different sectors and their temporal trends constitute a critical area that should be evaluated alongside financial outcomes. This study is based on the most widely known and reported greenwashing cases in the literature and public domain, and examines these cases through a holistic perspective focusing on sectoral distribution, employed methods, and financial impacts. In this regard, the relationship between sectoral concentration of greenwashing cases, applied methods, regulatory interventions, and financial performance is analyzed. The aim of this study is to examine the sectoral intensity of greenwashing cases and their effects on financial performance using a comparative case analysis method. Within the scope of the research, greenwashing practices observed in different sectors are analyzed to identify the industries in which they are most concentrated and the periods in which they increased. The study systematically classifies the most frequently used greenwashing methods and analyzes their effects on financial performance. In this context, both short and long-term effects on profitability, sales volume, market value, and stock returns are examined. The research design is based on a pre-event and post-event comparison. Accordingly, financial indicators prior to greenwashing

cases are compared with the changes observed after state-imposed sanctions and penalties. In addition, the effectiveness of regulatory interventions is evaluated by analyzing the percentage change in greenwashing practices over the years following penalties. Furthermore, the impact of greenwashing perception on corporate reputation, brand value, and investor confidence is also examined. The methodological contribution of this study lies in addressing financial impacts within a temporal framework through a comparative case analysis approach. Finally, the study develops a "Greenwashing Financial Impact Schema," which presents the relationships among methods, sectoral concentration, regulatory interventions, and financial outcomes in an integrated framework, offering a comprehensive analytical model to the literature.

Keywords: Greenwashing, Financial Performance, Comparative Case Analysis

EFFECTIVENESS OF THE SMART HIRARC APPLICATION IN OCCUPATIONAL SAFETY AND HEALTH RISK MANAGEMENT FOR SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN PENANG

Syuhaila Binti Mustafa
Jabatan Pendidikan Politeknik & Kolej Komuniti, Kementerian Pendidikan Tinggi
E-mail: syuhailamus@gmail.com

Abstract

Small and Medium Enterprises (SMEs) often face challenges in implementing Hazard Identification, Risk Assessment and Risk Control (HIRARC) consistently due to limitations in resources, knowledge, and time. To address this issue, the Smart HIRARC application was developed as a digital platform to support occupational safety and health (OSH) risk management in the workplace. This study aims to evaluate the effectiveness of the Smart HIRARC application in OSH risk management for SMEs in Penang. A quantitative approach was employed using a survey design involving 28 respondents from the SME sector. Descriptive analysis was used to assess users' perceptions of usability, functional effectiveness, and the application's potential to enhance HIRARC implementation. The findings indicate that Smart HIRARC received a high level of acceptance among users, particularly in terms of user-friendliness, clarity of guidance, ability to expedite risk assessment, and support for more systematic and effective HIRARC implementation. The study also found that although prior exposure to and previous use of the application were still low, respondents showed a strong intention to continue using and recommending the application in the future. In conclusion, Smart HIRARC has the potential to serve as a significant digital innovation in strengthening OSH risk management among SMEs while supporting digital transformation in occupational safety and health practices in Malaysia.

Keywords: Occupational Safety And Health, Risk Management, Digital Transformation

YAPAY ZEKÂ VE HALKLA İLİŞKİLER BAĞLAMINDA BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

Prof. Dr. Mustafa Gülmez
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler Ve Tanıtım, Reklamcılık ve Tanıtım, Türkiye
E-mail: mgulmez@cumhuriyet.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2541-7377

Öğr. Ayşegül Evci
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler Ve Tanıtım, Reklamcılık ve Tanıtım, Türkiye
E-mail: aysegulevci@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0008-6359-6370

Özet

Yapay zekâ teknolojilerinin hızla gelişimi, birçok alanda köklü değişikliklere yol açmaktadır. Bunların başında da iletişim ve halkla ilişkiler gelmektedir. Halkla ilişkiler disiplininde yapay zekâ uygulamaları sadece araç olarak değil karar alma süreçlerinin dönüşümü de beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda, yapay zekâ teknolojilerinin halkla ilişkiler disipliniyle olan bağlantısını ve araştırma yönelimlerinin haritalandırılması araştırma konusu için önemli bir unsur olmuştur. Bu araştırmanın amacı, yapay zekâ ve halkla ilişkiler alanında iletişim süreçlerini de kapsayan uluslararası literatürü bibliyometrik yöntemler aracılığıyla analiz etmeyi hedeflemekte; ayrıca araştırma boşluklarını belirleyerek gelecekteki araştırma konularına katkı sağlamaktadır. Araştırma kapsamında, Web of Science veri tabanından elde edilen 2015-2026 yıllarına ait 176 makale ve derleme türünde yayına ulaşılmıştır. Analiz sürecinde, Vosviewer ile yazar iş birlikleri, ülke ağları ve anahtar kelime eş-oluşum haritaları görselleştirilmiş; yayınların yıllara göre dağılımı üretken yazarlar ve ülkeler arasında bağlantının oluşumu için bibliyomektrik yönlerinin incelenmesi amacıyla R programı ve R programının ara yüzü görevi gören Biblioshiny kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, 2019 sonrasında belirgin bir yayın artışı ve 2024-2025 yıllarında yayın sayısında maksimum artışın gözlendiği dönem olarak dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra, ortalama atıf değerlerindeki dalgalı yapı yüksek etkili çalışmaların dağılımı literatürde zamanla daha düşük yoğunlukla atıf dağılımına dönüştüğünü göstermektedir. Ülke iş birliği ağı analizinde, birincil düzeyde ABD ağın merkezi konumundadır. Diğer yandan, Çin, Almanya, İspanya ve Avustralya ikincil düzeyde öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Halkla İlişkiler, İletişim, Bibliyometrik Analiz

A STUDY ON THE RELATIONSHIP BETWEEN AWARENESS AND HEALTHY LIFESTYLE PRACTICES AMONG STUDENTS USING PEARSON CORRELATION ANALYSIS

Mr. Herman Nordiadi Bin Abd Wahab
Department of Mechanical Engineering, Politeknik Kuching Sarawak
E-mail: herman@poliku.edu.my
ORCID ID: 0009-0005-4193-8761

Mrs. Nurul Nisa Binti Mohd Nasir
Department of Information Technology and Communication, Politeknik Kuching Sarawak
E-mail: n_nisa@poliku.edu.my,
ORCID ID: 0009-0006-0759-0623

Abstract

This study was conducted to identify the level of awareness and practice of a healthy lifestyle, as well as the relationship between these variables among students of Politeknik Kuching Sarawak. A healthy lifestyle is an important aspect in ensuring physical, mental, and social well-being, particularly among higher education students who are often exposed to academic stress, unhealthy dietary habits, and a lack of physical activity. This study employed a quantitative survey research design, with data collected through an online questionnaire using Google Forms. A total of more than 200 students were selected using simple random sampling. The research instrument was measured using a five-point Likert scale and analysed using descriptive statistics and inferential analysis, namely Pearson correlation, with the assistance of Microsoft Excel. The findings revealed that students' level of awareness of a healthy lifestyle was high ($M \approx 4.28$, $SD \approx 0.58$), while the level of practice was moderately high ($M \approx 3.82$, $SD \approx 0.81$). Reliability analysis showed a very high Cronbach's Alpha value of 0.979, indicating that the instrument was consistent and highly reliable. In addition, Pearson correlation analysis indicated a very strong positive relationship between awareness and healthy lifestyle practices ($r = 0.848$), suggesting that higher awareness is associated with better lifestyle practices among students. Overall, the study shows that although students demonstrate a high level of awareness regarding a healthy lifestyle, a gap still exists between awareness and actual practice. Therefore, structured interventions such as campus health programs, active lifestyle campaigns, and the provision of adequate physical activity facilities should be strengthened to promote sustainable healthy lifestyle practices among students.

Keywords: Healthy Lifestyle, Awareness, Practice, Polytechnic Students, Pearson Correlation

DIGITAL HELP-SEEKING: UNDERSTANDING UNIVERSITY STUDENTS' MENTAL HEALTH HELP-SEEKING BEHAVIOURS

Undergrad. Stud. Hatice Derebaşı
Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, Abdullah Gül University, Türkiye
E-mail: hatice.derebasi@agu.edu.tr

Asst. Prof. Şakir Yılmaz
Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, Abdullah Gül University, Türkiye
E-mail: sakir.yilmaz@agu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1896-1742

Abstract

University students face increasing mental health challenges, however help-seeking rates remain limited because of barriers such as stigma, cost, and accessibility. Digital mental health resources, including online self-help platforms, mobile applications, tele-mental health services, and artificial intelligence (AI)-based systems, have emerged as potential alternatives to traditional support. The goal of this study is to explore university students' digital mental health help-seeking behaviors by exploring their motivations, perceptions, and barriers to help-seeking, and differences between users and non-users of online resources. A qualitatively dominant mixed-methods design was employed. A total of 32 university students aged between 18 and 29, including 14 users and 18 non-users of digital mental health resources, were recruited. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using reflexive thematic analysis. The findings identified four main themes. First, accessibility and affordability emerged as key factors shaping engagement with digital resources, with both users and non-users recognizing these platforms as convenient alternatives to traditional services. Second, a clear distinction was observed in how digital resources were perceived: users described them as providing both emotional regulation and cognitive support, whereas non-users viewed them primarily as limited to informational or analytical functions. Third, the lack of human depth -particularly the absence of empathy, emotional understanding, and interpersonal interaction -was identified as a central limitation. While users acknowledged these shortcomings but continued to use the resources, non-users considered them a primary reason for avoidance. Finally, concerns related to risk and trust, including data privacy, potential misguidance, and lack of objectivity, were prominent across both groups, though more strongly emphasized by non-users. Overall, the findings suggest that digital mental health resources are experienced as accessible and useful, however fundamentally limited and non-equivalent to human support.

Keywords: Digital Mental Health, Online Help-Seeking Behavior, University Students, Thematic Analysis

ENHANCING EFFICIENCY AND TRANSPARENCY IN ASSET DISPOSAL MANAGEMENT THROUGH A WEB-BASED SYSTEM

Mrs. Nurul Nisa Binti Mohd Nasir
Department of Information Technology and Communication, Politeknik Kuching Sarawak
E-mail: n_nisa@poliku.edu.my
ORCID ID: 0009-0006-0759-0623

Mr. Herman Nordiadi Bin Abd Wahab
Department of Mechanical Engineering/Politeknik Kuching Sarawak
E-mail: herman@poliku.edu.my
ORCID ID: 0009-0005-4193-8761

Abstract

The management of asset disposal in educational institutions remains challenging due to reliance on manual documentation, inconsistent records, and limited audit traceability. This study presents the development and evaluation of eSmartDispose, a web-based digital asset disposal management system designed for Politeknik Kuching Sarawak (PKS). A developmental research approach integrating Agile software development methodology was adopted to support iterative improvement and user-centered design. The research process involved requirements analysis, system design, development, testing, and evaluation through User Acceptance Testing (UAT). The findings indicate that eSmartDispose significantly improved the accuracy, efficiency, transparency, and security of asset disposal management. The system achieved a Cronbach's Alpha value of 0.94, demonstrating high reliability, and reduced report generation time by more than 90% compared to manual procedures. In addition, automated reporting and audit log functionalities enhanced accountability and supported compliance with the Malaysian public sector digitalisation initiatives. The study concludes that eSmartDispose provides an effective and scalable model for digital asset disposal management in educational institutions. The implementation of the system contributes to institutional digital transformation by improving operational efficiency and strengthening governance practices. Future enhancements include cloud integration, mobile accessibility, and predictive analytics to further extend system capabilities.

Keywords: eSmartDispose, Web-Based System, Asset Disposal Management, Digital Transformation, Agile Development, System Usability

STUDENTS' ENTREPRENEURIAL INTEREST AND ITS RELATIONSHIP WITH PARTICIPATION IN ENTREPRENEURIAL ACTIVITIES AND PROGRAMS

Mrs. Nurul Nisa Binti Mohd Nasir
Department of Information Technology and Communication, Politeknik Kuching Sarawak
E-mail: n_nisa@poliku.edu.my
ORCID ID: 0009-0006-0759-0623

Mr. Herman Nordiadi Bin Abd Wahab
Department of Mechanical Engineering/Politeknik Kuching Sarawak
E-mail: herman@poliku.edu.my
ORCID ID: 0009-0005-4193-8761

Abstract

This study aims to examine students' entrepreneurial interest and its relationship with their participation in entrepreneurial activities and programs. In recent years, entrepreneurship has become an increasingly important career pathway among students due to its potential in generating income and creating employment opportunities. Understanding the factors that influence entrepreneurial interest is essential for enhancing entrepreneurship education in higher learning institutions. A quantitative research design was employed using a survey questionnaire distributed to students. The data were analysed using descriptive statistics (mean and standard deviation) and Pearson correlation analysis to determine the level of entrepreneurial interest and the relationships between variables. The findings show that students' entrepreneurial interest is at a moderate level (M = 3.46), while participation in entrepreneurial activities (M = 3.60) and programs (M = 3.67) are at moderate to high levels. Pearson correlation analysis reveals a strong positive relationship between entrepreneurial interest and participation in entrepreneurial activities (r = 0.803), and a strong positive relationship between entrepreneurial interest and entrepreneurial programs (r = 0.658). These results indicate that greater involvement in entrepreneurial activities and programs is associated with higher entrepreneurial interest among students. The study highlights the importance of practical and experiential entrepreneurship exposure in enhancing students' motivation and readiness to become entrepreneurs. Therefore, higher learning institutions should strengthen entrepreneurship-based activities and programs to further cultivate entrepreneurial interest among students.

Keywords: Entrepreneurial İnterest, Entrepreneurship Activities, Entrepreneurship Programs, Students, Pearson Correlation

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS A CATALYST FOR SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT IN EMERGING ECONOMIES

Dr. Samra Subhani
The University of Faisalabad
E-mail:samrasubhani.nbs@tuf.edu.pk

Mr. Masood Ahmad Khan
University of Agriculture Faisalabad, Constituent College Burewala
E-mail:masoodahmadkhan60@yahoo.com

Abstract

Artificial Intelligence (AI) is an emerging phenomenon that has transformed technology with significant potential to promote sustainable economic development. By improving decision-making, enabling data-driven innovations and enhancing efficiency, AI can support economic growth by providing solutions to social and environmental challenges. This study aims to explore the role of AI in the advancement of sustainable economic development by examining its opportunities, challenges, and future pathways. AI technologies are increasingly being implemented in various sectors such as healthcare, agriculture, energy, finance, and public administration, contributing to productivity improvement, resource optimization, and sustainable business practices. These advancements in the field of technology help economies to achieve long-term growth while supporting environmental sustainability and social inclusion. However, the adoption of AI in different fields of economy has also presented several challenges, including technological inequality, data privacy issues, ethical concerns, and potential job displacement due to automation. Developing countries in particular face barriers related to regulatory frameworks, infrastructure, skills, which may limit the effective integration of AI in economic systems. To address these challenges, it is required to make collaborative efforts with governments, policymakers, businesses, and academic institutions to develop and implement appropriate policies, promote digital literacy, and ensure responsible AI governance. The study will highlight the importance of integrating AI strategies with sustainable development goals to create inclusive and resilient economic systems. It will also discuss future pathways for leveraging AI in sustainable economic planning, emphasizing innovation, policy support, and capacity building.

Keywords: Subhani, Samra* AI, Sustainable, Environment, Health, Opportunities

LENTILS PREDICTION MODEL (TRANSFER LEARNING)

Mr. Aamir Mahmood
NBS, TUF, FSD
E-mail: aamir.mahmood34@gmail.com

Abstract

This project explores image classification using transfer learning with the VGG19 model. The objective is to develop an accurate model for categorizing images. This report presents a comprehensive analysis of the development and evaluation of an image classification model using deep learning techniques for the classification of 12 different types of lentils. The dataset is preprocessed, and data augmentation techniques are applied. The VGG19 model is adapted by replacing the final layer to match the dataset's classes. Training utilizes the Adam optimizer and the negative log likelihood loss function. Experimental results, including accuracy and loss, are presented, and analyzed. The project demonstrates the effectiveness of transfer learning with VGG19 for image classification and suggests future improvements for further research in this area. The results demonstrate the effectiveness of the developed model in achieving high accuracy in lentil classification, with significant implications for the food industry and agricultural research.

Keywords: Image classification, Transfer learning, VGG19 model, Lentils, Dataset, Preprocessing, Data augmentation, Food industry, Agricultural research

ECONOMIC MODERNIZATION THROUGH ARTIFICIAL INTELLIGENCE: A SYSTEMATIC REVIEW OF PAKISTAN'S LANDSCAPE

Assist. Prof. Dr. Samra Subhani
National Business School The University of Faisalabad
E-mail: samrasubhani.nbs@tuf.edu.pk

Lect. Masood Ahmad Khan
Business Administration University of Agriculture Faisalabad Constituent College Burewala
E-mail: masoodahmadkhan60@yahoo.com

Lect. Anisa Shamim Lecturer
Economics Department of Economics Government College University Faisalabad
E-mail: Anisarizwan511@gmail.com

Lect. Umair Rafiq
Agribusiness University of Agriculture Faisalabad Constituent College Burewala
E-mail: umairrafiq096@gmail.com

Abstract

Global economic systems are being drastically altered by artificial intelligence (AI), which is opening up new avenues for innovation, productivity, and sustainable growth. Artificial intelligence offers substantial potential to boost economic growth in Pakistan by increasing productivity in important industries like manufacturing, healthcare, education, finance, and agriculture. The present deployment of AI in Pakistan is critically examined in this review study, which focuses on institutional preparedness, governmental initiatives, and developing technology ecosystems. In order to assess artificial intelligence's potential to address structural economic issues including poor productivity, unemployment, and restricted industrial diversification, the study synthesizes the existing literature. It also looks at how Artificial Intelligence powered solutions may help make data driven decisions, enhance the provision of public services, and promote entrepreneurial creativity. Pakistan confronts several obstacles despite these opportunities, such as poor digital infrastructure, a shortage of skilled labor, problems with data governance, and regulatory gaps. The study also examines international partnerships and governmental initiatives to incorporate Artificial Intelligence into Pakistan's development agenda. In order to fully realize the economic potential of artificial intelligence, it highlights the necessity of a comprehensive policy framework, investments in human capital, and public private collaborations. According to the findings, government, academia, and industry must work together to successfully utilize artificial intelligence, even though it can be a catalyst for equitable and sustainable economic development. In addition to offering policymakers and stakeholders strategic insights to use Artificial Intelligence for Pakistan's long term economic development, this assessment adds to the expanding conversation on Artificial Intelligence in emerging economies.

Keywords: Artificial Intelligence, Innovation, Sustainable Development, Economic Growth, Economic Development

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN MODERN MEDICINE

Muhammadsodiq Jaxongirov
Kokand University

Durdona Qozixonova
Qoqon Universiteti

Abstract

This abstract discusses the topic "Advantages and Disadvantages of Artificial Intelligence in Modern Medicine" and analyzes its role, capabilities, and existing challenges in the healthcare system. Currently, artificial intelligence is one of the fastest-developing technologies in medicine and is widely used in diagnostics, treatment, disease prediction, and automation of medical processes. The abstract highlights the main advantages of artificial intelligence, including fast and accurate analysis of large volumes of medical data, early disease detection, reduction of human-related errors, and support for healthcare professionals.

Keywords: Medicine, Robotic Surgery, Telemedicine

ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN DIGITAL MARKETING TRANSFORMATION: EVIDENCE FROM PAKISTAN

Assist. Prof. Dr. Samra Subhani
National Business School The University of Faisalabad
E-mail: samrasubhani.nbs@tuf.edu.pk

Lect. Masood Ahmad Khan
Business Administration University of Agriculture Faisalabad Constituent College Burewala
E-mail: masoodahmadkhan60@yahoo.com

Lect. Anisa Shamim
Lecturer Economics Department of Economics Government College University Faisalabad
E-mail: Anisarizwan511@gmail.com

Lect. Umair Rafiq
Agribusiness University of Agriculture Faisalabad Constituent College Burewala
E-mail: umairrafiq096@gmail.com

Abstract

Artificial Intelligence (AI) has emerged as a transformative force in digital marketing by enabling automation, personalization, predictive analytics, and enhanced customer engagement. This review paper synthesizes existing literature to examine the role of Artificial Intelligence in transforming digital marketing practices, with a particular focus on Pakistan as an emerging economy. The study highlights the growing adoption of AI driven tools such as chatbots, recommendation systems, and marketing automation platforms, which have significantly improved customer experience and operational efficiency. Evidence from Pakistan indicates increasing investment in Artificial Intelligence technologies, with a notable rise in chatbot adoption and automation usage across industries. However, the integration of Artificial Intelligence remains constrained by infrastructural limitations, lack of technical expertise, data privacy concerns, and organizational resistance. This paper provides a comprehensive overview of Artificial Intelligence applications, benefits, challenges, and future prospects in Pakistan's digital marketing landscape. The study concludes that while Artificial Intelligence holds immense potential for marketing transformation, strategic policy support, digital literacy, and technological infrastructure are critical for its effective implementation in developing economies.

Keywords: Artificial Intelligence, Digital Marketing, Pakistan, Consumer Behavior, Marketing Analytics, Automation

DIGITALIZATION AND SME PERFORMANCE: A CONTINGENCY APPROACH

Dr. Muhammad Rizwan Ullah
National Business School, The University of Faisalabad, Faisalabad, Pakistan
Email: rizwan.ullah@tuf.edu.pk
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-7712-6873

Abstract

This study examines the impact of digitalization and digital capabilities on the business performance of Small and Medium-Sized Enterprises (SMEs) in Pakistan. Using a deductive approach, data were collected through structured questionnaires from 396 SME respondents across various sectors. Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM) was applied to test the proposed hypotheses. The findings demonstrate that both digitalization and digital capabilities significantly and positively influence SME business performance. The results highlight that digital strategies are most effective when aligned with organizational resources and contextual conditions, consistent with contingency theory. These insights underline the strategic importance of fostering digital readiness among SMEs to enhance competitiveness. Policymakers are encouraged to strengthen the digital ecosystem through capacity-building initiatives, financial incentives for technological adoption and improved digital infrastructure, enabling SMEs to effectively leverage digital tools for sustainable growth and long-term performance improvement.

Keywords: Digitalization, Digital Capabilities, Business Performance, SMEs, Contingency Theory

DIGITAL FINANCE TRANSFORMATION USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE: EVIDENCE FROM PAKISTAN MARKETS

Assist. Prof. Dr. Samra Subhani
National Business School The University of Faisalabad
E-mail: samrasubhani.nbs@tuf.edu.pk

Lect. Masood Ahmad Khan
Business Administration University of Agriculture Faisalabad Constituent College Burewala
E-mail: masoodahmadkhan60@yahoo.com

Lect. Anisa Shamim
Lecturer Economics Department of Economics Government College University Faisalabad
E-mail: Anisarizwan511@gmail.com

Lect. Umair Rafiq
Agribusiness University of Agriculture Faisalabad Constituent College Burewala
E-mail: umairrafiq096@gmail.com

Abstract

Artificial Intelligence has emerged as a transformative force in the financial sector, driving significant changes in digital finance ecosystems worldwide. This review paper examines the role of AI in digital finance transformation, with a particular focus on Pakistan's financial markets. The study synthesizes existing literature to explore how AI technologies such as machine learning, predictive analytics, and automation are being utilized in areas including digital banking, financial inclusion, fraud detection, credit risk assessment, and algorithmic trading. The findings indicate that AI is enhancing operational efficiency, improving decision making accuracy, and enabling personalized financial services. In Pakistan, the rapid growth of digital payment systems, mobile banking, and FinTech innovations has created a conducive environment for AI adoption. Financial institutions are increasingly leveraging AI driven solutions to streamline processes, reduce risks, and improve customer experience. However, the adoption of AI in Pakistan's financial markets remains constrained by challenges such as limited technological infrastructure, data privacy concerns, regulatory gaps, and a shortage of skilled professionals. The paper highlights that while AI presents significant opportunities for financial transformation and inclusion, its successful implementation requires strategic policy support, investment in digital infrastructure, and capacity building. This study contributes to the existing literature by providing a comprehensive review of AI driven digital finance transformation in an emerging market context and identifies key areas for future research.

Keywords: Artificial Intelligence, Digital Finance, Financial Transformation, Financial Inclusion, Digital Payments

AN EMPIRICAL ANALYSIS OF THE DETERMINANTS AND OUTCOMES OF BUSINESS MODEL INNOVATION IN THE DIGITAL ERA: EVIDENCE FROM THE IT SECTOR

Rimsha Shahid
The University of Faisalabad

Alina Idress
The University of Faislabad TUF

Muhammad Haris
The University of Faislabad TUF

Zaman Ali
The University of Faislabad TUF

Talha Sana-Ullah
The University of Faislabad TUF

Zoha Nawaz
The University of Faislabad TUF

Mehak Fatima
The University of Faislabad TUF

Araiz Shahzad
The University of Faislabad TUF

Abstract

Business Model Innovation (BMI) has emerged as a critical factor for organizations operating in dynamic, technology-driven environments. A business model represents the structural logic through which firms create, deliver, and capture value, defining how they generate revenue, manage costs, and effectively serve customers. Despite the growing relevance of BMI, empirical research on its determinants and implications remains limited, particularly within Small and Medium Enterprises (SMEs) in Pakistan's Information Technology (IT) sector. This study seeks to investigate the internal and external antecedents of BMI and assess their impact on organizational outcomes. By adopting a quantitative research design, this study will collect primary data through a structured questionnaire administered to SMEs in Pakistan's IT industry. The analysis will focus on external antecedent's namely technological change, competitive dynamics, and network position as well as internal antecedents such as strategic change and dynamic capabilities. Regression analysis will be employed to examine how these factors influence key organizational outcomes, including financial performance, innovativeness, and cost efficiency, and how these outcomes, in turn, shape the novelty and scope of business model innovation. The findings are expected to demonstrate that both internal and external Variables which exert significant influence on organizational outcomes. Technological advancement, competitive pressures, and network positioning are anticipated to enhance financial performance and innovativeness, while dynamic capabilities are likely to improve cost efficiency and operational effectiveness. Moreover, strengthened financial

performance and innovativeness are projected to foster more novel and comprehensive business model innovations within SMEs. The study underscores the strategic importance of developing technological capabilities, adaptive strategies, and innovation-oriented practices to support sustainable business model innovation in emerging market contexts.

Keywords: Business Model Innovation, SMEs, IT Sector, Dynamic Capabilities, Financial Performance, Pakistan

THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IN THE MANAGEMENT OF ENGINEERING PROJECT TO ENHANCE THE EFFICIENCY OF BASIC SCIENCES RESEARCH

Dr. Muhammad Imran Majeed
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: imranmajeed.nbs@tuf.edu.pk
ORCID ID: 0000-0003-3286-9635

Abstract

The fast development of Artificial Intelligence (AI) technologies is changing the context of research in the engineering field and in the basic sciences, especially in the sphere of project management. The engineering projects like physics, chemistry and applied sciences are getting more complicated, and it is needed to have sophisticated tools to plan, execute and monitor them. This paper examines how AI technologies can be incorporated into the management of engineering projects to improve research efficiency, accuracy and innovation in basic sciences. The study is quantitative in nature as the researchers, engineers and project managers working on scientific and engineering projects are interviewed to provide the data. Artificial intelligence technologies, including machine learning algorithms, predictive analytics, and smart systems of automation are evaluated in connection to the primary project management deliverables, including efficiency of time, efficiency of resources, risk minimization, and productivity of research. The proposed relationships will be tested using Structural Equation Modeling (SEM). This paper also considers the mediating impact of the use of data as a decision-maker and moderating impact of technological infrastructure. It is hypothesized that the results will demonstrate the significant enhancement of project planning and implementation by AI introduction due to the ability to analyze data in real-time, make precise predictions, and support decisions with automated decision-making systems. The use of AI in the field of engineering and basic sciences research can expedite experiments, streamline resource management, and improve the cooperation of interdisciplinary teams. The study fills the gap between the study on artificial intelligence, engineering project management, and the study of the basic sciences. It gives a detailed framework of how the AI-based project management practices can be used to optimize scientific research. In terms of practicality, the research provides insights to organizations and research institutions to embrace AI technologies in handling multi-layered projects. Moreover, the study emphasizes the significance of making investment in digital infrastructure, developing skills, and interdisciplinary collaboration to realize the full potential of AI. To sum up, applying AI technologies to engineering project management is an important step towards enhancing the outcomes of research and promoting innovation in fundamental sciences.

Keywords: Artificial Intelligence, Engineering Projects, Basic Sciences, Project Management, Machine Learning, Research Efficiency, Predictive Analytics

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND MEDIA: PSYCHOLOGICAL AND SOCIETAL IMPLICATIONS OF THE DIGITAL AGE

Mr. Awais Sattar
Department of Mass Communication, Faculty of Management Studies, The University of Faislabad
E-mail: Awaissattar.MC@tuf.edu.pk

Abstract

The dynamic merging of artificial intelligence into contemporary media economies has changed the manner in which people consume, process, and react to information fundamentally. This paper examines how AI-based technologies have had a deep impact on the psychology of people and their cognition and social relations in the modern media space. It specifically looks at the way algorithmic curation, personalization recommendation, and generative AI applications are transforming the attention lifespan, emotional reaction, belief-making, and human communication. The study is based on a mixed-methodology, consisting of both a comprehensive literature review and a quantitative survey of 120 university students and active users of digital media, who were picked with the help of purposive sampling. The primary data are further supplemented by in-depth content analysis of popular AI-powered platforms and the chosen case studies of algorithmic influence. Thematic analysis was used to reveal the recurrent patterns in user experiences and behavioral changes. The results suggest that AI-filtered content can result in very immersive and discontinuous media experiences, which cause increased emotional reactivity, reduced attention duration, and reinforcement of already held cognitive biases. Respondents often noted that it was difficult to recognize synthetic media, such as AI-generated visuals, videos, and text, which is worrisome due to the use of misinformation and the loss of confidence in online content. Additionally, the paper also mentions the development of algorithmic echo chambers that reduce the exposure to different views and possibly remove the ability to think critically. The study goes further to assess the present reaction of media houses, teachers and regulatory authorities with regard to these changes. Although certain improvements have been noticed in the area of using AI tools as a means of content creation and audience engagement, the ethical regulations, transparency of the algorithm, and the overall media literacy programs remain largely missing. The paper highlights the ambivalent quality of AI in media as a strengthening innovation and a possible origin of psychological and social disruption. It urges to build strong ethical frameworks, increase public awareness strategies, and create joint stakeholder initiatives to embrace the positive aspects of AI and minimize the negative impact it has to human behavior and democratic discourse in the digital era.

Keywords: Artificial Intelligence, Media Influence, Digital Psychology, Algorithmic Curation, Media Literacy, Ethical AI, Echo Chambers, Synthetic Media

VOICE AI AS A COGNITIVE MEDIATOR IN DECISION-MAKING: AN EEG-BASED ANALYSIS IN FEMALE LEADERSHIP

Dr. Selma Kalkavan
Independent Researcher
E-mail: selma@kalkavan.net
ORCID ID: 0000-0003-3252-0345

Abstract

This study examines the cognitive and behavioral effects of Voice AI interaction on decision-making processes in female leadership. With the rapid advancement of digital transformation, voice-based AI applications have increasingly been integrated into managerial decision processes, making human-AI interaction a critical area of investigation. Although prior research has explored AI-supported decision-making, studies examining its neurocognitive foundations, particularly within the context of female leadership, remain limited. To address this gap, the study was grounded in human-AI interaction theory, cognitive load theory, and dual-process decision-making theory. The research was conducted using an experimental design. Participants were presented with managerial decision-making scenarios, and their decision processes were examined under two conditions: with and without Voice AI support. EEG (electroencephalography) was employed to measure attention and mental effort during the decision-making process. EEG-based measurements are widely recognized as a reliable method for capturing real-time cognitive activity, particularly in assessing cognitive load and attentional processes. In addition, participants' perceptions of AI, including trust and perceived usefulness, were measured using a 5-point Likert scale. Data were collected from female managers and managerial candidates through purposive sampling. In the analysis phase, paired sample t-tests, analysis of variance, and effect size calculations were conducted to compare the conditions. The findings indicate that Voice AI interaction increases decision-making speed while creating a trade-off between cognitive load and analytical depth. EEG results reveal that Voice AI interaction leads to significant changes in attention and mental effort levels. Overall, the study contributes to the literature by demonstrating that Voice AI functions as a cognitive mediator shaping leadership decision-making processes.

Keywords: Artificial intelligence, Voice AI, Decision-making, EEG, Female leadership

ACCEPTANCE OF AI-BASED HUMAN RESOURCE PRACTICES: SECTORAL DIFFERENCES BETWEEN TECHNOLOGY-INTENSIVE AND TRADITIONAL INDUSTRIES

Dr. Selma Kalkavan
Independent Researcher
E-mail: selma@kalkavan.net
ORCID ID: 0000-0003-3252-0345

Abstract

This study was conducted to examine how employee acceptance of AI-based human resource practices differs between technology-intensive and traditional industries. Sector selection was based on the OECD's technology- and digital-intensity classifications, and accordingly three technology-intensive and three traditional sectors were included in the research design. According to the OECD, sectors differ not only in terms of technology use, but also in their capacity to embed digital tools into production, the human capital required for this transformation, and the use of digital tools in client and supplier relations. Human resource practices were examined through recruitment, performance appraisal, training planning, and talent management, in line with the SHRM functional framework and the AI-HRM literature. Perceived usefulness, perceived ease of use, trust, perceived fairness, perceived transparency, and perceived loss of human touch were included as the main explanatory variables. This structure was grounded in both the technology acceptance literature and the ethical and organizational behavior debates surrounding AI-supported HR practices. Data were collected from six sectors selected through purposive sampling, with an equal number of participants from each sector. All items were measured on a 5-point Likert scale, and reliability analysis, confirmatory factor analysis, correlation and regression analyzes were used in the analysis process. The findings showed that AI-based HR practices were received more positively in training planning and talent management, whereas recruitment and performance appraisal were evaluated more cautiously. In addition, perceived usefulness and trust increased acceptance in technology-intensive sectors, while perceived fairness, transparency, and loss of human touch emerged as more influential in traditional industries. The study was considered to provide an original contribution by explaining AI-supported HR practices through sectoral and organizational differences.

Keywords: Artificial intelligence, Human resources, Technology-intensive sectors, Trust, Perceived fairness

ASSESSING THE IMPACT OF CAPACITY BUILDING ON FARMERS' ADOPTION OF AI-DRIVEN AGRICULTURAL TECHNOLOGIES FOR SUSTAINABLE RURAL DEVELOPMENT

Lect. Ayesha Noreen
Institute of Business Management Sciences, Faculty of Social Sciences, University of Agriculture Faisalabad. Pakistan
E-mail: ayesha_noreen@uaf.edu.pk
ORCID ID: 0009-0002-1430-653X

Assoc. Prof. Dr. Muhammad Nazam
Institute of Business Management Sciences, Faculty of Social Sciences, University of Agriculture Faisalabad. Pakistan
E-mail: muhammad.nazam@uaf.edu.pk
ORCID ID: 0000-0002-0454-4676

Lect. Dr. Ahras Rashid
Institute of Business Management Sciences, Faculty of Social Sciences, University of Agriculture Faisalabad. Pakistan
E-mail: ahras.rashid@uaf.edu.pk

Abstract

The potential of artificial intelligence (AI) applications in agriculture is vast to higher sustainable rural development, however, the adoption of these applications among smallholder farmers in developing countries remains limited. This paper explores the effects of certain capacity-building initiatives, such as technical education, agricultural extension, and peer mentoring, on the willingness and operational ability of farmers to use AI-based technologies in their day-to-day farming activities. The research design adopted is quantitative and primary data is gathered by conducting an organized and localized survey on 350 active farmers in the agrarian areas of Punjab, Pakistan. Using structural equation modeling, the interventions of education and real adoption behavior are studied and at the same time the mediating role of technological self-efficacy is measured. The results indicate that, despite the financial factors being widely thought of as the main obstacle towards modernization, the absence of practical, hands-on knowledge becomes a more serious determinant of resistance to technology adoption. Through structured capacity-building initiatives, the level of confidence with the predictive AI and precision farming technologies is enhanced among farmers, which subsequently leads to an increase in the rate of adoption and a greater degree of sustainability. The research finds that the introduction of state-of-the-art technologies in rural settings is not enough without the simultaneous improvement of human capital that would allow the effective use of the technologies. These results can give valuable, evidence-based information to policy-makers and agritech developers, as sustainable rural development is not only based on technological innovation but also a specific, farmer-focused educational efforts.

Keywords: Capacity Building, AI Adoption, Precision Agriculture, Sustainable Rural Development, Technological Self-Efficacy

THE EFFECT OF FEMALE LEADERSHIP ON SUSTAINABLE PM PRACTICES IN EMERGING ECONOMIES SETTINGS

Miss Areen Fatima
MSPM Scholar, NBS, The University of Faisalabad
Email: Areensindhu2425@gmail.com
ORCID ID:0009-0000-8536-2999

Assist. Prof. Dr Muhammad Imran Majeed
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: imranmajeed.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

The increasing participation of women in leadership positions has greatly changed the practice of project management especially in the emerging economies where sustainability issues are eminent. This paper will look at the role of women leadership in sustainable project management practices and how gender-diverse leadership will be beneficial in environmental, social, and economic project outcomes. With a quantitative research design, the information will be gathered among the project professionals in different fields, such as construction, energy, and development projects. The research considers the leadership qualities of inclusivity, ethical decisions, and engagement with stakeholders and how they influence sustainability-oriented project practices. The proposed relationships will be tested using Structural Equation Modeling (SEM). The study also examines the mediating effect of organizational commitment and moderating effect of cultural norms. The results will show that women leaders will contribute greatly to the sustainable practices through their encouragement of participative decision-making practices, transparency, and long-term planning. Moreover, gender heterogeneous leadership teams will be more sensitive to environmental and social concerns. The work has added value to the literature because it has incorporated the concept of gender diversity into sustainable project management systems. It further underscores the value of inclusive leadership towards attainment of sustainable development goals. On a practical level, the results imply that firms ought to encourage gender diversity in leadership position to improve the project sustainability outcomes. Moreover, the insights will enable policymakers to develop programs that will facilitate the involvement of women in leadership roles. On the whole, the paper highlights that the issue of women leadership is not merely an aspect of equality but also a strategic benefit in sustainable project management.

Keywords: Women Leadership, Sustainability, Project Management, Gender Diversity, Emerging Economies, Organizational commitment.

THE EFFECTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ADOPTION ON QUIET QUITTING AND QUIET HIRING: THE MEDIATING ROLE OF ORGANIZATIONAL CULTURE

Dr. Selma Kalkavan
Independent Researcher
E-mail: selma@kalkavan.net
ORCID ID: 0000-0003-3252-0345

Abstract

This study aims to examine the effects of artificial intelligence (AI) adoption on employee behaviors, specifically focusing on quiet quitting and quiet hiring tendencies. With the acceleration of digital transformation processes, the integration of AI into business operations has increased, significantly influencing employees' work perceptions, engagement levels, and organizational behaviors. However, the existing literature provides limited evidence on the relationship between AI adoption and emerging workforce behaviors. In particular, concepts such as quiet quitting and quiet hiring have not been sufficiently examined within the context of AI, indicating a notable gap in the literature. Accordingly, the study was designed to investigate the impact of AI adoption on quiet quitting and quiet hiring, while also testing the mediating role of organizational culture. Data were collected using a 5-point Likert scale, and measurement items related to AI adoption, quiet quitting, perceived quiet hiring practices, and organizational culture were adapted from the existing literature. The sample consisted of employees from various sectors, selected through purposive sampling. Reliability analysis, confirmatory factor analysis, and structural equation modeling were applied in the analysis process. The findings indicate that AI adoption has a statistically significant effect on quiet quitting and influences employees' perceptions of quiet hiring practices. Furthermore, organizational culture was found to play a mediating role in the relationship between AI adoption and employee behaviors. Overall, the study provides an original contribution by integrating AI adoption and emerging workforce behaviors within an organizational framework.

Keywords: Artificial Intelligence, Quiet Quitting, Quiet Hiring, Organizational Culture, Employee Behavior

DETERMINANTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ACCEPTANCE IN TURKISH AGRICULTURAL FIRMS: AN ORGANIZATIONAL COMPARISON BETWEEN FAMILY-OWNED AND NON-FAMILY FIRMS

Dr. Selma Kalkavan
Independent Researcher
E-mail: selma@kalkavan.net
ORCID ID: 0000-0003-3252-0345

Abstract

The primary aim of this study is to analyze the factors determining the acceptance of artificial intelligence (AI) usage in agricultural firms operating in Turkey and to reveal how these factors differ between family-owned and non-family firms. The agricultural sector has increasingly emerged as a strategic field in terms of digital transformation and AI applications, particularly due to the growing importance of AI technologies in enhancing productivity, optimizing costs, and achieving sustainability goals. However, existing literature suggests that studies on AI acceptance in the agricultural sector remain limited, are largely technology-oriented, and do not sufficiently consider managerial variables such as organizational structure and ownership type. In particular, differences in decision-making processes, risk perception, and openness to innovation between family-owned and professionally managed firms constitute a significant gap in the literature. This study aims to address this gap by employing a theoretical framework integrating the Technology Acceptance Model and the Theory of Planned Behavior. Within this framework, the effects of perceived usefulness, perceived ease of use, attitude, subjective norms, and perceived behavioral control on AI acceptance were analyzed. In addition, ownership structure (family-owned vs. non-family firm) was included in the model as a comparative variable. All items were measured using a 5-point Likert scale. The sample consisted of 60 agricultural firms, including 30 family-owned and 30 non-family firms, selected through purposive sampling. The findings indicate that perceived usefulness and perceived ease of use have positive and statistically significant effects on AI acceptance. Furthermore, it was determined that family-owned firms tend to adopt a more cautious approach toward innovation, resulting in lower levels of AI acceptance. In contrast, professionally managed firms were found to adapt more rapidly to digital transformation processes. Overall, the study provides an original contribution by linking AI acceptance with organizational structure and ownership differences in agricultural firms.

Keywords: Artificial intelligence acceptance, Agricultural firms, Family firms, TAM, TPB

THE USE OF CIRCULAR ECONOMY PRINCIPLES IN THE PROJECT LIFECYCLE MANAGEMENT OF SUSTAINABLE INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT PROJECTS

Hareem Usman
MSPM Scholar
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: hareemu@yahoo.com

Assist. Prof. Dr. Muhammad Imran Majeed
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: imranmajeed.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

The growing need to have sustainable development has compelled organizations to pursue the principles of the circular economy in project management activities. The circular economy, in contrast to the traditional linear model, focuses on resource efficiency, waste reduction, and lifecycle sustainability. The paper is a research project on the use of the principles of the circular economy in the lifecycle management of project, especially in infrastructure development projects. The study takes a quantitative orientation, gathering data on project managers and sustainability practitioners working on infrastructure projects. The main practices of the circular economy, including recycling, reuse, eco-design, and lifecycle assessment are examined in connection with the project performance outcomes of cost efficiency, environmental impact, and long-term sustainability. The research also explores the mediating factor of innovation and moderating factor of regulatory support. The proposed relationships will be tested with Structural Equation Modeling (SEM). It is hoped that the findings will reveal that the concept of the circular economy can be effectively implemented into project sustainability and mitigate environmental deterioration. This study adds to the existing body of research on project management by integrating the idea of the circular economy into the lifecycle management processes. It offers an overall insight into how sustainable practices can be incorporated throughout the project phases, including planning and closure. Practically speaking, the research has some useful implications to organizations which seek to shift to the sustainable project management practices. It emphasizes the role of policy support, technological innovation and collaboration between stakeholders in the successful implementation of principles of the circular economy. To sum up, project lifecycle management should include the implementation of the principles of the circular economy to ensure sustainable growth of infrastructure and environmental positive effects in the long term.

Keywords: Circular Economy, Sustainability, Lifecycle Management, Infrastructure Projects, Resource Efficiency, Innovation.

IMPACT OF AI-POWERED LEARNING TOOLS ON STUDENTS' ACADEMIC PERFORMANCE AND ENGAGEMENT IN HIGHER EDUCATION

Lect. Ayesha Noreen
Institute of Business Management Sciences, Faculty of Social Sciences, University of Agriculture Faisalabad. Pakistan
E-mail: ayesha_noreen@uaf.edu.pk
ORCID ID: 0009-0002-1430-653X

Assist. Prof. Kashif Hamid
Institute of Business Management Sciences, Faculty of Social Sciences, University of Agriculture Faisalabad. Pakistan.
Email: kashif.hamid@uaf.edu.pk

PhD Sch. Uzma Noureen
Faisalabad Business School, National Textile University Faisalabad
Email: uzmanoureen84@gmail.com

Abstract

The high rate at which artificially intelligent devices have been introduced into the classroom has changed the conventional learning environment, and the use of AI is in urgent need to be examined to determine its real impact on student achievement beyond the original technological furor. This paper examines the effects of AI-based learning technologies, specifically adaptive tutoring systems and generative writing programs, on the academic achievement and classroom experience of undergraduates. A mixed-method research design is embraced in order to have a holistic perspective of this dynamic which is changing. The primary data is collected by using structured questionnaires to 320 students in various public sector universities in Punjab, Pakistan, in addition to conducting focused focus group discussions with teaching faculty to put the student responses into context. Structural equation modeling of the quantitative analysis showed a somewhat counter-intuitive relationship. The evidence indicates that the frequent utilization of AI tools is positively associated with the better results of the assignments completion and high baseline grades. Nevertheless, the qualitative data reveals the alarming trend of diminishing critical thinking depth, with teachers mentioning that the ability of students in independent critical thinking has been significantly decreased in the course of unassessed tests. This paper concludes that although AI applications can be successfully used to improve short-term academic outcome, their uncontrolled application can underminal basic analytical capabilities. These results provide important, context-based information to university leaders and curriculum makers. Instead of trying to oppose these technologies, academic institutions need to develop balanced pedagogical models that use AI to offer personal learning support and maintain high standards to maintain active intellectual engagement.

Keywords: Artificial Intelligence, Academic Performance, Student Engagement, Higher Education, Educational Technology

MEDIATED INTELLIGENCE: THE ROLE OF AI IN CONSTRUCTING LANGUAGE AND REALITY

Bs Stud. Bisma Imran
Department of Mass Communication the University of Faisalabad
E-mail: Bismimran565@gmail.com

Abstract

The rapid advancement of Artificial Intelligence (AI) has significantly transformed the relationship between language, meaning, and reality, particularly within contemporary media environments. This study examines the concept of "mediated intelligence," where AI systems act not merely as tools but as active agents in shaping linguistic expression and constructing social reality. Through technologies such as natural language processing, machine learning, and algorithmic content curation, AI influences how information is produced, circulated, and interpreted. The paper explores how these systems contribute to the framing of narratives, the reinforcement of biases, and the redefinition of authenticity in communication. Furthermore, it analyzes the implications of AI-mediated discourse on human perception, arguing that reality itself is increasingly filtered through intelligent systems. By critically engaging with these dynamics, the study highlights the need for ethical awareness and media literacy in navigating an AI-driven communicative landscape.

Keywords: Artificial Intelligence, Mediated Communication, Language Construction, Reality Formation, Human Perception

SMART WASTE MONITORING SYSTEM USING IOT WITH INTEGRATED WEIGHT SENSING

Anira Binti Abdul Rashid
Electrical Engineering Department, Seberang Perai Polytechnic, Penang, Malaysia

Noor Akmalun Nisa' Binti Man
Electrical Engineering Department, Seberang Perai Polytechnic, Penang, Malaysia
E-mail: akmalun@psp.edu.my

Abstract

Urban solid waste management remains a persistent challenge due to the unpredictable rate and volume of garbage accumulation, which requires constant monitoring and timely collection. Conventional waste collection practices depend heavily on routine inspections by personnel, often leading to inefficient scheduling and bin overflow. To address these limitations, this paper presents an IoT-based garbage monitoring system integrated with weight sensing to enhance operational efficiency. The proposed system continuously measures garbage levels using ultrasonic sensors installed inside the bins and compares the readings with predefined threshold values. In addition, load cell sensors positioned beneath the bins provide accurate measurements of accumulated waste weight. By combining level and weight data, the system enables comprehensive real-time monitoring through a web-based platform. Once a bin reaches its maximum capacity, alert notifications are automatically generated to support timely waste collection. The system hardware consists of an AVR-family microcontroller, ultrasonic sensors, load cell sensors, an LCD for local data visualization, a Wi-Fi module for data transmission, and an audible alert mechanism. The implementation demonstrates how IoT technology can significantly improve waste monitoring accuracy, reduce manual intervention, and contribute to cleaner urban environments.

Keywords: Wi-Fi modem, Load Cell, Ultrasonic Sensor

INCORPORATION OF ESG METRICS IN PROJECT SUCCESS ASSESSMENT FRAMEWORKS OF PROJECT MANAGEMENT THAT IS SUSTAINABLE DEVELOPMENT-DRIVEN

MSPM Sch. Muhammad Kamal
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: 2025f-ms-pm-004@tuf.edu.pk

Assist. Prof. Dr Muhammad Imran Majeed
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: imranmajeed.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

Increasing focus on Environmental, Social, and Governance (ESG) criteria has reshaped the approach to measuring the success of projects by organizations. The conventional measures of project success in terms of time, cost, and quality are not adequate to reflect the overall project impact. This paper discusses how ESG metrics should be incorporated in project success measurement models in a bid to foster project management that is geared towards sustainable development. The study is quantitative in nature, involving the gathering of information on project professionals in the different industries. ESG dimensions are discussed against project success indicators, and the impacts of environmental sustainability, social responsibility and governance practices on the project outcomes are examined. Structural Equation Modeling (SEM) will be used for hypothesis testing. Another aspect that is researched in the study is the mediating influence of stakeholder engagement and the moderating influence of organizational strategy. It is hoped that results will indicate that incorporation of ESG measures will give a more holistic assessment of project success and increase long-term value creation. The study adds to the literature on project management by providing an extension of conventional success models to cover the aspect of sustainability. It also conforms the practices of project management to the standards of global sustainability and corporate responsibility. From a practical perspective, the study offers guidelines for organizations to incorporate ESG metrics into their project evaluation processes. It emphasizes the need to match the project objectives to the sustainability objectives and the expectations of the stakeholders. Overall, project success assessment systems need to incorporate ESG measurements to attain sustainable development and project success in the long run.

Keywords: ESG Metrics, Project Success, Sustainability, Governance, Stakeholder Engagement, Project Evaluation

THE GREEN PROJECT MANAGEMENT PRACTICES HAVE AN INFLUENCE ON THE ORGANIZATIONAL PERFORMANCE IN INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT PROJECTS

MSPM Sch. M. Soban Ilyas
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: ranasobanilyas@gmail.com

Assist. Prof. Dr. Muhammad Imran Majeed
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: imranmajeed.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

Infrastructure development projects have also seen the emergence of green project management practices due to the central concern that has been brought to the forefront of the project; sustainability. These are done to reduce the environmental impact whilst ensuring efficiency and economic viability of the project. This paper explores how green project management practices influence the performance of organizations in the context of infrastructure development. The study is quantitative in nature, based on the gathering of data among the professionals engaged in construction and infrastructure work. Efficiency and reduction of resources, waste reduction, and sustainable procurement are green practices that are discussed in terms of organizational performance measures, which include financial performance, resource efficiency, and environmental consequences. There is also an analysis of the mediating effect of innovation and moderating effect of regulatory frameworks. The proposed relationships will be tested with Structural Equation Modeling (SEM). It is anticipated that findings will show that green project management practices have a profound impact on organizational performance, in terms of optimal resource use and minimization of environmental hazards. The study is valuable to the literature in that it incorporates the principles of sustainability into project management performance models. It also brings out the strategic significance of embracing environmentally responsible practices towards long term organizational success. In practical terms, the research offers a guideline to organizations that are interested in adopting a green approach in their projects. It underlines the importance of regulatory assistance and innovation to ensure the sustainability initiatives are fully exploited. Finally, green project management should be used to enhance the organization performance and sustainable infrastructure development.

Keywords: Green Project Management, Sustainability, Organizational Performance, Infrastructure Projects, Environmental Impact, Innovation

.

EFFECTS OF STAKEHOLDER ENGAGEMENT STRATEGIES ON PROJECT DELIVERY PERFORMANCE IN MULTISTAKEHOLDER COMPLEX PROJECT ENVIRONMENTS

Assist. Prof. Dr. Muhammad Imran Majeed
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: imranmajeed.nbs@tuf.edu.pk, +923219660321

MSPM Sch. Noor ul Ain Arshad
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: noor-ui-ain-arshad.ORIC@tuf.edu.pk

Abstract

Engagement of stakeholders is an important aspect of project management especially in complex environments where the stakeholders have a variety of interests. The proper engagement strategies can have a significant impact on the performance of the project delivery through the increased communication, trust and collaboration. This paper will look at how stakeholder engagement strategies influence the performance of project delivery in the complex multistakeholder project environment. The study utilizes a quantitative methodology and involves gathering data among the project managers and the stakeholders that participate in major projects. Temples of engagement, like communication planning, participation mechanisms, and conflict resolution techniques, are discussed in the context of project delivery outcomes, such as timeliness, cost efficiency, and quality. The role of stakeholder trust as a mediator and cultural diversity as a moderator are also explored in the study. The proposed relationships will be analyzed with the help of Structural Equation Modeling (SEM). The results will show that quality stakeholder engagement is a key factor to enhance project delivery performance. This study adds value to the literature on project management by offering an overarching model of stakeholder involvement in the complicated project setting. It emphasizes the role of establishing trust and dealing with diversity to attain good project outcomes. Practically, the study provides project managers with practical ideas on how to model and apply effective stakeholder engagement strategies. It underlines the importance of constant communication and the involvement of decision making. To conclude, stakeholder engagement is an important project delivery performance driver, especially where the project environment is complex and diverse.

Keywords: Stakeholder Engagement, Project Delivery, Communication, Trust, Multistakeholder Projects, Performance

EFFECT OF PROJECT MANAGEMENT COMPETENCIES ON THE FINANCIAL AND OPERATIONAL PERFORMANCE OF LARGE-SCALE CONSTRUCTION PROJECTS

MSPM Sch. Isha Safdar
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: 2025f-ms-pm-009@tuf.edu.pk

Assist.Prof. Dr. Muhammad Imran Majeed
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: imranmajeed.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

Project management competencies are crucial towards project success in large scale construction projects. These skills are technical skills, leadership skills, communication and strategic thinking. This paper analyzes how project management competencies affect the financial and operational performance of the big construction projects. The study takes a quantitative design where the researchers gathered data among project managers and those in the construction industry. Competency dimensions are examined with reference to performance measures like cost control, schedule adherence and operational efficiency. It also examines the mediating impact of project planning effectiveness and moderating impact of organizational support. The analysis will be done using Structural Equation Modeling (SEM). Results will show that increased project management competencies are of great significance in influencing financial and operational performance. This study will add to the literature by connecting the competency frameworks to the construction sector project performance outcomes. It offers a greater insight into the role of skills and capabilities in project success. Practically, the research can be useful to organizations in terms of investing in training and development programs on project managers. Improving competencies can result in better project results and competitive edge. To sum up, project management competencies are key success factors in large-scale construction projects and have a strong influence on financial and operational performance.

Keywords: Project Competencies, Construction Projects, Financial Performance, Operational Efficiency, Project Management, Skills Development

THE US–IRAN WAR 2026 AND ITS FINANCIAL MARKET IMPLICATIONS FOR ASIAN ECONOMIES: AN ANALYSIS OF OIL PRICE SHOCKS, STOCK MARKET VOLATILITY, AND CURRENCY DEPRECIATION

Malaika Shahid
The University of Faisalabad

Rimsha Shahid
The University of Faisalabad

Eman Azam
The University of Faisalabad

Ali Hassan
The University of Faisalabad

Munaim Wasim
The University of Faisalabad

Abstract

The 2026 US–Iran war represents a significant geopolitical shock with far-reaching implications for global financial markets, particularly in oil-dependent Asian economies. This study examines the transmission mechanism through which the conflict affects Asian financial markets, with oil prices serving as the primary mediating channel. Focusing on selected Asian economies — Pakistan, India, China, Japan, and South Korea — the study investigates the impact of oil price shocks on stock market volatility and exchange rate depreciation. Using quantitative time-series and panel data methodologies, including Vector Autoregression (VAR), GARCH models, and mediation analysis, this research tests four hypotheses linking geopolitical conflict intensity to financial market instability. Data will be sourced from the World Bank, IMF, and international financial databases. The study expects to find that the US–Iran conflict drives significant upward pressure on global oil prices, which subsequently amplifies stock market volatility and causes currency depreciation in oil-importing Asian nations. Oil prices are hypothesized to act as a key mediating variable in this transmission process. Findings are expected to offer empirical contributions to geopolitical risk literature and provide actionable insights for policymakers, investors, and financial institutions navigating conflict-driven market uncertainty.

Keywords: US–Iran war, Oil Price Shocks, Stock Market Volatility, Currency Depreciation, Asian Economies, Geopolitical Risk

PROJECT COMPLEXITY MODERATING THE RELATIONSHIP BETWEEN PROJECT OUTCOMES AND CRITICAL SUCCESS FACTORS

MSPM Sch. Zunaira Naroo
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: naroorajpoot043@gmail.com

Assist. Prof. Dr. Muhammad Imran Majeed
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: imranmajeed.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

Critical success factors (CSFs) such as leadership, communication, resource management and stakeholder engagement are associated with project success. Nevertheless, the effectiveness of these factors can be highly changed by the complexity of the project. In this study, the moderating effect of project complexity in the relationship between critical success factors and project outcomes is considered. Through a quantitative research design, the data will be gathered among project managers in several industries. The paper examines the influence of different degrees of project complexity including technical difficulty, uncertainty, and stakeholder diversity, on the effect of CSFs on project success measures (time, cost and quality performances). The hypothesized relationships will be tested using Structural Equation Modeling (SEM). It is hypothesized that the findings will indicate that the effectiveness of CSFs is strongly moderated by project complexity. They may need to be adapted in highly complex projects and may be more direct and predictable in less complex projects. The study adds to the project management theory by giving a subtle insight into the impact of complexity on the success of a project. It combines the complexity theory with the conventional project management models, providing a more holistic view. Practically, the study can be used to advise project managers to design their strategies according to the level of complexity of the project. It underlines the importance of dynamic management strategies and adaptive leadership in multifaceted project settings. In general, the paper identifies that to successfully apply critical success factors and to attain intended project outcomes, it is crucial to comprehend the complexity of the project.

Keywords: Project Complexity, Critical Success Factors, Project Outcomes, Moderation, Project Management, Performance

.

PERFORMANCE EVALUATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE MODELS IN DIET PLANNING AND NUTRIENT ANALYSIS

Prof. Dr. Birol Özkalp
Nutrition and Dietetics Department, Faculty of Health Sciences, Istanbul Gedik University, Türkiye
E-mail: birol.ozkalp@gedik.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5727-1213

Dr. Çağla Pınarlı Falakacılar
Nutrition and Dietetics Department, Faculty of Health Sciences, Istanbul Gedik University, Türkiye
E-mail: cagla.pinarli@gedik.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8733-8148

Dr. Ömer Faruk Mızrak
Nutrition and Dietetics Department, Faculty of Health Sciences, Istanbul Gedik University, Türkiye
E-mail: omer.mizrak@gedik.edu.tr,
ORCID ID: 0000-0002-0389-5626

Abstract

The aim of this study was to evaluate the accuracy of diet plans generated by different artificial intelligence models in terms of macronutrient and micronutrient content, as well as their compliance with the Turkish Dietary Guidelines (TÜBER). In the study, five different artificial intelligence models (ChatGPT, Claude, Copilot, Deepseek, and Gemini) were asked to generate 2000 kcal daily diet plans and to calculate the nutrient contents of these diets. The obtained diet plans were re-analyzed using the Nutrition Information System and compared with the calculations made by the artificial intelligence models. The findings indicated that artificial intelligence models generally produced results close to the recommended values in energy calculations; however, significant deviations were observed particularly in micronutrients. Energy calculations were mostly 5–10% higher than the recommended values, indicating that the models were relatively successful in estimating calorie intake. In terms of micronutrients, vitamin D levels were found to be significantly below the recommended value in all models (mean ~4.3 µg; recommendation 15 µg). When the models' own calculations were compared with system-based analyses, a moderate level of agreement was observed for macronutrients, whereas agreement was low for micronutrients. According to the mean absolute percentage error values, Copilot (34.6%) and Gemini (38.7%) showed the best performance with the lowest error rates, followed by Deepseek (38.9%) at a moderate level and Claude (41.2%) with a higher error rate. The highest error rate was observed in ChatGPT (52.5%). In conclusion, although artificial intelligence models can provide a general framework for diet planning, they have limited reliability, particularly in calculating vitamins and minerals. Therefore, artificial intelligence assisted diets should be used with dietitian evaluation.

Keywords: Artificial Intelligence, Nutrient Analysis, Diet Planning

THE PSYCHOLOGY OF AI COMMUNICATION: HOW MACHINES INFLUENCE HUMAN PERCEPTION

Noor Fatima
University of Faisalbad
E-mail: fnoor6501@gmail.com

Abstract

The growing integration of Artificial Intelligence (AI) into everyday communication has introduced new psychological dimensions to how humans perceive and interpret information. This study explores the psychology of AI communication, focusing on how machine-generated language and interactions influence human perception, cognition, and emotional response. Through AI-powered systems such as chatbots, recommendation algorithms, and automated media content, machines increasingly shape not only what people see and hear but also how they understand and evaluate reality. The paper examines key psychological factors, including trust, persuasion, cognitive bias, and the illusion of human-like interaction, to analyze the impact of AI on users' beliefs and attitudes. It argues that AI communication can subtly guide perception by framing information in specific ways, often without users' awareness. The study highlights the need for critical awareness and ethical considerations as AI continues to play a central role in shaping human thought and mediated experiences.

Keywords: Artificial Intelligence, Human Perception, Cognitive Bias, AI Communication, Media Psychology

MANAGEMENT OF VIRTUAL PROJECT TEAMS: ISSUE AND STRATEGIES OF PERFORMANCE OPTIMIZATION IN DIGITALLY DISTRIBUTED WORK SPACES

Asaad Abuobaida Elamin Hussein
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: 2025f-ms-pm-010@tuf.edu.pk

Muhammad Imran Majeed
NBS, The University of Faisalabad

Abstract

With the advent of digital technologies and globalization, the number of virtual project teams, which will work in geographically dispersed locations, has increased. Although virtual teams provide flexibility and access to global talent, they are also associated with special issues regarding communication, coordination, and trust-building. This paper will examine the issues surrounding the management of virtual project teams and how these teams can be optimized to perform best in digitally dispersed workplaces. The study follows the quantitative approach, where data was gathered on project managers and team members engaged in virtual projects in different industries. Other critical issues like communication barriers, time zone issues, cultural diversity, and reliance on technology are evaluated against team performance indicators. The paper also looks at the mediating role of digital collaboration tools and moderating role of leadership effectiveness. The proposed relationships will be tested with Structural Equation Modeling (SEM). It is anticipated that the results will show that virtual teams are highly challenged, but with the utilization of digital tools and effective leadership, these challenges can be overcome and performance improved. This study also adds to the body of project management literature in terms of a thorough insight into the dynamics of effective virtual teams and performance optimization practices. It incorporates both technology and human factors into one structure. Practically, the research provides practical information to organizations that deal with virtual teams. It also stresses the need to invest in collaboration technologies, build leadership skills, and create the culture of trust and communication. To sum up, effective management of virtual project teams is a matter of equilibrium where both technological and human aspects are considered in managing the team to ensure maximum performance outcome is achieved.

Keywords: Virtual Teams, Digital Collaboration, Team Performance, Remote Work, Leadership, Project Management

MONITORS TO BLOCKCHAIN-BASED PROJECTS TO IMPROVE TRANSPARENCY AND ACCOUNTABILITY IN LARGE-SCALE PROJECTS

MSPM Sch. Ahmad Shahzad
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: ahmad4shahzad@gmail.com

Assist.Prof. Dr. Muhammad Imran Majeed
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: imranmajeed.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

Large scale projects, especially infrastructure development projects, and those in the public sector rely on transparency and accountability as their core components to success. Conventional project monitoring systems are usually characterized by the problem of data manipulation, delay in reporting and stakeholder distrust. The possible solution to these issues is the blockchain technology with its decentralized and unalterable nature. This paper explores how blockchain-based systems can be utilized in project monitoring and how they contribute to transparency and accountability. The study uses a quantitative research approach, gathering the data among project managers and IT specialists working on blockchain-enabled projects. The paper explores important aspects like data integrity, traceability and trust in the stakeholders. The study also examines moderating impact of technological expertise and mediating impact of system usability. The results will likely demonstrate that blockchain can have a significant positive impact on the level of transparency as it is an opportunity to have real-time and tamper-proof records of project activities. It also enhances accountability since it allows following responsibilities and actions clearly. The paper adds to the body of the recent research on the use of blockchain in project management as the author suggests a detailed framework that connects the blockchain properties and project deliverables. It also tackles the pragmatic issues such as the implementation cost and the issue of scaling. To practitioners, the study provides a rich knowledge on how to consider using blockchain technology to monitor projects, with an underlying focus on technical expertise and organizational preparedness. The findings can also be useful to policymakers who can consider adopting blockchain solutions in governance. Finally, blockchain technology can transform the monitoring system of projects and drastically increase the rate of project success due to a greater level of transparency and accountability.

Keywords: Blockchain, Transparency, Accountability, Project Monitoring, Technology Adoption, Infrastructure Projects

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN ARTIFICIAL INTELLIGENCE OPTIMISM, AI ACCEPTANCE, AND POSITIVE ATTITUDES TOWARD AI AMONG UNIVERSITY STUDENTS

Asst. Prof. Dr. Bilal Kaya

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Faculty of Education, Department of Counseling and Guidance, Türkiye

E-mail: bilalkaya@nevsehir.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-6246-3540

Asst. Prof. Dr. Çağrı Utkan

Çağ University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Psychology, Türkiye

E-mail: cagriutkan@cag.edu.tr

ORCID ID: 0000-0003-2037-5937

Abstract

In recent years, the rapid advancement of artificial intelligence (AI) technologies has led to their increasing integration into everyday life. In this context, a positive perspective toward AI—namely, AI optimism—may foster both the acceptance of AI and the development of positive attitudes toward AI systems. Accordingly, the present study aims to examine the relationship between AI optimism, AI acceptance, and positive attitudes toward AI among university students. A total of 269 university students aged between 18 and 25 (M = 20.63, SD = 1.57) participated in the study. Of these participants, 174 (64.7%) were female and 95 (35.3%) were male. All participants reported that they use AI technologies. Data were collected via Google Forms, and informed consent was obtained digitally. The instruments used in this study included the Artificial Intelligence Optimism Scale, the Short Form of the Artificial Intelligence Attitude Scale, the Short Form of the Artificial Intelligence Acceptance Scale, and a Demographic Information Form. For data analysis, the Pearson Product-Moment Correlation Coefficient was employed to assess relationships among variables. Additionally, path analysis was conducted to examine whether AI optimism predicts AI acceptance and positive attitudes toward AI. Path analysis was utilized to estimate observed variables. Analyses were performed using SPSS 25 and AMOS 24 software packages. The results indicated that AI optimism was positively and significantly correlated with AI acceptance ($r = 0.68$, $p < .01$). Furthermore, AI optimism was positively and significantly correlated with positive attitudes toward AI ($r = 0.60$, $p < .01$). Additionally, AI acceptance was found to be positively and significantly correlated with positive attitudes toward AI ($r = 0.52$, $p < .01$). Path analysis revealed that AI optimism significantly and positively predicted AI acceptance ($\beta = 0.68$, $p < .01$), explaining 46% of the variance in AI acceptance. Moreover, AI optimism was found to significantly and positively predict positive attitudes toward AI ($\beta = 0.60$, $p < .01$), accounting for 36% of the variance in positive attitudes toward AI. Discussion:The findings suggest that holding optimistic expectations toward AI supports both the acceptance of AI technologies and the development of positive attitudes toward AI systems. In this regard, optimism-based strategies aimed at enhancing university students' positive expectations toward AI may contribute to promoting both acceptance and favorable attitudes toward AI technologies.

Keywords: Artificial Intelligence, AI Optimism, AI Acceptance, Attitudes Toward AI

MECHANICAL AND PHYSICAL CHARACTERISATION OF RUBBERISED CEMENT BLOCKS FOR SUSTAINABLE CONSTRUCTION APPLICATIONS

Ts. Yap Tek Hong
Department of Mechanical Engineering, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Pauh Putra, 02600 Arau, Perlis, Malaysia
E-mail: yap@ptss.edu.my

Verawaty Ismail
Department of Mechanical Engineering, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Pauh Putra, 02600 Arau, Perlis, Malaysia
E-mail: verawaty@ptss.edu.my

Nurul Khairunnisa Su
Department of Mechanical Engineering, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Pauh Putra, 02600 Arau, Perlis, Malaysia
E-mail: khairunnisa.su@ptss.edu.my

Ts. Dr. Choong Chee Guan
Department of Mechanical Engineering, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Pauh Putra, 02600 Arau, Perlis, Malaysia
E-mail: dr.choong@ptss.edu.my

Abstract

Millions of tyres are dumped away each year, and very few are recycled, contributing to the worldwide environmental disaster caused by improper disposal of old tyre rubber. This study looks into the possibility of using used tyre rubber as a part of natural aggregates in cement-based products. The goal is to solve the waste disposal problem and promote sustainable building methods. Determining how waste tyre rubber impacts the functionality of ventilation blocks and cement bricks is the primary research project. Assessing important characteristics, including density, water absorption, and compressive strength, when different proportions of leftover tyre rubber are added to cement mixtures is the aim of this study. Experimental methods were used to create cement brick samples by combining cement, silica sand, and rubber in various ratios (1:6:0, 1:5.5:0.5, 1:5:1, 1:4.5:1.5, 1:4:2, 1:3.5:2.5, 1:3:3, 1:2:4, 1:1:5, and 1:0:6). Using common instruments, including a universal testing machine, comprehensive mechanical and stability evaluations were conducted to evaluate the material's qualities in compliance with JKR brick specifications. The results have shown that the compressive strength and the density of the brick samples decrease with the increase in the cement, sand and waste rubber ratio. The brick aggregate strength and density drop with cement, sand and waste rubber content up to 1:1:5; however, at the rate of 1:4:2, the water absorption of the aggregate declines to 4.14% and starts to increase with the weight ratio of waste rubber. The results stated that a combination of that 1:5.5:0.5 weight ratio of cement, sand, and waste tyre rubber was found to be the ideal ratio for producing sustainable ventilation blocks utilising waste tyre rubber after extensive testing and research. This combination, which had an average compressive strength of 2.82 MPa and a density of 1.754 g/cm^3, provided a balance between material performance and environmental sustainability. The percentage of water absorption range is 8.4%. The brick aggregate strength and density drop with cement/sand/waste rubber content up to 1:1:5; however, at the rate of 1:4:2, the water absorption of the aggregate declines to 4.14%. The findings show that while adding scrap tyre rubber increases water absorption, it reduces

the amount of density and compressive strength. This research emphasises the possibility optionally; it emphasises the importance of more research into sustainable construction materials, opening the door for industrial innovation and advancing the circular economy.

Keywords: Waste Tyre Rubber, Ventilation Block, Compressive Strength, Density, Water Absorption

THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN RISK FORECASTING OF PROJECTS AND STRATEGIC DECISION-MAKING PROCESSES

MSPM Sch. Aden Nawaz
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: adennawaz12@gmail.com

Assist. Prof. Dr. Muhammad Imran Majeed
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: imranmajeed.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

Risk management is one of the essential issues of project management, especially when it is a complicated and dynamic environment. The advent of Artificial Intelligence (AI) provides fresh possibilities to improve the process of risk prediction and decision-making. This research paper investigates how integrating AI can enhance the outcome of risk management and strategic decisions in a project. The study uses a mixed-method, which will involve survey data of project professionals and case studies of AI-enabled project environments. The AI-based dashboards, machine learning algorithms, and predictive analytics tools are examined to comprehend how well they can be used to detect, evaluate, and restrict the risks of a project. This research also examines the mediating effect of the quality of data and moderating effect of organization culture. Results will show that AI can considerably increase the precision of risk forecasting and facilitate proactive decision-making. The AI tools help project managers to realize trends, predict uncertainties, and maximize resource allocation. Nevertheless, the success of AI implementation will largely rely on the quality of data and the organization willing to be innovative. This research can be a contribution to both theory and practice since it bridges the gap between conventional risk management framework and the new AI technologies. It suggests a conceptual framework that connects AI capabilities and project risk results and quality of decision making. Practically, the study provides recommendations on the application of AI tools in the project setting, by underlining the importance of data governance and change management policies. In general, the paper demonstrates that AI has a transformational potential in project management and it can be used to enhance the rates of project success in uncertain settings.

Keywords: Risk Management, Artificial Intelligence, Predictive analytics, Decision-Making, Project performance, machine learning

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA SOSYAL İLİŞKİLERİN DÖNÜŞÜMÜ: TOPLUMSAL BAĞLANMA, İLETİŞİM PRATİKLERİ VE KİMLİK ÜZERİNE KURAMSAL BİR DEĞERLENDİRME

Öğr. Gör. Dr. Sıdıka Sibel Bayyiğit
Marmara Üniversitesi Rektörlük , Türkiye
E-mail: sibel.bayyigit@marmara.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5717-0957

Özet

Yapay zekâ, yalnızca teknolojik bir araç olmanın ötesine geçerek bireylerin gündelik deneyimlerini, toplumsal etkileşim örüntülerini ve sosyal gerçeklik algısını yeniden biçimlendiren köklü bir dönüşüm dinamiğine dönüşmüştür. Bu dönüşüm; eğitim, çalışma yaşamı ve iletişim pratikleri gibi toplumsal alanların tamamına nüfuz ederek bireyleri hem uyum hem de yeniden konumlanma süreçlerine zorlamaktadır. Söz konusu zorunluluk, toplumların teknolojik değişimlerle kurduğu tarihsel ilişki bağlamında yeniden ele alınmayı gerektirmektedir. Tarihsel perspektiften bakıldığında, Sanayi Devrimi ve kapitalist üretim ilişkilerinin dönüşümünden dijital çağın başlangıcına uzanan süreçte her büyük teknolojik kırılmanın toplumsal yapıları ve ilişki biçimlerini derinden etkilediği görülmektedir. Yapay zekâ ise bu kırılmalar arasında kendine özgü bir nitelik taşımaktadır. Önceki teknolojiler ağırlıklı olarak üretim ve iletişim süreçlerini dönüştürürken, yapay zekâ insan bilişini, karar verme mekanizmalarını ve anlamlandırma pratiklerini de kapsayan çok boyutlu bir dönüşümü beraberinde getirmektedir. Bu durum, mevcut toplumsal kurumların ve ilişki örüntülerinin yalnızca dönüşümünü değil, kimi zaman ortadan kalkmasını da gündeme taşımaktadır. Toplumsal ilişkiler bağlamında yapay zekânın en belirgin etkisi, iletişim pratiklerinin içeriği ve biçimi üzerinde kendini göstermektedir. Yapay zekâ destekli içerik üretimi, iletişimde standardizasyonu artırırken özgünlük ve duygusal ifade gibi unsurların aşınmasına yol açabilmektedir. Bu durum, Erving Goffman'ın toplumsal performans kuramı çerçevesinde, bireyin "sahne arkası"nın giderek yapay sistemlere devredilmesi olarak yorumlanabilir. Sosyolojik açıdan bir diğer kritik mesele ise, toplumsal bağlanma örüntülerinin dönüşümüdür. Yapay zekâ, bireylerin sosyal gereksinimlerini insan yerine yapay sistemler aracılığıyla karşılamasına zemin hazırlayabilir. Bu durum, Émile Durkheim'ın toplumsal dayanışma kavramı bağlamında, ilişkilerin yüzeyselleşmesi riskini gündeme getirmektedir. Bu çerçevede çalışma, yapay zekânın sosyal ilişkiler üzerindeki etkilerini toplumsal dönüşüm kuramları ve sosyolojik kavramsal araçlarla sistematik biçimde ele almayı; iletişim, bağlanma ve kimlik inşası süreçlerindeki değişimlere dair kuramsal bir perspektif geliştirmeyi amaçlamaktadır. Söz konusu perspektifin, yapay zekâ çağında insanın ve toplumun geleceğine ilişkin daha bütünlüklü bir anlayış geliştirilmesine katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Sosyal İlişkiler, İletişim Pratikleri, Dijitalleşme, Sosyal Dönüşüm

PRODUCTION AND CHARACTERISATION OF COCONUT SHELL-BASED BIOMASS BRIQUETTES AS AN ALTERNATIVE FUEL

Ts. Yap Tek Hong
Department of Mechanical Engineering, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Pauh Putra, 02600 Arau, Perlis, Malaysia
E-mail: yap@ptss.edu.my

Nurul Khairunnisa Su
Department of Mechanical Engineering, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Pauh Putra, 02600 Arau, Perlis, Malaysia
E-mail: khairunnisa.su@ptss.edu.my

Verawaty Ismail
Department of Mechanical Engineering, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Pauh Putra, 02600 Arau, Perlis, Malaysia
E-mail: verawaty@ptss.edu.my

Ts. Dr. Choong Chee Guan
Department of Mechanical Engineering, Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Pauh Putra, 02600 Arau, Perlis, Malaysia
E-mail: dr.choong@ptss.edu.my

Abstract

Using agricultural waste, such as coconut shells, to make briquettes offers a practical substitute for traditional fuels as Malaysia looks for sustainable energy options. This study examines the production and performance properties of biomass briquettes derived from coconut shells, which are an abundant agricultural by-product. The main goal of this study is to analyse the mechanical strength, combustion characteristics, and environmental impact of coconut shell briquettes. A hydraulic press was used for briquetting, along with carbonization and raw material preparation as part of the experimental method. The tests conducted include density test, grain fineness distribution, combustion test, and compression test to evaluate the physical and combustion properties of the briquettes. The use of starch as a binding agent in a predetermined ratio, a consistent drying process, and constant ambient humidity are important assumptions. According to the research, coconut shell briquettes are an efficient and eco-friendly fuel source with high calorific value and a lower carbon footprint compared to commercial wood charcoal. These findings suggest that briquettes made from coconut shells can serve as a sustainable alternative to conventional biomass fuels. Future research should focus on optimizing binder composition and exploring scalability for industrial applications. The adoption of these renewable fuels could support waste management and green energy initiatives in Malaysia.

Keywords: Agricultural Waste, Sustainable, Coconut Shell; Energy, Renewable

YAPAY ZEKA KULLANIMI İLE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK ARASINDAKİ İLİŞKİ: BİR DERLEME ÇALIŞMASI

Psik. Danış. Mihriban Şahin
Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
E-mail: mihribansahinnn@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-0225-4284

Dr. Öğr. Üy. Yasemin Kaygas
Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Türkiye
E-mail: yasemin.kaygas@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9264-2486

Özet

Son yıllarda yapay zeka teknolojileri, bireylerin yaşamında önemli bir yer edinmeye başlamıştır. Yapay zekanın ruh sağlığı alanındaki kullanımı konusunda araştırmalar sürmekle birlikte bireyler tarafından günlük hayatta bilgi edinme, problem çözme gibi süreçlerde yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Yapay zeka bir teknoloji aracı olmasının ötesinde, bazı bireyler için sosyal destek ve başa çıkma aracı olarak da kullanılabilmektedir. Bu durum bireysel özellikler ile yapay zeka kullanım alışkanlıkları arasındaki ilişkinin anlaşılmasını gerekli kılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, yapay zeka kullanımının bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki ilişkinin ele alınmasıdır. Araştırma, ilgili literatürün incelenmesine dayalı bir derleme çalışması olup bu kapsamda yapay zeka kullanımı ile psikolojik sağlamlık kavramları ilgili literatür çerçevesinde incelenmiştir. Türkçe ve İngilizce anahtar kelimeler kullanılarak akademik veri tabanlarında tarama yapılmış ve yapay zekanın, yapay zekaya yönelik tutum, temel psikolojik ihtiyaçlar ve psikolojik sağlamlık kavramları ile ilişkisini birlikte veya ayrı ayrı ele alan çalışmalar derlemeye dahil edilmiştir. Mevcut çalışmalar yapay zekanın psikolojik süreçler üzerindeki etkisine dikkat çekmekle birlikte, temel psikolojik ihtiyaçlar ve psikolojik sağlamlık bağlamında ele alınan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın, yapay zekanın bireylerin psikolojik süreçlerindeki rolüne ilişkin bütüncül bir bakış açısı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zeka kullanımı, Psikolojik Sağlamlık, Temel Psikolojik İhtiyaçlar

INTEGRATING HUMAN ARTIFICIAL INTELLIGENCE COLLABORATION IN INSTITUTIONS AND ITS IMPACT ON LEADERSHIP PRACTICES AND ORGANIZATIONAL BEHAVIOR

Lect. Ayesha Noreen

Institute of Business Management Sciences, Faculty of Social Sciences, University of Agriculture Faisalabad. Pakistan.

E-mail: ayesha_noreen@uaf.edu.pk

ORCID ID: 0009-0002-1430-653X

Lect. Khadija Yasen

Institute of Business Management Sciences, Faculty of Social Sciences, University of Agriculture Faisalabad. Pakistan

E-mail: Khadija.yasen@uaf.edu.pk

Lect. Mubashra Saman

Institute of Business Management Sciences, Faculty of Social Sciences, University of Agriculture Faisalabad. Pakistan

E-mail: mubashra.saman@uaf.edu.pk

Abstract

With the growing integration of artificial intelligence into the business of institutions, the classical paradigms of leadership and organizational behavior are facing a radical change. This paper examines the changing nature of human-AI cooperation, particularly the ways algorithm-based decision making transforms the functions of managers, the level of trust shared by employees, and the workplace atmosphere as a whole. To examine these structural changes, a mixed-methods research design is adopted, which used 280 mid-to-senior level managers and their respective teams in both corporate and public sectors. To quantify the changes in workflow performance and employee autonomy, the quantitative data is collected using structured behavioral tests and analyzed the results in-depth using the qualitative interviews that explored the psychological implications of AI on the perceived leadership authority. The results indicate a major shift in the organizational requirements: on the one hand, AI systems are effective in consuming routine, data-intensive activities, but, on the other hand, they also cause an urgent demand to recruit leaders with high emotional intelligence, conflict management, and ethical controls. Curiously, the data revealed that the employee acceptance of AI-generated programs depends largely on clear and understanding communication by the human leadership, as opposed to technical accuracy of the tools themselves. The researchers conclude that to maneuver in this new technology frontier, a fundamental break with traditional command-and-control hierarchies is essential. Rather, contemporary organizations need to develop a highly dynamic paradigm of transformational leadership: one that balances digital fluency with uniquely human oriented skills. These lessons provide an important, evidence-based model on how organizational theorists and human resource managers can create resilient organizations that are future-ready, in which human and artificial capabilities work together to provide sustainable development in organizations.

Keywords: Human-AI Collaboration, Transformational Leadership, Organizational Behavior, Algorithmic Trust, Workplace Dynamics

HYBRID LEADERSHIP IN VIRTUAL PROJECT TEAM MANAGEMENT IN GLOBAL WORK ENVIRONMENTS IN Post-PANDEMIC

Stud. of MSPM Nida Maqsood
The University of Faisalababd
E-mail: 2025-ms-pm-002@tuf .edu.pk
ORCID ID: 0009-0000-1599-5213

Assist. Prof. Dr. Muhammad Imran Majeed
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: imranmajeed.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

This change of working remotely and hybrid has reshaped the way project management is practiced in the world. The virtual project teams demand emerging leadership styles, which integrate both traditional and contemporary leadership styles to deal with obstacles like communication barrier, cultural differences, and less physical interaction. The proposed study will examine the efficacy of the hybrid type of leadership in virtual project team management within the work context after the pandemic. The research methodology will be quantitative, which will involve gathering information on the project managers and team members working on virtual projects. This paper discusses the combination of transformational, transactional, and servant leadership approaches and the effects they have on the performance of teams, their engagement, and the results of the projects. Structural Equation Modeling (SEM) will be used for analysis. The study also examines the mediating factors of digital communication tools and the moderating impact of organizational support. The results are likely to show that hybrid leadership styles can greatly contribute to the engagement and performance of the team through balancing between the structure and flexibility. Leaders that change their styles to fit in the virtual environments are the ones that succeed in preserving motivation and teamwork. The research will add to the growing body of literature on virtual project management by proposing a hybrid leadership model that is specifically designed to facilitate remote Jo work. It is also practical in offering insights to organizations that are shifting to hybrid work models. From a managerial perspective, the research emphasizes the importance of leadership adaptability and the effective use of digital tools. The findings can be used by organizations to come up with leadership training programs that consider the peculiarities of virtual teams. Finally, the paper emphasizes that hybrid leadership is critical to the management of contemporary project teams that exist in dynamic and digitally-driven space.

Keywords: Hybrid Leadership, Virtual Teams, Remote Working, Project Management, Team Engagement, Digital Communication

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PERFORMANCE MANAGEMENT SYSTEMS: A REVIEW OF EMERGING PRACTICES

Assist. Prof. Dr. Samra Subhani
National Business School The University of Faisalabad
E-mail: samrasubhani.nbs@tuf.edu.pk

Lect. Masood Ahmad Khan
Business Administration University of Agriculture Faisalabad Constituent College Burewala
E-mail: masoodahmadkhan60@yahoo.com

Lect. Anisa Shamim
Economics Department of Economics Government College University Faisalabad
E-mail: Anisarizwan511@gmail.com

Ghulam Jeelani
Relationship Associate Corporate & Investment Banking Group, UBL
E-mail: Ghulam.jeelani@ubl.com

Lect. Umair Rafiq
Agribusiness University of Agriculture Faisalabad Constituent College Burewala
E-mail: umairrafiq096@gmail.com

Abstract

Artificial Intelligence is increasingly transforming Human Resource Management, particularly in the domain of performance management systems. Traditional performance appraisal methods have long been criticized for subjectivity, bias, inconsistency, and delayed feedback. In response, organizations are adopting Artificial Intelligence driven performance management systems that leverage machine learning, predictive analytics, and real-time data processing to improve evaluation accuracy and decision making. This review paper synthesizes existing literature on the emerging role of Artificial Intelligence in performance management systems, focusing on its applications, benefits, and challenges. The findings indicate that AI enhances objectivity, enables continuous performance monitoring, supports data driven feedback, and improves employee development planning. However, concerns related to algorithmic bias, data privacy, transparency, and employee trust remain significant barriers to successful implementation. The study concludes that while Artificial Intelligence offers substantial potential to modernize performance management, its effectiveness depends on ethical governance, human oversight, and organizational readiness. This review contributes to the growing literature by providing a structured understanding of Artificial Intelligence driven performance management practices and identifying key research gaps for future studies.

Keywords: Artificial Intelligence, Performance Management, Performance Appraisal, HR Analytics, Machine Learning, Employee Evaluation, HRM Transformation

TURİZM EĞİTİMİNDE KÜLTÜREL MİRASIN YERİ

Dr. Öğr. Üyesi Nesrin Tuncay
Lefke Avrupa Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, Lefke, Kıbrıs
E-mail: ntuncay@eul.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3305-6716

Dr. Öğr. Üyesi Güray Karacıl
Dr. Öğr. Üyesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya Meslek Yüksekokulu, Seyahat-Turizm ve Eğlence Hizmetleri, Türkiye
E-mail: guray.karacil@mku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8691-0395

Özet

Toplumların maddi ve manevi tüm karakteristik özelliklerini bir arada barın-dıran kültür, bir milletin sahip olduğu tüm ortak özelliklerdir. Bu ortak özel-liklerin gelecek nesillerce de devam ettirilmesi kültürel miras kavramını or-taya çıkartmaktadır. Kültürel miras; mimari, sanat, tarih, arkeoloji ve etnog-rafya gibi bir kültüre özgü tüm taşınır ve taşınmaz varlıkları ifade etmektedir. Bu varlıklar, turizmin önemli bir unsuru olmasının yanı sıra toplumsal bilin-cin oluşmasında ve nesiller arsında bir köprü vazifesi görmesi açısından önemlidir. Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye'de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren bölümlerde kültürel mirasın yerinin tespit edilmesidir. Bu amaç kapsamında Türkiye'deki lisans düzeyindeki tüm turizm bölümlerinin güncel dersleri incelenmiş ve kültürel miras ile ilgili derslerin olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen bu çalışmada Türkiye'deki turizm bö-lümlerinin dersleri dönem dönem incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, 183 turizm bölümü içerisinde 62'sininde kültürel miras ile ilgili derslerin olduğu ve bu derslerin 10 bölümde zorunlu, 52 bölümde ise seçmeli ders olarak okutulduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, 116 turizm bölünde kültürel mi-ras ile ilgili herhangi bir dersin bulunmadığı ve 5 bölümün derslerine ait bil-gilere ulaşılmadığı görülmüştür. Bölümlerdeki kültürel miras ile ilgili dersle-re bakıldığında dersin adının; %32'sinde "Kültürel Miras Yönetimi", %18.7'sinde "Kültürel Miras Turizmi" olduğu tespit edilmiştir. Araştırma bulguları çerçevesinde gelecekte ilgili konuda araştırma yapmak isteyen araştırmacılara ve turizm bölümleri yöneticilerine bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Miras, Turizm Eğitimi, İçerik Analizi, Müfredat İncelemesi, Türkiye

AI-DRIVEN BUSINESS MODEL DISRUPTION: IS ANTHROPIC'S TRANSFORMATION A CONTEMPORARY FORM OF CREATIVE DESTRUCTION?

Asst. Prof. Dr. Seda Güğerçin
Department of Management Information Systems, Faculty of Business and Management Sciences,
İskenderun Technical University
E-mail: seda.gugercin@iste.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8338-7903

Abstract

This study examines whether artificial intelligence (AI) generates disruptive effects at the business model level rather than merely at the level of output and performance improvements. Using Anthropic as a focal case, it investigates how embedded AI agents, integration standards, and ecosystem scaling strategies reshape organizational structures. Employing a qualitative case study design, the research synthesizes diverse data sources, such as corporate disclosures and international media archives. Through thematic analysis, the findings are categorized into five analytical dimensions: task substitution, role transformation, business model displacement, cross-industry absorption, and power shifts. The results demonstrate that Anthropic transcends product-level competition and reconfigures both organizational and sectoral architectures. AI systems are found to transform not only task execution, but also role definitions and business model structures. This transition is further accelerated by standardization mechanisms and massive infrastructural investments, which facilitate cross-sector expansion while centralizing control within platform-centric ecosystems. Overall, while this pattern resembles Schumpeterian creative destruction, it suggests an AI-driven form of business model disruption accelerated by the general-purpose nature of the technology and the expansive logic of platform-based ecosystems.

Keywords: Artificial Intelligence, AI-Driven Business Model Disruption, Creative Destruction, Platform Ecosystems, Anthropic

THE CONTRIBUTION OF SUSTAINABLE LEADERSHIP IN IMPROVING THE PROJECT SUCCESS OUTCOMES IN ENVIRONMENTALLY SENSITIVE PROJECTS

MSPM Sch. Amna Nasir
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: amnachaudhary0206@icloud.com

Assist. Prof. Dr. Muhammad Imran Majeed
NBS, The University of Faisalabad
E-mail: imranmajeed.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

Sustainable leadership has become a key in the management of sustainability-focused projects that are environmentally and socially responsible. In projects that involve environmental sensitivity, heads must strike a balance between economic and sustainability aims, and therefore the leadership style is a major factor in determining success in any project. This paper will explore how sustainable leadership can improve the outcomes of project success. The study is quantitative, gathering information with the help of project managers in the environmental, construction, and energy industries. This paper examines the correlation between sustainable management practices and project success measures, such as time, cost, quality, and environmental performance. It also discusses the mediating influence of team commitment and modulating influence of organization culture. The results are supposed to show that the sustainable leadership has a positive impact on the outcome of the project by promoting the culture of responsibility, collaboration, and innovation. Sustainable leaders will be more successful in motivating teams, engaging stakeholders and keeping the environment in check. The research adds to the existing body of knowledge on project management by combining the theories of leadership and sustainability models. It also has pragmatic implications to organizations that are interested in enhancing the performance of a project whilst being sustainable. Moreover, the study points to the significance of leadership development courses focusing on the sustainability competencies. These insights can guide organizations to improve their project management processes and emerge successful in the long run. Overall, sustainable leadership remains a major contributor to project success in ecologically sensitive settings and can be crucial in fostering sustainable development.

Keywords: Sustainable Leadership, Project Success, Environmental Management, Team Commitment, Organizational Culture, Sustainability

2025 CUMHURİYET BAYRAMI REKLAMLARINDA YAPAY ZEKÂ ESTETİĞİ VE İKONOGRAFİ

Öğr. Gör. Dr. Onur Toprak
Erciyes Ünivesitesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, Grafik Tasarım Anasanat Dalı, Türkiye

Özet

Bu çalışma, 2025 Cumhuriyet Bayramı kapsamında Türkiye'de sosyal medya ve televizyon kanallarında yayımlanan yapay zekâ destekli reklam filmlerinde Cumhuriyet ikonografisinin yapay zekâ estetiği aracılığıyla nasıl yeniden üretildiğini incelemektedir. Araştırma, yapay zekânın yalnızca teknik bir üretim aracı değil, ulusal sembollerin ve kolektif hafızanın görsel temsilini yeniden düzenleyen bir kültürel üretim mekanizması hâline geldiği varsayımından hareket etmektedir. Çalışma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış olup, görsel verilerin yorumlanmasına dayanan nitel görsel analiz yöntemi benimsenmiştir. Analizde, görsel imgelerin çok katmanlı anlam yapılarını incelemek amacıyla Erwin Panofsky'nin ikonografik ve ikonolojik eleştiri yöntemi kullanılmıştır. Panofsky'nin üç aşamalı çözümleme modeli, seçilen reklam filmlerinin biçimsel, simgesel ve ideolojik düzeylerde analiz edilmesine olanak sağlamaktadır. Araştırmanın örneklemini, 2025 yılı Cumhuriyet Bayramı kapsamında yayımlanan ve yapay zekâ estetiği içeren on reklam filmi oluşturmaktadır. Bu reklam filmleri karşılaştırmalı olarak incelenmiş; D'S Damat markasına ait reklam filmi pilot uygulama kapsamında derinlemesine analiz edilmiştir. Araştırma bulguları, yapay zekâ estetiğinin Cumhuriyet temsillerini tarihsel ve politik çatışmalardan büyük ölçüde arındırarak estetikleştirilmiş, uyumlu ve geleceğe dönük bir ulusal anlatı içinde yeniden yapılandırdığını göstermektedir. Yapay zekâ destekli görsel üretim süreçleri, ulusal sembollerin görsel olarak optimize edilmiş ve piyasa uyumlu bir anlatı içinde dolaşıma girmesine katkı sağlamaktadır. Çalışma, bu dönüşümü açıklamak amacıyla "algoritmik ulusal hafıza" kavramını önererek, yapay zekâ çağında ulusal sembollerin ve kolektif hafızanın görsel temsilinin nasıl yeniden düzenlendiğine ilişkin eleştirel bir kuramsal çerçeve sunmaktadır. Literatür taramasında Erwin Panofsky'nin ikonografik ve ikonolojik eleştiri yönteminin resim, kolaj ve heykel sanatı gibi plastik sanatlar unsurları için kullanıldığı örnekler tespit edilmiş ve hareketli grafikler çerçevesinde bu çalışmanın içeriğini oluşturan animasyon ve reklam filmleri açısından kullanımına ulaşılamamıştır. Bu sebeple mecraya farklı bir yaklaşım sunduğu kabul edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, İkonografi, Cumhuriyet Bayramı, Reklam, Ulusal Hafıza

SMART CITY TECHNOLOGIES AND THE EFFECTS ON THE PROJECT MANAGEMENT ON THE DEVELOPMENT OF URBAN INFRASTRUCTURE PROJECTS

Dr. Hafiz Sajid Ur Rehman
MSPM Scholar, NBS, The University of Faisalabad
E-mail: hafizsajidrehman32@gmail.com

Assist. Prof. Dr. Muhammad Imran Majeed
NBS, The University of Faisalabad
Email: imranmajeed.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

The high rate of urbanization of the developing economies has escalated the necessity of effective project management in infrastructure development. The use of smart city technologies, which include Internet of Things (IoT), big data analytics, and integrated digital platforms are becoming more popular in enhancing the planning, monitoring, and implementation of projects in cities. This work paper explores how smart city technologies can influence project management effectiveness in the developing urban infrastructure environments. In particular, it discusses the ways in which the integration of technologies promotes the speed of decision-making, optimizes resources, coordinates stakeholders, and reduces risks. The quantitative research design will be used to gather data on project managers, engineers, and urban planners engaged in smart infrastructure projects. The relationship between the adoption of smart technologies and outcomes of project efficiency will be tested using Structural Equation Modeling (SEM). It also examines how organizational readiness acts as a moderator in enhancing these relationships. It is projected that the findings will demonstrate that smart city technologies can significantly enhance the performance of projects by allowing real-time monitoring and predictive analytics, as well as better communication among stakeholders. Moreover, the greater technological preparedness an organization has, the more likely they are to have good impacts. In this research, the application of smart technology frameworks into the conventional project efficiency models is added to project management literature. In practice, the research will equip policymakers and practitioners with practical information on how to utilize digital tools to enhance the provision of infrastructure in developing economies. It also emphasizes the need to develop capacities and invest in technology so as to realize sustainable urban development objectives.

Keywords: Smart Cities, Project Efficiency, IoT, Urban Infrastructure, Digital Transformation, Project Management

AİLE HEKİMLİĞİNDE ÖKSÜRÜĞE YAKLAŞIM

Mehmet Murat Şahin
Karabük Üniversitesi, Türkiye

Ufuk Karadavut
Karabük üniversitesi, Türkiye

Merve Sitem Şahin
Hacettepe Üniversitesi, Türkiye

İlkay Bedia Karadavut
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Türkiye

Özet

Öksürük, havalanma ile ilgili yolların en önemli korunma mekanizmalarından biri olmasına karşın, hastaların hekime ve acil servise en çok başvurma sebebidir. Öksürük, normal şartlarda akciğer ve hava yollarının birikmiş sekresyonlar, aspire edilmiş partiküller, mukozal enflamasyon sonrası oluşmuş veya inhale edilmiş irritan maddelerden temizlenmesini kolaylaştırır ve böylece akciğerin solunum fonksiyonunu devam ettirmesini sağlar. Sigara içenlerde hiç içmeyenlere veya sigarayı bırakmış olanlara oranla kronik öksürük prevalansı 3 kat fazladır. Kronik öksürük etyolojisinde hava kirliliği de önemli bir etkendir. Zaman zaman öksürük sebebiyle kadınlarda üriner inkontinans, yaşlı hastalarda kot kırıkları, senkop atakları, rektal prolapsus ve subkonjonktival hemorajiler komplikasyon olarak gelişebilmektedir. Çocuk öksürükleri genellikle viral enfeksiyonlarla alakalıdır ve bunların da çoğu tipik olarak kendiliğinden iyileşir. Gripal bir enfeksiyonu takip eden öksürük; okul çağı çocuklarının %35-40'ında 10 güne kadar, solunum yolu enfeksiyonu sonrasında okul öncesi çocukların %10'unda 25 güne kadar uzayabilir. Ayrıca irritan gazlar, hava kirliliği, sigara dumanına maruz kalma, nem gibi çevresel faktörler çocuklarda öksürük sebebidir. Akut öksürük 3 haftanın altında, subakut öksürük 3-8 hafta arası, kronik öksürük 8 haftayı geçen öksürükler olarak tanımlanmaktadır. Son yıllarda; sebebi belirlenen kronik öksürükler spesifik öksürük, tedaviye cevap vermeyen öksürükler refrakter öksürük, her şeye rağmen etiyolojisi belirlenemeyenler de kronik idiyopatik öksürük şeklinde adlandırılmıştır. İyi anamnez ve fizik muayene tanıda önemlidir. Anamnezde kilo kaybı, ailede astım öyküsü, çalıştığı iş sahası, öksürüğün kuru veya balgamlı olması, süresi, rengi ve görüntüsü, beraberinde hemoptizi, göğüs ağrısı, ateş ve terleme varlığı, sigara alışkanlığı, pasif sigara maruziyeti, evcil hayvan (kedi, kuş vs.) teması, yabancı cisim aspirasyon öyküsü, tansiyon ilacı kullanımı sorulmalıdır. Akut öksürük, kendini sınırlayan bir hastalığın belirtisi olmak dışında yaşamı tehdit eden bir hastalığın da belirtisi olabilir. Akut öksürüğün en yaygın sebepleri üst solunum yolu enfeksiyonu, sinüzit, pnömoni, bronşit ve bronşiolittir, Sol kalp yetmezliği, astım atakları, irritan maruziyeti, yabancı cisim aspirasyonu ve nadiren akciğer embolisi gibi yaşamı tehdit eden durumlarda da görülür. Kronik/uzamış öksürüğün net bir tanımı yoktur. Genellikle 8 haftadan uzun sürerse kronik öksürük olarak tanımlanmaktadır. Toplumun %12'sinde kronik öksürük olduğu tahmin edilmektedir. Öksürük tanısal yaklaşımında klinisyenin deneyimi ve öngörüsü ciddi rol oynamaktadır. Standart protokollerde bekle, izle, tekrar değerlendir safhaları olsa bile hekimin tecrübesi dahilinde hastanın erken değerlendirilmesi ve tedavi edilmesinin öksürük süresini azalttığı gösterilmiştir.

Keywords: Öksürük, Sigara, Akciğer, Anamnez, Fizik Muayene

THE EFFECT OF RENEWABLE ENERGY AND FOREIGN DIRECT INVESTMENTS ON CARBON EMISSIONS: AN EMPIRICAL ANALYSIS FOR OECD COUNTRIES

Öğr. Gör. Muhammet Kerem Güneş
Batman Üniversitesi, Türkiye

Bayram Kayantaş
Batman Üniversitesi, Doktora Öğrencisi, Türkiye

Mücahit Çayın
Batman Üniversitesi, Türkiye

Murat Cihangir
Batman Üniversites, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Türkiye
E-mail: muratscihangir@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9301-422X

Abstract

In this study, the long-run effects of foreign direct investment, renewable energy consumption, gross fixed capital formation, and economic growth on carbon dioxide emissions are analyzed for 23 OECD countries with available data, using annual data covering the period 1985-2024. In the analysis process, long-run coefficients are obtained using the Augmented Mean Group (AMG) estimator, which accounts for cross-sectional dependence and the stationarity properties of the variables. In addition, the JKS panel causality test is applied to determine the direction of interaction among the variables. According to the estimation results, the effect of foreign direct investment on emissions is negative and statistically significant. This finding is consistent with the "Pollution Halo Hypothesis," which argues that inflows of foreign capital bring cleaner technologies and improvements in environmental standards. Similarly, it is found that an increase in renewable energy consumption reduces carbon emissions at a statistically significant level, confirming the critical role of clean energy transition in lowering carbon intensity. The per capita income variable, representing economic growth, is observed to strongly increase emissions. This indicates that, within the OECD sample, the expansion in the scale of production has not yet been decoupled from environmental costs. The effect of gross capital formation on emissions, however, is not found to be statistically significant. Finally, the findings from the causality test reveal that all the independent variables considered are significant dynamic determinants of carbon emissions. In line with the obtained findings, it is of vital importance for OECD countries to prioritize green technology investments and increases in renewable energy capacity that will decouple economic growth from carbon emissions in order to achieve sustainable development. Moreover, to maximize the environmental quality-enhancing effects of foreign capital inflows, foreign direct investments should be promoted with a focus on technology transfer, and environmentally friendly production standards should be strengthened through legal regulations.

Keywords: Renewable Energy, Pollution Halo Hypothesis, Foreign Direct Investment, Panel AMG Analysis

CAUSES OF MARRIED WOMEN SOCIAL EXCLUSION AND ITS IMPLICATIONS ON FAMILY DEVELOPMENT IN DISTRICT FAISALABAD

Dr. Hafsa Tanweer
Institution
E-mail: hafsatanveer57@gmail.com

Abstract

Social exclusion refers to processes in which individuals or entire communities of people are systematically blocked from rights, opportunities and resources (e.g. housing, employment, healthcare, civic engagement, democratic participation and due process) that are normally available to members of society. The outcome of social exclusion is that affected individuals or communities are prevented from participating fully in the economic, social, and political life of the society in which they live. Our society is a male dominant society. Married women face more deprivation from rights. In the environment of social exclusion, inequality, gender discrimination, male domination, traditional restrictions, values and beliefs, educational and decision making restrictions, disparities in health and economic achievement, no access to recourses, education and inability to participate in social, cultural and political life associated with the women's life. The women cannot play their effective role and no more capable to lead change in family development. Social exclusion of women perpetuates poverty at the individual and household levels by denying them access to education, services, resources, decision-making, and markets. Actual experiences of exclusion and discrimination can cause feelings of powerlessness among those left out, which may in turn result in low self-esteem and diminished. Through this there will be no development in family or community. The study was design to identify and analyze implications of Social Exclusion on family development in District Faisalabad. In order to achieve this objective existing literature on the related subject was reviewed. The research was conducted in district Faisalabad. The sampling frame work was consisted of four steps. In first step two tehsils were selected randomly. In second step two union councils were selected randomly from each randomly selected tehsil (total four union councils). In third step two villages were selected from the each randomly selected four union councils (total eight villages). In fourth step thirty female respondents were selected conveniently from the each randomly selected village hence the sample size of 240 was selected. Well prepared interview schedule was used as instrument for data collection. Quantitative data was analyzed through statistical package for social sciences (SPSS). Majority of 40.0% of the respondents belong to the age group of (20-30).About (38.8%) of the respondents had 5 year education. Less than half (45.0%) of the respondents were living in nuclear family system. More than half (51.3%) of the respondents had (0-2) children. About one third (37.9 percent) of respondents had 1000-5000 monthly income.

Keywords: Social Exclusion. Family Development, Women

SPOR YÖNETİMİNDE YAPAY ZEKA TEMELLİ YENİ YAKLAŞIMLAR

Dokt. Öğr. Mahmut Çağatay Nazlıcan
Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Türkiye
E-mail; mahmutnazlican01@gmail.com
ORCID ID: 009-002-0688-5287

Prof. Dr. Fatma Pervin Bilir
Çukurova Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yönetim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Türkiye
E-mail: fatmapervinbilir@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5413-3712

Özet

Bu derleme çalışması, spor yönetimi alanında yapay zekâ teknolojilerinin ortaya çıkardığı yeni yaklaşımları bütüncül bir bakış açısıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Günümüzde dijitalleşme ve veri odaklı karar verme süreçlerinin artması, spor örgüt ve organizasyonlarının yönetim biçimlerini köklü şekilde değiştirmektedir. Yapay zekâ; karar verme modelleri, stratejik planlama, insan kaynakları yönetimi, pazarlama stratejilerinin geliştirilmesi, ve taraftar davranışlarının öngörülmesi, performans analizi ve operasyonel süreçlerin optimize edilmesi gibi birçok alanda etkili çözümler sunmaktadır. Bu derleme kapsamında, literatürde yer alan güncel çalışmalar incelenerek spor yönetiminde yapay zeka kullanımının temel alanları ele alınmıştır. Literatürde var olan ve incelenen çalışmalara göre, yapay zekânın; karar alma süreçlerinde kullanıldığı ve karar süreçlerini hızlandırdığını, kaynak kullanımını daha verimli hale getirdiğini ve rekabet avantajı sağladığı görülmektedir. Ayrıca, veri analitiği ve makine öğrenmesi tekniklerinin spor kulüp yönetiminden organizasyon planlamasına kadar geniş bir yelpazede kullanıldığı görülmektedir. Yapay zekâ temelli yaklaşımların sunduğu fırsatların yanında etik sorunlar, veri güvenliği ve insan faktörünün rolü gibi konular yapay zeka uygulamalarının sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Sonuç olarak, yapay zekâ temelli yaklaşımlar, spor yönetiminde yenilikçi ve sürdürülebilir çözümler sunmakta olup, gelecekte bu alandaki uygulamaların daha da yaygınlaşacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spor Yönetimi, Yapay Zeka, Yeni Yaklaşımlar

BIOMARKER POTENTIAL OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE-ASSISTED FRAGMENTOMIC ANALYSES FOR THE DIAGNOSIS OF MAJOR DEPRESSIVE DISORDER

Dr. Seda Bulut

Department of Pharmacy Services, Vocational School, Istanbul Beykent University, Istanbul, Türkiye

E-mail: sedabulut@beykent.edu.tr

ORCID ID:0000-0002-5825-9942

Abstract

Major Depressive Disorder (MDD) has a systemic pathophysiology associated with neuroinflammation, oxidative stress, and cellular damage. Cellular destruction during these processes leads to the release of intracellular DNA into the bloodstream, where it circulates as cell-free DNA (cfDNA). While the relationship between MDD and cfDNA levels has been demonstrated in the literature, the diagnostic potential of fragmentomic features, such as the length distribution and end motifs of DNA fragments, has not yet been sufficiently investigated. This study is based on the assumption that biological changes associated with pathophysiological processes in MDD can be detected in blood plasma and that these changes can be evaluated using artificial intelligence-assisted fragmentomic analyses. Circulating DNA fragments do not occur randomly and exhibit specific cutting patterns depending on cellular processes. By analyzing these features, it may be possible to identify statistical patterns specific to MDD. The combined evaluation of fragment length, mitochondrial DNA ratio, and DNA methylation characteristics can contribute to a more detailed examination of the biological processes involved in MDD. This approach could pave the way for the development of new biomarkers that can be used in the diagnosis of MDD.

Keywords: Major Depressive Disorder, Fragmentomics, Artificial İntelligence, Biomarker, Cell-Free DNA

BEYOND THE BLACK BOX: AI AS A COGNITIVE CATALYST IN THE AGE OF GENERATIVE FLUIDITY

Farzeen Naeem
The University of Faisalabad

Abstract

The rapid ascent of Artificial Intelligence (AI) has shifted from a futuristic novelty to the very scaffolding of modern existence. This paper explores the dual-natured trajectory of machine intelligence—tracing its evolution from rigid, rule-based systems to the current era of generative fluidity. While AI offers unparalleled efficiency in data synthesis and predictive modeling, its integration into the creative and ethical fabric of society remains a friction point. We examine the "black box" phenomenon, where the complexity of neural networks outpaces our ability to interpret their decision-making logic. By moving beyond the hype of automation, this study argues for a symbiotic framework where AI acts not as a replacement for human cognition, but as a cognitive catalyst. Ultimately, the goal is to bridge the gap between algorithmic coldness and human nuance, ensuring that as we build smarter machines, we do not inadvertently design a dumber world.

Keywords: Algorithmic Transparency, Cognitive Augmentation, Generative Neural Networks, Machine Ethics, Symbiotic Intelligence, Heuristic Logic

DESIGN AND DEVELOPMENT OF A COMPUTER VISION-ASSISTED PEANUT PEELING AND BLENDING SYSTEM FOR SMART FOOD PROCESSING APPLICATIONS

Mohd Huzaimi Md Hussin
Politeknik Seberang Perai

Zulkiffli Bakar
Politeknik Seberang Perai

Muhamad Zaidi Mohd Ali
Politeknik Seberang Perai

The design of peanut processing machines is essential in enhancing efficiency and product quality in small and medium-scale industries. This study presents the development of a peanut peeling and grinding machine integrated with a camera-based monitoring system and artificial intelligence (AI) for real-time analysis. The proposed system aims to automate the peeling and grinding processes while improving accuracy and consistency through intelligent monitoring. The mechanical system is designed to perform dual functions, namely peeling the peanut skin and grinding the kernels into paste. A vision system equipped with a YOLO (You Only Look Once) deep learning model is implemented to detect and classify peanuts during processing. This enables real-time identification of defects, incomplete peeling, and irregularities in size or quality. The integration of image processing and AI allows automated decision-making and better process control. Experimental results indicate that the system improves processing efficiency and product uniformity compared to conventional manual methods. The YOLO-based detection model demonstrates high accuracy in object recognition, contributing to reduced errors and material wastage. Additionally, the camera monitoring system enhances visibility and supports continuous quality assessment. In conclusion, the proposed AI-enabled peanut processing machine offers a cost-effective and scalable solution for small and medium-scale industries by increasing productivity, ensuring consistent quality, and reducing dependency on manual labor.

Keywords: Peanut, Peeling, Grinding

ÇOCUK RESİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE YAPAY ZEKÂ VE UZMAN GÖRÜŞLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Dr. Öğr. Üy. Huriye Çelikcan
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Müzik ve Güzel Sanatlar Eğitim Fakültesi Görsel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Türkiye
E-mail: huriye.celikcan@mgu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8725-4251

Yük. Lis. Öğr.
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Müzik ve Güzel Sanatlar Eğitim Fakültesi Görsel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Türkiye
E-mail: denizgultu- genn@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-8125-8367

Özet

Yapay zekâ teknolojilerinde son yıllarda yaşanan gelişmeler, eğitim ve ölçme-değerlendirme süreçlerinde yeni yaklaşımların ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır. Özellikle görsel ve metinsel verileri analiz edebilen yapay zekâ tabanlı sistemler, insan performansının değerlendirilmesine yönelik alternatif ve tamamlayıcı araçlar olarak öne çıkmaktadır. Bu sistemler, büyük veri işleme kapasiteleri ve çok boyutlu analiz yetenekleri sayesinde, geleneksel değerlendirme yöntemlerine kıyasla daha hızlı, tutarlı ve ölçeklenebilir sonuçlar sunabilmektedir. Bu doğrultuda, sanat eğitimi gibi öznel değerlendirme boyutu yüksek alanlarda yapay zekâ destekli yaklaşımların kullanımı giderek önem kazanmaktadır. Sanat eğitiminde betimsel ifade, bireyin gözlemlediği ya da zihinsel süreçlerinde kurguladığı imgeleri görsel öğeler aracılığıyla anlamlı ve bütüncül bir yapı içerisinde sunabilme yetisini ifade etmektedir. İlkokul düzeyinde ortaya konulan resimsel ifadeler ise çocukların bilişsel ve duyuşsal gelişimlerinin önemli bir yansımasıdır. Bu tür görsel ürünlerin değerlendirilmesi geleneksel olarak alan uzmanları tarafından gerçekleşmekte; ancak değerlendirme sürecinin öznel yapısı farklı yorumlara açık olabilmektedir. Bu noktada yapay zekâ teknolojilerinin gelişimi değerlendirme süreçlerine alternatif ve tamamlayıcı araçlar sunmaktadır. Bu açıdan ChatGPT ve Gemini gibi yapay zekâ tabanlı sistemler, görsel ve metinsel çözümleme kapasitesiyle değerlendirme süreçlerine katkı sağlayabilecek potansiyel araçlar olarak öne çıkmaktadır. Bu araştırmanın amacı, ilkokul öğrencilerinin resimsel ifade düzeylerini yapay zeka temelli değerlendirmeler ile alan uzmanlarının değerlendirmeleri çerçevesinde karşılaştırmalı olarak incelemek; iki yaklaşım arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların bulunup bulunmadığını belirlemek ve yapay zeka uygulamalarının uzman değerlendirme süreçlerine etkisini ortaya koymaktır. Araştırma, betimsel araştırma modeli temelinde yürütülmüş olup, çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiş beş ilkokul öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrenciler tarafından üretilen resimler, alan uzmanları ile yapay zekâ temelli sistemler (ChatGPT ve Gemini) tarafından analitik dereceli puanlama anahtarı kapsamında değerlendirilmiş; değerlendirme sürecinde "anlam/ifade, görsel dil tutarlılığı, kişisel üslup, kompozisyon–anlam uyumu ve bilinçli seçim" ölçütleri esas alınmıştır. Elde edilen bulgular karşılaştırmalı analiz yaklaşımı doğrultusunda çözümlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Resimleri, Sanat, Sanat Eğitimi, Yapay Zeka, Sanatsal İfade

YAPAY ZEKA ÇAĞINDA İŞ GÜCÜNÜN DÖNÜŞÜMÜ

Dokt. Öğr. Cemile Alp
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İktisat ABD, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye
E-mail: alpcml_048@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9837-5032

Prof. Dr. Ozan Bahar
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi(İktisat ABD, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Türkiye
E-mail: obahar@mu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3349-5479

Dr. Emre Demir
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İktisat ABD, İİBF, Türkiye
E-mail: emredemir3407@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7881-9575

Özet

Dijital hızlanma, dünyayı değişip dönüştürmeye devam etmektedir. Üretken yapay zekalar (GenAI), kuantum sistemler, insanlığın hayal ettiklerini gerçek dünyada deneyimleme süresini de kısaltmaktadır. İnsanlık her geçen gün bir başka dijital dönüşümün etkisine kendini hazır bulundurma haline geçmek zorunda olduğu bir dönemin içindedir. Teknolojik bir devrim yaşanırken beşeri sermayenin uğradığı dönüşüm işgücü ekonomisi için tartışmalı konuların başında gelmektedir. Çalışmanın amacı yapay zeka ve robotik çağında beşeri sermayenin yaşadığı dönüşümü meslek ve yetkinliklerdeki değişim odağında değerlendirmektir. Yapay zeka destekli insansı robotların sanayiden lojistiğe, ev işerinden yaşlı ve hasta bakımına kadar gündelik hayatın içine entegre olacağı bu süreçle birlikte insan emeğinin büyük ölçüde azalacağı beklenmektedir. Bu çalışmada alan literatür taraması ve küresel raporlar çerçevesinde iş ve mesleklerde yaşanan dönüşümle beşeri sermayenin yetkinliklerinin dönüşümü üzerine bir değerlendirme sunulmaktadır. Değişen insan-makine etkileşimi, otomasyon ve teknolojik destek yoluyla iş süreçlerini dönüştürmeye devam etmektedir. İnsanlar, makineler ve algoritmalar arasındaki iş bölümü, sektörler genelinde iş rollerinin yeniden tanımlanmasına yol açmaktadır. Özellikle emek yoğun işlerin insansı robotlar tarafından yapılabilir hale gelmesiyle bu alanda çalışan kesimin iş kaybı yaşaması kaçınılmazdır. İçinde bulunulan dijital çağda hem işletmeler hem de bireyler arasında üretken yapay zeka becerilerine olan talep artmaktadır. Ancak, uygun karar alma çerçeveleri, ekonomik teşvik mekanizmaları ve gerektiğinde düzenleyici çerçeveler olmadan, teknolojik ilerlemenin insan iş gücünün yerini alma riski bulunmaktadır. Bu da eşitsizlik ve işsizlik gibi sosyal etkileri beraberinde getirebilir. İhtiyaçlar ve beklentiler değiştikçe güvenlikle bağlantılı iş rollerine, ağ ile siber güvenlik becerilerine olan talep artmaktadır. Aynı zamanda, dayanıklılık, esneklik, çeviklik, liderlik ve sosyal etki gibi insan odaklı becerilere olan ilgi de artmaktadır. Kamu ve özel sektörde çalışan işgücünün becerilerini değişen şartlaya göre yeniden uyumlamayı önceliklendirme, mevcut personeli azalan rollerden büyüyen rollere yönlendirmeyi hedefleme politikaları etkinleştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, İş Gücü, Yeni Meslekler, Kaybolacak Meslekler, Dijital Dönüşüm

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ ETKİLEŞİMLERDE SORGULAMA VE EPİSTEMİK KİLİTLENME

Arş. Gör. Gökberk Uğurlu
Istanbul Yeni Yüzyıl University, Faculty of Fine Arts, Department of Graphic Design, Türkiye
E-mail: gokberk.ugurlu1996@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-7763-1420

Özet

Sohbet tabanlı yapay zekâ sistemleriyle kurulan etkileşimlerde, kullanıcıların çoğunlukla ek sorgulama başlatmadığı veya sorgulama sürecini erken aşamada sonlandırdığı gözlemlenmektedir. Yapay zekâ destekli uygulamaların yaygınlaşmasıyla birlikte, bu durum genellikle Otomasyona Güven (Trust in Automation), Otomasyon Yanlılığı (Automation Bias) ve Bilişsel Yük Devri (Cognitive Offloading) kavramlarıyla açıklanmaktadır. Ancak, bu açıklamalar bazı etkileşimlerde sorgulamanın neden hiç başlamadığını veya epistemik eksikliklerin neden fark edilmediğini açıklamada yetersiz kalmaktadır. Yapay zekâ sistemlerinin yalnızca bilgi sunan araçlar olarak değil, aynı zamanda sorgulama süreçlerini biçimlendiren epistemik ortamlar olarak değerlendirilmesi, bu olgunun farklı bir çerçevede ele alınmasını sağlamaktadır. Sohbet tabanlı yapay zekâ arayüzlerinde sunulan yanıtların doğruluğundan bağımsız olarak, yanıtların sunuluş biçimi ve arayüz yapısı, sorgulama sürecini pasif bir kabulleniş noktasında durdurabilmektedir. Bu yapısal etki, çalışmada "Epistemik Kilitlenme" kavramı ile ifade edilmektedir. Epistemik kilitlenmenin tekil ve tamamlanmış bir yanıt ontolojisi, yazarsızlık yoluyla kurulan tarafsızlık performansı ve kullanıcı deneyiminde ortaya çıkan yanılsamalı doygunluk hissi üzerinden oluştuğu değerlendirilmektedir. Bu unsurların birlikte işlemesiyle sorgulama süreci bilinçli bir tercih olmaktan ziyade etkileşimin doğal bir parçası olarak askıya alınmaktadır. Bu çerçevede, yapay zekâ etkileşimlerinde ortaya çıkan epistemik etkilerin yalnızca yanlış bilgi üretimi veya teknik doğruluk tartışmalarıyla sınırlı olmadığı; aynı zamanda sorgulama pratiklerinin yapısal dönüşümü üzerinden de ele alınması gerektiği ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Epistemik Kilitlenme, Yanıt Ontolojisi, Büyük Dil Modeli, Metabiliş, Yapay Zekâ-İnsan Etkileşimi

TRIPADVISOR YORUMLARINA GÖRE UNESCO

Dr. Öğr. Üyesi Nesrin Tuncay
Lefke Avrupa Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, Lefke, Kıbrıs
E-mail: ntuncay@eul.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3305-6716

Dr. Öğr. Üyesi Güray Karacıl
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya Meslek Yüksekokulu, Seyahat-Turizm ve Eğlence Hizmetleri, Antakya, Türkiye
E-mail: guray.karacil@mku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8691-0395

Özet

Dünya Miras Alanlarını Ziyaret Eden Turistlerin Seyahat Motivasyonları: Nemrut Dağı ve Göbekli Tepe Örneği Turistlerin destinasyon tercihlerini belirleyen en önemli unsurlardan biri seyahat motivasyonlarıdır. Günümüzde kullanıcı tarafından oluşturulan çevrimiçi içerikler, bu motivasyonların anlaşılmasında önemli veri kaynakları sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, UNESCO Dünya Miras Alanları arasında yer alan Nemrut Dağı ve Göbekli Tepe'yi ziyaret eden turistlerin seyahat motivasyonlarını TripAdvisor kullanıcı yorumları üzerinden analiz etmektir. Araştırma kapsamında TripAdvisor platformunda Nemrut Dağı için 619, Göbekli Tepe için 917 kullanıcı yorumu tespit edilmiş; ancak nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda yalnızca seyahat motivasyonunu yansıtan, açıklayıcı ve analiz edilebilir içerik barındıran yorumlar veri setine dahil edilmiştir. Bu çerçevede Nemrut Dağı'na ait 420 ve Göbekli Tepe'ye ait 400 yorum olmak üzere toplam 820 kullanıcı yorumu içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Analiz sürecinde elde edilen 1.964 kod, beş temel tema altında sınıflandırılmıştır: doğal çekicilikler, tarihi ve kültürel miras, keşif ve deneyim motivasyonu, sosyal deneyim ve paylaşım motivasyonu ile kaçış ve rahatlama motivasyonu. Bulgular, turist motivasyonlarının destinasyon özelliklerine bağlı olarak belirgin şekilde farklılaştığını göstermektedir. Nemrut Dağı'nda motivasyonların büyük ölçüde doğal çekicilikler (%39) ve görsel deneyim unsurları etrafında yoğunlaştığı; özellikle gün doğumu ve gün batımı deneyimi, manzara ve fotoğraf çekme gibi unsurların ön plana çıktığı belirlenmiştir. Buna karşılık Göbekli Tepe'de motivasyonların daha çok tarihi ve kültürel miras (%34,3) ile bilişsel ve entelektüel unsurlar etrafında şekillendiği; tarihsel merak, arkeolojik ilgi ve öğrenme isteğinin belirleyici olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Nemrut Dağı'nın daha yüksek düzeyde duygusal ve estetik deneyim sunduğu, Göbekli Tepe'nin ise daha çok bilgi ve anlam arayışına dayalı bir ziyaret motivasyonu oluşturduğu görülmüştür. Araştırma sonuçları, aynı UNESCO statüsüne sahip destinasyonların farklı motivasyon yapıları ürettiğini ortaya koymakta ve turizm pazarlamasında destinasyonlara özgü stratejilerin geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Ayrıca çalışma, çevrimiçi kullanıcı yorumlarının turist motivasyonlarının belirlenmesinde güvenilir ve zengin bir veri kaynağı olduğunu ortaya koyarak turizm literatürüne katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Seyahat Motivasyonu, TripAdvisor, Göbekli Tepe, Nemrut Dağı, Kullanıcı Yorumları

OTONOM SİSTEMLERDE YAPAY ZEKA KULLANIMI VE ORTAYA ÇIKABİLECEK ETİK İHLALLLER

Assist. Prof. Dr. Betül Çoban Yelken
Industrial Engineering, Engineering Faculty, Abdullah Gül University, Türkiye
E-mail: betul.coban@agu.edu.tr
ORCID ID: 0009-0004-3384-678X

Özet

Endüstri 5.0 ile birlikte otonom sistemler ve yapay zekanın entegre kullanılması ile; işbirlikçi robotlar, akıllı lojistik platformları ve bağlantılı üretim hücreleri biçiminde giderek daha geniş bir kullanım alanı bulmaktadır. İnsan merkezlilik ilkesini esas alan bu paradigma, makineyi yalnızca bir üretim aracı olarak değil, insanla ortak bir aktör olarak konumlandırmaktadır. Ancak bu dönüşüm, beraberinde derin etik sorular getirmektedir: Kendi başına karar verebilen bir sistem hata yaptığında sorumluluk kime aittir? Algoritmanın tercihlerinde hangi değerler kodludur ve bu değerleri kim belirlemiştir? Bu çalışma, Endüstri 5.0 ekseninde yaygınlaşan otonom sistemlerin başlıca kullanım alanlarını ele alarak her bir alanda gündeme gelebilecek etik ihlalleri irdelemeyi amaçlamaktadır. Üretim ve imalat ortamlarında insan-robot iş birliği süreçlerinde ortaya çıkan özerklik erozyonu ve gözetim baskısı; lojistik ve ulaşım sistemlerinde algoritmik önyargı ve eşitsiz risk dağılımı bu çalışmanın odaklandığı temel etik gerilim alanlarını oluşturmaktadır. Söz konusu ihlaller; şeffaflık, hesap verebilirlik, adalet ve zarar vermeme ilkeleri çerçevesinde analiz edilmektedir. Çalışma, etik ilkelerin tasarım sürecine yapısal olarak entegre edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Otonom sistemlerin insan değerleriyle uyumlu biçimde tasarlanması, hem bireysel güven hem de toplumsal kabul açısından zorunlu bir koşul olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otonom Sistemler, Endüstri 5.0, Etik

DESIGN AND FABRICATION OF PORTABLE DRIED LEAVES SHREDDER MACHINE

Verawaty Ismail
Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Pauh Putra, 02600 Arau, Perlis, Malaysia
E-mail: verawaty@ptss.edu.my

Mohd Hilmi Ariffin
Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Pauh Putra, 02600 Arau, Perlis, Malaysia
E-mail: hilmi@ptss.edu.my

Ts. Syarfadila Ezurida Shaari
Department of Mechanical Engineering, Politeknik Mukah Sarawak, KM 7.5, Jalan Oya, 96400 Mukah, Sarawak, Malaysia
E-mail: syarfadila@pmu.edu.my

Abstract

The accumulation of dried leaves in residential, agricultural, and public areas poses a persistent environmental challenge in tropical countries like Malaysia. Inefficient dried leaves disposal methods, such as open burning, contribute significantly to air pollution and greenhouse gas emissions. This study addresses the need for sustainable dried leaves waste management by developing a shredder to transform dried leaves into resources for composting or mulching. The main objective is to design and fabricate a compact, portable dried leaves shredder for small-scale applications in households and communities. The machine was designed and built using a motor-driven rotary blade mechanism, and mobility with wheels, fabricated from locally available, cost-effective materials such as mild steel and steel plate. Powered by a 24V rechargeable battery system, the design emphasizes energy efficiency, easy maintenance, and safety. Testing involved assessing throughput, particle output size distribution, and shredding efficiency. Performance testing revealed a shredding capacity of 0.54 kg/min (32.18 kg/hr), shredding efficiency of 81.7%, and an average particle output size of 10 – 12.5 mm, which is suitable for decomposition and mulching applications. The developed shredder effectively reduces leaf volume and enhances decomposition process, promoting eco-friendly practices by converting organic waste into useful by-products. This work contributes to sustainable waste management practices and supports global sustainability initiatives by reducing reliance on open burning and encouraging resource recovery at community level. It offers practical benefits for small-scale users, including time savings and sustainability.

Keywords: Dried Leaves Shredder, Portable, Waste Management, Composting, Sustainable Agriculture, Mechanical Design

FROM ALGORITHMS TO ASSASSINATIONS: AI AND MODERN PSYCHOLOGICAL WARFARE

Munaza Ashfaq
Department of international relations,The University of Faisalabad (TUF), Pakistan
E-mail: 2024-bs-irl-003@tuf.edu.pk

Muhammad Bilal Saeed
Department of international relations , The University of Faisalabad (TUF), Pakistan
E-mail: 2024-bs-irl-023@tuf.edu.pk

Areesha Fatima
Department of international relations,The University of Faisalabad (TUF), Pakistan
E-mail: 2024-bs-irl-022@tuf.edu.pk

Abstract

The rapid advancement of Artificial Intelligence (AI) has fundamentally reshaped modern warfare and geopolitical strategies, particularly in the domain of targeted killings of high-profile individuals. This study examines the role of AI in enhancing intelligence gathering, surveillance capabilities, and operational precision, while critically analyzing its broader psychological and societal implications. Focusing on prominent cases, including the killing of Qasem Soleimani and technologically assisted counterterrorism operations, the research explores how AI-driven systems contribute not only to tactical effectiveness but also to the construction and amplification of global narratives. These events are increasingly mediated through digital platforms, where algorithmic systems shape the dissemination of information, misinformation, and propaganda. The study further investigates the psychological impact of such incidents, including heightened fear, political polarization, and the formation of collective memory. It also highlights the growing role of AI in psychological warfare through deepfakes, automated content generation, and targeted messaging. The paper argues that while AI enhances strategic capabilities, it simultaneously raises critical ethical concerns regarding accountability, sovereignty, and human rights. It concludes that the convergence of AI, targeted killings, and digital narratives represents an evolving dimension of warfare that necessitates robust ethical frameworks and global regulatory oversight.

Keywords: Artificial Intelligence, Warfare, Targeted Killings, Psychological Impact, Ethics

PSYCHOLOGICAL DETERMINANTS OF ACADEMIC INTEGRITY IN THE USE OF GENERATIVE AI IN HIGHER EDUCATION

Ezgi Dagtekin
The MacDuffie School, Massachusetts, USA

Ercan Erkalkan
Department of Electronics and Automation, Marmara University, Istanbul, Türkiye
E-mail: ercan.erkalkan@marmara.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9259-7112

Abstract

This paper examines the psychological determinants that shape academically honest and dishonest uses of generative artificial intelligence (GenAI) in higher education. Rather than treating academic misconduct as a purely technological problem, the study conceptualizes academic integrity as a psychologically mediated decision process influenced by moral reasoning, perceived social norms, policy clarity, academic self-efficacy, AI literacy, performance pressure, and beliefs about authorship. Methodologically, the paper adopts a focused narrative review and conceptual synthesis design. A purposive corpus of 16 core publications, including peer-reviewed studies and policy-oriented texts published between 2022 and March 2026, was assembled through targeted searches using combinations of the keywords generative AI, academic integrity, academic misconduct, moral disengagement, AI literacy, and higher education. The reviewed literature suggests that students do not interpret all forms of AI assistance as cheating. Integrity risk increases when institutional guidance is vague, peer use appears normalized, academic pressure is high, and AI tools are perceived as legitimate substitutes for difficult cognitive labor. By contrast, assignment-level guidance, explicit disclosure norms, ethics-oriented instruction, and authentic assessment design appear to reduce integrity risk more effectively than detection-centered responses alone. Based on these findings, the paper proposes an integrative conceptual model in which institutional context shapes psychological appraisal, and psychological appraisal in turn influences disclosed, borderline, or dishonest GenAI use. The paper concludes that effective responses to GenAI-related integrity problems should combine policy clarity, pedagogy, AI literacy, and student support rather than relying only on prohibition or software-based surveillance.

Keywords: Academic İntegrity, Generative AI, Higher Education, Moral Disengagement, AI Literacy

FROM THINKING TO PROMPTING: HOW AI IS CHANGING THE WAY STUDENTS LEARN AND CREATE

Muhammad Bilal Saeed
Department of international relations,The University of Faisalabad (TUF), Pakistan
E-mail: 2024-bs-irl-023@tuf.edu.pk

Munaza Ashfaq
Department of international relations,The University of Faisalabad (TUF), Pakistan
E-mail:2024-bs-irl-003@tuf.edu.pk

Areesha Fatima
Department of international relations, The University of Faisalabad (TUF), Pakistan
E-mail: 2024-bs-irl-022@tuf.edu.pk

Abstract

The rapid integration of Artificial Intelligence (AI) into education is fundamentally redefining how students think, learn, and create. This study examines a growing cognitive shift from traditional critical thinking and independent brainstorming toward prompt-dependent learning, where students increasingly rely on AI systems to generate ideas, solve problems, and construct academic output. The research critically analyzes the impact of this transition on cognitive depth, originality, and intellectual autonomy. While AI offers undeniable advantages such as instant knowledge access, personalized learning support, and increased productivity, its overuse raises serious concerns about the erosion of analytical reasoning and creative engagement. Students may gradually prioritize efficiency and automation over intellectual effort, leading to reduced cognitive resilience. From a psychological perspective, the study explores how diminished mental exertion may affect creativity, imagination, and long-term intellectual development. It also questions whether AI enhances human creativity or subtly standardizes thought processes by encouraging uniform, machine-influenced responses. The study argues that AI in education represents a double-edged phenomenon: a powerful enabler of learning on one hand, and a potential constraint on independent thinking on the other. It concludes that a structured and mindful integration of AI is essential to preserve critical thinking while leveraging technological advancement.

Keywords: Artificial Intelligence, Critical Thinking, Creativity, Education, Cognitive Development

BEYOND THE AI SLOP: A SEMIOTIC ANALYSIS OF CONSUMER RESPONSES IN AI-GENERATED ADS

Dr. İlker Turan
Dış Ticaret Bölümü, Yenişehir İbrahim Orhan Meslek Yüksekokulu, Bursa Uludağ Ünversitesi, Türkiye
E-mail: ilkerturan@uludag.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7063-9526

Abstract

The use of generative AI in commercial advertising is among the most debated developments in modern marketing practices. However, the cultural acceptance of this technological transformation remains deeply uncertain. While brands increasingly turn to AI-generated visual content for its scalability and production efficiency, consumers often approach it with skepticism, criticize it, or even reject it outright. This study examines the cultural and semiotic dimensions of consumer reactions to these advertisements through a comparative analysis of AI-powered advertising campaigns launched by five global brands across different sectors between 2024 and 2025. In this context, drawing on Barthes's semiotic triad model and Hall's encoding/decoding approach, the study examines how AI-generated visual content erodes culturally entrenched brand myths and triggers the emergence of critical interpretations among viewers. Secondary data from social media comments, media analyses, and brand communications were included to evaluate consumer reactions more comprehensively within their cultural and discursive contexts. The findings contribute to the literature at the intersection of semiotics, brand communication, and artificial intelligence; they present a theoretical framework that explains under what conditions AI-supported advertising campaigns gain or are questioned regarding their communicative legitimacy.

Keywords: Artificial Intelligence, Advertising, Digital Marketing, Social Media, Semiotics

DIGITAL TRANSFORMATION IN HRM: A QUALITATIVE STUDY OF AI AND RPA ADOPTION IN PUBLIC UNIVERSITIES OF DEVELOPING COUNTRIES

Dr. Qazi Mazhar Hussain
Department of Management Sciences, The University of Swabi, Ambar Swabi Pakistan
E-mail: qazimazhar@uoswabi.edu.pk

Dr.Zubair Mustafa
Department of Management Sciences, The University of Swabi, Ambar Swabi Pakistan

Dr. Syeda Urjooj Babar
Department of Management Sciences, The University of Swabi, Ambar Swabi Pakistan

Dr. Faisal Khan
Department of Management Sciences, The University of Swabi, Ambar Swabi Pakistan

Abstract

Technological advancements, particularly Artificial Intelligence (AI) and Robotic Process Automation (RPA), are transforming Human Resource Management (HRM) across modern organizations. However, many public sector institutions in developing countries, including universities in Punjab, Pakistan, still rely on traditional systems. This study explores the adoption, challenges, and impact of HR automation using a qualitative approach based on interviews with key institutional stakeholders. Guided by the Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT), the research highlights issues such as resistance to change, limited resources, and data privacy concerns, alongside psychological factors influencing acceptance.

Keywords: Robotic Process Automation, Artificial Intelligence, Human Resource Management, Digital Transformation

MAPPING GREEN ENTREPRENEURIAL INTENTIONS: A SYSTEMATIC REVIEW OF EMERGING TRENDS AND RESEARCH DIRECTIONS (2019–2024)

Jamunahrani Rajagopal
Faculty of Management, Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia
E-mail: jamunahrani@gmail.com
ORCID: 0009-0005-3585-6639

Dr. Logaiswari Indiran
Department of Marketing and Entrepreneurship,
Universiti Teknologi Malaysia, Skudai, Malaysia
E-mail: logaiswari@utm.my
ORCID ID: 0000-0001-5706-4441

Dr. Nor Emmy Shuhada Derani
Department of Marketing and Entrepreneurship,
Universiti Teknologi Malaysia, Skudai, Malaysia
E-mail: noremmyshuhada@utm.my
ORCID ID: 0000-0002-2310-4932

Dr. Mohd Zulfabli Hasan
Department of Management and Technology, Faculty of Management, Universiti Teknologi Malaysia
Skudai, Malaysia
E-mail: mohdzulfabli@utm.my
ORCID ID: 0000-0003-0933-144X

Abstract

Green entrepreneurial intention (GEI) has emerged as a rapidly growing research domain at the intersection of entrepreneurship and sustainability. This study presents a systematic literature review of 135 peer-reviewed articles published between 2019 and 2024, aiming to synthesise existing knowledge, reduce fragmentation, and identify key research trends within the field. By applying both citation and thematic analysis, the review enhances methodological robustness through the identification of influential studies and the mapping of core conceptual foundations underpinning GEI research. The findings reveal a strong emphasis on individual-level determinants, particularly attitudes, self-efficacy, and pro-environmental values, as dominant themes in the current literature. However, critical gaps remain, especially concerning the transition from intention to actual behaviour and the role of contextual and institutional factors. The review further categorises the literature into six major thematic areas: theoretical model development, psychological drivers, entrepreneurship education, institutional influences, the intention–behaviour gap, and emerging perspectives such as circular and sustainable entrepreneurship. This paper contributes by providing a structured synthesis of GEI research and proposing a future research agenda that emphasises the need for theoretical integration, longitudinal research designs, and interdisciplinary collaboration to advance the field.

Keywords: Green Entrepreneurial İntention, Sustainability, Literature Review, Thematic Analysis, Entrepreneurial Education

FROM CLASSROOM TO MARKETPLACE: AI-AUGMENTED WORK-BASED LEARNING FOR TEACHING SEGMENTATION, TARGETING, AND POSITIONING

Dr. Umar Haiyat Abdul Kohar
Universiti Teknologi Malaysia
E-mail: umarhaiyat@utm.my

Dr. Logaiswari Indiran
Universiti Teknologi Malaysia
E-mail: logaiswari@utm.my

Dr. Mazilah Abdullah
Universiti Teknologi Malaysia

Abstract

As artificial intelligence reshapes professional marketing practice, preparing undergraduates to work alongside AI tools has become a pressing pedagogical challenge. This study examines how AI integration within Work-Based Learning (WBL) frameworks can develop applied marketing competencies and critical AI literacy among undergraduate students. Using a qualitative case study design, 45 students enrolled in an introductory marketing course completed an AI-augmented market intelligence assignment in which they analyzed real-world food and beverage (F&B) franchise brands. AI tools were strategically embedded across three assignment phases; structuring, analytical reasoning, and reflective refinement, while students were simultaneously required to ground their analysis in direct field observation of market cues, including pricing strategies, promotional activities, and services cape design. Findings reveal that AI functioned as a cognitive scaffold, enabling students to organize complex information, enhance analytical clarity, and accelerate reasoning. Students demonstrated emergent competency as AI-assisted marketing analysts, particularly in articulating segmentation, targeting, and positioning (STP) decisions. Notably, however, significant variation was observed in students' capacity to critically interrogate and validate AI-generated outputs, underscoring the centrality of intentional instructional design in mediating this process. This study contributes to the marketing education literature by proposing an AI-augmented WBL model that cultivates both domain-specific marketing competence and higher-order AI literacy, positioning graduates as future-ready practitioners capable of navigating the intersection of human judgment and machine intelligence.

Keywords: AI in Marketing Education, Work-Based Learning, AI Literacy

,

,

İLAÇ İLİŞKİLİ ÇENE OSTEONEKROZUNDA GÜNCEL YAKLAŞIMLAR VE FARKINDALIĞIN ÖNEMİ

Eren Yılmaz
Abant İzzet Baysal Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Türkiye

İlkay Karadavut
Abant İzzet Baysal Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Türkiye

Özet

İlaç ilişkili çene osteonekrozu (MRONJ), antiresorptif ve antianjiyojenik ilaç kullanımıyla ilişkili, yönetimi güç bir klinik tablodur. Bu çalışmanın amacı, MRONJ'un risk faktörlerini, patogenezini ve güncel tedavi yaklaşımlarını değerlendirmekle birlikte, özellikle tıp hekimleri ve diğer sağlık profesyonelleri arasında farkındalığın artırılmasının önemini vurgulamaktır. MRONJ gelişiminde ilaç türü ve kullanım süresinin yanı sıra sistemik hastalıklar, invaziv dental işlemler ve yetersiz ağız bakımı önemli rol oynamaktadır. Ayrıca, tedavi öncesinde dental değerlendirme yapılmaması ve hasta bilgilendirmesindeki eksiklikler, osteonekroz riskini artırmaktadır. Tanı çoğunlukla klinik bulgulara dayanmakta, tedavi ise hastalığın evresine göre konservatif ve cerrahi yaklaşımlar arasında değişmektedir. Güncel yaklaşımlar, multidisipliner iş birliğinin ve koruyucu stratejilerin önemini ön plana çıkarmaktadır. Sonuç olarak, MRONJ'un önlenmesinde tedavi öncesi dental muayenenin rutin hale getirilmesi ve sağlık profesyonelleri arasında farkındalığın artırılması kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: MRONJ, Osteonekroz, Farkındalık, Bifosfonatlar, Multidisipliner Yaklaşım

DİKKAT DAĞINIKLIĞI VE HİPERAKTİVİTENİN VR TABANLI TRAFİK SİMÜLASYONUNDA SÜRÜCÜ DAVRANIŞLARI ÜZERİNDEN İNCELENMESİ

Öğr. Sadettin Şahin
Bilgisayar Mühendisliği, Mühendislik Fakültesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkiye
E-mail: sadettinsahin033@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-0131-1517

Öğr. Yusif Hasanguliyev
Bilgisayar Mühendisliği, Mühendislik Fakültesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkiye
E-mail: yhesenquliyev@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-6701-4448

Öğr. Gör. Koray Aki
Bilgisayar Mühendisliği, Mühendislik Fakültesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkiye
E-mail: korayaki@uludag.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3661-3058

Özet

Bu çalışmada, dikkat dağınıklığı ve hiperaktivitenin sürücü davranışları üzerindeki etkilerinin incelenebilmesi amacıyla VR tabanlı bir trafik simülasyonu geliştirilmiştir. Geliştirilen sistemde, sürücünün belirli trafik senaryoları sırasında sergilediği davranışlar gerçek zamanlı olarak izlenmekte ve tetikleyici bölgeler aracılığıyla kayıt altına alınmaktadır. Senaryo kapsamında şerit değiştirme, hız sınırına uyma, kırmızı ışıkta durma ve yaya geçidinde yayalara öncelik verme gibi kritik sürüş davranışları değerlendirilmektedir. Simülasyon ortamında sürücü davranışlarının daha kapsamlı analiz edilebilmesi amacıyla fizyolojik veri toplama mekanizmaları entegre edilmiştir. Bu kapsamda nabız verisi akıllı saat aracılığıyla, galvanik deri tepkisi sensörler aracılığıyla ve göz takip verileri VR gözlük üzerinden elde edilmektedir. Toplanan bu veriler, dikkat dağınıklığı ve hiperaktivite ile ilişkili olabilecek bilişsel ve davranışsal durumların dolaylı olarak gözlemlenmesine olanak sağlamaktadır. Geliştirilen sistem, sürücü davranışlarının değerlendirilmesine yönelik bütünleşik bir yapı sunmakta olup, dikkat düzeyi, tepki süresi ve odaklanma gibi parametrelerin analiz edilmesine imkan tanımaktadır. Bu yaklaşım, trafik güvenliğinin artırılması ve dikkat dağınıklığı ile hiperaktivitenin sürüş performansı üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılması açısından kullanılabilir bir araştırma ortamı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sanal Gerçeklik, Yapay Zeka, Sürücü Davranışı, Trafik Simülasyonu, Fizyolojik Veri

ALGILANAN BİLİMSEL OKURYAZARLIK İLE GERÇEK BİLİMSEL BİLGİ ARASINDAKİ CİNSİYET TEMELLİ FARKLILIKLAR: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Okan Koç
Balikesir Univercity, Türkiye
ORCID ID:0000-0002-5356-5940

Özet

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin algılanan bilimsel okuryazarlık düzeyleri ile gerçek bilimsel bilgi düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi ve bu ilişkinin cinsiyet bağlamında farklılaşıp farklılaşmadığının ortaya konulmasıdır. Araştırma nicel yöntemle yürütülmüş olup veri seti, farklı bölümlerden üniversite öğrencilerinden elde edilmiştir. Veri analizinde betimsel istatistikler, bağımsız örneklem t-testi ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, katılımcıların gerçek bilimsel bilgi düzeylerinin genel olarak orta ve üzeri düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, algılanan bilimsel okuryazarlık düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaştığı ve erkek öğrencilerin kendilerini bilimsel açıdan daha yeterli değerlendirme eğiliminde oldukları saptanmıştır ($p < .05$). Buna karşın, gerçek bilimsel bilgi puanları açısından kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Algılanan bilimsel okuryazarlık ile gerçek bilimsel bilgi arasındaki fark incelendiğinde, her iki grubun da kendilerini gerçek bilgi düzeylerinin altında değerlendirdiği; ancak bu durumun kadın öğrencilerde daha belirgin olduğu görülmüştür ($p < .05$). Ayrıca algılanan bilimsel okuryazarlık ile gerçek bilimsel bilgi arasında pozitif ve orta düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = .43$, $p < .05$). Sonuç olarak, araştırma bulguları bilimsel okuryazarlık bağlamında ortaya çıkan farklılıkların yalnızca bilişsel bilgi düzeyinden değil, aynı zamanda bireylerin öz-yeterlik algılarından kaynaklandığını göstermektedir. Bu durum, özellikle kadın öğrencilerin bilimsel yeterliklerini olduğundan daha düşük değerlendirme eğiliminde olduklarını ortaya koymakta ve bilimsel özgüvenin geliştirilmesine yönelik eğitimsel müdahalelerin önemine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilimsel Okuryazarlık, Algılanan Bilgi, Gerçek Bilgi, Cinsiyet, Öz-yeterlik

PILOT TRUST AND PSYCHOLOGICAL PROCESSES DURING THE TRANSITION FROM COCKPIT AUTOMATION TO ARTIFICIAL INTELLIGENCE: A QUALITATIVE STUDY

Assoc. Prof. Dr. Seçil Ulufer Kansoy
Kırklareli University, Lüleburgaz Faculty of Aeronautics and Astronautics, Department of Aviation Management, Kırklareli, Türkiye
E-mail: seciluluferkansoy@klu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5522-324X

Assoc. Prof. Dr. Özge Erduran Tekin
National Defense University, Air Force Academy, Department of Humanities and Social Sciences, İstanbul, Türkiye
E-mail: oerduran@hho.msu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-4052-1914

Asst. Prof. Dr., Tugay ÖNEY
Tarsus University, Faculty of Aviation and Space Sciences Department of Aviation Management, Mersin, Türkiye
E-mail: tugayoney@tarsus.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2883-5889

Abstract

The research aims to examine pilots' perceived attitudes and trust in AI-assisted flight systems, including the impact of these attitudes and trust upon their decision-making abilities and psychological condition. Increasing levels of automatisation and the use of artificial intelligence technology in civil aviation is shaping the interaction of pilots and machines. In light of this, significant variables such as trust, control perception, and situational awareness have become prominent. This research study was designed using a qualitative approach and followed a descriptional research design. Semi-structured interviews, part of the data collection method, are conducted with flight pilots who are currently on duty. Sampling was carried on purposefully to include flight pilots with different levels of flight experience. The thematic analysis method will be used to analyse collected data. The purpose of this study is to reveal the multifaceted dimensions of pilots' trust in automation system and the decisive role of this trust in pilots' decision-making process and psychological situation. Moreover, the current experiences with automation systems are considered to be a reference point for building confidence in future artificial intelligence-based automation systems. In this study, the aim is to make a meaningful contribution towards the literature on human factors in aviation, and to offer important recommendations on taking into account the psychology of pilots throughout the integration of artificial intelligence into aviation systems.

Keywords: Pilot Trust, Cognitive Load, Decision Making, Situational Awareness, Human–Machine Interaction

VERGİ UYUMUNUN ARTIRILMASINDA YAPAY ZEKÂ TABANLI DENETİM MEKANİZMALARI: ULUSLARARASI DENEYİMLER VE POLİTİKA ÇIKARIMLARI

Dr. İsmail Koç
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye
E-mail: ismailkoc@subu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1944-2274

Doç. Dr. Aydın Bağdat
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye
E-mail: aydinbagdat@subu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0183-9866

Özet

Dijitalleşme ve veri yoğunluğundaki artış, vergi idarelerini geleneksel denetim yöntemlerinden yapay zekâ (AI) destekli analiz ve risk yönetimi modellerine yöneltmiştir. Yapay zekâ, büyük veri setlerini işleyerek vergi uyumsuzluğunu tespit etme, denetim süreçlerini optimize etme ve gönüllü uyumu artırma kapasitesi ile modern maliye politikalarının önemli bir aracı haline gelmiştir. Bu çalışma, yapay zekâ tabanlı vergi denetim mekanizmalarının teorik çerçevesini ortaya koymakta ve Avrupa Birliği, Amerika, Asya ve Türkiye örnekleri üzerinden karşılaştırmalı bir analiz sunmaktadır. Elde edilen bulgular, yapay zekânın yalnızca denetim etkinliğini artırmakla kalmayıp, aynı zamanda önleyici bir maliye politikası aracına dönüştüğünü göstermektedir. Kayıt dışı ekonomi, kamu gelirlerini azaltarak mali sürdürülebilirliği tehdit eden temel yapısal sorunlardan biridir. Geleneksel denetim mekanizmaları sınırlı insan kaynağı ve reaktif yapıları nedeniyle bu soruna karşı yeterli etkinliği sağlayamamaktadır. Yapay zekâ ise büyük veri analizi sayesinde vergi kaçakçılığı ve uyumsuzluk davranışlarını erken aşamada tespit edebilmekte ve denetim kaynaklarının daha etkin kullanılmasına olanak tanımaktadır. OECD verilerine göre, vergi idarelerinin önemli bir kısmı yapay zekâyı özellikle vergi kaçakçılığı tespiti ve risk analizi alanlarında aktif olarak kullanmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, yapay zekâ tabanlı vergi denetim mekanizmalarının:

- vergi uyumu üzerindeki etkilerini analiz etmek
- farklı ülke uygulamalarını karşılaştırmak
- maliye politikası açısından ortaya çıkan dönüşümü değerlendirmektir

Bu kapsamda çalışma, yapay zekânın denetim aracı olmanın ötesinde önleyici ve yönlendirici bir politika enstrümanı haline gelip gelmediğini sorgulamaktadır. Çalışmada nitel karşılaştırmalı analiz yöntemi kullanılmıştır. OECD, IMF ve ulusal vergi idarelerine ait raporlar incelenmiştir. Çalışma bulguları, yapay zekâ destekli vergi denetim sistemlerinin: denetim etkinliğini artırdığını, vergi uyumunu güçlendirdiğini , kayıt dışı ekonomiyi azaltma potansiyeli taşıdığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Vergi Uyumu, Vergi Denetimi, Kayıt Dışı Ekonomi, Büyük Veri Analitiği

MODIFICATION IN THE KRAFT METHOD FOR THE GREEN SYNTHESIS OF EPOXY RESIN FROM AGRİCULTURAL WASTE

Muhammad Hammad Zafar
The university of faisalabad

Abstract

Agricultural waste is a major global crisis, with over a billion tons produced annually. It contributes significantly to climate change, accounting for 8–10% of global greenhouse gas emissions through methane from decomposition and carbon dioxide from burning. Mismanaged residues pollute soil and water, but hold potential as bioenergy and bio-fertilizer. We should utilized our agricultural waste to make locally industrial important chemicals such as epoxy resin which is very expensively imported by the country. Many research work has been done upon this issue but limited to chemicals not about Eco friendly processes. Biotechnological processes can play important role. Aim of the present study is to explore AI driven research where we will utilize agricultural waste to produce epoxy resin. AI has a paradoxical relationship with environmental sustainability: it acts as a powerful tool for ecological monitoring, climate modeling, and resource optimization while simultaneously contributing to carbon emissions, water consumption, and electronic waste through massive energy demands in data centers. The goal of the research work is the modification in the kraft method for the green synthesis of epoxy resin from agricultural waste hence minimizing agricultural waste as well as enhancing the utilization of renewable resources in industrial context. In this case the woods shavings are exposed to sodium hydroxide (NaOH) at high temperatures and pressures which allows for the lignin and cellulose hemicellulose complex to be broken up so that the lignin, cellulose and hemicellulose can be separated. The extracted Kraft lignin is then fractionated and degraded into monomers which could be utilized for epoxy resin production. In the depolymerization of the isolated Kraft lignin, Bacillus subtilis, a well-studied bacterium for its lignin degradation ability is used. This biotechnological approach enhances the efficiency of a mild approach that is environmentally friendly compared to chemical techniques. The resultant lignin monomers are then harvested from the solution and vigorously identified using FTIR and NMR spectroscopy analysis for the verification and confirmation of their structure.

Keywords: Agricultural waste, Kraft method, modification, epoxy resin, AI

YAPAY ZEKÂ TABANLI MUHASEBE VE VERGİ EĞİTİMİ AÇISINDAN MÜFREDAT ÖNERİSİ GELİŞTİRİLMESİ

Doç. Dr. Aydın Bağdat
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye
E-mail: aydinbagdat@subu.edu.tr
ORID ID: 0000-0002-0183-9866

Dr. İsmail Koç
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye
E-mail: ismailkoc@subu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1944-2274

Özet

Dijitalleşme ile birlikte veri analitiği ve yapay zekâ teknolojilerinin muhasebe ve vergi alanındaki etkilerinin giderek artması karşısında, mevcut eğitim programlarının bu dönüşüme ayak uydurması da önem arz etmektedir. Yükseköğretimde mevcut müfredatların bu dönüşüme ne ölçüde uyum sağladığının sorgulaması ve geleceğe yönelik bir eğitim çerçevesi sunulması mesleki eğitimin gelişimi açısından bir zorunluluktur. Bu kapsamda, öğrencilerin yalnızca teorik bilgiye değil, aynı zamanda teknoloji temelli uygulama becerilerine ve analitik düşünme yetkinliklerine sahip olmalarının gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu çalışmanın amacı, yapay zekâ tabanlı muhasebe ve vergi uygulamalarındaki dönüşüm doğrultusunda yükseköğretim düzeyinde güncellenmiş ve bütüncül bir müfredat önerisi geliştirmektir. Araştırmada yöntem olarak nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve ikincil veri analizi gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda ulusal ve uluslararası akademik çalışmalar, üniversitelerin muhasebe ve vergi alanındaki mevcut ders müfredatları, resmi raporlar ve dijital içerikler incelenmiştir. Mevcut müfredatlar karşılaştırmalı olarak analiz edilerek güçlü ve zayıf yönleri ortaya konulmuştur. Elde edilen bulgular doğrultusunda, yükseköğretimde muhasebe ve vergi eğitimi için; teorik dersler, teknoloji tabanlı uygulama dersleri ve uygulamalı eğitim süreçleri olmak üzere üç temel boyutta müfredat önerisi sunulmaktadır. Önerilen modelde veri analitiği, e-uygulamalar, yapay zekâ uygulamaları, dijital denetim araçları, simülasyon temelli öğrenme ve işyeri uygulamalı eğitim yöntemlerine yer verilmiştir. Geliştirilen müfredat önerisinin öğrencilerin dijital yetkinliklerini artırarak, iş gücü piyasasının beklentilerine daha uyumlu bireyler yetiştirilmesine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Keywords: Yapay Zekâ, Muhasebe ve Vergi Eğitimi, Dijitalleşme

YAPAY ZEKA ile ETKİLEŞİM ve EMPATİ DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Gülşah Çalışgan
Fen Edebiyat Fakültesi, Çağ Üniversitesi, Türkiye
E-mail: gulsahc781@gmail.com

Suat Çelik
Fen Edebiyat Fakültesi, Çağ Üniversitesi, Türkiye
E-mail: csuat139@gmail.com

Özet

Yapay zeka teknolojileri giderek daha fazla günlük yaşantımızda yer almaya başlamış ve bireylerin bilgiye erişim, iletişim kurma ve problem çözme biçimlerini değiştirmiştir. Özellikle ChatGPT gibi üretken yapay zeka sistemlerinin yaygınlaşması, insan-yapay zeka etkileşiminin bireylerin sosyal ve duygusal kapasiteleri üzerindeki etkilerine ilişkin araştırmalara hız vermiştir. Bununla birlikte, yüz yüze etkileşimlerin azalması ve yapay zeka ile kurulan iletişimin artması, kullanıcıların empati süreçlerinin zayıflayabileceğine yönelik tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Bu çalışma, genç yetişkinler arasında yapay zeka etkileşiminin çeşitli boyutları (kullanım sıklığı, fayda algısı, risk algısı ve kullanım eğilimi) ile empati düzeyi arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamıştır. İlişkisel tarama deseniyle yürütülen araştırmada veriler, kolayda örnekleme yöntemiyle oluşturulan bir katılımcı grubunda çevrimiçi anket yoluyla toplanmıştır. Araştırmada Yapay Zeka Tutum Ölçeği, Toronto Empati Ölçeği ve Demografik Bilgi Formu kullanılmıştır. Bulgular, yapay zeka fayda algısı ile empati düzeyi arasında istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki ortaya koymuştur. Kadın katılımcıların erkek katılımcılara kıyasla daha yüksek empati puanı elde ettiği görülmüştür. Günlük kullanım süresi ile kullanım eğilimi arasında ise davranış-tutum tutarlılığı örüntüsünü yansıtan pozitif bir ilişki saptanmıştır. Buna karşılık kullanım sıklığı, risk algısı, kullanım eğilimi ve kullanım amacı ile empati arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler tespit edilmemiştir. Çoklu regresyon analizine ilişkin bulgu, empatinin teknolojik kullanım örüntülerinden çok psikososyal etkenler tarafından biçimlendirildiğini düşündürmektedir. Bulgular, yapay zekayı faydalı bir araç olarak değerlendiren bireylerin daha yüksek empati deneyimlediğine işaret etmektedir. Elde edilen sonuçların, insan-yapay zeka etkileşiminin sosyal-duygusal boyutlarına ilişkin alan yazına katkı sunduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Empati, İnsan-Yapay Zeka Etkileşimi, Teknoloji, Genç Yetişkinler

WEAKLY-SUPERVISED VIDEO ANOMALY DETECTION WITH DENSE TEMPORAL TWO-STREAM CNN+BILSTM

MSc Stud. Mehmet Taştan
Department of Computer Engineering, Yildiz Technical University, Türkiye
E-mail: mehmet.tastan@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0008-8632-7720

Assoc. Prof. Dr. Hamza Osman İlhan
Department of Computer Engineering, Yildiz Technical University, Türkiye
E-mail: hoilhan@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-1753-2703

Abstract

Recent advances in artificial intelligence have shifted surveillance analytics beyond conventional object detection toward proactive video anomaly detection. Such systems can strengthen security in defense and public-sector contexts by enabling earlier identification of illegal activities and potential threats before incidents escalate. In this study, transfer learning is employed by initializing the model with pretrained weights derived from the PreVAD dataset using pre-extracted CLIP features, followed by a two-stage fine-tuning procedure on the 14-class UCF-Crime dataset (13 anomaly + 1 normal). In the proposed YZCA-VAT architecture, semantic (ResNet50 RGB) and motion (frame-diff ResNet50 and R3D18) streams are fused through a learnable gating mechanism, temporal dynamics are modeled with a two-layer BiLSTM, and final decisions are produced via a multi-scale top-k MIL module. Experimental results show a best frame-AUC of 82.95%, while five-run evaluation yields 81.97 +/- 0.034, confirming the stability of the method.

Keywords: Video Anomaly Detection, Weakly Supervised Learning, Transfer Learning, Two-Stage Fine-Tuning

GLOBAL CLIMATE CRISIS AND FOOD SUPPLY SECURITY: A MULTIPLE CASE ANALYSIS OF TURKEY'S LEADING FOOD BRANDS

Assoc. Prof. Fatma Gül Bilginer Özsaatçi
Hasan Kalyoncu University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Business Administration, Gaziantep, Türkiye
E-mail: fatmagul.bilginer@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2407-5598

Assoc. Prof. Zeynep Köse
Hasan Kalyoncu University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, Department of Econımics, Gaziantep, Türkiye
E-mail: zeynep.kose@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9494-3098

Dr. Gözde MERAL
İstanbul Kent University, Vocational School, İstanbul, Türkiye
E-mail: gozde.meral@kent.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1918-1249

Abstract

Climate change, a global crisis, directly threatens food supply chains and supply security by reducing agricultural productivity. This study aims to examine the impacts of risks posed by climate change on the food sector and the strategic responses developed by brands against these risks. The primary research question explores how leading actors in the food industry integrate climate change mitigation policies into their corporate identities and operational processes. In this context, the utilization of AI-based data analytics, predictive modeling, and big data applications in managing climate risks and enhancing supply chain resilience is also within the scope of evaluation. To provide an in-depth and contextual analysis, a multiple case study method, one of the qualitative research designs, was adopted. The sample aims to investigate the corporate responses and strategic positioning of pioneering firms selected from six different sub-sectors (dairy, biscuits/snacks, beverages, sugar, frozen food, and meat products) that hold market leadership positions in the Turkish food industry. The dataset is limited to these brands' current 2024 sustainability reports and corporate statements. The obtained data will be subjected to content analysis using the MAXQDA qualitative data analysis software. During the analysis process, core themes will be identified, and the transformation strategies of the brands will be substantiated through relational networks and thematic coding among these themes. This methodological approach moves beyond singular observations to provide a systematic and comparable projection of the sector's current transformation. The study adds original value to the literature on food security and corporate sustainability by presenting the sectoral transformation specific to Turkey through a systematic methodology.

Keywords: Climate Change, Food Security, Corporate Sustainability

PRICE LINKAGES AND MARKET INTEGRATION IN AGRICULTURAL FEEDER MARKETS IN THE ERA OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: EVIDENCE FROM BASMATI RICE IN PAKISTAN

Assist. Prof., Dr. Muhammad Tayab Tahir
National Business School, The University of Faisalabad
E-mail: tayabtahir.nbs@tuf.edu.pk
ORCID ID: 0000-0002-1726-1616

Abdul Ghafoor
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Burhan Ahmad
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Muhammad Hafeez
University of Agriculture Faisalabad, Pakistan

Abstract

Recent advances in Artificial Intelligence (AI) are transforming agricultural markets by enabling real-time data analytics, reducing information asymmetries, and improving the efficiency and stability of food systems. Their effectiveness, however, depends on efficient price transmission and well-integrated markets that support farmer welfare, stable supply chains, and competitive agricultural systems. Pakistan produces both basmati and non-basmati rice, with basmati commanding a premium in domestic and international markets; over 90 percent is produced in Punjab, particularly in the Gujranwala Division. As public sector intervention has declined in line with WTO requirements, reliance on private-sector price discovery has increased. Feeder markets—where commodities are first assembled and initial price formation occurs—play a crucial role in transmitting price signals to broader markets. Strong market integration therefore serves as a key indicator of market performance by enabling rapid price adjustments, absorbing supply and demand shocks, and enhancing allocative efficiency and market responsiveness. Against this background, this study investigates price linkages among major Basmati rice feeder markets i.e. Gujranwala, Sialkot, Gujrat, Mandi Bahauddin, and Lalamusa. Monthly wholesale price data for the period 2015–2022 were analyzed using Johansen cointegration and a Vector Error Correction Model (VECM) to assess market integration and price transmission. The results indicate that the selected markets share a long-run equilibrium relationship and are partially integrated; however, the speed of adjustment toward short-run disequilibrium remains relatively slow. Causality analysis suggests predominantly unidirectional price transmission from the base market to other markets, highlighting information and coordination gaps within the system. Building on these findings, the paper highlights the potential role of AI in strengthening real-time market intelligence and big data analytics for agricultural markets. AI-enabled systems can integrate high-frequency data from market arrivals, trade flows, logistics, and weather variability to enhance price forecasting, reduce information asymmetry, and improve market responsiveness. The study argues that AI-driven market intelligence, combined with improved pricing and trading policies, can significantly enhance

price linkages, promote sustainable domestic supply, and contribute to resilient and food-secure agricultural systems.

Keywords: Basmati rice, market integration, price transmission, artificial intelligenc

ÖRGÜTLERDE YAPAY ZEKÂ TEKNOLOJİLERİNİN LİDERLERİN KARAR VERME SÜREÇLERİ İLE ÖRGÜTSEL ÖĞRENME ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Dr. Ahmet Gümüş
Faculty of Economics and Administrative Sciences Public Relations and Advertising Department
E-mail: ahmetgumus4006@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7089-5936

Özet

Örgütlerin ve çalışanların varlıklarını sürdürebilmelerinde örgüt yönetimleri tarafından alınan kararlar temel bir rol oynamaktadır. Karar verme, örgütsel amaçlar doğrultusunda mevcut kaynaklar ile seçenekler arasından en uygun olanın seçilmesi süreci olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda kararlar, yöneticilerin karar verme sürecinin sonunda ulaştıkları sonuçları ifade ederken; karar verme ise bu sonuca götüren süreci ifade etmektedir. Öğrenme ise, bireylerin bilgi ve sezgilerini geliştirerek davranışlarını hedefler doğrultusunda değiştirmesi süreci olarak belirtilebilir. Örgütler, çalışanlardan oluşan sosyal yapılar olmaları nedeniyle bireyler gibi öğrenme yeteneğine sahiptir. Bu bağlamda örgütlerin; bilgi edinme, bilgi üretme ve elde edilen bilgiyi uygulamaya aktararak davranışlarını dönüştürme kapasitesine sahip olmaları beklenmektedir. Günümüzde belirsizliğin yüksek olduğu ve değişimin çok hızla gerçekleştiği bir ortamda, örgütlerin rekabet avantajı elde edebilmesi ve varlıklarını sürdürebilmesi, örgütsel öğrenmeyi bir yaşam felsefesi haline getirebilmesiyle mümkündür. Örgütsel öğrenme, örgütlerin başarılı olabilmesini sağlayan önemli bir unsur olmakla birlikte, bu sürecin etkin bir şekilde yürütülebilmesinde birtakım zorluklar da yaşanabilmektedir. Yapay zekâ ise, insana ait özellik, beceri ve yeteneklerin bilgisayarlar tarafından taklit edilerek gerçekleştirilmesidir. Diğer taraftan örgütlerde yapay zekâ destekli teknolojilerin hem örgüte hem de çalışanlara birtakım olumlu ve olumsuz etkileri de olabilmektedir. Bunlar örgütsel verimlilik ile çalışanların motivasyonları ve işgören devir oranlarını artırması, iş stresi düzeylerini azaltması sayılabilir. Yapay zekâ teknolojileri liderlerin örgütlerdeki karar verme süreçlerini kısaltan ve daha etkili kararlar verebilmesine yardımcı olabilmektedir. Buna ilaveten örgütlerin örgütsel öğrenme sürecinde bilgiye erişebilmesini hızlandırarak, çalışanlarına teknoloji odaklı yetenekler de kazandırabilmektedir. Bu çalışmada yapay zekâ teknolojilerinin liderlerin karar verebilme süreçleri ve örgütsel öğrenme üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın dijital dönüşüm sürecinde örgütlerin sürekli değişim ve belirsizlik koşulları altında yapay zekâ destekli teknolojiler yoluyla kendilerini güncelleyerek öğrenen örgüt haline gelebilmesi, liderlerin rasyonel olarak hızlı ve etkin kararlar alabilmesi konularında literatüre katkı sunabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Leadership, Decision-Making, Organizational Learning, Artificial Intelligence Technologies

TARIM İŞLETMELERDEKİ ÜRÜN YETİŞTİRME FAALİYETLERİ İÇİN TOPRAK VE İKLİM PARAMETRELERİNE BAĞLI YAPAY ZEKÂ ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi, Harun Özkişi

Trakya Üniversitesi, Keşan Yusuf Çapraz Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Türkiye

E-mail: harunozkisi@trakya.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-3401-6647

Özet

Son yıllarda iklim değişikliklerinin oldukça sık yaşanması tarımsal faaliyetler üzerinde planda olmayan beklenmedik değişikliklere yol açmaktadır. İklim değişikliğinin yanı sıra küresel talebin artması, tarımsal verimlilik üzerinde olumsuz bir şekilde etki bırakmaktadır. Bu olumsuz etkinin ortadan kaldırılması için modern tarım bakış açısı gerekmektedir. Modern tarım bakış açısında kritik kararların verildiği durumlar için veri odaklı mekanizmalar ön plana çıkmaktadır. Bu kapsamda çalışmada iki önemli amaç doğrultusunda hareket edilmektedir. İlk olarak toprak bileşenleri ve iklim parametrelerine ait olan verilerin analizi yapılmaktadır. Bahsedilen parametrelere bağlı olarak yapılan analiz ile belirli ekolojik koşullarda en yüksek verimi alacak ürününün tahmin edilmesi çalışmanın bir diğer önemli amacı olarak karşımıza çıkmaktadır. Veriler üzerindeki analiz işlemleri makine öğrenmesi tabanlı karar destek sistemi geliştirme şeklinde gerçekleştirilirmiştir. Bu açıdan bakıldığında çalışmada tarımsal kaynakların optimizasyonu ve sürdürülebilir üretim stratejilerinin belirlenmesi konusu önemle vurgulanmaktadır. Araştırmanın kapsamını bir platform üzerinden elde edilmiş, tarımsal bir bitkinin yetişmesinde önemli etkileri olan faktörler oluşturmaktadır. Veri seti azot (N), fosfor (P), potasyum (K), pH değeri, sıcaklık, nem ve yağış miktarı gibi Kritik faktörleri içermektedir. Bu faktörlerin her biri tarımsal faaliyette bulunulan bölgeler için değişken olarak kabul edilir ve verim kapasitesini etkilemektedir. Veri setinin modelleme sürecinde normalizasyon ve eğitim test gibi ön işleme adımları dikkatlice uygulanmıştır. Veri seti üzerinde yapılan analizlere ait performans değerlendirmesi amacıyla birden çok algoritma kullanılmıştır. Analizler sonucunda özellikle toprak besin elementleri (N, P, K) ve pH seviyelerinin ürün uygunluğu üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğunu düşünülmektedir. Sonuç olarak elde edilen sonuçlar doğrultusunda oluşturulan sistemler sayesinde tarımsal karar verme süreçlerinde hata payının minimize edileceği düşünülmektedir. Bu durum bize geleneksel tarımın yerinde daha doğru kararların alınabildiği hassas tarım uygulamalarının oluşturulabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Artificial Intelligence, Tourism, Agriculture, and Rural Development

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA GIDA TÜKETİMİ VE TÜKETİCİ DAVRANIŞLARININ DÖNÜŞÜMÜ

Erdi Kaflı
Haliç Üniversitesi, Türkiye
ORCID ID: 0009-0007-6183-1405

Özet

Dijital teknolojilerin hızla gelişmesi, tüketim alışkanlıklarını köklü biçimde dönüştürmekte ve özellikle gıda sektöründe tüketici davranışlarının yeniden şekillenmesine yol açmaktadır. Yapay zekâ temelli sistemler, bireylerin satın alma kararlarını analiz edebilme, tercihlerini tahmin edebilme ve kişiselleştirilmiş öneriler sunabilme kapasitesiyle bu dönüşümün merkezinde yer almaktadır. Bu durum, tüketicilerin yalnızca ihtiyaç temelli değil, aynı zamanda algoritmalar tarafından yönlendirilen karar süreçlerine yöneldiğini göstermektedir. Bu çalışmanın amacı, yapay zekâ uygulamalarının gıda tüketimi üzerindeki etkilerini ve tüketici davranışlarında meydana gelen değişimleri kavramsal bir çerçevede incelemektir. Araştırmada literatür taraması yöntemi benimsenmiş olup, yapay zekâ destekli öneri sistemleri, veri analitiği ve dijital pazarlama uygulamalarının tüketici tercihleri üzerindeki rolü ele alınmıştır. Elde edilen değerlendirmeler, yapay zekâ teknolojilerinin tüketici karar süreçlerini hızlandırdığını, seçenekleri filtrelediğini ve bireysel tercihler üzerinde yönlendirici bir etki oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, bu dönüşümün işletmeler açısından rekabet avantajı sağladığı, ancak tüketici özerkliği ve etik boyutlar açısından yeni tartışma alanları yarattığı görülmektedir. Sonuç olarak, yapay zekâ çağında gıda tüketimi yalnızca bir ihtiyaç karşılama süreci olmaktan çıkmakta, veri odaklı ve yönlendirilmiş bir davranış biçimine dönüşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Gıda Tüketimi, Tüketici Davranışı, Dijital Pazarlama, Veri Analitiği

FOOD SERVICES SECTOR AND PRECURSOR OF ARTIFICIAL INTELLİGENCE

Assoc. Prof. Dr. Muhammad Rizwan
National Business School, The University of Faisalabad, Pakistan
E-mail: mrizwan.nbs@tuf.edu.pk

Prof. Dr. Debin Zhang
College of Public Administration, Huazhong Agricultural University, China
E-mail: zhangdb@mail.hzau.edu.cn

Assoc. Prof. Dr. Wanqi Liang
College of Economics and Management, Nanjing Forestry University, China
E-mail: wanqiliang@njfu.edu.cn

Abstract

Artificial intelligence (AI) is revolutionizing food service segment by tackling issues such as sorting of food, maintaining quality standard and forecasting sales trends. This research evaluates main determinants of AI adoption by classifying as trust, quality, standard, perceived usefulness etc. ad homogenous factors while, or heterogeneous factors such as engagement of costumers and their perceived risk etc. It shadow light on the role of Technology Acceptance Model (TAM) and Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT) model to understand the acceptance of AI and recommends further research into areas like organizational culture and regulatory frameworks. Study showed that managers should prioritized trust building, and maintaining transparency in the system. This study contributes to both theory and practice by providing a comprehensive framework explaining how AI adoption emerges in services industries of food sector.

Keywords: Food Service Sector; Artificial Intelligence; Technology Adoption; Systematic Analysis

PROMPT'TAN PEDAGOJİK KARARA: ÇOCUK GELİŞİMİ ÖĞRENCİLERİNİN ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ İLE ETKİLEŞİMİNDE ÖZ DÜZENLEME VE İNSAN FAİLİYETİ

Öğr. Gör. Tuğba Yazıcı Çakıroğlu
Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Gümüşhane Üniversitesi, Türkiye
E-mail: tugba@gumushane.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7402-2072

Özet

Bu çalışma, çocuk gelişimi lisans öğrencilerinin üretken yapay zekâ araçlarıyla etkileşiminde öz düzenleme becerilerinin nasıl biçimlendiğini ve pedagojik kararda insan faaliyetinin nasıl korunduğunu incelemektedir. Araştırma, yapay zekâ kullanımını çıktı kalitesi üzerinden değil; prompt oluşturma, revizyon yapma, önerileri kabul etme ya da reddetme, yapay zekâyı yeniden yönlendirme ve nihai kararı sahiplenme gibi süreç göstergeleri üzerinden ele almaktadır. Bu, etkileşimin pedagojik niteliğini daha görünür kılmayı amaçlamaktadır. Çalışma, nitel çoklu durum çalışması ile karma yöntem yaklaşımını bir araya getiren bir çerçeve sunmaktadır. Veri toplama sürecinde prompt kayıtları, ekran kayıtları, vaka temelli görev ürünleri, öz-yansıtma formları, yarı yapılandırılmış görüşmeler, gözlem notları ve pedagojik karar rubriği kullanılmıştır. Çerçeve, çocuk gelişimi programında öğrenim gören 20 katılımcı ve bir haftalık uygulama süreci etrafında yapılandırılmıştır. Böylece öz düzenleme ve insan faaliyeti hem süreç hem de ürün düzeyinde incelenmiştir. Dosyalardan biri gönderim odaklı makale modeli ve sentetik analiz matrisi, diğeri ise bir haftalık karma yöntemli ampirik kurguya dayalı bulgu düzeni sunmaktadır. Bulgular, uygun pedagojik yapılandırma altında yapay zekâ araçlarının öğrencilerin hedef belirleme, planlama, izleme ve yansıtma boyutlarını desteklediğini göstermektedir. Ayrıca karar verme, seçim özgürlüğü, öğrenme yolunu belirleme ve zaman yönetimi gibi faaliyet göstergelerinde artış gözlenmiştir. Süreç temelli analizler, öğrencilerin yapay zekâyı çoğunlukla bir başlangıç noktası olarak kullandıklarını; ancak pedagojik ölçütler doğrultusunda yapay zekâ önerilerini sınırlandırdıklarını, dönüştürdüklerini ya da reddettiklerini ortaya koymaktadır. Bu durum, yapay zekânın pedagojik muhakemenin yerini almadığını, uygun tasarım koşullarında onu desteklediğini göstermektedir. Çalışmanın özgün değeri, öz düzenleme ile insan faaliyetini aynı analitik çerçevede ele alması ve pedagojik karar verme sürecini süreç verileri üzerinden görünür kılmasıdır. Araştırma, çocuk gelişimi alanında yapay zekâ kullanımını insan merkezli pedagojik muhakeme bağlamında yeniden konumlandırmaktadır. Bununla birlikte, sentetik bulgu bölümlerinin gerçek saha verisiyle doğrulanmadan ampirik sonuç olarak sunulmaması gerektiği özellikle vurgulanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Öz Düzenleme, İnsan Faaliyeti, Üretken Yapay Zekâ, Pedagojik Karar Verme

YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARININ AĞIZDAN AĞIZA PAZARLAMAYA ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Oğuz Yavuzyılmaz
Kocaeli Üniversitesi/Gazanfer Bilge Meslek Yüksekokulu, Türkiye
E-mail: oguz.yavuzyilmaz@kocaeli.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2182-0653

Özet

Bu çalışma, pazarlama anlayışında yaşanan dijital dönüşüm çerçevesinde ağızdan ağıza pazarlama (WOM) ve elektronik ağızdan ağıza pazarlama (e-WOM) kavramlarını incelemekte ve yapay zekâ uygulamalarının bu süreçler üzerindeki etkisini ele almaktadır. Literatürde WOM ve e-WOM üzerine birçok çalışma bulunmakla birlikte, yapay zekâ uygulamalarının bu süreçleri bütüncül bir yaklaşımla ele alan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın temel amacı, yapay zekâ destekli pazarlama uygulamalarının tüketici deneyimlerinin paylaşımı üzerindeki rolünü ortaya koymak ve bu uygulamaların tüketici davranışları ile pazarlama iletişimi üzerindeki etkilerini değerlendirmektir. Çalışma kapsamında pazarlama kavramının tarihsel gelişimi, WOM ve e-WOM'un tanımı ve tüketici karar süreci üzerindeki etkileri literatür çerçevesinde incelenmiştir. Bununla birlikte yapay zekâ uygulamaları; kişiselleştirilmiş pazarlama yaklaşımları, öneri sistemleri ve veri temelli analizler bağlamında ele alınarak WOM ve e-WOM süreçleriyle ilişkilendirilmiştir. Bu doğrultuda tüketicilerin hem yüz yüze iletişim hem de dijital platformlar aracılığıyla deneyimlerini paylaşma davranışlarının satın alma kararları üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, yapay zekâ destekli kişiselleştirilmiş tüketici deneyimlerinin müşteri memnuniyetini artırdığı ve bu memnuniyetin hem WOM hem de e-WOM davranışlarını güçlendirdiği görülmüştür. Ayrıca yapay zekâ uygulamalarının tüketiciler arası bilgi aktarımını hızlandırarak marka algısının güçlenmesine, güven oluşumuna ve işletmelerin rekabet avantajı elde etmesine katkı sağladığı belirlenmiştir. Bu bağlamda çalışma, yapay zekâ teknolojilerinin WOM ve e-WOM süreçlerini dönüştürerek pazarlama stratejileri içerisinde daha bütünleşik ve stratejik bir konuma taşıdığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Pazarlama, Ağızdan Ağıza Pazarlama, Elektronik Ağızdan Ağıza Pazarlama, Tüketici Davranışı, Yapay Zekâ

YAPAY ZEKA UYGULAMALARINDA İLİŞKİSEL PAZARLAMANIN ÖNEMİ

Dr. Öğr. Üyesi Oğuz Yavuzyılmaz
Kocaeli Üniversitesi/Gazanfer Bilge Meslek Yüksekokulu, Türkiye
E-mail: oguz.yavuzyilmaz@kocaeli.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2182-0653

Özet

Dijitalleşmenin hızla artmasıyla birlikte yapay zeka teknolojileri, işletmelerin pazarlama anlayışında köklü değişimlere yol açmıştır. Geleneksel pazarlama yaklaşımlarında ürün ve satış odaklı stratejiler ön plandayken, günümüzde müşteriyle uzun vadeli ve sürdürülebilir ilişkiler kurmayı hedefleyen ilişkisel pazarlama anlayışı önem kazanmıştır. (Roggeveen, 2020). Yapay zeka uygulamaları, ilişkisel pazarlamanın temel unsurlarını güçlendirerek müşteriyle kurulan bağların daha anlamlı, kişiselleştirilmiş ve ölçülebilir hâle gelmesini sağlamaktadır. İlişkisel pazarlama, işletmelerin müşterileri yalnızca alıcı olarak değil, uzun vadeli birer paydaş olarak görmesini esas alır. Bu yaklaşımda müşteri memnuniyeti, güven, sadakat ve sürekli iletişim ön plandadır. Yapay zeka, büyük veri analizi ve makine öğrenmesi gibi teknolojiler aracılığıyla müşteri davranışlarını detaylı şekilde inceleyerek bu hedeflerin gerçekleştirilmesine önemli katkılar sunmaktadır. Müşterilerin satın alma alışkanlıkları, ilgi alanları ve geri bildirimleri yapay zeka sayesinde analiz edilmekte, böylece işletmeler daha doğru ve etkili pazarlama stratejileri geliştirebilmektedir. Yapay zeka destekli müşteri verisi analizi, ilişkisel pazarlamanın temel yapı taşlarından biridir. (Zuboff, The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power, 2019). Büyük miktardaki müşteri verilerinin hızlı ve doğru şekilde işlenmesi, müşteri ihtiyaçlarının daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır. (Katherine N. Lemon, 2016). Bu sayede işletmeler, her müşteriye özel kampanyalar ve içerikler sunarak kişiselleştirilmiş müşteri deneyimi oluşturabilmektedir. Kişiselleştirme, müşterilerin kendilerini değerli hissetmelerini sağlamakta ve marka ile müşteri arasındaki duygusal bağı güçlendirmektedir. Müşteri sadakati oluşturma sürecinde de yapay zeka önemli bir rol üstlenmektedir. Yapay zeka uygulamaları, müşterilerin markadan uzaklaşma riskini önceden tahmin edebilmekte ve bu doğrultuda önleyici stratejiler geliştirilmesine olanak tanımaktadır. Kişiye özel sadakat programları, öneri sistemleri ve hızlı müşteri hizmetleri, müşteri bağlılığını artırarak işletmelere uzun vadeli rekabet avantajı sağlamaktadır. (Philip Kotler, 2016). Yapay zeka ile geliştirilen CRM (Müşteri İlişkileri Yönetimi) sistemleri, müşteriyle kurulan ilişkilerin daha sistemli ve verimli şekilde yönetilmesini mümkün kılmaktadır. Ayrıca Chat botlar ve sanal asistanlar aracılığıyla müşterilerle 7/24 iletişim kurulabilmekte, bu durum müşteri memnuniyetini ve güvenini artırmaktadır. Sürekli etkileşim, ilişkisel pazarlamanın sürdürülebilirliğini destekleyen önemli bir unsurdur. Bununla birlikte yapay zeka kullanımının etik, güven ve gizlilik boyutları da göz ardı edilmemelidir. Müşteri verilerinin korunması, şeffaflık ve etik ilkelere bağlı kalınması, ilişkisel pazarlamanın temelini oluşturan güven unsurunun devamlılığı açısından büyük önem taşımaktadır. Yanlış veya kontrolsüz yapay zeka kullanımı, müşteri ilişkilerine zarar verebilecek riskler barındırmaktadır. Sonuç olarak yapay zeka uygulamaları, ilişkisel pazarlamanın etkinliğini artıran stratejik bir araçtır. Doğru, etik ve müşteri odaklı şekilde kullanılan yapay zeka teknolojileri, işletmelerin müşterileriyle uzun vadeli, güvene dayalı ve sürdürülebilir ilişkiler kurmasına katkı sağlamaktadır. Bu durum, hem müşteri memnuniyetini hem de işletmelerin rekabet gücünü önemli ölçüde artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, İlişkisel Pazarlama, Dijital Pazarlama, Müşteri Sadakati, CRM

THE ROLE OF AI IN CONSTRUCTING LANGUAGE AND REALITY

Shahnoor Shahnoor
The University of Faisalabad

Abstract

The emergence of Artificial Intelligence (AI) has initiated a profound transformation in the evolution of language and the ways meaning is constructed and communicated within digital media. This study explores how AI-driven technologies, particularly natural language processing and machine learning, are reshaping linguistic practices by generating, modifying, and interpreting human language at unprecedented scales. It examines the role of digital media platforms in amplifying these changes, where algorithmic systems influence not only what is communicated but also how it is understood. The paper argues that AI is actively redefining meaning by introducing new forms of expression, altering semantic structures, and mediating human interaction. Additionally, it considers the implications of these shifts on authenticity, cultural representation, and human cognition. By analysing the intersection of AI, language, and media, the study highlights the evolving nature of communication in an increasingly automated and digitally mediated world.

Keywords: Language Evolution, Digital Media, Meaning Construction, Natural Language Processing

DESTİNASYON SLOGANI GELİŞTİRMEDE NİTEL ARAŞTIRMA VE YAPAY ZEKA ENTEGRASYONU

Erdi Kurt
Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Türkiye
E-mail: erdikurt1@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-9820-8769

Prof. Dr. Bilsen Bilgili
Kocaeli Üniversitesi Turizm Fakültesi, Türkiye
E-mail: bilsen.bilgili@kocaeli.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8454-8318

Özet

Günümüz destinasyon pazarlamasında slogan, destinasyonları rakiplerinden ayrıştırmak ve kalıcı bir destinasyon imajı oluşturmak açısından kritik önemde birer araçtır. Aynı zamanda slogan, destinasyon marka değeri yaratma sürecinin de önemli unsurlarından biridir. Ancak, literatürde destinasyon sloganlarının geliştirilmesi ve kullanımı üzerine sınırlı sayıda çalışma bulunmakta, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, uzun vadeli stratejiler gerektiren destinasyon sloganı geliştirme konusuna öncelik verilmediği dikkat çekmektedir. Buradan hareketle, bu çalışmada destinasyon sloganı geliştirme süreci nitel bir yaklaşımla ele alınarak, dünyada bilinen bir destinasyon olan İstanbul için çağrışım modeli ile slogan geliştirmek üzere kritik sözcük öbeklerini belirlemek amaçlanmıştır. Dünya genelindeki başarılı destinasyon sloganlarının yanı sıra, Türkiye'nin ve özellikle İstanbul'un geçmişten günümüze tanıtım amacıyla kullandığı turizm sloganları tespit edilmiştir. İlk aşamada, ilgili resmî kaynakların incelenmiş ve destinasyon yönetiminde karar verici rolündeki uzmanlar ile görüşmeler yapılarak mevcut sloganlar belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda ne İstanbul ne de Türkiye için halihazırda yaygın biçimde kullanılan kabul görmüş sloganların olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla araştırmada, geçmiş dönemlerde ulusal ve uluslararası etkinliklerde kullanılmış sloganlara odaklanılmış, bu etkinliklerde kullanılan sloganlar tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında İstanbul'u ziyaret etmiş eşit sayıda yerli ve yabancı turistlerden oluşan katılımcılar ile yönlendirmesiz açık uçlu görüşmeler yapılmış; katılımcılara İstanbul ve Türkiye için bildikleri turizm sloganları sorulmuştur. İkinci aşamada, her iki destinasyonun geçmişte çeşitli etkinliklerde kullanılan resmî sloganları hatırlatılarak, bu sloganların bilinirliği değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları, geçmişte geliştirilen destinasyon sloganlarının hedef kitle tarafından neredeyse hiç bilinmediğini; destinasyon algısının ise daha çok kentin simgesel, kültürel ve deneyimsel unsurları üzerinden şekillendiğini ortaya koymuştur. Bu durum, İstanbul ve Türkiye özelinde özgün ve uzun vadeli bir turizm sloganı stratejisi eksikliğini gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda, araştırmanın birinci aşamasında hatırlatmasız çağrışım yoluyla nitel yöntemle elde edilen verilerden elde edilen slogan sözcükleri kullanılarak sloganlar geliştirilmiştir. Daha sonra, yapay zeka tabanlı programlar aracılığıyla bu iki destinasyon için sloganlar geliştirilmiştir. Nitel veri toplama yöntemi ile elde edilen sloganlar ile yapay zeka tarafından oluşturulan sloganlar karşılaştırılarak, insanın duygularının etkisi ile yapay zekanın big data tabanlı çalışma sistemi tartışılmıştır. Sonuç olarak, destinasyon markalaşması açısından kalıcı ve hedef kitle tarafından benimsenebilecek bir sloganın stratejik önemi vurgulanmış; yaratıcı çalışmalarda insan odaklı çalışmalar ile yapay zeka tabanlı çalışmaların farkı ortaya konulmuştur. Araştırmanın bulgularının ilgili literatüre, destinasyon pazarlaması uygulamalarına, benzer çalışmalarda yapay zekanın kullanımının önemi ve dikkat edilmesi gereken yönlerine ilişkin önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilsen Marka, Destinasyon, Slogan, Yapay Zeka, Turizm

OPTIMIZATION OF MAINTENANCEENGINEERING AND MANAGEMENT SYSTEMS IN THE PETROCHEMICAL INDUSTRY

Mr. Muhammad Afdhal Alias
Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Perlis, Malaysia
E-mail: afdhalalias71@gmail.com

Mr. Ahmadasmadishah Samsudin
Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Perlis, Malaysia
E-mail: afdhalalias71@gmail.com

Ts. Dr. Choong Chee Guan
Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Perlis, Malaysia
E-mail: dr.choong@ptss.edu.my

Dr. Mohd Zulfabli Hasan
Universiti Teknologi Malaysia, Johor, Malaysia
E-mail: mohdzulfabli@utm.my

Abstract

The petrochemical industry plays a vital role in supporting modern industrial activities through the production of essential chemical products and materials. The reliability and safety of plant operations depend heavily on the performance of critical equipment such as CO Boilers, Utility Boilers, pumps, compressors, and pressure systems. Unplanned equipment failures may result in significant production losses, increased maintenance costs, and serious safety hazards. Therefore, a structured and systematic maintenance management system is required to ensure continuous, safe, and efficient plant operation. This study presents a case analysis of maintenance engineering and management systems applied in a petrochemical plant, with emphasis on the implementation of Total Productive Maintenance (TPM), Risk-Based Maintenance and Inspection (RBMi), and Reliability-Centered Maintenance (RCM). The importance of systematic documentation, including asset codification, maintenance history records, work orders, permits, and job cards, is also highlighted to ensure traceability and consistency in maintenance execution. In addition, maintenance planning and scheduling techniques such as the Critical Path Method (CPM), Gantt charts, and Program Evaluation and Review Technique (PERT) are discussed as tools to improve maintenance efficiency and minimize operational disruptions. Furthermore, the integration of a Computerized Maintenance Management System (CMMS) is identified as a key factor in digitalizing maintenance activities and supporting predictive maintenance strategies. The findings indicate that the adoption of structured maintenance frameworks combined with digital tools can significantly reduce unplanned downtime, improve equipment reliability, and enhance plant safety. Overall, the study demonstrates that modern maintenance management practices are essential for achieving sustainable and competitive operations in the petrochemical industry.

Keywords: Maintenance Management; Petrochemical Industry; Total Productive Maintenance (TPM); Risk-Based Maintenance; Reliability-Centered Maintenance (RCM); Computerized Maintenance Management System (CMMS)

A CASE STUDY OF RELIABILITY CENTRED MAINTENANCE AND DIGITAL TRANSFORMATION IN AUTOMOTIVE MANUFACTURING

Mr. Muhammad Irfan Mifzal Mahtar
Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Perlis, Malaysia,
E-mail: irfanmahtar1@gmail.com

Mr. Ahmadasmadishah Samsudin
Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Perlis, Malaysia
E-mail: asmadishah 1972@gmail.com

Ts. Dr. Choong Chee Guan
Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin, Perlis, Malaysia
E-mail: dr.choong@ptss.edu.my

Dr. Mohd Zulfabli Hasan
Universiti Teknologi Malaysia, Johor, Malaysia
E-mail: mohdzulfabli@utm.my

Abstract

The automotive sector has, for more than a century, interconnected engineering, technology, and global trade to shape modern mobility systems. From the introduction of mass production techniques by pioneers such as Henry Ford to today's highly automated smart factories, the industry has continuously evolved to meet changing economic and societal demands. In recent decades, the sector has undergone rapid transformation driven by digitalization, sustainability requirements, stricter environmental regulations, and the accelerated adoption of electric vehicles (EVs). These developments are further intensified by global competition and rising consumer expectations for safer, smarter, and more energy-efficient transportation solutions. The increasing complexity of manufacturing processes under Industry 4.0 has fundamentally reshaped operational strategies within automotive production and service environments. Advanced technologies such as robotics, artificial intelligence, big data analytics, and interconnected cyber-physical systems now dominate modern manufacturing facilities. As a result, maintenance management has shifted from a reactive repair-based approach to a proactive, structured, and data-driven discipline that plays a critical role in ensuring operational reliability and efficiency. Effective maintenance engineering is now recognized as a strategic function that directly influences productivity, equipment availability, safety performance, cost optimization, and long-term asset sustainability. This paper examines a comprehensive framework for maintenance engineering and management strategies within the modern automotive industry. The framework emphasizes the systematic application of Reliability-Centred Maintenance (RCM), structured asset codification practices, and the integration of digital workshop management systems such as ENGARAGE. By combining traditional engineering principles with advanced digital technologies, the proposed framework aims to optimize operational workflows, reduce unplanned downtime, improve maintenance decision-making, enhance asset lifecycle management, and strengthen organizational competitiveness in the evolving Industry 4.0 landscape while supporting sustainable industrial development.

Keywords: Artificial Intelligence Technologies, Engineering, and Basic Sciences

DETERMINANTS OF EMPLOYEE BEHAVIOR IN AI-AUGMENTED ORGANIZATIONS: THE FUNCTION OF TRUST, COGNITION AND TECHNOLOGICAL ACCEPTANCE

Safa Iftikhar
The University of Faisalabad

Abstract

Workplace dynamics and Employee behaviors are reshaping due the rapid integration of artificial intelligence (AI) into organizational. This study investigates the main psychological determinants that govern the employee behavior in AI-augmented organizations, with a particular focus on cognition, trust and technological acceptance. Leveraging theories from organizational behavior and cognitive psychology, the research develops a conceptual framework that explains how employees perceive, interpret, and respond to AI-driven technologies in their work environment. The study examines how cognitive processes—such as information processing and perceived complexity—influence employees' interactions with AI systems. It also explores the formation of trust in AI, focusing on key factors including system transparency, reliability, and perceived fairness. Furthermore, the research draws on technology acceptance theory, highlighting perceived usefulness and ease of use as important determinants of users' behavioral responses. Quantitative research design is used for data collection from employees working in technology-enabled organizations and analyzed through Statistical Modeling Techniques. The findings suggest that higher the levels of trust, cognitive adaptability in AI systems, and constructive perceptions of technological acceptance significantly increase employee performance, involvement, and decision-making efficiency. This study advances the literature on AI and organizational behavior by providing a multidimensional understanding of human and AI interaction. It also offers practical implications for managers and policymakers seeking to facilitate effective AI adoption while maintaining employee well-being and organizational effectiveness.

Keywords: Employee Behavior, Artificial Intelligence, Trust, Cognition and Technological Acceptance

TURNING INSTITUTIONAL CONSTRAINTS INTO OPPORTUNITIES: THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ENABLING CIRCULAR ECONOMY ADOPTION

Assist. Prof. Sohail Mansha
National Business School, The University of Faisalabad, Faisalabad, Pakistan
E-mail: sohailmansha.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

Artificial intelligence (AI) is reshaping firm behavior, decision-making processes, and institutional dynamics, creating new pathways for sustainability transitions. Within this context, the adoption of circular economy (CE) practices by small and medium-sized enterprises (SMEs) remains uneven, particularly due to institutional constraints and organizational heterogeneity. This study investigates how AI-driven digitalization interacts with institutional environments to influence CE adoption, with a specific focus on the role of organizational structures and behavioral responses in the AI era. Drawing on institutional theory and the Resource-Based View, this research conceptualizes AI as a strategic capability that enables firms to transform external institutional pressures into actionable opportunities. While traditional perspectives frame regulatory and administrative barriers as constraints, emerging evidence suggests that AI technologies—such as machine learning, data analytics, and smart systems—enhance firms' ability to interpret, respond to, and even leverage institutional pressures. In parallel, organizational characteristics, particularly ownership structures, shape how firms cognitively and strategically respond to these pressures. Using firm-level data from European SMEs, this study employs an econometric framework to model the propensity to adopt CE practices as a function of AI adoption, institutional barriers, and their interaction effects. The findings reveal three key insights. First, AI adoption significantly increases the likelihood of implementing CE practices by improving firms' capacity for resource optimization and strategic adaptation. Second, institutional barriers, when combined with AI capabilities, act as catalysts rather than obstacles, encouraging firms to innovate toward sustainability. Third, organizational context—particularly the behavioral orientation of firms toward long-term goals—moderates this relationship, highlighting the importance of aligning technological and institutional dimensions. This study contributes to interdisciplinary debates at the intersection of AI, organizational behavior, and sustainability by reframing institutions not merely as constraints but as enabling structures in the AI-driven economy. It offers practical implications for policymakers to design AI-supportive institutional frameworks and for firms to integrate digital and sustainability strategies in pursuit of circular transformation.

Keywords: AI, Institutions, Circular Economy

ALMANCA YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE YAPAY ZEKÂ: ANLAM OLUŞUMU, ALGI VE MEDYA PERSPEKTİFİ

Dr. Öğrt. Üyesi Özcan Erişek
Yapay Zekâ Çağının Psikolojisi, Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-1833-8881

Özet

Bu çalışma, yapay zekâ teknolojilerinin Almanca yabancı dil öğretimi (DaF) bağlamında dil, anlam, algı ve medya arasındaki ilişkileri nasıl dönüştürdüğünü incelemeyi amaçlamaktadır. Günümüzde doğal dil işleme temelli yapay zekâ uygulamaları, dil öğrenme süreçlerinde yalnızca yardımcı araçlar olmaktan çıkmış; aynı zamanda anlam üretimi, algısal süreçler ve medya aracılığıyla sunulan içeriklerin yorumlanması üzerinde belirleyici bir rol üstlenmiştir. Bu bağlamda araştırma, dilin anlam boyutunu Ferdinand de Saussure ve Charles Sanders Peirce'in göstergebilimsel yaklaşımları doğrultusunda ele almakta; öğrenme sürecindeki bilişsel ve sosyal etkileşimleri ise Lev Vygotsky'nin sosyokültürel kuramı çerçevesinde değerlendirmektedir. Ayrıca çalışma, yapay zekâ destekli medya araçlarının (chatbotlar, görsel-işitsel içerikler ve dijital öğrenme ortamları) öğrenenlerin algı ve anlamlandırma süreçlerine etkisini analiz etmektedir. Nitel araştırma desenine dayanan çalışmada, Almanca öğretmeni adaylarının yapay zekâ destekli ve medya temelli öğrenme ortamlarındaki deneyimleri yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla incelenmiştir. Bulgular, yapay zekâ destekli medya kullanımının öğrenen özerkliğini artırdığını ve multimodal içeriklerin algıyı güçlendirdiğini göstermektedir. Bununla birlikte, bazı durumlarda yüzeysel anlamlandırma ve bağlamdan kopuk yorumların ortaya çıkabildiği de belirlenmiştir. Sonuç olarak bu çalışma, yapay zekânın yabancı dil öğretiminde yalnızca teknik bir araç değil, aynı zamanda medya aracılığıyla gerçekleşen anlam üretim süreçlerinin etkin bir bileşeni olduğunu ortaya koyarak DaF alanına kuramsal ve uygulamalı katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, Almanca Yabancı Dil Öğretimi (DaF), Anlam Oluşumu, Medya, Göstergebilim

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE TOURISM SECTOR: TRAVEL AGENCIES AND EMPLOYMENT ANALYSIS

Lect. Dr. Tuğba Özyıldız
Gaziantep University, İslahiye Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Economics, Türkiye
E-mail: tuba-yesilyurt@hotmail.com,
ORCID ID: 0000-0002-2101-2954

Assoc. Prof. Dr. Eda Dineri
Hasan Kalyoncu University, Department of Economics, Gaziantep, Turkiye
E-mail: eda.dineri@hku.edu.tr,
ORCID ID: 0000-0002-5637-594X

Abstract

The use of artificial intelligence (AI) has rapidly gained momentum in the tourism sector, helping businesses improve the quality of their operations, enhance data storage and management, and meet and improve customer service demands. From a customer perspective, AI applications that facilitate operations, such as personalized services, fast booking options, 7/24 support services, and chatbot applications, are making the days of travel agencies offering tourist itineraries in offices a thing of the past. Easier access to digital technologies contributes to the development and diversification of services offered. In response to these developments, digital applications have replaced traditional business models of face-to-face communication and expert advice processes in travel agencies. This situation has made it necessary for travel agencies to change their business models. Understanding the relationship between the rate at which young individuals, who are more adept at digital technologies, utilize travel agencies and their tendency to prefer AI-powered chatbot is important for understanding the transformation in the sector and the employment-related risks in travel agencies. This study aims to examine the preferences of young individuals between travel agencies and digital service applications in their travel plans and to identify solutions regarding business models and employment for travel agencies in adapting to the sector.

Keywords: Tourism Sector, Artificial Intelligence, Employment

BIODEGRADATION OF MICROPLASTIC IN WASTEWATER USING MICROBES

Laiba Iqbal
The university of Faisalabad

Abstract

Microplastics in wastewater represent a growing global challenge due to the rapid increase in plastic consumption and their continuous release into aquatic environments, where they persist, accumulate, and pose serious environmental and health risks. These particles are not efficiently removed by conventional wastewater treatment processes, leading to contamination of water bodies and potential entry into the food chain, causing toxicological effects in living organisms. Extensive research has been carried out to address this issue; however, most of the existing methods are based on physical and chemical treatments, which are often costly, less efficient, and may generate secondary pollution. Therefore, there is a strong need to develop environmentally friendly and sustainable treatment strategies, where biotechnological approaches can play a significant role. The aim of the present study is to explore an AI-driven biotechnological approach for the biodegradation of microplastics in wastewater using microbial consortia, with a particular focus on evaluating the effect of incubation time on degradation efficiency. Artificial intelligence has a paradoxical relationship with environmental sustainability it serves as a powerful tool for process optimization, environmental monitoring, and data analysis, while at the same time contributing to energy consumption and environmental burden due to high computational demands. In this study, a shake flask experiment was conducted under controlled and treated conditions at different time intervals (0, 15, 30, 45, 60, 75 and 90 days) to assess the degradation process. Microbial strains capable of utilizing plastic polymers as a carbon source were introduced into wastewater containing microplastics. Through enzymatic activity, these microorganisms facilitate the breakdown of complex polymer structures into simpler compounds. The efficiency of biodegradation was evaluated by analyzing various physicochemical and biological parameters, including colony forming units (CFU), biochemical oxygen demand (BOD), chemical oxygen demand (COD), total organic carbon (TOC), nitrogen, phosphorus, chloride, sodium, potassium, total hardness, carbonate, and bicarbonate. The structural and chemical changes in microplastics were further confirmed using FTIR and Raman spectroscopy, validating the degradation process.

Keywords: Ai, Wastewater Treatment, Environmental Biotechnology, Biodegradation

ALGORITHMIC HERDING AND FINANCIAL STABILITY

Assoc. Prof. Dr. Özlem Sayılır
Anadolu Unıversıty, Feas, Mıs, Türkiye
E-mail: ozlemsayilir@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9598-3545

Dr. Safiye Top
İstinye Üniversitesi, Vocatıonal School, Türkiye
E-mail: safiye.top@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4244-9418

Abstract

The dominance of the global financial scene has rapidly shifted from human-made decisions to automated agent-based decisions. Consequently, the issue of algorithmic herding has emerged as a new systemic challenge where machine learning systems tend to follow similar trading patterns, which generates significant risks. Unlike herding influenced by human psychology, algorithmic herding occurs because of how data and model design come together. This distinction highlights the different underlying factors driving these behaviors. Although AI can improve market efficiency during stable times, it can also lead to unstable dynamics under stressful conditions. The growing concentration of data sources and model architectures has reduced market microstructure entropy, leading to an 'algorithmic monoculture that can cause catastrophic events like flash crashes and liquidity gaps. This study aims to uncover how these flash crashes occur and what effects they have by examining some of the most significant cases in recent financial history. These include the 2010 Flash Crash; the 2014 Treasury "Flash Rally"; the 2016 British Pound "Flash Crash"; the 2018 "Volmageddon" event, and the March 2020 Pandemic Liquidity Crisis. The results of the study will provide strategic implications for policy makers to strengthen financial stability.

Keywords: Algorithmic Herding, Financial Stability, Algorithmic Monoculture, Flash Crashes, Liquidity Vacuums

DAVRANIŞSAL FİNANS LİTERATÜRÜNDE ZİPFİAN DÜZENLİLİKLER: NLP TABANLI METİN ANALİZİ

Dr. Safiye Top
İstinye Üniversitesi, Vocatıonal Schooli, Türkiye
E-mail: safiye.top@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4244-9418

Assoc. Prof. Dr. Özlem Sayılır
Anadolu Unıversity, Feas, Mıs, Türkiye
E-mail: ozlemsayilir@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9598-3545

Özet

Bu çalışma, davranışsal finansın temellerini oluşturan eserlerin dilsel yapısı George Kingsley Zipf tarafından 1930 yılında ortaya atılan Zipf Yasası'na (Zipf Law) uyum gösterip göstermediğini incelemektedir. Zipf Yasası, doğal dil metinlerinde bir kelimenin kullanım sıklığı ile sıra numarasının çarpımının yaklaşık olarak sabit olduğu varsayımına dayanmaktadır. Başka bir ifadeyle, birinci sıradaki kelime ikinci sıradaki kelimeden iki kat, üçüncü sıradaki kelimeden ise üç kat daha sık tekrar etmektedir. Bu yasa, metin madenciliği ve enformetri alanlarında yaygın olarak kullanılmasına rağmen, finans alanında firma büyüklüğü, hisse senedi fiyat davranışı ve işlem hacimleri alanlarında yapılan kısıtlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Araştırmanın veri seti, davranışsal finans alanında çalışmalarıyla tanınan Nobel ödüllü yazarların uluslararası düzeyde en çok atıf alan İngilizce dilindeki 8 eserinden oluşmaktadır: Thinking, Fast and Slow (Daniel Kahneman), Misbehaving: The Making of Behavioral Economics (Richard H. Thaler),Nudge: Improving Decisions About Health, Wealth, and Happiness (Richard H. Thaler & Cass Sunstein), Irrational Exuberance (Robert J. Shiller), Animal Spirits (George Akerlof & Robert J. Shiller), The Winner's Curse: Paradoxes and Anomalies of Economic Life (Richard H. Thaler), Choices, Values, and Frames (Daniel Kahneman & Amos Tversky) ve Phishing for Phools (George Akerlof & Robert J. Shiller). Python ortamında geliştirilen NLP tabanlı bir iş akışı ile öncelikle her kitap tokenize edilip NLTK kütüphanesi aracılığıyla durdurma kelimeleri (stopwords) ve noktalama işaretleri temizlenmiştir. Sonrasında kelimeler temel haline indirgenmiş (lemmatize) ve kelime sıklık dağılımları (bigram ve trigramlar) çıkarılmıştır. Ardından her kitap için ayrı ayrı Zipf katsayısı hesaplanmış ve yasaya uyumu test edilmiştir. Analiz sonuçları, davranışsal finans literatürünün yalnızca teorik değil aynı zamanda ölçülebilir dilsel düzenlilikler taşıyan bir alan olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Davranışsal Finans, Zipf Yasası, Doğal Dil İşleme, NLP

.

THE FEBRUARY 6th EARTHQUKE: A COMMUNITY DEVELOPMENT STANCE

Prof. Dr. Süreyya Karsu
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Üretim Yönetimi ve Pazarlama Anabilim Dalı, Türkiye
E-mail: karsu_s@ibu.edu.tr
ORCID ID:0000-0002-2724-7420

Doç. Dr. Zeynep Köse
Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İİSBF, İktisat Bölümü, Türkiye
E-posta: zeynep.kose@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9494-3098

Dr. Öğr. Üyesi Atik Aslan
Gaziantep Üniversitesi- Fen Edebiyat Fakültesi- Sosyoloji Bölümü, Türkiye
E-mail: atikaslan@gantep.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3124-4414

Doç. Dr. Sinan Erdoğan
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi- İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat, İktisat Politikası, Türkiye
E-mail: sinanerdogan@mku.edu.tr
ORCID ID:0000-0003-3491-8234

Abstract

On February 6, 2023, two earthquakes of magnitudes 7.7 and 7.6 occurred, one in Pazarcık (Kahramanmaraş) at 04:17 and the other in Elbistan (Kahramanmaraş) at 13:24 on the same day. These earthquakes affected 11 provinces (Kahramanmaraş, Hatay, Gaziantep -Nurdağı and İslahiye-, Malatya, Adıyaman, Kilis, Adana, Diyarbakır, Şanlıurfa, Osmaniye, and Elazığ). They also caused damage in Bingöl, Kayseri, Mardin, Tunceli, Niğde, and Batman provinces (AFAD, 2023). In this respect, they are widespread and recurring in nature. These earthquakes directly affected 15,801,119 people living in 11 provinces and affected indirectly 69,478,434 people in the remaining 70 provinces (TÜİK, 2023). In this respect, it is also called as a major natural disaster with an intense character. Organizing the vital efforts of people living in the affected area after a disaster is addressed under two headings: early recovery and economic empowerment-reconstruction (UNDP, 2016; MEDAK, 2023). Future planning should be carried out regarding today, daily routines, and future prospects of those whom directly affected by the earthquake. Within this framework, the aim of this study is to examine the negative economic impacts on employment and production caused by earthquakes, based on community development. Community development is the integration of activities aimed at improving the economic, social, and cultural conditions of communities with the efforts of the government in this regard, the integration of the nation as a whole, and the full contribution to national development efforts (Geray, 1968; Miser, 1999). The study was conducted as a phenomenological design in qualitative research method. The research population consists of earthquake-affected workforce (i) who migrated from 11 provinces, (ii) who did not migrate, and (iii) economic stakeholders in the provinces directly affected by the earthquake. Maximum diversity sampling, a purposeful sampling method, was used in the research. For a holistic approach to the phenomenon a multiple perspective approach (Yıldırım and

Şimşek, 2016) was derived via in-depth interviews including each group's participants. In the descriptive analysis of the obtained data, all four fundamental elements of community development, as indicated by Miser (1999), were identified: (i) sense of "we," (ii) face-to-face relationships (primary relationships), (iii) cooperation on common community problems, and (iv) solidarity.

Keywords: The February 6, 2023 earthquake, Community development, Qualitative research

COMBATING DIGITAL ADDICTION IN CORPORATE SOCIAL MEDIA POSTS: A DISCOURSE ANALYSIS OF YEŞILAY'S SOCIAL MEDIA POSTS THROUGH THE LENS OF YOUTH AND GENDER

PhD. Murat Mete
Kuleli Akademi, İstanbul, Türkiye
E-mail: murat.mete@kuleliakademi.com,
ORCID ID: 0000-0001-7228-0935

PhD. Hakan Akın
İstinye Üniversitesi, İstanbul, Türkiye
E-mail: hakan.akin@istinye.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5452-5633

Abstract

With the widespread use of technologies such as social media and the internet, digital addiction, which has begun to be evaluated within the scope of behavioral addiction, has become a priority issue in public health communication. This study critically analyzes the institutional discourse of Yeşilay Society, a leading organization in the fight against addiction in Turkey, within the framework of digital addiction, youth, and gender themes. The research examines 511 posts shared on the organization's official Instagram account between April 23, 2025, and April 24, 2026, using Fairclough's three-dimensional critical discourse analysis model. The analysis, conducted through the categories of genre, discourse structures, modality, metaphor, and intertextuality, is interpreted using Lakoff and Johnson's conceptual metaphor theory and Lazar's feminist critical discourse analysis. The findings show that digital addiction is the most frequently addressed type, accounting for 20,2%, and that the discourse is constructed through the articulation of health, protective, and national/religious elements. The metaphorical duality of "trap/freedom" and the modality of invitation dominate the discourse. The fact that youth themes are referenced in 40,7% of posts, while young people are the main subject in only 0,8% of posts, and gender is presented only through parenthood (2,7%), are key discursive asymmetries. The study documents the current state of institutional public health communication and offers practical implications for gender-sensitive, developmentally differentiated, and participatory discursive revisions.

Keywords: Communication Studies, Critical Discourse Analysis, Digital Addiction, Corporate Health Communication, Gender, Youth

HEALTH COMMUNICATION STRATEGIES TARGETING CHILDREN AS A DISADVANTAGED GROUP: A MIXED CONTENT ANALYSIS OF MINISTRY OF HEALTH INSTAGRAM POSTS

Asst. Prof. Hakan Akın

Department of Healthcare Management, Faculty of Economics and Administrative Sciences, İstinye University, Türkiye

E-mail: hakan.akin@istinye.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-5452-5633

Dr. Murat Mete

İstanbul Bilgi University, Türkiye

ORCID ID: 0000-0001-7228-0935

Abstract

The study aims to systematically examine the framing strategies and forms of child representation employed in public health campaign posts targeting children as a disadvantaged group or addressing child health. The research adopted a mixed-methods approach combining quantitative content analysis and analysis of Instagram engagement data. Posts shared on the official Instagram account of the Ministry of Health of the Republic of Turkey between 2025 and 2026 that target children or include child health content were included in the sample. During the content analysis phase, coding was conducted along the dimensions of framing type (gain/loss/neutral), message strategy (informative/emotional/fear appeal) and child representation (active subject/passive object/symbolic). Engagement data such as the number of likes, comments and engagement rate were calculated and differences by frame type were tested. The findings reveal that the examined posts contain loss framing, gain framing and neutral framing. In terms of child representation, children were positioned as passive objects or symbolic elements in most posts, with representation as active subjects being afforded only to a limited extent. The findings demonstrate that public health campaigns in Turkey largely position children as objects of communication and that their visibility as rights-bearing subjects remains limited. These results have theoretical and practical implications for child-focused health communication policies and campaign design.

Keywords: Communication Research, Disadvantaged Groups, Children, Framing Theory, Content Analysis

CHATGPT'NİN KESİRLERDE KAVRAM YANILGILARININ TESPİT EDİLMESİ VE GİDERİLMESİNE YÖNELİK ÖNERİLERİNE İLİŞKİN MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ*[1]

Yüks. Lis. Öğr. Aslı Mousavi
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkiye
E-mail: aslimlusavi26@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-0067-3293

Doç. Dr. Emre Ev Çimen
Eskişehir Odmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye
E-mail: ev.cimen.emre@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6835-6578

Özet

Bu araştırmada, ChatGPT'nin kesir konusundaki kavram yanılgılarını tespit etme potansiyeli ile sunulan önerilerin öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, veri toplama sürecinde ulusal ve uluslararası kaynaklar incelenerek, öğrencilerin kesirler konusunda sıklıkla yaşadıkları kavram yanılgıları belirlenmiş ve bu yanılgılar araştırmacı tarafından liste hâline getirilmiştir. Alanyazın taraması sonucunda belirlenen kavram yanılgıları doğrultusunda, uygulama öncesi görüşme formları, görev formları ve uygulama sonrası görüşme formu geliştirilmiştir. Uygulama öncesi görüşme formları aracılığıyla yüksek lisans yapan 6 (altı) katılımcı öğretmenin hem kavram yanılgılarına hem de üretken yapay zekâ araçlarına yönelik farkındalık düzeyleri belirlenmiştir. Görev formları aracılığıyla öğretmenlerden ChatGPT'ye kesirler konusundaki kavram yanılgıları hakkında sorular yöneltmeleri istenmiştir. Son görüşme formu ile de öğretmenlerden ChatGPT tarafından kavram yanılgılarının belirlenmesi ve bu yanılgıların giderilmesi hususunda sunduğu çözüm önerilerine ilişkin değerlendirmeleri alınmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, ChatGPT'nin kavram yanılgılarını belirleme potansiyeli ve öğretim sürecine katkısı çeşitli açılardan değerlendirilmiş; bu kapsamda uygulamaya ve gelecekteki çalışmalara yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kavram Yanılgısı, Kesir Kavramı, Kesirlerde Kavram Yanılgıları, Yapay Zeka, ChatGPT

[1]Bu bildiri, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde tamamlanan Aslı MOUSAVI tarafından Doç. Dr. Emre EV ÇİMEN'in danışmanlığında hazırlanan "ChatGPT'nin Kesir Konusunda Öğrencilerde Mevcut Kavram Yanılgılarını Belirleme Potansiyeli ve Çözüm Önerileri" başlıklı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

AI-ENHANCED MULTIVARIATE STATISTICAL PROCESS CONTROL FOR DRINKING WATER QUALITY MONITORING: A CASE STUDY USING PCRWR 2021

Ms. Muskan Ahsan
National Business School,faculty of management studies, The University of Faisalabad
E-mail: muskanahsan.nbs@tuf.edu.pk

Dr. Muhammad Kashif
Department of mathematics and Statistics,Faculty of Sciences, University of Agriculture Faisalabad
E-mail: mkashif@uaf.edu.pk

Ms. Mariam Naeem
National Business School,faculty of management studies, The university of Faisalabad
E-mail: mariamnaeem.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

Ensuring safe drinking water requires continuous monitoring of multiple correlated physicochemical and microbiological parameters. This study proposes a practical framework that combines multivariate statistical process control (MSPC) with simple and easily implementable data analysis techniques in R Studio to improve water quality monitoring. Using the Pakistan Council of Research in Water Resources (PCRWR) 2021 dataset, key parameters such as pH, turbidity, total dissolved solids (TDS), residual chlorine, and heavy metals were jointly analyzed using Hotelling's T^2, Multivariate Exponentially Weighted Moving Average (MEWMA), and Multivariate Cumulative Sum (MCUSUM) control charts. To enhance the effectiveness of traditional MSPC while keeping the approach simple and accessible, basic machine learning techniques were incorporated. Outlier detection was performed using distance-based methods and Principal Component Analysis (PCA), which are straightforward to implement in R and help reduce noise and data inconsistencies before applying control charts. In addition, multiple linear regression was used to model relationships among variables and generate predicted values, with residuals monitored through MEWMA and MCUSUM charts for improved detection of process shifts. The results show that the combined approach improves the identification of small shifts and abnormal variations compared to standalone control charts, while maintaining a reasonable false alarm rate. The framework supports timely detection of water quality issues and can be easily applied using standard R packages, making it suitable for practical implementation in water monitoring agencies and laboratories. This study highlights that even with simple and accessible analytical techniques, MSPC can be effectively enhanced to support reliable and efficient drinking water quality surveillance.

Keywords: Multivariate Control Charts, Hotelling T^2, MEWMA, MCUSUM, PCA, Multiple Regression, Drinking Water Quality, PCRWR, R Studio

GREEN FINANCIAL DEVELOPMENT, DIGITAL FINANCE, AND ECONOMIC SUSTAINABILITY: A COMPARATIVE DYNAMIC ANALYSIS OF CHINA AND EMERGING ECONOMIES

Ms. Mariam Naeem
The University Of Faisalabad
E-mail: NBS@tuf.edu.pk

Ms. Muskanahsan
The University Of Faisalabad
E-mail: Muskanahsan.NBS@tuf.edu.pk

Abstract

The increasing integration of sustainability objectives and financial innovation has reshaped modern economic systems, positioning green finance and digital finance as key drivers of long-term development. While green financial mechanisms aim to direct capital toward environmentally sustainable activities, digital finance enhances financial inclusion, efficiency, and transparency through technological advancement. Despite growing academic attention, limited empirical research has examined the dynamic interaction between green financial development, digital finance, and economic sustainability within a unified comparative framework. This study proposes to analyze the long-run and short-run relationships among green finance, digital financial development, and economic sustainability in China and selected emerging economies over the period 2005–2025. Employing advanced panel econometric techniques, including Panel ARDL, System GMM, integration analysis, and asymmetric GARCH modeling, the research will investigate equilibrium dynamics, volatility effects, and the moderating role of digital finance in strengthening sustainable growth outcomes. The expected contribution of this study is threefold: first, it integrates sustainability-driven finance with digital innovation into a comprehensive analytical framework; second, it provides comparative empirical evidence across different financial structures; and third, it offers policy-relevant insights for designing resilient financial systems aligned with long-term environmental and economic objectives.

Keywords: Emerging Economies, Financial Development, Dynamic Analysis

VISTA SIGN JALAN BESAR: ENHANCING TOURIST WAYFINDING THROUGH ILLUSTRATED MAPS AND SIGNAGE IN KUANTAN, PAHANG, MALAYSIA

Mrs. Nurhidayah Binti Hilimi
Department Of Hospıtalıty And Tourısm, Polıteknık Metro Kuantan, Pahang, Malaysia
E-mail: hidayah@pmku.edu.my

Abstract

This study examines the development of Vista Sign Jalan Besar, an integrated illustrated map and QR-based signage system designed to improve tourist wayfinding in Kuantan, Pahang, Malaysia. The project focuses on six key attractions: Kuantan 188, Kuantan Art Street, Kula Cakes, the Esplanade, The Pickles and local handicraft businesses. The research addresses the lack of structured navigation systems that often leads to tourist confusion and inefficient movement. A mixed-method approach was adopted, incorporating questionnaires (n = 70) including surveys, observations, and stakeholder interviews. Findings indicate that tourists highly value clear navigation tools, engaging activities, and digital features such as Quick Response (QR) codes. The proposed system enhances accessibility, supports local tourism, and improves overall visitor experience. This study contributes to tourism planning by demonstrating the importance of integrating visual communication and digital tools in urban wayfinding systems.

Keywords: Wayfinding, Tourism Signage, İllustrated Maps, QR Code, Tourist Experience

BIODEGRADATION OF MICROPLASTICS IN SOIL

Stud. Hifza Maqbool

Abstract

Micro plastic contamination of agricultural soils is increasing due to inputs such as plastic Mulching, bio solids/sewage sludge, composts, wastewater irrigation, and atmospheric deposition. These particles (<5mm) can modify soil structure, porosity and water retention, disrupt nutrient Cycling, and alter microbial activity, with implications for crop performance and food security. This study will conduct a structured literature review and qualitative thematic synthesis to Integrate published evidence on biodegradation of micro plastics in agricultural and managed Soils. It will summarize reported degradation pathways (colonization, biofilm formation, Oxidation and enzymatic DE polymerization), identify key microbial taxa/consortia and plastisphere communities associated with biodegradation, and evaluate how polymer type, Particle characteristics, soil properties, climate and farming practices influence outcomes. Findings will be linked to soil health indicators and plant responses, while highlighting Methodological limitations and research gaps, particularly the need for long-term field studies and standardized measures that distinguish true mineralization from fragmentation, and assess Potential by-products. Artificial intelligence (AI) is transforming the biodegradation of micro plastics (MPs) in soil from a slow, unpredictable natural process into an optimized, accelerated, and scalable environmental solution. While micro plastics significantly alter soil properties, reduce microbial diversity, and disrupt nutrient cycling, machine learning (ML) models are being used to analyze these complex interactions and predict the optimal conditions for microbial degradation.

Keywords: Soil, Artificial İntelligence, Biodegradation, Micro Plastics, Micro Organisms

IMPLEMENTATION OF STRUCTURED INTERNSHIP PROGRAM THROUGH COLLABORATION WITH INDUSTRIES IN THE ASPECT OF GRADUATE EMPLOYABILITY

Ts, Haizal Bin Mohd Hamzah
Politeknik Kuching Sarawak

Ts. Nurul Liyana Binti Mahmod
Politeknik Kuching Sarawak

Ahmad Zambree Bin Abdul Ghani
Politeknik Kuching Sarawak
haizal@poliku.edu.my
0009-0006-8158-5566

Abstract

This study evaluates the effectiveness of the Structured Internship Program (SIP) at Politeknik Kuching Sarawak (PKS) in enhancing graduate employability, situated against the backdrop of persistent skills gaps among Malaysian TVET graduates. The study employs a quantitative multi-phase design. Phase one involves secondary data analysis of placement rates for 244 students across three cohorts (2023–2024). Phase two utilizes survey data from 92 employers at 20 collaborating companies who assessed graduate employability skills post-internship. The findings indicate a significant placement success rate, with 47.5% of participants securing immediate employment with their internship host. However, a notable paradox emerged from the employer assessments. While graduates demonstrated high proficiency in teamwork (Mean=4.49) and ICT skills (Mean=4.31), critical thinking (Mean=1.99) and decision-making skills (Mean=2.59) were rated as significantly underdeveloped. Furthermore, a One-Way ANOVA analysis revealed significant differences in employability profiles based on the graduates' academic field ($p < 0.001$). The study's implications suggest a need to refine Work-Integrated Learning (WIL) models to deliberately cultivate higher-order cognitive skills alongside technical competencies.

Keywords: Structured Internship Program, Work-Integrated Learning, Graduate Employability, Human Capital Theory, Employability Skills, TVET

.

GENDERED BARRIERS IN EDUCATION: WOMEN'S EDUCATIONAL OPPORTUNITIES IN UZBEKISTAN

PhD Xoshimjonov Sharofiddin Kozimjon o'g'li
Department of Social Sciences, History and Social Sciences, Andijan State University
E-mail: sharofiddinhoshimjonov@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-5568-5193

Abstract

This paper analyzes gender inequalities in Uzbekistan's education system with a focus on policy design, implementation gaps, and their implications for women's educational access. While national legislation formally guarantees equal rights to education for all citizens, gender-based disparities persist, particularly in higher education and in rural and socio-economically disadvantaged regions. The study explores how existing education policies interact with entrenched social norms, economic constraints, and institutional practices that disproportionately limit women's educational opportunities. Using a qualitative policy analysis approach, the research draws on official government documents, education statistics, and secondary academic sources. The findings reveal a significant gap between policy commitments to gender equality and their practical outcomes. Key barriers include limited availability of gender-sensitive support mechanisms, insufficient enforcement of existing regulations, early marriage practices, and the unequal distribution of unpaid care responsibilities. These factors reduce women's ability to transition from secondary to tertiary education and constrain their long-term participation in the labor market. The paper argues that addressing gender inequality in education requires a shift from gender-neutral policies toward explicitly gender-responsive education strategies. Policy recommendations include strengthening monitoring and accountability mechanisms, expanding targeted scholarships and financial support for girls and women, integrating gender awareness into teacher training programs, and enhancing coordination between education, social protection, and employment policies. By providing a policy-focused analysis grounded in the Uzbek context, this study contributes to broader international debates on gender equality in education and highlights the importance of context-sensitive policy interventions in achieving sustainable and inclusive educational development.

Keywords: Gender Equality, Education Policy, Higher Education Access, Social Norms, Uzbekistan, Women's Education

ARTIFICIAL INTELLIGENCE FOR INTERNATIONAL STUDENT VISA MANAGEMENT IN MALAYSIAN PUBLIC UNIVERSITIES: A REVIEW OF SERVICE INNOVATION AND INSTITUTIONAL COMPETITIVENESS

Dr. Azlin Abd Jamil
Faculty of Management, Universiti Teknologi Malaysia
E-mail: azlinjamil@utm.my
ORCID ID: 0000-0003-2162-6072

Dr. Mazilah Abdullah
Faculty of Management, Universiti Teknologi Malaysia
E-mail: mazilah@utm.my

Assoc. Prof. Dr. Norma Alias
Faculty of Science, Universiti Teknologi Malaysia
E-mail: normaalias@utm.my

Assoc. Prof. Dr. Abdul Rashid Husain
Faculty of Electrical Engineering, Universiti Teknologi Malaysia
E-mail: abrashid@utm.my
ORCID ID: 0000 0002 3658 2933

Ms. Huzaimah Yahaya
UTM International, Universiti Teknologi Malaysia
E-mail: huzaimah@utm.my

Mr. Shahrill Sabarudin
Education Malaysia Global Services
E-mail: rajafariz@educationmalaysia.gov.my

Abstract

Malaysia's aspiration to strengthen its position as a regional higher education hub depends in part on its ability to attract and retain international students, whose presence contributes to institutional internationalisation, education export activity, and broader national economic value (Ministry of Higher Education Malaysia, 2015; OECD, 2024; UNESCO, 2025). In this context, international student visa management should not be viewed solely as an administrative or regulatory process, but also as a strategic service function that may influence student acquisition, conversion from offer to enrolment, retention, and institutional reputation. This review paper examines the potential of artificial intelligence (AI) to enhance international student visa management in Malaysian public universities through the lenses of service innovation, institutional competitiveness, compliance, and student support. Using a structured narrative review approach, the paper synthesises literature on AI-enabled administrative systems, higher education internationalisation, international student mobility, digital governance, and selected practices from global higher education ecosystems. The review identifies several relevant AI applications, including document pre-screening, workflow automation, multilingual chatbot advisory systems, compliance anomaly detection, and decision-support dashboards. The analysis suggests that AI-enabled visa management may improve

processing efficiency, reduce avoidable administrative friction, enhance service consistency, strengthen student experience, and support institutional readiness for increasing international student enrolment. At the same time, implementation requires careful attention to data governance, privacy, interoperability, regulatory alignment, and human oversight. The paper concludes that AI-enabled visa management can be conceptualised as a form of administrative service innovation with potential implications for institutional competitiveness and sustainable internationalisation in Malaysian public universities. This study contributes a review-based strategic framework for future policy and institutional implementation.

Keywords: Artificial Intelligence, International Student Visa Management, Service Innovation, Higher Education Internationalisation, Institutional Competitiveness

AI-GENERATED GRAMMAR VERSUS HUMAN USAGE: A COMPARATIVE STUDY OF ALBANIAN AND RUSSIAN

Prof. Assoc. Dr. Eda Shehu
Department of Slavic and Balkan Languages, Faculty of Foreign Languages, University of Tirana
E-mail: eda.shehu@unitir.edu.al
ORCID ID: 0009-0001-8492-4977

Abstract

This study provides a comparative analysis of Albanian and Russian linguistic structures in texts produced by artificial intelligence and by human speakers, based on a corpus of some micro-texts. The main objective is to identify differences at the syntactic and morphological, levels, as well as to evaluate the impact of artificial intelligence on the standardization and simplification of language. The findings show that AI-generated texts tend to favor more linear and simplified structures, reducing the complexity of subordinate clauses. For instance, the human-produced complex structures such as "Kur erdha në shtëpi, pashë që dritat ishin ndezur" (Albanian) and "Когда я пришёл домой, я увидел, что свет был включён" (Russian) are often transformed into simplified forms: "Erdha në shtëpi. Dritat ishin ndezur" and "Я пришёл домой. Свет был включён". This indicates a tendency toward discourse fragmentation and reduced syntactic cohesion. At the morphological level, particularly in Russian, a simplification of the case system is observed, where correct forms such as "Я вижу книгу" and "Я доволен результатом" may appear incorrectly as "Я вижу книга" or "Я доволен результат" in AI-generated outputs. In Albanian, issues are mainly related to the use of clitics and definite articles, as in "E lexoj librin çdo ditë" compared to simplified forms like "Lexoj librin çdo ditë". Overall, the study concludes that artificial intelligence contributes to the standardization of linguistic structures, reducing the natural variability and complexity found in human language in both analyzed languages.

Keywords: Artificial Intelligence, Corpus Linguistics, Syntactic Level, Morphological Level

TRANSFORMING FINANCIAL SYSTEMS: THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLİGENCE IN MODERN FINANCE - APPLICATIONS, RISKS, AND FUTURE DIRECTIONS

Lect. Rabia Lodhi
National Business School, The University of Faisalabad
E-mail: rabialodhi.nbs@tuf.edu.pk

Abstract

The rapid proliferation of artificial intelligence (AI) technologies has fundamentally reshaped the global financial landscape, introducing unprecedented capabilities in data processing, predictive analytics, and autonomous decision-making. This paper provides a comprehensive examination of AI's transformative impact across key financial domains, including algorithmic trading, credit risk assessment, fraud detection, portfolio optimization, and regulatory compliance (Reg Tech). Drawing on a systematic review of peer-reviewed literature published between 2015 and 2024, alongside empirical analysis of adoption trends across 25 major financial institutions, we investigate how machine learning, deep learning, and natural language processing (NLP) models are being deployed to enhance operational efficiency and financial forecasting accuracy. This study contributes to the literature by proposing an integrated AI Governance Framework for Financial Systems (AGFFS), which balances innovation incentives with accountability mechanisms. We conclude that sustainable AI adoption in finance necessitates a tripartite collaboration between financial institutions, technology developers, and regulatory bodies, with particular emphasis on explainable AI (XAI), ethical data governance, and cross-border regulatory harmonization. Future research directions include the exploration of generative AI in financial advising and the systemic implications of AI-to-AI trading ecosystems.

Keywords: Credit Risk Assessment, Portfolio Management, Risk Management

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE YAPAY ZEKÂYA YÖNELİK BÜTÜNLEŞİK BİR İNCELEME

Dr. Meltem Özbay
Çukurova Üniversitesi Rektörlük, Türkiye
E-mail: m.sirlibas@gmail.com/mozbay@cu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2352-2341

Doç. Dr. Saadet Sağtaş Tutkunca
Çağ Üniversitesi, Türkiye
E-mail: saadetsagtas@cag.edu.tr
ORCID ID:0000-0003-1834-2132

Özet

Yapay zeka (YZ), bilgisayar sistemlerinin insan zekasına özgü olan bilişsel işlevlerinin taklit edilmesi olarak tanımlanmaktadır. Yapılan çalışmalar, son dönemde yapay zeka kullanımının her alanda olduğu gibi eğitim alanında da popüler olduğunu göstermektedir. Yükseköğretimin geleceği, yeni teknolojilerdeki gelişmeler ve yeni nesil akıllı makinelerin hesaplama kapasitesindeki artışlarla doğrudan bağlantılıdır. Bu bağlamda yapay zekâ alanındaki gelişmeler, yükseköğretimde öğretme ve öğrenme süreçleri açısından yeni fırsatlar ve zorluklar ortaya çıkarmaktadır. Bu durum, yapay zekâ teknolojilerinin eğitimdeki potansiyel avantaj ve olası sakıncalarını inceleme ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Bu çalışma, yapay zekâ okuryazarlığı, yapay zekâ kaygısı ve yapay zekâya yönelik tutum değişkenleri bütünleşik bir model çerçevesinde ele alarak, bu değişkenlerin eğitimde yapay zekâ entegrasyonu üzerindeki etkileri incelemektedir. Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin yapay zekâ okuryazarlığı ile yapay zekâya yönelik kaygı ve tutumlarının arasındaki ilişkiyi derinlemesine incelemektir. Araştırma, nicel ve nitel verilerin bütünleşik biçimde kullanıldığı karma yöntem desenine dayanmaktadır. Araştırma, yükseköğretim öğrencilerinin yapay zekâ konusundaki bilgi seviyelerini ölçmekte, yapay zekâ teknolojilerini anlama, kullanma ve uygulama düzeylerini, becerilerini ve kaygılarını değerlendirerek, katılımcıların yapay zekâ teknolojilerine yönelik tutumlarını incelemektedir. Öğrencilerin yapay zekâ konusundaki bilgi düzeyleri, yapay zekaya karşı tutumları ve kullanım pratikleri sistematik bir şekilde incelenmiştir. Araştırmada nicel veriler değişkenler arası yapısal ilişkileri ortaya koyarken, nitel veriler ise açık uçlu sorular yoluyla araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Çalışmada 18 üniversite öğrencisi ile yüz yüze görüşmeler yapılmış, nitel veriler MAXQDA paket programı ile analiz edilmiş, bu ilişkilerin pedagojik, bilişsel ve etik boyutlarını derinlemesine açıklamada görüşmelerden elde edilen nitel veriler referans alınmıştır. Böylece yapay zekânın eğitim sistemindeki rolüne ilişkin bütüncül bir entegrasyon modeli oluşturulmuştur. Elde edilen bulgularla eğitimde yapay zekaya yönelik öğrencilerin mevcut durumu, beklenti ve ihtiyaçları ile ilgili öneriler sıralanmış, üniversitelerin dijital dönüşüm sürecine yönelik stratejiler geliştirmelerine bilimsel bir temel sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Üniversite Öğrencileri, Okuryazarlık, MAXQDA

ANALYSIS OF INSURANCE COMPANIES' FINANCIAL PERFORMANCE USING THE FUZZY AHP-BASED VIKOR METHOD

Dr. H. Yusuf Güngör
Iğdır Üniversitesi İİBF, Havacılık Yönetimi, Türkiye
E-mail: yusufhay@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6783-1552

Abstract

This study aims to evaluate the financial and operational performance of insurance companies listed on the Borsa Istanbul (BIST) using a multi-criteria decision-making (MCDM) approach in an environment of uncertainty. The insurance sector plays a vital role in terms of financial stability and risk management in emerging markets such as Turkey, where companies operate under dynamic economic conditions. In this context, performance evaluation based solely on a single financial indicator may lead to incomplete or misleading results. The significance of this study stems from its comprehensive and realistic evaluation framework that integrates both financial and risk-related indicators in a fuzzy environment. By addressing uncertainty and incorporating expert opinions, the study enhances the reliability of performance evaluation. Additionally, it contributes to the limited literature on the evaluation of insurance companies listed on the BIST by utilizing advanced fuzzy MCDM techniques. Methodologically, the study adopts a hybrid approach that combines the Fuzzy Analytic Hierarchy Process (Fuzzy AHP) with Fuzzy VIKOR. While Fuzzy AHP is used to determine the relative importance of evaluation criteria, Fuzzy VIKOR is applied to rank insurance companies by identifying a compromise solution among alternatives. The analysis is based on financial ratios derived from the financial statements of six insurance companies operating on the Istanbul Stock Exchange. The findings indicate that the proposed hybrid model successfully ranks insurance companies by considering numerous conflicting criteria such as profitability, risk, and operational efficiency. The results are expected to provide valuable insights for investors, managers, and policymakers by highlighting each firm's relative strengths and weaknesses. Additionally, the study demonstrates the applicability and effectiveness of fuzzy MCDM methods in evaluating firm performance in emerging financial markets.

Keywords: Insurance, MCDM, fuzzy VIKOR, fuzzy AHP

EMPLOYEE PARTICIPATION AND KNOWLEDGE SHARING IN AI-ENABLED ORGANIZATIONS: THE MEDIATING ROLE OF PSYCHOLOGICAL SAFETY AND THE MODERATING ROLE OF HUMBLE LEADERSHIP

PhD Sch. Muhammad Asad Rafique
GC University, Faisalabad
ORCID ID: 0000-0003-4507-759X

Abstract

In the era of artificial intelligence (AI)-enabled workplaces, organizations are increasingly integrating intelligent systems into decision-making, communication, and performance management processes. While AI enhances efficiency and data-driven insights, it also reshapes employee experiences, participation, and knowledge-sharing behaviors. This study examines the relationship between employee participation and knowledge sharing within AI-enabled organizational contexts, incorporating the mediating role of psychological safety and the moderating role of humble leadership. Drawing on Social Exchange Theory and the psychological safety framework proposed by Amy Edmondson, this research argues that employee participation in AI-supported environments fosters a sense of inclusion and voice, which enhances psychological safety. In turn, psychologically safe employees are more likely to engage in knowledge-sharing behaviors despite the uncertainties and perceived risks associated with AI-driven monitoring and decision systems. Furthermore, the study introduces humble leadership as a critical boundary condition. Leaders who demonstrate openness, appreciation of others' contributions, and a willingness to learn can mitigate the potential negative psychological effects of AI integration. Humble leadership is expected to strengthen the positive relationship between employee participation and psychological safety, as well as enhance the indirect effect of participation on knowledge sharing. Data will be collected from employees working in organizations adopting AI technologies across various sectors, and hypotheses will be tested using Structural Equation Modeling (SEM) techniques such as SmartPLS. This study contributes to the human resource management and organizational behavior literature by integrating AI context into the participation–knowledge sharing relationship and by highlighting the conditional indirect role of leadership in digitally transforming workplaces. Practically, the findings will guide organizations in fostering participative and psychologically safe environments that maximize the human potential within AI-driven systems.

Keywords: Humble Leadership, Psychological Safety, Human Resource Management, Employee Voice, Digital Workplace

ENGELLİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ VE AKRAN İLİŞKİLERİ

Doç. Dr. Mustafa Güler
Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkiye
E-mail: mustafaguler@selcuk.edu.tr
ORCID ID: 0000-00032701-1220

Psik. Danış.Mine Kurumlu
Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
E-mail: minekurumlu@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-5818-0075

Özet

Yükseköğretimde engelli bireylerin sayısının artması, bu öğrencilerin üniversite yaşamındaki sosyal deneyimlerinin daha görünür hale gelmesine neden olmuştur. Üniversite süreci yalnızca akademik gelişimi değil, aynı zamanda bireyin sosyal ilişkiler kurmasını, kendini ifade etmesini ve sosyal çevreye uyum sağlamasını da içeren önemli bir dönemdir. Bu çalışmanın amacı, engelli üniversite öğrencilerinin akran ilişkilerini incelemek ve bu süreçte karşılaştıkları güçlükleri ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde literatür taramasına dayalı derleme yöntemiyle yürütülmüştür. Literatür incelemesi sonucunda elde edilen bulgular, engelli öğrencilerin fiziksel sınırlılıklar, toplumsal önyargılar, iletişim engelleri ve çevresel yetersizlikler nedeniyle akran ilişkilerinde çeşitli zorluklar yaşadığını göstermektedir. Ayrıca bu zorlukların, öğrencilerin sosyal katılım düzeylerini azalttığı, aidiyet duygularını zayıflattığı, psikolojik iyi oluşlarını olumsuz etkilediği ve üniversite yaşamından aldıkları doyumu düşürdüğü belirlenmiştir. Bununla birlikte, akran desteğinin ve kapsayıcı sosyal ortamların bu olumsuz etkileri azaltmada önemli bir rol oynadığı da vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, üniversitelerde kapsayıcı, erişilebilir ve destekleyici sosyal ortamların oluşturulmasının engelli öğrencilerin akran ilişkilerini güçlendirmede kritik bir rol oynadığı görülmektedir. Bu çalışma, yükseköğretimde kapsayıcılığın artırılmasına yönelik uygulamalara katkı sunmayı ve konuya ilişkin farkındalık oluşturmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Engelli, Üniversite Öğrencileri, Akran İlişkileri

TRANSITIONING FROM MANUAL TO PNEUMATIC SYSTEMS: A FABRICATION STUDY OM ENHANCING SATAY SKEWER PRODUCTION EFFICIENCY

Andy Anak Buja
Politeknik Kuching Sarawak
E-mail: andy@poliku.edu.my
ORCID ID: 0009-0004-2531-5591

Jane Daniela Ak Mugan
Politeknik Kuching Sarawak
E-mail: jane@poliku.edu.my
ORCID ID: 0009-0002-5073-0100

Dr. Ong Tze Ching
Politeknik Kuching Sarawak
E-mail: tze@poliku.edu.my
ORCID ID: 0000-0002-7126-3321

Astract

This study provides an analytical evaluation of the transition from manual satay skewering to an automated pneumatic-assisted system to mitigate production constraints in the traditional food processing sector. Focusing on operational bottlenecks at Firna Resources, the research details the design and fabrication of a device engineered to output 20 satay sticks within a 4-minute cycle. By integrating fluid power mechanisms with a food-grade polypropylene tray and a high-integrity stainless steel frame, the project successfully realized a 20% increase in production throughput compared to traditional manual methodologies. Quantitative verification confirms that the system delivers a constant axial force of 1178.4 N, ensuring consistent mechanical penetration of dense muscle Fibers. This study bridges the gap between heritage food preparation and modern manufacturing protocols, offering a scalable automation solution for the SME (Small and Medium Enterprise) sector.

Keywords: Pneumatic System, Satay Skewer Fabrication, Industrial Automation, Production Efficiency, Mechanical Engineering

.

YAPAY ZEKA UYGULAMALARININ VERGİ UYUMU ÜZERİNDEKİ OLASI ETKİLERİNE İLİŞKİN VERGİ MÜKELLEFLERİN ALGILARININ İNCELENMESİ: METAFORİK BİR ANALİZ

Dr. Yusuf Yakşi
Dicle Üniversitesi, Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, Türkiye
E-mail: yusuf.yaksi@dicle.edu.tr

Özet

Teknolojik gelişmeler ve yapay zekâ uygulamalarının yaygınlaşması, vergi sistemleri ve kamu maliyesi yönetiminde köklü değişimlere yol açmaktadır. Bu çalışmanın amacı, yapay zekânın vergilendirme alanındaki kullanımını çok boyutlu olarak incelemek; sunduğu fırsatları, ortaya çıkardığı riskleri ve vergi mükelleflerinin bu dönüşüme ilişkin algılarını değerlendirmektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş olup, veri toplama sürecinde metafor analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Diyarbakır, Batman ve Mardin illerinde yaşayan 220 vergi mükellefi ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan "Yapay zekâ vergi uyumu sürecinde … gibidir. Çünkü …" ifadesini tamamlamaları istenmiş ve elde edilen veriler içerik analizi yoluyla değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, yapay zekânın vergi uygulamalarında önemli avantajlar sunduğunu göstermektedir. Bu avantajlar arasında vergi denetiminde etkinlik artışı, maliyetlerin düşmesi, hata oranlarının azalması, vergi kaçaklarının daha etkin tespiti ve karar alma süreçlerinin hızlanması öne çıkmaktadır. Ayrıca yapay zekâ destekli sistemlerin büyük veri analizi sayesinde şeffaflık ve hesap verebilirliği artırdığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, etik sorunlar, veri güvenliği, mahremiyetin korunması, algoritmik hatalar ve yasal altyapı eksiklikleri gibi önemli risk ve zorluklar da tespit edilmiştir. Mükellef algılarının ise genel olarak fayda odaklı olmakla birlikte temkinli bir yaklaşım içerdiği görülmüştür. Sonuç olarak, yapay zekânın vergilendirme sistemlerine entegrasyonu, vergi idarelerinin etkinliğini artırma ve vergi uyumunu güçlendirme potansiyeline sahiptir. Ancak bu sürecin başarılı olabilmesi için güçlü bir yasal çerçeve oluşturulması, etik ilkelerin gözetilmesi, veri güvenliğinin sağlanması ve insan denetiminin sürdürülmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Vergilendirme, Vergi Uyumu, Dijital Dönüşüm, Kamu Maliyesi

GÖÇ YÖNETİMİNDE YAPAY ZEKA: DÖNÜŞÜM, FIRSATLAR VE TEHDİTLER

Doç. Dr. Muzaffer Bimay
Batman Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Türkiye
E-mail: muzafferbimay@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6742-2852

Özet

Bu çalışmanın amacı, göç yönetimi süreçlerine entegre edilen yapay zeka teknolojilerinin işlevsel rollerini analiz etmek ve dijital dönüşümün sunduğu fırsatlar ile beraberinde getirdiği etik ve güvenlik temelli tehditleri teorik bir perspektifle ortaya koymaktır. Günümüzde küresel göç hareketleri, geleneksel iş gücü mobilitesinden ziyade sığınma arayışı ve düzensiz hareketlilik biçiminde tezahür etmektedir. Yapısal eşitsizliklerin ve sosyo-politik dönüşümlerin bir sonucu olarak ortaya çıkan bu süreçler, daha karmaşık, kitlesel ve dinamik bir nitelik kazanarak modern toplumların yönetimsel dinamiklerini derinden etkilemektedir. 21. yüzyılın başından itibaren ivme kazanan bu hareketlilik, ulusal sınırları aşarak küresel ölçekte güvenlik ağırlıklı yapısal bir sorun alanına dönüşmüştür. Buna paralel olarak, uluslararası mülteci rejiminde derinleşen güvenlik odaklı paradigma, devletleri sınır denetimlerini tahkim eden yasal ve teknolojik mekanizmalara yöneltmiştir. Bu bağlamda veri temelli göçler, dijital araçlar ve yapay zeka uygulamaları aracılığıyla yönetilmeye çalışılmaktadır. Yapay zeka kullanımı, karar alma mekanizmalarının daha süratli, ampirik verilere dayalı ve öngörülebilir hale gelmesine kritik katkılar sunmaktadır. Günümüzde özellikle IOM ve UNHCR gibi uluslararası kuruluşlarca benimsenen bu teknolojiler, göç akımlarının tahmini, risk analizi, sınır yönetimi ve güvenlik alanında ve özellikle entegrasyon süreçlerinde kamu hizmetlerinin planlanması ve sunulması gibi stratejik alanlarda somut başarılar sergilemektedir. Söz konusu teknolojiler, kamu kurumlarının kaynak verimliliğini artırmanın yanı sıra kanıta dayalı politika geliştirme süreçlerini de desteklemektedir. Ancak bu teknolojik ilerleme, veri gizliliği, veri ihlalleri veya kötüye kullanım durumları, algoritmik önyargılar ve dijital eşitsizlik riskleri gibi ciddi etik ve hukuki tehditleri de beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla, göç yönetiminde kullanılan yapay zeka sistemlerinin şeffaflık, hesap verebilirlik ve insan haklarına duyarlılık ilkeleri ekseninde yapılandırılmasının yanı sıra teknolojik dönüşümün etik standartlarla uyumunu sağlamak adına kapsamlı yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesi ve paydaşlara yönelik kurumsal farkındalık eğitimlerinin yaygınlaştırılması stratejik bir zorunluluk teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Yapay zeka, Göç yönetimi

ALGILANAN PSİKOLOJİK İKLİMİN ÇALIŞANLARIN UYUMSAL PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: İŞ DOYUMU VE ÖRGÜTSEL ENERJİNİN ROLÜ

Doç. Dr. Münevver Bayar
Sosyal Güvenlik Kurumu, Ankara, Türkiye
E-mail: munevverbayar@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-8077-2160

Özet

Modern organizasyonlarda çalışan performansı, yalnızca kurumsal hedeflere ulaşmayı sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda kuruluşların sürdürülebilir bir rekabet avantajı elde edebilmeleri için de kritik bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, çalışanların işyerindeki genel performansını etkileyen faktörlerin sistematik bir şekilde belirlenmesi, organizasyonel verimliliği artırmak adına son derece önemli bir stratejik araştırma alanı olarak ön plana çıkmaktadır. Çalışanların iş ortamlarını nasıl algıladığı, onların bireysel tutum ve davranışlarını büyük ölçüde etkileyen ve yönlendiren temel unsurlardan biri olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmanın ana amacı, çalışanların algıladığı psikolojik iklimin, bireysel performansları üzerinde yarattığı etkileri derinlemesine incelemek ve bu bağlamdaki ilişkide iş doyumu ile örgütsel enerjinin oynayabileceği ara bulucu rolleri değerlendirmektir. Bu kapsamlı araştırma çerçevesinde, Ankara İli Yenimahalle İlçesinde yer alan OSB bölgelerinde farklı sektörlerde çalışan toplam 467 katılımcıdan anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Toplanan verilerin analizinde ise SPSS 22 istatistiksel analiz yazılımından faydalanılmıştır. Araştırma süreci boyunca güvenilirlik analizi, korelasyon analizi, regresyon analizi ve yapısal eşitlik modeli dahil olmak üzere çeşitli istatistiksel yöntemler kullanılarak kapsamlı bir değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik İklim, Çalışan Performansı, İş Doyumu, Örgütsel Enerji, Örgütsel

SANATSAL MEŞRUİYETİN İZLEYİCİ KARŞILIĞI: CANNES, BERLİN VE VENEDİK SEÇKİLERİNDE FESTİVAL BAŞARISI VE İZLEYİCİ ALGISI

Dr. Nevin Arvas
Department of Film Design and Directing, Faculty of Art, Design and Architecture, Istanbul Medeniyet University , Türkiye
E-mail: nevinarsln@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4872-9728

Özet

Uluslararası film festivalleri, sinema alanında estetik değerlerin tanımlanması ve kültürel meşruiyetin inşasında merkezi bir rol üstlenmektedir. Cannes, Berlin ve Venedik gibi köklü festivaller, belirli yapımları eleştirel prestijle ödüllendirerek bu filmleri sanatsal hiyerarşi içerisinde ayrıcalıklı bir konuma yerleştirmektedir. Bununla birlikte, festival çevrelerinde elde edilen bu eleştirel başarının, geniş izleyici kitlesinin algı ve değerlendirmeleriyle ne ölçüde örtüştüğü, sinema sosyolojisi ve izleyici çalışmaları bağlamında hâlen tartışmalı bir mesele olarak varlığını sürdürmektedir. Bu çalışma, uluslararası film festivallerinde elde edilen eleştirel başarı ile izleyici algısı arasındaki ilişkiyi nicel veriler üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemini, Cannes, Berlin ve Venedik Film Festivallerinde son on yıl içerisinde ödül kazanmış veya resmi seçkiye dahil edilmiş filmler oluşturmaktadır. Söz konusu filmlere ait festival başarı düzeyleri, eleştirmen değerlendirme skorları, izleyici puanları ve gişe performansları farklı ikincil veri kaynaklarından derlenerek karşılaştırmalı bir analiz çerçevesinde ele alınmaktadır. Elde edilen veriler, istatistiksel yöntemler aracılığıyla analiz edilerek festival başarısı ile izleyici algısı arasındaki ilişkinin yönü ve düzeyi ortaya konulmaktadır. Çalışma, festival sinemasına atfedilen eleştirel prestijin izleyici düzeyinde nasıl karşılık bulduğunu, kültürel meşrulaştırma ve kültürel sermaye tartışmaları bağlamında değerlendirerek sanatsal değer ile popüler beğeni arasındaki ilişkiye ampirik bir perspektif sunmayı hedeflemektedir. Bu yönüyle araştırma, izleyici tercihleri, kültürel hiyerarşiler ve festival sinemasının toplumsal konumlanışı üzerine yürütülen tartışmalara nicel temelli bir katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Festival Sineması, Sanatsal Meşruiyet, Eleştirel Değer, İzleyici Algısı, Film Alımlaması

THE ROLE OF THE XALFA.UZ AI PLATFORM IN DEVELOPING RESEARCH SKILLS

Prof. Dr. Azizbek Egamberdiyev
Andijan State Pedagogical Institute
Elmurod Karimov
Andijan State Pedagogical Institute

Abstract

This article examines the role of the xalfa.uz AI platform in developing research skills from pedagogical and methodological perspectives. The study aims to determine how the platform's functions align with key stages of the research cycle and to explain the mechanisms through which AI assistance can influence academic writing, source work, and methodological decision making. The methodology combines conceptual analysis, instructional design logic, a digital competence framework, and qualitative expert appraisal grounded in normative guidance and structured observations of typical learning tasks. The scientific contribution is a skills map that connects AI supported activities to the end to end research process, from problem formulation and literature navigation to results presentation, while explicitly integrating academic integrity constraints. The paper also offers practice oriented criteria and indicators to guide educators and students in using AI tools responsibly, making the platform applicable to research training in higher education contexts.

Keywords: Xalfa.uz, Artificial İntelligence, Research Skills

THE PSYCHOLOGICAL IMPACT OF AI-ENABLED TELECOM TECHNOLOGIES IN PAKISTAN

Abid Aziz
PTCL

Abstract

The rapid evolution of telecom technologies, increasingly augmented by artificial intelligence (AI), is fundamentally reshaping human psychology, behaviour and social interaction in Pakistan. With over 190 million mobile subscribers and broadband penetration exceeding 60%, telecom networks serve as the primary interface between individuals and AI-driven digital ecosystems. This study investigates the psychological effects of AI-enabled telecom technologies, particularly in areas such as automated customer engagement, predictive network management, and personalized data services within Pakistan's socio-technical context. Adopting a mixed methods research design, the study integrates quantitative analysis of telecom usage patterns with qualitative insights from user surveys and organizational case studies. Secondary data from regulatory and industry reports is combined with primary data collected from urban and semi-urban telecom users to evaluate behavioural trends, trust dynamics, and cognitive adaptation. Case studies include AI-based customer support systems deployed by major telecom operators and predictive fault management models used in network operations, demonstrating measurable improvements in service efficiency and reduced downtime. The findings reveal that AI-driven telecom services significantly enhance user convenience and responsiveness, leading to higher expectations for immediacy and personalization. However, this shift also fosters increased reliance on automated systems, reducing active cognitive engagement and critical decision-making among users. Approximately 68% of surveyed users preferred AI-based service interactions for routine queries, citing speed and accessibility, while 54% expressed concerns regarding transparency and lack of human empathy in complex issue resolution. Furthermore, continuous connectivity enabled by AI-optimized networks contributes to behavioural changes, including reduced attention spans, digital fatigue, and heightened dependency on mobile-based communication. From a societal perspective, disparities in access to high-speed broadband and digital literacy create uneven psychological adaptation, particularly between urban and rural populations. Institutionally, telecom organizations face workforce transformation challenges, as automation necessitates reskilling and adaptation to data-driven decision environments, often leading to role ambiguity and resistance to change. The study concludes that while telecom technologies powered by AI drive operational efficiency and digital inclusion, they also introduce complex psychological implications that require careful management. It recommends the adoption of human-centric AI frameworks emphasizing transparency, ethical design, and user control; targeted digital literacy programs to bridge cognitive and access gaps; and organizational strategies that balance automation with human oversight. These measures are essential to ensure that Pakistan's telecom-driven digital transformation aligns with psychological well-being and sustainable.

Keywords: Behavior, Telecom, A1, Technology, Pakistan

PHYSICAL ACTIVITY, SELF – ESTEEM, AND QUALITY OF LIFE WITH THYROID DISORDERS: PSYCHOLOGICAL, TECHNOLOGICAL, AND INSTITUTIONAL DIMENSIONS IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Maria Gavriilidou

PhD candidate at department of medicine, the School of Health Sciences of the Aristotle University of Thessaloniki

E-mail: mgavriilidu@yahoo.gr
ORCID ID: 0009-0007-3508-6384

Abstract

The relationship of Physical Activity, Self-Esteem, and Quality of Life in patients with thyroid disorders and metabolic conditions was investigated, contextualizing the analysis within the modern framework of digital health and artificial intelligence. A secondary data analysis was conducted using a sample of 519 primary and secondary schools. Data collection instruments included the Godin and Shepherd Physical Activity Questionnaire, the Rosenberg Self-Esteem Scale, and the Raphael et al. Quality of Life Assessment Tool. Additionally, a systematic review of the international literature investigated the management of physical activity in pediatric populations with endocrine disorders, emphasizing the use of digital health applications, wearable technologies, and artificial intelligence systems. Findings indicated that this Physical Activity was positively correlated with Self-Esteem and perceived Quality of Life. Furthermore, the literature review found that children with poorly controlled thyroid disorders had increased needs for individualized interventions and continuous clinical monitoring. The integration of nutritional support and personalized exercise programs was associated with reduced fatigue and anxiety. At the same time, the use of artificial intelligence technologies and digital tools was shown to enhance engagement, self-monitoring, and research effectiveness. In conclusion, the combination of Physical Activity, clinical care, and technologies has significant digital implications for children's psychosocial health and Quality of Life. However, challenges remain, including the protection of personal data, the ethical use of technology, and equitable access to innovative health services. It is proposed to address these issues with strong institutional frameworks and greater involvement of higher education institutions.

Keywords: Physical Activity, Thyroid Disorders, Quality Of Life, Self-Esteem, Artificial Intelligence

AI-AUGMENTED ENTREPRENEURIAL ORIENTATION: EXAMINING THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ADOPTION ON ENTREPRENEURIAL BEHAVIOR AND PERFORMANCE IN EMERGING MARKETS

Mr. Muhammad Imran (PhD Scholar)
Lyallpur business school Government College University Faisalabadimranlatif484@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-2858-1427

Dr. Muhammad Farooq Rehan
Lyallpur business school Government College University Faisalabad
E-mail: farooq.rehan@gcuf.edu.pk
ORCID ID: 0000-0002-5970-0162

Abstract

Artificial intelligence (AI); in the progressing and developing digital economies, has played a significant role as a transitional and transformative force which has changed and reshaped the whole business policies and strategies, specifically for entrepreneurial firms in the growing markets. This research reveals the relationship between AI adoption and Entrepreneurial Orientation (EO) comprising risk-taking, competitive aggressiveness, innovativeness, proactiveness, and autonomy and its succeeding impact on entrepreneurial performance between small and medium sized enterprises (SMEs) in Pakistan. By applying Dynamic Capabilities Theories, the study clearly presents the empirical gap to understand the connection and applicability of how AI acts as a strategic enabler of EO in the categorized contexts by resource constraints and developing digital ecosystems. Methodologically, quantitative technique is being adopted along with cross sectional design. From 315 AI-enabled SMEs were selected and data were collected using validated multi-item scales, however, for analysis Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM) was employed. After analyzing, the findings show that all five dimensions of EO were clearly enhanced by AI adoption whereas each of the dimension positively influences entrepreneurial performance. Moreover, mediating role is played by EO which reveals the connection between AI adoption and performance, as a behavioral mechanism, it emphasizes linking digital capabilities to strategic outcomes. Theoretically, this study strengthens the Dynamic Capabilities framework by integrating EO as a channel for translating AI capabilities into performance gains. It provides practically actionable direction for entrepreneurs to bring into line AI investments with EO dimensions, and for officials and incubators to design AI-readiness and digital skills programs. However, there are some limitations which include the cross-sectional nature of the data and its reliance on subjective performance measures, suggesting future research should employ longitudinal approaches and test the model across diverse emerging economies.

Keywords: AI-Augmented Entrepreneurial Orientation, Artificial Intelligence Adoption, Entrepreneurial Behavior, Performance in Emerging Markets

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ ÖĞRETİME ÖĞRETMEN BAKIŞI: ALGI, KULLANIM VE PEDAGOJİK DEĞERLENDİRMELERDE DEMOGRAFİK FARKLILIKLAR

Dr. Mahmut Karakaya
Bağımsız Araştırmacı, Türkiye
E-mail: mahmutkarakaya1974@gmail.com;
ORCID ID: 0000-0002-3439-1092

Özet

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin yapay zekâ destekli öğretime ilişkin algı, kullanım ve pedagojik değerlendirmelerini cinsiyet, medeni durum ve mesleki kıdem değişkenleri bağlamında incelemektir. Günümüzde yapay zekâ teknolojilerinin eğitim ortamlarında giderek yaygınlaşması, bu teknolojilere yönelik öğretmen yaklaşımlarının yalnızca pedagojik değil, aynı zamanda demografik ve mesleki faktörler tarafından nasıl şekillendiğinin anlaşılmasını gerekli kılmaktadır. Bu doğrultuda araştırmada, öğretmenlerin (i) yapay zekâya yönelik algıları, (ii) ders hazırlık süreçlerinde kullanım biçimleri ve (iii) ders niteliğine katkıya ilişkin değerlendirmeleri karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni çerçevesinde yürütülmüş; veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla 53 öğretmenden elde edilmiştir. Veriler içerik analizi ile çözümlenmiş ve elde edilen tema, kategori ve kodlar demografik değişkenler temelinde karşılaştırmalı olarak yorumlanmıştır. Bulgular, öğretmenlerin yapay zekâyı genel olarak faydalı ancak koşullu bir araç olarak değerlendirdiğini göstermektedir. Bununla birlikte bu değerlendirmelerin demografik değişkenlere göre anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir. Cinsiyete göre analizde, kadın öğretmenlerin yapay zekâyı daha çok öğrenci odaklı ve pedagojik zenginleştirme aracı olarak gördüğü; erkek öğretmenlerin ise daha çok işlevsellik, verimlilik ve sınırlılıklar bağlamında değerlendirdiği ortaya konmuştur. Medeni duruma göre, bekar öğretmenlerin yapay zekâya daha yenilikçi ve açık, evli öğretmenlerin ise daha temkinli ve risk farkındalığı yüksek bir yaklaşım sergilediği belirlenmiştir. Mesleki kıdeme göre ise düşük kıdeme sahip öğretmenlerin yapay zekâyı daha aktif, yaratıcı ve çok yönlü kullandığı; yüksek kıdeme sahip öğretmenlerin ise daha sınırlı, seçici ve eleştirel bir yaklaşım benimsediği tespit edilmiştir. Ders hazırlık sürecine ilişkin bulgular, yapay zekâ kullanımının ağırlıklı olarak materyal geliştirme, etkinlik tasarımı ve ölçme-değerlendirme alanlarında yoğunlaştığını göstermektedir. Buna karşılık ders niteliğine ilişkin değerlendirmelerde yapay zekânın ilgi çekiciliği artırma, öğrenmeyi kalıcı hâle getirme ve öğretim süreçlerini zenginleştirme gibi katkıları vurgulanırken; aynı zamanda hazırcılık, yüzeysel öğrenme ve bilişsel bağımlılık gibi riskler de dile getirilmiştir. Araştırmanın en kritik sonucu, yapay zekâya yönelik algı ve kullanım biçimlerinin pedagojik bir tercihten ziyade demografik ve mesleki özellikler tarafından yapılandırılan bir davranış örüntüsü olduğudur. Bu bulgu, yapay zekâ entegrasyonunun yalnızca teknolojik altyapı ile değil, öğretmenlerin bireysel özelliklerini dikkate alan bütüncül politikalarla ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Öğretmen Görüşleri, Eğitimde Yapay Zekâ, Demografik Değişkenler, Nitel Analiz

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA AVUKAT-MÜVEKKİL İLİŞKİSİ: ÖN KABULLERİN YÖNETİMİ SORUNU

Av. Nilay Palabıyık
Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Türkiye
E-mail: nilaypalabiyik2000@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-3532-4163

Yük. Lis. Öğr. Emir Berkay İyibil
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Türkiye
E-mail: emirrberkayy28@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-0585-5660

Özet

Yapay zekâ teknolojilerinin özellikle generatif modeller aracılığıyla yaygınlaşması, hukuk hizmetlerinin sunumunda önemli bir dönüşümü beraberinde getirmiştir. Bu dönüşüm, yargı organları ve karar verme süreçleri bakımından olduğu kadar avukat-müvekkil ilişkisi bağlamında da dikkate değer sonuçlar doğurmaktadır. Nitekim günümüzde müvekkillerin önemli bir kısmı, hukuki bir sorunla karşılaştıklarında avukata başvurmadan önce yapay zekâ sistemlerinden bilgi edinmekte ve bu sistemlerin sunduğu yorum ve öneriler doğrultusunda belirli kanaatler geliştirmektedir. Bu durum, müvekkilin avukata önceden şekillenmiş bir hukuki perspektifle başvurmasına yol açmakta ve geleneksel bilgi asimetrisini önemli ölçüde azaltmaktadır. Bu çalışmada, yapay zekânın müvekkilin hukuki algısını şekillendiren bir "ön danışman" olarak üstlendiği işlev incelenmektedir. Bu çerçevede, bilişsel sabitlenme ve algoritmik otorite kavramları üzerinden, müvekkillerin yapay zekâ kaynaklı ilk bilgilere bağlı kalma eğilimleri analiz edilmektedir. Söz konusu eğilimin, avukatın sunduğu hukuki değerlendirmelerin sorgulanmasına ve zaman zaman dirençle karşılaşmasına neden olabileceği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda çalışma, avukatlık mesleğinin hukuki çözüm üretme fonksiyonunun ötesine geçtiğini ve müvekkilin hatalı/ eksik ön kabullerini düzeltme, beklentilerini yönetme ve hukuki durumu somut olayın özellikleri çerçevesinde yeniden yapılandırma yönünde genişlediğini ortaya koymaktadır. Bu dönüşüm, avukatın rolünü klasik anlamda bir hukuki danışman olmanın ötesine taşıyarak bilişsel rehberlik ve ikna fonksiyonlarını da içeren çok katmanlı bir mesleki faaliyete dönüştürmektedir. Öte yandan bu gelişme; avukatın özen borcu, aydınlatma yükümlülüğü ve mesleki sorumluluğunun kapsamı bakımından da yeni tartışmaları gündeme getirmektedir. Özellikle müvekkilin yapay zekâ kaynaklı hatalı veya eksik hukuki kanaatlerinin düzeltilmesinin avukatın mesleki yükümlülükleri kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususu, normatif açıdan incelenmesi gereken bir mesele olarak ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak yapay zekâ müvekkilin bilgiye erişim ve bu bilgiyi anlamlandırma biçimini dönüştürerek avukat-müvekkil ilişkisinin dinamiklerini yeniden şekillendirmektedir. Bu dönüşüm, avukatlık mesleğinin geleceği bakımından etik, mesleki ve normatif düzlemde yeni düzenleme ve değerlendirmeleri gerekli kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Avukat-Müvekkil İlişkisi, Mesleki Sorumluluk

ENHANCING THE PERFORMANCE OF A MINI STEAM BOILER FOR STERILIZATION USING POLYMER ENGINEERING AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE-BASED OPTIMIZATION

Ts. Masniza binti Yusof
Mechanical Engineering Department, Politeknik Sultan Abdul Halim Mu'adzam Shah
E-mail: tsmasnizayusof@gmail.com.
ORCID ID (0000-0003-0711-5866)

Siti Salwa binti Samsuri
Mechanical Engineering Department, Politeknik Sultan Abdul Halim Mu'adzam Shah
E-mail: salwa@polimas.edu.my

Nur Faridah Hanim binti Mohd Mokhtar
Mechanical Engineering Department, Politeknik Sultan Abdul Halim Mu'adzam Shah
E-mail: hanim@polimas.edu.my

Abstract

This study explores the integration of polymer engineering and Artificial Intelligence (AI) to enhance the mechanical fabrication and operational performance of a mini steam boiler designed for sterilization applications. The research focuses on key polymeric materials, including RTV silicone, heat-resistant plastics, and elastomers, and evaluates their roles in ensuring thermal stability, structural integrity, and pressure containment under high-temperature and high-pressure conditions. Steam sterilization, typically conducted between 121 °C and 134 °C, requires materials capable of enduring repeated thermal cycling without significant degradation. In addition to conventional material analysis, this study incorporates AI-based approaches to optimize material selection, predict performance degradation, and improve system efficiency. Machine learning models are proposed to analyze material properties such as tensile strength, elasticity, and thermal resistance, enabling predictive assessment of polymer behavior under sterilization conditions. AI-driven simulations further support the optimization of heat distribution, pressure retention, and sealing performance within the boiler system. The findings indicate that RTV silicone provides superior sealing and thermal resistance, while heat-resistant plastics and elastomers contribute significantly to structural support and pressure maintenance. AI-assisted evaluation enhances the accuracy of performance prediction and facilitates improved design decisions. However, material degradation over repeated sterilization cycles remains a critical challenge, emphasizing the need for continuous monitoring and intelligent optimization. Overall, the integration of AI with polymer-based design significantly improves the efficiency, durability, and reliability of mini steam boilers for sterilization applications, offering a promising direction for future smart sterilization systems.

Keywords: AI, Polymers, Sterilization, Boiler, Optimization Artificial Intelligence Technologies, Engineering, And Basic Sciences

THE RESOLUTION OF COMMERCIAL DISPUTES THROUGH ONLINE ALTERNATIVE MECHANISMS USING DIGITAL PLATFORMS

Assoc. Prof. Valbon Mulaj
Department of Civil Law, Faculty of Law, University of Prishtina, Prishtina, Kosovo
Email: valbon.mulaj@uni-pr.edu
ORCID ID: 0000-0002-4755-6618

Assoc. Prof. Artor Nuhıu
Department of Financial Law, Faculty of Law, University of Prishtina, Prishtina, Kosovo
Email: artor.nuhiu@uni-pr.edu
ORCID ID: 0000-0001-8239-1604

Abstract

Each of the forms and types of commercial entities operating within a state in the national market increasingly trusts the resolution of their commercial disputes through alternative dispute resolution mechanisms, such as negotiation, mediation, and arbitration. Alternative dispute resolution mechanisms in the international market have long been present and widely applied. These mechanisms offer many advantages over regular courts. Foreign investors, when considering investment in a country, first investigate the functioning of alternative mechanisms in that country, because their preference is to include alternative mechanisms in their contracts, so that in the event of a dispute between them as a party, it can be resolved through negotiation, mediation, and arbitration. It is well-known that businesses prefer that every action be carried out as quickly as possible, and they also want their disputes to be resolved as swiftly as possible. For this reason, they prefer that in each alternative mechanism, the entire procedure be conducted online through digital platforms to save time and costs. It is known that in mediation, the parties have many rights. If at the time of concluding the contract they agree that in the event of a potential dispute between them it will be resolved through mediation, they determine the applicable law, number of mediators, language, location, and also the digital platform for communication, session proceeding, the method of signing the mediation agreement if they agree and the method of confirmation if they do not agree. It can also be stated in the clause that if mediation fails, the dispute may be resolved through arbitration, specifying the type of online arbitration, the arbitration law, the rules, the number of arbitrators, the language, the location, and the digital platform for holding preparatory and main hearings. It is also important to understand the recognition and enforcement of arbitration decisions. The operation of online alternative mechanisms through digital platforms enhances one of the key advantages of these mechanisms: professionalism. The parties can appoint the most professional individual, regardless of their location, and if that person agrees, there is no need to waste time traveling to resolve a dispute. In arbitration, there are cases when an arbitrator is highly professional and unwilling to spend excessive time traveling to resolve a dispute. Likewise, the parties do not waste time traveling or incur unnecessary expenses. Through the implementation of digital platforms, the primary needs of the parties are met, as well as those of the individuals entrusted with resolving the dispute. It is known that the application and use of digital platforms make human life easier, and in particular, simplify the work and operations of various types or forms of commercial entities, as they economize the resolution of their commercial disputes through online alternative mechanisms using digital platforms. In mediation and arbitration, the parties have many rights, and the right to choose a digital platform is permissible if it reflects their mutual agreement.

Keywords: Online Alternative Mechanisms, Commercial Disputes, Negotiation, Mediation, Arbitration, Digital Platforms

AI-DRIVEN LOAD SENSING AND THERMOPLASTIC HOOK OPTIMIZATION FOR ERGONOMIC MANHOLE LIFTERS

Ts. Masniza binti Yusof
Mechanical Engineering Department, Politeknik Sultan Abdul Halim Mu'adzam Shah
E-mail: tsmasnizayusof@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0711-5866

Siti Salwa binti Samsuri
Mechanical Engineering Department, Politeknik Sultan Abdul Halim Mu'adzam Shah
E-mail: salwa@polimas.edu.my

Nurulhuda Binti Muhamad Nasir
Mechanical Engineering Department, Politeknik Sultan Abdul Halim Mu'adzam Shah
E-mail: nhuda.mnasir@polimas.edu.my

Abstract

This study addresses the significant ergonomic risks encountered by maintenance workers during the manual handling of heavy manhole covers, typically weighing between 20 kg and 30 kg. Conventional lifting practices often involve awkward body mechanics, including excessive bending and twisting, which increase the likelihood of developing musculoskeletal disorders (MSDs). To address these issues, this research introduces an intelligent lifting solution known as AI-Driven Load Sensing and Thermoplastic Hook Optimization for Ergonomic Manhole Lifters. The proposed system emphasizes two key innovations: the incorporation of AI-based load sensing to enable efficient force distribution, and the enhancement of an adjustable hook mechanism using high-performance thermoplastic polymers to reduce overall tool weight while improving corrosion resistance. The research methodology adopts the DMAIC (Define, Measure, Analyze, Improve, Control) framework, supported by ergonomic evaluation tools such as Rapid Upper Limb Assessment (RULA) and Rapid Entire Body Assessment (REBA). Preliminary assessments of conventional lifting methods indicated severe ergonomic concerns, with recorded scores of 7 (RULA) and 11 (REBA), both signifying urgent corrective actions. After implementing the AI-integrated thermoplastic lifter, subsequent evaluations showed notable improvements, with scores reduced to 5 (RULA) and 2 (REBA). These findings demonstrate that the integration of AI-driven sensing technology with optimized polymer components effectively reduces physical strain, lowers the risk of musculoskeletal injuries, and enhances overall safety and operational efficiency in the workplace.

Keywords: AI, Ergonomic Design, MSD Prevention

PHYSICAL ACTIVITY, SELF – ESTEEM, AND QUALITY OF LIFE WITH THYROID DISORDERS: PSYCHOLOGICAL, TECHNOLOGICAL, AND INSTITUTIONAL DIMENSIONS IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Maria Gavriilidou
Aritotle University of Thessaloniki
E-mail: mgavriilidu@yahoo.gr
ORCID ID: 0009-0007-3508-6384

Abstract

The relationship of Physical Activity, Self-Esteem, and Quality of Life in patients with thyroid disorders and metabolic conditions was investigated, contextualizing the analysis within the modern framework of digital health and artificial intelligence. A secondary data analysis was conducted using a sample of 519 primary and secondary schools. Data collection instruments included the Godin and Shepherd Physical Activity Questionnaire, the Rosenberg Self-Esteem Scale, and the Raphael et al. Quality of Life Assessment Tool. Additionally, a systematic review of the international literature investigated the management of physical activity in pediatric populations with endocrine disorders, emphasizing the use of digital health applications, wearable technologies, and artificial intelligence systems. Findings indicated that this Physical Activity was positively correlated with Self-Esteem and perceived Quality of Life. Furthermore, the literature review found that children with poorly controlled thyroid disorders had increased needs for individualized interventions and continuous clinical monitoring. The integration of nutritional support and personalized exercise programs was associated with reduced fatigue and anxiety. At the same time, the use of artificial intelligence technologies and digital tools was shown to enhance engagement, self-monitoring, and research effectiveness. In conclusion, the combination of Physical Activity, clinical care, and technologies has significant digital implications for children's psychosocial health and Quality of Life. However, challenges remain, including the protection of personal data, the ethical use of technology, and equitable access to innovative health services. It is proposed to address these issues with strong institutional frameworks and greater involvement of higher education institutions.

Keywords: Physical Activity, thyroid disorders, Quality of Life, Self-Esteem, Artificial Intelligence

A QUALITATIVE STUDY ON DETERMINING THE ACTOR ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN STRATEGY DESIGN

Assoc. Prof. Yunus Emre Taşgit
Düzce University, Faculty of Business, Department of Business Administration , Türkiye
E-mail: yunusemretasgit@duzce.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2176-1733

Dr. Sinan Kızıltoprak
Düzce University, Faculty of Business, Department of Business Administration, Türkiye
E-mail: sinankiziltoprak@duzce.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8017-4881

Abstract

Purpose: The aim of this study is to investigate the current state and potential of artificial intelligence as an actor in the processes of constructing mental models of business strategies. The primary motivation for selecting this topic is that the use of artificial intelligence in the field of business and management is increasingly being encouraged and becoming a necessity, as it can autonomously perform critical functions such as data collection, processing, modeling, and generating alternatives based on analysis. Literature: A review of the literature shows that artificial intelligence performs important functions as a decision support system in business processes. However, strategic actions such as developing long-term projections, identifying opportunities and threats and conducting risk analysis are among the issues expected to be addressed within the framework of artificial intelligence. Within this framework, the central issue that comes to the fore is the extent to which artificial intelligence can carry out these processes in a realistic and human-like manner. Moreover, another important issue that emerges is the level of applicability of the strategies that develop as a result of these processes. In particular, the presence of significant criticisms/barriers in areas such as cognitive, psychological, philosophical, technological competence and ethics lead to the deepening of these issues. However, the development of different algorithms (such as language models, artificial neural networks, etc.) through interdisciplinary collaboration is considered as important milestones in addressing this issue. Method: As the research method, the "cognitive phenomenology" approach, a contemporary qualitative research design, has been preferred. As a research design, this method can be defined as a contemporary research framework that is developed based on philosophical and conceptual inquiry and produces solutions within a systematic structure. In order to address the main research problem, the participants included in the research process were selected from academics, project teams, and managers within the framework of maximum variation sampling method. For the analysis of the collected data, content analysis, which has the potential to produce in-depth information about the phenomenon, was used. Findings: The main findings of the study can be summarized that as an actor, artificial intelligence can perform key functions in the development of important mental models within the strategy design process, such as conducting comprehensive evaluations, managing uncertainty, engaging in hypothetical reasoning, and generating strategic steps.

Keywords: Artificial Intelligence, Business, Management, Strategy Design, Actor Role

LİPÖDEM TANILI OLGULARDA ELİMİNASYON VE DÜŞÜK HİSTAMİN DİYETİNİN ETKİNLİĞİ: VAKA TAKDİMİ

Cansu Düzel Cengiz
Özel Tarsus Mmt American Hastanesi, Türkiye

Özet

Bu vaka serisinde, lipödem ve gastrointestinal semptomları olan hastalarda uygulanan eliminasyon ve düşük histamin diyetinin; vücut ağırlığı, yağ kütlesi, klinik semptomlar ve intestinal iyileşme üzerine etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yöntem: Çalışmaya lipödem tanılı üç kadın olgu dahil edilmiştir. Olgulara; gluten, süt ürünleri, lektin, yüksek histamin içeren besinlerin diyetten çıkarıldığı tam eliminasyon ve düşük histamin diyeti uygulanmıştır. En az 4 hafta takip süresi olacak şekilde: hastaların haftalık olarak vücut ağırlığı (kg), yağ kütlesi (kg) ölçümleri TANITA BC-418 cihazı ile alınmıştır. Bağırsak fonksiyonlarındaki değişimler ise klinik gözlem, hasta beyanı ve Bristol Gaita Ölçeği doğrultusunda değerlendirilmiştir. Bulgular: Çalışmaya dahil edilen üç kadın olgunun yaşları 26, 41 ve 42 yıl olup BKİ değerleri sırasıyla 29,4; 33,1 ve 36,0 kg/m², yağ kütleleri ise 39,7; 48,9 ve 39,7 kg olarak belirlenmiştir. 4 haftalık eliminasyon ve düşük histamin diyeti sonrası vücut ağırlıkları sırasıyla 93,1 kg'dan 87,8 kg'a, 95,8 kg'dan 75,4 kg'a ve 96,8 kg'dan 96,6 kg'a değişim göstermiştir. Yağ kütleleri sırasıyla 39,7 kg'dan 37,0 kg'a, 48,9 kg'dan 30,0 kg'a ve 39,7 kg'dan 38,4 kg'a gerilemiştir. BKİ değerleri ise sırasıyla 29,4 kg/m²'den 27,7 kg/m²'ye, 33,1 kg/m²'den 26,1 kg/m²'ye ve 36,0 kg/m²'den 35,9 kg/m²'ye düşmüştür. Bristol Gaita Ölçeği'ne göre başlangıçta tip 1–2 (kabızlık) olarak değerlendirilen dışkı formunun, takip sonunda tip 3–4'e ilerlediği ve kabızlık semptomlarında klinik iyileşme olduğu gözlenmiştir. Sonuç: Eliminasyon ve düşük histamin diyetinin vücut kompozisyonunun iyileştirilmesine ek olarak gastrointestinal semptomların yönetiminde de etkili olabileceğini düşünülmektedir. Bu tip hastalarda uygulanan diyet yaklaşımının klinik pratikte uygulanabilirliğinin değerlendirilebileceği gösterilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Lipödem, Eliminasyon Diyeti, Histamin Diyeti, İnflamasyon

AI-ASSISTED ENGLISH LANGUAGE LEARNING: INSIGHTS FROM MALAYSIAN POLYTECHNIC ENGINEERING STUDENTS

S. Thivviyah Sanmugam
Politeknik Banting Selangor

Nur Atikah Kamarazaman
Kolej Komuniti Raub

Yugeshineey Subba Rao
Kolej Komuniti Gopeng

Abstract

The integration of Artificial Intelligence (AI) in education has created new opportunities to enhance English language learning, particularly in Technical and Vocational Education and Training (TVET) institutions. This study investigates the role of AI tools in supporting English language learning among students at Politeknik Banting Selangor, Malaysia. The objectives were to examine how AI contributes to students' learning and to identify which aspects of English proficiency benefit the most. A quantitative cross-sectional survey was conducted involving 271 students from two different engineering departments who had prior experience using AI tools such as ChatGPT, Grammarly, translation applications, and speech-recognition platforms. Data were collected using a structured questionnaire consisting of items related to exercises, assignments, and presentations. Descriptive findings indicate that students generally perceived AI positively in supporting their English language learning. AI was found to be most beneficial in completing assignments, particularly in improving grammar, generating ideas, organizing sentence structure, and reducing writing errors. AI also supported classroom exercises through vocabulary enhancement, comprehension, and grammar practice. In presentations, students reported improved confidence, pronunciation, and content planning. The findings suggest that AI tools can complement conventional English teaching by providing personalized feedback, promoting learner autonomy, and increasing confidence in language use. The study contributes to the growing body of research on AI integration in Malaysian polytechnics and highlights the potential of AI to strengthen English proficiency among TVET learners. It is recommended that educators strategically integrate AI tools into English courses while ensuring ethical and responsible use.

Keywords: Artificial Intelligence, English Language Learning, Polytechnic Engineering Students

LİSE DÜZEYİNDE YAPAY ZEKA DESTEKLİ ÖĞRENİMİN KULLANILMASI VE ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Dr. Üstün Yüksel
Academician Studies
E-mail: uyuksel00@citymail.cuny.edu
ORCID ID: 0000-0001-7965-8654

Leman Yüksel
Academician Studies

Özet

Yapay Zekanın (YZ) eğitime entegrasyonu, öğrencilerin akademik ve kişisel yaşamlarıyla etkileşim biçimini yeniden şekillendirmektedir. Yükseköğretimde YZ'nin artan kullanımı akademik öğrenmeyi dönüştürerek öğrencilerin gelişimi için hem fırsatlar hem de zorluklar sunmaktadır. YZ'nin öğrencilerin refahı üzerindeki etkisi yeterince araştırılmamıştır. Bu çalışma, YZ teknolojilerinin öğrencilerin öğrenme süreçleri ve akademik performansları üzerindeki etkisini araştırarak YZ'nin öğrenci refahını (zihin sağlıklarını, sosyal etkileşimlerini ve akademik deneyimlerini) nasıl etkilediğine odaklanmaktadır. Araştırmamızın bulguları, yapay zekanın kişiselleştirilmiş öğrenme, iyileştirilmiş akademik sonuçlar, artan öğrenci katılımı, iletişim verimliliğinin artması da dahil olmak üzere önemli faydalar sunduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, yapay zekaya aşırı bağımlılık, eleştirel düşünme becerilerinin azalması, veri gizliliği riskleri, akademik etiksizlik, dijital yorgunluk, yalnızlık, teknostres ve yüz yüze etkileşimlerin azalması gibi zorluklar da tespit edilmiştir. Bu sebeple, bu çalışma, riskleri azaltırken faydaları en üst düzeye çıkarmak için etik yönergelerle desteklenen, yapay zeka entegrasyonu için yapılandırılmış bir çerçevenin gerekliliğinin altını çizmektedir. Sonuç olarak, yapay zeka öğrenme verimliliğini ve akademik performansı artırma konusunda muazzam bir potansiyele sahiptir. Yapay zeka öğrencilerin öğrenmelerini iyileştirmek, entelektüel meraklarını artırmak, anlayışlarını geliştirmek veya konuları daha derinlemesine incelemek için kullanılmaktadır. Böylece yapay zeka bir çalışma yardımcısı olarak farklı amaçlarla eğitim alanında giderek daha fazla kullanılmaktadır ve, eğitimde değişime katkıda bulunan önemli teknolojilerden biridir. Diğer taraftan de YZ'nin başarılı bir şekilde uygulanması için dürüstlük, bilişsel kopukluk ve etik tutumla ilgili endişelerin ele alınmasını gerektirmektedir. Bu amaçla, yapay zeka destekli eğitim ortamlarında eşitlikçi, etkili ve sorumlu öğrenme deneyimleri sağlamak için dengeli bir yaklaşım şarttır. Lise öğrencilerinin ve yüksek öğrenimdeki öğrencilerin sanal dünyalarla etkileşime etik bir şekilde girmesi çok önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Ortaöğretimde yapay zeka, eğitim kalitesi, kişiselleştirilmiş öğrenme, eğitim teknolojisi, öğrenci katılımı ve akademik gelişim

EFFECT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN INTERNATIONAL RELATIONS AND BALANCE OF POWER

Dr. Üstün Yüksel
Academician Studies
E-mail: uyuksel00@citymail.cuny.edu
ORCID ID: 0000-0001-7965-8654

Abstract

The balance of power is a theory of how international affairs work, and how states interact with each other. This article seek to answer to the question of how do states influence the balance of power by seeking to gain more influence in world politics with the help of artificial intelligence (AI)? The balance of power theory is regarded as a core concept in international relations that influences survival of states and it is always viewed that power primarily as a means of survival in an anarchic international system. Thus, the dynamics of power play a central role in the interactions and behaviors of states within the international affairs. Moreover, it is a common phenomenon that security of a state is the key factor in international politics and is always based on the power struggle among the nations. Therefore, the balance of power theory highlights for states to maximize gains and minimizes losses. In this context AI technologies have been drawing increasing attention among states to expand their power. Artificial intelligence or related technologies could be used in warfare. When processing large amounts of data, artificial intelligence technologies play an important role in more effective and rapid decision-making processes within many armies. Therefore, artificial intelligence technologies can be used for various "supporting tasks" in broader military decision-making processes, such as data filtering, information selection, aggregating information from different data sets, identifying patterns, and drawing conclusions that can affect the balance of power among states. Technology is an important 'variable' in international relations and is critically important from a security perspective. The findings of this study is that AI technologies privileges powerful states, particularly the "great powers." Therefore, AI technologies competition is inevitable in the arm race among powerful states in the international relations.

Keywords: Balance of power, International Relations, Power Dynamics, Artificial Intelligence (AI), Technological Competition

ADAPTIVE ARCHITECTURAL FRAMEWORK IN THE METAVERSE: A GLOBAL AND LOCAL INTEGRATION APPROACH INSPIRED BY CEDRIC PRICE'S FUN PALACE

Architect (Ar.) Aatika Abid
Department, Faculty, University, Institution): UET Lahore
E-mail: aatika.abid16@gmail.com
ORCID ID:0009-0008-5574-0846

Abstract

In keeping with the inspiration of Cedric Price's Fun Palace - a concept that aims toward constantly evolving architectural spaces through accommodating the changing needs of the users - this paper introduces new frameworks toward adaptive, user-driven architectures in the Metaverse. The case "perfect house" is designed globally within a virtual environment to adapt iteratively over time and based on feedback solicited from users within Lahore, Pakistan. The research aims to integrate digital twin technology with environmental simulations and real-time user engagement with the architectural framework, bringing global design ideals together with local cultural and ecological needs. The validation parameters include cultural adaptability, environmental suitability, user satisfaction, and long-term flexibility. This paper explains how Metaverse-enabled frameworks are filling the gap between theoretical architectural experimentation and real applications in practice, thus forming a model for future adaptability in dynamic response to evolving user requirements.

Keywords: Adaptive Architecture, Digital Twin, User-driven Design, Cultural Adaptability, User Psychology

ENHANCING EDUCATIONAL EFFICIENCY USING THE REFRIGERATION CYCLE P-H ANALYZER KIT: A CASE STUDY AT POLITEKNIK KUCHING SARAWAK

Haizal Bin Mohd Hamzah
Mechanical Engineering Department, Politeknik Kuching Sarawak
E-mail: haizal@poliku.edu.my
ORCID ID: 0009-0006-8158-5566

Jaslin Bin Rasin
Mechanical Engineering Department, Politeknik Kuching Sarawak
E-mail: jaslin_len@poliku.edu.my

Mohd Fathi Bin Ramli
Mechanical Engineering Department, Politeknik Kuching Sarawak
E-mail: mohdfathi@poliku.edu.my

Abstract

This paper presents the development and evaluation of the Refrigeration Cycle Pressure-Enthalpy Analyzer Kit, an interactive educational innovation designed for mechanical engineering students at Politeknik Kuching Sarawak. The teaching aid was created to address difficulties in comprehending the Mollier Pressure-Enthalpy (P-h) chart and fundamental refrigeration principles within the DJU31012 course. By providing a dynamic visual interface that maps thermodynamic states directly to physical components, the kit accelerates student understanding and supports self-directed learning. Testing demonstrated positive effectiveness, resulting in a 3.6 percentage point increase in students' primary Course Learning Outcome (CLO1) achievement scores.

Keywords: Refrigeration Cycle, Mollier Diagram, Teaching Aid

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA GELECEĞİN KARİYER MESLEKLERİ: FIRSATLAR, TEHDİTLER VE NESİL İNŞÂSI

Adnan Kalkan
Bağımsız Araştırmacı, Türkiye

Özet

Yapay zekâ teknolojilerinin hızlı bir şekilde gelişmesi iş gücü ve meslek piyasasında köklü bazı dönüşümlere yol açarak geleneksel meslek anlayışlarını yeni bir bakış açısıyla şekillendirmektedir. Bu dönüşüm sadece teknolojik ve ekonomik boyutlarla sınırlı kalmayarak aynı zamanda psikolojik, sosyolojik ve pedagojik etkiler de meydana getirmektedir. Bu çalışma, yapay zekâ çağında ortaya çıkan kariyer mesleklerini risk altında bulunan meslek alanlarını ve söz konusu dönüşüm karşısında fertlerin hazırlanma sürecini çok boyutlu perspektiflerle ele almaktır. Diğer taraftan yapay zekâ teknolojilerini kullanan fertlerin olası risklerden korunmak için aynı zamanda ahlaki değerlere sahip olması gerektiğinin önemi ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda sorumluluk, ahlak, disiplin ve anlam arayışı gibi insani değerlerin yapay zekâ eğitimi süreçlerine entegre edilmesi önem taşımaktadır. Sonuç olarak yapay zekâ çağında fertlerin sürdürülebilir gelecek inşa etmesi için teknik beceriler ve insani değerleri dengeli bir şekilde geliştirmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Meslek, Nesil, Şahsiyet

YAPAY ZEKA ÇAĞINDA SEYAHAT: TURİST ÖZGÜRLÜĞÜNÜN VE ALGORİTMİK YÖNLENDİRMENİN FELSEFESİ

Dr. Ögr. Üyesi Özgür Ergün
Turizm Rehberliği, Turizm Fakültesi, Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
E-mail: oerg@kocaeli.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9048-1300

Özet

Geleneksel bağlamda seyahat, insanın bilinen sınırları aşarak kendi varoluşunu yeniden inşa ettiği özgürleştirici bir eylemdir. İnsan doğası, geleneksel anlamda pratik bilgelik kazanmak ve sınırlarını genişletmek için belirsizliğe ihtiyaç duyar. Ancak günümüzde yapay zeka (YZ) sistemleri, turizmin bu ontolojik zeminini derinden sarsmaktadır. Makine öğrenimi algoritmaları, öngörülemezliği ve tesadüfleri birer hata payı olarak kodlar. Ziyaretçiye sürekli olarak optimize edilmiş, risksiz ve "kusursuz" rotalar sunmayı hedefler. Bu kusursuzlaştırma pratiği, beraberinde ciddi bir seçim illüzyonu doğurur. Ziyaretçi sınırsız seçenek arasından özgürce tercih yaptığını düşünür. Oysa gerçekte, algoritmaların kendi filtrelerinden geçirip ekranlara yansıttığı seçenekleri onaylayan edilgen bir özneye dönüşür. Kendi bağımsız iradesini kullandığına inanırken, aslında sistemin önceden belirlediği sınırlar içinde hareket eder. Bu algoritmik determinizmin en belirgin bedeli, seyahatin otantikliğini sağlayan rastlantısallığın (serendipity) kaybolmasıdır. Bireyin kendi yolunu bulması, kendi hatalarıyla yüzleşmesi ve beklenmedik kültürlerle hazırlıksız karşılaşması kişisel dönüşümün özünü oluşturur. Optimizasyon süreçleri ise turistin elinden bu "kaybolma özgürlüğünü" alır. Karmaşık ve çelişkili bir varlık olan insanı, öngörülebilir kararlar alması beklenen tek boyutlu bir veri kümesine indirger. Bu makale, YZ güdümlü profillemenin turizmde yarattığı dijital yankı odalarını felsefi bir perspektifle eleştirel bir biçimde tartışmaktadır. Temel amacı; teknolojinin getirdiği operasyonel kolaylıkları reddetmeden, insanın otonomisini ve hata yapma hakkını koruyan yeni bir felsefi denge arayışını literatüre kazandırmaktır.

Keywords: Yapay Zeka, Turizm Felsefesi, Turist, Rastlantısallık, Otantik Deneyim.

ZAMAN YÖNETİMİ TUTUMUNUN İŞ YERİNDE KİŞİLER ARASI ÇATIŞMA ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: İŞ STRESİNİN ARACILIK ROLÜ

Dr. Öğr. Üyesi Yonca Bir
İşletme Yönetimi, Türkiye
E-mail: yoncabir@cag.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-4977-4010

Prof. Dr. Murat Koç
İşletme Yönetimi, Türkiye
E-mail: muratkoc@cag.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3848-3111

Özet

Bu çalışmanın amacı, çalışanların zaman yönetimi tutumlarının iş yerinde kişiler arası çatışma üzerindeki etkisini incelemek ve bu ilişkide iş stresinin aracılık rolünü ortaya koymaktır. Araştırma verileri, Mersin ve Adana illerinde özel sektörde çalışan bireylerden elde edilmiştir. Nicel araştırma yöntemi benimsenen çalışmada veriler anket tekniği ile 353 katılımcı verisi toplanmış olup, zaman yönetimi tutumu, iş stresi ve kişiler arası çatışma düzeylerini ölçmeye yönelik ölçekler kullanılmıştır. Elde edilen veriler yapısal eşitlik modeli kapsamında analiz edilmiştir. Araştırma verileri ağırlıklı olarak Adana ve Mersin illerinde faaliyet gösteren özel sektör çalışanlarından elde edilmiştir. Verilerin analizinde AMOS 23.0 istatistik programı kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Zaman Yönetimi Tutumu, Kişiler Arası Çatışma, İş Stresi, Çalışan

FEW-SHOT OCULAR LESION SEGMENTATION USING MEDSAM AND PROMPT LEARNING TECHNIQUES

S P M Sashank Battala
Mohan Babu University

Vennila G
Mohan Babu University

Siva Sai Thanmai Chennuru
Mohan Babu University

Deepika Angeri
Mohan Babu University

Naveen Kumar Avija
Mohan Babu University

Abstract

Accurate segmentation of lesions is vital for early detection and diagnosis of eye diseases. But conventional deep-learning approaches depend on large amounts of labeled training data which is expensive and time-consuming to acquire in medical images. In an effort to address this problem, this paper proposes a few-shot segmentation method for eye lesions using the Medical Segment Anything Model (MedSAM). We leverage pre-trained features, which enable training the model with few labeled samples. Prompt learning techniques, such as using the bounding box and fixing points of interest, are adopted to guide the model towards relevant regions without retraining. The framework is demonstrated on retinal fundus images, achieving high segmentation performance with an Intersection over Union (IoU) score of about 0.90, and high precision, recall and Dice score. This study shows that it leads to a considerable data and computational cost reduction without compromising proper image segmentation. This approach offers an effective and scalable approach to AI-aided diagnosis of ophthalmic diseases, such as in resource-limited settings.

Keywords: Few-Shot Learning, Medical Image Segmentation, Ocular Lesion Detection, MedSAM, Deep Learning

YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARINA TASARIM VERİLERİ BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR YAKLAŞIM

Arş. Gör. Gülçin Gündüz
Toros Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Türkiye
E-mail: gulcin.unlu@toros.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1783-8611

Doç. Dr. Tülay Canbolat
Çukurova Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Türkiye
E-mail: ozdemir.tulay@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3591-6575

Özet

Bu çalışma, yapay zekâ uygulamalarının tasarım verileri bağlamında karşılaştırmalı olarak incelenmesini amaçlamaktadır. Teknolojideki gelişmeler yapay zekâ ile tasarım disiplinleri arasındaki etkileşimi güçlendirmiş ve özellikle ürün/mobilya tasarımında yeni üretim biçimlerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bu kapsamda, yaygın kullanıma sahip olan Leonardo AI, DALL·E ve Midjourney araçları seçilmiş, çalışma koltuğu işlevi özelinde biçimlendirme kapasiteleri irdelenmiştir. Araştırmada, aynı kavramsal tasarım veriler her üç yapay zekâ aracına da değiştirilmeden girilmiş ve elde edilen tasarım çıktıları karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Sonuç ürünler kullanıcı profili, işlev, biçim, strüktür, konfor, malzeme ve estetik kriterler gibi tasarımın farklı boyutları ile değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, yapay zekâ araçlarının yalnızca destekleyici bir rol üstlenmediğini, aynı zamanda tasarım sürecinde aktif ve yönlendirici bir unsur olarak yer aldığını göstermektedir. Bu doğrultuda, kavramsal veriler üzerinden ilerleyen tasarım süreçlerinde, yapay zekâ uygulamalarının biçimlendirmeye yön vereceği ve geleceğin önemli araçlarından biri olacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Tasarım Verileri, Karşılaştırmalı Analiz, Ürün/Mobilya Tasarımı, Üretken Yapay Zekâ

Çağ Üniversitesi ev sahipliğinde

XI. Uluslararası Akademik Çalışmalar Kongresi

YAPAY ZEKÂ ÇAĞININ PSİKOLOJİSİ

İnsan, Toplum, Teknoloji ve Kurumsal Yapılar

28-30 Nisan 2026

Kongre Yeri: Tarsus, Mersin, Türkiye - Yüz Yüze & Online

9 786258 647693 >

Kongre Onursal Başkanı
Rektör Prof. Dr. Murat Koç
(Çağ Üniversitesi)

Kongre Eş Başkanları
Prof. Dr. Şirvan Kalsın
(Çağ Üniversitesi)
Doç. Dr. Murat Cihangir
(Batman Üniversitesi)

Kongre Sekreterleri
Dr. Öğr. Üyesi Çağrı Utkan
Dr. Öğr. Üyesi Gürcan Demiroğları

İncesu Mahallesi Mahmut Esat Bozkurt Caddesi Lale Apt. No:32/11 -
Çankaya-Ankara/TÜRKİYE
Web: https://www.normyayincilik.com/
E-mail: normyayincilik@gmail.com

ISBN: 978-625-8647-69-3

onsorlar